

Universitat
de les Illes Balears

TREBALL DE FI DE MÀSTER

ELS MALNOMS DE S'ARENAL I SON SUNYER. ELABORACIÓ, ANÀLISI I ESTUDI DEL CORPUS

Dídac Martorell Paquier

Màster Universitari. Llengua i Literatura Catalanes: Coneixement i Anàlisi

Crítica del Patrimoni Immaterial

Centre d'Estudis de Postgrau

Any Acadèmic 2019-2020

ELS MALNOMS DE S'ARENAL I SON SUNYER. ELABORACIÓ, ANÀLISI I ESTUDI DEL CORPUS

Dídac Martorell Paquier

Treball de Fi de Màster

Centre d'Estudis de Postgrau

Universitat de les Illes Balears

Any Acadèmic 2019-2020

Paraules clau del treball:

malnoms, antroponímia, onomàstica, s'Arenal, Son Sunyer

Nom de la tutora del treball: Dra. Maria Isabel Ripoll Perelló

Índex

1. Introducció.....	5
1.1. Proposta i objectius del TFM.....	5
1.2. Els malnoms.....	6
2. Estructura, metodologia i discussió de l'estudi: criteris de recollida, sistematització i transcripció dels malnoms.....	12
2.1. La delimitació de l'espai i l'època que s'estudia.....	13
2.2. Les fonts: documentació escrita i oral.....	17
Documentació escrita.....	17
Documentació oral.....	19
2.3. L'estructura i estudi de la replega: els camps.....	20
Malnom.....	22
Transcripció fonètica.....	25
Variants formals.....	30
Tipologia.....	31
Significat.....	34
Etimologia.....	34
Motivació.....	35
Localització.....	35
Cognoms.....	35
Procedència.....	36
Concordança.....	37
Referències bibliogràfiques.....	37
3. Els malnoms de s'Arenal i Son Sunyer.....	39
Abreviatures de l'estudi del corpus.....	39
A.....	40
B.....	48
C.....	73
D.....	120
E.....	125
F.....	131
G.....	145
H.....	166
I.....	169
J.....	171
L.....	175
M.....	179
N.....	214
O.....	221
P.....	223
Q.....	264
R.....	266
S.....	284
T.....	309
V.....	326
X.....	336
4. Conclusions.....	345
Bibliografia.....	355
Annex. Reculls de noms, cognoms i malnoms de s'Arenal i Son Sunyer.....	367
Índex dels malnoms.....	384

75.

terreno, lo permitiendo efectivam^{te} el extender mas
la obra los poderosos motivos de la exorbitancia
del gasto, y el que no conspirando al mismo fin
todos los Interesados se frustraria la empresa, y
con ella las ventajas, a, q, debe dirigirse.

Por lo demas, dandose valida a, las Aguas Re-
baldadas de todo lo q, llaman Prat en el Campo, o,
Pla de St Jordi, q, es la q, en su Proyecto insinuan
los Señores Diputados, y Personeros, no admite du-
da la utilidad, lo q, no parece inasequible, si se
atienen el dictamen de los Practicos, de aquel Terri-
torio, constando de la averiguacion q, se lograria el efecto
ensanchando generalmente, y profundizando en parte
la Faja Mayor q, existe, utilizandose las mareas
segun se admite ya dirigidas, a, esta, y de q, todavia
se registran los vestigios, o, formando otras nuevas
en distintos parages, si lo dictare la necesidad;
finalm^{te} cerrando, a, las Aguas q, lleva la menuo-
nada Arroya, o, Faja principal la entrada en
los Cotanques, y señalandoles un nuevo Curso, y
direccion por el sitio q, vulgarim^{te} se nombra la Cova
de Vidrier, otro q, parece el mismo q, indican los
Señores Diputados, y q, se han propuesto los
Practicos Diferidos, para encaminarlos al Mar,
ya por la cercania, y su situacion la mas Libre
del obstaculo de la arena de q, abunda aquella
Cova, y ya por manifestar el terreno el declive

Primer malnom documentat a Son Sunyer, a través de l'antropotopònim Cova d'en Vidrier.
Línies 16 i 17 del segon paràgraf.

Font: Llibre d'actes de l'Ajuntament de Palma, 1770, f75.
Arxiu Municipal de Palma, AH-2096/1.

«Sempre he tengut la resposta prompta quan m'han demanat d'on som en dir de s'Arenal, des que tenia quatre anys, arribat, amb sos meus pares, des de terres molt llunyanes. Aquí vaig aprendre a dir "mu mare" [...]. Els antics sarenalers, si aclucam els ulls veim encara, com abans des de l'altura, la immensa badia, un mar d'un color blau-verdós clar, un collar blanc d'arena fina i les brillantors emmirallades que reflectien el sol damunt les petites ones d'aigua que fent ruetes la besaven i tota ella enrevoltada d'una bufanda de vellut verd, color que li donaven pins, mates, sivines i tamarells que l'abrigaven».

Onofre Llinàs Llodrà Manacorí
(LLINÀS 2001 [PFSC 2000]: 11-12).

1. Introducció

1.1. Proposta i objectius del TFM

El nostre Treball de Fi de Màster té com a objectiu principal l'elaboració d'un corpus de malnoms d'un espai delimitat, seguint com a base les pautes i orientacions metodològiques que trobarem per mitjà de la lectura dels estudis previs sobre la malnomia. Enfocarem l'estudi des de la vessant lingüística, però també des d'una mira antropològica, amb la idea de poder establir uns fonaments per a la lectura dels malnoms com a fet lingüístic i alhora com a fet social. Ens proposam constituir un corpus el més documentat i contrastat possible, per tal d'elaborar una eina de consulta que podrà servir tant per als estudis en el camp de l'onomàstica, com en els estudis sobre les famílies i la societat del territori que hem delimitat.

Atès que es tracta de l'elaboració d'un corpus, no és un treball que parteixi d'unes hipòtesis prèvies o, si més no, aquestes no són rellevants a l'hora de presentar els materials. Sí que cobren sentit, no obstant això, de cara a les conclusions, com a possibles anàlisis del corpus en conjunt. Per contra, es tracta d'un treball en el qual el criteri, l'enfocament i la metodologia d'estudi seran les bases sòlides que fan possible l'èxit a l'hora de triar, destriar i fixar les dades sorgiran durant la replega. En definitiva, la hipòtesi principal amb la qual treballarem és que hi ha un territori amb diversos nuclis que tenen unes connexions històriques en l'espectre social, la qual cosa motiva que s'hagin d'estudiar en conjunt. Aquests són s'Arenal i els nuclis i establits de Son Sunyer, un territori que travessa els termes municipals de Palma i Lluçmajor i que es construeix durant les primeres dècades del segle XX. Pel que fa a l'àmbit estrictament referit a l'estudi onomàstic, partim del no-res, amb la voluntat d'aprendre per entendre com enfocar i constituir un ordre i una acurada descripció de les dades obtengudes, per tal que sigui el més coherent possible amb els criteris que fixarem.

Proposam, en definitiva, omplir el buit fins ara existent sobre l'estudi dels malnoms a la zona de s'Arenal i Son Sunyer, per tal de contribuir no només als estudis locals del nostre espai vital, sinó que això serveixi com a contribució a l'estudi de l'onomàstica del nostre territori lingüístic, seguint la crida del professor Joan Miralles apel·lant a la constitució d'un corpus total de malnoms.¹

1 «Un estudi científic exhaustiu dels malnoms de Mallorca, no solament dels actuals sinó també dels que han existit des dels primers segles de vida catalana a Mallorca, està encara per fer. Aquesta recerca, molt vinculada a la història i a la psicologia social, seria també sens dubte una contribució molt important a l'estudi de la toponímia i del lèxic en general. Un corpus total de malnoms d'aquesta mena ens faria veure que una bona partida de mots que avui dia han deixat de ser emprats com a apel·latius normals en la vida actual han deixat rastre en el repertori de malnoms. [...] L'elaboració de reculls complets de malnoms de tots els pobles de Mallorca ens podria oferir, en suma, un conjunt de mots els quals, amb l'aplicació del mètode sincrònic-comparatiu, ens demostrarien que pel fet d'existir un mateix malnom en pobles diferents no és possible que es tracti de mots-malnoms de creació del no-res, ja que és impossible que en llocs diferents es doni la casualitat de coincidir en la creació del mateix mot» (MIRALLES 1996:

1.2. Els malnoms

Què és un *malnom*? El 1981, Enric Moreu-Rey publicà el llibre *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*, el primer gran treball sobre l'estudi dels malnoms en la seva complexió que té en compte tot el territori lingüístic, fet pel qual conforma una guia essencial per al coneixement d'aquest fenomen onomàstic. L'autor comença amb el recull de definicions prèvies dels conceptes de *renom*, *motiu*, *malnom* i *nom de casa*, que no el convencen. Tot seguit fa una descripció acurada que ajuda a respondre la qüestió sobre aquesta classe d'antropònims, i que transcrivim sencera:

En aquest present treball, hem considerat —per a definir els termes que ens ocupen, en llur situació actual— un *conjunt* (en sentit matemàtic) format pels *renoms*, *motius*, *malnoms* i *noms de casa* (que podrien agrupar-se sota el mot amb més extensió semàntica de *sobrenoms*), la propietat específica dels elements del qual estriba —com sembla expressar el professor Moll—, en excloure la marca de reconeixement oficial o legal. Els *prenoms* i els *cognoms* (o *lminatges*) al contrari, constitueixen un conjunt pel fet d'haver estat acceptats legalment amb llur inscripció al registre civil. El *prenom*, de més, presenta el reconeixement sacramental (bateig) en els casos de famílies practicants. Queda traçada doncs la frontera ben definida entre els dos conjunts. L'únic problema estriba en l'extensió de la utilització i intel·ligència del *sobrenom* (l'espai familiar, per exemple, queda exclòs en principi aquí, perquè no respon a la noció de «collectivitat» tal com ens sembla que l'hauríem d'entendre en aquest treball).

Dintre el conjunt que ens interessa —el sistema de relació comunitària no oficial, extralegal—, existeixen uns subconjunts d'extensió més difícilment definible, car els conceptes varien segons les comarques i els individus. Hom pot, amb tot, distingir un subconjunt constituït pels noms extralegals (*renoms* o *motius*) aplicats només a un individu; dels qui designen un grup familiar o assimilat (*nom de casa*). Els dos subconjunts s'encavalquen (intersecció dels conjunts) car els *renoms collectius*, o *noms de casa*, amb un simple canvi del morfema introductor o actualitzador, es presten a llur utilització individualitzada per a designar les persones participant del grup familiar o assimilat (i recíprocament). «Ga» pot ser aplicat, tant a la família o casa (*ca*, *can*, *cal Gat*), com a l'amo de la casa, o parent, etc. (*En*, *el*, *lo*, *es Gat*; *en Joan Gat*, *la Maria Gat*, etc.) (Berga, Eivissa, Pollença, Rocafort de Quer., Rubí, Sitges, Torelló, Valls, Vilanova i La Geltrú, Vilajoiosa, etc.); hom pot emprar indistintament el col·lectiu o l'individual, segons les circumstàncies: *Can Minguet*, *En Minguet*, *la Mingueta* (Viladamat, etc.).

Una altra distinció pot ser considerada (i ho és efectivament per una part dels parlants): especialment dintre el subconjunt dels *renoms individuals*, el locutor acostuma de distingir sovint els *renoms* o *motius*, irònics, despectius, ofensius (anomenats sovint, però no sempre, *malnoms*), dels altres. Dos subconjunts que apareixen clarament definits en teoria, però que, en el contacte amb la realitat, hom troba difícil de delimitar: el pas del temps esborrant, amb el record dels fets generadors del *malnom*, el matís ofensiu d'aquest darrer, que esdevé benigne *nom de casa*. (MOREU-REY 1981: 16-17)

Finalment, l'autor matisa: «[...] la definició del *renom* coincideix, bé que desplaçada en el temps, amb la del *cognom* antic. En efecte, el *cognom* ha començat essent *renom*. Era un designador: a) aplicat a una persona; b) creat a partir de les característiques físiques o morals, de lloc d'origen, de la filiació o de qualsevol esdeveniment, objecte o persona, lligats a la persona designada; c) designador afegit al *nom* (de baptisme) que portava l'esmentada persona, per a distingir-la d'altres portant el mateix nom. Al *renom* o *motiu* actuals pot ser aplicada la mateixa

definició, amb una lleugera modificació: en la definició del *cognom* on es considera “afegit al nom (esdevingut *prenom*)”, ha de dir ara “afegit al *nom (prenom)* i *cognom(s)* que porta”» (MOREU-REY 1981: 17). Per part seva, Joan Miralles, autor del primer estudi estrictament científic sobre els malnoms a Mallorca (*Contribución al estudio de la onomástica mallorquina*, tesi de llicenciatura defensada el 1969), fa una definició del concepte en un sentit ampli: «nom popular aplicat a una persona, i, per extensió, a tota una família o grup de gent més o menys nombrós, que sol tenir com a origen una referència a un lloc, a un altre nom de persona, a un ofici o càrrec, a una simple qualitat física o moral, a una anècdota de caire ironicohumorístic, etc.» (MIRALLES 2003: 87).

A més dels termes que hem vist, també hauríem d’annotar l’antic *alias* i l’alguerès *xisto*. Quant al mot *malnom*, hi ha zones en què amb aquest nom són atribuïts els sobrenoms irònics, despectius i ofensius, però a Mallorca, entre d’altres zones, funciona un sinònim exacte de *renom* o *motiu* (MOREU-REY 1980: 20). Segons Joan Miralles, és molt possible que inicialment el mot *malnom* «alludís només a renoms d’origen ironicohumorístic. En tot cas, segons el DCVB, sembla que les denominacions més “neutres”, de *sobrenom*, *renom* i *àlies* són més antigues (segles XV i XVI) que *malnom* i *motiu* (segles XIX i XX). (MIRALLES 2003: 87).² Atesa la tradició tant oral com en el camp científic dels estudis dels renoms mallorquins, farem servir en aquest treball com a forma principal el terme *malnom*.

Moreu-Rey l’any 1981 ja apuntava que els malnoms estaven en un moment de crisi, i tendien a desaparèixer. Joan Miralles, en un text escrit el 1980 i reeditat el 2003, advertia que «fins suara, tant en les ciutats com als pobles de la part forana de Mallorca ha estat ben viu l’ús dels renoms en la vida quotidiana. Només aquests darrers anys, bo i coincidint amb unes formes de vida diferents en general, sembla que comença a haver-hi una tendència, sobretot entre el jovent, a la designació personal a base del cognom tot sol o del prenom + cognom. No és tampoc massa freqüent que apareguin nous sobrenoms autòctons. Pel que fa a la ciutat de Palma, temps enrere la situació era la mateixa que en qualsevol de les altres ciutats o viles de la part forana de Mallorca: els malnoms hi eren normals, però ara, amb una població de més d’un quart de milió d’habitants, els malnoms ja han passat a millor vida» (Ib.: 89-90).

Quaranta anys més tard, la nostra percepció de Mallorca estant és la constatació d’una mort anunciada. Segurament per aquest mateix motiu de cada vegada hi ha més estudis sobre la malnomia. Així com Antoni M. Alcover fixà les rondalles de l’oralitat a l’escriptura quan ja hi havia alarmes de la desaparició d’aquest sistema de narració popular, i de la mateixa manera que Rafel Ginard posà per escrit les gloses en un moment que els més joves havien perdut gran part del repertori, la següent víctima dels canvis socials són, segurament, els malnoms.

Pel que fa a les funcions dels malnoms, Enric Moreu-Rey explica que intervenen contra els homònims com a elements suplementaris diferenciadors: «aquesta situació es produí a la primera meitat de l’edat-mitjana quan els individus eren designats amb el sol nom de pila o prenom: els nostres actuals cognoms foren creats aleshores com a sobrenoms, amb la mateixa intenció diferenciadora»; ara bé «resta evident, però, que la tasca funcional no explica pas sempre l’existència dels renoms, que proliferen també en llocs i temps on la diferenciació entre els individus ja queda efectivament realitzada pels prenom i cognoms» (MOREU-REY 1980: 25).

Els malnoms poden ser producte de l’agressivitat, la ironia, poden prendre la forma de diminutius o indicadors d’origen, com a formes demostratives d’afecte, o bé fruit del rebuig de les

² Segons Enric Moreu-Rey, el mot *alias* és «perfectament habitual en documents catalans del segle XIV, i fins del XIII» (MOREU-REY 1981: 18).

estructures de poder, simbolitzades pels noms de baptisme i cognoms imposats per la llei; és a dir, els malnoms responen a una necessitat social. En definitiva, allò que caracteritza principalment el malnom, «salvant llur element diferenciador, definidor del conjunt [...], és la manca de reconeixement jurídic o oficial»; «són signes “no arbitraris” (és a dir motivats), constitueixen un conjunt obert, i manquen fortament d’estabilitat» (Ib.: 26). Tot això ens fa pensar, salvant les distàncies, amb la funció projectiva o crítica del folklore, la qual «permet que la gent pugui expressar d’una manera indirecta la seva reacció contra aquells aspectes de la pròpia cultura que no li resulten prou satisfactoris. [...] Per això, s’ha dit que el folklore és aquella part “no oficial” i “no institucional” d’una cultura que permet transmetre els coneixements, els valors, les actituds, els sentiments i les creences que la gent té al marge de l’acció del poder o de les institucions vigents» (ORIOI 2002: 33)

D’aquesta manera, a diferència dels noms de baptisme o els cognoms (que són purament convencionals), els malnoms responen a una motivació amb la qual l’individu és projectat a través del malnom.³ Aquest origen fa que sigui un conjunt obert i subjecte al creixement o la minva de manera constant. Així, trobarem individus portadors de més d’un, dos i tres malnoms, i d’altres que *tan sols* se’ls coneix pel seu cognom. Entenem, per tant, que els estudis dels malnoms sempre s’han de fer des de la sincronia, o bé des de blocs sincrònics, fixant-ne unes limitacions temporals i geogràfiques: «el renom és doncs mudadís quasi per definició; en tot cas mancat absolutament de fixesa, ço que fa, per expressar-ho de manera gràfica, un transeünt. La seva forma és transitòria, i la seva essència frueix d’una mobilitat que el transposa fàcilment d’un grup a un altre» (Ib.: 28). Moreu-Rey també explica que el caràcter inestable dels malnoms fa que hi hagi, a diferència dels noms legals, unes oscil·lacions semàntiques inevitables, i això fa que les interpretacions siguin assentades sobre unes bases fràgils, i presentin una inseguretat permanent.

Pel que fa a les semblances cognom/renom, l’autor en diu el següent: «donat que la creació dels cognoms havia obeït a factors equivalents als que expliquen la naixença dels renoms o malnoms, no és estrany d’ensopegar amb noms de casa o renoms col·lectius que semblarien millor pertànyer al segon d’aquests grups, i que realment segueixen essent cognoms.»; «evidentment, els renoms “neutres” més freqüents coincideixen així mateix amb cognoms dels més estesos: *Ros, Roig, Ferrer, Fuster, Petit*, etc.» (Ib.: 29).

per part seva, Joan Miralles adopta un discurs molt semblant, seguint aquesta idea de la inestabilitat immanent en el fenomen de la malnomia. També parla de les afinitats amb les altres classes d’antropònims:

Podem dir a grans trets que els malnoms sempre han existit, i pertot, en major o menor proporció. Alguns passen de pares a fills i es fan tradicionals, d’altres moren quan la persona que els porta deixa aquest món; n’hi ha, fins i tot, que poden quedar reduïts a un petit nucli de persones o bé que no resisteixen el pas dels anys, i que arriben a desaparèixer en vida del mateix individu a qui hom imposa aquest malnom. Hi ha temps en què els renoms apareixen en la documentació escrita de l’administració. Per contra, en d’altres èpoques, tot i que són perfectament vius en la parla quotidiana, no es troben consignats per escrit, per les raons que sigui. Com és sabut, els malnoms han estat a través del temps la mina d’on s’extragueren temps enrere els noms de pila i, més tard, els llinatges o cognoms. Tot plegat ens fa adonar de la gran importància de l’estudi d’aquests antropònims per tal

3 «Una cosa és el significat d’un malnom i una altra és la motivació. Per exemple, en un malnom actual com *Ministre* hi hem de veure un origen, una motivació, sens dubte irònic-humorística més que el significat pròpiament dit de “qui exerceix un ministeri”» (MIRALLES 1996: 19).

com, en definitiva, ens permet un coneixement afinat de l'«ànima del poble», ens informa del seu sentit de l'humor, el grau d'enginy que assoleix i de les referències de tota casta als diversos components de la vida de cada dia. D'altra banda, ens permet de veure com era i és el mecanisme de formalització lingüística i el sistema de transmissió d'aquests noms de pares a fills. En suma, l'estudi d'aquests antropònims ens ajuda a comprendre millor la nostra realitat sociocultural, passada i present, en les seves diverses vessants. (MIRALLES 2003: 87-88)

Sobre els autors de les nominacions, Moreu-Rey explica que per regla general resten anònimes, i que no són collectives. Es tracta d'una afirmació que no ens acaba de fer el pes. Casos que hem trobat com el malnom *Genovoi*, que, segons Joan Veny, provendria de **Jovenoi*, per metàtesi (VENY 1996: 76), és fruit clarament de la transformació constant amb la qual la collectivitat opera en els fenòmens d'expressió oral. Si bé la variabilitat és visiblement menor que amb la comunicació folklòrica (com els acudits, les rondalles, les llegendes, etc.), el fet palpable de l'existència de les variants formals dels malnoms respon a un fet més collectiu que individual, i l'èxit d'ús d'una forma o altra és fruit d'un pacte social (que, com el malnom en sí, és inestable i sotmès a canvis constants).

Quant a l'estudi formal dels malnoms, ens limitam a assenyalar de manera resumida els fenòmens detectats per Moreu-Rey:

- a) Introdutors: serien els articles personals i definits i els proclítics relatius a nom de casa.
- b) Canvis morfològics.
- c) Feminització.
- d) Masculinització.
- e) Formació de plurals.
- f) Fenòmens fonètics: contraccions; abreviacions per afèresi, apòcope o síncope; dissimilacions consonàntiques; derivacions variades.
- g) Derivacions.
- h) Transformacions formals per analogia.
- i) Transformacions formals per eufemisme.
- j) Variacions semàntiques per analogia.

Finalment, hi hauria els malnoms composts, formats per juxtaposició, la forma més corrent dels quals és: «INTRODUCTOR (ca, cal, can, cas; el, la, lo; en, na, es, sa, etc.) + DE + NUCLI ANTIC (renom primitiu, o prenom, o genèric, amb o sense introductor)» (*en Tomeu de ses Bessones, ca la Xica de cal Llauner*); un model que pot quedar simplificat per la substitució del segon component (DE + NUCLI ANTIC) per un adjectiu (*Na Pixedis de Son Rossinyol > Na Pixedis Rossinyola*), per l'el·lipsi de l'introductor del segon component (*En Cisco de Co*), per l'el·lipsi de la preposició DE genitiva, que també es produeix en els topònims (*La Guerxa el Pau* equival a *la Guerxa del Pau*) i per l'el·lipsi de tot lligam morfològic entre els dos nuclis (*can Pep Miquela*). Per contra, el motle general també pot ser amplificat amb desenvolupaments variats del primer nucli i pel desenvolupament del segon nucli, amb l'afegit d'un nou determinant i determinat (*en Joan de ca mestre Antoni*). També hi pot haver un procés de fusió, quan hi ha hagut una pèrdua del valor semàntic de cadascuna de les fraccions, fet pel qual s'arriba a l'aglutinació en un sol malnom (*can Piernau*, de «Pi-Arnau»). Finalment, hi ha l'influx foraster, fruit de la pressió de l'idioma castellà (*el Xiquillo, el Salero*). (MOREU-REY 1981: 45-47).

Joan Miralles feu una classificació d'etapes històriques dels malnoms mallorquins en la documentació administrativa, que desglossam a continuació amb les seves paraules (MIRALLES 2003: 88-89):

1. Primera etapa (època medieval, segles XIII-XV). Durant aquest temps la designació personal en els documents es fa en general mitjançant la fórmula *nom de pila + cognom patern*, nom, aquest darrer, que prové en termes generals d'un antic malnom que ha passat a ser tradicional i fixat per la legislació juridicoadministrativa. És poc freqüent, en aquesta etapa, l'adjunció d'un malnom pròpiament dit a l'esquema precedent. Sovint, però, no sabem massa bé si ens trobam davant un cognom o davant un renom estrictament lligat a la persona que el duu.
2. Segona etapa (segles XVI-XX). En aquesta etapa els malnoms apareixen massivament en tota casta de documentació. DE tota manera, cal matisar una mica i dir que hi ha una gradació entre un segle XVI que representa una etapa de transició i el moment de plenitud representat pels segles posteriors. La raó d'aquest fet cal cercar-la, d'una banda, en l'estabilitat de la població en les pròpies viles, ja sense grans moviments de repoblació massiva, i, d'altra banda, en la puja demogràfica experimentada en aquestes viles. Tot això comporta, com és lògic, l'augment del nombre de famílies que duen el mateix cognom, la qual cosa, unida a la circumstància de llur «opacitat semàntica», fa imprescindible que en la documentació hom adjunti el malnom a l'esquema tradicional de *prenom + cognom patern*, per a poder distingir de quina persona es tracta.
3. Tercera etapa (segle XX en general). Els sobrenoms ja no apareixen en la documentació administrativa municipal. Ara la designació es fa en general per mitjà de l'esquema *prenom + cognom patern + cognom matern*.

Per acabar aquest apartat, transcrivim —a la pàgina següent— l'esbós d'esquema estructural que Enric Moreu-Rey proposava per classificar la riquesa nominativa dels malnoms de Mallorca, Menorca i Eivissa, fruit de la replega que li feren arribar alumnes universitaris durant els anys 70 (MOREU-REY 1980: 54-55):

			ES		FERRER			
			S'				ENGUIXADA	
			SA		PEIXETERA			
			SES				FRITES	
			ES				COIX	PARRA
			ES		FERRER			PERE MATES
				EN				PESSIGA
				EN	TAI		DE NUU	
				NA	TROQUES			
			ES					DES CANTÓ
			SA					DE SES COVETES
			SA				LLARGA	DE SON BENET
	EN	TÒFOL						
	NA	FRANCINA						
	EN	PERE					UIS	
	NA	JAUMETA						RETURA
	NA	PIXEDIS			ROSSINYOLA			
	N'	ANDREU			PERE-IGNASI			
	NA	PELONI			PERE-ANTONI			
MESTRE		VICENÇ						
MADÒ					XURINA			
MADÒ		MARIA			BIELOT			
SA MADONA		RAMONA						
L'AMO	EN	MIQUEL			BLANCA			
	EN	TOMEU	DE	SES				BESSONES
	EN	TOMEU	D'	ES				FORN
	NA	BÀRBARA	D'	EN	TÒFOL			
	EN	GUIEM	DE	NA	GUSTINA			
	NA	PIXEDIS	DE	SON	ROSSINYOL			
	EN	TOMEU	DE	SON	LLORENÇ			
	EN	JOAN	DE	SA				PUNTA
	N'	ANDREU	DE	SA				BASSA DES COLL
	NA	MARIA	DE		CAN			PAU
	EN	TONI	DE		CA NA			TURA
	NA	BÀRBARA	DE		CA S			ECORMO
	NA	MARIA	DE		CA(T)S			AMITGERS
	EN	B.	DE		CA	MADÒ	CATALINA	EULANDIS
	EN	LLORENÇ	DE		CA	L'AMO EN	LLORENÇ	
	EN	JOAN	DE		CA	MESTRE	ANTONI	
MADÒ		COLOMA	DE		CA SA			VIUDA
L'AMO	EN	RAFEL	DE	SON				FE VELL

2. Estructura, metodologia i discussió de l'estudi: criteris de recollida, sistematització i transcripció dels malnoms

El nostre TFM consisteix en la replega i sistematització d'un corpus de malnoms mitjançant l'elaboració exhaustiva de fitxes per a cada un d'ells. Atès que l'estudi dels malnoms és una tasca complexa i que requereix un plantejament metòdic, aquestes fitxes o *entrades* s'han elaborat seguint els criteris basats en el model dels principals darrers estudis científics sobre malnoms a Mallorca, principalment *Els malnoms d'Esporles: històries de la quotidianitat*, de Maribel Ripoll Perelló (2013) i *Els malnoms felanitxers contemporanis*, de Miquel Rosselló Mesquida (2015). D'altra banda, per tal d'aprofundir-hi prèviament i elaborar un esquema per dirigir la recerca, s'han tengut en compte els estudis i propostes de Joan Miralles, com «Normes per a l'aplec i l'estudi dels malnoms» (1980; 2003), «Els malnoms» (1996) i els treballs d'Enric Moreu-Rey, com «Reflexions sobre els malnoms de Mallorca, Menorca i Eivissa» (1980) i *Renoms, motius, malnoms i noms de casa* (1981).

A banda dels estudis esmentats, hem de destacar com a models a seguir, en primer lloc, *Els malnoms de Sant Joan. Segles XIV-XX*, de Francesc Canuto, Josep Estelrich, Joan Font, Joan Moratinos i Mateu Sastre (1996), pel llarg estudi científic interdisciplinari, que podem resumir transcrivint els títols dels capítols: «1. Qüestions generals sobre els malnoms. 2. Classificació dels malnoms. 3. Tractaments i fórmules per al tracte. 4. Contarelles, gloses, personatges, notes etimològiques. 5. Índex de malnoms de Sant Joan. Segles XIV-XX». En segon lloc, i partint de l'estudi dels malnoms com a fet social, amb una àmplia documentació històrica, i tenint en compte acuradament els aspectes formals en el camp de la lingüística, hem de destacar *Malnoms a Llorito. Segles XIV-XX. Àlies. Estratègies de comunicació comunitària*, d'Andreu Ramis Puig-gros (1997).

Per tot això, creim que l'ideal i, per tant, el projecte que començam a traçar amb aquest TFM, és elaborar un estudi ampli que contempli els següents eixos:

1. Inventari, classificació i estudi lingüístic exhaustiu dels malnoms d'un espai geogràfic delimitat.
2. Estudi documental i antropològic d'aquest inventari.
3. Estudi antropotoponímic de la zona geogràfica i possible zona d'influència, i estudi comparatiu amb l'inventari dels malnoms.

En resum, un bon estudi de la malnomia serveix com a document per analitzar i interpretar la història humana (de l'individu a la família), lingüística i els moviments geogràfics efectuats dins un territori en concret, tant en una època determinada (estudi sincrònic), com des de l'evolució dels canvis (estudi diacrònic).

Pel que fa al present estudi, s'ha treballat des dels eixos 1r i 2n, i s'han començat a traçar de manera puntual les dades del 3r, que en un futur ens agradaria completar.⁴

4 Pel que fa a l'estudi antropològic, ens hem limitat a traçar-ne l'origen i els moviments i n'hem citat les referències bibliogràfiques sobre els portadors, però la documentació que hem recopilat tant bibliogràficament com de manera oral, hem considerat no incloure-la en el present estudi, atesa la seva envergadura i els objectius d'aquest primer estudi sobre el camp. Convendria ordenar sintàcticament tota la clàusula adversativa.

2.1. La delimitació de l'espai i l'època que s'estudia

No és el mateix limitar l'àmbit d'estudi a un nucli de població amb diversos segles d'història, sobretot quan compta amb unes estructures de poder que l'articulen (com són els nuclis principals dels municipis) que estudiar un municipi més recent, o bé un nucli fora del centre. És a dir, no és el mateix estudiar els malnoms de Felanitx, d'Inca o de Pollença, que estudiar els malnoms dels llogarets de Cas Concos (Felanitx), Biniali (Sencelles) o Pina (Algaida). Amb els anys, i després de múltiples lectures bibliogràfiques i d'hemeroteca, entrevistes i consultes de documents d'arxiu, hem arribat a certes conclusions sobre els distints límits geogràfics que hom ha de tenir en compte a l'hora de tractar les poblacions del llevant del terme municipal de Palma, com és partir de la base del fet que es tracta de poblacions administrativament dependents de la principal ciutat de Mallorca, i que alhora funcionen —o funcionaven— sociològicament al marge de la metròpoli.

Pel que fa a les zones històricament rurals d'aquest terme municipal, n'hem d'establir, en primer terme, la seva complexitat: ens trobam amb una divisió històrica entre les hortes de Dalt i de Baix —o d'Amunt i d'Avall, o Alta i Baixa— i amb una forta presència de teixits rurals pràcticament descentralitzats i sense una vila o ciutat com a referent vivencial. A més a més, cal dir que els col·lectius humans de la perifèria responen a unes emigracions i establiments en èpoques distintes. Pel que fa a l'horta de Dalt, terme avui en dia ja desaparegut en el camp col·loquial, tradicionalment hi tendríem principalment els nuclis disseminats i urbans de Son Espanyol, es Secar de la Real, sa Indioteria, Son Sardina i sa Garriga. No obstant això, la zona és més extensa, i així com les poblacions descrites es podria dir que formen un contínuum, ja no hi inclouríem nuclis com Son Roca, sa Vileta, Son Rapinya, Son Serra... Probablement aquesta diferenciació es fa en base a una percepció de les comunitats urbanes que hi viuen, podríem dir més de caràcter residencial i amb traces de ciutat dormitori, més que per la distància entre aquests nuclis i el de la capital. Parlam de diversos modes de vida i, per tant, de relacions socials, i això afecta en molts d'aspectes socials, entre ells els usos i diversitat de malnoms.

Passem a veure què entenem amb el nom d'horta de Baix.⁵ En primer lloc, tendríem un espai marítim molt proper i connectat a la ciutat de Palma: es Portixol i es Molinar; es tracta d'uns barris que antigament feien la funció de mirall dels barris des Jonquet i Santa Catalina, és a dir, comptaven amb una classe de població molt semblant (mariners, obrers, etc). Passat es Molinar, hi ha d'antic un contínuum de possessions i minifundis que conformaven el que encara avui en dia és anomenat l'Horta —sense especificador— per la gent més granada. Es tracta d'una zona rural que comença a la zona de l'extraradi de la Soledat (també dita s'Hort des Ca), i travessa la zona de fora vila del Coll d'en Rabassa; passa per possessions com Son Juny, Son Morlà, Son Manuel, Son Riera (coneguda pel poblat de Son Banyà), Son Santjoan, Son Mosson, So n'Oms, sa Torre Redona (Can Pastilla)... La Soledat, de fet es diferencià com a nucli urbà de tota aquesta ruralia quan s'industrialitzà fortament durant el segle XX, així com passà amb part del Molinar, però no l'entorn de possessions que s'acaba de descriure. Arriba a un punt indeterminat —si fa no fa, mal de traçar damunt d'un mapa, i que es troba avui dia totalment modificat per l'aeroport de Son Santjoan i les successives ampliacions— en què l'espai d'horts i finques rurals es converteixen en el Pla de Sant Jordi, una zona tradicionalment rural que té com nucli més antic Sant Jordi, i que compta principalment amb els nuclis tradicionals de sa Casa Blanca, Son Ferriol, sa Creu Vermella,

5 Sobre les distintes propostes dels límits geogràfics d'aquesta zona, vegeu les comunicacions de les *1 Jornades d'Estudis: el Pla de Sant Jordi* (2017).

s'Aranjassa, es PiLLarí i ses Cadenes. Ara bé, la cosa és més complexa: un altre tall dins aquesta zonificació, i que es barrejaria amb certes zones de l'Horta i es Pla de Sant Jordi seria tota la franja marítima que comença al Coll d'en Rabassa i arriba fins s'Arenal, a banda i banda del municipi de Lluçmajor, i que s'estén per l'interior de Son Sunyer. És en aquesta franja on tradicionalment ha coexistit una població agrària i una població obrera, com la dels trencadors de marès que també eren hortolans, i d'hortolans que també eren trencadors de marès.

De fet, els nuclis de ses Cadenes i es PiLLarí es poden considerar per motius més que justificats les zones d'interior d'aquest espai marítim, atès que allò que n'ha condicionat els establiments humans són les propietats del sòl, i en aquest cas el marès des PiLLarí i ses Cadenes —i s'Arenal— i el des Coll d'en Rabassa formen part d'un tot que ha conformat una xarxa de moviments constants entre aquests territoris. Per aquest motiu trobarem malnoms repetits de manera gens casual entre els extrems des Coll d'en Rabassa i s'Arenal, però no en la mateixa mesura que entre es PiLLarí i Sant Jordi.⁶

Un altre dels aspectes cabdals per tenir en compte a l'hora d'emprendre aquesta investigació és el fet reconegut per la tradició oral, i constatat en aquest estudi, de les migracions massives i contínues d'habitants de Lluçmajor as Coll d'en Rabassa, s'Aranjassa, es PiLLarí, ses Cadenes i s'Arenal. Fins i tot ens ha servit per documentar famílies de llucmajorers que s'establiren as Coll d'en Rabassa a la fi del segle XIX i després emigraren a Son Sunyer durant les primeres dècades del segle XX, procés pel qual en tot moment conservaren els seus malnoms, molts dels quals encara trobarem presents al terme de Lluçmajor.

Amb aquestes bases, i atesos els usos i migracions que hem percebut i constatat durant la replega i sistematització de les dades, hem establert com a límits els següents nuclis, altament vinculats a les emigracions que hem descrit: s'Arenal, ses Cadenes, es PiLLarí i les Meravelles; és a dir, els establits de l'antiga possessió de Son Sunyer, i les porcions marítimes i properes al nucli urbà de s'Arenal, de les antigues possessions llucmajoreres de Son Delabau i Son Verí de Baix. La justificació és ben clara: es tracta de nuclis que han sofert uns moviments poblacionals constants entre ells, i això ha conformat una xarxa unitària urbana i de connexió entre la zona rural. En segon lloc, la tria s'ha fet tenint en compte que es tracta d'uns nuclis formats i consolidats durant el segle XX, i amb una traça molt petita de la darrerria del segle XIX. D'aquesta manera, podem dir que el recull fet és alhora actual (això és, present en el dia a dia dels estrats més envellits de la població, de gent nascuda els anys 1920-1950)⁷ i alhora és un recull històric, perquè abans del segle XX eren zones pràcticament sense moviment humà.

6 Hipòtesi amb la qual partiem abans de començar la recerca, i que hem pogut demostrar a les conclusions de l'estudi.

7 Feim referència a les famílies establides d'antic a aquesta zona i consolidades encara ara al lloc. En certa manera, hem observat un component de collectivitat reconeguda com a recurs per sobreviure en un entorn on s'ha esdevengut una clara minoria. Una collectivitat que té els dies comptats, car la descendència en certa manera ha adoptat una identitat múltiple. En aquest sentit, podem fer una gradació del sentiment d'identitat arrelat a unes famílies conscients d'un passat i un present a un lloc que s'ha turístitzat: ses Cadenes seria el lloc on la xarxa és més forta i s'ha conservat més, amb cert poder social com és l'organització de la vida veïnal a través de l'associacionisme; en segon lloc, tendríem es PiLLarí, fortament marcat per successives emigracions que constituïren *es poble des forasters* i la urbanització des PiLLarí nou, però encara amb caràcter de poble; finalment, tenim s'Arenal, que funciona com a suburbi de perifèria, amb les seves formes pròpies de funcionament social diferents de Palma i Lluçmajor —vinculades en gran part a la precarietat econòmica i a un entorn urbà degradat per unes infraestructures altament envellides—, i amb un associacionisme pràcticament desaparegut, en què la collectivitat catalanoparlant es refugia en certs entorns de trobada com és l'associacionisme vinculat a la parròquia (per exemple el Pancaritat, el fogueró de Sant Antoni de davant la parròquia i les beneïdes, o les activitats en torn de la festivitat de Sant Cristòfol).

Es pot afirmar que, sense excepció, tota l'antiga ruralia de Palma, així com gran part de l'illa, pateix avui dia un procés de pèrdua irreversible del fenomen social d'identificació mitjançant els malnoms. És per aquest motiu que en aquest treball no farem una replega dels malnoms vigents avui en dia en tots els estrats de la població, sinó dels malnoms vigents a l'entorn social durant el segle XX fins els anys 1960-1970. És a dir, tractarem els malnoms de caràcter tradicional i de tipologia i de formació paral·lela a la resta de Mallorca, i aturarem la replega en aquells malnoms sorgits a partir del boom turístic dels anys 60. L'anomenat *boom* fou una revolució social de tal magnitud que ocasionà, al territori que analitzam, uns canvis demogràfics radicals (tant de densitat, com de moviment constant de la població, que des del voltant de 1930 havia romàs en creixement però amb el manteniment d'unes famílies fixes), un *modus vivendi* completament diferent i per tant unes relacions socials diferents (i en llengües diferents).⁸ Això va fer que hi hagués un període de transició en què coexistiren els malnoms de formació tradicional i que s'aturaren de transmetre generacionalment de cop, i el sorgiment d'uns nous malnoms que ja no tenien uns usos vitals i de transmissió, sinó que eren conjunturals i sotmesos a canvis, i a més a més no emprats per la majoria de la població. Parlam, en aquest sentit, dels malnoms motivats pel sector terciari, és a dir, oficis dedicats al turisme, establiments comercials, d'oci i hotelers. D'aquests malnoms tan sols n'hem recollit uns pocs, el que hem considerat que tengueren una certa vigència social en aquest espai transitori; malgrat això, de ben segur que es podria fer una llista més extensa i estudiar-los acuradament, alhora que es podria estudiar el fenomen de la malnomia en llengua castellana, que sabem que existeix a la zona que ens ocupa, tant pel que fa als portadors de malnoms del lloc d'origen, com els nous malnoms sorgits en entorns de la vida de carrer de les classes populars.

A continuació ens referirem als nuclis objecte d'estudi, un per un:⁹

S'Arenal: Es tracta d'un nucli urbà sorgit a la darrereria del segle XIX i conformat durant els anys 1910-1930, començant pels establits de Son Verí de Baix i Son Delabau (Llucmajor), i amb una continuació urbana fruit de l'establiment de Son Sunyer (Palma) el 1905.

Ses Cadenes: Es tracta d'un nucli principalment urbà, però amb una extensa part periurbana dedicada des d'antic a l'explotació de les pedreres, i amb una zona de transició a la zona rural d'horts. Es formà durant la dècada de 1920-1930 i les famílies tradicionals s'hi han mantengut molt estables fins als nostres dies, malgrat el creixement.

Es Pillarí: Es tracta d'un nucli urbà sorgit a partir de 1905 amb l'establiment de Son Sunyer i consolidat durant les dècades dels anys 1920-30, que compta amb una població tradicionalment mixta, dedicada a l'horta i a les pedreres de marès, de manera que es troba envoltada, a l'entorn periurbà, d'aquestes dues classes d'explotació de la terra. Al sud hi té les urbanitzacions de les Meravelles i Sometimes, considerades part rural (i històricament d'esbarjo, segons l'endret) des Pillarí, fins que es convertiren en urbanitzacions els anys 30 i 50-60, respectivament.

8 Sobre l'evolució demogràfica de s'Arenal vegeu FONT 1975, SALVÀ 1998 [PFSC 1997], TOMÀS 2018 [PFSC 2017]: 57-87 i MARTORELL 2019 [PFSC 2018]: 217-219. Sobre l'evolució demogràfica a Son Sunyer i el Pla de Sant Jordi, vegeu GRIMALT 1985 i CARRIÓ 2017b.

9 Sobre tots aquests nuclis, vegeu-ne els nostres estudis de toponímia: «Platja de Palma: topònim franquista. La toponímia major dels barris i pobles de s'Arenal» (2017b); «La toponímia urbana interior de Son Sunyer (el Pillarí i les Cadenes): història i etimologies populars» ([s. a. 1]) i «Els topònims de s'Arenal sorgits arran del boom turístic i la nova toponímia», conjuntament amb Omar Trujillo ([s. a. 1]).

Ca n'Alegria: És un antic petit llogaret situat al camí de Son Fangos, confrontant amb el camí de sa Síquia. Avui dia no té entitat, i forma part administrativament de la barriada des Píllarí, però durant les primeres dècades del segle XX era un punt de trobada dels habitants d'aquell extrem de Son Sunyer i de So n'Oms, que comptava amb dos cafès, un gran hort i una tirallonga de cases.

Les Meravelles: Es tracta d'un nucli urbà sorgit al voltant del 1934, fruit de la parcel·lació del Pinar de Son Sunyer el 1913, amb la concepció inicial que recorda a les ciutats jardí.¹⁰ Compta tradicionalment amb una població flotant procedent de Palma, inicialment de classe mitjana-alta, i amb un estil de vida estiuec, d'esbarjo i inicialment tancat socialment respecte de la resta de nuclis.

Son Sunyer: Entenem aquesta població de manera conjuntural en aquest treball com la gran zona rural al voltant des Píllarí, i que travessa pel nord fins mesclar-se amb la zona rural de s'Aranjassa. És a dir, l'entramat d'horts principalment de dues a quatre quarterades que s'establiren entre el 1915 i el 1926. Malgrat això, cal repetir que tot l'eix d'entorns urbans anteriorment descrits eren part de la possessió Son Sunyer fins el seu establiment el 1905, i que la *capital* de Son Sunyer era en certa manera es Píllarí.

D'aquesta manera, els límits de la zona que estudiem queden conformats per la carretera de Lluçmajor al nord, la mar al sud, els límits de Son Sunyer per l'est, el nucli urbà de s'Arenal a banda i banda dels municipis de Lluçmajor pel sud-oest i el torrent de sa Síquia —canal de dessecació del Prat de Sant Jordi— per l'est. Naturalment, es podria seguir l'estudi pel nord amb s'Aranjassa i per l'oest amb So n'Oms i els seus establits. De fet, s'Aranjassa en sí presenta un repte i una justificació acurada de la tria dels límits, atès que la informació amb la qual hem comptat amb un principi és que Son Sunyer, el 1891, «confrontava, al nord, amb la carretera de Lluçmajor i l'Aranjassa; a l'est, amb l'Aranjassa, Son Monjo, la Cova, Ca na Morlana i Son Delabau; al sud, amb la mar, i, a l'oest, amb la Torre Redona i Son Oms» (FERNÁNDEZ i VALERO 2009: 160). Resulta, però, que de les converses amb diversos informadors hem arribat a la conclusió que sociològicament, una porció important des de la carretera de Lluçmajor al sud, és entesa com a part de s'Aranjassa. Una línia que és mala de definir. Probablement allò més útil seria, comptar en un futur amb banda i banda de la carretera de Lluçmajor i ampliar la replega al nucli urbà de s'Aranjassa. D'aquesta manera, s'han tengut en compte els horts de gran part del nord de les cases de la possessió Son Sunyer, i s'han descartat aquells més propers al nucli urbà de s'Aranjassa, coincidint de manera aproximada amb els límits del mapa, sense datar, però que pot ésser del segle XVIII o anterior.¹¹

Finalment, pel sud-oest hi tenim els nuclis de la Ribera i Somtimes, conformats entre els anys 50 i 60 com a espais eminentment residencials, dels quals tan sols hem pogut detectar un malnom relatiu a un establiment comercial (*des Romani*, a Somtimes). De fet, si bé l'estructura social de les Meravelles és semblant, el fet de ser un nucli més antic hem pogut detectar uns escassos malnoms

10 Sobre les ciutats jardí i, en concret, la Ciutat Jardí (es Coll d'en Rabassa), vegeu MAS (2020): «Ciutat Jardí: un projecte urbanístic fracassat», al blog *Les finestres del Temps*. [En línia: <https://lesfinestresdeltemps.blogspot.com/2020/09/ciutat-jardi-un-projecte-urbanistic.html>. Consulta setembre 2020].

11 Gràcies a l'aportació d'aquest mapa, hem pogut saber que la possessió aleshores s'estenia a banda i banda de la carretera de Lluçmajor i, per exemple, al sud-est hi havia el sementer de ses Barraques, que forma un seguit amb el sementer que du el mateix nom de la finca de Son Sunyer, i que actualment és travessat pel camí de ses Barraques. Devem i agraïm l'aportació del mapa a Gaspar Valero.

emprats entre els anys 40 i 50, i només conegut i emprat entre el sector de les filles dels primers urbanitzadors.

Els malnoms que s'han estudiat es basen en tres classes, que no hem volgut contraposar entre elles:

1. **Residents tot l'any a la zona:** Conformen la major part de la replega.
2. **Treballadors a la zona:** Es tracta de la gent que treballà a la zona i deixà petjada a la documentació escrita i la memòria oral. Si bé les zones hortolana i urbana eren més o menys fixes, hi hagué molt de moviment a l'extracció de marès, i hi ha un nombre important de gent que hi feu feina i participà de la vida social durant un cert temps, però sense fixar una residència fixa a la llarga.
3. **Classe estiuejant:** Bastí la totalitat dels habitatges abans del boom turístic de les meravelles, i una gran part de les del nucli de s'Arenal. Es tracta de famílies principalment de Palma a les Meravelles i de Lluçmajor a s'Arenal, que feien vida al nucli durant l'estiu i que tenen una relació important en el lloc, ja sia com a participants fidels de la vida social durant els mesos de residència i durant anys i dècades (que podríem definir com a locals temporals), ja sia en l'antropotoponímia urbana, que deixà rastre de molts dels malnoms en la descripció urbana del lloc.

2.2. Les fonts: documentació escrita i oral

La replega de tot aquest material s'ha fet des de dues vessants, i en dos processos distints: el primer, de caràcter documental, escrit, i el segon, de replega oral.

DOCUMENTACIÓ ESCRITA

En primer lloc, atesa l'escassetat d'informació documental, hem decidit de consultar i anotar els malnoms, pàgina per pàgina, d'un conjunt de treballs publicats sobre la història i la gent de s'Arenal, que al nostre parer són la base bibliogràfica més sòlida a la qual podem recórrer. Aquests són els estudis històrics locals de s'Arenal iniciats el 1975 per Bartomeu Font Obrador amb *S'Arenal: Miscelànea històrica del caserío (1861-1930)*, i els volums VI, VII i VIII de la *Historia de Lluçmajor* del mateix autor. A continuació, s'han consultat i buidat la totalitat dels 34 Pregons de les festes de Sant Cristòfol, que constitueixen vertaderes monografies sobre la història del poble (1984-2019). Com a base important, hem buidat, anotat i consultat la totalitat d'articles de les columnes «S'Arenal d'ahir», «Estampas» i altres d'Onofre Llinàs, publicats a *S'unió de s'Arenal* entre el 1991 i el 2004 (més de 150). També hem trobat infinitat de malnoms als llibres *S'Arenal que he viscut. Hotel Solimar: 50 anys* (2006), *S'Arenal que m'han contat. Hotel San Diego: 50 anys* (2010) i *S'Arenal – Can Pastilla – Platja de Palma. Hotel Ayron Park: 50 anys* (2013). Finalment, volem destacar els articles sobre la història de s'Arenal d'Antoni Galmés (1981-1988). Quant a la resta de material, més puntual, el trobareu citat a la replega i es pot consultar a la bibliografia.

Pel que fa a la resta de nuclis, podem dir que pràcticament no hi ha res publicat; en destacam els articles «Cròniques d'un poble» publicats els anys 1983 i 1984 a *Sa Gúbia*, revista de l'agrupament escolta Sant Xesc des Piñlarí,¹² i els pregons de les festes de ses Cadenes de 1989, de Jaume Morey i

12 Devem i agraïm la consulta a Bernat Salvà Fullani.

de 1993, d'Antònia Alemany, publicats a *S'Arenal de Mallorca*. Cal dir, però que als estudis de s'Arenal sempre s'hi troben informacions relatives als nuclis propers, i que el Pregó de les Festes de Sant Cristòfol de 2019, de Miquel Àngel Tortell, té per títol *La revolta dels trencadors de ses Cadenes*, malgrat que es parli de gent també des Píllarí i s'Arenal. De les Meravelles no hi ha res publicat que contengui antropònims.

Per altra banda, hem citat els nostres estudis publicats o bé en procés de publicació (2014-2020), en els quals es tracten aspectes històrics, antropològics i onomàstics de la totalitat de nuclis analitzats en aquest Treball de Fi de Màster.

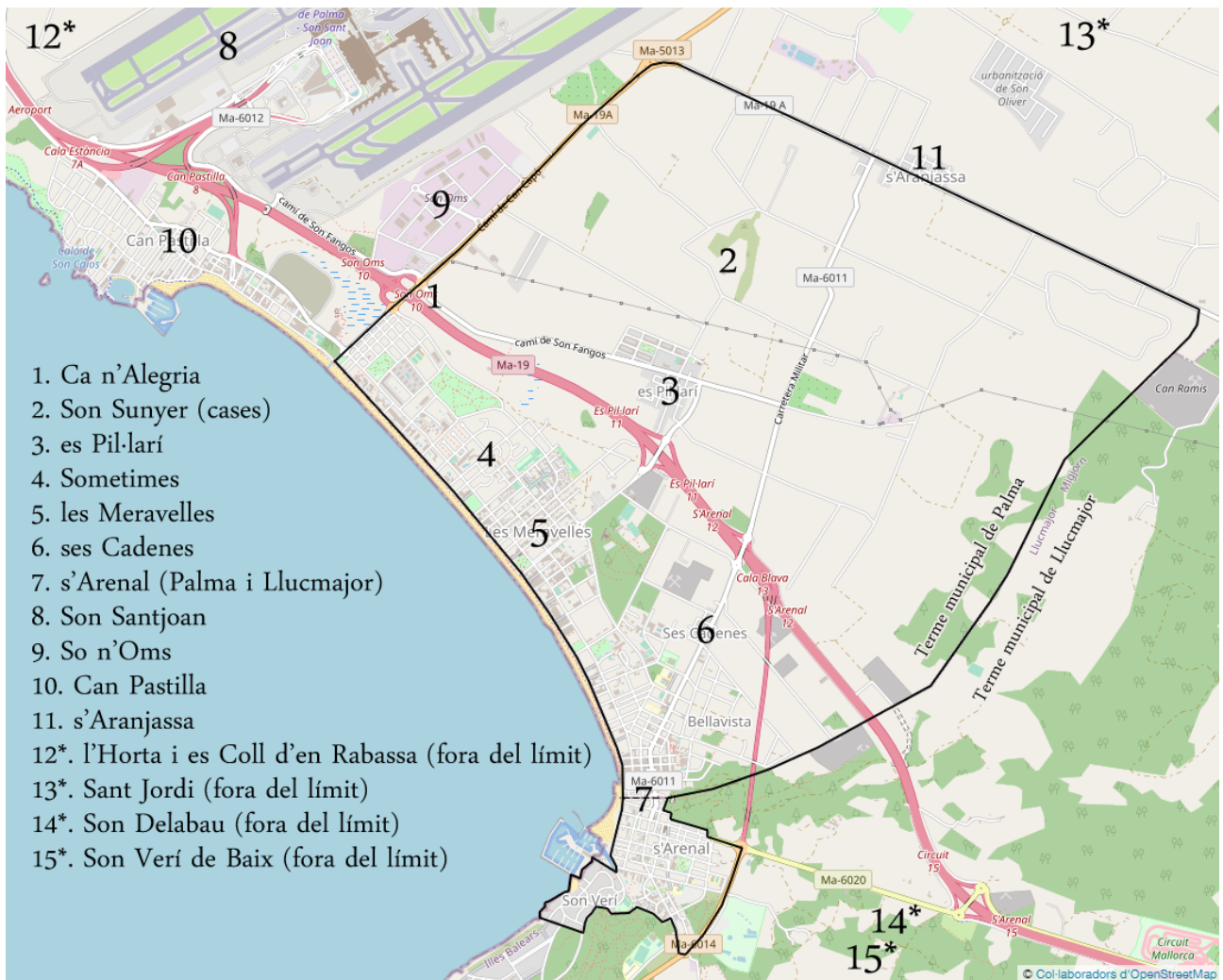
Pel que fa a les replegues prèvies d'antropònims de la zona que ens ocupa, indispensables per a dur a terme aquest estudi, hem treballat els quatre reculls existents, que trobareu a l'annex:

1. *S'unió de s'Arenal: «Trencadors difunts»*, a *S'unió de s'Arenal*, agost de 1997, núm. 126: 27. Es tracta del primer recull de noms i malnoms dels trencadors de marès de s'Arenal i ses Cadenes. 91 antropònims.
2. Sebastià Vallespir Balaguer *de can Voltat o Coller: «Monument als trencadors»*, a *S'unió de s'Arenal*, octubre de 1999, núm. 151: 24. Es tracta d'un recull de noms i malnoms dels trencadors de marès de s'Arenal i ses Cadenes, ampliació del recull anterior. 114 antropònims.
3. Francesc Vich Verger *de ca madò Salvana*: [Recull de noms i malnoms dels trencadors de marès que han treballat a s'Arenal, ses Cadenes i es Píllarí]. Es tracta d'un recull sense publicar elaborat al voltant del 2004-2006 i imprès al museu privat dels trencadors de marès de l'autor. Consta de tres llistes. 325 antropònims.
4. Jaume Clar Monserrat *Denits*: [Recull de malnoms des Píllarí, ses Cadenes i s'Aranjassa], a CANALS MORRO, Pere (2013): *S'Arenal – Can Pastilla – Platja de Palma: 73-76*. L'autor recollí durant un temps els malnoms de les persones que ha conegut des Píllarí, ses Cadenes i s'Aranjassa, i Pere Canals en publicà la llista. 221 antropònims.
5. Pau Tomàs Salvà *Rander o de Bonança*: [Àlbum d'esqueles de familiars i d'amistats principalment de Son Sunyer]. L'autor anotà el 2016 el malnom corresponent de cada una de les esqueles, a petició nostra. 300 antropònims.

Es tracta d'un total de **1051** entrades que hem treballat seguint els criteris científics. Aquells malnoms que semblen ser exclusius de s'Aranjassa, i que trobareu al recull de Jaume Clar, els hem descartat de l'estudi.

Finalment, hem buidat els llibres *Malnoms de Lluçmajor d'ahir i d'avui*, de Jaume Oliver Maura Pelín (1997), i *Malnoms des Coll d'en Rabassa. Recull i Anecdolari*, de Pere Galiana Veiret (2019), les dues grans zones d'emigració a s'Arenal i Son Sunyer, per tal de trobar-hi les concordances amb el nostre recull.¹³

13 Es tracta de les úniques publicacions sobre els malnoms contemporanis d'aquestes zones. Bartomeu Font Obrador té publicades entre els volums I i V de la *Historia de Lluçmajor* llistes de malnoms del terme de Lluçmajor, des del 1329 fins el 1799, i sabem que Joan Clar Monserrat té recopilada una llista d'aproximadament 2.000 malnoms de Lluçmajor, fruit de la recerca a l'Arxiu Municipal de Lluçmajor, i que no s'ha publicat mai. (FONT 1988: 26) Pel coment, deixam la possibilitat de treballar aquestes dades en un eventual futur treball d'ampliació.

Mapa de la zona i els principals nuclis que s'estudien.

Font: Elaboració pròpia en base a l'OpenStreetMap.

DOCUMENTACIÓ ORAL

Pel que fa a la documentació oral, hem comptat en tot moment amb l'ajut imprescindible de Pau Tomàs Salvà (Palma, 1935). L'informador, d'excel·lent memòria i conegut i estimat arreu de tota la contrada, nasqué circumstancialment a Palma, però la Guerra Civil feu que la família, llucmajorera d'origen, tornàs a Son Sunyer quan ell tenia tan sols un any. D'aquesta manera, l'informador ha viscut des del 1936 entre dos horts veïnats, can Muleta i can Nyico, situats entre els nuclis urbans des Pil·lari i Sometimes, darrere el Rancho Bonanza (can Buscaneta).¹⁴

El procés de recerca i elaboració ha estat el següent: una vegada hem tengut tot el material escrit recollit, hem fet 15 sessions de conversa, d'entre tres i quatre hores cadascuna, del 13 de juliol al 2 d'agost de 2020, més una sessió per tal d'aclarir dubtes, el 12 d'octubre de 2020. En aquestes sessions hem treballat malnom per malnom, recollint-ne la transcripció fonètica, l'origen del portador o de la família, i n'hem recollit informació vital. Així mateix ha servit per descartar aquells malnoms que hem considerat fora de l'estudi, i ens ha ajudat a interpretar certes solucions

¹⁴ Sobre la vida de Pau Tomàs, vegeu *El Cançoner de Pau Rander: Edició, estudi i contextualització* (MARTORELL 2018).

ortogràfiques que no érem capaços de desxifrar. Malgrat que hem deixat les informacions de caràcter antropològic per a un treball d'ampliació, la replega ens ha servit per poder elaborar mapes familiars, i després tenir informació útil d'altres malnoms; fins i tot ha servit per anotar nous malnoms que no haurien aparegut sense l'espontaneïtat d'una conversació com aquesta. Pau Tomàs s'ha servit de la seva bona memòria, de la col·lecció de més de 300 esqueles de familiars i d'amics de la contrada (el decés dels quals se situa entre el 1930 i el 2020), de les consultes puntuals a la seva esposa, Maria Salvà Munar *Nyica*, i de consultes per telèfon a diferents amics per tal de descriure, amb tot detall, les informacions que cercàvem.

En segon terme, hem consultat i buidat les informacions de les entrevistes nostres fetes a desenes de persones des Piñlarí, ses Cadenes, les Meravelles i s'Arenal des de 2014 fins el 2020. Entre elles, s'ha de destacar la replega exhaustiva de l'antropotoponímia de ses Cadenes, tant urbana com d'horts i finques, feta durant el 2020 amb Martí Salvà Lull (ses Cadenes, 1929).

Vegem-ne la llista dels principals informadors:

Andreu Borràs Moyàs *Binissalemer* (es Piñlarí, 1940).

†Antoni Salvà Jaume *Senyora* (es Piñlarí, 1933 – 2019).

Antònia Alomar Bauzà *de cas Ferrer* o *de ca sa Petrera* (es Piñlarí, 1944).

Antònia Capó Servera *Comte* (es Piñlarí, 1942).

†Antònia Rigo Morey (Palma, 1934 – 2020).

Carme Aranyó Ciurana (Palma, 1936).

†Esperança Pinya Perelló (Palma, 1931 – 2020).

Esperança Salvà Lull *Goixa* (Llucmajor, 1925).

Francesc Vich Verger *de ca madò Salvana* (es Coll d'en Rabassa, 1934).

Gabriel Barceló Barceló *Ferrer* (can Devertit, l'Horta, 1929).

Joan Pons Amengual *es Fuster* o *Paparrina* (ses Cadenes, 1946).

Joana Femenias Cabot (Palma, 1938).

Margalida Mateu Pericàs *Aleixa* o *de sa Serradora* (Muro, 1942).

Margalida Rigo Bover *Maonesa* (ses Cadenes, 1935).

Maria Oliver Vich *Sineuera* (es Piñlarí, 1941).

Maria Salvà Munar *Nyica* (can Vilar, Son Oms, 1937).

Martí Salvà Lull *Goixo* (ses Cadenes, 1929).

Miquela Sagrera Tomàs *Cabana* (es Piñlarí, 1948).

Pau Tomàs Salvà *Rander* o *de Bonança* (Palma, 1935).

Pedro Roig Lull *Garbes* o *es Ros Garbes* (ses Cadenes, 1932).

Així mateix, hi ha moltes altres persones que puntualment ens han ajudat aclarint dubtes, corregint errors i aportant matisos i noves informacions. Sense l'aportació individual de tots ells aquest treball no hauria estat possible.

2.3. L'estructura i estudi de la replega: els camps

Hem estructurat el corpus de malnoms en fitxes individuals per a cada malnom, alhora dividides en 12 camps d'informació:

1. Malnom.
2. Transcripció fonètica.
3. Variants formals.
4. Tipologia.
5. Significat.
6. Etimologia.
7. Motivació.
8. Localització.
9. Cognoms.
10. Procedència.
11. Concordança.
12. Referències bibliogràfiques.

Com podem veure, alguns d'ells són compartits a la majoria d'estudis científics, com són el malnom, la transcripció fonètica, la tipologia, el significat, l'etimologia i la motivació. D'altra banda, els camp de les variants formals és menys usual, i normalment es mescla amb el del malnom (es tracta d'una divisió primària/secundària opcional, que inclou ROSSELLÓ MESQUIDA (2015) i que hem considerat adient de tenir-la en compte). Els camps de localització i la procedència s'han considerat per tal de poder situar els malnoms i analitzar els moviments i consolidació d'uns nuclis formats per migracions històricament recents, i suposen una innovació pel que fa a la resta d'estudis. Pel que fa als cognoms, són presents tan sols en els comentaris de certs treballs amb mira antropològica, com a CANUTO [*et al.*] (2006). D'altra banda, el camp de la concordança el podem veure desenvolupat al camp de comentaris de l'estudi de RIPOLL (2013). El darrer camp, de referències bibliogràfiques, és també un camp nou pel que fa a aquest tipus d'estudis, que hem considerat del tot convenient perquè tant familiars com investigadors puguin consultar informacions relatives als malnoms i els seus portadors. Sobretot en aquest darrer camp, però també en els camps de significat, etimologia, motivació i concordança, s'empren una sèrie una sèrie d'abreviatures, per tal de facilitar-ne la lectura i no carregar el text, que trobareu al principi i al final del corpus.¹⁵ Finalment, malgrat la proposta inicial, descartam i deixam per a un possible treball d'ampliació el camp dels comentaris, amb informacions i curiositats sobre els portadors; el camp de la grafia documentada, que es desenvoluparia a través de l'estudi antropotonomímic fruit de la recollida als censos electorals de població i els mapes i plànols civils i militars, i l'ampliació del camp de la concordança, amb una comparació amb la resta de reculls de malnoms a Mallorca, que consideram més que necessari per tal de traçar xarxes migratòries i xarxes de repeticions paral·leles de malnoms.

Hem de ser conscients que l'estudi dels malnoms és un procés en permanent revisió, ja sia per l'ampliació amb noves troballes, com per les rectificacions constants que sorgeixen en els diferents camps d'estudi. si d'una informació no n'estam segurs, sempre n'hem indicat el dubte mitjançant un asterisc (*) o interrogant (?).

Passem a veure els criteris que hem establert per a cada camp, fruit de l'estudi de la variació que hem trobat durant el transcurs de la replega:

15 Les abreviatures dels diccionaris i corpus d'onomàstica les hem indicat abans del corpus des malnoms, per tal de tenir clares les abreviatures d'un principi. Pel que fa als autors i revistes, són abreviatures d'ús exclusiu del camp de referències bibliogràfiques i les trobareu al final del corpus.

S'estructura el camp per esser llegit com un diccionari.¹⁶ Es trien unes variants considerades principals, que poden anar acompanyades, després d'una coma i de manera concatenada, amb la preposició *de*, amb la partícula *ca* (apòcope de *casa*), amb articles personals i definits (*en/na/n'*, *es/sa/s'*), amb formes de tractament (*madò, l'amo, mestre*), amb adjectius (*Vell, Fadrina, Orellut, Vermellot*, etc.), i amb la marca flexiva de gènere de femení, com a variant (*-a*), el resultat de les sonoritzacions d'oclusiva sorda en passar a context intervocàlic quan s'hi afegeix la marca de gènere (*-va, -da*), o bé quan la terminació masculina conté una *-n* només articulada en els derivats (*-na*).¹⁷ Per contra, abans de la coma poden anar acompanyats —de manera aglutinada, amb guió o amb una separació segons el cas— per altres substantius, adjectius o verbs (malnoms composts), o per la partícula *Son*: p. e. *Punta, Pobler, es, -a, sa, Torreta, de sa; Jaumeta, de ca madò; Son Verí, de; Coa des Moix, de sa*. Així, la coma separa el malnom en sí —tant si és primitiu, derivat, o compost—, de les formes que l'acompanyen, de manera que s'han de llegir, en aquests casos: *Punta, es Pobler* (i/o *sa Poblera*), *de sa Torreta, de ca madò Jaumeta, de Son Verí* i *de sa Coa des Moix*. Pel que fa als malnoms sense acompanyament s'han de llegir tenint en compte que van precedits del nom del portador, i funcionen com un cognom: p. e. *Rander* s'ha de llegir *Pau Rander* (*nom + malnom*). En canvi, quan van acompanyats, substitueixen completament el nom del portador: p. e. *Tro, na* s'ha de llegir *na Tro* (*malnom*). De tota manera això és orientatiu perquè probablement els usos no són fixos i no tenim prou informació per destriar-ho; en tot cas tots els que tenen una forma d'acompanyament és perquè s'han documentat així.¹⁸ Quant a la partícula *Son* (ço d'en 'allò d'en'), s'introdueix abans de la coma, per considerar-se fossilitzada en el nom, a diferència de la forma *ca*, encara productiva i subjecta a variació. Quant a les formes compostes, la forma és la següent: *Coa des Moix, de sa* i no *Moix, de sa Coa; Males Cases, de ses* i no *Cases, de ses Males*.

Es consideren variants principals aquelles que són documentades oralment i/o per escrit i que per diversos motius s'han considerat com a formes primeres i no secundàries (això és, formes derivades que per les seves característiques no consideram part de la forma primària). Entre els criteris sistemàtics, es posa entre comes i per aquest ordre —sempre que s'hagi documentat: la forma morfològicament amb el gènere no marcat, seguit de l'article masculí, la marca de gènere femení i l'article femení. En cas d'haver documentat alguna d'aquestes formes com a opcionals, això és, aquells casos en què la variant principal segons el parlant i el context pren una forma reforçada o no, es posen entre parèntesi: p. e. *Pobler, es, -a, sa; Maonès, (es), -a, (sa); Morrut, -da*. Els parèntesis són principalment articles, però també hi ha qualque cas de desinència, com *Murer(o)*, formes de tractament, com *Costitxa, (madò)*, marques de plural, com *Camion(s), des* —sempre i quan hi hagi usos en singular i plural; no s'ha de confondre amb els malnoms col·lectius—, o bé la incorporació de més d'una proposta ortogràfica, que veurem en el següent punt. També hi ha formes només documentades sense cap marca de gènere que impliqui el portador, p. e. *Pevora; es*

16 A excepció d'aquest camp i el camp de les variants formals, els malnoms s'escriuran per norma en cursiva durant tot el treball.

17 Hi ha un cas especial, en què s'indica el femení amb la forma *-ra*, això és perquè es tracta d'una pronúncia que difereix de l'etimologia: *Morlà, -ra* (en lloc de *Morlà, -na*). És a dir, si anàs d'acord amb l'etimologia, s'escriuria *Morlar, -a*.

18 Un cas especial seria *Ateo, n'* (*n'Ateo*), que a la variant formal *Ateu* s'ha de llegir com a «nom» i no com a «cognom», resultant *malnom + cognom*, en lloc de *nom + malnom*: *Ateu Martí*. Això és així perquè aquesta variant formal és un ús modern del malnom. Els qui foren contemporanis del portador en diuen *n'Ateo*.

tracta morfològicament d'un mot femení, però l'ús sense article fa que, teòricament, s'adapti de manera invariable al portador. D'altra banda, hi ha malnoms que es formen a partir d'un nom femení, p. e. *Conxo* (el portador era fill de madò Conxa), i casos a la inversa, com *Nofreta* (la portadora era familiar de *Nofret*).

Pel que fa a les formes *de + ca*, només es transcriu en aquest camp si és la forma única documentada, i es transcriuen de la següent manera: p. e. *Jaumeta, de ca madò*; *Jeroni, de can*; *Poncio, de can*. Pel que fa a les formes *de + article*, es transcriuen de la següent manera: p. e. *Serradora, de sa*; *Sifons, des*. Pel que fa a la preposició tota sola, es transcriu després de la coma: p. e. *Son Banya, de*; *Xorrigo, de*.

Les solucions ortogràfiques es determinen en funció de l'*Ortografia catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (OIEC, 2017) i el text aprovat per la Secció Filològica amb el títol *Transcripció i normativització toponímica. Nomenclàtor toponímic de les Illes Balears* (2016), base pel que fa al *Nomenclàtor Toponímic de les Illes Balears* (NOTIB). Així mateix, hi ha casos en què aquests documents no basten, i s'han hagut d'establir criteris més específics:

- a) Per norma, prevalen les formes que apareixen al NOTIB, a no ser que se'n justifiqui una tria diferent per motius de pronúncia: p. e. el NOTIB recull *Diguessó* a Algaida, però la forma oral que hem recollit a Son Sunyer és *Diguesó*. En aquest cas, la tria ortogràfica és *Diguesó*. El mateix passa amb *Tè-tè* (*Tetè* al NOTIB): segons la nova ortografia (OIEC, 4.3.2.2. c), els compostos reduplicatius, com les onomatopeies, s'escriuen entre guions. Atesa la pronúncia [tɛ'tɛ], hem considerat més adient aquesta solució ortogràfica.¹⁹ Pel que fa a altres formes controvertides, en canvi, hem respectat la tria del NOTIB, com *Delhomo*, que sembla que ve de *de + l'home*, i per tant per norma s'hauria d'escriure *Delhome*, però entenem que és contemplat com una excepció.
- b) L'article definit: la norma actual prescriu que els topònims es poden escriure amb l'article salat, sempre i quan aquest sigui l'ús de la llengua local, o bé amb l'article general, seguint la tradició anterior al segle XX. Per tal de donar continuïtat a les prescripcions del NOTIB, 3.2.1,²⁰ tenint en compte que els malnoms són un fenomen del camp de l'oralitat i el registre col·loquial i per tal de ser fidels a la llengua parlada, s'ha decidit d'ajustar les solucions gràfiques a les formes orals: p. e. *Hort, de s'* i no *Hort, de l'*; *Mort, es*, i no *Mort, el*, però *Orgue, l'* i no *Orgue, s'*, perquè la forma parlada és amb l'article general.
- c) Ús de majúscules i minúscules: s'han grafiat els malnoms amb la inicial en majúscula, com es fa amb els cognoms. Atès que no hem trobat els criteris de l'ús de la majúscula i la minúscula pel que fa als malnoms composts, hem seguit com a criteri els usos que hem detectat a «Els malnoms», de Joan Miralles: «de sa Casa Nova»; «de sa Font Bosseta»; «de sa Sort Nova», etc. (MIRALLES 1996). Seguim, per tant, aquest criteri, i l'aplicam tant per a substantius, com per a adjectius. Quant als tractaments de cortesia, decidim escriure'ls sempre en minúscula (*l'amo, madò, mestre*). Pel que fa a les partícules *ca* i *Son*, les escrivim

19 Sobre l'accentuació, vegeu j). Pel que fa a la resta de mots composts, se segueixen les prescripcions de l'OIEC, les quals prescriuen que generalment s'escriuen aglutinats. Ara bé, notem que s'escriuen amb guió «els compostos patrimonials en què el primer component (o, eventualment, el segon) acaba en vocal i el segon (o, eventualment, el tercer) comença per r, s o x» (OIEC, 4.3.2). D'aquesta manera, escrivim, p. e.: *Culgròs, Mirabò, Poca-son* i *Mata-rates*.

20 «Recomanem que l'article, tant del nom oficial dels nuclis de població com d'altres topònims, majors o menors, s'ajusti a la solució adoptada per la llengua parlada local, tot i que són també admissibles les formes amb article estàndard dels topònims que en la llengua parlada duen article salat» (NOTIB, 3.2.1).

normalment en minúscula i majúscula, respectivament, seguint els usos al NOTIB, 3.2.6; pel que fa a la toponímia major, el criteri emprat és escriure la partícula *ca* en majúscula, tal i com apareix en els usos de la OIEC, 4.2.²¹

- d) En cas de ser un mot patrimonial inexistent al *Diccionari de la llengua catalana* i sense solució al NOTIB, però sí al *Diccionari català-valencià-balear*, se'n tria la forma ortogràfica d'aquest darrer: p. e. *Cerillo*.
- e) En cas de ser un manlleu, s'adapta l'ortografia cercant equilibri entre l'etimologia i l'adaptació: p. e. *Cigüenya, sa*. En cas que el manlleu sigui un mot amb un tret lingüístic oral específic del parlar local, es fixa ortogràficament: p. e. en cas d'harmonia vocàlica, es tria *Surrilla* (<castellà *Zorrilla*), i no *Sorrilla*; en cas d'adaptació de [θ] en [s], la solució és com en l'anterior cas, *Pocaslusses* (<castellà *Pocas + luces*, literalment 'pocs llums'), i no *Pocaslucés*. En cas de ser un castellanisme sense adaptació i, per tant, amb consciència del parlant d'esser un malnom en castellà, s'escriu amb les normes d'aquesta llengua: p. e. *Los Cordones; El Pulmón de Oro; La Montaña, de*, encara que hi pugui haver una mica d'adaptació fonètica, pròpia de la majoria de parlants del segle XX a Mallorca (velarització de la lateral, sonorització de la sibil·lant, etc.). A més a més, en aquests casos, entenem que l'article s'ha fixat en el malnom i no actua com a article de la llengua, sinó de manera fixa amb el malnom, de manera que no escriurem *Cordones, los*, sinó *Los Cordones*, etc. En canvi, *Monterrey, des* s'escriurà així, perquè l'article emprat és la forma catalana.
- f) Hi ha qualche cas especial, com *Manyo*, o *es Senyorito*, que no és clar si s'ha de tractar ortogràficament com un manlleu o com un castellanisme sense adaptar; en aquests casos, s'ha optat per escriure *Manyo* i *Senyorito, es* ortogràficament com a manlleus, i no *Maño* i *Señorito, es* amb ortografia castellana.
- g) Si es tracta d'un nom artificial d'un establiment, se'n respecta l'ortografia si es diu en castellà i hi ha una certa tradició escrita en aquest sentit: p. e. *Bohío, des*, però no si s'adapta en català; en aquest cas s'adapta ateses les regles ortogràfiques: p. e. *Bonança* <*Bonanza*; *Brisses* <*Brisas*.
- h) Hi ha qualche cas que per la pronúncia i el desconeixement de la motivació del malnom, o bé per no tenir-ne cap proposta etimològica convincent, no tenim clara quina solució ortogràfica triar. En aquests casos, hem optat per la que ens sembla ésser la forma correcta i, entre parèntesi, n'indicam la que proposam com a possible alternativa: p. e. *Dinarillo* (o *Dinerillo*) —ve de de *dinar* + *-illo* o de *diner* + *-illo*?—; *Terrigo* (o *Tarrigo*) —ve de *terric* amb canvi de sufix? És un derivat de *terra*? O ni una cosa ni l'altra?— *Galleta* (o *Garleta*, o *Gatleta*) —d'on ve i què significa?—. En aquest darrer cas, del qual no sabem ni l'etimologia, ni el significat, ni la motivació, s'ha triat una forma ortogràfica acostada a l'oralitat. Hi ha qualche cas del qual no sabem l'etimologia i dubtam d'una possible alternativa ortogràfica; en aquests casos en donam tan sols la forma més acostada a l'oralitat: p. e. *Miteió*, i no *Miteió* (o *Mitelló*) —es tracta de iodització històrica?— Per altra banda, si es tracta d'un cas d'etimologia desconeguda, però amb solució trobada al NOTIB, ens decantam per la del NOTIB: p. e. *Mandins, (en)*, i no *Mendins, (en)*.

21 De fet, al text aprovat per la Secció Filològica, 13 de maig i 1r de juliol e 2016, ni la OIEC, no es prescriuen explícitament aquests usos de majúscules i minúscules, però els podem observar a través de la descripció. Tampoc no hem trobat res al respecte al document *Regles d'ús de les majúscules i les minúscules* (Versió 4, 26.7.2018), de l'IEC.

- i) En cas de metàtesi, si es tracta d'una pronúncia corrent del parlar col·loquial de Mallorca, transcrivim únicament el mot de manera normativa, tal i com apunten els criteris del NOTIB, 3.1.14: p. e. *Pebre Bord, des* (i no, *Prebe Bord, des*). Pel que fa a les variants fonètiques fruit d'una metàtesi, s'entenen com a casos d'evolució puntual significatius des del punt de vista històric de la llengua, seguint les indicacions del punt 3.1.7; d'aquesta manera, es transcriuen tant si s'han recollit en documentació escrita *Reüllet* > *Ruellet* (TORTELL 2019: 15),²² com en documentació oral *Genovoi* (Pau Tomàs) > *Jonovoi* (Martí Salvà) > *Genevoui* (TORTELL 2019: 89). Així, les variants metatètiques es disposen entre parèntesi dins el camp del malnom: *Raüllet (o Ruellet)*; *Genovoi (o Jonovoi, o Genevoui)*. Com a la resta de l'estudi, es consideren formes primàries les aportades per Pau Tomàs i les més freqüents a la documentació escrita.
- j) Hi ha una forma en què aparentment s'hi aglutina l'article, *Lorgue* (*l' + orgue*), la qual podem sospitar que, pels usos que se'n fa, conté l'article fossilitzat en la forma; per això hem sentit parlar d'*en Lorgue* i de *l'amo en Toni Lorgue*. Ara bé, cal dir que una altra hipòtesi és que es tracti de la forma *de l'Orgue* amb caiguda de la preposició. Davant la incertesa, s'ha optat per transcriure *Orgue, l'*, per tal de facilitar-ne la consulta a l'aplec, malgrat que pel que fa als topònims, el NOTIB indica que s'ha de mantenir l'aglutinació (3.2.2) i la caiguda de la preposició (3.2.3).
- k) En cas d'accent diacrític, la normativa actual admet un ús discrecional i se'n justifica el seu ús pel que fa a la cerca d'una correcta pronúncia (OIEC, 3.1.3).²³ D'aquesta manera, s'ha optat per regularitzar *Sèu* ['səw] i *Tè-tè* [tɛ'tɛ] amb marques accentuals.
- l) Pel que fa al pas de [w] a labiodental fricativa sonora, s'ha transcrit en tots els casos amb [w] (*u*), encara que el NOTIB prescriu que s'escriu *v* en el cas dels malnoms (3.1.19). Com veurem a l'apartat següent hi ha vacil·lació d'usos, de manera que s'ha considerat emprar la forma ortogràfica més neutra.

TRANSCRIPCIÓ FONÈTICA

En aquest camp s'han transcrit els malnoms principalment fruit dels enregistraments de Pau Tomàs a través de l'observació acurada de la pronúncia de l'informador. En qualche cas durant les entrevistes s'ha optat per estratègies per tal que l'informador repetesqui la pronúncia sense autocondicionar-se, i se'n pugui copsar la forma exacta. En qualche cas puntual s'ha transcrit la pronúncia d'altres informadors.

Quant al model de transcripció, s'ha triat l'Alfabet Fonètic Internacional (AFI) i s'han tengut en compte les exemplificacions al document *Aplicació al català dels principis de transcripció de l'Associació Fonètica Internacional*, de l'Institut d'Estudis Catalans (1999). Pel que fa als criteris i observacions dels fenòmens fonètics, s'han consultat i seguit les indicacions dels capítols «Fonètica i fonologia» de la *Gramàtica de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans (GIEC, 2016) i la *Gramàtica del català contemporani*, dirigida per Joan Solà [et al.] (GCC, 2002).

²² En aquest cas, s'ha hagut de normativitzar ortogràficament: l'autor escriu *Raüllet*, *Ruallet* > *Reüllet*, *Ruellet*.

²³ «S'admet l'ús discrecional de l'accent diacrític en mots homògrafs no recollits en el quadre 32, només, però, en el cas d'usos marcadament particularitzats, com ara en transcripcions d'usos metalingüístics, de textos medievals, dialectals, etc. Aquest ús discrecional s'amplia a casos com ara expressions puntuals o enunciats aïllats (tals com titulars, etiquetes, etc.), en què és possible més d'una interpretació no desitjada que no resol el context comunicatiu».

El tipus de transcripció fonètica que hem cregut més convenient d'aplicar és el de la transcripció semiestreta, per tal d'aportar els matisos fonètics que creim necessaris en un estudi d'aquestes característiques. S'ha de matissar que pel que fa a la semivocal palatal amb caràcter aproximant, s'ha defugit de la proposta de la GIEC, 4.2.5 [j], i s'ha triat la de la GCC, 1.2.2.2 [ɟ], que ens sembla més propera a la realitat tímbrica, i que ja s'estudià en el seu moment: «la forma més adequada de representar aquest so en una transcripció que no distingeixi massa matisos de timbre [...] és indicant el seu timbre més normal, de vocal mitja tancada i el seu caràcter asillàbic» (MASCARÓ i RAFEL 1981: 44). Per altra banda, hem optat per no recollir fonèticament el fenomen del rotacisme, perquè entenem que no és sistemàtic.²⁴

Pel que fa a la caracterització del parlar de la zona, s'ha de dir que no s'ha trobat cap estudi al respecte; tan sols unes poques indicacions de la zona propera de Sant Jordi a *El català de Mallorca, la Fonètica*, de Gabriel Bibiloni (2016). De fet no hi ha pràcticament res escrit sobre els parlars de fora porta del terme municipal de Palma, i és una tasca pendent que tenim els lingüistes al respecte. Durant aquests darrers anys hem observat que els nuclis des Pillarí, ses Cadenes i s'Arenal presenten característiques de parlars de transició, fet que atribuïm a la condició d'esser poblacions relativament joves i fruit de l'emigració de gent de bona part de l'illa. Pel moment no hem fet cap treball al respecte, però si fa no fa hem trobat una sèrie de trets que ens semblen majoritaris, almenys pel que fa als parlants des Pillarí i ses Cadenes nascuts durant la dècada dels anys 30.²⁵ Si s'hagués de fer un estudi dialectal de la zona, creim que els parlants dels anys 30 i 40 són els qui ens poden donar més dades d'estabilitat, car als anys 30 és quan es consolidaren aquests pobles i hi nasqué tota una generació de gent que se socialitzà a l'indret.

Els parlars tradicionals de Palma i Lluçmajor tenen força trets lingüístics que es diferencien, dins l'estabilitat present del dialecte mallorquí. La nostra hipòtesi apunta al fet que el parlar tradicional de Palma tengué influència parcial a aquella gent socialitzada als anys 30 als pobles de Son Sunyer. Així mateix, hem de tenir en compte l'emigració des Coll d'en Rabassa, que tenia un parlar proper al de Palma. D'aquesta manera, consideram els descendents de llucmajorers els millors informadors com a bons indicadors dels trets lingüístics del nou parlar de transició. Aquest és el cas de Pau Tomàs, i descendent de llucmajorers per línia materna i paterna i resident a Son Sunyer des del 1936, amb un any de vida.

Vegem uns quants dels trets i excepcions del parlar de Pau Tomàs que hem observat:²⁶

- a) Palatalització de les consonants [k] i [g]: realitza, per sistema, la palatalització de les consonants [k] i [g]/[ɣ] davant una vocal central ([a], [ə]), o en posició final de paraula, que esdevenen [c] i [ɟ]/[j]. Es tracta d'un tret característic del parlar de Palma, i sabem que també del parlar tradicional dels barris i pobles dels afores, com Santa Catalina, sa Vileta,

24 A excepció d'un sol cas (veg. pàgina següent, apartat g.).

25 Pel que fa a s'Arenal no en tenim tantes dades; de tota manera, sospitam que es resistí més a la pèrdua de les característiques del parlar de Lluçmajor, atesa la presència constant de la població flotant de llucmajorers.

26 La majoria de referències que feim de Palma, Lluçmajor i Sant Jordi, són les que apareixen a BIBILONI (2016). Pel que fa a la resta, que no apareixen en aquest llibre, com els pobles de Santa Catalina, sa Vileta i Son Sardina són observacions nostres. Les des Coll d'en Rabassa són fruit de la recollida fonètica dels malnoms que vàrem fer mitjançant enregistraments durant el 2016 a Bartomeu Pedrosa Mir *Pedacer* (es Coll d'en Rabassa, 1928), un dels principals informadors de Pere Galiana pel que fa al llibre *Els malnoms des Coll d'en Rabassa. Recull i anecdotari* (2019).

- Son Sardina o es Coll d'en Rabassa; no així del parlar de Lluçmajor, més conservador i, per tant, realitzador de les consonants velars (veg.²⁷ BIBILONI 2016: 105-108).
- b) Harmonia vocàlica, tancament de [o] en [u]: realitza per norma el tancament de *o* en *u* quan a la síl·laba següent hi ha *i* o *u*. Es tracta d'un fenomen propi del parlar de Lluçmajor, de Sant Jordi i es Coll d'en Rabassa, però no així del de Palma: p. e. *Moli*, des [dəzmu'hi], en lloc de [dəzmo'hi]; *Conill* [ku'ni] en lloc de [ko'ni] (veg. BIBILONI 2016: 74-80).
 - c) Conversió de [w] intervocàlica en [v]: en general, realitza [w], però no així amb, almenys, dos casos: *Sineuer* [sinə've], en lloc de [sinə'we] i *Niuet* [ni'vət] en lloc de [ni'wət]. Pel que fa al malnom *Perdiuet*, quan l'entrevistàrem vacilà amb [pərði'wət] i [pərði'vət]. El parlar de Palma és característic per la pronúncia de [w], però no així el de Lluçmajor, ni tampoc el de Sineu. És possible que, en aquest cas, les pronúncies estiguin influïdes pel portador del malnom (veg. BIBILONI 2016: 96-97).²⁸
 - d) Conversió de [ə] en [ɛ] en posició tònica en contacte amb una o dues palatals: és el cas únic del malnom *Reixac*, pronunciat [rə'fɛc] i no [rə'fac]. Es tracta d'un tret del parlar tradicional de Palma. Ara bé, no és en cap cas un tret sistemàtic del parlar de Pau Tomàs, sinó que és un cas únic. Per comprovar-ho, s'ha observat com pronuncia *gall*, *diari* i *viatge*, que ho fa a la manera de Lluçmajor, es Coll d'en Rabassa i Sant Jordi: ['gɑɫ] [di'ari] [vi'adʒə], i no amb obertura d'[ə] en [ɛ], com a Palma: ['jɛɫ] [di'ɛri] [vi'ɛdʒə]. És possible que, per qualche motiu, aquest cognom esdevengut malnom ha tengut una pronúncia estesa amb [ɛ] en parlants no palatalitzadors; és el cas dels *Reixac* nascuts a Lluçmajor i emigrats a s'Arenal a la dècada dels anys 60. N'hem recollit la pronúncia [rə'fɛk] d'un membre d'aquesta família (veg. BIBILONI 2016: 14-16).
 - e) Assimilació vocàlica: hem notat que hi ha casos d'assimilació a la vocal central [ə] en posició àtona, com *Reüll* [ru'uɫ], i no [rə'uɫ]. Un altre cas que s'ha de comentar és *Meló*: a ses Cadenes, on hi ha la família (que deu el malnom perquè estigué a l'hort de can Meló, des Coll d'en Rabassa), en diuen [mo'lo], i així ho hem documentat as Coll d'en Rabassa. Ara bé, Pau Tomàs diu [mə'lo]; no obstant això, pel malnom *Maonès*, en diu [mo:'nəs] i no [mə'nəs], i això ens fa pensar que no és un tret sistemàtic, però s'hauria d'estudiar més a fons, amb més mostres i informadors (veg. BIBILONI 2016: 67, 69-70).
 - f) Iodització entre vocals: realitza normalment el fonema [ɛ], com és característic del parlar de Palma i es Coll d'en Rabassa, no així en el de Lluçmajor. Ara bé, hem observat que en qualche cas, almenys entre vocals centrals [ə], té tendència a relaxar-ne l'articulació, però no arriba al grau zero: p. e. *Tallador* [tæɣə'ðo], com a Palma, i no [tə:'ðo] com a Lluçmajor; *Baralleta* [bərə'ɣətə], com a Palma i no [bərə'ətə] com a Lluçmajor (veg. BIBILONI 2016: 89-93).²⁹
 - g) Pel que fa al fenomen del rotacisme (la consonant *s* seguida de consonant sonora esdevé aproximant alveolar [ɹ]), s'ha explicat que no és un fenomen sistemàtic, i sembla que Pau Tomàs té tendència a evitar-lo; ara bé, pel que fa al nom *Cosmet*, aplicat a Son Cosmet, que en aquest treball s'estudia com a malnom (*Son Cosmet, de*), hem detectat

27 Durant tot el treball farem servir l'abreviatura *veg.* per indicar tant *vegeu* com *vegeu-ne*.

28 Segurament hi ha vacil·lació d'usos a la zona, atès que una informadora ens aportà el malnom *Paueta* [pə'vətə], del qual la motivació suposada és el femení de *Pau*.

29 Es tracta tan sols d'una observació que apuntam; creim que en aquests casos seria convenient fer una anàlisi espectrogràfica, atès que l'observació intuïtiva no és suficient.

que tant Pau Tomàs com la resta de parlants, sense excepció, la pronúncia única és [dəsɔŋko.ɾ'mət], i no [dəsɔŋkoz'mət] (veg. BIBILONI 2016: 122-123 i GIEC, 4.4.3.6).

- h) Hi ha qualche cas de pronúncia especial d'un nom artificial. La sala de festes Bohío, que donà nom al malnom *Bohío, des*, es pronuncia normalment [dəzβo'io], però Pau Tomàs ho pronuncia [dəz'βoɛo]; en aquest cas, excepcionalment, hem indicat la pronúncia de Pau en segon terme.

També hem trobat casos dubtosos a l'hora de transcriure la pronúncia de Pau Tomàs:

- a) En el malnom *Consellers, es*, entre [ə] i [e] hem percebut que ho pronuncia sense el fonema [ɛ]: [əskonsə'es]; entenem que en aquest cas [e] fa que [ɛ] es relaxi fins a grau zero. No obstant això, no tenim gens clar que realment [ɛ] desaparegui del tot, i realment sigui [əskonsə'ɛes]. S'ha triat, provisionalment, la primera forma.
- b) El malnom *Estació, de s'* no teníem clar si pronuncia [dəsəstəsi'o], o bé [dəsəstə'sjo]. El mateix passa amb *Hermanos Valientes, es*: [əd̪z:er,manozvali'entes], o bé [əd̪z:er,manozva'hjentes]. En ambdós casos s'havia triat provisionalment la primera forma, seguint el sistema tradicional, que és general en el parlar de Pau Tomàs, però en una altra sessió es tornaren repetir i Tomàs optà clarament per la *-i-* semivocàlica. Per aquest motiu apareixeran les solucions amb [j] al camp de la transcripció fonètica.
- c) El malnom *Xigarret, es* el tocaria pronunciar [ət̪f:i.jə'rət], però en totes les vegades que ho ha dit, no n'hem percebut el caràcter palatal, de manera que s'ha optat per transcriure-ho, provisionalment, tal i com s'ha percebut: [ət̪f:i.ɣə'rət]. El mateix passa amb *Son Garcies, de*, que pronuncia [dəsɔŋgər'siəs], i no [dəsɔŋjər'siəs]. És possible que sigui motivat per la pronúncia dels portadors? Sigui com sigui, es tracta d'excepcions.
- d) El gentilici de Petra i malnom, *Petrer, es*, el pronuncia en una primera sessió [pe'tre] i no [pə'tre]. No teníem clar si es tractava d'una pronúncia condicionada en aquell moment per la [e] del topònim Petra, però hem pogut confirmar que és natural del seu parlar en una segona (ara bé, Tomàs diu *pedrera* [pə'ðrerə] i no [pe'ðrerə]). De la mateixa manera, el gentilici des Pont d'Inca i malnom, *Pontdiquer, es*, el pronuncia diverses vegades [əspɔŋtin'ce], elidint-ne la *-d-*, quan generalment es tocava pronunciar elidint-ne la *-t-*: [əspɔŋdin'ce]. Malgrat això, el topònim el pronuncia amb *-d-* [əspɔŋ'dinçə].
- e) el fenomen de semivocalització també ha estat difícil de percebre bé. En català de Mallorca, les consonants fricatives palatoalveolars seguides de consonant experimenten una semivocalització que dona com a resultat una semivocal palatal, o bé s'assimilen les fricatives palatoalveolars amb la consonant que segueix, segons el subdialecte. Aquest fenomen també afecta de manera sistemàtica les consonants africades seguides de consonant (veg. GIEC, 4.4.3.6). Durant les sessions hem percebut que hi havia una pronúncia condicionada, de manera que separava lleugerament els mots i, per tant, no es produïa ni l'aparició de la iod, ni l'assimilació consonàntica. En una darrera sessió s'ha tornat treballar el malnom *Roig Soler, es* i les variants formals *Carro, es Coix* (del malnom *Carro, en*), *Corró, es Coix* (del malnom *Corró, -a*). En un principi els resultats eren per sistema [ər,rɔt̪ʃo'le], [əs,kɔf'caro] i [əs,kɔfko'ro], però després de conversar, sorgí espontàniament la forma [ər,rɔjso'le] i «es coix, coix» [əskoʝ'koʝ]. Una obtenguts aquests resultats, s'ha decidit de

regularitzar aquests malnoms i la resta seguint el sistema natural de l'informador, per tant amb aparició de la iod: [ər, rɔjso'le], [əs,koj'caro] i [əs,kojko'ro].

En l'apartat del camp, quant a l'estructura, l'objectiu principal és facilitar-ne la lectura, defugint de repeticions innecessàries. Es transcriu en un principi la forma que apareix a la columna del malnom pronunciada per Pau Tomàs, però també certes variants formals. Les diferents transcripcions per a cada malnom s'indiquen entre claudàtors i separades per un espai. Vegem-ne unes quantes matisacions necessàries:

- a) No es transcriuen les formes opcionals, marcades entre parèntesi (preposicions, articles, marques de plural i de desinència i formes de tractament).
- b) Quan la marca flexiva de femení és *-a* es transcriu per norma la forma no marcada; no així quan canviï el punt d'articulació del darrer fonema: p. e. *Cantiner, es, -a, sa* ha de ser [əscənti'ne]; *Escanyat, s', -da* ha de ser [səscə'nat] [səscə'naðə].
- c) Si s'ha recollit una altra pronúncia substancialment diferent, es transcriu com a secundària: *Genovoi (o Jonovoi, o Genevoui)* Pau Tomàs ho pronuncia [zəno'vɔj], referit al malnom recollit as Píllari; en canvi, Martí Salvà ho pronuncia [zono'vɔj], referit al malnom recollit a ses Cadenes. A més a més, hi ha la grafia documentada *Genevoui*, per la qual cosa podem suposar un *[zənə'vɔj], que marcam amb un asterisc (*) com a marca de forma hipotètica.
- d) Si l'informador no coneixia el malnom, s'ha optat per fer una hipòtesi de la pronúncia i s'ha marcat amb un asterisc: p. e. *Miteió* *[mitə'ɛo]. També és el cas d'alguna segona opció de pronúncia suposada: p. e. *Jaquetó* Pau Tomàs ho pronuncia [zəcə'to], però s'ha optat per afegir-hi una hipotètica segona forma popular: *[zicə'to]. També és el cas de la *v* antihiàtica: *Cacauets, des* Pau Tomàs ho pronuncia [dəscaca'wets̃], però com que hem recollit en documentació escrita la forma *Cocovets, des*, proposam una segona transcripció *[dəskoko'vets̃]; el mateix passa amb *Grauete*, que Pau Tomàs pronuncia amb [w], i n'hem documentat per escrit la forma amb [v], que presentam com a secundària.
- e) Si l'informador no coneixia el malnom, però a la documentació escrita hi ha indicacions sobre la pronúncia, aquestes s'han pres com a referencials; és el cas únic de *Rafelet* [rəfə'let], pronunciat amb la vocal tònica [ɛ] i no [ə], perquè la dona del portador era natural de Binissalem —poble on es pronuncia així—, de manera que era anomenat així a propòsit. (CANALS 2006: 144). És un cas curiós i sabem que no únic de condicionament fonològic com a recurs de producció de malnoms.
- f) Les variants formals es transcriuen sempre que la forma sigui diferent del mot principal. Són els següents casos: sinònims (p. e. *Farmàcia, de sa / Apotecaria, de s'*; *Estanyer, s' / Estanc, de s'*; *Forn, des / Forner, es*); malnoms de categories distintes que tenen una mateixa motivació com a origen (p. e. *Cantiner, es / Cantina, de sa*; *Forn, des / Forner, es*); addicions o supressions del sufix diminutiu (p. e. *Bodega, de sa / Bodegueta, de sa*; *Cabrieleta / Cabriela*); adjectivacions que no fan la funció de tractament (p. e. *Carro, en / Carro, es Coix; Eivissenc, (s'-), -a / Eivissenc, s'Orellut*); malnoms composts (p. e. *Rubert / Rubert, es Municipal; Ros, (es), -sa / Rossa de Son Sunyer, sa*) i qualche cas especial d'una variant formal sensiblement particular, com el procés d'eliminació de la partícula *can* i/o l'addició de la marca de gènere (p. e. *Duran, de can / Durana; Ferrer Vell, es / Ferrera, sa*).

- g) Les variants formals no es transcriuen si la variant consisteix en l'addició de fonemes al mot principal en els següents casos: marques de tractament (*mestre, madò, l'amo*); adjectius de tractament (*Vell, Fadrina*); l'addició de l'ofici, en el cas únic de *Patró*; preposició + partícula *ca*; marques de gènere, quan no suposen un canvi en el punt d'articulació (p. e. *Carboner / Carbonera* no es transcriu la variant formal, en canvi, a *Borronat / Borronada sí*); marques de plural; articles i sufixos diminutius. Aquests criteris s'apliquen igualment si la variant formal es tracta d'un malnom sorgit paral·lelament: p. e. *Canals, de can / Canals, madò*, només es transcriuria [dəcancə'nals].

VARIANTS FORMALS

S'han treballat els següents casos i criteris:

- a) Es recullen aquelles formes detectades a la documentació oral i escrita que consideram de qualque manera derivades d'una primera forma, que és la que proposam fixar com a primària. Són, per tant, variants formals aquelles que es formen amb els següents processos: feminització, p. e. *Duran, de can > Durana; Ferrer Vell, es > Ferrera*; addició d'un matís adjectival: p. e. *Eivissenc, (s'), -a > Eivissenc, s'Orellut; Cifre > Cifre, es Vell; Mascarona > Mascarona, en Vermellot*; formes de tractament: p. e. *Fogó, -na > Fogona, madò; Flauta > Flauta, mestre*; addició de l'ofici, en el cas únic d'*es Patró*: p. e. *Felanitxer, (es), -a, (sa) > Felanitxer, es Patró*, i les formes amb la partícula *ca*, que consideram sistemàticament variant formal, sempre que no sigui la forma única documentada: p. e. *Cerillo > Cerillo, de can*, però *Mercadal, de can*, perquè fa referència a un antropotopònim relatiu a un cognom i no a un malnom —per tant, *Mercadal* no és malnom, perquè sabem que era el propietari de la finca, i era portador d'aquest cognom. També seria el cas de *Nadala, de can*, perquè no tenim documentada la forma *Nadala*, malgrat que hipotèticament deu haver existit com a malnom. Naturalment, atesa la magnitud del treball i el caràcter social i constantment canviant dels malnoms, les formes principals i secundàries s'han d'entendre com a propostes i, com tota la replega, està subjecta a rectificacions i addicions posteriors.
- b) Uns altres casos, minoritaris, de variants formals són aquells que incorporen el nom del primer portador: p. e. *Ciment, des > Ciment, de can Mateu des* (el primer portador era conegut com a *Mateu des Ciment*, i els descendents, com *de can Mateu des Ciment*); *Martí > Martí, de can Pep* (és un cas germà a l'anterior).
- c) Els criteris ortogràfics són els mateixos que per als malnoms de la llista principal. La diferència rau en la disposició de la forma. Per tal de garantir-ne la concordança amb el malnom principal, es dona en primer lloc el malnom, i en segon els tractaments, adjectius, etc.: p. e. *Barbeta* té com a variant formal *Barbeta, sa Vella*, que escrivim així en lloc de *Vella Barbeta, sa*, com ho fariem al camp del malnom; *Ciment, des* té com a variant formal *Ciment, de can Mateu des*, i no *Mateu des Ciment, de can*.
- d) Hi ha certes variants formals que responen a una mateixa motivació i funcionen com a sinònim. En aquest cas s'han entès com a principals les formes que s'han documentat oralment de Pau Tomàs, i com a variants formals les altres: p. e. *Farmàcia, de sa* i *Apotecaria, de s'* (sinònim en llengua catalana); *Senyoret, es > Senyorito, es* (forma patrimonial i castellanisme); *Cantiner, es, -a, sa > Cantina, de sa*; o bé *Forn, des > Forner,*

es; *Gelater*, (*es*) > *Gelats*, *des* (radical i mot sufixat amb *-er*, o a la inversa, depenent de quina és considerada la forma principal —això és, la més usual, de la que tenim més documentació—).

- e) Hi ha, d'altra banda, uns quants malnoms els quals s'ha detectat que són variants formals d'un malnom primer, però que amb el temps ha tengut més èxit d'ús la variant que la forma principal. En aquests casos, la forma que donam al camp del malnom és sempre la més emprada socialment, i n'escrivim la forma primera com a variant: p. e. *Capellà* > *Capellà de s'Aigua*, *es*; *Garbes* > *Garbes Clares*.³⁰
- f) Quant als malnoms col·lectius (formes amb la marca de plural, atribuïts a un col·lectiu de dues o més persones, per motivacions socials diverses, com els vincles familiars), són considerats variants formals sempre que tinguem documentada la forma en singular; d'aquesta manera *Republicans*, *es* l'incloem en el camp del malnom, perquè no tenim documentada la forma *Republicà*, *es*; en canvi, en el cas de *Maonesos*, *es* es tracta d'una variant formal de *Maonès*, (*es*), *-a*, (*sa*).
- g) Hi ha malnoms composts que són realment variants formals, però que hem etiquetat al camp del malnom pel fet de no haver-ne documentat el malnom originari: p. e. *Comare Pellissera*, *sa*, *Coixa Vilara*, *sa* i *Potecari Monget*, *es* serien hipotèticament derivats de *Pellissera*, *Vilara* i *Monget*.³¹ D'aquesta manera, si els haguéssim documentat, es transcriurien de la manera següent: *Pellissera*, variant formal *Pellissera*, *sa Comare*; *Vilara*, variant formal *Vilara*, *sa Coixa* i *Monget*, variant formal *Monget*, *es Potecari*.
- h) Finalment, s'ha considerat un sol cas de plural no col·lectiu com a variant formal, perquè no era possible afegir-lo entre parèntesi per mor del canvi de grafia de la vocal neutra a final de mot (*-a* > *-es*): es pot escriure *Camion(s)*, *des*, però no *Merenga(s)*. D'aquesta manera, el malnom s'ha escrit *Merenga*, i la variant formal *Merengues*.

TIPOLOGIA

A les «Normes per a l'aplec i l'estudi dels malnoms», Joan Miralles argumentà que els malnoms es podien classificar des del punt de vista lògic-semàntic, o bé des del punt de vista lingüístico-formal. Pel que fa als estudis de malnoms, s'ha observat que generalment es crea, com a camp, la classificació lògic-semàntica; per contra, la classificació lingüístico-formal sol aparèixer en un estudi introductori, o bé com a cloenda, i funciona més a tall d'exemple lingüístic, que per qüestions pràctiques d'estudi de la diversitat de malnoms. D'aquesta manera, en aquest treball s'ha seguit aquesta tendència, i s'ha definit i treballat una divisió lògic-semàntica en el camp de la tipologia. Pel que fa a la classificació lingüístico-formal, no s'ha dut a terme perquè hem considerat que, en menor o major mesura, està subjecta a la intervenció de l'estudiós en la fixació i recollida dels malnoms, que sempre consideram parcial. És a dir, es pot fer quan s'ha fet una recollida fixa i sense variants formals, però així i tot consideram que no reflectiria la realitat dels usos d'aquell malnom, atès que hem observat que hi ha canvis constants amb consolidació variable al llarg del temps, els quals el temps diu si són estàtics o puntuals (feminitzacions, masculinitzacions, addicions o

30 En aquests casos el malnom primer era *es Capellà de s'Aigua*, i la descendència del primer portador adquirí el malnom de *Capellà*. De la mateixa manera, el primer portador era *Gabres Clares*, però la descendència fou coneguda com *Garbes*.

31 En relació al fenomen l'afèresi, consideram aquesta forma com una excepció, atesa l'evolució puntual de la forma (NOTIB, 3.1.1 i 3.1.7), i per això no transcrivim *s'Apotecari Monget*.

supressions de preposicions, adjectius, etc.). D'aquesta manera, consideram que la nostra replega és una aproximació d'usos d'aquest fet variacional, i la complexitat no ens permet fer-ne una classificació que ens convenci: p. e. com classificam les següents entrades en una llista estàtica lingüístico-formal? *Xarleston*, (*en*); *Set*, amb les variants formals *Set*, *de can* i *Set*, *de Vernissa*, *de can*; *Roig Soler*, amb la variant formal *Roig*, *es Patró*; *Ros*, (*es*), *-sa*, amb les variants formals *Ros*, *de cas* i *Rossa de Son Sunyer*, *sa*.

Pel que fa a la classificació, cal dir que hi ha propostes variades i que cada autor les adapta a aquelles que creu més convenient, partint de la base de les 8 categories que caracteritzà Joan Miralles el 1980: 1. Noms de lloc en general. Noms de pobles o d'altres topònims majors, amb o sense partícula de relació. 2. Noms de persona, prenom o cognoms, sense modificació. 3. Noms d'oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general. 4. Noms que expressen qualitats, físiques o morals. 5. Noms de coses en general, objectes, productes, estris, etc. 6. Noms d'animals. 7. Noms de parts del cos. 8. Noms de caire clarament irònic-humorístic (MIRALLES 1980: 33-34).³² Per elaborar la nostra categorització hem tengut en compte la de Miralles, i les d'altres autors, com els reculls de Sant Joan (CANUTO [et al.]: 1996: 29-60), 8 categories; Selva (RAMIS DE PLANDOLIT 1997: 12), 12 categories; Llorito (RAMIS PUIG-GROS 1997: 37-45), 6 categories; Consell (GUASP POL 2005: 25-34), 6 categories; Búger (TORRES [et al.] 2013: 179-181), 9 categories; Esporles (Ripoll, 2013: 34), 18 categories i Felanitx (ROSSELLÓ MESQUIDA 2015: 6-9), 13 categories.

El resultat, després d'una llarga reflexió, són 13 categories diferenciades:

1. Noms de lloc i gentilicis.
2. Noms i cognoms.
3. Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.
4. Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.
5. Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.
6. Delocutius, irònic-humorístics.
7. Elements etnològics, menges i vestits.
8. Món eclesiàstic.
9. Colors.
10. Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.
11. Parts o elements del cos.
12. Numerals.
13. No definida.

D'aquesta manera, hem analitzat i classificat per categories semàntiques les entrades al camp del malnom. Pel que fa a les variants formals, la qüestió és una mica complexa: si bé la majoria de malnoms poden formar part de la mateixa categoria, tant pel que fa al malnom base, com per la variant formal, hi ha una sèrie de casos en què això no és possible. D'altra banda, hi ha mots dels quals no sabem la motivació i, per tant, no tenim clara quina és la més adient, atesa la varietat en el camp semàntic del mot.³³ D'aquesta manera, no s'han d'entendre les classificacions com a definitives, sinó com a propostes conjunturals obertes a l'esmena, com la resta de l'estudi. Pel que

32 El 1996 ampliava la classificació en 10 categories: 1. Noms de lloc. 2. Noms de persona. 3. Noms d'oficis, càrrecs, professions i/o estaments. 4. Noms-adjectius de qualitats. 5. Noms irònic-humorístics pròpiament dits. 6. Noms de coses. 7. Noms d'animals. 8. Noms de vegetals. 9. Noms de part del cos. 10. Noms de significat desconegut (MIRALLES 1996: 19-23).

fa a la nostra classificació, hem de ressaltar com a novetat, pel que fa la resta de reculls, els «elements etnològics» de la categoria 7 i els «establiments d'oci, hotels, tallers i fàbriques» a la categoria 10.

Malgrat la voluntat de cercar-ne d'una classificació definitiva, és inevitable que hi hagi casos problemàtics. Són els següents:

- a) Dos malnoms de categories distintes que tenen una mateixa motivació com a origen: *Forn, des* > *Forner, es*; la primera forma és la més estesa, i s'ha considerat que és la que ha d'aparèixer al camp del malnom. En aquest cas, parlariem de la categoria 10. Ara bé, la variant formal seria, en aquest cas, la categoria 4. Un altre exemple és *Olier, s'*, amb la variant formal *Oli, de s'*. Atès que la forma principal és *Olier, de s' i*, a més, és la forma que respon semànticament a la motivació, s'ha triat la categoria 4.
- b) Camp semàntic divers, sense saber-ne la motivació: *Guixa*; pot ésser tant origen vegetal (categoria 3), com una part del cos (categoria 11). Atès que l'ús més freqüent sembla ésser amb el significat de 'planta lleguminosa de l'espècie *Lathyrus sativus*' (DCVB), s'ha considerat classificar-la amb la categoria 3, a l'espera de noves informacions relatives a la motivació. Un altre cas seria *Pinya*: pot ésser d'origen vegetal, pot tenir a veure amb el cognom Pinya, o pot procedir del fet que el primer portador estigué a l'hort dit de can Pinya, antropotopònim el qual no sabem si és motivat per un malnom, o bé pel cognom del propietari. De fet, una de les dues famílies documentades amb el malnom *Pinya* deu el nom al fet que el primer portador estigué a l'hort de can Pinya. A l'espera de noves dades, tenint en compte que tenim més d'una família documentada amb aquest malnom i que l'origen primer en tots els casos no pot ésser altre que el significat de 'fruit del pi' (DCVB), s'ha triat la categoria 3.
- c) Motivació clara, però dubtes alhora de la classificació: *Correu* s'ha entès com a nom de lloc (categoria 1), car el portador estigué a un hort dit de cas Correu. De tota manera, atès el seu camp semàntic es podria classificar sense problema com a element etnològic (categoria 7), o bé com a ofici (categoria 4). Un cas de naturalesa semblant, *Meló, -na*, s'ha posat com a origen vegetal (categoria 3), atès que tenim documentada dues famílies amb aquest malnom. El cas és que un de les famílies deu el malnom al fet que el primer portador estigué a un hort dit de can Meló, però en desconeixem la motivació de la segona. Un altre cas seria *Terrassa*; es tracta d'un mot que té significats diversos, però com que pensam que el malnom té a veure amb el cognom, ho posam dins la categoria 2, a l'espera de noves informacions.
- d) Alguns malnoms precedits de la preposició *de*: *Malalts, des*, fa referència al fet que la portadora era infermera. Un altre cas és *de sa Llet*, el qual significa 'venedora ambulat de llet'. En aquests casos no s'ha tengut en compte el camp semàntic de *malalt* ni *llet* sense contextualitzar, sinó el significat social d'aquests malnoms, de manera que s'han classificat tots dos a la categoria 4. No obstant això, molts d'altres malnoms amb la preposició *de* són problemàtics pel que fa a la classificació, atès que és mal de definir quan hem de tenir en compte el significat semàntic del mot, o bé la seva motivació. Normalment la solució

33 «La major part de vegades sabem el significat del malnom, ja que lògicament quan cream un malnom recorrem normalment a un mot que ja té un significat ben determinat en la llengua viva, i tanmateix, en desconeixem la motivació, l'origen, l'anècdota de com sorgí el malnom, i això només ho podem saber òbviament dels malnoms moderns» (MIRALLES 1996: 19).

emprada, tot i no convèncer-nos del tot, ha estat la de prioritzar el significat semàntic del mot, sense tenir-ne en compte el context.

SIGNIFICAT

En aquest camp es defineix «què vol dir, literalment i/o metafòricament, la paraula que fa la funció de sobrenom» (RIPOLL 2013: 34). Les fonts de consulta que s'han fet servir són, per ordre de preferència, el *Diccionari català-valencià-balear*, d'Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll (DCVB), el *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), el *Diccionario de la lengua española*, de la Real Academia Española (DRAE), i amb menor mesura el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, de Joan Coromines (DECat). En aquest darrer cas, s'ha fet servir per descriure els malnoms que són castellanismes, l'entrada dels quals s'ha traduït al català.

S'ha optat per no indicar entre cometes les cites als diccionaris, atès que no sempre són literals; de vegades l'entrada s'elabora amb més d'un diccionari, o simplement la cita és parcial i/o la numeració s'ha adaptat a l'entrada. També hi ha qualche cas puntual de modificació, com per exemple quan el DCVB fa servir «home» amb el concepte de «persona»; en aquest cas seguim la fórmula del DIEC, adaptada als nostres temps: p. e. *Sabater* 'persona que fa sabates o en ven' en lloc d'«home que fa sabates o en ven». Sigui com sigui, al final de cada entrada s'indica, entre parèntesis, els diccionaris dels quals s'ha extret la informació.

Cal remarcar que els significats que s'han descrit són els del camp del malnom, i s'ha descartat la descripció de les variants formals.

ETIMOLOGIA

Es tracta de 'l'origen, filiació, d'un mot' (DIEC). D'aquesta manera, s'han descrit els orígens dels mots, les formes dels quals procedeixen, entrada per entrada. Les etimologies s'han extret, en primer lloc, del DCVB. A continuació, s'ha consultat el (DECat), per tal de rectificar i/o ampliar les informacions que apareixen al DCVB, que en aquest camp no són sempre completes, definitives o, simplement, distintes a les elucubracions posteriors de Joan Coromines. Pel que fa als castellanismes, s'han tengut en compte les etimologies del DRAE. En el cas dels gallicismes, s'ha ampliat la informació amb les dades del *Trésor de la Langue Française informatisé* (TLFi), i en cas d'italianismes, s'ha consultat el *Vocabolario Etimologico della Lingua Italiana*, de Francesco Pianigiani (VELI). Els cognoms s'han consultat en primer terme al DCVB i en segon s'han rectificat o augmentat les informacions etimològiques a través de l'obra *Els llinatges catalans*, de Francesc de Borja Moll (ELC). Pel que fa als gentilicis de les poblacions principals de Mallorca, l'etimologia dels quals són topònims amb diverses propostes etimològiques, s'han documentat les diferents hipòtesis de filòlegs i historiadors, totes elles recollides a *Les Illes Balears, poble a poble. Etimologia, toponímia i cultura popular*, de Bernat Campins [et al.] (IBPAP). Pel que fa a la toponímia menor, s'ha consultat l'*Onomasticon Cataloniae*, de Joan Coromines (OnCat),³⁴ i qualche altra font, com el *Corpus de Toponímia de Mallorca*, de Josep Mascaró Passarius (CPT) o la *Historia de Llucmajor*, de Bartomeu Font Obrador.

34 Encara que s'hagin consultat tots els volums, cal dir que el primer es titula *Toponímia antiga de les illes Balears* i és elaborat conjuntament amb Josep Mascaró Passarius.

Pel que fa a la forma gràfica de les formes lingüístiques dels ètims, s'han adaptat els mateixos criteris que a *Els malnoms d'Esporles*: «Per indicar l'etimologia s'ha respectat la convenció lingüística de transcriure l'arrel llatina en majúscula [—en el nostre cas, en versaleta—], i, si aquesta forma és hipotètica, precedir-la d'un asterisc (*). En els casos d'etimologia grega s'ha emprat l'alfabet grec. Si l'etimologia és diferent del llatí o del grec, s'ha marcat amb cursiva, i igualment s'ha fet amb l'asterisc (*) en els casos hipotètics o suposats» (RIPOLL 2013: 34).

MOTIVACIÓ

En aquells casos de motivació coneguda, s'ha descrit el motiu que ha donat lloc al malnom. Es tracta del camp més difícil de documentar per mor del marcat envelliment dels portadors de i les dificultats de trobar bons informadors en unes localitats avui dia molt diferents de la vida comunitària que tenien antany, com són es Pillarí, ses Cadenes, s'Arenal i la llarga extensió dels horts de Son Sunyer. Un altre dels motius és la constatació que una majoria de malnoms semblen procedir d'antic, d'una llarga tradició i de motivació desconeguda pels mateixos portadors. Així mateix, però, n'hem pogut documentar unes quantes, tant directament a través dels portadors, com indirectament principalment a través de les entrevistes a Pau Tomàs i de les referències bibliogràfiques d'Onofre Llinàs (1991-2004) i de Pere Canals (2006, 2010a i 2013).

LOCALITZACIÓ

La zona d'estudi on han viscut els portadors documentats s'indica en aquest camp. En relació amb els cognoms, i aquests en relació amb les localitzacions, s'indiquen unes primeres localitzacions i les successives, per ordre. La documentació de múltiples localitzacions pot tenir tres motivacions possibles:

- a) El portador ha viscut a més d'un indret.
- b) La família dels portadors està dividida en més d'un indret.
- c) El malnom és compartit en distintes famílies que aparentment no estan relacionades entre elles.

Així, tendríem el malnom *Porrerenc*, (*es*), *-a*, localitzat a «es Pillarí, s'Arenal i ses Cadenes», amb fins a 4 famílies distintes. La principal problemàtica d'aquest camp és de definir a quina localitat correspon cada família, quan es tracta d'un malnom amb molts de portadors. En aquests casos, hem optat per no repetir les localitzacions, i per deixar la diferenciació més específica en els camps dels Cognoms i de la Procedència.

Les zones d'estudi són les que hem indicat a l'apartat «La delimitació de l'espai i l'època que s'estudia».

COGNOMS

Es transcriu el primer cognom de tots els portadors que hem documentat. En cas d'haver-se transmès familiarment a membres que tenen un altre cognom, tant els polítics, com els de *sang*, aquests es posen de manera secundària després d'una coma: p. e. «Serra, Amorós» (*Bunyoler*, *-a*).

En cas d'haver-hi més d'una família portadora d'un mateix malnom, se separa amb un punt i coma (;): p. e. «Nadal; Oliver», *Cafè, des*; «Batle, Peña; Gayà», *Felanitxer, (es), -a, (sa)*. En els casos de separació per punt i coma probablement hi ha errors, atès que hi ha famílies de les quals no hem pogut determinar si tenen vincle amb les que donam en primer terme. Per tant, és possible que hi hagi cognoms que s'han posat per separat, però que en realitat són familiars dels primers portadors. Cal tenir en compte que el caràcter social dels malnoms fa que es transmetin fàcilment entre distints membres i que hi hagi coincidències de malnoms fruit, per exemple, d'una mateixa motivació sorgida paral·lelament en més d'una família, com p. e.: *Prim, -a*, malnom motivat en dues famílies distintes —«Ferrer, Pujol; Pons»— perquè el primer portador de cada família era complexió magra.

En cas de saber cert que hi ha una altra família, però no saber-ne el cognom (per exemple, perquè només n'hem pogut documentar el nom), aquest es dona amb un interrogant: p. e. «Clar; ?», *Pontdiquer, es*.

Pel que fa a l'ortografia dels cognoms, s'ha emprat la que suposadament és la d'ús tradicional de la família portadora, o bé la que hem documentat majoritàriament a la documentació escrita.

PROCEDÈNCIA

En aquest camp indicam la procedència del portador o bé de la família dels portadors de cada malnom. Com que s'Arenal i Son Sunyer són llocs d'emigracions durant el segle XX, es pot tenir la informació de les procedències de cadascú. Hem tengut en compte tant la procedència personal d'un portador (en cas de ser portador únic, o bé és la única informació que tenim), com la procedència col·lectiva dels portadors del malnom. L'ideal és que la presentació de les informacions d'aquest camp vagi en relació directa amb el dels Cognoms, i així s'ha seguit, però el cas és que no sempre hem pogut tenir prou informació per indicar-los tots. En cas de tenir indicis sobre una possible procedència, però no una constatació clara, l'hem consignada amb un interrogant.

Així tenim, per exemple, un malnom molt productiu com *des Forn*, atribuït a diverses famílies, originats en contextos diferents però probablement tots en relació amb una mateixa motivació (el fet de regentar o estar relacionats directament amb un forn). En aquest cas, hem indicat els cognoms: «Martí, Vila; Garcias; Gaspar; Pons; López; Móra», i les procedències «Alcúdia; Lluçmajor; Palma; Barcelona; Albacete; ?; Alcúdia». Com podem veure, atesa la gran quantitat d'informació de les distintes famílies, les procedències corresponen als cognoms, de manera que tan sols ens faltaria saber d'on procedeix la família amb el cognom López, i per això ho hem posat amb un interrogant sol. Per tant, només hi haurà interrogants sols en aquells casos en què s'hagi pogut ordenar una correspondència entre cognoms i procedències.

Pel que fa a indicacions més específiques:

- a) En cas d'haver-hi parèntesi, aquest té tres possibles funcions: en primer lloc, es pot referir a una doble gradació de la procedència, a la qual en primer lloc hi hauria el lloc immediat d'origen, i en segon l'origen personal o familiar primer: p. e. «es Coll d'en Rabassa (Lluçmajor)»; «es Coll d'en Rabassa? (Costitx)». En segon lloc, si es tracta d'un topònim de fora Mallorca, el parèntesi tindrà la funció d'aclariment de la localització, i de vegades podrà anar acompanyat amb una coma: p. e. «Camp de Mirra (Alt Vinalopó)»; «Dijon, França (Lluçmajor)». Finalment, hi ha un cas d'un cognom en què la tradició escrita depèn del membre portador o de la documentació bibliogràfica, entre una forma singular i una

- plural; es tracta del cognom *Sagrera*, també documentat a la mateixa família com a *Sagreras*. D'aquesta manera, s'escriu «Sagrera(s)».
- b) També hi ha qualche cas d'aclariment amb una coma d'un topònim local, pel fet que sigui poc conegut, com p. e. el llogaret de Sant Llàtzer, de Marratxí: «es Coll d'en Rabassa (Sant Llàtzer, Marratxí)».
 - c) Si es desconeix el lloc, però se sap que la procedència és de fora el nostre país, s'indica amb la forma «Fora Mallorca»: p. e.: «Palma (Fora Mallorca)».
 - d) Qualque altre cas especial seria el de «Biniali i/o Sencelles»: sabem cert que el portador prové d'una banda o l'altra, i per això l'hem consignat amb interrogants. També seria el cas de «es Coll d'en Rabassa (Santa Eulàlia des Riu [Eivissa] i Son Sardina)» amb el qual s'ha posat *Eivissa* entre claudàtors, perquè quedi clar que és un aclariment de la localització de Santa Eulàlia des Riu, i per tant que no es llegeixi erròniament com a tres localitzacions d'origen distintes.

Els casos més problemàtics pel que fa a la lectura, com hem indicat, són aquells dels quals tenim informació a mitges. Així i tot, hi ha uns altres casos, dels quals se n'ha de matisar la lectura correcta: per exemple, tenim documentades dues famílies amb el malnom *Cabana*, la primera de les quals és portadora dels cognoms Sastre i Tomàs, i la segona dels cognoms Sastre i López. Pel que fa a la primera, ambdós procedeixen de Lluçmajor. En canvi, a la segona procedeixen de Lluçmajor i la Corunya (Galícia), respectivament. En aquest cas, se soluciona de la següent manera: cognom «Sastre, Tomàs; Salvà, López», procedència «Lluçmajor; Lluçmajor i la Corunya, Galícia». Notem, finalment, l'ús de la conjunció *i* en aquest cas, que s'ha emprat en lloc de la coma pel fet de no confondre's amb la coma que serveix per aclarir les localitats.

CONCORDANÇA

S'han indicat les formes semblants —això és, *concordants*— que apareixen als llibres *Malnoms de Lluçmajor d'ahir i d'avui* (1996) de Jaume Oliver Maura, i *Malnoms des Coll d'en Rabassa. Recull i anecdotari* (2019), de Pere Galiana Veiret.

L'estructura és la següent: «Forma —tal i com es presenta al llibre—. (ABREVIATURA —sense indicar l'any ni la pàgina, atès que el caràcter de diccionari fa que no sigui necessari—)». En primer lloc s'han indicat les de Lluçmajor (JO), i en segon les des Coll d'en Rabassa (PG), separades entre punt i coma: p. e. «Vermell. (JO); Vermell. (PG)»; «Reüllet. (JO); Reülla (madò). (PG)». Si l'autor ha separat en dos malnoms allò que hem inclòs en un de sol, s'indica l'abreviatura en el darrer cas: p. e. «Frades (de cas); Frades (Na). (JO); Frare, Fraret, Frades. (PG)».

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

En aquest camp s'han indicat les referències bibliogràfiques en què apareix o bé el malnom en qüestió, o bé la persona que sabem que és portadora del malnom. En el segon cas n'hem aportat unes poques referències, atès que el bagatge per identificar certs portadors només pel nom i el cognom l'hem adquirit al final d'aquest estudi. Per tant, probablement ens hem botat esments sense anar acompanyats del malnom durant el primer buidatge de documentació escrita.

L'estructura de les referències, ordenades per any de la publicació, funciona de dues formes, i sempre tenint en compte les abreviatures i bibliografia: «ABREVIATURA any: pàgina», o bé, en el cas d'articles publicats a revistes «ABREVIATURA any. número: pàgina». Trobareu aquestes abreviatures (autors i revistes) al final del corpus. Pel que fa a l'any, es tracta de l'any de publicació, a excepció dels Pregons de les Festes de Sant Cristòfol, que sempre es publiquen per escrit un any més tard, i dels quals se'n respecta l'any en què es digué. Per exemple: «PFSC 2001: 36» vol dir «Pregó de les Festes de Sant Cristòfol de 2001: pàgina 36»; «OL 1992. 65: 14» vol dir «Onofre Llinàs any 1992. núm. 65: pàgina 14», i fa referència a un article publicat a la revista *S'unió de s'Arenal*, tal i com es reflecteix a la bibliografia. Cal dir que hi ha qualche publicació que o bé no està numerada, o bé no en sabem la numeració; en aquests casos s'ha indicat amb la forma «s/n» (sense número), p. e.: «PFSC 1984: s/n».

Així mateix, també s'han de tenir en compte els següents criteris:

- a) En els casos dels portadors amb més d'un malnom documentat, s'ha procurat, si se sabia, remetre al malnom considerat principal; és a dir, el malnom del qual tenim més referències documentals: p. e. *Paciència* (veg. *Serro*).
- b) Si al text que se cita el malnom està mal escrit, no en el sentit de no correspondre a la nostra solució ortogràfica, sinó pel fet que probablement hi ha hagut un problema de transcripció, s'ha indicat entre claudàtors ([]) i asterisc (*) abans del mot. Es tracta dels casos únics del malnom *Nuu*: «DQ 1986: s/n [*Nou]» i «PC 2010a: 279 [*Niu]».
- c) Si la referència que citam consisteix en una biografia o autobiografia del portador o d'un dels portadors del malnom en qüestió, s'ha indicat entre claudàtors: [Biografia]; [Autobiografia]. Per altra banda, si es tracta d'un pregoner de les festes de Sant Cristòfol, ho hem indicat amb la forma [Pregó d'autoria pròpia amb contingut biogràfic]: p. e. «DM 2018a [Biografia]»; «PFSC 2006 [Pregó d'autoria pròpia amb contingut biogràfic]». En aquests casos, entenem que totes les pàgines fan referència al malnom, i per això no s'ha indicat cap pàgina en concret.

Per il·lustrar-ho, vegem-ne l'exemple del malnom *Meco*, *-a*, *en*, *na*: «DQ 1986; LC 1989: 150; OL 1992. 65: 14; OL 1996. 117: 6; OL 1999. 144: 17 ; OL 2001. 166: 20; PFSC 2017: 42; PFSC 2019: 103, 115».

3. Els malnoms de s'Arenal i Son Sunyer

Abreviatures de l'estudi del corpus

Abreviatura	Diccionaris i corpus d'onomàstica
CPT	<i>Corpus de Toponímia de Mallorca</i> , de Josep Mascaró Passarius
DCVB	<i>Diccionari català-valencià-balear</i> , d'Antoni M. Alcover i Francesc de Borja Moll
DECat	<i>Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana</i> , de Joan Coromines
DIEC	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> , de l'Institut d'Estudis Catalans
DRAE	<i>Diccionario de la lengua española</i> , de la Real Academia Española
ELC	<i>Els llinatges catalans</i> , de Francesc de Borja Moll
IBPAP	<i>Les Illes Balears, poble a poble. Etimologia, toponímia i cultura popular</i> , de Bernat Campins, Antoni Ordinas, Margalida Truyols i Xavier Gomila (Menorca)
NOTIB	<i>Nomenclàtor Toponímic de les Illes Balears</i> , de l'Institut d'Estudis Catalans
OnCat	<i>Onomasticon Cataloniae</i> , de Joan Coromines [dir.]
TLFi	<i>Trésor de la Langue Française informatisé</i> , d'ATILF – CNRS & Université de Lorraine
VELI	<i>Vocabulario Etimologico della Lingua Italiana</i> , d'Ottorino Pianigiani

A

Malnom: Àguila, de s'

Transcripció fonètica: [də'sajlə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Ocell rapinyaire de la família dels accipítrids, que destaca per la grandària, el vol potent i l'agudesa visual (DIEC).

Etimologia: Del llatí AQUILA, amb el mateix significat (DCVB). El mot té com a origen el nom de la possessió s'Àguila del terme de Lluçmajor.

Motivació: Els propietaris o estadants procedien de la possessió de s'Àguila del terme de Lluçmajor.

Localització: es Piñlarí

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Àguila (de s'). (JO)

Referències bibliogràfiques: DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Aigua, de s'

Transcripció fonètica: [də'sajɔ]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Líquid transparent, inodor, insípid, compost d'hidrogen i oxigen, de fórmula H₂O, que fon a 0 °C i bull a 100 °C, el qual, en un estat més o menys impur, constitueix la pluja, els mars, els llacs, els rius, etc. (DIEC).

Etimologia: Del llatí AQUA, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador venia aigua amb camions cisterna.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 207.

Malnom: Aineta

Transcripció fonètica: [əj'nətə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi de dona.

Etimologia: Hipocorístic, derivat diminutiu per sufixació d'*Aina*, nom propi de dona pres del llatí ANNA (DCVB).

Motivació: Probablement perquè la portadora era petita, com son pare.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20.

Malnom: Alaroner

Transcripció fonètica: [ə̀ləro'ne]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi d'Alaró.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació d'*Alaró*, d'etimologia incerta: segons Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll deriva d'ILURONE, paraula probablement ibèrica llatinitzada, que és el nom de diverses ciutats antigues d'Espanya. Segons Alcover *Alaró* és un nom secundari duit a Mallorca pels Montcada dels *Oloron* del Bearn. Joan Coromines, en canvi, opina que es tracta d'un topònim preromà, que prové de Iluro, -on, del preindoeuropeu (probablement ierobasoquitànic), del qual deriven altres topònims situats entorn dels pirineus, i no creu que sigui un nom trasplantat al segle XII. Guillem Rosselló Bordoy, per part seva, indica que ve del mot *al'rûn* 'castell o fortalesa', que és una deformació de la paraula *Hisn al-rûn* 'castell dels romans'. Finalment, segons Josep Segura Salado, prové de l'àrab *Almudaina Al-Arrom Mayurka* 'castell del cristià a Mallorca', atesa la forma documentada *Al-Arrom* (IBPAP).

Motivació: El primer portador procedia d'Alaró.

Localització:

Cognoms: Tomàs

Procedència: Alaró

Concordança: Alaroner (s'). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Alcalde, s'

Transcripció fonètica: [saɫ'caɫde]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: President, primer magistrat, de l'ajuntament d'un municipi (DIEC).

Etimologia: Del castellà *alcalde*, com ho demostra la pronúncia, i aquest pres de l'àrab (*al*) *qāḍī* 'jutge' (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Píllari

Cognoms: Reina

Procedència: Fora Mallorca

Concordança: Alcalde. (JO); Alcaldessa (s'). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Alcudienc, s', -a

Transcripció fonètica: [səɫkuði'əjɲc]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi d'Alcúdia.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació d'*Alcúdia*: segons Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll i compartit per Joan Coromines i Josep Mascaró Passarius, prové de l'àrab *al-kudja* 'el pujol' (IBPAP).

Motivació: Es tracta d'un matrimoni procedent d'Alcúdia.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Martí, Llitrà

Procedència: Alcúdia

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 100: 7; PC 2010a: 211.

Malnom: Alegria

Transcripció fonètica: [əɫə'ɣria]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. Sentiment de goig viu. 2. Diversió, entreteniment plaent. 3. Manifestació de goig viu. 4. Allò que és causa de goig viu, i especialment una persona molt estimada (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació d'*alegre*, pres del llatí vulgar *ALĪCER, genitiu *ALĒCRIS 'viu, animat' (clàssic ALĀCER, ALĀCRIS). (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal i Son Sunyer

Cognoms: Cardell, Garau

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: SG 1975: 82; JL i JV 1984: 259; PFSC 1988: 8; OL 1992. 58: 7; OL 1993. 72: 5; OL 1995. 106: 15; OL i JA 1999. 151: 26; OL 1999. 153: 13; PFSC 2000: 23; OL 2000. 156: 10; OL 2001. 175: 7; OL 2001. 176: 9; OL 2001. 177: 29; S'U 2002. 178: 13; OL 2003. 194: 35; PFSC 2003: 27; MM 2010: 747; DM 2017b: 315; PFSC 2017: 58, 232; PFSC 2018: 219, 234-235, 250; PFSC 2019: 99; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Aleixa

Transcripció fonètica: [ə'ɫɛʃə]

Variants formals: Aleixa, de ca n'

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi de dona.

Etimologia: Derivat femení del nom propi d'home *Aleix*, del llatí ALEXIUS, procedent del grec Αλέξιος (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Pericàs, Mateu, Llinàs

Procedència: Muro

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 161: 12; PC 2013: 226-229.

Malnom: Algaidí, s'

Transcripció fonètica: [səɫjəj'ði]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi d'Algaida.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació d'*Algaida*, pres de l'àrab *al-ǧáyda*, 'el bosc' (DCVB i IBPAP).

Motivació: El primer portador procedia d'Algaida.

Localització: s'Arenal i Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Algaida

Concordança: Algaidí / na. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 211.

Malnom: Aflots, de cas

Transcripció fonètica: [də, cadz:əɫ'ɫɔts]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. El qui està dins l'edat compresa entre els sis o set anys i els quinze. 2. (per extensió): a) Nin (en general) encara que sia menor de cinc anys o tot just nat. 3 Mosset de set anys fins en setze, que treballa en les feines més poc importants d'un ofici (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, de la variant antiga *arlot*, d'origen desconegut i amb formes paral·leles a l'occità *arlot*, francès antic *harlote*, italià *arlotto* i anglès *harlot*. Joan Coromines explica que *arlot* significava 'home o noi de mala vida', 'bergant, trinxeraire' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Sant Jordi

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Amitger, s'

Transcripció fonètica: [səmid' dʒe]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Cultivador d'una possessió rústica que va a mitges amb el propietari (DCVB).

Etimologia: Format damunt la locució adverbial *a mitges*, procedent del llatí MĒDIŪ, 'mig' (DCVB).

Motivació: El portador devia esser o haver estat amitger, probablement de l'hort de sa Fàbrica.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Amorós

Transcripció fonètica: [əmo' ros]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: I. *adj.* 1. Que sent amor. 2. Que expressa amor. 3. Amable, que tracta els altres amb suavitat i dolcesa. 4. *met.* Suau al tacte o dúctil al treball. 5. (Temps) bonançós, agradable. 6. Agradable al gust. II. *m. i f.* Amant, unit per amor il·lícit. III. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació d'*amor*, pres del llatí AMŌRE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda. És possible que el primer portador estigui relacionat amb el cognom Amorós, però no és segur.

Localització: s'Arenal i es Pillarí

Cognoms: Contestí

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Amorós. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 41; AG 1982. 10: 4; DM 2018a: 20, 27, 33.

Malnom: Andritxol

Transcripció fonètica: [əndrit' tʃɔł]

Variants formals: Andritxola, (s')

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi d'Andratx.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació del topònim *Andratx*. L'etimologia és incerta i insegura. Segons Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll, pot provenir del nom propi celta *Andragius*, però la improbabilitat d'una colonització cèltica de Mallorca fa pensar que *Andratx* pugui ser d'origen àrab, del mot *indirāğ* 'trencadura' o 'esqueix'. Segons Miquel Asín s'hauria emprat com a mot per designar un paratge trencat o escabrós on s'hauria format el nucli de població. Per altra banda, segons Ramon Rosselló i Jaume Bover que la forma *Andratix* (1284) fa pensar que tengui origen llatí, acabat en -ICIUS-. També assenyalen que la pronúncia catalana

d'*Andratx* s'assembla a la pronúncia amaziga que fan els Shluh del nom que donen a la ciutat de Marràqueix. Per contra, Joan Coromines indica que podria provenir del llatí, del plural ANTRA 'coves', per via d'un plural analògic ANTRAS i una palatalització posterior del segment final, que podria explicar el desplaçament de l'accent (IBPAP).

Motivació: Els portadors procedien d'Andratx.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Riera; Martorell

Procedència: Andratx

Concordança: Andritxol / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: LC 1989: 145; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 56, 66, 86, 96, 115.

Malnom: Armeria, de s'

Transcripció fonètica: [dəsərmə'riə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: 1. Sala o edifici on es guarda una col·lecció d'armes. 2. Ofici d'armer. 3. Obrador o botiga d'armer (DCVB).

Etimologia: Derivat d'*armer* '1. Persona que fabrica armes, o les ven, o les adoba. 2. Lloc o moble a posta per guardar-hi armes', format damunt *arma*, del llatí ARMA 'Instrument que la persona empra per atacar o per defensar-se (DCVB).

Motivació: Els portadors (pare i fill) regentaren l'Armeria Clar a s'Arenal, el primer establiment de venda d'armes del poble.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Clar

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2000: 31; PFSC 2003: 20.

Malnom: Arrosser, (s')

Transcripció fonètica: [əro'se]

Variants formals: Arrosser, de ca s'

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Persona que conrea arròs. 2. Comerciant, venedor, d'arròs. 3. Persona a qui agrada molt l'arròs. 4. Persona que cerca sempre, que acostuma, d'anar d'arròs (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació d'*arròs*, procedent de l'àrab *ar-ruzz* 'l'arròs', mot d'origen estranger en àrab (potser provinent, en última instància, de la Índia). (DECat).

Motivació: Els Arrosser portaven aquest malnom de motivació desconeguda quan s'instal·laren a Pillarí; els de ca s'Arrosser el prengueren per haver regentat el cafè de ca s'Arrosser des Pillarí, fundat per la família *Arrosser*.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Cardell, Bonet

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Arrosser (s'); Arrossera (s'). (PG)

Referències bibliogràfiques: SG 1984. 5: s/n; PFSC 2019: 67

Malnom: Artanenca, s'

Transcripció fonètica: [sərtə'nənçə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi d'Artà.

Etimologia: Gentilici, derivat femení diminutiu d'*Artà*. Es tracta d'un mot precatalà, l'origen del qual ha estat interpretat de moltes maneres. Tradicionalment es pensava que venia del grec αρεθος, pel fet que es volia demostrar que Artà havia estat fundat pels grecs. Altres investigadors afirmen que podria ser un nom preislàmic. Segons Joan Coromines i Josep Mascaró Passarius, sembla que el topònim és preromà, relacionat amb altres topònims com *Artana* (País Valencià), *Artane* (Bitínia), ARTANI, ARTANORUM (Gàl·lia Transpadana), i amb una inscripció llatina, en la qual consta el gentilici ARTANIUS. Afirmen que, pel que fa a la *y* o *i* que apareix en el Llibre del repartiment de Mallorca, el topònim sofrí la influència de qualque mot àrab amb *y-* o *ğ-* inicials. Per altra banda, l'arabista Miquel Barceló indica que el nom Artà és indicatiu de l'assentament a Mallorca durant l'època musulmana, de grups procedents de la regió de Kawkaw, de raça negra, que degueren acompanyar els almoràvits. També indica que pot estar relacionat amb el nom propi amazic *Yarutan*, i amb *ārātan*, nom de connexió almoràvit, amb nombrosos significats. Finalment indica que *Yartān* pot correspondre al nom d'un grup amazic del Magrib, els *Ayt Iraten* 'elegits per Déu' (IBPAP).

Motivació: La portadora devia esser natural d'Artà.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Artà

Concordança: Artanenc / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 211.

Malnom: Ase, de s'

Transcripció fonètica: [də'sazə] [də,canvi,ðaldə'sazə]

Variants formals: Ase, de can Vidal de s'

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: *Ase*: mamífer perissodàctil més petit que el cavall, amb les cerres del coll i de la cua més curtes, orelles molt llargues, que és emprat sobretot com a bèstia de càrrega, algunes espècies o subespècies del qual viuen en estat salvatge a l'Àsia i a l'Àfrica (*Equus asinus*). (DIEC). *Vidal*: cognom català.

Etimologia: *Ase* és pres del llatí ASĪNUS, amb el mateix significat (DECat). Pel que fa al cognom *Vidal*, és pres del llatí vītāle, 'vital', 'sa', 'fort'. El nom personal VITALIS ja ve del llatí i és el nom de diversos sants dels primers segles del cristianisme (DCVB i ELC).

Motivació: El portador es passejava per la platja de s'Arenal amb un ase engalanat com a atracció turística durant el primer turisme dels anys 60.

Localització: es Pillarí
Cognoms: Vidal
Procedència:
Concordança: Ase. (JO)
Referències bibliogràfiques: OL 1994. 83: 11.

Malnom: Ateo, n'
Transcripció fonètica: [na'teo] [ə'tew]
Variants formals: Ateu
Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.
Significat: Que nega l'existència de Déu (DCVB).
Etimologia: Pres del castellà *ateo*, i aquest del grec ἄθεος 'sense Déu' (DCVB).
Motivació: El portador feu declaració pública de renúncia a la fe catòlica, i es llevà la *M* de (*M*)*ateo*, resultant *Ateo*. Pel que fa al malnom, s'ha de llegir *n'Ateo*, en canvi, la variant formal s'ha de llegir com a *malnom + cognom: Ateu Martí*. Malgrat que el portador escriví *Ateu* en català, la majoria d'usos escrits eren en castellà, i els qui foren contemporanis d'ell en diuen *n'Ateo*. *Ateu Martí* és, per tant, l'ús modern del malnom.

Localització: s'Arenal
Cognoms: Martí
Procedència: Palma
Concordança:
Referències bibliogràfiques: DQ 1986; LC 1989: 101-102; OL 1992. 58: 6; OL 1992. 64: 5; OL 1994. 89: 6; BF 1999a: 276-277; PFSC 2000: 35; OL 2000. 163: 39; PFSC 2017: 38, 89, 148-149, 239-275; PFSC 2018: 114-117, 121-123, 126, 188, 194, 209, 224, 370; DM 2018a: 36, 40; PFSC 2019: 15, 18-19, 21-22, 31-32, 49, 50, 57, 72-75, 77, 101, 114; DG 2020 [Biografia].

Malnom: Aviador, s'
Transcripció fonètica: [səvia'ðo]
Variants formals:
Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.
Significat: 1. Persona que practica l'aviació. 2. Membre de la tripulació d'una aeronau (DIEC).
Etimologia: Del francès *aviateur* segurament per contacte del castellà *aviador*, mot derivat d'*aviació* 'ciència i tècnica de la locomoció per mitjà d'avions', pres del francès *aviation* segurament per contacte del castellà *aviación*, i que té com a ètim el llatí AVIS 'au' (DRAE, DIEC i DCVB).
Motivació: El portador va fer el servei militar a Son Santjoan i era aviador. Caigué dues vegades de l'avió però sobrevisqué totes dues, motiu pel qual fou condecorat.
Localització: es Pillarí
Cognoms: Bordoy
Procedència:
Concordança:
Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 205.

B

Malnom: Ballador, es

Transcripció fonètica: [əzβəλə'ðo]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Afeccionat a ballar. 2. Persona que balla (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de *ballar*, pres del llatí tardà BALLARE ‘fer una sèrie de passes, salts i actituds amb ritme i cadència’, que sembla ser una adaptació del grec πάλλειν ‘saltar, balandrejar-se’ al llatí vulgar (DCVB i DECat).

Motivació: El portador era un mestre de ball de bot as Pillarí que vivia as Pla de na Tesa.

Localització: es Pillarí

Cognoms:

Procedència: es Pla de na Tesa

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Balo

Transcripció fonètica: ['baʎo]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Desconegut (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Desconeguda. Tal i com indica Joan Miralles, segurament es tracta de la masculinització del substantiu *bala*, ‘I. 1. Paquet de mercaderies embolicat i fermat per a esser transportat. 2. Conjunt de deu reimes de paper. 3. Sac que conté una dècima part de tona de bessó. II. Projectil d’arma de foc.’, pres de l’alt alemany *balla* ‘bolla’, per conducte del francès *balle*, amb el mateix significat que I, i de l’italià *palla*, amb el mateix significat que II (GALIANA 2019: 17 i DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Amengual

Procedència: es Coll d’en Rabassa (Sant Llätzer, Marratxí)

Concordança: Balo. (PG)

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 17.

Malnom: Baralleta

Transcripció fonètica: [bərə'çətə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: De *baralla*: 1. Discòrdia manifestada amb paraules dures o amb cops. 2. Joc complet de cartes (DCVB i DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de *baralla*. Amb el significat de ‘discòrdia’, potser d’una forma *BARATTŪLA, derivada de l’antic nòrdic *baratta*, ‘lluïta’. Format amb el sufix diminutiu *-eta*. Amb el significat de ‘joc complet de cartes’, procedeix del castellà *baraja*, d’origen incert (DCVB i DRAE).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 128: 22; BS i MT 2002. 179: 31.

Malnom: Barbas, en

Transcripció fonètica: [əm'barβas] [əzβər'βut]

Variants formals: Barbut, es

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *barba*: pèl que, en l’home adult, creix a la regió de la cara corresponent al maxil·lar inferior (DIEC).

Etimologia: Plural del castellà *barba*, i aquest del llatí BARBA, amb el mateix significat (DRAE).

Motivació: El portador tenia una barba imponent.

Localització: es Píllari

Cognoms: Capellà

Procedència: Sant Jordi

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Barber, es

Transcripció fonètica: [əzβər'βe]

Variants formals: Barber, de cas; Barbers, es

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que té per ofici tallar o arreglar els cabells i afaitar (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de *barba* (veg. *Barbas, en*).

Motivació: Els portadors eren barbers d’ofici, o bé eren família d’aquests barbers.

Localització: s’Arenal i les Meravelles

Cognoms: Fullana; Arrom; ?

Procedència: Algaida; Sencelles

Concordança: Barber, Barbera. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 128: 22; OL 1998. 134: 12-13; PFSC 2001: 15, 33; OL 2002. 187: 33; PC 2006: 86, 116, 361-362; PC 2010a: 286-288; PC 2013: 65; PFSC 2017: 130; PFSC 2018: 135, 143, 234-235; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Barbeta

Transcripció fonètica: [bər'βətə]

Variants formals: Barbeta, es Vell; Barbeta, sa Vella

Tipologia: Parts o elements del cos.

Significat: 1. Barba curta. 2. La part inferior de la cara. 3. Planta de la família de les compostes: *Tragopogon pratensis* L. 4. a) Corda d'algunes braves de llargària, que serveix per amarrar una barca. b) Cap de corda que manté units provisionalment altres dos caps. 5. Floridura, vegetació diminuta que creix en la superfície de coses humides o en corrupció. 6. Cada una de les arrels que treu una planta (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *barba* (veg. *Barbas, en*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Píllari

Cognoms: Cirerol

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Barbeta. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Barraca

Transcripció fonètica: [bə'racə]

Variants formals: Barraca, de ca na

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Construcció rústica per aixoplugar-s'hi transitòriament persones o animals (DCVB).

Etimologia: Mot d'origen incert, que des del català s'ha estès a totes les llengües europees; no hi ha tampoc certitud sobre si és originari del Principat —on seria probablement paraula formada amb elements preromans— o del Regne de València, on seria certament molt anterior a la Reconquesta, però (ultra certes possibilitats prearàbigues i preromanes) podria ser una aportació antiga de l'àrab vulgar valencià, sigui ja provinent d'Àfrica, o més aviat creació valentinoaràbiga potser en relació amb el valencià *Taravaca* 'espècie de baldaquí que abrigo i cobricela un llit o cadafal' (mot d'origen dubtós, semític o italià). (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs; Viladons

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Barraca (Barraqueta). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2004. 213: 27; PC 2013: 450-452.

Malnom: Barraquer, de can

Transcripció fonètica: [də,cambərə'ce]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Qui construeix barraques. 2. Qui habita dins una barraca. 3. Propi de la barraca (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *barraca* (veg. *Barraca*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Martínez

Procedència: Búger

Concordança: Barraquer. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 192-193.

Malnom: Barrera, en

Transcripció fonètica: [əmbə'reɾə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Tanca, especialment llevadissa, que serveix per a impedir el pas, l'accés. 2. Obstacle natural que impedeix o dificulta el pas (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de *barra*, pres del pre-romà **barra*, d'etimologia incerta. Es tracta d'un mot comú a totes les llengües romàniques (menys el romanès), probablement provinent del centre d'Europa i anterior al cèltic i al protogermànic (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pihlarí

Cognoms: Noguera

Procedència: Algaida

Concordança:

Referències bibliogràfiques: LC 1989: 120; PFSC 2019: 16, 21, 26, 28, 62-63, 70-72, 84, 108, 114.

Malnom: Barret

Transcripció fonètica: [bə'rət]

Variants formals: Barret, madò

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Peça de roba o d'altra matèria que s'adapta al cap per cobrir-lo i no té ventalla (DCVB).

Etimologia: Diminutiu del llatí BĪRRUS 'espècie de capa curta', mot d'origen gàllic; com que no és patrimonial més que en català, occità (*berret*) i italià (*berretto*) i pertot en la forma diminutiva, és versemblant que aquest derivat existís ja format en cèltic, **birritto-*, car *-itto-* és sufix de probable origen celta (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Romaguera; Barceló

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Barret / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: L. 5 (s/n); PFSC 1993: 4.

Malnom: Barril

Transcripció fonètica: *[bə'riʎ]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Recipient de fusta, de forma cilíndrica més ample d'enmig que de dalt i de baix, i que serveix per tenir matèries líquides o sòlides. 2. Caixa de fusta, de base rodona i de voreres relativament baixes, que serveix per tenir peix salat (DCVB).

Etimologia: Derivat d'un radical *barr-*, d'origen desconegut, potser gàllic, que va ser també la base de *barral* i del gal·loromànic *barrique* 'barricada'. (DECat)

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Adrover

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 71: 17.

Malnom: Barron

Transcripció fonètica: *[ba'ron]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Baster, -a

Transcripció fonètica: [βəs'te]

Variants formals: Baster, de cas; Baster Vell, es

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que té per ofici fer, adobar o vendre bastos i tots altres arreus per a les haveries (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de *bast*. Segons el DCVB, del llatí vulgar *BASTUM, 'sella de càrrega'. Segons Joan Coromines, es tracta d'un mot antic només en italià *basto*, català i occità *bast*, d'origen desconegut o molt incert. Com que aquest acord és ja antic entre tals llengües romàniques, suggereix que ja vengui del romànic primitiu i en part del llatí vulgar, i no se li poden assenyalar afinitats en llatí, és lícit pensar que en algun enllaç amb certs mots grecs (*bastaix*, *bastar?*), però

com que aquests a penes poden conduir-nos a suposar una base aplicable a la forma *bast*, més aviat és versemblant de pensar en un mot preromà (potser indoeuropeu). (DECat).

Motivació: Desconeguda. Segurament el primer portador devia exercir aquest ofici. El malnom *de cas Baster* fa referència al fet de regentar el cafè d'aquesta família de s'Arenal, dit cas Baster o ses Enramades. Els *Baster* de ses Cadenes semblen ésser una altra família.

Localització: s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Vaquer, Oliver; ?

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BF 1975: L. 16-17 (s/n); AG 1981. 3: 8; TS 1981. 3: 10; AG 1981. 6: 3; AG 1981. 8: 3; PFSC 1984: s/n; DQ 1986; AG 1988. 4: 5; PFSC 1989: 25, 28; OL 1992. 66: 8; OL 1992. 68: 14; OL 1993. 73: 20; OL 1997. 124: 16; OL 1998. 133: 18; OL 1999. 150: 13; OL 2000. 155: 9; PFSC 2001: 30; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 175: 4; OL 2002. 187: 19; PC 2006: 172, 346; MM 2010: 734, 780; PC 2010a: 93-94, 105, 145, 273, 282; PC 2013: 144-146; PFSC 2017: 43, 48-50, 67, 70, 278; PFSC 2018: 217, 249, 306; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 27, 32, 43.

Malnom: Batabanó, en

Transcripció fonètica: *[əmbatəβə'no]

Variants formals: Noms de lloc i gentilicis.

Tipologia: Nom d'una vila de Cuba.

Significat: Pres del castellà *Batabanó*, primera vila fundada el 1688 a l'Havana i municipi des de 2010.

Etimologia: El portador havia emigrat a Batabanó (Cuba), fet que motivà el malnom quan retornà a Mallorca.

Motivació: ses Cadenes

Localització: Riera

Cognoms: Andratx

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: LC 1989: 145; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 56, 66, 86, 96, 115.

Malnom: Beata, sa

Transcripció fonètica: [səβe'atə]

Variants formals:

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: *Beat*, *-ata*: I. *m. i f.* 1. Feliç per la gràcia sobrenatural. 2. Que gaudeix de la glòria del cel segons declaració de l'Església. 3. Qui manifesta fonda religiositat i freqüenta molt les cerimònies religioses. Especialment: II. *Beata. f.* 1. Dona que, sense pertànyer a un orde religiós, en practica certes regles enmig del món. 2. Dona que manifesta religiositat excessiva o fictícia (DCVB).

Etimologia: Del llatí eclesiàstic *BEĀTUS*, amb el mateix significat que I i II (DCVB).

Motivació: La portadora era considerada beata en el sentit II.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Cardona

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 111.

Malnom: Belitrona

Transcripció fonètica: *[bəli'tronə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *belitre*: 1. ant. Captaire vagabund. 2. Persona de poca vergonya i sense escrúpols. 3. Peça consistent en un bastó curt i gruixadet, encaixat per un cap a la dreta de la sínia i que té l'altre cap forcat perquè serveixa d'engranatge amb els braços del rodet, a fi que, quan la bístia s'atura, la màquina quedi aturada. 4. Bastiment de fusta quadrangular, guarnit de verguerons paral·lels molt acostats que formen un grellat, que serveix per donar la primera passada a la grava per porgar la, abans de passar-lo pel garbell o l'erer. 5. Llegum semblant als xítxeros, de color negrés verdosenc i amb les bajoques més planes que les dels xítxeros (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, es tracta d'un derivat femení per sufixació del francès *belitre*, presa del grec βλίτροι, 'paraula que no significa res', 'home o cosa que no val res'. Segons Joan Coromines es tracta d'una alteració fonètica de *blitre*, i d'origen grec, de manera que no esmenta que vengui per conducte del francès (DECat).

Motivació: Desconeguda. No tenim gens clar si té relació amb *madò Belitrona*, des Coll d'en Rabassa, de cognom Amengual.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Belitró / na. (JO); Belitrona (madò). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Benfet

Transcripció fonètica: [bem'fet]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Cosa o acte fet de manera curiosa i amb intencions de tenir un bon resultat.

Etimologia: Compost de *ben*, del llatí BĒNE i de *fet*, del verb *fer*, pres del llatí FACĒRE (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85.

Malnom: Bennoc, de

Transcripció fonètica: [dəβen'nɔc]

Variants formals: Noms de lloc i gentilicis.

Tipologia: Possessió del terme de Lluçmajor.

Significat: Segons Joan Coromines, correspon al *Rahal Abenoch* i a l'alqueria Aben-Nouh. Es tracta d'un nom de persona format amb *Naqā* o *Naqqā* (arrel *nqw* 'immundícia, arena'). Pronunciat *nāqqā* pels moriscos, oït *nóke* pels catalans, i catalanitzat en *nok* (OnCat). Josep Mascaró Passarius, per altra banda, proposa que vengui de l'àrab *ibn Noḥ* 'fill de Noè' (CPT).

Etimologia: El primer portador devia ésser estadant o propietari de la possessió llucmajorera de Bennoc.

Motivació: s'Arenal

Localització:

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Bennoc / a / quet. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 369.

Malnom: Berga, en

Transcripció fonètica: [əɪm'berjə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català de Mallorca.

Etimologia: Provenent de la ciutat de Berga, capital de la comarca del Berguedà. Nom d'origen preromà, ligúric segons E. Philippon (Rom. XLVIII, 21): tema *berga*, que en ligúric significa 'altura' (DCVB). Joan Coromines, per part seva, indica que es tracta d'un nom d'origen preromà, probablement indoeuropeu, potser d'origen cèltic o potser anterior, sorotàptic. Sembla clar que cal relacionar-lo amb una arrel indoeuropea ben coneguda: *bhergh-bhrgh-*, nom de l'altura o muntanya (OnCat).

Motivació: Sembla que el portador era conegut amb el seu cognom.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 268.

Malnom: Bergues

Transcripció fonètica: [ˈberjəs]

Variants formals: Bergues, de can

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català de Mallorca, plural de Berga.

Etimologia: Variant plural de *Berga* (veg. *Berga*, *en*).

Motivació: Desconeguda. Els primers portadors devien ésser relacionats amb el cognom Bergues.

Localització: es Pillarí
Cognoms: Oliver
Procedència:
Concordança:
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Bernadet
Transcripció fonètica: [bərnə'ðət]
Variants formals:
Tipologia: Noms i cognoms.
Significat: Nom propi d'home.
Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *Bernat*, pres del germànic *Berinhart*, nom propi d'home (DCVB).
Motivació: El portador era petit d'estatura.
Localització: ses Cadenes
Cognoms:
Procedència:
Concordança: Bernadeta. (JO)
Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 272.

Malnom: Bernadí, de can
Transcripció fonètica: [də, cambərnə'ði]
Variants formals: Bernadí, es Vell; Bernadina, de na
Tipologia: Noms i cognoms.
Significat: Nom propi d'home.
Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *Bernat*, pres del germànic *Berinhart*, nom propi d'home (DCVB).
Motivació: Els portadors eren família d'un home anomenat Bernadí.
Localització: es Pillarí i s'Arenal
Cognoms: Ramis, Oliver; Peña
Procedència:
Concordança: Bernadí. (JO)
Referències bibliogràfiques: AG 1981. 3: 8; AG 1981. 8: 3; AG 1982. 13: 4; PFSC 1989: 28; OL 1992. 66: 8; OL 1993. 70: 8; OL 1994. 88: 33; OL 1998. 135: 12; OL 1998. 136: 13; OL 1999. 153: 13; OL 2003. 190: 30; PFSC 2003: 17; PFSC 2017: 49.

Malnom: Bessó, -na
Transcripció fonètica: [bə'so]
Variants formals: Bessona, sa Vella
Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Nat d'un mateix part, amb un altre o altres. 2. Que ha nascut enganxat a un altre, s'aplica a alguns fruits (DIEC).

Etimologia: Segons el DCVB prové del llatí BĪSSŌNE, 'doble'. Per contra, segons Joan Coromines és d'origen desconegut, probablement preromà; tengué en diverses llengües formes corresponents a la grafia *beçons* del català antic, amb *ç*, i per aquesta i altres raons no pot procedir directament ni indirectament del llatí bis 'dues vegades'. És versemblant que surti d'una base terminada en *-iones* (**bekiones?*), potser indoeuropea però d'identificació incerta (DECat).

Motivació: La família tengué bessonada.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Garau, Borràs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Bassó / na; Bessons. (JO); Bessó, Bessonet, Bessoneta, Bessonetes. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2002. 178: 31; OL 2003. 193: 4; OL 2003. 194: 35; PG 2013: 134-135, 147-148; DM 2017a: 205; BC 2018: s/n; DM 2019b: 68-70.

Malnom: Bidasoa, des

Transcripció fonètica: *[dəzβiða'soa]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom d'establiment. Fa referència al topònim *Bidasoa*, nom d'un riu basc conegut per la pesca de truita i salmó, que dona nom a la comarca navarresa de la Vall de Baztan.

Etimologia: Del basc *Bidasoa*, d'etimologia incerta. És possible que el nom del riu estigui relacionat amb l'antiga ciutat vascona *Oiasso*, en què seria compost per *bide* 'camí, ruta', *easo*, corrupció d'*Oiasso*, i *a*, reducció del sufix *-ra*, que significa 'cap a', de tal manera que significaria 'camí cap a Oiasso'. Una altra teoria deriva la segona part del compost del terme celta *aza* o *assa* 'l'aigua', de tal manera que significaria 'camí a l'aigua'. En darrer lloc podria derivar de la frase llatina VIA AD OEASSONEM 'camí a Oiasso'.

Motivació: El portador posà un bar amb aquest nom. No sabem el perquè de la tria.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Sastre

Procedència: Muro

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 124: 10.

Malnom: Bielones, ses

Transcripció fonètica: [səzβie'lonəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Bielona*: nom propi de dona.

Etimologia: Derivat femení plural de l'hipocòrisc del nom propi d'home *Grabiël*, produït per metàtesi del nom *Gabriel* (*Gabriel* > *Grabiël* > *Biel* > *Bieló* > *Bielona*). Es tracta d'un nom bíblic, pres de l'hebreu *gabri'el* 'heroi de Déu', un dels tres arcàngels anomenats en la Bíblia (DCVB).

Motivació: Desconeguda.
Localització: s'Arenal
Cognoms: Pericàs
Procedència: Lluçmajor?
Concordança: Bieló. (JO)
Referències bibliogràfiques: OL 1993. 71: 17; OL 2004. 213: 28.

Malnom: Binissalemer, (es)
Transcripció fonètica: [binisələ'me]
Variants formals:
Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.
Significat: Nadiu o propi de Binissalem.
Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Binissalem*. Segons Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll, pres de l'àrab *banī salam*, 'fills de la pau o de la benedicció', o bé de *banī salām*, 'fills del captiu'. Joan Coromines, per part seva, indica que es tracta d'un nom de persona derivat de l'arrel àrab *salām*, 'salvar', 'dur a salvació', consignada ben sovint a l'Espanya musulmana per escriptors mahometans (IBPAP).
Motivació: Els portadors eren naturals de Binissalem.
Localització: es Pilarí i ses Cadenes
Cognoms: Borràs; Rullan
Procedència: Binissalem
Concordança:
Referències bibliogràfiques: PC 2006: 267; PC 2010a: 211; DM 2017a: 205; DM 2018a: 24.

Malnom: Bitxo, es
Transcripció fonètica: [əz'βitʃ̞:ɔ]
Variants formals:
Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.
Significat: 1. Animal petit, en general. 2. Infant o altra persona petita. 3. Persona de poca formalitat, sense serietat (DCVB).
Etimologia: Del castellà *bicho*, i aquest del llatí vulgar BESTIUS 'animal' (DCVB i DRAE).
Motivació: Desconeguda- És possible que tenguí a veure amb els Pujol, Palmer, Vich i/o Joan *Bitxo* des Coll d'en Rabassa.
Localització:
Cognoms:
Procedència:
Concordança: Bitxo, Bitxa. (PG)
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Blau, -a
Transcripció fonètica: ['blaw]

Variants formals: Blau, de can

Tipologia: Colors.

Significat: Del color del cel sense núvols o d'un color consemblant, sia més clar o més fosc (DIEC).

Etimologia: Del germànic, amb el mateix significat, on aquest adjectiu és comú a totes les branques i hi apareix des de les fases més antigues de cada idioma; com que en les llengües romàniques aquest adjectiu a penes es conserva més que en català, es creu generalment que es prengué del fràncic, conclusió que no és segura (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal, es Pillarí i ses Cadenes

Cognoms: Obrador; Campaner; ?

Procedència: Lluçmajor?; Santa Maria

Concordança: Blau. (JO); Blau, Blava. (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1987: s/n; OL 2001. 166: 20.

Malnom: Bodega, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəβo'ðejə] [dəsəβoðə'jətə]

Variants formals: Bodegueta, de sa

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Cambra baixa o subterrània on es guarda el vi. 2. Espai interior d'una nau des de la coberta més baixa fins a la quilla (DCVB).

Etimologia: Del castellà *bodega*, i aquest del llatí APOTHĒCA, pres alhora del grec ἀποθήκη 'dipòsit, magatzem' (DCVB i DRAE).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tous

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 167: 15; PFSC 2014: 27; PC 2010a: 105, 272.

Malnom: Bohío, des

Transcripció fonètica: [dəzβo'io] [dəz'βoɐo]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom d'establiment, de significat desconegut.

Etimologia: Es tracta d'un nom artificial de motivació desconeguda.

Motivació: Un dels portadors regentava la sala de festes Jardín Bohío des de 1957. L'altre n'era cambrer.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs; Artero

Procedència: Banyalbufar; ?

Concordança: Boio / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 22, 25; PFSC 1995: 16; OL 1995. 100: 7; PC 2013: 499; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Boi

Transcripció fonètica: ['bɔj]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. S'usa en la locució *quatre jans i un boi* (Menorca) o *quatre gats i un boi* (Mallorca), que significa poques persones, quasi ningú. 2. Nom propi d'home (DCVB).

Etimologia: Incerta. Tal vegada és variant de *boig*. També és possible que vengui de l'anglès *boy* 'al·lot', per conducte dels anglesos que en el segle XVIII ocuparen Menorca. Per l'accepció 2, prové del llatí BAUDILLIU, nom propi d'home (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència: Sant Jordi

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Boleno

Transcripció fonètica: [bo'leno]

Variants formals: Boleno, de can

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Podria procedir del castellà *bolero*, atesa la seva pronúncia, amb pas de *r* a *n* (veg. RECASENS 1996: 336-337).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Clar; Mut

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Boleno / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1994: 13; BF 1999a: L. 17; PC 2006: 122; MM 2010: 750-751; PFSC 2011: 147; PFSC 2017: 222-224.

Malnom: Bolera, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəβo'lerə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Lloc destinat al joc de les bitles (DRAE).

Etimologia: Pres del castellà *bolera*, amb el mateix significat. Es tracta d'un derivat per sufixació de *bolo* 'bitla', forma masculina de *bola* 'bolla', pres del llatí BŪLLA 'cos esfèric' (DRAE i DCVB).

Motivació: El portador segurament era propietari d'una bolera, o bé hi feia feina.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 2001. 174: 4.

Malnom: Boleros, des

Transcripció fonètica: [dəzβo'ɫeros]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: De *bolero*: 1. Dansa popular que d'Andalusia s'ha importat i aclimatat a Catalunya, València i les Balears; es mena en compàs ternari i requereix molta de gràcia en els moviments dels balladors. 2. Persona que balla la dita dansa. 3. Persona poc formal, excessivament despreocupada (DCVB).

Etimologia: Pres del castellà *bolero*, amb el mateix significat, derivat de *bola* 'bolla', pres del llatí *BŪLLA* 'cos esfèric' (DCVB).

Motivació: El portador fou professor i impulsor a s'Arenal del ball de bot (boleros, jotes, fandangos...), conjunt de balls dits boleros com a genèric.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Ferre

Procedència: Banyeres de Mariola (Alcoià)

Concordança: Bolero. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2014: 7 i 63.

Malnom: Bonança, de

Transcripció fonètica: [dəβo'nansə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom d'establiment. El mot pren el significat de 'pau, tranquil·litat moral' (DCVB).

Etimologia: Procedent de la sèrie de televisió de tipus western/cowboy Bonanza, emesa entre el 1959 i el 1973, i adaptat a la fonètica catalana, atesa la forma consemblant *bonança* i procedent de la mateixa arrel llatina: del llatí *MALĀCĪA* 'calma en la mar', amb substitució del radical *mal-* per *-bon* i adopció del sufix *-ança* (DCVB).

Motivació: Els portadors eren dos germans propietaris del bar i posterior restaurant Rancho Bonanza, inaugurat el 1r de maig de 1964 (MARTORELL 2018a: 22).

Localització: es Pillarí

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 15; OL 1993. 69: 34; OL 2003. 194: 35; PC 2006: 264-267; BC 2017a: s/n; DM 2017b: 312; DM 2018a [Biografia]; DM 2019b: 67-68, 70-71; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Bonjesús, en, -a, na

Transcripció fonètica: [əmbəɲzə'zʊs]

Variants formals:

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: Nom del Fill de Déu fet home. La forma simple *Jesús* és molt poc usada en el llenguatge quotidià; generalment a les Balears i certes comarques del Principat el poble diu *el Bon Jesús*, i no simplement *Jesús* (DCVB).

Etimologia: Compost de *bon*, del llatí BŎNU, i de *Jesús*, nom propi d'home pres del llatí IESUS. La forma femenina és un derivat per sufixació de la forma aglutinada *Bonjesús*, i no respon a una forma primera *Jesusa*, atès el caràcter religiós d'aquest malnom (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Se'n documenten dues famílies: la d'en *Bonjesús* i na *Bonjesusa*, i en *Bonjesús*, d'Algaida, que traginava palla a la comarca. Segons Joan Miralles, és un malnom que es dona a bastants de pobles, i segurament té relació amb la representació de Jesucrist en les processons de la Setmana Santa (GALIANA 2019: 17).

Localització: s'Arenal i Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: es Molinar; Algaida

Concordança: Bonjesús / a. (JO); Bonjesús. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 123: 16; PC 2006: 99.

Malnom: Bono

Transcripció fonètica: ['bɔno]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. S'usa indicant assentiment a allò que s'ha dit i per servir de transició a una altra part o aspecte de la conversa. 2. S'usa per detenir l'acció o conversa d'algú, indicant que ja n'hi ha prou. 3. *Bono!*: indica admiració i perplexitat (DCVB).

Etimologia: Segurament del castellà *bueno*, procedent del llatí BŎNU, amb el diftong reduït per influència de la forma patrimonial *bo* (DCVB). També podria ésser una masculinització de *bona*, femení de *bo*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Comas; Juan, Roca

Procedència: l'Horta; ?

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Bord, de can

Transcripció fonètica: [dəcam' bort]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: I. a) Fill o filla que és nat de pares no units en matrimoni. b) Fill o filla de pares desconeguts. II. 1. Que no fa fruit o el fa dolent o petit. 2. Que és d'una grossària intermèdia entre les que són usuals dins la seva espècie. 3. Fals, que imita el vertader però no té la seva eficàcia (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar BŪRDUS 'mul; bèstia borda de cavall i somera', mot ja usat en l'Antiguitat si bé estrany a la llengua correcta i al llatí tradicional, d'origen foraster però de procedència incerta (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Bord / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Borino

Transcripció fonètica: [bo' rino]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Insecte himenòpter del gènere *Bombus*, voluminós, molt pelut, de vol brogent, que viu en societats poc nombroses compostes de mascles, femelles fecundes i femelles estèrils o obreres. 2. També persona inquieta, molt bellugadissa o trullosa (DIEC i DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, format damunt *borinot*, per regressió, i aquest derivat de *borinar*, potser del germànic *boro*, 'barrina', a través d'un mot com *burí*, que, per altra banda, sembla esser pres de l'italià *burino*. Segons Joan Coromines es probable que vengui del verb dialectal *borinar* en el sentit d' 'obrir forat', per la propietat de 'insecte d'aplicar-se brogidosa a una cavitat com si volgués enfondir-la; però no és ben clara i probablement no és unitària la font d'aqueix verb *borinar*, en el qual semblen haver-se sumat elements preromans i romànics (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85.

Malnom: Borreta

Transcripció fonètica: [bo' rətə]

Variants formals: Borreta, de can

Tipologia: No definida.

Significat: De *borra*: 1. Conjunt de fibres curtes d'una matèria tèxtil —cànem, cotó, llana, lli, etc. — que se separa de la floca de l'acte de filar o de perxar. 2. Teixit groller de fibra curta de llana, cotó, etc. 3. Residus petits de matèria tèxtil que cauen dels telers en l'acte de teixir. 4. Pilotets de pelussa mesclada amb pols, que es congrien davall els llits. 5. Residus de cafè molt que queden després de colar-lo. 6. Flor pelussosa d'alguns arbres, especialment la d'olivera, garrover, castanyer, etc. 7. Pelussa de barba naixent (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *borra*, pres del llatí tardà BŪRRA, amb el mateix significat que 1. Mot que no sembla haver pertangut originàriament a la llengua dels romans (de procedència incerta). (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. Es tracta d'un malnom originat a Muro.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Sastre, Cerdà

Procedència: Muro

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; OL 2000. 161: 12.

Malnom: Borronat, -da

Transcripció fonètica: [boro'nat] [boro'naðə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: Incert. O bé de *borronar*: 1. Treure borró de les plantes. 2. treure granissor la pell, pel fred o per l'emoció; o bé d'*aborronar*: 1. *tr.* a) Produir escarrufament pel fred, per l'horror, o la por. b) Horroritzar o produir gran espant. 2. *intr.* Treure borrons (el cep o la parra). També podria provenir del cognom català *Boronat* (DCVB).

Etimologia: Incerta. En els dos primers casos és format damunt *borró*, derivat de *borra* (veg. *Borreta*); el DCVB també documenta *borronat*, *-ada* com a adjectiu 'que té com a borró o granissor'. Pel que fa al tercer cas, vendria del cognom *Boronat*, en què hi hauria un canvi de pronúncia (de *-rr-* a *-r-*). En aquest cas, segons el DCVB i Francesc de Borja Moll és un derivat de *Bonanat*, pres del llatí BŌNA (HŌRA) NATUS 'nat en bona hora' (ELC i DCVB). D'aquesta manera es podria hipotetitzar que de *Bonanat* passà a *Bononat* per un procés d'assimilació vocàlica, a *Boronat* per un procés de dissimilació de líquides i finalment a *Borronat* per canvi del mode d'articulació de la ròtica.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Contestí

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Borronat / da. (JO)

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 11: 4; AG 1988. 1: 7; AG 1988. 4: 5; OL 1991. 53: 20; OL 1992. 66: 8; S'U 1992. 68: 4; OL 1993. 70: 8; OL 1995. 106: 15; OL 1997. 119: 11; OL 1998. 133: 18; PFSC 1998: 7 i 12; BF 1999a: L. 34; OL i JA 1999. 151: 27; OL 1999. 151: 44; PFSC 2001. 22; PC 2006: 187; MM 2010: 737, 753; PFSC 2011: 37; PFSC 2017: 303-306; PFSC 2018: 250; PFSC 2019: 69, 91, 110; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Borton, de can

Transcripció fonètica: [də, cambor'ton]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom d'origen italià.

Etimologia: Apòcope del cognom d'origen italià *Bortone*, que sembla procedir del nom *Bartolomeo*, equivalent al català *Bartomeu*, procedent del llatí BARTHOLOMĒUS 'fill de Ptolomeu' (DCVB).

Motivació: Els portadors formen part de la família llucmajorera de cognom Bortone, present a s'Arenal almenys els anys 30.

Localització: s'Arenal? ses Cadenes?

Cognoms: Llucmajor

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 119: 11; OL 1997. 121: 16; PFSC 2019: 34, 36.

Malnom: Bota, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'βotə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Recipient de fusta de forma aproximadament cilíndrica, amb les bases formades per dues posts circulars i amb els costats composts de dogues corbades i sòlidament unides per cercols de fusta o de ferro, que serveix per contenir vi o altres líquids i té una cabuda variable de quatre càrregues en amunt (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB ve del llatí BŪTTE, amb el mateix significat. Segons Joan Coromines, originàriament fou un duplicat de *bot*, provinents tots dos de BŪTTIS, femení del llatí vulgar que designava un recipient de líquids, i sobretot vi (DECat).

Motivació: Atribuït al propietari del restaurant Sa Bota de s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Botera, (sa)

Transcripció fonètica: [βo'terə] [βo'te]

Variants formals: Boter, (es)

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: De *boter*: 1. Qui té per ofici fer botes de fusta. 2. Qui té per ofici fer bots i botes de couro (DCVB).

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *boter*, alhora derivat *bota*, o bé amb l'accepció 1 (veg. *Bota, de sa*), o bé amb l'accepció 2, mot comú amb les altres llengües romàniques hispàniques i de França, d'origen incert, segons el Joan Coromines (DECat).

Motivació: Probablement el primer membre de la família que adquirí aquest nom probablement era boter d'ofici.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Obrador

Procedència:

Concordança: Boter / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85; S'U 1997. 126: 27; OL 2000. 161: 12.

Malnom: Botigueta, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəβuti'jətə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Establiment on es venen a la menuda un o més articles de comerç (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de *botiga*, del llatí vulgar APOTICA 'dipòsit, magatzem', llatí clàssic APOTHĒCA, i aquest del grec ἀποθήκη (DCVB i DECat).

Motivació: La portadora regentava una botiga de queviures as Píllari coneguda popularment com Sa Botigueta.

Localització: es Píllari

Cognoms: Mulet

Procedència:

Concordança: Botigueta. (JO)

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 44.

Malnom: Bovera, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəβo'verə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Estable de bous (DCVB).

Etimologia: Del llatí BOVARĪA, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Els portadors duïen el negoci d'una bovera situada al camí de Son Fangos, o bé n'eren els descendents.

Localització: es Píllari

Cognoms: Munar, Vaquer

Procedència:

Concordança: Bovera. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Boveres, de ca ses

Transcripció fonètica: [dəˌcasəzβoˈverəs]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Plural de *bovera*. De significat directe incert: o bé es tracta d'un estable de bous (veg. *Bovera, de sa*), o bé del femení del cognom català *Bover*.

Etimologia: Incerta. O bé del llatí BOVARĪA 'bovera', o bé derivat femení plural per sufixació del cognom *Bover*, del llatí BOARIU. Sigui com sigui, en ambdós casos prové de l'ètim llatí BŌS, BŌVIS 'bou' (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. És possible que el primer portador estigui relacionat amb boveres, o bé amb el cognom *Bover*.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor?

Concordança: Bovera. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 71: 17.

Malnom: Brama

Transcripció fonètica: ['bramə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De *bramar*: 1. *intr.* Fer brams, cridar els animals. 2. Cridar molt fort (les persones). 3. met. Desitjar ansiosament, demanar amb gran afany. 4. Cantar a grans crits i desentonant. 5. Parlar molt irracionalment. 6. Plorar fort. 7. Fer soroll la mar, l'aigua impetuosa o la tempesta (DCVB).

Etimologia: Es tracta d'un mot d'indubtable valor onomatopèic, amb parentela més o menys semblant en diverses llengües indoeuropees, particularment en germànic (DECat).

Motivació: El portador havia anat al front de la Guerra Civil, i diuen que allà s'espantava i plorava, és a dir, bramava.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Aloy

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Sant Mateu d'Albarca, Eivissa)

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Brassete

Transcripció fonètica: *[braˈsete]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Bracete. (JO)

Referències bibliogràfiques: MM 2010: 750-751.

Malnom: Brau, (es), -va

Transcripció fonètica: ['braw] ['bravə]

Variants formals: Brau, es Vell

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: I. *adj.* Irritadís i valent per a la lluita. 2. Que expressa irritació i bel·licositat. 3. Violent, que té una rudesia desagradable. 4. Notable per la quantitat o intensitat o per alguna condició que surt damunt l'ordinari. II. *Brau, m.* 1. Mascle de l'espècie bovina no castrat i d'edat de més d'un any. 2. Home o noi molt robust. III. *Brava o braua, f.* 1. Femella de l'espècie bovina des que deixa d'esser vedella fins que cria. 2. Dona alta i robusta (DCVB).

Etimologia: Adjectiu comú en occità, italià, castellà i portuguès. D'origen incert, segurament resultant d'una alteració del llatí BARBĀRIUS 'bàrbar', 'ferotge', 'salvatge', simplificat en *BARBRUS, *BABRUS, com a pronúncia del llatí vulgar (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Caldentey, Enfadaque

Procedència: es Coll d'en Rabassa i ?

Concordança: Brau (es); Brava. (PG)

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; OL 2001. 166: 20; PC 2013: 410.

Malnom: Brillante, en

Transcripció fonètica: [əmbri'λante]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. *adj.* Que brilla, que fa claror. a) fig. Que excel·leix o es manifesta amb gran bellesa o perfecció. 2. m. Diamant tallat en facetes damunt i davall. 3. Planta semblant al bellveure; centaurea de jardí (DCVB).

Etimologia: Del castellà *brillante*, derivat per sufixació de *brillar*, mots corresponents al català *brillant* i *brillar*. Tant en català com en castellà procedeixen de l'italià *brillare* 'pegar giradetes', 'vibrar, tremolejar' i 'expandir', mot de creació expressiva' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Brisses, de(s)

Transcripció fonètica: [də'βrisəs]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom d'establiment. De *brisa*: Ventet de mar a terra i de terra a mar, que sol bufar després de la sortida i de la posta del sol (DCVB).

Etimologia: Del plural del castellà *brisa*, nom comercial per identificar la pensió i posterior hotel Brisas, equivalent al català *brisa* i adaptat fonèticament. Es tracta d'un mot d'origen incert que, amb algunes variants, es retroba a les diverses llengües romàniques i germàniques d'Occident, però que hi ha designat menes de vent bastant diverses; és possible que, en les seves formes més antigues, resultés en el Nord de França, d'una confusió de parònims entre *bise* 'vent fred i nòrdic', d'origen germànic, i *brise*, que en l'origen designaria un vent impetuós, després atenuat, potser d'origen cèltic (DECat).

Motivació: El portador era el propietari de la Pensión Brisas, posteriorment anomenat Hotel Brisas.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Moyà

Procedència: Binissalem

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 27-28; PFSC 1993: 10; PFSC 2003: 20; PC 2006: 69, 115-116; PFSC 2011: 31; PC 2013: 176-179; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Brou

Transcripció fonètica: ['brow]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: 1. Líquid en el qual s'han fet bullir certes substàncies (carn, peix, llegums, etc.). 2. Suc excessiu, en general. 3. Tupada, cops pegats per fer mal. 4. Sorpresa desagradable, acte de sorprendre qualcú amb un resultat diferent del que ell esperava o desitjava (DCVB).

Etimologia: Del germànic *brod-*, amb el mateix significat que 1 (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Serra

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Brou. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 91.

Malnom: Bunyoler, -a

Transcripció fonètica: [buno'le]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Persona que fa o ven bunyols. 2. Persona que fa malament les coses (DIEC).

Etimologia: Incerta. Segurament es tracta d'un derivat per sufixació de *Bunyol*, mot que igual que el seu equivalent castellà *buñuelo*, són mots de la mateixa arrel que l'occità *bonheta*, i el francès antic *buignet* (avui *beignet*): és la mateixa arrel que la de *bony*, d'origen preromà (d'una probable forma **bunnia*), de la qual es formà *bonyol* com a diminutiu en *-ol* —i les formes occitana i francesa com a diminutius en *-et*— per expressar un pastisset de forma bonyeguda (DECat). També es podria tractar d'una forma popular del gentilici de Bunyola (veg. *Bunyolí*).

Motivació: Desconeguda. És possible que el primer portador estigui relacionat amb l'obratge de bunyols, però no cal descartar la possibilitat que sigui una forma popular del gentilici de Bunyola (la forma general és *bunyolí*).

Localització: ses Cadenes i es Pillarí

Cognoms: Serra, Amorós

Procedència: sa Pobla i Lluçmajor

Concordança: Bunyoler i Bunyolera. (PG)

Referències bibliogràfiques: DM 2019b: 70.

Malnom: Bunyolí

Transcripció fonètica: [buno'li]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Bunyola.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Bunyola*. Hi ha diverses teories sobre la seva etimologia; segons Francisco Javier Simonet, el topònim prové del llatí VINĒŎLA 'vinyeta'. Joan Coromines, Josep Mascaró Passarius, Francesc de Borja Moll i Antoni Riera comparteixen aquesta teoria, i la majoria d'ells afegeixen que del llatí VINĒŎLA passà a *buniola*. D'altra banda, l'arabista Pascual de Gayangos interpreta aquest topònim derivat de l'àrab *bunia* 'construcció de maçoneria'. En canvi, Jaume Albertí, Miquel Barceló, Antoni Mut, Guillem Rosselló i Ramon Rosselló defensen que, igual que *Banyalbufar*, *Bànyols* o *Albenya*, pot derivar de l'arrel amaziga *bny*, concretament del partitiu del verb *construir* en àrab. Segons Ramón Menéndez Pidal, pot provenir, com altres noms de noms de lloc castellans, de la forma clàssica del llatí BALNĒUM 'bany', en la seva forma diminutiva BALNĒŎLUM. Per altra banda, Miquel Colom i Ricard Soto fan proveir el topònim del llatí BALNĒŎLA, considerant la possibilitat que els romans establissin banys en el terme. Finalment, Joan Muntaner i Guillem Bujosa argumenten que pot procedir del grec βούβιον 'castanyola' i, per tant, és d'origen preromà (IBPAP).

Motivació: El primer portador procedia de Bunyola.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor (Bunyola)

Concordança: Bunyolí / na. (JO); Bunyolí. (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 185-187; PFSC 2017: 23.

Malnom: Busca

Transcripció fonètica: ['buscə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Entre d'altres significats, bocí de branquilló (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB prové del germànic **būsca*, 'llenya de cremar'. Segons Joan Coromines, és d'origen incert, potser del germànic (antic alemany mitjà *bûsch* 'garrot', i alemany modern *bausch* 'monyo', 'manyoc, bloc'). (DECat).

Motivació: Procedeix de l'anècdota que la primera portadora quan anava a cercar llenya per a aguisar en carregava molta, i així i tot quan ja no en podia dur més, si veia un trosset de llenya petit deia: «—Mira, aquí hi ha una busca!», i la posava al feix.

Localització: ses Cadenes, es Píllari i s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Busca. (JO); Busca. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86; OL 1997. 124: 10; OL 2003. 192: 20; PC 2006: 77.

Malnom: Buscaneta

Transcripció fonètica: [buscə'nətə]

Variants formals: Buscaneta, es Vell

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Tal vegada derivat per sufixació del cognom llucmajorer *Boscana* (*Boscaneta*) i amb tancament d'o en u per qualche motiu que desconeixem, o bé de *busquereta*, derivat de *busquera*, i aquest de *busca*, mot pres del germànic **būsca*, 'llenya de cremar' (cfr. Wartburg FEW, s. v.). (DCVB). En aquest darrer cas seria un canvi de r en n (veg. RECASENS 1996: 336-337). Segons Joan Coromines, *Boscana* sembla ésser un derivat de la paraula *bosko-*, terme preromà comú a la major part de l'Europa occidental referent a la vegetació, o bé del grec *boskē* 'pasturatge' (OnCat). Sobre *bosko-* i el mot *bosc*, veg. *Son Bosc, de*. Cal dir que es tracta de possibles hipòtesis, però no és res clar ni segur.

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Píllari

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Buscaneta. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1999a: L. 66; DM 2017a: 205; DM 2018a: 60-61, 63-64, 67-74, 90-91, 140; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Butxaca

Transcripció fonètica: [but̪'t̪ʃɛcə]

Variants formals: Butxaca, de can

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Cavitat d'una peça de vestir, d'una cartera, etc., destinada a dur-hi objectes d'ús ordinari i freqüent (DIEC).

Etimologia: Segons el DCVB, potser del gàllic **bulga*, 'sac de couro', per via del francès *bouge* o d'altres formes galloromàniques (cfr. Wartburg FEW, I, 606). La terminació *-aca* és difícil d'explicar (DCVB). Segons Joan Coromines, del mateix origen que el castellà dialectal i el portuguès *burjaca*, que designen certes menes de bosses o saquets, d'etimologia incerta. Probablement tots tres procedeixen en definitiva del cèltic **bulgia* 'bossa' (gàllic *bŭlga*), però com amb en el DCVB la conclusió és que la terminació *-aca* no s'explica gaire (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs; Rosselló

Procedència:

Concordança: Butxeca. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 15; DQ 1986; OL 1996. 116: 6; OL 2002. 181: 7; OL 2003. 190: 30; PFSC 2017: 45; DM 2018a: 38; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 43, 57, 85, 125.

C

Malnom: Cabana

Transcripció fonètica: [cə'βanə]

Variants formals: Cabana, es Vell; Cabana, sa Vella

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Construcció rústica de pedra o de fusta, a manera de caseta, per soplujar-s'hi transitòriament o per guardar-hi instruments de treball (DCVB).

Etimologia: Del llatí *CAPĀNA*, amb el mateix significat. Es tracta d'un mot tardà en llatí, de procedència forastera i d'origen incert, probablement indoeuropeu, però potser no cèltic (DCVB i DECat).

Motivació: Pel que fa als Cabana des Pillarí, el primer portador estigué a una possessió de nom sa Cabana; probablement es tracta de la de Lluçmajor, però s'ha de dir que també n'hi ha una més propera as Pillarí, la de Sant Jordi. Pel que fa als altres Cabana, no en sabem la motivació.

Localització: es Pillarí, ses Cadenes i s'Arenal

Cognoms: Sastre, Tomàs; Salvà, López

Procedència: Lluçmajor; Lluçmajor i la Corunya, Galícia

Concordança: Cabana. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1994. 88: 33; OL 1995. 94: 6; OL 1997. 119: 11; OL 1997. 120: 11; S'U 1997. 126: 27; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 174: 15; PFSC 2010: 17, 85-87; DM 2017b: 313; DM 2018a: 61-62, 125, 128; DM 2019b: 67-68, 71; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Cabesset, es

Transcripció fonètica: *[əscəβə'sət]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Del castellà *cabeza* 'cap': 1. Part superior del cos humà separada del tronc pel coll. 2. Part anterior d'un gran nombre d'animals on hi ha els principals centres nerviosos i els òrgans dels sentits (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu del mot castellà *cabeza* 'cap', amb el sufix català *-et*. Es tracta d'un mot procedent del llatí *CAPITIA* 'propi del cap' (DRAE i DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Llinàs

Procedència: Manacor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: Veg. *Manacorí*, *-na* i *Nofret*, *-a*.

Malnom: Cabo Loco, es

Transcripció fonètica: [əs, caβo' lɔko]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: De *caporal* (*cabo*): 1. Individu de tropa que té el grau menys elevat de la jerarquia militar, immediatament superior al soldat ras. 2. Qui té autoritat damunt una petita secció d'armes, de policia o d'altres funcionaris similars. I *boig* (*loco*): 1. Que ha perdut totalment la raó o que la té greument pertorbada. 2. Que obra irracionalment o sense reflexió. 3. Curt d'enteniment. 4. Que sent una passió fora de raó per qualcú o per qualque cosa. 5. *adj.* Exorbitant, que excedeix de la mesura normal o raonable (DCVB).

Etimologia: Malnom compost format pel mot castellà *cabo*, grau militar equivalent al català *caporal*, pres del llatí CAPUT 'cap', i pel mot també castellà *loco* 'boig', d'origen incert: tal vegada de l'àrab hispànic **lāwqa*, i aquest de l'àrab clàssic *lawqā*, femení d'*alwaq* 'estúpid' (DCVB i DRAE).

Motivació: Segons Pere Galiana, quan varen ascendir el portador a caporal (*cabo*), ho va celebrar durant tres dies sense comparèixer a casa seva. Quan tornà son pare i sa mare li digueren la penada que havien passat sense saber res d'ell, digué «—Sí, he estat tres dies sense venir, però ja som cabo», i sa mare li contestà «—Sí, cabo i loco», amb la qual cosa ell respongué «—Idò seré *es Cabo Loco*» (GALIANA 2019: 60-61).

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Rigo; Taberner

Procedència: es Coll d'en Rabassa; ?

Concordança: Cabo Loco. (PG)

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 259-260; OL 1993. 69: 34; OL 2000. 164: 13; PG 2013 [Biografia]; DM 2017b: 312; DM 2018a: 20; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Cabrieleta

Transcripció fonètica: [cəβriə' lətə] [cəβri' elə]

Variants formals: Gabrieleeta; Cabriela

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Gabriela*: nom propi de dona.

Etimologia: Es tracta d'un derivat diminutiu i femení per sufixació del nom *Gabriel* (de l'hebreu *gabri'ēl*, 'heroi de Déu', un dels tres arcàngels de la Bíblia). (DCVB).

Motivació: Desconeguda. És possible que el primer portador era anomenat *Cabrieleta* o bé *Cabrielet* i esdevengué malnom familiar.

Localització: ses Cadenes i es Piñlarí

Cognoms: Ferretjans

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 94: 6; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 171: 11; OL 2001. 176: 35; PC 2010a: 261-264; DM 2018a: 22, 33; PFSC 2019: 38; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Cacauets, des

Transcripció fonètica: [dəscaca'wets̃] *[dəskoko'vets̃] *[cacawe'tero]

Variants formals: Cocovets, des; Cacaüetero

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: De *cacauet*: 1. Planta anual de la família de les papilionàcies, de fulles compostes i flors grogues, originària de l'Amèrica del Sud, que després de la florida enterra els fruits incipients (*Arachis hypogaea*). 2. Fruit del cacauet, llegum indehiscent, de coberta dura que té d'un a tres estrenyiments mig separant les llavors i que madura sota terra. 3. Llavor del cacauet, comestible en cru o torrada, de la qual s'extreu un oli d'usos industrials alimentaris (DCVB).

Etimologia: Plural de cacauet, mot pres del nàhuatl *tlalkakáwatl*, amb el mateix significat, pròpiament 'cacau de terra' (*tlalli* 'terra'; *kakáwatl* 'cacau'); en català sembla que el mot degué entrar per València (on sembla que introduí el cultiu un bisbe valencià del segle XVIII, que abans ho havia estat de Mèxic (DECat).

Motivació: El portador tenia una barraca a s'Arenal on a l'estiu hi vivia i venia gelats amb un carretó vell i dins la senalleta hi duia cacauets i xufles (SALVÀ 2002 [PFSC 2001]: 24). També hi ha un altre home, des Coll d'en Rabassa, Bibiloni *Cacaüetero*, trencador de marès que picà a les pedreres de Can Pastilla (GALIANA 2019: 61).

Localització: s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: ?; Bibiloni

Procedència: ?; es Coll d'en Rabassa

Concordança: Cacaüetero, Cacaüetera, Cacavetero/a o Cacavero. (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 24; PC 2006. 66; JA 2007: 38.

Malnom: Cadenes, de ses

Transcripció fonètica: [dəsəscə'ðənəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de ses Cadenes. Nom d'un poble del terme municipal de Palma que sorgí i es consolidà durant les dècades dels anys 20 i 30, a partir de l'establiment de Son Sunyer el 1905.

Etimologia: El topònim i malnom de *ses Cadenes*, mot format pel plural de *cadena*, pres del llatí CATĒNA, amb mateix significat, prové de les cadenes que es posaven al pas de nivell de la carretera Militar quan havia de passar el tren de Santanyí. El nom sorgí al voltant del 1916, quan s'estrenà la línia de tren de Palma a Santanyí i s'hi construï la casa dels guardabarreres, primera del poble i originària d'aquest malnom i al mateix temps topònim (DCVB i MARTORELL [s. a. 1]).

Motivació: Els portadors eren els encarregats de posar i llevar les cadenes al pas a nivell de les vies del tren de Palma a Santanyí (1916-1964), que hi havia a l'entrada del poble de ses Cadenes.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Sancho

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 272; PC 2013: 324-326; PFSC 2019: 34-35; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Cafè Nou, des

Transcripció fonètica: [dəscəfɛ' nɔw]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom popular d'un establiment, conegut així per diferenciació de la resta d'establiments semblants, compost de *cafè* (veg. *Cafè, des*) i de *nou*. 1. Produït o ocorregut fa poc; aparegut de poc temps; que apareix per primera vegada. 2. Que encara no ha servit o servit molt poc; que està en l'estat de conservació d'una cosa produïda fa poc. 3. Que no ha estat sinó molt poc en un lloc, en un càrrec, etc. 4. Posterior a un altre que ve a reemplaçar o al qual ve a afegir-se; no el mateix (DCVB).

Etimologia: Compost de *cafè* (veg. *Cafè, des*) i *nou*, del llatí *NŌVUM*, amb el mateix significat.

Motivació: Els portadors regentaren o treballaren al Cafè Nou, un cafè prop de la plaça dels Nins, dels primers que hi va haver en aquesta zona durant les primeres dècades del segle XX.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Parets; ?

Procedència: Dijon, França (Llucmajor); ?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 52: 19; OL 1992. 63: 8; OL 1992. 68: 14; PFSC 2001: 41; PC 2006: 341-343; PFSC 2011: 29.

Malnom: Cafè, des

Transcripció fonètica: [dəscə' fɛ]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Llavors de la planta *Coffea arabica*. 2. Beguda feta per infusió de les dites llavors torrades i moltes. 3. Establiment on serveixen aquesta beguda, així com també licors, refrescs, etc. (DCVB).

Etimologia: Pres, per conducte de l'italià *caffè* (i potser també del francès), del turc *kahvé* 'cafè', que per part seva es prengué de l'àrab *qáhwa*, nom aplicat alhora al cafè i als vins (DCVB i DECat).

Motivació: El portador de s'Arenal devia esser propietari o bé treballador de qualque cafè, no sabem quin. Pel que fa a la portadora des Pillarí, de la família dels Sineuer, era perquè regentà el cafè de cas Sineuer al poble.

Localització: s'Arenal i es Pillarí

Cognoms: Nadal; Oliver

Procedència: ?; Sineu

Concordança: Cafè (des). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 141: 24.

Malnom: Cafès, des

Transcripció fonètica: [dəscə' fɛs]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Veg. *Cafè, des*.

Etimologia: Plural de *cafè* (veg. *Cafè, des*).

Motivació: El portador era l'encarregat d'abastir la cantina de la bateria militar d'Enderrocat abans d'haver-hi el tren (GALMÉS 1982. 10: 4).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Bestard

Procedència:

Concordança: AG 1982. 10: 4

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Caixa, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'caʃə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Entre d'altres significats, establiment que rep fons en dipòsit, els administra, els fa valer (DIEC).

Etimologia: Del llatí CAPSA, amb el mateix significat. Forma germana de l'occità *caissa*, i deguda a la pronúncia de -PS- com -KS-, que es comunicà al llatí vulgar circumpirenaic per influència del substrat preromà: des del català i occità, el mot fou manllevat pel castellà *caja*, francès *caisse*, etc (DECat).

Motivació: El portador fou el primer director de l'extinta caixa d'estalvis Sa Nostra, que s'establí a s'Arenal el 1957 (GALMÉS 1985 [PFSC 1984]).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Ramis

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n.

Malnom: Calatrava, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə,cələ'travə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Orde de Calatrava: orde religiosa i militar fundada el segle XIII. 2. Sa Calatrava: barri de Palma, en el qual hi havia les adoberies de pells (DCVB).

Etimologia: Del castellà *Calatrava*, i aquest de l'pres de l'àrab *Qal'at Rabah* 'fortalesa de ràpita'. *Ràpita*, de l'àrab hispànic *rābiṭa* i aquest del clàssic *ribāt*, vol dir 'ermitatge musulmà fortificat o mesquita fortalesa fora de poblat', o bé 'lloc d'estació dels musulmans que es dediquen a la pietat i a la guerra santa' (DCVB i DRAE). Segons Joan Coromines, *qal'at Rabāḥ* significaria 'Castell d'Alí Ben-Rabah', però és partidari de l'origen *qal'āt 'arba'* 'quatre castells' (OnCat).

Motivació: Desconeguda. És possible que tengui a veure amb el barri de sa Calatrava de Palma.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Catany

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 26; PC 2010a: 185-187.

Malnom: Calco, en

Transcripció fonètica: [əŋ'cəłko]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert. O bé es tracta de la primera persona del singular del present d'indicatiu del verb castellà *calcar*, o bé de la còpia calcada d'un original.

Etimologia: Del castellà *calco*, derivat de *calcar* 'acció o efecte de calcar', pres del llatí CALCĀRE 'trepitjar' (DRAE i DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Calco. (JO)

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 36.

Malnom: Calderona, de ca na

Transcripció fonètica: [də'canəçəɫdə'ronə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *calderó*: 1. Recipient de metall, de forma rodona semblant a la de la caldera, però de més poca grossària, que sol servir per bullir aigua o altres coses. 2. Recipient de terra cuita, de forma semblant a una greixonera, però més fondo (Pòrtol). 3. Recipient de metall, semblant a una olla, amb un mànec llarg horitzontal, que serveix per fer-hi l'aiguacuita. 4. Recipient fondo, de metall, amb mànec llarguer, que serveix per escalfar aigua o per coure alguna cosa (DCVB).

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *calderó*, probablement fruit de la sufixació per concordança de gènere i no per un estadi previ d'un mot femení *calderona*. *Calderó* és alhora un derivat de *caldera*, pres llatí CALDARĪA 'gran vas de metall, de forma aproximadament semiesfèrica, que serveix per escalfar o bullir aigua, coure carn, fondre alguna substància per ebullició, etc.' (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Sales

Procedència: Algaida

Concordança: Calderon. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 96-99.

Malnom: Caliuet

Transcripció fonètica: [cəli'wet]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *caliu*: 1. Brases que romanen després d'apagar la flama d'un foc i que es colguen de cendra perquè es conservin sense extingir-se del tot. 2. Brasa; bocí de carbó encès. 3. Calor. 4. Escalforeta, agombol. 5. Sentiment o passió sols aparentment extingida (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *caliu*, del llatí CALĪVU, amb mateix significat que 1, o bé del llatí vulgar *CALĪVUM (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Calons

Transcripció fonètica: *[cə'lɔns]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert. Segurament 'cales petites'.

Etimologia: Incerta. Segurament es tracta del plural de *caló* 'cala petita', derivat diminutiu per sufixació de *cala* 'entrada que fa la mar en una costa i que és redossosa i apta per varar-hi embarcacions petites'. Paraula comuna amb l'occità, l'italià i el castellà, d'origen segurament preromà, d'una llengua anterior al cèltic i a l'iber (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Monserrat

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Calons. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2002. 187: 19; LP 2002. 179: 9.

Malnom: Camanegra

Transcripció fonètica: [,camə'nəɣrə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Que té la cama de color negre. De *cama*: part del cos compresa entre el genoll i el peu. I de *negre*: color del sutge o del carbó; completament fosc.(DCVB).

Etimologia: Compost de *cama*, del llatí vulgar CAMBA, d'origen incert, segurament preromà i indoeuropeu, i del femení de *negre*, del llatí NĪGRU, amb els mateixos significats (DECat i DCVB).

Motivació: Desconeguda. Possiblement es tracta dels *Camanegra* des Coll d'en Rabassa, procedents de Porreres (GALIANA 2019: 64 i 95).

Localització:

Cognoms:

Procedència: es Coll d'en Rabassa? (Porreres?)

Concordança: Camanegra, Camesnegres (es). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Caminer, es

Transcripció fonètica: [əscəmi'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Empleat que adoba els camins que depenen de l'Estat o d'altra corporació oficial (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de camí, del llatí CAMMĪNUS (<gàllic *Cammīnos*) 'espai apte per transitar-hi, que cal recórrer per anar d'un lloc a un altre' (DCVB).

Motivació: El portador fou caminer municipal de Lluçmajor a s'Arenal des de devers el 1950 (CANALS 2006: 59).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Clar

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Caminer / a. (JO); Caminer (es); Caminera (sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: S'U 2002. 186: 21; PC 2006: 59.

Malnom: Camión(s), des

Transcripció fonètica: [dəscami'on]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Actualment significa automòbil apte per al transport de càrrega (DIEC). En aquest cas, fa referència a un camió de transport de persones, equivalent als actuals autocars o autobusos.

Etimologia: Del castellà *camión*, procedent del francès *camion*, de procedència desconeguda (DCVB).

Motivació: El portador era xofer de la Compañía de Transportes de Felanitx, que el 1946 instauraren el servei públic de cotxe entre s'Arenal i Palma i que tenia com a punt de partida el carrer de Cannes, en una cotxera habilitada com a estació (LLINÀS 1993. 77: 6). Un altre portador era anomenat així perquè feia feina com a cobrador de l'empresa. Finalment, un tercer portador del malnom fou camioner de marès i picadís (CANALS 2013: 488-489).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Pomar; Oliver; Riera

Procedència: Felanitx (Montuïri); Lluçmajor; Sant Llorenç des Cardassar

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 77: 6; OL 1997. 122: 14;; OL 2000. 161: 12; PFSC 2001: 35; PC 2006: 54, 120, 154-155; MM 2010: 780; PC 2010a: 93, 282; PC 2013: 488-489.

Malnom: Campaner, -a

Transcripció fonètica: [cəmpə'ne]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Campos.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Campos*. Els investigadors coincideixen a afirmar que es tracta d'un mossarabisme derivat del llatí. Segons Joan Coromines, prové del llatí *campus* 'plana', i la -o és resultat de la conservació per part dels parlars mossàrabs de la -U llatina. El nom es refereix clarament als terrenys plans de la contrada campanera (IBPAP).

Motivació: Malnom de dues famílies procedents de Campos.

Localització: es Pillarí i ses Cadenes

Cognoms: Cladera; Rosselló

Procedència: Sant Jordi (Campos, Santanyi); Campos (Cas Concos)

Concordança: Campaner / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20; OL 2001. 176: 35; OL 2002. 178: 31; OL 2003. 194: 35; PFSC 2019: 20, 25, 27-28, 36, 43, 49, 54-55, 61, 80, 83-86, 90, 110, 114, 116.

Malnom: Campet

Transcripció fonètica: [cəm'pət]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *camp*: I. Espai pla i descobert, limitat per a un ús determinat. II. Espai de terra plana destinat a cultiu de sembradura o d'arbres fruiters (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *camp*, del llatí *CAMPUS* 'plana, planura', 'terra extensa fora del poblat' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Verd

Procedència: Sant Jordi

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 100: 7; OL 2001. 171: 11.

Malnom: Canals, de can

Transcripció fonètica: [dəcaŋcə'nals]

Variants formals: Canals, madò

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *canal*: I. 1. Conducte llarguer, amb la concavitat generalment descoberta, que serveix per dur l'aigua o altre líquid d'una part a l'altra. 2. Cavitat llarguera, o peça que té com a element principal una cavitat llarguera. II. 1. Espai de terreny estret i llarguer entre dues elevacions, que dona pas a les aigües per regar o per a l'evacuació de pluges. 2. Espai de mar situat entre dues terres properes, que serveix de pas d'una mar a una altra (DCVB).

Etimologia: Fa referència al cognom *Canals*. Segons Francesc de Borja Moll ve del substantiu *canal* ‘cavitat llarguera i descoberta per a la conducció d’aigües’; ara bé podria procedir del llogaret del Pallars Sobirà, o bé d’un poble de la Costera. Es tracta d’un mot pres del llatí CANĀLE o CANĀLIS, amb els mateixos significats que I i II (ELC, DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. No sabem si es tracta del cognom dels portadors, o bé d’una altra família que estigué a l’hort de can Canals (Son Sunyer).

Localització: Son Sunyer i s’Arenal

Cognoms:

Procedència: Algaida

Concordança: Canals. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Canonge

Transcripció fonètica: [cə'noŋzə]

Variants formals:

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: Membre del capítol d’una església catedral o col·legiata (DCVB).

Etimologia: Del llatí CANONĪCUS, amb el mateix significat, per evolució quasi popular d’aquest mot mig savi, derivat del llatí i grec *canon* ‘regla’, primer amb el significat de ‘clergue’ en general, per tal com havia de viure segons els canons, més tard especialitzat en el sentit de ‘canonge’ (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Garau

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Canonge. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 42; OL 1993. 78: 12; PFSC 2017: 312, 314; PFSC 2018: 294, 311, 358; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Cantiner, es, -a, sa

Transcripció fonètica: [əscəŋti'ne] [dəsəcəŋ'tinə]

Variants formals: Cantina, de sa

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Qui té una cantina: lloc públic instal·lat devora un quarter, campament, fàbrica, etc., per vendre vi, begudes i alguns comestibles (DCVB).

Etimologia: Derivat de *cantina*, de l’italià *cantina*, amb el mateix significat (DCVB). D’etimologia incerta. Segons Díez és una forma diminutiva de CANTO, CANTONE, segons el Ménange és una contracció de *canovetina*, diminutiu de *cànova* ‘bodega’, i segons el Tardieu hipotetitza que prové del llatí QUINTĀNA (de QUINTUS ‘cinquè’), amb metàtesi per influència de CANTO. Pianigiani no n’està del tot convençut, i remarca les dues darreres propostes (VELI).

Motivació: Els portadors regentaven la cantina del quarter militar des cap Enderrocat.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Bosch, Serra

Procedència: Esporles, Algaida

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 103: 16; OL 2002. 183: 23; PC 2010a: 306-311.

Malnom: Cantoner, es

Transcripció fonètica: [əscəŋto'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Incert. Probablement relacionada amb 'persona que treballa a una pedrera en l'extracció de cantons' (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *cantó*. Segons Joan Coromines, *cantó* combina els dos aspectes de *cantell* 'caire' i de *cantal* 'roca' i és derivat del mateix element prellatí *cant-*, relacionats amb una antiga forma hispànica *cantus*, conservada en el castellà i portuguès (DECat).

Motivació: Desconeguda. No tenim clar que pugui tenir relació amb l'ofici dels trencadors de marès.

Localització:

Cognoms: Rigo

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Cap pelat

Transcripció fonètica: [cap:ə'lat]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Que té el cap sense cabells o amb els cabells tallats ran (DCVB).

Etimologia: Compost de *cap*, del llatí vulgar *CAPUM*, variant de *CAPUT* 'part superior del cos humà separada del tronc i del coll', i de *pelat*, participi passat del verb *pelar*, del llatí *PĪLARE* 'llevar el pèl' (DCVB).

Motivació: El portador probablement tenia el cap sense cabells.

Localització: es Piñarí

Cognoms: Moll

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Caparrot pobler, es

Transcripció fonètica: [əscəpə,rɔp:ob'bɫe]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: *Caparrot*: 1. Cap molt gros. 2. Cap dolorit o torbat de fatiga. 3. Cap-clos, persona curta d'enteniment, que no comprèn les coses. 4. Cap de ferro, persona que no es deixa convèncer ni desisteix dels seus propòsits. 5. En el molí de vent, la part anterior i més gruixada de l'arbre, que surt fora de la torre i du ficats els antenals i el bou. 6. Encaragolament de les fulles dels cap de brot de certs arbres, produït per la rosegadissa d'un insecte que hi cria. 7. Cremalló de llum, que es forma en temps humit. *Pobler*: nadiu o propi de sa Pobla (DCVB).

Etimologia: Compost de *caparrot*, derivat augmentatiu de *cap*, pres del llatí vulgar CAPUM, variant de CAPUT 'part superior del cos humà separada del tronc i del coll', i de *pobler*, gentilici de sa Pobla (veg. *Pobler, es, -a, sa*). (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència: sa Pobla?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27.

Malnom: Caparrot, en

Transcripció fonètica: [əŋcəpə'rot]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Veg. *Caparrot pobler*.

Etimologia: Veg. *Caparrot pobler*.

Motivació: El portador tenia un cap considerablement gros.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Vich

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Caparrot. (JO)

Referències bibliogràfiques: Veg. *Salvana, madò*.

Malnom: Caparrut, es

Transcripció fonètica: [əscəpə'rut]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Obstinat, que no es deixa convèncer (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *cap* (veg. *Caparrot pobler*).

Motivació: Desconeguda. Fa referència al caràcter del portador, o bé a qualche anècdota relacionada amb aquest caràcter.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Garau

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Palma)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 133: 19; S'U 2001. 174: 4; PFSC 2003: 21; OL 2003. 194: 4.

Malnom: Capbaixa

Transcripció fonètica: [cab'baʃə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: Que té el cap inclinat (DCVB).

Etimologia: Derivat de *cap*, del llatí vulgar CAPUM, variant de CAPUT 'part superior del cos humà separada del tronc i del coll' i del femení de *baix*, procedent del llatí *BASSIUS, variant de BASSUS 'que està més avall del nivell ordinari o del cel d'altres coses que es prenen com a terme de comparació' (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Capbaix / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 120; PC 2010a: 425.

Malnom: Capdeperina

Transcripció fonètica: [ˌcad:əpe'rina]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Capdepera.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Capdepera*. El gentilici més estès, per contra, és *gabellí*. Tradicionalment es defensa la teoria que el topònim prové del llatí CAPUT PETRAE 'cap de pedra', i segurament es referix, com assenyala Josep Mascaró Passarius, al faralló que hi ha a la punta de Capdepera. Sembla, per tant, que el nom s'estengué posteriorment a la contrada i, més endavant, al nucli de població. En canvi, Antoni Maria Alcover, Francesc de Borja Moll i Joan Coromines defensen que és una grafia aglutinada del català *cap de pera* 'cap de pedra'. Coromines precisa que la presència de l'article en la forma catalana del segle XIII *Cap de la Pera* evidencia que el topònim és un nom de la gent de mar catalana i no un nom de lloc mossàrab (IBPAP).

Motivació: Els portadors eren originaris de Capdepera.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Oliver

Procedència: Capdepera

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 272.

Malnom: Capellà

Transcripció fonètica: [cəpə'la] [əscəpə,laðə'sajɔ]

Variants formals: Capellà de s'Aigua, es

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: *Capellà*: 1. Clergue dedicat al servei d'una capella o oratori. 2. Clergue que té ordes majors; prevere en general. 3. Sacerdot en general, de qualsevol religió. *Aigua*: Líquid format per dos volums d'hidrogen i un volum d'oxigen (DCVB).

Etimologia: *Capellà*: del llatí medieval CAPPELLĀNUS, amb el mateix significat que 1, derivat del llatí tardà CAPPĒLLA 'tros de la seva capa que St. Martí va donar a un pobre', 'oratori erigit sobre aquesta relíquia', 'oratori, capella, en general', diminutiu de CAPPA, 'capa'. L'origen de l'evolució del significat de 'petita capa' a 'petita església' està en el lloc del palau dels reis francs que es consagrà a conservar la relíquia de la capa de Sant Martí de Tours i a tributar veneració a aquest sant. De França s'estengué el nom a les altres terres romàniques. *Aigua*: del llatí AQUA, amb el mateix significat (DCVB i DECat).

Motivació: Els portadors estaven a l'hort de cas Capellà, família que deu el malnom a Rafel Oliver Mudoy (1810-1877) *es capellà de s'Aigua*, d'Algaida, enginyer constructor de molins (ROSSELLÓ VERGER 2018: 14).

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Oliver

Procedència: sa Creu Vermella (Algaida)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 260; VR 2018: 14-19; DM 2018a: 20, 81, 83; PFSC 2019: 37.

Malnom: Capeller

Transcripció fonètica: [cəpə'ʎe]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Qui fabrica o ven capells. 2. Encarregat del servei d'una capella (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *capell*, del llatí vulgar CAPPĒLLU 'peça que serveix per cobrir el cap i que es compon de cofa i de ventalla més o menys ampla', amb el mateix significat, o bé de *capella* (veg. *Capellà*). (DCVB).

Motivació: És possible que el primer portador fos capeller d'ofici (GALIANA 2019: 64).

Localització: s'Arenal i ses Cadenes?

Cognoms: Garau

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Capeller / a. (JO); Capeller, Capellera. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 65: 13; OL 1997. 123: 10; S'U 1997. 126: 27; OL 2000. 155: 9; PFSC 2001: 30, 33; OL 2001. 166: 20; OL 2003. 196: 4; PC 2006: 184; PC 2010a: 110-112, 417; PFSC 2018: 250; DM 2018a: 20; PFSC 2019: 32.

Malnom: Capellot

Transcripció fonètica: [cəpə'ʎot]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *capell*: Peça que serveix per cobrir el cap i que es compon de cofa i de ventalla més o menys ampla (DCVB).

Etimologia: Derivat augmentatiu de *capell* (veg. *Capeller*).

Motivació: El malnom es deu al fet que el portador a principis del segle XX s'embarcà cap a Cuba a fer fortuna i tornà al cap d'uns anys amb un capell de feltre molt atractiu. «—Vatua el món, quin capellet!», va dir un en veure'l. «—No putes, no és un capellet, això és un bon capell», digué un altre. «Mil llamps, ni capell ni capellet, ha arribat amb un capellot!», era el comentari generalitzat al poble (CANALS 2010a: 99-101).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Rubí

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Capellot (na). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 66: 8; OL 2000. 161: 12; PC 2006: 35; PC 2010a: 88, 99-101.

Malnom: Capilón

Transcripció fonètica: [capi'lon]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Desconegut. Seguint la proposta etimològica, podria esser un sinònim de *cabellut*: que té abundància de cabells (DCVB).

Etimologia: Desconeguda. Possiblement té a veure amb el llatí *capillar*, pres del llatí *CAPILLĀRE* 'propi dels cabells', i que té l'equivalent castellà *capilar* (DCVB). D'aquesta manera, pensam que seria format per l'arrel *capil-* i el sufix augmentatiu castellà *-on*.

Motivació: Desconeguda. Atesa la proposta etimològica podem pensar que pot tenir a veure amb les característiques dels cabells del portador.

Localització: les Meravelles

Cognoms: García

Procedència: Palma (Fora Mallorca)

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Capità

Transcripció fonètica: [cəpi'ta]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Qui té el comandament damunt un exèrcit o estol de gent. Especialment: a) En la milícia moderna, grau intermedi entre tinent i comandant, que té al seu càrrec el comandament d'una companyia de soldats. b) Oficial titulat qui té al seu càrrec el comandament d'un vaixell marcant o de guerra. c) L'obrer principal d'una colla, encarregat de dirigir la feina. d) Caporal d'una confraria o germandat religiosa (DCVB).

Etimologia: Del llatí medieval CAPITĀNUS, ‘cabdill’ (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Nadal

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Capità / na. (JO); Capità (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 52: 19; OL 1997. 122: 14; S’U 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; OL 2004. 213: 28; PC 2010a: 268, 341, 347, 350-355; PFSC 2011: 29.

Malnom: Capó, de can

Transcripció fonètica: [dəˈkaŋəˈpo]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Cognom català, que significa ‘animal castrat, especialment el pollastre capat de petit per engreixar-lo’ (DCVB).

Etimologia: El cognom *Capó* segons Francesc de Borja Moll procedeix del llatí CAPŌNE ‘gall castrat’, ‘eunuc’. Segons Joan Coromines, procedeix d’una variant intensiva del llatí vulgar *CAPPO, -ŌNIS, o més enviat a la influència d’un verb *kapp-* ‘tallar, castrar’ del substrat indoeuropeu. Segons Antoni M. Alcover probablement la doble *-pp-* s’explica per influència del germànic *kappōn* ‘xapar’ (ELC, DECat i DCVB).

Motivació: Els portadors o bé tenien el cognom Capó, o bé eren descendents d’aquesta família.

Localització: es Píllari

Cognoms: Capó, Bujosa

Procedència: Alcúdia

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 206; DM 2018a: 22, 34; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 38-39, 43, 67.

Malnom: Capser, (es)

Transcripció fonètica: [kəˈt̪ˤt̪se]

Variants formals: Capser, de cas

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Qui fa o ven capsos (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de capsos, del llatí CAPSA ‘receptacle de cartó, llauna, fusta o altra matèria, de dimensions relativament petites, amb una tapa solta o agafada, que serveix per transportar o estovar diferents objectes’, forma germana de l’occità *caissa*, i deguda a la pronúncia de *-ps-* com *-ks-*, que es comunicà al llatí vulgar circumpirenaic per influència del substrat preromà: des del català i occità, el mou fou manllevat pel castellà *caja*, el francès *caisse*, etc (DCVB i DECat).

Motivació: El primer portador era propietari de la fàbrica de capsos instal·lada a s’Arenal el 1940, a vorera del torrent des Jueus, cas Capser (LLINÀS 1992. 59: 13).

Localització: s’Arenal

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Capcer / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 59: 13; S'U 1992. 68: 4; OL 1994. 81: 17; PC 2006. 66, 110, 156, 185-186; MM 2010: 745; PFSC 2001: 37-38; PC 2010a: 402, 428-429.

Malnom: Caragol

Transcripció fonètica: [cəɾə'ɣɔɫ] [cəɾəɣɔ'lət]

Variants formals: Caragolet, (na)

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: I. 1. Mollusc de la família dels helícids, de diferents espècies del gènere *Helix*, que es distingeix principalment per tenir el cos (la banya) dins una closca en espiral. 2. Mollusc gasteròpode de diferents espècies marines, de forma molt semblant a la del caragol de terra. II. En general, cosa formada en espiral (DCVB).

Etimologia: D'origen incert, potser preromà; com que també sembla trobar-se-li algun parent en llengües indoeuropees més distants, degué pertànyer a l'antic substrat europeu, en variants diverses, entre les quals es compten *kauklilia*, *kreukle*, *kakkalausis* (occità *cacalaus*) i *kara(k)káuseli*: d'aquesta podrien sortir el català i occità *caragol* i el castellà i portuguès *caracol* (<**caragosle*, *-cosle*). (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal, ses Cadenes i es Pillarí

Cognoms: Coll, Clar

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Caragol. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39; OL 1993. 70: 8; CA 1996: 30; OL 1997. 120: 11; OL 1997. 121: 16; OL 1997. 122: 17; OL 1997. 128: 22; OL 1998. 134: 12; OL 2002. 188: 5; PC 2010b. 272: 6; MM 2010: 739; PC 2010a: 247-248; PFSC 2017: 33-34, 46; PFSC 2018: 135, 143, 234-235, 306; PFSC 2019: 20, 28, 31-32, 35, 44, 49, 55-56, 62, 70, 82-84, 92-94, 96-97, 110, 114-116; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Carboner, -a

Transcripció fonètica: [cəɾβo'ne]

Variants formals: Carboners, es

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: En aquest cas vol dir 'persona que fa o ven carbó' (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de carboner, del llatí *CARBŌNE* 'substància sòlida, lleugera, negra, combustible, que s'obté destil·lant o cremant incompletament llenya o altres matèries orgàniques' (DCVB).

Motivació: Els portadors era un matrimoni que es dedicava a vendre carbó i llenya (SALVÀ 2002 [PFSC 2001]: 35). També coneixien amb aquest malnom a un altre sarenaler d'origen bunyolí, Oliver de cognom; feu de llenyater i carboner.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Mateu, Alzina; Oliver

Procedència: Bunyola i Campanet; Bunyola

Concordança: Carboner / a. (JO); Carbonera (sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 63: 8; OL 1994. 81: 17; PFSC 2001: 35; OL 2001. 167: 17; PC 2006: 56, 67; PC 2010a: 312; PFSC 2017: 137.

Malnom: Carnisser, (es), -a

Transcripció fonètica: [cərni'se]

Variants formals: Carnissera Vella, sa

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que té per ofici matar i vendre caps de bestiar (DCVB).

Etimologia: D'una forma llatina *CARNĪCIARĪU, del mateix significat, derivada de CARNE amb els sufixos -ĪCIUS i -ARĪUS (DCVB).

Motivació: Els distints portadors eren carnisers d'ofici.

Localització: s'Arenal i es Pillarí

Cognoms: Taberner; Escoto; Cardell; Capó

Procedència: Lluçmajor; País Valencià; Lluçmajor

Concordança: Carnisser / a. (JO); Carnissera (sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: AG 1988. 4: 5; OL 1992. 63: 8; PFSC 2000: 54; PFSC 2001: 13; OL 2003. 190: 30; OL 2003. 201: 32; PC 2006: 67; PC 2010a: 365-367; PFSC 2017: 19, 67.

Malnom: Carrasquet, -a

Transcripció fonètica: [cərəs'cət]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Desconegut. Segurament relacionat amb l'alzina (veg. l'etimologia).

Etimologia: Incerta. Segurament té a veure amb carrasca 'alzina', o 'escorça d'arbre', procedent d'un mot preromà *carrasca, amb el significat d'alzina. El malnom *carrasquet* el trobam documentat el segle XVII amb Pere Joan Barceló Anguera *Carrasquet* (Priorat), anomenat així per l'ofici familiar de carboners de carrasca. Es tracta també d'un cognom documentat a Menorca (DCVB). Malgrat això, no s'ha documentat a Mallorca, ni carrasca com a mot d'ús viu, que el DCVB localitza amb el primer significat al Priorat, Tortosa i València i amb el segon a Eivissa. Joan Coromines indica que ve d'una arrel *karr/kerr-* present al Sud i Sud-oest d'Europa, no indoeuropea, però assimilada pels celtes continentals de Gàl·lia i els Pirineus, que formaren un derivat **karrīka* (DECat). per part seva, Francesc de Borja Moll recull els cognoms *Carrascó*, *Carrascosa*, *Carrascull* i *Carrasquer*, tots derivats de *carrasca* (ELC).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Taberner

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n; BF 1999a: L. 20, 383; MM 2010: 734.

Malnom: Carreter

Transcripció fonètica: [cəɾə'te]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. *adj.* Que hi poden posar carros. 2. *subst.* Persona que té per ofici menar carro. 3. *subst.* Persona que té per ofici fer carros (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de carreta, que alhora es tracta d'un derivat diminutiu feminitzat de *carro*, pres del llatí CARRUS, d'origen gàllic (DCVB i DECat).

Motivació: El primer portador devia esser carreter d'ofici.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Julià

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Carreter / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 10, 21, 27; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Carrintà, -na

Transcripció fonètica: [cəɾiŋ'tə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes i Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Carrintà / na. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20.

Malnom: Carriona

Transcripció fonètica: [cəɾi'onə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Carrió*: Cognom català d'origen castellà. *Son Carrió*: llogaret del municipi de Sant Llorenç des Cardassar (DCVB).

Etimologia: Femení de *Carrió*, procedent del nom de vila i riu castellà *Carrión* (ELC). Joan Coromines explica que crida un poc l'atenció la freqüència i extensió que té com a nom de lloc — encara que menor— a Mallorca i en el Migjorn valencià. A penes es pot dubtar, però, que resulti de propagació del *Carrión* castellà. Sens dubte nom d'arrel aborigen, probablement iberobasca (OnCat).

Motivació: És probable que el primer portador estigui relacionat de qualque manera amb el cognom Carrió, però cal dir que podria estar relacionat amb Son Carrió.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Frontera

Procedència: Petra

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2003. 193: 44.

Malnom: Carro, en

Transcripció fonètica: [əŋ'caro] [əs,koj'caro]

Variants formals: Carro, es Coix

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Vehicle format d'una postissada horitzontal amb baranes o sense, muntada damunt dues rodes i proveïda d'un espigó o dos braços per a enganxar-hi una o més bísties que l'estirin, i serveix per al transport de persones i principalment de coses feixugues o voluminoses (DCVB).

Etimologia: Del llatí CARRUS, d'origen gàllic, amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Carro. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 119-120; PFSC 2010: 23, 420-423.

Malnom: Carter, es

Transcripció fonètica: [əscər'te]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: En aquest cas significa 'encarregat de distribuir les cartes a llurs destinataris' (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *carta*, del llatí CHARTA, 'paper', i aquest del grec χάρτης *m.* 'papyrus, paper' (DECat).

Motivació: Els portadors eren carters d'ofici.

Localització: s'Arenal i es Píllari

Cognoms: Font; Tomàs

Procedència: Petra i Lluçmajor; Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 376; PC 2010a: 217-218; DM 2018a: 45.

Malnom: Carusso

Transcripció fonètica: [ca'ruso]

Variants formals: Carusso, es Vell

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Segurament de Caruso, cognom italià (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Atesa la pronúncia, segurament té a veure amb Enrico Caruso (Nàpols, 1873 – 1921), un cantant italià d'òpera, dels més famosos tenors de la història. També va ser el cantant més popular de qualsevol gènere en els primers vint anys del segle XX i un dels pioners de la música enregistrada. Una altra hipòtesi, que no explicaria el so [a] (en lloc de [ə]), és que sigui derivat masculí de *carussa*, mot derivat per sufixació de *cara* amb el sufix pejoratiu-diminutiu *-ús* (DCVB). Pel que fa a l'etimologia de *carussa*, es creu generalment que ve del grec *κάρα* 'cap', d'origen incert per la diferència del significat i pel fet que aquest mot no pertanyia al grec ordinari, ço que fa dubtar entre suposar-li una etimologia indoeuropea afí a aquest mot grec però d'una llengua preromana, i atribuir-lo tanmateix al grec, cosa potser més acceptable, admetent que n'abusés l'argot dels militars romans, i que d'aquest passàs al llatí vulgar (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Nicolau

Procedència: Lloseta

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Casetes

Transcripció fonètica: [çə'zətəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *casa*: I. 1. Edifici destinat a habitació humana. 2. absol. L'edifici o departament d'edifici que ocupa qualcú amb la seva família. 3. Lloc abrigat on viuen certs animals o on es guarda alguna cosa. II. 1. Cambra o departament d'un edifici. 2. Cadascun dels departaments, generalment quadrangulars, en què apareix dividida una superfície (DCVB).

Etimologia: El nom prové del plural de *caseta*, derivat diminutiu per sufixació de *casa*, pres del llatí *CASA* 'edifici habitable'. En llatí clàssic, pròpiament significava 'edifici rústec, fet de fusta o de canyissos'; en el llatí vulgar i tardà s'estengué el seu significat a designar tot edifici destinat a habitació humana (DCVB).

Motivació: Probablement el primer portador fou estadant o propietari de can Casetes, possessió del terme de Lluçmajor pròxima a s'Arenal i Son Sunyer.

Localització: s'Arenal i Son Sunyer

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Casetes. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86; OL 1997. 121: 16; 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; OL 1998. 134: 12; PC 2006: 69.

Malnom: Castellet, des

Transcripció fonètica: [dæscəstə'kət]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Castell petit. 2. Munt de pedres que serveix de fita o terme en les finques rústiques. 3. Plomall que es posa per adorn en la part alta del cabeçó o cabeçades de les bísties de traginer. 6. Casella on es cria el rei d'abelles, que sol esser més grossa que les altres caselles de la bresca (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufix diminutiu de *castell*, procedent del llatí CASTĒLLUM 'fort, reducte', diminutiu de CASTRUM, 'campament fortificat', 'fortificació' (DECat). La possessió *des Castellet* és lluny d'estar relacionada amb un castell petit, de manera que és possible que el nom tengui més a veure amb el segon significat que amb el primer o un altre. Per altra banda, Antoni Ordinas també aporta les definicions 'prominència litoral, generalment de poca extensió' i 'lloc enfilat damunt penyalars' (ORDINAS 2001: 299).

Motivació: El primer portador fou o bé propietari o bé estadant des Castellet, possessió del terme de Lluçmajor pròxima a s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Oliver

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1994. 88: 33; OL 1995. 104: 85-86; OL 1996. 116: 6; OL 1997. 121: 11; OL 2000. 161: 12; OL 2002. 187: 19; PC 2006: 54; PFSC 2017: 58, 314.

Malnom: Catalanes, ses

Transcripció fonètica: [səscətə'lanəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi del Principat de Catalunya.

Etimologia: Plural de *català*. D'etimologia molt discutida i encara no resolta (veg. l'entrada *Català, Catalunya* a l'OnCat).

Motivació: Les portadores eren dues germanes que vengueren de Barcelona, filles de l'urbanitzador de Bellavista (Son Sunyer), Lluís Vives (LLINÀS 1995. 102: 4).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Vives

Procedència: Barcelona

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 102: 4; OL 1999. 153: 13; OL 2003. 190: 30; DM 2017b: 309; PFSC 2018: 268-269, 318.

Malnom: Cavallet, de cas

Transcripció fonètica: [də'casçəvə'lət]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *cavall*: I. 1. Quadrúpede paquiderm solípede: *Equus caballus* L. 2. Figura que representa el dit quadrúpede. II. Forma part del nom de diferents animals que tenen certa semblança amb el dit solípede (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu de *cavall*, del llatí CABALLUS ‘rossí’, que de vegades designa un cavall gastat o de feina, altres vegades un cavall castrat, però que ja en llatí vulgar va començar d’aplicar-se ocasionalment, més tard, al cavall en general (accepció I). (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Cavallet / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85.

Malnom: Cavalls, des

Transcripció fonètica: [dəscə'vaʎs]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Veg. *Cavallet, de cas*.

Etimologia: Plural de *cavall* (veg. *Cavallet, de cas*).

Motivació: El portador tengué cavalls de muntura, primer a can Capellà, i després a un bocí de can Bernat Fred (veg. *Fred, -a*), on hi obrí el Rancho Colorado.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Bauzà

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 380.

Malnom: Cego

Transcripció fonètica: [ˈseɣo]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *cec*: 1. Mancat del sentit de la vista. 2. Mancat de discerniment per efecte d’una passió. 3. Mancat o escàs d’obertures (DCVB).

Etimologia: De *cec*, del llatí CAECU, amb el mateix significat, amb contaminació del castellà *ciego*, pres de la mateixa arrel llatina (DCVB).

Motivació: Desconeguda. El primer portador probablement era mancat del sentit de la vista.

Localització: ses Cadenes?

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Cego (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 58: 6-7; OL 1993. 80: 13.

Malnom: Cendra

Transcripció fonètica: [ˈsɛnrə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Residu pulverulent de la combustió de la fusta, del carbó, del cos humà, etc. (DCVB).

Etimologia: Del llatí CĪNĒRE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Es tracta realment d'un cognom, i no d'un malnom?

Localització: es Pillarí

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Centro, des

Transcripció fonètica: [dət̪ˈt̪ɛntro]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: De *centre*: 1. El punt que equidista dels extrems del cos o figura de què forma part. 2. La part d'un objecte més allunyada de la seva perifèria. 3. Allò entorn de què gira una cosa, o a què convergeixen determinades accions o forces, o de què procedeixen (DCVB).

Etimologia: Del castellà *centro*, equivalent al català *centre*, pres del llatí CENTRUM, amb el mateix significat, i aquest del grec κέντρον 'agulló, fibló', 'centre' (DECat).

Motivació: Desconeguda. És possible que tengui a veure amb qualche establiment de Lluçmajor conegut com *es Centro*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència:

Concordança: Centro (des). (JO)

Referències bibliogràfiques: JO 1996: 13; OL 2004. 213: 27; PC 2006: 123; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Cerillo

Transcripció fonètica: [səˈriʎo]

Variants formals: Cerillo, de can

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Bitlo; pedra cònica o piramidal, més alta que ampla, posada dreta per a servir de fita o de guarda-rodes. 2. Muntanya isolada i acabada en punta. 3. Excrement de forma llarguera. 4. Brutícia humida, regalim de suc brut (DCVB).

Etimologia: Incerta. Segons el DCVB és probable que sia derivat de cera, del llatí CĒRA 'substància groguenca, blana, fàcilment fusible, que les abelles segreguen i en fan la bresca, i que degudament elaborada serveix per a la il·luminació i per a altres usos' (per comparació del bitlo amb un ciri), amb adopció d'un sufix *-illo* format per analogia de *bitlo*. Pel que fa a *bitlo*, es tracta d'una

masculinització de *bitla* ‘peça de fusta o d’altra matèria sòlida, de devers un pam de llargària, tornejada, amb la base més ampla perquè puga aguantar-se dreta, i que serveix per jugar’, mot pres de l’antic alt-alemany **bikkil* ‘dau’, probablement per conducte del francès *bille* amb el mateix significat que en català (DCVB). Segons Joan Coromines és format per combinació de *cerol* ‘excrement clavat en terra’ amb *bitlo* ‘bitlla’ ‘petita fita’, més enviat encreuament que no composició (DECat). Apuntam que també podria procedir d’una hipotètica variant del nom propi d’home *Ciril*, pres del llatí *CYRILLUS* (DCVB), tal vegada per encreuament amb el castellà *Cirilo* i canvi de i en e per dissimilació.

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer i s’Arenal

Cognoms: Rigo; ?

Procedència: ?; Lluçmajor

Concordança: Cerillo (Ciril). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2002. 187: 19; DM 2018a: 33; PFSC 2019: 38.

Malnom: Cervereta

Transcripció fonètica: [sərvə'ɾətə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Cervera* (Servera): cognom català.

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació del cognom *Cervera* (Servera), nom de la població principal de la Segarra, d’una vila de l’Alt Maestrat i d’una altra del Vallespir. Del llatí *CERVĀRIA* ‘lloc de cérvols’. La grafia *Servera*, usada a les Balears, respon a l’analogia de *serva*, nom de fruita (ELC).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Servera (Cervera).

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Servereta. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 123: 10.

Malnom: Cigüenya, sa

Transcripció fonètica: [səsi'ɣwɛɲa]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *cigonya*: 1. Aucell de passada, de la família de les cicònides, de diverses espècies del gènere *Ciconia*, que es distingeixen per tenir el bec cònic i molt llarg, el coll llarg i les cames llargues i vermelles. 2. Poalanca (DCVB).

Etimologia: Del castellà *cigüeña* ‘cigonya’, pres del llatí del llatí *CĪCŌNĪA*, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: La portadora tenia les cames molt llargues.

Localització: es Píllari i s’Arenal

Cognoms: Simó

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 119: 11.

Malnom: Ciment, des

Transcripció fonètica: [dət̪s:i'mɛnt] [də.cam:ə.tewðət̪s:i'mɛnt]

Variants formals: Ciment, de can Mateu des

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Mescla calcinada de pedra calcària i argila o altra substància, que pastada amb aigua fa un morter que s'endureix ràpidament i serveix com a matèria de construcció i per a lligar sòlidament peces d'edifici. 2. met. Allò que serveix per a unir sòlidament les parts d'un tot. 3. Composició química que es fa amb l'or per dolcificar-lo i fer-lo pujar de llei (DCVB).

Etimologia: Del llatí CAEMENTUM 'pedra de construcció, pedra sense escairar', derivat de CAEDĒRE 'tallar' (DECat).

Motivació: El primer portador feia feina de transportista de materials de construcció, entre ells el ciment, que li donà el malnom.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Perelló

Procedència: Llubí

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1992. 68: 4; PFSC 2001: 29, 33; OL 2003. 190: 30; PC 2006: 123, 184, 361-362; PC 2010a: 66-67; PC 2013: 63; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Cinto, de can

Transcripció fonètica: [dəcaŋ'siŋto]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Jacinto*, nom propi d'home en llengua castellana, equivalent al català *Jacint*.

Etimologia: Hipocorístic de *Jacinto* format per afèresi. Correspon al català *Jacint*, i té com a ètim el llatí HYACINTHUS (<grec ὑάκινθος), amb el significat de '1. Planta liliàcia exòtica, d'arrel bulbosa i fulles amples, de flors acampanades, arraïmades, de Colors. variats; és l'espècie *Hyacinthus orientalis*. 2. Pedra preciosa, varietat del zircó transparent. 3. Nom propi d'home' (DCVB).

Motivació: El portador, de la família dels *Bunyoler*, estigué a la finca de can Cinto (carretera Militar, prop de s'Aranjassa).

Localització:

Cognoms: Serra

Procedència: sa Pobla

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Ciutadà

Transcripció fonètica: [siwtə'ða]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Habitador de la ciutat; propi de la ciutat. 2. Habitador de la mateixa ciutat (d'un altre); conciutadà. 3. Que gaudeix de drets polítics dins un Estat (DCVB). És probable que en aquest cas sigui el gentilici de Palma, coneguda com a Ciutat a la Part Forana.

Etimologia: Derivat per sufixació de *ciutat*, del llatí CĪVĪTĀS, -ĀTIS 'conjunt dels habitants d'un estat o ciutat', 'ciudadania', derivat de CĪVIS 'ciutadà' (DECat).

Motivació: Possiblement el primer portador va estar a la finca de cas Ciutadà del terme de Lluçmajor; també hi ha la possibilitat que procedís de Palma i prengué el gentilici popular *ciutadà* com a malnom.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor?

Concordança: Ciutadà (es). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Claret, madò

Transcripció fonètica: [mə,ðəklə'rətə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: De *claret*: I. 1. Lluminós, que es deixa veure bé. 2. Que no és de color fosca. 3. Pur; no enterbolit per foscors o cossos estranys. II. 1. Que es deixa entendre o percebre bé de l'esperit per mitjà dels sentits o de les facultats cognoscitives. 2. (Facultat cognoscitiva) que percep o conserva bé les impressions, sense foscors o dubtes. III. Famós, il·lustre, distingit entre els altres. IV. 1. Que no és compacte. 2. Que no abunda, que existeix en poca quantitat, amb grans intervals. V. (*substantivat*). Porció més clara que la resta d'una cosa o d'un conjunt de coses (DCVB).

Etimologia: Femení de *claret*, derivat per sufixació de *clar*, del llatí CLĀRU, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda. És possible que el primer portador tengués a veure amb el cognom Clar. Descartam que pugui venir del nom propi de dona *Clara*, perquè portadora nomia Margalida Bonnín (*madò Claret*).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Bonnín

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Claret / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1994. 87: 5; OL 1995. 94: 13.

Malnom: Coa des Moix, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə,koəðəz'moʃ]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: *Coa*: prolongació més o menys llarguera de la part posterior del cos de molts animals vertebrats. *Moix*: Gat, mamífer carnívor de l'espècie *Felis Catus* (DCVB).

Etimologia: Compost de *coa*, del llatí vulgar CŌDA (contracció de CAUDA), amb el mateix significat, i de *moix*, nom amanyagador del gat, de creació expressiva (com *mix*, *marruixa*, etc.), esdevengut modernament sinònim de *gat* a les Balears (DECat).

Motivació: Desconeguda. S'ha de dir que els portadors primerament eren coneguts com *Tomàtiga*.

Localització: es PiHlarí

Cognoms: Moll

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 69: 34; OL i JA 1999. 151: 26; PC 2006: 99; DM 2017a: 205-206; PFSC 2017: 34; PFSC 2019: 34-36.

Malnom: Coix, es

Transcripció fonètica: [ə's'koʃ]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Que camina malament. 2. Que té un petge més curt que els altres; que és més curt que els altres (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar COXUS, potser derivat del llatí CŌXA 'anca, flanc'; com que en català antic fou sempre *coixo*, i aquesta és encara la forma general en terra valenciana, sembla que seria un terme de procedència mossàrab; cosa assegurada encara per la derivació de COXA, si es confirma, com sigui que aquest dona *cuixa* amb *ú*, segons la nostra fonètica (DECat).

Motivació: Probablement el primer portador era coix.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Rigo; Thomàs

Procedència: ?; Lluçmajor

Concordança: Coix (cas). (JO)

Referències bibliogràfiques: MM 2010: 750-751.

Malnom: Coixa Vilara, sa

Transcripció fonètica: [sə'koʃəvi'larə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *coix* (veg. *Coix, es*) i *Vilara*, de *vilar*: 1. antic. Vila petita; llogaret. 2. topònim. *El Vilar* és el nom d'una multitud de partides de terra de Catalunya oriental i occidental, i *es Vilar* es troba també a Mallorca. 3. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Compost format pel femení de *coix* (veg. *Coix, es*), i de *Vilara*, femení o bé del cognom o bé del malnom *Vilar*, procedent del llatí tardà VĪLLĀRE 'vila petita' 'llogaret, pagesia' derivat de VĪLLA, 'vila' (DCVB i DECat).

Motivació: La portadora del malnom era coixa (tenia una cama més curta que l'altra). Sobre el segon mot és possible que estigui relacionat amb l'hort de can Vilar, dins So n'Oms.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Vilara. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 131: 29; OL 1999. 151: 44; PFSC 2000: 33.

Malnom: Coixet

Transcripció fonètica: [ko'ʃət]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Sembla que de *coix*; de tota manera, veg. l'etimologia i la motivació.

Etimologia: Podria esser un derivat diminutiu per sufixació de *coix* (veg. *Coix, es*), però per la motivació sabem que és un mot creuat amb el mot *goix* (veg. *Goixet*).

Motivació: El portador era originàriament *Goixet*; un dia de festes a s'Arenal mentre ensabonava el pal on hi fermaven el pollastre, horitzontal damunt la mar, es pegà un cop al genoll; fou un mal cop i de llavors ençà anà coix. Per aquest motiu també el coneixien com a *Coixet* (CANALS 2006: 59-60).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Clar

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 59-60.

Malnom: Colaua, madò

Transcripció fonètica: [mə,ðoko'lawə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Nicolaua*, nom propi de dona.

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *Colau*, hipocorístic format per afèresi de *Nicolau*, nom propi d'home pres del llatí eclesiàstic NICOLAUS, i nom de diferents sants (en grec Νικόλαος 'vencedor dels pobles'). (DCVB).

Motivació: La portadora era filla de l'amo del molí d'en Colau, molí fariner de Lluçmajor (LLINÀS 2000. 162: 53).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Sastre

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Colau / va. (JO); Colau, Colava, Colaues, Colaves (els i les). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 162: 53.

Malnom: Coletó

Transcripció fonètica: [ko'letó]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Sembla esser pres del mot castellà *coletó* si és així, l'ètim prové de l'italià *coletto* 'vestidura feta de pell, amb mànigues o sense elles, que cobria el cos, cenyint-lo fins la cintura' (DRAE).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Rigo

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BC 2019: s/n.

Malnom: Coller

Transcripció fonètica: [ko'le]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi des Coll d'en Rabassa.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Coll*, del topònim *es Coll d'en Rabassa*. Topònim format pel mot orogràfic *coll*, que segons Joan Coromines significa 'pas elevat entre muntanyes més altes', i antigament també 'muntanyola, turó baix', que correspondria a la contrada, i del cognom de *Rabassa*, de Jaume Berenguer Rabassa, propietari d'aquesta terra en el Llibre de Repartiment de Mallorca (segle XIV). Es tracta, per tant, d'un nom de formació catalana (GALIANA 2019: 31 i IBPAP). Pel que fa al cognom *Rabassa* significa 'part inferior, generalment més gruixuda i que creix sota la terra, de la soca d'un arbre o arbust', i prové del llatí *RAPACĒA, derivat de RAPUM, 'nap', o bé 'cep, planta que fa els raïms' (DCVB i ELC).

Motivació: La família del portador procedia des Coll d'en Rabassa.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Vallespir

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança:

Referències bibliogràfiques: Veg. *Voltat, de can*.

Malnom: Collet, -a

Transcripció fonètica: [ko'let]

Variants formals:

Tipologia: Parts o elements del cos.

Significat: De *coll*: I. 1. Part del cos de la persona i de l'animal, més o menys llarga i generalment estreta, que uneix el cap amb el tronc. 2. Part d'un vestit més o menys adaptada a la dita part del cos. 3. Part d'un objecte que per la seva forma, situació o ús recorda el coll d'un animal. 4. Espai de

temps que és concedit per a resoldre un assumpte, per a complir un tracte, etc. 2. II. 1. Muntanyola, puig de poca alçada. 2. Pas entre muntanyes; depressió notable del terreny entre dos cims. 3. Munt llarguer de gra i palla que es fa damunt l'era, en direcció perpendicular a la del vent, i de la qual prenen el blat per a ventar-lo amb les forques o pales. 4. Endret d'on ve el vent a l'era. 5. Endret de la mar d'on ve el vent. III. 1. Conjunt de treballadors que fan una feina plegats. 2. Cadascuna de les quatre menes de cartes que formen la baralla i que es coneixen per les quatre diferents figures (oros, copes, espases i bastos). (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *coll*, probablement del llatí CÖLLU, amb el mateix significat que l'accepció I (DCVB). També pot procedir del cognom *Coll*, segons Francesc de Borja Moll del llatí CÖLLIS, de significat topogràfic 'muntanyola' o 'pas entre muntanyes'. En aquest cas, seria el significat de l'accepció II (ELC).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20.

Malnom: Collfort

Transcripció fonètica: [kɔʎ' fɔrt]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: *Coll:* veg. *Collet*, *-a*. *Fort:* I. *adj.* 1. Capaç d'obrar vençant resistència. 2. Que ateny un alt grau d'intensitat. 3. En bon estat de salut; capaç d'obrar corporalment contra els agents exteriors o interiors. 4. Animós, disposat a vèncer les adversitats de l'orde moral o espiritual. 5. Fet amb intensitat; que sent intensament. 6. Dens, concentrat. 7. Capaç de resistir una pressió externa, un desgast; dur, difícil de penetrar o de modificar. 8. Resistent al pas, a l'entrada; difícil d'assolir, de transitar, de prendre. 9. Difícil de suportar, de resistir. 10. Tenaç en una idea, en una decisió. 11. Greu, difícil; que no cerca de plaure; desagradable. 12. Que té poderosos mitjans (en riquesa, en persones, etc.). (DCVB). Fort també pot ésser un adverbí o un substantiu, amb diversos significats relacionats amb l'adjectiu (veg. els significats II i III de l'entrada *Fort*, *forta* al DCVB).

Etimologia: Compost de *coll*, del llatí CÖLLU 'part del cos de la persona i de l'animal que uneix el cap amb el tronc', i de l'adjectiu *fort*, del llatí FÖRTE, amb el mateix significat que I (DCVB).

Motivació: Al portador li deien així perquè era un home esvelt i presumit (CANALS 2013: 40). És a dir, sempre duia la camisa emmidonada. De la família dels *Figó*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Taberner

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2013: 40.

Malnom: Colores

Transcripció fonètica: [ko'lores]

Variants formals:

Tipologia: Colors.

Significat: *Color*: 1. Qualitat dels fenòmens visuals que depèn de l'efecte distint que produeixen sobre la retina les llums de diferent longitud d'ona; una varietat qualsevol d'aquesta qualitat, excloent el blanc i el negre. 2. Substància colorant emprada per a pintar o tenyir. 3. Característiques que donen vida, vivacitat, intensitat a una obra d'art, a una escrit, etc. 4. Conjunt de condicions externes que indiquen la naturalesa d'un dit o fet. 5. Aparença enganosa, ficció (DCVB).

Etimologia: Plural del castellà *color*, corresponent al català *color* i procedents ambdós del llatí CŌLŌRE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Colores. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Comare Pellissera, sa

Transcripció fonètica: [səko,marəpəli'serə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: *Comare*: 1. Padrina de fonts d'un infant, en relació al padrí o als pares d'aquest. 2. Padrina de fonts. 3. Llevadora. 4. Cadascuna de les dones que acompanyen la padrina en el bateig. 5. Dona veïna o companya d'altres, i especialment dona xafardera, xerraire. 6. Dona alegre, llicenciosa. *Pellisser*: Qui adoba i ven pells (DCVB).

Etimologia: Compost de *comare*, del llatí COMMATRE, amb el mateix significat que 1. i de *Pellisera*, femení del cognom *Pellisser* (escrit tradicionalment *Pallicer*), derivat per sufixació de *pellissa*, procedent del llatí PELLICĒA, 'de pell' (DCVB).

Motivació: A la portadora li deien *sa Comare Pellissera* perquè exercí de comare a Lluçmajor i s'Arenal i era l'esposa de Macià Pallicer, propietari de la fàbrica d'electricitat de s'Arenal, de la plaça de la Reina Maria Cristina (LLINÀS 2000. 155: 9).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Oliver

Procedència: Algaida

Concordança: Pellisser / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 155: 9; PC 2010a: 401-402.

Malnom: Comaro

Transcripció fonètica: [ko'maro]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: De *comare* (veg. *Comare Pellissera, sa*).

Etimologia: Masculí de *comare* format amb el sufix *-o* (veg. *Comare Pellissera, sa*).

Motivació: El portador probablement està relacionat amb qualque *comare*; és possible que com en el cas d'*es Didot*, que era l'espòs de *sa Dida*, aquest sigui un cas anàleg.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Capellà

Procedència:

Concordança: Comaro / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 334, 369.

Malnom: Comediants, es

Transcripció fonètica: [əskoməði'ans]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: *Comediant*: qui es dedica a representar comèdies i altres obres teatrals (DCVB).

Etimologia: Plural de *comediant*, de l'italià *comediante*, mot pertanyent al tipus formatiu de noms en *-ante* derivats directament d'un substantiu (no d'un verb), procediment típicament italià. Es tracta d'un mot pres del llatí *COMOEDIA* i, aquest, del grec *κωμῳδία*, amb el mateix significat, en part pel conducte de l'italià, en grec és derivat de *κωμῳδός* 'actor còmic', compost de *κῶμος* 'festa amb cants i balls' i *ᾄδω* 'jo cant' (DECat).

Motivació: Es tracta d'un malnom col·lectiu d'un grup teatral que estigué una temporada a les barraques de darrere can Nuu de ses Cadenes. El grup representava obres teatrals —popularment dites *comèdies* fos quin fos el gènere teatral— al teatre des Fornet, en temps de la II República.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Comte

Transcripció fonètica: ['kɔŋtə]

Variants formals: Comte, es Vell

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Personatge de dignitat nobiliària intermèdia entre el marquès i el vescomte, i que en el règim feudal era senyor d'una comarca de la qual governava tots els castells, ciutats i viles (DCVB).

Etimologia: Del llatí *COMES*, *-ĪTIS*, 'company', que en el Baix Imperi va aplicar-se als nobles que vivien en el palau imperial i acompanyaven el sobirà en les seves expedicions, i va acabar per convertir-se en el nom d'un escaló determinat en la jerarquia feudal (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Servera, Capó

Procedència: Porreres

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BC 2018: s/n; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 25, 27, 32, 67; DM 2019b: 68-71; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Comunista, es

Transcripció fonètica: [əskumu'nistə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Relatiu o pertanyent al comunisme o als comunistes. 2. Partidari del comunisme. 3. Que pertany a un partit comunista (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de *comunisme* '1. Ideologia que propugna una organització social igualitària, basada en una comunitat general de bens. 2. Sistema polític basat en el direcció estatal de l'economia, la propietat col·lectiva dels mitjans de producció i la distribució igualitària de béns i serveis', pres del francès *communisme*, derivat de *commun* 'comú' i *-isme* '-isme', possiblement per conducte del castellà *comunismo*. L'ètim de comú és el llatí COMMŪNE 'I. Compartit per dos o més a la vegada. II. Pertanyent a la majoria o a tothom' (DIEC i DRAE).

Motivació: Sembla que el portador era un fervent defensor de la ideologia comunista, en temps de la II República.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Nicolau

Procedència: Porreres

Concordança:

Referències bibliogràfiques: Veg. *Mianes*.

Malnom: Conet, -a

Transcripció fonètica: [ko'nət]

Variants formals: Conet, de can

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda. Segons el DCVB es tracta d'un cognom català documentat a Girona, Gurb i Castelló, però no podem aclarir si hi té res a veure.

Motivació: Desconeguda. Malgrat això, podem dir que la portadora *Coneta*, de cognom Tomàs, deu el malnom perquè estigué a l'hort de can Conet.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Tomàs

Procedència:**Concordança:**

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Conill

Transcripció fonètica: [ku'ni]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Mamífer rosegador de la família dels lepòrids, espècie *Lepus cuniculus* L. (DCVB).

Etimologia: Del llatí CŪNICŪLUS, amb el mateix significat, i 'lloguera, galeria subterrània', mot d'origen probablement ibèric en llatí (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Cuní / a / eta (Conill). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 162: 53; PC 2010a: 369.

Malnom: Conquet, de can

Transcripció fonètica: [də, caŋkoŋ'cət]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Malgrat els diferents significats que donen el DCVB i el DECat, entenem més adient l'explicació que dona Antoni Ordinas (veg. l'etimologia).

Etimologia: Procedent del topònim *can Conquet* (també conegut com *cas Conquets* o *es Conquets*), probablement és un derivat per sufixació de *conca*, del llatí CŌNCHA 'closca o petxina d'un mollusc', i aquest del grec κόγχη, amb el mateix significat (DECat). Ens aventuram a hipotetitzar que el topònim té com a origen la topografia del terreny, en què hi ha trobam barrancs 'depressió fonda produïda en la terra per les aigües corrents de la pluja', com *es Barrancons* (devora cas Ciutadà) o *es Barranc de can Casetes* i, per tant, entenem que també conques petites, tots ells en relació al torrent des Jueus i els distints noms que rep al seu curs. Segons Antoni Ordinas, *conca* és un terme poc habitual tant a la toponímia com a la cultura popular. Defineix un territori envoltat de muntanyes o la concavitat on conflueixen aigües diverses cap a una mateixa sortida, aquest segon seria el significat que cercam (ORDINAS 2001: 44).

Motivació: Els portadors estigueren a la possessió de can Conquet, del terme municipal de Lluçmajor i propera a s'Arenal i Son Sunyer.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Mas

Procedència:

Concordança: Conquet / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Consellers, es

Transcripció fonètica: [əskonsə'es]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *conseller*: nadiu o propi de Consell.

Etimologia: Gentilici, derivat plural per sufixació de *Consell*. Tradicionalment s'ha dit que pot provenir del llatí, tant de CONSĪLIUM 'consell, parer', com de CONCĪLIUM 'reunió, assemblea'. Per això alguns investigadors locals han defensat que durant la dominació romana els alts càrrecs de la milícia, els consellers -CONSĪLIĀRII- que regien els nuclis de població de Mallorca, feien les seves reunions o consells en aquesta població. Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll defensen l'ètim amb la forma -s-. Joan Coromines, per part seva, defensa una probable arrel mossàrab i ètim amb -c-. Afegeix que el seu origen, com el d'altres topònims de llenguatges veïnats del català, tant pot ser pel fet que s'hi celebrava el consell de la vila, com perquè hi pertanyia. Per altra banda, no descarta que aquest topònim pugui ser una adaptació d'una forma mossàrab (amb ċ) al mot català *consell* (IBPAP).

Motivació: Els portadors eren un conjunt de famílies que vengueren de Consell i bastiren un redol de cases a s'Arenal a partir de 1939 als carrers de Cartago i de Ferran Alzamora (CANALS 2006: 137-139).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Pol, Vidal; Colom; Isern

Procedència: Consell

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 137-139; PC 2010a: 410-412; PC 2013: 38-40.

Malnom: Contrabandista, es

Transcripció fonètica: [əs, kɔ̃trəβəŋ' distə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Qui es dedica al contraban (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *contraban* 'introducció furtiva de mercaderies prohibides o que no han pagat els drets d'entrada', pres de l'italià *contrabbando*, segurament, encara que l'ús castellà i francès hi ha influït molt. Es tracta d'un compost de la preposició *contra*, del llatí CONTRA i de *bando* (català *ban*) 'proclamació, especialment la de caràcter prohibitiu o sancionador', terme de dret medieval comú al català amb les llengües de França, provinent del germànic occidental, segurament del fràncic *bann* 'ordre comminatòria' (DECat i DCVB).

Motivació: El portador era un cap del contraban, conegut popularment com a l'amo en Xesc *de ses Arenes*, però no així entre les filles dels primers urbanitzadors de les Meravelles, que no en coneixien el seu nom i li deien *es Contrabandista*.

Localització: les Meravelles

Cognoms: Obrador

Procedència: ses Salines

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Conxo

Transcripció fonètica: ['kɔ̃xo]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Conxa*: nom propi de dona.

Etimologia: Masculí de *Conxa* format pel sufix *-o*, hipocorístic de *Concepció*, nom propi de dona pres del llatí CONCEPTIÓNE, ‘concebiment’ (DCVB).

Motivació: Els portadors eren l’espòs i els fills d’una dona de nom Conxa (Concepció Mas, *madò Conxa*).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Martí

Procedència: Alcúdia i Santa Catalina

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 124, 259-261.

Malnom: Cony

Transcripció fonètica: [ˈkoŋ]

Variants formals:

Tipologia: Parts o elements del cos.

Significat: 1. Vulva, part externa dels òrgans genitals femenins. 2. *interj.* Exclamació usada per a expressar enuig, admiració, entusiasme, etc (DIEC).

Etimologia: Del llatí CŪNNUS, amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència: Alcúdia

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 272.

Malnom: Cooperativa, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəkoperəˈtivə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d’oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Unitat econòmica de producció, de comercialització o de consum que pertany als mateixos usuaris dels seus serveix i que té per objecte l’ajut mutu i equitatiu entre els seus socis (DIEC).

Etimologia: Derivat postverbal de *cooperar*, pres del llatí COOPĒRĀRE ‘intervenir en una obra comuna; obrar juntament amb altres’ (DCVB).

Motivació: La portadora de s’Arenal fa referència a haver treballat a la cooperativa socialista de consum La Nueva Vida, de Lluçmajor; família que posà una sucursal a s’Arenal, coneguda com can Pep Martí. El portador des Píllarí fa referència a haver treballat a la cooperativa de consum del poble, situada a l’illeta de cases dita can Penasso.

Localització: s’Arenal i es Píllarí

Cognoms: Vidal; Oliver

Procedència: Lluçmajor; ?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39; BF 1999a: 240, L. 23; PC 2010a: 368-371; PFSC 2017: 137; PFSC 2018: 126, 292, 310.

Malnom: Coques

Transcripció fonètica: [ˈkocəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *coca*: 1. Massa de farina pastada i cuita amb oli o saïm, de forma circular o ovalada aplanada, i a la qual solen afegir-se diversos ingredients (sucre, talls de carn, peix, fruites, verdures, mantega, etc.). 2. Porció d'una substància medicinal pastosa o semilíquida que forma una massa aplicable externament a una part del cos (DCVB).

Etimologia: Plural de *coca*. Segons el DCVB del germànic *koka*, amb el mateix significat. No obstant això, segons Joan Coromines hi ha ben poc fonament per creure que en català, occità, etc., sigui d'origen germànic; les considerables divergències donen a entendre que pertot es tracta d'una creació paral·lela, i no ben coincident, del llenguatge infantil: com les llengües romàniques occità *còca*, sard *coca*, *coccu*, rètic *cocca*, roms. *cocă*, i germàniques alt alemany antic *kuocho* avui *kuchen* 'pàstís', islandès i danès antic *kaka*, anglès *cake* (DECat).

Motivació: El primer portador havia estat d'amo a la finca de can Coques, sembla que situada a Sencelles. La mateixa família també estigué as Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 67). No obstant això, al NOTIB se'n documenta només una a Costitx.

Localització: ses Cadenes i es Píllari

Cognoms: Ramis, Sancho

Procedència: Biniali i/o Sencelles

Concordança: Coques. (PG)

Referències bibliogràfiques: LC 1989: 140-141; S'U 1997. 126: 27; OL 2000. 161: 12; OL 2001. 166: 20; OL 2003. 196: 15; PC 2010a: 123-125; PC 2013: 324-326; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 16, 35-36, 55-56, 62-64, 86, 115; DM 2019b: 67.

Malnom: Corbat

Transcripció fonètica: [ˈkorβat]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Que té curvatura. 2. Geperut; que té el cos inclinat per un defecte físic (Organyà). 3. Que va amb les cames un poc arrupides (Santa Coloma de Queralt). (DCVB).

Etimologia: Participi passat de *corbar*, del llatí CŪRVARE 'doblegar, donar forma corba' (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer?

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Corneta

Transcripció fonètica: [kor'nətə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: I. 1. Instrument de buf, semblant a la trompeta, però més llarg i de so més agut. 2. Registre d'orgue que produeix un so semblant al del dit instrument de buf. 3. Corneta acústica: trompeta adequada per a fer percebre els sons a les persones mig sordes. 4. *m.* Soldat o altra persona encarregada de sonar el dit instrument. II. 1. Corn de la mar, mollusc de varies espècies, especialment del gènere *Murex*. 2. Bandera que acaba en dues puntes triangulars (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, probablement per via del francès *cornette* o del castellà *corneta*, derivat de *corn*, pres del llatí CŎRNU 'banya'. Segons Joan Coromines està documentat en català al segle XV amb el significat de 'trompeta aguda i llarga', però a través d'un text de 1551 creu que és possible que sigui manllevat del castellà *corneta* i potser alguna altra forma romànica (DECat).

Motivació: Desconeguda. Sembla que el portador estigué as Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 68).

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Petra

Concordança: Cornet / a. (JO); Corneta. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2003. 193: 44.

Malnom: Correu

Transcripció fonètica: [ko'rɛw]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: I. 1. Persona encarregada de portar notícies orals o escrites d'un lloc a un altre. 2. a) Pescador o altre persona que des de la mar duu a la plaça a vendre el peix que han agafat. b) Cove baix en què els peixaters duen el peix a vendre. 3. Persona enviada a qualcú amb un encàrrec per a transmetre. 4. Persona que va sovint a donar notícies o a cercar-ne sense necessitat. II. 1. Servei públic destinat a transportar cartes, escrits, valors, etc., d'una localitat a l'altra i d'un país a l'altre. 2. Vehicle (tren, automòbil, vaixell, aeronau, etc.) que transporta normalment correspondència i altres objectes tramesos pel servei de Correus. 3. Oficina on es despatxa el dit servei, i edifici on està instal·lada (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, procedent del llatí CŪRRĒRE, 'córrer'. L'accepció I sembla esser patrimonial, i la II. per conducte del castellà *correo*, procedent de la mateixa arrel llatina. Ara bé, segons Joan Coromines, es tracta d'un terme de civilització de caràcter migratori i història complicada; comú, en variants una mica discrepant, a la major part de les llengües romàniques; en català, i gual que l'occità antic, *corrieu*, sembla ser alteració del francès antic *corlieu* 'correu, missatger', compost de *corre* 'córrer' i *lieu* 'llocs', que en català i occità alterà la seva forma (incomprensible per al nostre poble) en *correu*, i des del català i occità es propagà després (en aqueixa forma alterada) a les llengües romàniques modernes (DECat).

Motivació: Sembla que el portador prengué el malnom per haver estat a l'hort de cas Correu, avui desaparegut dins l'Aeroport.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Daviu

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Corró, -na

Transcripció fonètica: [ko'ro] [əs,kojko'ro]

Variants formals: Corró, es Coix

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cos cilíndric o quasi cilíndric de diferents classes, aplicat per a la seva rotació i altres qualitats a diversos usos mecànics (DCVB).

Etimologia: Mot d'origen incert però probablement pertanyent a la família del llatí CŪRRĒRE 'córrer', de la qual forma part també el llatí clàssic CŪRRUS 'carro', del qual podria provenir *corró* amb sufix -ó i amb el sentit bàsic d'objecte que rodola al llarg o per damunt d'una superfície: essent derivat d'un altre substantiu no hi hauria llavors dificultat en la derivació, sobretot si podíem partir de carros primitius de forma massissa o de rodes massisses (DECat).

Motivació: Els portadors estaven relacionats amb el cognom Corró. Es Coix Corró li deien així perquè nasqué coix.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Corró, Vidal, Amengual; Verdú

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Costa, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'kɔstə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: El mot costa té diversos significats; en el cas que ens ocupa és clarament el de 'pendent del terreny, en general; carrer, camí, etc., que té el sòl inclinat. Per extensió, pla inclinat en general; superfície que canvia gradualment de nivell' (DCVB).

Etimologia: Del llatí CŌSTA 'costella', 'costat del cos', 'part lateral d'altres coses', que en les llengües romàniques va passar a aplicar-se sobretot a les parts laterals i pendents de l'interior muntanyós i del litoral (DECat).

Motivació: El portador tenia el taller de la seva ferreria a sa Costa, topònim des Piñlarí que fa referència al petit tram del camí de Son Fangos dins el nucli urbà que fa una mica de pendent. Es tracta d'un malnom motivat per diferenciar l'altre ferrer principal del poble, que tenia el mateix nom.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Prats

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 43.

Malnom: Costitxa, (madò)

Transcripció fonètica: [kus'titʃ:ə] [kus'titʃ:o]

Variants formals: Costitxo

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Costitx.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Costitx*. El gentilici més estès, per contra, és *costitxer*. Segons Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll, l'etimologia del qual és probablement un derivat del llatí *costa*, amb el sufix *-itx*. Josep Mascaró Passarius diu que el topònim prové de *CŌSTA* 'costella', 'costa', amb el sufix *-ĪCIUM*, pronunciat *iĉ* pels àrabs. Joan Coromines per part seva, accepta l'ètim llatí, i indica que prové de la desinència flexiva de l'ablatiu plural *costis* 'en les costes', amb la pronúncia mossàrab *-s > -ĉ*, i trasllat de l'accent. També indica que *Costitx* no té cap sufix toponímic, com assenyalen altres investigadors, sinó que és el resultat de l'evolució de la desinència flexiva llatina (IBPAP).

Motivació: La primera portadora era originària de Costitx. Sembla que la família dels Gomila *Costitxo* des Coll d'en Rabassa és la mateixa (GALIANA 2019: 68).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Gomila?

Procedència: es Coll d'en Rabassa? (Costitx)

Concordança: Costitxo. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20.

Malnom: Cotó

Transcripció fonètica: [ko'to]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Substància fibrosa, blanca i suau, que recobreix les llavors de diferents plantes malvàcies, especialment del *Gossypium herbaceum*, i s'empra com a matèria tèxtil i per a diferents aplicacions medicinals, industrials, etc. 2. Porció de la dita substància vegetal fibrosa, aplicada a la indumentària per a estufar una peça de vestit, per a defensar el cos contra els cops, tec. 3. Fil fet de les fibres del cotó, i tela teixida del mateix. 4. Fibres de cotó, de seda desfilada o d'altra cosa, que es posaven dins els tinters perquè la ploma no prengüés més tinta de la necessària per a escriure (DCVB).

Etimologia: De l'hispanoàrab *quṭún* (àrab *qūṭn*), amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Desconeguda. Cal tenir en compte que as Coll d'en Rabassa hi ha l'hort de can Cotó, que hi podria estar relacionat (GALIANA 2019: 68).

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència: Sant Jordi?

Concordança: Cotó. (JO); Cotó. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Cotxer, de cas

Transcripció fonètica: [dəˌcaskot̪ˈtʃe]

Variants formals: Cotxer

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Qui té per ofici menar un cotxe. 2. Propi dels cotxes (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *cotxe* '1. Vehicle relativament gran, de quatre rodes, destinat al transport de persones 2. Vagó; cadascun dels vehicles que formen un tren de vapor o elèctric. 3. Vehicle automòbil', del castellà *coche*, al qual s'han assignat diversos orígens; tal vegada el més probable és l'hongarès *kocsi*, amb el mateix significat (Meyer-Lübke REW 4729). (DCVB). Joan Coromines, per part seva, diu que no és ben segur que vengui de l'hongarès, més aviat potser del txec (DECat).

Motivació: El portador posà un restaurant a s'Arenal amb el seu malnom, cas Cotxer. Actualment hi ha un restaurant a sa Pobla amb el mateix nom, per la qual cosa podem suposar que hi està directament relacionat. Per altra banda, hi havia una casa a s'Arenal coneguda com cas Cotxer, que no sabem té relació amb el primer portador (LLINÀS 1995. 104: 85).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Puig; ?

Procedència: Lluçmajor; sa Pobla

Concordança: Cotxer / a / et. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85.

Malnom: Cotxeres, de

Transcripció fonètica: [dəkot̪ˈtʃerəs]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: De *cotxera*: edifici o part de la casa on es guarden els cotxes (DCVB).

Etimologia: Derivat plural i per sufixació de *cotxe* (veg. *Cotxer, de cas*), probablement per conducte del castellà *cochera*, amb el mateix significat.

Motivació: El portador era l'encarregat de les cotxeres del tramvia de s'Arenal inaugurat el 1921 i oficialment clausurat el 1941.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Araujo

Procedència:

Concordança: Cotxeres (ses). (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n; OL 1992. 67: 12; PFSC 2001: 34; PC 2006: 162; PFSC 2011: 28.

Malnom: Cova, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'kɔvə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Cavitat de dimensions considerables, oberta naturalment o artificial, que s'estén sota terra. 2. per extensió. Qualsevol cavitat no molt fonda (DCVB).

Etimologia: D'una variant del llatí CĀVUS, CĀVA, CĀVUM 'buid de dins, concavat', de la qual venen també el castellà *cueva* i el portuguès *cova*; probablement es tracta d'un CŌVUS, -A, -UM, variant arcaica i vulgar del mot llatí, que hauria quedat com a llatí vulgar CŌVA 'cova, caverna' (DECat). En aquest cas fa referència a la possessió de sa Cova (veg. la motivació).

Motivació: El portador era el propietari de la possessió de sa Cova (Llucmajor), que deu el nom a una cova natural subterrània famosa per haver-s'hi amagat el bandoler Durí, motiu pel qual és coneguda també com sa Cova d'en Durí (però no la possessió, que no té especificador).

Localització: es Piñlarí i ses Cadenes

Cognoms: Cardell

Procedència: Llucmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 140: 11; DM 2018a: 37; PFSC 2019: 39.

Malnom: Coves, de ses

Transcripció fonètica: [dəsəs'kɔvəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *cova* (veg. *Cova, de sa*).

Etimologia: Plural de *cova* (veg. *Cova, de sa*). En aquest cas fa referència a una cova artificial formada per l'extracció manual del marès, dita per extensió Coves de can Denits (veg. la motivació).

Motivació: El portador posà un restaurant a les coves artificials de marès conegudes com a coves de can Denits. La cova en qüestió compten amb diverses entrades, motiu pel qual és probable que s'empri el mot en plural, així com també són conegudes les altres coves de can Morei, al costat, de can Garbes a ses Cadenes (actualment inexistents) o les de Galdent a Llucmajor.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Francés

Procedència: Camp de Mirra (Alt Vinalopó)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2019b: 70.

Malnom: Cremat

Transcripció fonètica: [krə'mat]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: El mot *cremat* quan funciona com a adjectiu, especialment fa referència a ‘indignat, ‘irritat’. Quan funciona com a participi passat del verb *cremar*, fa referència a ‘consumit, alterat o modificat per l’acció del foc’ (DCVB).

Etimologia: Participi passat i adjectiu del verb *cremar*, del llatí CRĒMĀRE ‘fer cremar, consumir pel foc’ (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Pons

Procedència: sa Pobla

Concordança: Cremada; Cremadet. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Crossa, en

Transcripció fonètica: [əŋ'krɔsə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: I. Bastó que té un extrem corbat o amb travesser. II. Allò que serveix per a sostenir una persona o cosa i impedir que caigui (DCVB).

Etimologia: Mot comú amb l’occità *crossa*, el francès *croisse* i l’italià *gruccia*: probablement venen tots ells del germànic **krūkkjō*, mot femení d’igual significat, que més tard fou alt alemany antic *krucka*, avui alemany *krücke* i anglès *crutch* (DECat).

Motivació: El malnom és fruit d’una anècdota: «Jugaven a monte a ca s’Arrosser, i ell duia una crossa sense estar coix: feia creure a sa família que no podia anar a trencar perquè estava coix. Cada vespre eren a jugar tota sa nit i un vespre va entrar sa policia i els va fer una agafada i ell se va escapar pes corral, el va botar i se’n va anar a jeure devora sa dona. Quan va fer una bona estona varen arreglar amb sos guàrdies perquè no els denunciassin. Un guàrdia va veure sa crossa i va veure que no n’hi havia cap que coixejàs. Va demanar pel coix i varen dir que era es Campaner. I digué: —Anau-lo a cercar que si no ve ell no hi ha res arreglat» (Informació oral de Pau Tomàs Salvà).

Localització: es Pillarí

Cognoms: Cladera

Procedència: Campos

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Crosta

Transcripció fonètica: [ˈkrɔstə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Capa exterior dura que cobreix una cosa més tova o molla (DCVB).

Etimologia: Del llatí CRŪSTA, amb el mateix significat. La o oberta que presenta el mot crosta sembla que s’ha d’explicar per influència d’altres paraules de forma i significat semblants (DCVB).

Motivació: Desconeguda.
Localització: s'Arenal
Cognoms: Martí
Procedència: Alcúdia
Concordança:
Referències bibliogràfiques: PFSC 2011: 29-30.

Malnom: Cucota

Transcripció fonètica: [ku'kɔtə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De *cuca* (<*cuc*). En el cas que ens ocupa pot fer referència a un 'membre viril de grans dimensions', però per la motivació del malnom, significa més aviat 'membre viril de gran potència de micció'.

Etimologia: Segons el DCVB, derivat femení augmentatiu per sufixació de *cuc*, del llatí COCCUM, 'pinyol de fruita', 'corc de fruita'. En canvi, segons Joan Coromines, es tracta d'un mot de creació expressiva (DECat). El significat de *cuca* com a 'membre viril' és format mitjançant el recurs de la metonímia.

Motivació: El portador guanyà unes messions que es disputaren un grup de joves a la plaça de l'Església des Coll d'en Rabassa, en una competició per saber qui orinava més amunt (GALIANA 2019: 69).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Quetglas

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Cucota (en). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Cuiner, es

Transcripció fonètica: [əskuj'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que té per ofici cuinar (DIEC).

Etimologia: Segons el DCVB, del llatí *COCĪNARIU, per COQUĪNARIU, amb el mateix significat. Joan Coromines, per part seva, indica que *cuina*, de l'antic *coïna* deriva del llatí vulgar tardà COQUĪNA, derivat de COQUUS 'cuiner'. *Cuiner*, en canvi, el documenta el segle XV, la qual cosa fa pensar que realment no vengui del llatí, sinó que sigui un derivat català per sufixació de *cuina* (DECat).

Motivació: El portador devia esser cuiner d'ofici.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2003: 37.

Malnom: Culgròs, de can

Transcripció fonètica: [dəcaŋkuɫ'ɣrɔs]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Persona que té un cul de grans dimensions.

Etimologia: Compost del substantiu *cul*, del llatí *CŪLU* ‘la part inferior-posterior del cos humà i dels altres vertebrats, en el qual està situat l’orifici d’expulsió dels excrements’, i l’adjectiu *gros*, del llatí *GRŌSSU* ‘que té un volum considerable; que ultrapassa el volum ordinari’ (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Es tracta d’un malnom procedent de Consell.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Isern

Procedència: Consell

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 410.

Malnom: Cullera

Transcripció fonètica: [ku'ɛrə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: I. Instrument de metall o de fusta generalment, que consisteix en una petita pala cònca i ordinàriament oval, amb un mànec, la qual s’empra per a prendre el contingut d’un recipient i portar-lo a un altre recipient o a la boca de les persones, que se’n serveixen per a menjar substàncies líquides o semilíquides. II. Instrument o peça de forma semblant a la de la cullera de menjar (DCVB).

Etimologia: *Cullera* i antigament *culler* venen respectivament dels llatí vulgar *COCLEARIA* i *COCLEARIUM*, aquell pròpiament plural del llatí clàssic *COCHLEAR*, amb el mateix significat, derivat de *COCHLEA* (<grec *κοχλίᾱς*), nom de diverses menes de conca, petxina o caragol (DECat).

Motivació: Al portador un dia el convidaren a berenar de frit al cafè de can Pocarroba des Coll d’en Rabassa; li posaren una forqueta per menjar, i en veure que no li retia digué «—Per menjar un bon frit, no s’ha de fer amb forqueta, sinó amb una cullera», i li quedà com a malnom a ell i els descendents (GALIANA 2019: 69-70).

Localització: s’Arenal

Cognoms: Parets

Procedència: es Coll d’en Rabassa (Llucmajor)

Concordança: Cuera (Cullera). (JO); Cullera o Cuera. (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 268.

Malnom: Cura

Transcripció fonètica: [ˈkʊrə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Esmert, atenció a vetllar pel bon estat d'algú, d'alguna cosa. 2. Especialment, càrrec dels bens d'un menor o d'un incapacitat. 3. Especialment, càrrec de rector d'una església o parròquia en quant té l'obligació de vetllar pel bé espiritual dels seus feligresos (*cura d'ànimes*). 4. Aplicació de remeis a un malalt per a retornar-li la salut. 5. Recobrament de la salut; guarició (DCVB).

Etimologia: Generalment del llatí CŪRA 'sollicitud, cura, esment'; el sentit de 'guariment' nasqué alhora com a derivat de curar i com a evolució de cura 'assistència, atenció prestada a algú' (DECat), però pot fer referència al topònim Cura, santuari de la Mare de Déu situat en el cim del Puig de Randa, i que procedeix probablement de l'àrab *kūrā* 'territori' (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Morlà, Sastre

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2019b: 70.

D

Malnom: Dama

Transcripció fonètica: [ˈdamə]

Variants formals: Dama, de can

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Dona d'alta posició social; senyora de respecte. a) ant. *Nostra Dama*: Nostra Senyora, la Mare de Déu. b) Ballador vestit de dona, amb una falda molt estufada, que presideix les danses dels cossiers i altres danses rituals a Mallorca. 2. a) Figura del joc d'escacs, anomenada també *reina*. b) *pl.* Joc que consisteix a fer avançar cert nombre de peces rodones (dames) damunt un tauler de 64 quadrets i eliminar amb les peces pròpies les del contrari. 3. Mena de cornet o caragolet petit de la mar (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, del francès *dame*, amb el mateix significat, procedent del llatí DŌMĪNA 'senyora'. Joan Coromines, per contra, explica que fonèticament a quasi totes les llengües es parteix de la forma vulgar DŌMNA, i no del clàssic DŌMĪNA (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s' Arenal

Cognoms: Ramis

Procedència: Muro

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 123: 10; S'U 1997. 126: 27; OL 2002. 188: 5.

Malnom: Delhomo

Transcripció fonètica: [dəˈlomo]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Probablement *de l'home*, delocutiu de motivació desconeguda.

Etimologia: Probablement compost de la preposició *de*, procedent de la preposició d'ablatiu del llatí DĒ, de l'article determinat *l' (el)*, del llatí ĪLLU 'aquell', i de *l'home*, del llatí HŌMĪNE 'animal mamífer amb mans a les extremitats toràciques i peus a les extremitats abdominals perfectament diferenciats, que es distingeix sobretot de tots els altres animals per l'extraordinari desenvolupament mental i perquè és l'únic animal que té la facultat de parlar' (DCVB). Ara bé, segons Joan Coromines, precisant-ho bé HOMO no era solament el mascle de l'espècie humana, sinó el terme comprensiu dels individus de tota l'espècie, sense consideració de sexe, puix que com a denominació peculiar del mascle el llatí disposava de VIR, però en llatí vulgar assumí indistintament les dues funcions (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Juan, Servera

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 34; DM [s. a. 1]: s/n; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Denits

Transcripció fonètica: [də'nits̃]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: *De nit*, o *de nits* significa ‘durant la nit’, però és possible que el malnom es formi a partir de la locució *anar de nits*: trescar durant la nit (DCVB).

Etimologia: Compost de la preposició *de*, presa del llatí *DĒ*, i del plural de *nit*, del llatí *NŌCTE* ‘la part del dia natural compresa entre la posta i la sortida del sol; especialment el temps durant el qual no hi ha absolutament claror del dia’ (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñarí, ses Cadenes i s’Arenal

Cognoms: Clar

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Denits. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 58: 6; OL 1995. 104: 86; OL 1997. 122: 14; S’U 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; OL 1999. 147: 4; PFSC 2000: 45; OL 2003. 201: 7; PC 2013: 73; PFSC 2019: 35.

Malnom: Dida, sa

Transcripció fonètica: [sə'ðiðə] [əzd̃i'ðot]

Variants formals: Didot, es; Dida, de ca sa

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: *Dida*: dona que alleta un infant d’una altra. *Didot*: el marit de la dida, respecte de l’infant que aquesta cria o ha criat (DCVB).

Etimologia: *Dida* ‘nodrissa’ és un mot que amb aquesta forma i sentit precisos és només català, però representat en variants molt semblants, o en formes i sentits lleument o més o menys diferents, en diversos llenguatges veïns; tots ells reflecteixen més o menys perfectament un mot *dida* (o *dīdda*), que apareix documentat en llatí vulgar tardà amb els sentits de ‘mamella’ i de ‘dida’; i relacionat, més de lluny, d’una banda amb el castellà i occità *teta* ‘mamella’, el francès *tête* (i *téton*, *téter*), i germànic *titta* ‘mamella’, d’altra banda amb noms infantils de la germana gran, l’àvia, el pare o l’oncle, com l’anglès *dad*, el rus *ded*, etc. Es tracta, doncs, d’una arrel imitativa del llenguatge pueril que s’ha aplicat en moltes llengües a éssers i coses que protegeixen o crien l’infantó, i que en català i altres varietats romàniques va tendir des d’antic a especialitzar-se en mamella o en la persona que alletava (DECat). Pel que fa a *Didot* és tracta d’un derivat de *dida* amb el sufix augmentatiu i masculinitzador *-ot*.

Motivació: La portadora va ser la dida del senyor de Son Bosc, el sastre Mercadal. Al seu espòs el coneixien com *es Didot*, i als fills *de ca sa Dida*. És dels pocs casos en què un home pren el malnom de la seva esposa i s’adapta amb la flexió de gènere.

Localització: Son Sunyer
Cognoms: Crespi, Porquer
Procedència:
Concordança:
Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 88, 424; DM 2018a: 20.

Malnom: Diguésó, -na
Transcripció fonètica: [dijə'zo]
Variants formals: Diguésó, es Vell; Diguésóna, sa Vella
Tipologia: No definida.
Significat: Desconegut.
Etimologia: Desconeguda. Podria procedir de *digues-ho*? Seria mal d'explicar, però, perquè la forma oral actual del mallorquí és *digue-ho* [di'ɣəw]. A més a més, el NOTIB només recull la variant *Diguessó* (Algaida), encara més allunyada fonèticament.
Motivació: Desconeguda.
Localització: s'Arenal i es Pillarí
Cognoms: Mesquida
Procedència:
Concordança:
Referències bibliogràfiques: OL 2004. 213: 27.

Malnom: Dimoni
Transcripció fonètica: [di'moni]
Variants formals:
Tipologia: Món eclesiàstic.
Significat: 1. L'esperit del mal; cadascun dels àngels rebels, i especialment llur príncep Satanàs. 2. Home encarregat d'atjar i tenir esment al foc de la fornal, en la tafona. 3. Persona o animal molt terrible per la seva gosadia, força, activitat, enginy, etc. 4. Nom de diversos insectes. 5. Tros de canó de llauna o de ferro que es posa dret damunt un braser o fogó perquè establint-se un corrent d'aire s'encengui finalment el foc (DCVB).
Etimologia: Pres del llatí tardà DAEMŌNIUM, amb el mateix significat que 1, i aquest del grec δαιμόνιον 'geni, divinitat inferior', entre els cristians 'dimoni', diminutiu de δαίμων 'déu, divinitat' (DECat).
Motivació: El portador de ses Cadenes havia representat el personatge del dimoni a la representació teatral de l'Adoració dels Reis d'Orient. Hi ha un altre Dimoni en es Pillarí, del qual no en sabem pràcticament res. Cal tenir en compte que as Coll d'en Rabassa hi ha l'hort de can Dimoni (GALIANA 2019: 71).
Localització: ses Cadenes i es Pillarí
Cognoms: Mesquida; ?
Procedència: Son Granada (Montuïri); ?
Concordança: Dimoni. (JO); Dimoni. (PG)
Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 208.

Malnom: Dinarillo (o Dinerillo)

Transcripció fonètica: [dinə'riʎo]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: O bé *dinaret*, de *dinar*, o bé *dineret*, de *diner*. *Dinar*: I. verb. 1. *reflexiu* (antic) Desdejunar-se; fer la primera menjada del dia. 2. Fer la menjada principal del dia, aproximadament al migdia o a primeres hores de l'horabaixa. II. 1. Menjada principal del dia, que es fa aproximadament a migdia o a primeres hores de l'horabaixa. 2. Les coses que es mengen en dinar. *Diner*: 1. Moneda d'argent que corria entre els romans. 2. Moneda catalana de diferents valors, però que la més corrent (la de coure) equivalia a la dotzava part del sou, o sia, aproximadament a un cèntim de pesseta. 3. Porció o quantitat de cosa que val un diner. 4. Moneda en general; suma de moneda de tota classe; riquesa en moneda (DCVB).

Etimologia: Hi ha dues etimologies possibles: o bé derivat per sufixació de *dinar*, antic *disnar-se*, pres del llatí DĪS-JEJŪNĀRE SĒ 'desdejunar-se', derivat de JEJUNARE 'dejunar', que aviat s'aplicà a l'esmorzar de mig matí i finalment a l'àpat del migdia. O bé del *diner* (català) o *dinero* (castellà), ambdós presos del llatí DENARIŪ 'moneda de plata que primer valia deu asos', derivat de DĒNĪ 'cada deu', i aquest, de DECEM 'deu'; en aquest cas, cal dir que en català de Mallorca no és comú amb el significat de 'moneda en general; suma de moneda de tota classe; riquesa en moneda' (DECat i DCVB). Pel que fa al sufix, seria el castellà *-illo*, equivalent al català *-et*. Jaume Corbera, per part seva, recull la variant *Dinadillo* (CORBERA 1984: 35).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Cerdà

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Dragona, madò

Transcripció fonètica: [mə,ðəðrə'ɣonə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *dragó*: 'rèptil sauri de la família dels gecònids, del gènere *Gecko*, que té el cap gros, els dits molt eixamplats, el dors grisenc o negrós i la panxa blanquinosa; és tímid i inofensiu, i habita per dins forats de paret i cases velles' (DCVB).

Etimologia: Femení de *dragó*, pres del llatí DRACŌNE, amb el significat de 'drac; animal fabulós al qual s'atribueix figura de serpent corpulent, amb peus i ales i amb gran boca devoradora', i aquest del grec δράκων, amb el mateix significat (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. No sabem cert si es tracta dels actuals *Dragó* de Lluçmajor, però si és així, es deu al fet d'haver estat al Molí d'en Dragó de Lluçmajor.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Puigserver?

Procedència: Lluçmajor?

Concordança: Dragó / na. (JO); Dragó (en). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86.

Malnom: Duran, de can

Transcripció fonètica: [dəcaŋdu'ran] [du'ranə]

Variants formals: Durana

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català molt estès al Principat de Catalunya, el País Valencià i Mallorca (DCVB).

Etimologia: Del cognom *Duran*. Segons el DCVB prové del nom personal germànic Durand (cf. Förstemann Altd. Nb. I, 435). Francesc de Borja Moll va més enllà i explica que encara que de radical germànic, aquest nom es va llatinitzar en la forma *Durandus* per haver estat considerat com a nom de bon auguri: *Durandus* en el llatí medieval venia a significar 'que ha de durar' (com *Servandus* 'que s'ha de conservar'). En català hi ha les variants variants *Durà*, *Durant*, *Durany* i el derivat diminutiu *Durandell* (ELC). En el cas de *Durana*, es tracta d'una feminització de l'antropònim per sufixació.

Motivació: Es tracta d'una extensa família de propietaris arreu de s'Aranjassa i Son Sunyer de cognom Duran.

Localització: es Píllarí i ses Cadenes

Cognoms: Duran, Nadal, Puigserver

Procedència: s'Aranjassa

Concordança: Duran / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 16; OL 1999. 147: 4; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 171: 11; OL 2001. 176: 35; PC 2010a: 272; PFSC 2019: 25, 27, 43-44, 85.

E

Malnom: Eivissenc, (s'), -a

Transcripció fonètica: [ərvɪ'səjɲc] [sorə,ɟutərvɪ'səjɲc]

Variants formals: Eivissenc, s'Orellut

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de l'illa o la ciutat d'Eivissa. *Orellut*: que té grans orelles (DCVB).

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació del topònim *Eivissa*. L'etimologia s'ha discutit molt; la majoria d'investigadors defensen que es tracta d'un topònim originat del teònim *Bes*, déu de la salut i de l'endevinació en el món feniciopúnic. Partint de la forma púnica *'ybšm*, Schulten sosté que la *y* significa 'illa', la *m* és indicatiu de plural i *bs* és la representació gràfica del mot *bush* 'pi'. Així, aquesta forma significaria 'illa dels pins', i és una teoria que han acceptat molts de filòlegs. Una altra hipòtesi, formulada per Judas, indica que la forma púnica esmentada significa 'habitants de l'illa de Bes'. Joan Veny, per part seva, indica que *'ybšm* vol dir 'illa de Bes' i que es refereix al déu egipci de la hilaritat. Jaume Juan Castelló, per part seva, interpreta que significa 'illes del déu Bes', aplicant el plural al substantiu *illa*, ja que el topònim englobava les actuals Pitiüses; hipòtesi que segons Enric Ribes és la més destacable (IBPAP). Pel que fa a *orellut*, és un derivat augmentatiu per sufixació d'*orella*, pres del llatí AURÍCŪLA 'òrgan de l'oïda; el mateix sentit de l'oïda' (DCVB).

Motivació: Els diversos portadors procedien de l'illa d'Eivissa.

Localització: s'Arenal, es Pilarí i ses Cadenes

Cognoms: Roig; Parets; Tur; Sunyer; Serra; Planells

Procedència: Eivissa

Concordança: Eivissenc / a / s' (Eivissa). (JO); Eivissenc (s'). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 63: 8; PFSC 2008: 10, 11-13; OL 1998. 132: 34; PC 2006: 67; DM 2018a: 44.

Malnom: Eixut

Transcripció fonètica: [ə'fut]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: I. *adj.* 1. Privat de l'aigua o altre líquid que ho cobria o que hi estava contingut, o que deuria estar-hi. 2. Magre, escàs de carn. 3. Tot sol, sense res que li doni sabor o atractiu. 4. (Vi o licor) mancat de dolçor. 5. Curt de paraules o d'expressió; que parla o es manifesta poc. 6. II. *subst.* (*substantivat*). 1. Lloc o porció de terreny sec a la vora de la mar, d'un estany o d'altre lloc aigualós. 2. Sequedat; manca de pluja i de la humitat necessària a la terra (DCVB).

Etimologia: Del llatí EXSŪCTUS, amb el mateix significat que I. 1., participi de EXSŪGĒRE 'xuclar, absorbir, eixugar' que no és derivat de SUCUS i menys d'EXSUCARE encara que s'hi relaciona de lluny i en l'evolució romànica fou sentit com una espècie de participi irregular d'aquell (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí
Cognoms: Cerdà
Procedència:
Concordança:
Referències bibliogràfiques: PC 2006: 273.

Malnom: El Pulmón de Oro

Transcripció fonètica: *[eɫpuɫ, moŋde'oro]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Literalment, *el pulmó d'or*.

Etimologia: Compost del castellà *pulmón*, equivalent al català *pulmó*, ambdós presos del llatí PULMŌNE, i amb el mateix significat de 'cadascun dels dos òrgans bessons de la respiració, que en els animals vertebrats estan situats dins la cavitat toràcica i formats per una multitud de cèl·lules a través de les parets de les quals es realitza l'intercanvi de gasos entre l'aire inspirat i la sang venosa', i d'*oro*, equivalent al català *or*, pres del llatí *auru*, amb el mateix significat e 'metall preciós, groc, molt malleable i dúctil, molt feixuc (pes atòmic 19'2), inalterable a l'acció de la major part d'agents corrosius, molt estimat per la fabricació de moneda i de joiells (DCVB).

Motivació: El portador era bon cantador i els amics li posaren el malnom motivat per la bona veu que tenia (CANALS 2010a: 365-367). Tot i que no ho hem pogut confirmar, sospitam que aquest malnom s'ha de relacionar amb el cantant colombià de vallenato, Tomàs Alfonso Zuleta Díaz *El Pulmón de Oro*, nascut el 1949.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Escoto

Procedència: País Valencià

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 273, 275, 365-367.

Malnom: Electricista, s'

Transcripció fonètica: [səɫət:ri'sistə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Entès en la ciència o pràctica de l'electricitat; especialment, el qui es dedica a fer, instal·lar o adobar aparells elèctrics (DCVB).

Etimologia: Derivat d'*electricitat* 'agent físic, subjecte a una llei de conservació de càrrega, que constitueix una forma d'energia i al qual són deguts diversos fenòmens mecànics, calorífics, químics, lluminosos, etc., d'ús industrial i domèstic', i aquest derivat d'*elèctric* 'propri de l'electricitat; relatiu a l'electricitat; que s'obté o funciona mitjançant l'electricitat', format per derivació del llatí ELECTRUM, 'ambre', perquè l'ambre fou un dels primers cossos en què s'observaren manifestacions de l'electricitat (DCVB).

Motivació: Els distints portadors eren electricistes d'ofici.

Localització: es Pillarí, ses Cadenes i s'Arenal

Cognoms: Vidal; Cabrer
Procedència: Lluçmajor; Son Macià (Marratxí) i Santanyí
Concordança: Veg. *Jordi*.
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Enramades, de ses

Transcripció fonètica: [dəsəzənɾə'maðəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: I. 1. Cobertís format de ramatge per a fer ombra o servir d'abric contra la pluja. 2. Conjunt de branques fullades amb que s'adorna un edifici, un vehicle, un carrer, etc., en senyal de festa. II. Conjunt de branques i fullatge dels arbres (DCVB).

Etimologia: Plural d'*enramada*, amb el mateix significat, derivat d'*enramar* 'cobrir o guarnir de rames, herbes o flors, sia per adornar una cosa, sia per fer ombra o defensar contra la intempèrie', o bé 'cobrir de ramatge', derivat per prefixació i sufixació de *ram*, del llatí RAMU '1. ant. branca d'arbre (sobretot les més altes). 2. Branca amb fulles separada de l'arbre. 3. Conjunt de flors o fullatge reunit per a servir d'adorn', o bé derivat de *rama*, pres del llatí RAMA, 'conjunt de les branques d'un arbre, sobretot les més primes o allunyades de la soca' (DCVB).

Motivació: Els portadors regentaven el cafè de cas Baster o ses Enramades, dit així perquè a la terrassa estava coberta amb una gran enramada de pi.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Vaquer, Oliver

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: Veg. *Baster*, -a.

Malnom: Escanyat, s', -da

Transcripció fonètica: [səscə'nat] [səscə'naðə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Es tracta d'un mot amb molts de significats, especialment: 1. Més prim o estret del que pertoca; magre, escafit. 2. Curt de recursos; mancat de quantitat suficient de diners o d'altra cosa 3. Enrogallat; que té la veu ronca per obstrucció o inflamació de la gola, per semblant a la que fa una persona escanyada (DCVB).

Etimologia: Adjectiu i participi passat d'*escanyar*, segons el DCVB pres del llatí vulgar *EX-CANNARE, 'llevar el canyó o gola'. Ara bé, Joan Coromines indica que per influència de *canya*, i com que aquest també s'aplicà especialment a parts de la gola humana (llatí CANNA 'tràquea artèria'), que en parlars romànics veïns del català es creà al costat de *canó* una variant *canyó* 'la part interior del coll' d'ús modern molt extens, i d'aquí en derivaria *escanyar* (DECat).

Motivació: Desconeguda. Cal tenir en compte que prop de ses Fontanelles hi ha un hort dit ca s'Escanyat, d'una família de Lluçmajor que comprà aquesta finca i la que correspon a es Fogueró, però no sabem si hi té a veure.

Localització: es Pillarí
Cognoms:
Procedència: Lluçmajor?
Concordança:
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Escateta
Transcripció fonètica: [əscə'tətə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: D'*escata*: 1. Cadascuna de les làmines òssies, primes i transparents, generalment encavalcades una damunt l'altra, que cobreixen la pell de molts de peixos i d'alguns altres animals. 2. El conjunt de les dites làmines que cobreixen la pell d'un animal. 3. Òrgan membranós semblant a una fulla o bràctea petita, que cobreix certes parts d'un vegetal. 4. Crosta prima que es forma a la pell. Especialment: a) Malaltia dels infants de mamella, consistent en la formació de crosteres damunt el cap. 5. Cadascuna de les pellofetes que es desprenen del ferro roent en picar-lo o fregar-lo (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació d'*escata*, nom comú amb l'occità *escata*, sens dubte estretament emparentat amb *scatar* i els verbs anàlegs *sgatè*, *scazzar* 'rascar, raspar', dels parlars alpins del Piemont i Llombardia: sembla tenir com a precedent un mot afí al llatí SQUATUS 'escat' (peix de molta i fortíssima escata, cf. el nom castellà *lija* i *lijar*), que apareix en la forma SCATUS o SQUATO en algun text de llatí vulgar i amb el sentit de 'escata', 'ronya seca'; però la fonètica exigeix com a base SCATT- o SCAPT-, que per tant es devia produir en llatí vulgar per una barreja i coincidència dels mots anteriors amb un verb *EXCAPTARE derivat intensiu del llatí EXCĪPĒRE 'arrencar' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí
Cognoms: Jaume, Vich
Procedència: S'Aranjassa (Lluçmajor)
Concordança: Escateta. (JO)
Referències bibliogràfiques: AG 1982. 14: 4; OL 1993. 69: 34; PC 2006: 69.

Malnom: Espirut, (s')

Transcripció fonètica: [əspi'rut]

Variants formals: Espirut, n'

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal i es Pillarí

Cognoms: Tomàs, Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Espirut / da. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39; AG 1982. 13: 4; AG 1988. 4: 5; OL 1992. 68: 14; OL 1998. 133: 19; BF 1999a: 240; OL 2000. 155: 9; OL 2002. 188: 5; OL 2003. 193: 4; PC 2006: 175; MM 2010: 739; PC 2010a: 259; PFSC 2017: 32-33, 35, 43, 46; PFSC 2018: 135; PFSC 2019: 31, 92; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Estaca

Transcripció fonètica: [əs'tacə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Pal que es fica per un extrem en terra, en una paret, etc., i serveix per a penjar-hi o subjectar-hi alguna cosa. 2. Bastó en general. 3. Tany d'arbre o arbust, escapçat o afuat en sa part més gruixuda, per a esser plantat a fi que rebroti i esdevingui un nou arbre. 4. Pal ficat en terra a la vorera de la mar, per amarrar-hi les embarcacions (DCVB).

Etimologia: Probablement del gòtic **stakka*, amb el mateix significat, encara que ni la provenença dialectal dins del germànic i ni tan sols la procedència germànica d'aquesta família de mots romànica no germànica d'aquesta família de mots romànica no són enterament segures (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí i ses Cadenes

Cognoms: Barceló; Clar

Procedència: Sant Jordi; ?

Concordança: Estaca. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 124: 10; PFSC 2001: 11; PC 2006: 99; DM 2018a: 38.

Malnom: Estació, de s'

Transcripció fonètica: [dəsəstə'sjo]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: En aquest cas fa referència a l'indret on hom s'atura en el camí que recorre i, en concret, a) Indret on s'aturen habitualment els trens i admeten passatgers i mercaderies. b) Edifici annex al dit indret, on estan les oficines, magatzems i altres dependències del ferrocarril' (DCVB).

Etimologia: Pres del llatí *STATIŌNE*, 'acte d'estar', 'aturada', 'permanència' (DCVB).

Motivació: El primer portador va esser el cap de l'estació de tren de s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Barandiariain

Procedència:

Concordança: Estació (de s'). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 161: 12; OL 2001. 167: 15; OL 2001. 168: 20; PC 2006: 146 i 154.

Malnom: Estanyer, s'

Transcripció fonètica: [səstə'ne] [dəsəs'taŋ]

Variants formals: Estanc, de s'

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: D'*estanquer*: encarregat o administrador d'un estanc (DCVB).

Etimologia: La forma *estanyer* deriva estrictament d'*estany* (del llatí STAGNUM 'bassal', 'piscina', 'tota estesa d'aigua'). Ara bé, es tracta d'una forma popular per anomenar l'*estanc* 'establiment on es venen articles estancats, com tabac, segells de correu, llumins, etc.', per confusió d'ambdós mots. Es tracta d'un derivat postverbal d'*estancar*, d'etimologia incerta. Els etimologistes n'han parlat molt, i no s'ha trobat una solució; les propostes són *STANTICARE, *EXTANTICARE 'estrènyer', un adjectiu *STANCUS 'cansat' i, segons Joan Coromines, hi ha tota mena d'indicis per creure que és extret del verb EX-TANCARE (DCVB i DECat). Per a més informacions, veg. l'entrada *Tancar* al DECat.

Motivació: El portador del malnom va regentar l'estanc antigament propietat de la família de ca sa Poblera (CANALS 2006: 364-365).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Amengual

Procedència: Algaida

Concordança:

Referències bibliogràfiques: TS 1981. 3: 10; AG 1988. 4: 5; CA 1996: 30; PFSC 2001: 23; OL 2002. 189: 9; PC 2006: 172, 364-365; MM 2010: 772; PFSC 2011: 29.

F

Malnom: Fàbrica, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'faβricə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Acte de fabricar o construir. 2. Edifici; construcció. 3. Pedra o rajoles de que es fa un edifici. 4. Establiment on es fabrica alguna cosa (DCVB).

Etimologia: Es tracta d'una forma sàvia del llatí FABRĪCA, que s'aplicava d'una banda a l'ofici de *faber* en general; d'altra banda sovint a l'arquitectura i, d'acord amb el sentit preferent del *fabre* 'ferrer' o 'forjador', va tendir ben aviat a especialitzar-se en l'obrador del fargaire o forjador de metalls. Es tracta, per tant, d'un mot derivat de FABER, FABRI 'obrer ataiçonador de diverses matèries dures (metalls, fusta, etc.)'. La forma sàvia se substantivà en *fàbrica* (abreviació del llatí ARS FABRĪCA 'art del *faber*') el segle XVI, i com a nom de l'establiment de fabricació industrial és cosa dels segles XVIII-XIX (DECat).

Motivació: Els portadors varen anar a ses Cadenes per nadal de 1940 per estar a les cases noves de l'hort de sa Fàbrica i fer-hi de pagesos (LLINÀS 1997. 124: 10).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Carrió

Procedència: Artà

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 124: 10; OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 268.

Malnom: Fang, des

Transcripció fonètica: [dəs'faj̃nc]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Matèria formada per la barreja de terra i aigua. 2. ant. Lloc fangós; fangar. 3. fig. Situació moral molt baixa, deshonrosa. 4. per ext. Matèria pastosa, producte de la barreja d'un líquid amb una massa granulosa o pulverulenta. Especialment: a) Pasta d'oliva que queda depositada en el fons del safareig de la tafona (Mallorca).—b) Solatges del vi que queden dins la bóta (Mallorca). (DCVB).

Etimologia: Mot que prové del germànic *fani*; de l'alteració de *fanh* en *fang* sembla ser responsable la influència del verb *fangar* derivat de *fang*a eina de conreu, el qual prové del llatí VANGA, amb una *f*- introduïda per la recíproca influència del germanisme *fanh*, *fang* (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñlarí

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 16.

Malnom: Farinera, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəfəri'nerə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: 1. Caixa o depòsit de fusta on cau la farina procedent de les moles del molí. 2. Fàbrica de farina (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de farina, pres del llatí FARĪNA 'pòlvora produïda per trituració dels grans de blat o d'altres cereals', derivat de FAR, FARRIS 'blat, 'farro' (DCVB i DECat).

Motivació: El primer portador probablement regentava o estava relacionat amb una farinera. No sabem si fa referència a la de cas Xeriquet (So n'Oms), o la de Sant Jordi (dita pròpiament sa Farinera), o una altra.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Galiana

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2003: 20.

Malnom: Farmàcia, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəfər'masiə] [dəsəpotəcə'riə]

Variants formals: Apotecaria, de s'

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: 1. Art i ciència de preparar medicaments en conformitat amb les prescripcions dels metges. 2. Profesió d'aquesta art. 3. Oficina o botiga on es preparen i despatxen medicaments (DCVB).

Etimologia: Pres del grec φαρμακία 'ús que fan els medicaments, tècnica medicamentària', derivat de φάρμακον 'medicina, medicament' (DECat).

Motivació: Els diversos portadors regentaren una farmàcia (en l'accepció 3).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Capó; Llinàs

Procedència:

Concordança: Farmàcia (de sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n; PFSC 1989: 25, 45; OL 2001. 167: 15; PFSC 2001: 38; PC 2006: 348; PC 2010a: 104; PFSC 2014: 7.

Malnom: Fava

Transcripció fonètica: ['favə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Llegum produït per la planta *Vicia faba*, i que es compon d'una beina llarguera que conté diferents bessons o grans, ovalats, de dos a quatre cm. de llargària. 2. per ext. La favera o planta que produeix aquell llegum. 3. Inflor poc prominent que es produeix en l'epidermis per la picada d'un insecte o per altra causa d'inflamació. 4. Taca rodonenca de la pell d'una persona o animal. 5. Tumor de sang coagulada a la boca d'una bèstia. 6. Cadascuna de les peces rodonenques de diferent color que servien en les votacions per a treure a sort els noms dels candidats. 7. Extrem del membre viril, en el llenguatge grosser. 8. Persona beneitota, aturada, que no se sap desfer de les dificultats. 9. Joc d'infants anomenat també «cavall fort», en el qual es posen un o més jugadors acalats i els altres els salten, sia posant-s'hi damunt fins que el qui para es rendeix, sia sense aturar-s'hi, però fent diferents habilitats al temps de saltar (Maestrat, Castelló, València). A Mallorca, el joc es diu de «cavall fort», però es conserva el mot fava com a exclamació que pronuncia el qui para quan no pot resistir més el pes del que té damunt, i la paraula fava serveix com a senyal de rendició (DCVB).

Etimologia: Del llatí FABĀ, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda. És possible que tengui a veure amb els *Fava* des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 73).

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Fava. (JO); Fava. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Feixiner, es

Transcripció fonètica: [əsfəʃi'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que esporga els arbres i fa les feixines per als forns (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *feixina* 'feix de llenya, i especialment de llenya prima', pres del llatí *FASCĪNA, derivat de FASCIS, 'llogall de branquillons, espigues, etc., units paral·lelament formant un manat', 'pes, càrrega d'alguna cosa'. Per a Joan Coromines el mot és directament un derivat de *feix* i no proposa una etimologia llatina suposada, que tanmateix no s'ha documentat (DCVB i DECat).

Motivació: El portador s'encarregava d'organitzar la feina del recull i transport de feixines de pi a Son Sunyer per als forns de Palma.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Oliver

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Felanitxer, (es), -a, (sa)

Transcripció fonètica: [fələnit' tʃe]

Variants formals: Felanitxer, es Patró

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Felanitx.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Felanitx*. La majoria d'investigadors, entre ells Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll, sostenen la teoria proposada per Meyer-Lübke, segons la qual ve per metàtesi de **Fenalitx*, que seria un derivat del llatí FĒNUM 'fenàs' amb els sufixos -ĀLE + -ICIU. Joan Coromines i Josep Mascaró Passarius afegeixen que surt de la pronúncia mossàrab *fenališ* del llatí vulgar FENALES 'camp de fenc' (IBPAP).

Motivació: Podem pressuposar que els portadors eren de Felanitx, però cal matisar que en el cas de s'Arenal, l'originària de Felanitx era *sa Patrona Felanitxera* (Batle), que donà nom al seu espòs (Peña), natural de Lluçmajor, i al seu fill.

Localització: s'Arenal i es Píllarí

Cognoms: Batle, Peña; Gayà

Procedència: Felanitx i Lluçmajor

Concordança: Felanitxer / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: AG 1981. 3: 8; AG 1981. 6: 3; AG 1981. 8: 3; AG 1982. 13: 4; PFSC 1989: 28; PFSC 1992: s/n; PFSC 1993: 7; OL 1993. 70: 8; OL 1995. 94: 13; CA 1996: 30; OL 1997. 121: 16; OL 1999. 153: 13; PFSC 2001: 12; OL 2002. 179: 7; PFSC 2003: 15-17, 19; OL 2004. 213: 28; PC 2006: 69; PC 2010a: 113-115; PFSC 2017: 50.

Malnom: Felet

Transcripció fonètica: *[fə'lət]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: 1. Nom propi d'home, abreviació de *Rafelet* i diminutiu de *Rafel*. 2. *Fer felets*: fer moviments puerils i mostrar coses insignificants per cridar l'atenció o molestar qualcú (DCVB).

Etimologia: Hipocorístic de *Rafel*, format sobre una forma prèvia derivada per sufixació, *Rafelet*, i truncada per afèresi, resultant *Felet*. Es tracta d'un nom pres del llatí bíblic RAPHAEL, que és el nom d'un arcàngel (<hebreu *Raha-El* 'medicina de Déu'). (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Podem pressuposar que el primer portador nomia Rafelet o Rafel.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Vidal

Procedència: Consell

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 410.

Malnom: Ferragut

Transcripció fonètica: [fə'rə'ɣut]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: 1. antic. Coltell o arma de punta. 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí FĒRRU ACŪTU, 'ferro agut' (DCVB).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Ferragut.

Localització: s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Catany

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Ferragut / da. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39.

Malnom: Ferrer Vell, es

Transcripció fonètica: [əzfə, re'vej] [səfə'rerə]

Variants formals: Ferrer Vell, de cas; Ferrera, sa

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: *Ferrer* (*subst.*): Persona que fabrica objectes de ferro o que treballa el ferro. *Vell* (*adj.*): 1. De molta edat. 2. Antic, del temps passat; anterior a l'actual. 3. Que ha durat molt, que no és nou (DCVB).

Etimologia: Compost de *ferrer*, del llatí FĒRRARIŪ, amb el mateix significat, i de l'adjectiu *vell*, del llatí vulgar VECLU, variant del clàssic VĒTŪLUS, 'vell' (DCVB).

Motivació: El portador fou el primer ferrer que hi hagué a s'Arenal; posà la ferreria el 1910 a la carretera Militar. El fill també heretà el mateix malnom, amb l'adjectiu inclòs (CANALS 2010a: 76-78).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Muntaner

Procedència: Palma

Concordança: Ferrer / a. (JO); Ferrer. (PG)

Referències bibliogràfiques: MJ 1981. 4: 9; OL 1992. 58: 6; OL 1995. 105: 13; OL 1997. 122: 14; BF 1999a: 497; PFSC 2000: 44-45; PFSC 2001: 43; PFSC 2003: 37; OL 2003. 201: 7; PC 2010b. 272: 6; MM 2010: 778; PFSC 2014: 22; PFSC 2017: 131, 136, 159, 170; PFSC 2018: 218-219, 234-235.

Malnom: Ferrer, (es), -a, (sa)

Transcripció fonètica: [fə're]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. *adj.* pertanyent al ferro; propi al ferro 2. *subst.* Persona que fabrica objectes de ferro o que treballa el ferro (DCVB).

Etimologia: Del llatí FĒRRARIŪ, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Els distints portadors eren ferrers d'ofici. Cal comentar el cas dels dos ferrers des Piñarí de nom Pere; atès que nomien el mateix, s'originaren les distincions *mestre Perico* (Pere Alomar) i *mestre Pedro* (Pere Prats).

Localització: s'Arenal, ses Cadenes i es Piñarí

Cognoms: Canals; Barceló; Prats, Campins; Alomar, Bauzà

Procedència: Santa Maria; Porreres; ?; Inca, Vilafranca (Petra)

Concordança: Ferrer / a. (JO); Ferrer. (PG)

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 255-268; OL 1992. 65: 14; OL 1995. 98: 5; OL 1997. 120: 11, OL 1997. 124: 10; PFSC 2001: 33; PFSC 2017: 37, 242, 279; DM 2018a: 43-44; DM 2019b: 70.

Malnom: Ferreret

Transcripció fonètica: [fəɾə'ɾət]

Variants formals: Ferreret, madò

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Amfibi anur de la família dels discoglòssids, de membres prims i cos estilitzat, de color groc daurat amb taques negres o verd oliva brillant, endèmic de Mallorca (*Alytes muletensis*). 2. Mallerenga blava (ocell de la família dels pàrids, espècie *Parus caeruleus*. 3. Ferrer petit (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *ferrer*. Veg. *Ferrer*, (*es*), *-a*, (*sa*).

Motivació: És possible que en el cas de Barceló faci referència directa a l'ofici de ferrer, d'ell i la seva família. Sembla que hi ha una altra família amb el mateix malnom, de cognom Bibiloni, repartida entre ses Cadenes i es Pillarí, però ens manquen dades per saber-ne la motivació.

Localització: s'Arenal, es Pillarí i ses Cadenes

Cognoms: Barceló; Bibiloni

Procedència:

Concordança: Ferreret / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 52: 19.

Malnom: Fideu

Transcripció fonètica: [fi'ðew]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Cadascuna de les peces de pasta de farina, de forma cilíndrica i de poc gruix, que es mengen cuites, sia amb brou, sia seques (DCVB).

Etimologia: Mot creat en el parlar romànic dels mossàrabs, i des d'ací propagat primer al català, des d'on va passar al castellà, el portuguès, i als parlars occitans, francoprovençals, italians i romanesos; degué formar-se amb un verb *fidear* 'créixer', 'sobreeixir, extravasar-se', avui conservat en judeoespanyol, i per part seva derivat de l'àrab *fād* (imperatiu *fiḍ*, etc.), amb el mateix significat: van rebre els fideus aquest nom per la propietat que tenen d'augmentar de gruix i llargada quan es couen (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Figó

Transcripció fonètica: [fi'yo]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: I. 1. Figa petita, especialment la figa verda, encara no madura ni acabada de créixer. 2. Ampolleta en forma de figa. 3. Home petit o menyspreable per inútil. II. Taverna on es ven menjar (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *figa*, pres del llatí vulgar FĪCA 'figa', variant de FĪCUS, 'fruit de l'arbre *Ficus carica*, del qual hi ha nombroses varietats que es distingeixen principalment pel color de la pell i per la forma més o menys llarguera' (DCVB). En l'accepció II, prové modernament del castellà *figón*, i aquest de *figo*, forma antiga d'*higo* 'figa' (<llatí FĪCUS). (DRAE).

Motivació: Desconeguda. Possiblement hi ha almenys dues branques dels *Figó* de Lluçmajor: la primera emigrada a Sant Jordi i després Son Sunyer, i l'altra a ses Cadenes.

Localització: Son Sunyer i ses Cadenes

Cognoms: Taberner

Procedència: Sant Jordi (Lluçmajor) i Lluçmajor

Concordança: Figó / na. (JO)

Referències bibliogràfiques: AA 1993. 275: 10; OL 1997. 123: 10; OL 2001. 166: 20; PC 2006: 69; PFSC 2019: 20, 28, 36, 55, 95, 115-116; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Figonet

Transcripció fonètica: [fiyo'nət]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *figó* (veg. *Figó*).

Etimologia: Derivat diminutiu de *figó*, que ahora és un derivat de *figa* (veg. *Figó*).

Motivació: No queda clar que es tracti de la mateixa família dels Taberner *Figó*. En tot cas, sembla que al portador d'aquest malnom li deien amb el sufix diminutiu *-et* perquè era de complexió petita.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Figuerola

Transcripció fonètica: [fiʝə'rɔlə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: 1. Bòfega o nafra causada per la llet de la figa. 2. Nom d'uns quants pobles del Principat de Catalunya 3. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació *figuera*, femení de *figuerol*, amb el mateix significat. El mot *figuera* és pres del llatí del llatí FĪCARĪA, amb el significat d'arbre de la família de les ficàcies, de l'espècie *Ficus carica*; es fa de dos a quatre metres d'alçada, té les fulles palmades lobulades, rasposes i sinuades-dentades; el fruit (*figa*) és generalment piriforme, exteriorment verd, blanquinós, blavós o negre, dolç, de molt de consum com a aliment; moltes varietats de figuera fan dos esplets cada any, i prenen multitud de noms adjectius' (DCVB).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Figuerola.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Pons

Procedència: Costitx

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 190.

Malnom: Flauta

Transcripció fonètica: [ˈflawtə]

Variants formals: Flauta, de can; Flauta, mestre

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. a) Instrument musical consistent en un canó cilíndric de fusta o de canya, tapat per un extrem i obert per l'altre, amb un forat prop del primer per a bufar-hi i amb diferents forats distribuïts al llarg del tub i que s'obren i tanquen amb els dits o amb claus per a produir les diferents notes. b) Instrument musical de disposició igual a la del flabiol, però més llarg, usat principalment pels pastors i pels sonadors de festa major (Mallorca) 2. Sonador de flauta (DCVB).

Etimologia: Mot comú a les diverses llengües romàniques d'Occident, d'origen incert. Algunes d'elles el prengueren de l'occità, i potser totes; en la seva formació és possible que vagin intervenir factors onomatopeics, però amb això no queda explicat el conjunt de la seva formació; d'altra banda difícilment pot ser casual la gran semblança amb l'occità antic *flauja* i *flaujol*, català *flabiol*, francès *flageolet* 'flabiol', occità *flaujar* 'flabiolar, tocar el flabiol', provinents d'un derivat del llatí FLARE 'bufar' encreuat amb el grec *πλαγίανλος*. Potser l'occità antic *flautar* 'tocar la flauta' resulta d'un encreuament del llatí tardà *flatare*, amb el mateix significat, amb l'occità *flaujar* (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Flauta. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: L. 10 (s/n), 44; AG 1982. 13: 4; PFSC 1984: s/n; OL 1995. 104: 85; JO 1996: 271; S'U 1997. 126: 27; MM 2010: 750-751; PFSC 2001: 3; LP 2002. 179: 9; PC 2006: 209; PC 2013: 139; PFSC 2017: 26; PFSC 2018: 319; DM 2018a: 38.

Malnom: Fogó, -na

Transcripció fonètica: [foˈɣo]

Variants formals: Fogó, de can; Fogona, madò

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Fogar; suport on es col·loca allò que es vol coure o escalfar, i que té un dispositiu adequat per al combustible. 2. Forat que hi ha a la part posterior del canó de les armes de foc i que servia de conducte per a comunicar el foc a la càrrega (DCVB).

Etimologia: Derivat de foc, pres del llatí FŌCU, que en el llenguatge clàssic significava ‘fogar, llar’, però que en llatí vulgar passà a significar l’element foc en general. *Fogó* és un mot comú amb el castellà *fogón*, però aquest és suspecte de ser manlleu antic del català, en particular el fet que en castellà no es documenta fins a la fi del segle XVI, de primer com a terme nàutic i allí el terme que tradueix normalment el nostre mot és *hornillo*; també el portuguès *fogão*, i fora d’això no es troba més que en l’occità modern transrodanès *fogon*. Tanmateix sembla que l’amazic *θafkunt*, plural *θifukān* «fourneau» hagi de procedir d’un *FOCONE del llatí vulgar (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. Cal dir que una altra família de *Fogó* de Lluçmajor, de cognom Garau, habità a Coll d’en Rabassa (GALIANA 2019: 73-74).

Localització: s’Arenal, es Piñarí i ses Cadenes

Cognoms: Clar; Monserrat

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Fogó / na. (JO); Fogó, Fogona, Fogons (els). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1994. 81: 17; OL 1995. 104: 85; OL 1999. 149: 22; PFSC 2001: 35; OL 2002. 188: 5, 26; OL 2004. 213: 28; PC 2010b. 272: 5; PFSC 2017: 232, 291; PFSC 2018: 234-235; PFSC 2019: 31, 92; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Forn, des

Transcripció fonètica: [dəs'forn] [əsfor'ne]

Variants formals: Forner, es

Tipologia: Establiments comercials, d’oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: *Forn:* 1. Lloc clos dins el qual es produeix calor per la combustió de llenya, carbó, gas, etc., o per l’arc voltaic, per a coure alguna cosa, i que té una obertura (boca) per on s’hi fica el combustible, es carrega i descarrega de la cosa que es cou, i entra l’aire necessari per a la combustió. 2. Casa on hi ha un forn públic per a coure pa d’encàrrec. 3. Lloc excessivament calent. *Forner:* Persona que té un forn que treballa en un forn (DCVB).

Etimologia: *Forn:* del llatí FŪRNU, amb el mateix significat. *Forner:* del llatí FURNARIU, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Podem pressuposar que els portadors eren forniers o estaven relacionats directament amb un forn. Hi ha qualche cas que s’ha de matisar, com és el cas que Garcias sembla que no era forner. Per altra banda els Martí i Vila són una família que o bé havien estat relacionats amb un forn d’origen, o bé en tengueren un a ses Cadenes que durà molt poc temps i del qual no hem localitzat ningú que el recordàs.

Localització: ses Cadenes i s’Arenal

Cognoms: Martí, Vila; Garcias; Gaspar; Pons; López; Móra

Procedència: Alcúdia; Lluçmajor; Palma; Barcelona; Albacete; ?; Alcúdia

Concordança: Des Forn. (PG)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 13; S’A 1982. 10: 1, 11; S’A 1982. 16: 16; AG 1988. 4; OL 1991. 52: 19; OL 1992. 65: 14; AA 1993. 275: 10; OL 1996. 112: 10; OL 1997. 119: 11; S’U 1997. 126: 27; BF 1999a: 498; OL 1999. 153: 13; S’U 2001. 174: 4; PFSC 2001: 43; OL 2001. 166: 20;

OL 2001. 171: 11; OL 2002. 187: 19; OL 2003. 192: 4; JA 2007: 35, 42-43; PC 2010a: 84, 272; PFSC 2017: 138-139, 239-240, 291- 293; PFSC 2018: 219, 234-235; PFSC 2019: 16, 20, 23, 25, 28, 31, 33, 35-36, 44, 48, 49, 55-56, 61, 77, 84, 86, 88, 90, 94, 110-111, 114-116.

Malnom: Fornet, des

Transcripció fonètica: [dəsfor'nət]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: De *forn* (veg. *Forn, des*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *forn* (veg. *Forn, des*).

Motivació: Els portadors tenien en propietat es Fornet, nom popular del teatre-cinema Los Ángeles, de ses Cadenes. Desconeixem si en aquell indret hi havia hagut un forn.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Vich

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 173: 30; PC 2010a: 273; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 31, 96; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Forqueta

Transcripció fonètica: [for'cətə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Forca de forner, per a posar la llenya dins el forn. 2. Cadascun dels bastons dels filats per a caçar a beurada. 3. Bastó acabat en dues puntes, que serveix per a penjar i despenjar objectes a certa alçada. 4. Bastó acabat en dues puntes que serveix per a sostenir alguna cosa, com els braços d'un carro desjuntit, la botavara d'una embarcació, els braços d'una peanya de sant en les processons, etc. 5. Forquilla de menjar (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *forca*, pres del llatí FÜRCA 'instrument format per un pal de fusta acabat per un extrem en dues o més puntes, que serveix per a alçar o regirar la palla, l'herba, etc., especialment en les operacions agrícoles de ventar a l'era i d'apilar la palla o l'herba' (DCVB). Se sap que al voltant del 1600 es començaren a emprar les forquetes per menjar (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85.

Malnom: Fosquet

Transcripció fonètica: [fos'cət]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *fosc*, *-a*: 1. Mancat de llum, de claredat. 2. (Color) que té tendència a negre; que és menys lluminós que un altre amb el qual es compara. 3. Que no es deixa sentir o entendre bé pels sentits o per altra facultat cognoscitiva. 4. Que no percep clarament. 5. Mancat de vitalitat, de simpatia, d'alegria (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *fosc*, pres del llatí *FŪSCU*, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor?

Concordança: Fosquet / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Frare, es

Transcripció fonètica: [əs'frarə]

Variants formals:

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: 1. ant. Germà (en sentit propi de parentesc). 2. Religió pertanyent a certes ordes, especialment a les que tenen hàbit amb capulla. 3. Nom de diferents objectes per llur forma de capulla, d'hàbit, etc. recorden la figura d'un clergue regular. 4. Nom de diferents animals. 5. Nom de diferents plantes (DCVB).

Etimologia: Del llatí *FRATER*, *-TRIS* 'germà'. Antigament significava 'germà carnal', fill del mateix progenitor, i ha acabat per no designar més que els monjos, que entre ells es tractaven de 'germà' per llur germanor en una orde religiosa (DECat).

Motivació: Desconeguda. Sabem que no té relació amb el convent de frares de la Porciúncula, i el portador no exercia de frare, malgrat que no podem afirmar que ho fos en temps primer.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Gelabert

Procedència: es Coll d'en Rabassa?

Concordança: Frares (de cas); Frares (Na). (JO); Frare, Fraret, Frares. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Fred, -a

Transcripció fonètica: ['fret] ['freðə]

Variants formals: Fred, de can; Freda, sa Fadrina

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: I. *adj.* Mancat de calor. 1. En sentit físic: Que té una temperatura sensiblement més baixa que la del cos humà; que té un grau de calor inferior al normal o convenient. 2. fig. En sentit espiritual o moral: a) Que no és animat; mancat d'apassionament, d'ardor, de zel. b) Excessivament exacte o serè, sense inclinar-se a l'exageració, a deixar-se suggestionar, etc. c) Mancat d'excitació

genèsica. d) Mancat de força, de poder per a obrar, especialment per estupefacció. II. *subst.* 1. Sensació produïda per la pèrdua de calor. 2. Temps fred; absència relativa de calor (DCVB).

Etimologia: Del llatí FRIGDU, contracció vulgar de FRIGĪDUM, amb el mateix significat. La *i* de FRIGĪDUM en llatí clàssic era llarga, i per tant, caldria esperar en català *frit* (cf. el castellà *frío*, amb *i*, no amb *e*); però es veu que ja en llatí va predominar una forma FRĪGĪDUM amb *i* breu, probablement per influència analògica de RĪGĪDUM, i això fa que les formes romàniques del mot, fora del castellà i el portuguès, representin un FRĪGĪDUM amb *i* breu (francès *froid*, italià *freddo*, català *fred*, aragonès *fredo*, occità *frech*). (DCVB).

Motivació: Desconeguda. La família portadora del malnom *de can Fred* (Morro) prengueren el malnom per haver estat a l'hort de can Fred.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Campins, Prats; Morro

Procedència:

Concordança: Fred. (PG)

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; PC 2010a: 272, 372-374.

Malnom: Frit

Transcripció fonètica: [ˈfrit]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Participi passat de *fregir*: Coure en oli, llard o mantega bullents. Frit: a) *m.* Menja composta de trossos de carn i altres ingredients fregits (DCVB).

Etimologia: Del llatí FRĪCTUM, participi passat de FRIGĒRE ‘fregir’ (DCVB). Segons Joan Coromines, del llatí FRĪCTUS (també FRĪXUS). (DECat).

Motivació: Desconeguda. El malnom probablement s'originà a Santa Margalida.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Payeras

Procedència: Santa Margalida

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 369.

Malnom: Frontet

Transcripció fonètica: [frɔŋˈtət]

Variants formals:

Tipologia: Parts o elements del cos.

Significat: De *front*: 1. La part superior de la cara, compresa entre els dos polsos i entre les celles i el començament del cuir cabellut. 2. La part anterior d'un edifici, construcció, objecte material qualsevol. Especialment: a) La part d'una muralla compresa entre dos bastions veïns. b) Primera fila de la tropa formada o acampada; l'espai en ample ocupat per una porció de tropa o un exèrcit (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *front*, pres del llatí FRŌNTE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda.
Localització: s'Arenal
Cognoms:
Procedència: Lluçmajor
Concordança: Frontet. (JO)
Referències bibliogràfiques: JA 2007: 35.

Malnom: Fullaní
Transcripció fonètica: [fueə'ni]
Variants formals: Fullaní, es Patró
Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.
Significat: Cognom català força estès al País Valencià, Mallorca i Menorca.
Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *Fullana*, cognom català que ha donat nom a la possessió de *Son Fullana*, al terme de Lluçmajor. *Fullana* és la forma femenina del cognom *Fullà*, pres d'un cognom llatí FOLLIĀNUS, parent del FOLLIACUS cèltic que aporta Holder *Altcelt.* I, 1499. Pot ésser també derivat d'algun dels noms personals llatins FOLIUS, FOLIA o FULLIUS (*Aebischer Topon.* 90). (DCVB i ELC).
Motivació: Es tracta de dues famílies distintes, segurament relacionades amb Son Fullaní, possessió del terme de Lluçmajor. Cal dir que també hi ha hagut família dels Salvà *Fullaní* as Coll d'en Rabassa (*GALIANA* 2019: 75).
Localització: Son Sunyer i s'Arenal
Cognoms: Salvà; Peña
Procedència: Lluçmajor
Concordança: Fuianí (Fullaní). (JO); Fuianí, Fuianina, Fuianins. (PG)
Referències bibliogràfiques: AG 1981. 3: 8; AG 1981. 6: 3; AG 1981. 8: 3; AG 1982. 13: 4; SG 1983. 3: 12; PFSC 1984: s/n; PFSC 1989: 28; OL 1992. 66: 8; OL 1998. 135: 12; S'U 2001. 174: 27; PC 2010a: 273-276; PFSC 2017: 50; DM 2018a: 22, 28; PFSC 2019: 39; DM 2019b: 69-70; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Fumat
Transcripció fonètica: [fu'mat]
Variants formals:
Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.
Significat: 1. *adj.* Sotmès a l'acció del fum; ennegrit del fum. 2. (Animal mular) que té els morros negres). 3. fig. Irat, irritat (DCVB).
Etimologia: Participi passat de *fumar*, pres del llatí FŪMĀRE, 'donar fum', 'llançar fum', i aquest derivat de FŪMU 'fum' (DCVB).
Motivació: Desconeguda. És possible que sigui motivat per la característica física del portador?
Localització: s'Arenal
Cognoms: Ferrer; Tous
Procedència:
Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 2002. 186: 21; PC 2006: 81; PC 2010a: 272; PFSC 2014: 27.

Malnom: Fuster, (es), -a, (sa)

Transcripció fonètica: [fus'te] [əsfus,teγro'se]

Variants formals: Fuster Grosser, es; Fuster Vell, es; Fustera, madò

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona qui treballa la fusta i fa mobles i altres objectes d'aquest material (DCVB).

Etimologia: Del llatí FUSTARIU, amb el mateix significat, i aquest de FŪSTE 'bastó, soca' (DCVB).

Motivació: Els portadors eren fusters d'ofici. En el cas de *sa Fustera* era la filla d'un fuster.

Localització: s'Arenal, ses Cadenes i es Pillarí

Cognoms: Tomàs; Ferrer; Pons; Serra

Procedència: Lluçmajor; ?; es Molinar; ?

Concordança: Fuster / a. (JO); Fuster, Fustera. (PG)

Referències bibliogràfiques: MJ 1981. 4: 9; OL 1992. 68: 14; OL 1996. 112: 10; OL 1998. 132: 34; OL 2002. 184: 28; OL 2004. 213: 27; PFSC 2005: 24; PC 2006: 78, 109; PC 2010a: 341-345; PFSC 2018: 234-235, 375; PFSC 2019: 25, 27.

G

Malnom: Gall

Transcripció fonètica: [ˈjaɫ]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: I. 1. Mascle de l'espècie d'aus *Gallus domesticus*, de la família de les gallinàcies, que es distingeix de la femella o gallina per tenir la cresta més grossa i carnosa i els tarsos armats d'esperons llargs i aguts. 2. Figura o objecte que imita la forma del mascle de la gallina. 3. Nota o veu estrident i desafinada dins un cant o so d'instrument. 4. fig. a) Persona o animal que predomina o pretén de dominar entre els altres. b) Persona irascible, baralladissa, que crida molt i és propensa a envestir. II. Nom de diferents animals als quals s'atribueix semblança amb el gall (DCVB).

Etimologia: Del llatí GALLU, amb el mateix significat que I (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Soler, Galmés

Procedència: Petra

Concordança: Gall (de Son). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 56: 11; OL 1995. 104: 86; OL 1997. 120: 17; PFSC 2002: 13; OL 2003. 193: 44; PFSC 2006: 99; PC 2006: 192; PC 2010a: 268.

Malnom: Gallardeta

Transcripció fonètica: *[jəɫər'ðətə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *gallard*: 1. De prou bona qualitat sense esser de luxe. 2. *m*. Bandereta llarga i estreta, generalment de forma triangular, que serveix d'insígnia o per a fer senyals, especialment en arborar-se al cim d'un pal de nau (DCVB).

Etimologia: Pres de l'occità i francès *gaillard* 'vigorós, valent', que s'ha considerat derivat del mot llatí vulgar *GALLĒUS; en realitat si bé l'etimologia del mot francès és incerta, és probable que fos pres del celta britònic *gualart* 'dominador, dominant, sobirà', com ho comprova l'existència de bastantes variants romàniques amb *gu-* i cap amb *j-* (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Morlà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Gaiardeta (Gallardeta). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2004. 213: 28; PC 2006: 86; PC 2010a: 350-355.

Malnom: Galleta (o Garleta, o Gatleta)

Transcripció fonètica: [ɟəɫ'lətə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut. És possible que tenguí un significat semblant al de *xerrador* ‘que xerra; especialment, que xerra molt o que té inclinació a xerrar molt’ (veg. la proposta etimològica). (DCVB).

Etimologia: Desconeguda. És possible que sigui un derivat de *garla*, que alhora és derivat postverbar de *garlar* ‘xerrar; parlar abundantament’, pres del llatí GARRŪLARE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda. És tracta d’una branca de la família des Coll d’en Rabassa (GALIANA 2019: 77).

Localització: ses Cadenes i s’Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: es Coll d’en Rabassa (Llucmajor)

Concordança: Galleta. (JO); Gatleta (Can). (PG)

Referències bibliogràfiques: MJ 1981. 4: 9; JL i JV 1984: 68; PFSC 1989: 24; LC 1989: 172; OL 1992. 65: 14; OL 1993. 80: 13; OL 1995. 104: 85; S’U 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; OL 2000. 155: 9; OL 2000. 161: 12; OL 2001. 166: 20; PC 2006: 275-277; PC 2010a: 88, 106-108; PFSC 2017: 38, 40; PFSC 2019: 32, 36, 102-103, 115.

Malnom: Galletes, en

Transcripció fonètica: [əɲɟə'lətəs]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *galleta*: 1. Pa sense llevat i cuit dues vegades, destinat a l’aliment de soldats o de mariners. 2. Coqueta plana, de farina amb sucre o sal, de consistència dura. 3. Peça rodona aplanada que va col·locada a l’extrem superior d’un pal de nau o barca (DCVB).

Etimologia: Plural de *galleta*, pres del francès *galette*, amb el mateix significat que 1., derivat de *galet* ‘còdol, palet de riera’, per la consistència dura i la forma plana del bescuit pastisser i del pa de munició; el francès *galet* és diminutiu del francès antic *gal*, amb el mateix significat, que sembla ser mot d’origen preromà, probablement forma normando-picarda d’un mot potser heretat del cèltic (DECat).

Motivació: Al portador li deien així perquè son pare i sa mare tenien una fàbrica de galletes al carrer dels Foners (Palma). (GALIANA 2019: 76).

Localització: s’Arenal

Cognoms:

Procedència: es Coll d’en Rabassa

Concordança: Galletes. (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 268.

Malnom: Gallina, en

Transcripció fonètica: [en̪ə'linə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Au femella de l'espècie *Gallus domesticus*, que es distingeix del gall per esser més petita, tenir també més petita la cresta i estar generalment mancada d'esperons. 2. *adj.* Persona covarda o pusillànime (DCVB).

Etimologia: Del llatí GALLĪNA, amb el mateix significat que 1. Al costat d'aquesta forma es produí, en llatí arcaic, una variant GALĪNA, amb -L- simple, que quedà confinada al llatí vulgar, i que s'explica per la norma fonètica històrica llatina que simplificava les geminades en posició pretònica, quan seguia síl·laba llarga (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñlarí

Cognoms:

Procedència: Porreres

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Galliner, (es)

Transcripció fonètica: [ɟəli'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: I. Pertanyent o relatiu a les gallines. II. Persona que compra i ven gallines. III. 1. Lloc tancat, generalment amb barres de fusta o amb reixa metàl·lica, on estan les gallines. 2. *fig.* Lloc on hi ha molta gent que crida o fa soroll, on és difícil d'entendre's uns amb els altres. 3. La part alta i més allunyada de l'escenari, dins un teatre, en el qual estan els espectadors de més poc preu (DCVB).

Etimologia: A les accepcions I. i II. és derivat per sufixació de *gallina*. A l'accepció III l'ètim és el llatí GALLĪNARIŪ, amb el mateix significat que 1 (DCVB).

Motivació: El portador feu feina de cocouer, és a dir, anava pels horts i possessions de la contrada, comprava i revenia els ous, ja fossin de gallina, ànnera o indiots, i també tot l'aviram que era a la venda i els venia a Palma (CANALS 2010a: 348-350). És molt possible que sigui de la família dels Amengual *Galiner* des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 76).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Amengual

Procedència: es Coll d'en Rabassa? (Algaida)

Concordança: Galiner o Galliner, Gallinera, Gallineres (ses). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 67; PC 2010a: 341-342, 346, 348-350.

Malnom: Gallines, (en), (na)

Transcripció fonètica: [ɟə'linəs]

Variants formals: Gallines, es Patró; Gallines, madò

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *gallina* (veg. *Gallina*, *en*).

Etimologia: Plural de *gallina* (veg. *Gallina*, *en*).

Motivació: El portador es dedicava a la venda de gallines i ous que comprava en els horts dels voltants de la ciutat de Palma, activitat que desenvolupava amb un carro petit (LLINÀS 1998: 136: 13). Es tracta de la mateixa família que els *Galines* des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 76).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Amengual

Procedència: es Rotlet

Concordança: Galines. (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n; OL 1992. 63: 8; OL 1992. 66: 8; PFSC 1992: s/n; OL 1994. 81: 17; OL 1997. 121: 16; OL 1998. 136: 13; OL 2000. 162: 53; PFSC 2001: 15; PFSC 2017: 50.

Malnom: Gamba, de can

Transcripció fonètica: [ˈɟambə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: I. 1. Cama, en el sentit d'aptitud per a caminar. 2. a) Ocell de la família de les escolopàcides, de diferents espècies del gènere *Limosa*, principalment la *Limosa melanura* i la *Limosa rufa* (gamba roja). b) Gamba negra: ocell camallarg de la família de les caràdrides, espècie *Totanus fuscus*, que es cria prop dels aiguamolls i s'alimenta d'animalons aquàtics. II. 1. Crustaci de diferents espècies, principalment dels gèneres *Palaemon* i *Alpheus*, que són semblants a llagostins, però molt més petits i de Colors. més obscurs; es troben en gran quantitat prop de la vorera i els pescadors els agafen i empren com a esca per a pescar moltes classes de peix. Amb diferents adjectius, el mot gamba significa altres espècies diverses de crustacis (DCVB).

Etimologia: En l'accepció I deriva probablement de l'italià o l'occità *gamba* 'cama' (<llatí CAMBA, i aquest del grec *καμπή*). En l'accepció II prové probablement de l'antic plural *gàmbers* (pronunciat *gambes*), i aquest provinent d'una forma CAMBĀRUS del llatí vulgar, en llatí CAMMĀRUS, pres del grec *κάμμαβος* amb el mateix significat, que es degué encreuar amb el grec *κάραος* 'llamàntol, espècie de llagosta', mitjançant una forma intermèdia *cabbarus*; en català sembla haver-se generalitzat des del mossàrab de València, de l'Ebre i de les Illes Balears (DCVB i DECat).

Motivació: Els portadors estaven relacionats amb l'hort de can Gamba, antropotopònim procedent d'un malnom de motivació desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Gamba / es. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Ganones

Transcripció fonètica: [ɟəˈnonəs]

Variants formals:**Tipologia:** No definida.**Significat:** Incert. Pot significar *poques ganes*. *Gana*: 1. Desig, tendència de la voluntat a fer una cosa. S'usa sovint en plural. 2. Especialment, Appetit, desig de menjar. 3. a) de gana: en bona disposició de salut i d'humor. b) De mala gana: en mala disposició de salut o d'humor (DCVB).**Etimologia:** Incerta. És possible que sigui un derivat plural de *ganona*, format per sufixació diminutiva del mot *gana*, mot peculiar del català i el castellà, propagat des d'Espanya a Itàlia i Portugal, i a alguns dialectes occitans i del Magreb; d'origen incert, probablement d'un gòtic **ganō* f. 'gana, avidesa' (DECat).**Motivació:** Desconeguda.**Localització:** s'Arenal**Cognoms:** Garau; Pou**Procedència:** Lluçmajor; ?**Concordança:** Ganones. (JO)**Referències bibliogràfiques:** S'U 1997. 126: 27; PFSC 2001: 11; PC 2006: 54, 67.**Malnom:** Garbes**Transcripció fonètica:** [ˈʝarβəs] [ˌʝarβəsˈkɫarəs] [əɾˌrozˈjərβəs]**Variants formals:** Garbes Clares; Garbes Vell; Garbes, es Ros**Tipologia:** Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.**Significat:** 1. Feix d'espigues tallades i lligades, que generalment es compon d'algunes gavelles. 2. Feix de coses de qualsevol mena reunides i lligades a manera de garba d'espigues. En el malnom *Garbes clares*, el mot *clar* significa que no abunda, que existeix en poca quantitat, amb grans intervals (DCVB).**Etimologia:** *Garba* (o el plural *garbes*), del fràncic **garba* 'feix d'espigues tallades' (alt alemany antic *garba*, alemany *garbe*). *Clares*, plural de *clar*, de llatí CLĀRU, amb el mateix significat (DECat i DCVB).**Motivació:** El malnom s'originà a Lluçmajor. El primer portador, treballador a una rota a Lluçmajor, va tenir una mala anyada i va fer només cinc garbes. Ho contà al cafè i d'aquí sorgí el malnom de *Garbes Clares*, simplificat a la descendència com a *Garbes*.**Localització:** ses Cadenes i s'Arenal**Cognoms:** Roig, Llull, Balaguer**Procedència:** Lluçmajor**Concordança:** Garbes. (JO)**Referències bibliogràfiques:** MJ 1981. 4: 4; DQ 1986; LC 1989: 149-150; OL 1992. 65: 14; OL 1997. 121: 16; OL 1997. 122: 14; OL 1997. 123: 10; OL 1997. 125: 18; OL 1998. 133: 18-19; OL 1999. 147: 4; OL 2000. 161: 12; OL 2000. 164: 13; OL 2001. 166: 20; PFSC 2001: 29, 41; PC 2013: 230-231; PFSC 2017: 34; PFSC 2019: 15, 18, 21, 25, 28, 34-36, 44, 47, 49, 55-57, 61-62, 66, 78-80, 86, 90, 110-111, 114; DM [s. a. 2]: s/n.**Malnom:** Garonda, de**Transcripció fonètica:** [dəjəˈroŋdə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nom d'una possessió i torrent del terme de Lluçmajor.

Etimologia: Es tracta d'un topònim d'ascendència cèltica amb el significat de 'curs d'aigua'. *Garona* (Occitània), *Gironde* (França), *Garona*, *Garroña*, *Guareña*, etc. de la península Ibèrica hi estan directament relacionats. Segons Joan Coromines discuteix aquest nom: explica que el nom cèltic del riu *Garona* és *Garumna* i que no es pot relacionar amb *Girona*, del llatí GERUNDA. Argumenta que els detalls de la formació del nom cèltic *Garumna* no estan definitivament establerts, però és segur que tenia *mn*, cosa que coincideix amb la terminació de participi indoeuropeu *-omēna*. Per tant, sembla que era indoeuropeu, però no es pot assegurar que fos cèltic (OnCat).

Motivació: Els portadors segurament estan relacionats amb la possessió i/o torrent de Garonda, de Lluçmajor.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Rigo

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39; BF 1999b: L. 4.

Malnom: Garreta

Transcripció fonètica: [ʝə'ɾətə]

Variants formals:

Tipologia: Parts o elements del cos.

Significat: 1. Garra petita; la garra d'un animal, d'un calçetí, etc. 2. Cognom català (sembla que no documentat a Mallorca). (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *garra* 'part inferior de la cama de l'home, de les cavalleries i algun altre quadrúpede', 'sofraja', 'garró', del cèltic **garra* amb el mateix significat, igual que l'occità *garra* i el francès *jarret*; *garra* 'grapa o urpa' (de les feres, grans ocells, etc.) és paraula castellana sense relació etimològica amb aquella, i provinent de l'àrab *gárfa* 'grapats' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86; OL 1997. 124: 12.

Malnom: Garriguer, (es)

Transcripció fonètica: [ʝəri'je]

Variants formals: Garriguer, de cas

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona encarregada de guardar la garriga (DCVB). En el cas que ens ocupa fa referència al guarda d'una possessió o d'una barriada d'estiueig.

Etimologia: Derivat per sufixació de *garriga* 'terreny no conrat, poblat de mates i arbusts i d'arbres no gaire grossos'. Tant *garric* 'varietat d'alzina, alzina nana' com *garriga* deriven l'un de l'altre en manera de collectiu, són mots comuns al català amb l'occità, d'una arrel preromana *karr-* a la qual pertanyen també el castellà *carrasca*, portuguès *carrasco*, etc. (DECat).

Motivació: Es tracta d'un malnom de diverses famílies. Els Matas i Amengual estigueren a Son Granada i Son Salamisses (Llucmajor); uns altres Matas a Son Verí de Baix i els Oliver a Son Sunyer. Per altra banda, l'Associació de Veïns de les Meravelles contractà diversos garriguers per a guardar les cases de la barriada: tots ells foren coneguts popularment com *es Garriguer*, entre ells mestre Joan Roig *Tic-tac*, de ses Cadenes.

Localització: s'Arenal, Son Sunyer i les Meravelles

Cognoms: Matas, Amengual; Estrany; Matas; Oliver; Roig

Procedència: Llucmajor

Concordança: Garriguer / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; PFSC 1993: 7; OL 1998. 134: 12; S'U 1998. 134: 27; OL 2000. 161: 12; OL 2001. 171: 7; S'U 2002. 186: 24; OL 2004. 213: 28; PC 2006: 36, 54, 109; PC 2010a: 342-345; PC 2013: 446-448; PFSC 2017: 40, 278-279; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 44-46, 61, 98-101.

Malnom: Garrotets, de can

Transcripció fonètica: *[də, caŋjəro' təts]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *garrot*: 1. Bastó gruixut. 2. Bastó en general. 3. Peça de fusta corbada que serveix per a fer-hi passar una corda o vencill i estrènyer la càrrega d'una bèstia o carro, les espigues que formen una garba, etc. (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació i plural de *garrot*, mot probablement pres del francès *garrot* 'bastó fort', avui una mica antiquat, però ja antic, sobretot amb el sentit de 'projectil de ballesta', alteració del francès antic *guaroc*, *waroc*, que volia dir això mateix i sobretot 'garrot de garrotar una càrrega': derivat del verb francès antic i dialectal *garrokier*, *waroquer*, 'garrotar la càrrega d'un animal', que suposa com a ètimon un verb fràncic **wrokkan* 'torçar fortament', cf. Flamenc *wrooken* 'retorçar, descaragolar', que sembla relacionat per una banda amb el baix alemany major *wroken* 'barallar-se', etc (DECat).

Motivació: Desconeguda. Malnom procedent de Bunyola. A s'Arenal els conegueren més aviat com a *Tallador*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Amengual

Procedència: Bunyola

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 102-105.

Malnom: Garrut

Transcripció fonètica: [ʒə'rut]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Que té bona garra; que té les cames grans. 2. fig. Arribat a total creixement; fadrí ja fet, que ja no és noi. 3. Tort de les cames, que en caminar es topa dels garrons. 4. Que duu els peus bruts (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *garra* (veg. *Garreta*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Píllari

Cognoms: Comas

Procedència: sa Pobla

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Gaspar

Transcripció fonètica: [ʒəs'pa]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: Del llatí bíblic Gaspar, nom d'un dels tres sants reis d'Orient.

Motivació: Desconeguda. Segurament el primer portador devia nòmer Gaspar, o estava relacionat amb qualcú amb aquest nom.

Localització: s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Monserrat

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Gaspar / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 26; JM 1989. 177: 10; OL 1992. 61: 23; PFSC 2017: 204-205; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Gat, es

Transcripció fonètica: [əz'jat]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Mamífer carnívor de la família dels fèlids, espècie *Felis catus*, digitígrad, amb unghes retràctils, les varietats del qual difereixen principalment pel color i algunes com la d'Angora per l'abundància de pèl. 2. Nom que s'usa amb diferents adjectius per a designar diverses espècies de mamífers més o menys consemblants al gat domèstic. 3. Nom que s'aplica a persones amb diferents adjectivacions i significats fundats en la semblança de qualitats amb les del gat animal domèstic. 4. Nom de diferents objectes materials que per llur forma o per llur aplicació podem comparar-se al gat domèstic. 5. Embriaguesa, en el llenguatge vulgar o familiar (DCVB).

Etimologia: Del llatí tardà *CATTUS*, amb el mateix significat que 1. d'origen incert en llatí (DECat).

Motivació: El portador se solia engatar (accepció 5).

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Ruiz

Procedència: Fora Mallorca

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Gato, es

Transcripció fonètica: *[əz'jato]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Veg. *Gat, es* (accepció 1).

Etimologia: Segurament del castellà *gato* 'gat', amb el significat de 'Mamífer carnívor de la família dels fèlids, espècie *Felis catus*', presos ambdós del llatí tardà *CATTU* (DCVB i DECAt).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms: Rosselló

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Gel, des

Transcripció fonètica: [dəd' dʒɛɫ]

Variants formals: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Tipologia:

Significat: 1. Aigua reduïda a l'estat sòlid pel fred. 2. Fred intensíssim, tant en sentit propi com en sentit figurat (DCVB).

Etimologia: Del llatí *GĒLU*, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador era repartidor de gel. En un principi, el gel s'anava a cercar a Palma a l'empresa Frío Industrial, però després se'n muntà una fàbrica a s'Hort de Son Verí, i es fabricava allà (CANALS 2006: 187-188).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Rigo

Procedència: Santanyí

Concordança: Des Gel. (PG)

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; PFSC 2001: 42; S'U 2002. 186: 24; OL 2003. 190: 30; PC 2006: 187-188; PC 2010a: 390-391.

Malnom: Gelat

Transcripció fonètica: [ʒə'lat]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: 1. Solidificat pel fred. 2. Que té semblança amb el gel, pel color, per la transparència, per la consistència, etc. 3. hiperb. Intensament fred o enfredorit. 4. hiperb. abusivament, Fred, menys calent del que cal. 5. fig. Esglaiat, paralitzat (de por, sorpresa, etc.). 6. *m.* Beguda o menjar glaçat (DCVB).

Etimologia: Participi passat de *gelar*, del llatí GĒLARE, amb els significats '1. *tr.* Convertir en gel o glaç; solidificar pel fred. 2. *intr.* Fer un fred intensíssim, de 0 graus en avall' (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Segura

Procedència: Segura

Concordança: Lluçmajor

Referències bibliogràfiques: OL 2003. 193: 44; PC 2013: 43-44.

Malnom: Gelater, (es)

Transcripció fonètica: [ədʒ:ələ'te] [dədʒ:ə'fats]

Variants formals: Gelats, des

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que fa o ven gelats (DCVB). Veg. *Gelat*, accepció 6.

Etimologia: Derivat per sufixació de *gelat* (veg. *Gelat*).

Motivació: A la plaça de la Reina Maria Cristina de s'Arenal hi havia un petit quiosc amb voladís i una enramada a l'estiu, regentada per la família des Gelater. Hi servien refrescs, herbes, aiguardent i palo, paloma (mescla de cassalla i palo) i gel en barres, però sobretot era conegut per la venda de gelats (LLINÀS 1994. 81: 17). També anava fins es Pillarí a vendre els gelats, a la porta del ball o cinema de can Comte.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1993: 13; OL 1994. 81: 17; OL 1999. 150: 13.

Malnom: Genovoi (o Jonovoi, o Genevoui)

Transcripció fonètica: [ʒəno'vɔj] [ʒono'vɔj] *[ʒənə'vɔj]

Variants formals: Genevoui, es Vell; Genevoui, es Coix; Genovoi, de can

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Incerta. Probablement de *jovenoi*, diminutiu de *jove*: 1. *adj.* De poca edat. 2. *subst.* Persona jove, no arribada a la maduresa (DCVB).

Etimologia: Incerta. Segons Joan Veny, podria procedir de **jovenoi*, format per *jove* (del llatí IŪVĒNE, amb el mateix significat) més el sufix diminutiu *-oi*, freqüent a Mallorca. Aplicat com a malnom, **Jovenoi* per doble metàtesi, hauria passat a **Jevonoi* i *Jenovoi* (VENY 1996: 76 i DCVB). Cal aclarir que Veny recull també les formes *Genovoi* i *Jonovoi*, les quals hem recollit en antropotopònims des Pillarí (Pau Tomàs) i ses Cadenes (Martí Salvà).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Píllari i ses Cadenes

Cognoms: Mulet

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 69; PC 2010a: 125; BC 2018: s/n; DM 2018a: 22; PFSC 2019: 21, 28, 34, 37, 84, 89, 116.

Malnom: Geperut, es

Transcripció fonètica: [əḃʒ:əpə'rut]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Que té gep 'protuberància a l'esquena o al pit, produïda per una desviació de la columna vertebral o de l'estèrnum' (DCVB).

Etimologia: M-Lübke i Baist argumenten l'existència de *GIBBERTŪS, derivat del llatí arcaic GIBBER, -ĒRIS 'gep', 'geperut', variant de GIBBUS: derivat pel llatí vulgar, segons el model de CORNU/CORNŪTUS (DECat).

Motivació: Segons la informació de la filla del portador, de la família dels *Meló*, quan tenia 6 anys caigué a una pedrera mentre jugava a futbol. Es rompé la columna vertebral i quedà geperut.

Localització: s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Alemany

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Geperuda, Geperudeta. (PG)

Referències bibliogràfiques: BS i MT 2002. 179: 31.

Malnom: Geramí, -na

Transcripció fonètica: [ʒərə'mi]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *gessamí*: 1. Arbust de la família de les oleàcies, de l'espècie *Jasminum officinale*, de troncs flexibles i estriats, flors oposades, imparipinnades, amb les fulloles allançades, flors blanques i oloroses en cimes terminals, i fruit en baies rodones; és planta conrada en els jardins per la bellesa i perfum de les seves flors (DCVB)

Etimologia: Segurament es tracta d'una variant amb rotacisme de la [s] de *gessamí*, variant de *llessamí*, i aquest de l'àrab i persa *jasmin*, amb el mateix significat. Una altra possibilitat seria que tengui a veure amb el nom propi d'home *Jeremies*, pres del llatí bíblic IEREMIAS (DCVB). D'aquesta manera, la terminació *-es* s'interpretaria com a plural i s'eliminarà, formant *Jeremí*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Vich

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Gerrer, (es)

Transcripció fonètica: [zə're]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Qui fabrica o ven gerres i atuells semblants. 2. Pedrís o post adossada a la paret, generalment de la cuina, per a tenir-hi gerres (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de gerra, que segons el DCVB sembla procedir del llatí GERŪLA 'atuell de transport, bóta', però amb contaminació de l'àrab *jarra* 'hídria' (cf. les formes *algerra* i *angerra*, que indiquen l'aplicació de l'article aràbic). Per contra, Joan Coromines fa procedir el mot directament de l'àrab *ǧarra*, amb el mateix significat que en català; no sembla que de la variant *gerra/jarra* sigui causa més que l'existència de pronúncies locals o socials diferents en l'àrab vulgar hispànic: totes dues es troben en els parlars portuguesos i en català antic, però el català i el castellà han generalitzat l'una o l'altra en forma divergent (DECat).

Motivació: Probablement el primer portador era gerrer d'ofici.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Pallicer

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86.

Malnom: Gil, de can

Transcripció fonètica: [dəcaŋ'ziŋ]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home, sobretot estès com a cognom (DCVB).

Etimologia: Del nom propi llatí AEGIDIUS, nom d'un ermità occità del segle VII (ELC).

Motivació: Desconeguda. Malnom procedent de Bunyola. A s'Arenal els conegueren com a *Tallador*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Oliver

Procedència: Bunyola

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 52: 19; PC 2010a: 102-105.

Malnom: Glopè, des

Transcripció fonètica: [dəzylo'pət]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: De glop: porció de líquid que es beu i que cap d'una vegada a la boca (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *glop*, mot que entre les llengües romàniques només es troba en català i occità, i que apareix en forma molt semblant en les llengües germàniques, però aquí en un doble tipus *glup-* i *gulp-* (i alguna altra variant), propi aquell de l'escandinau i aquest també escandinau i dels idiomes nòrdics del germànic occidental; encara que no n'hi ha notícia en gòtic, podria haver-hi existit i podríem creure llavors que l'haguéssim rebut del gòtic; però essent incertes aquesta existència i la forma que hi hauria revestit, i apareixent mots d'estructura molt semblant, però també un poc discrepant, en les llengües eslaves i en basc, és probable que tot plegat siguin creacions paral·leles, però autòctones, en cada una d'aquestes famílies lingüístiques, i en totes elles amb caràcter imitatiu, onomatopèic, del so de la deglutició (DECat).

Motivació: Els portadors regentaren el celler Es Glopset, de s'Arenal, des de la seva fundació el 1963, nom posat perquè a més de poder-hi comprar vi també s'hi podia «fer un glopet» (és a dir, s'hi podia beure). Amb el mateix nom es traspassà el 1973 o 74 a ses Fontanelles com a bar restaurant Es Glopset.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Reynés, Obrador

Procedència: Palma, Felanitx

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Gofis

Transcripció fonètica: [ˈgɔfis]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Desconeguda. Apuntam la possibilitat que es tracti realment del mot *gòfia*, pronunciat per apòcope elidint-ne la *-a*, tret característic del parlar mallorquí, i amb una forma plural: *gòfies*. Si és així, es tracta d'un derivat d'una arrel *goff-*, onomatopèia del renou del qui menja molt o apressadament. Segons el DCVB una *gòfia* és, a Mallorca, una 'llesca de pa torrat amb oli, especialment el sucats amb oli de la caldera dels molins, o el que els mariners torren després de fer-lo servir de plat' (DCVB). El NOTIB documenta *can Gofis* a Algaida i Palma, i també *Son Gofis* a Palma.

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament està relacionat amb la possessió Son Gofis (Son Ferriol).

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Goiet

Transcripció fonètica: [goˈɛət]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Pons

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; OL 2001. 166: 20.

Malnom: Goixet

Transcripció fonètica: [go'ʃət]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Incert. O bé deriva de *goix*: conjunt de brins que neixen d'una mateixa tija, en els cereals i llegums, o bé de *goixo*: gras, inflat (DCVB).

Etimologia: O bé és un derivat diminutiu per sufixació de *goix*, variant de *guaix*, i aquest de *guaixar* 'brotar', 'treure, el gra sembrat, diferents brots'; mot d'extensió només regional en català, comú amb l'occità *gaissar* amb el mateix significat i pres del gòtic *wahsjan* 'créixer' (DECat). O bé un derivat diminutiu per sufixació de *goixo*, amb el mateix significat, d'etimologia molt incerta. Probablement cal relacionar el mot *goixo* amb el radical que ha donat mots francesos i occitans del tipus *gouju* 'farcit, gros', *gouge* 'noia grassa', *goujat* 'golut', etc., dels quals parla L. Spitzer en ZRPh, XLII, 202 (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Clar

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Llucmajor)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 63: 8; OL 1993. 73: 20; OL 1993. 78: 12; OL 1997. 119: 11; S'U 2002. 186: 21; PC 2006: 36, 59; PC 2010a: 358-360; PC 2013: 200; PFSC 2014: 26, 53; PFSC 2018: 250; PFSC 2019: 95.

Malnom: Goixó

Transcripció fonètica: [go'ʃo]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Veg. *Goixet*.

Etimologia: Derivat per sufixació de *goix* o *goixo* (veg. *Goixet*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Catany

Procedència: Llucmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: SG 1975: 82.

Malnom: Goixo, -a

Transcripció fonètica: [ˈgəʃo] [ˈgəʃə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Gras, inflat (DCVB).

Etimologia: Veg. *Goixet*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Salvà, Lull

Procedència:

Concordança: Goja, Goges (ses). (PG)

Referències bibliogràfiques: AA 1993. 275: 10; OL 1997. 119: 11; OL 1999. 147: 4; OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 273; PFSC 2019: 25, 28, 34, 55-57, 82, 86, 110, 116; DM 2019b: 70.

Malnom: Gran

Transcripció fonètica: [ˈgran]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Que excedeix la mesura o grau ordinari en dimensions, capacitat, quantitat, intensitat. 2. especialment, a) Que és pervingut al límit o a un grau considerablement avançat de la seva creixença. b) D'edat avançada. c) Aplicat al temps; avançat, allunyat del seu començament. 3. Que ultrapassa el nivell ordinari quant a la dignitat, categoria, mèrits, condició intel·lectual o moral, etc. 4. *m.* Grandària, dimensions (DCVB).

Etimologia: Del llatí GRANDE, amb el mateix significat que 1., que en el llenguatge vulgar substituï al clàssic MAGNUM (DCVB).

Motivació: En el cas de Son Sunyer, el portador era un home molt gran. Pel que fa al segon portador, es tracta del fill d'un home alt, fet pel qual era conegut com a *Llarg*, però es canvià per *Gran* perquè ja hi havia una altra família amb aquest malnom. El portador era des Coll d'en Rabassa i treia marès a les pedreres de ses Cadenes (GALIANA 2019: 80).

Localització: Son Sunyer i ses Cadenes

Cognoms: Mas; Serra

Procedència: Campos; es Coll d'en Rabassa

Concordança: Gran. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Granada

Transcripció fonètica: [grəˈnaðə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: O bé de *granada* I. Acte de granar. II. 1. Projectil de ferro ple de pólvora o d'altre explosiu i disposat per a ésser llançat i explotar en el moment de l'impacte. 1. ant. Cert enginy de caça. III. Cognom català. O bé femení de *granat*: 1. Que té el gra ben format; arribat a la maduresa. 2. Compost de grans; que forma grans. 3. fig. Arribat a la creixença completa; d'edat adulta, i principalment que passa de mitja edat. 4. fig. Important; especialment dit de persones de molta categoria o significació. 5. fig. Fort; intens (DCVB).

Etimologia: Pot tenir a veure amb una granada II., pres del castellà i amb el mateix significat, o bé granada I o femení de granat, derivats de granar 'I. Produir gra un cereal; ext. Madurar i desenvolupar els fruits en general. II. Agranar. 1. Recollir i tirar cap envant, amb una granera, qualque cosa (gra, pols, neu, etc.). 2. Netejar amb una granera. 3. met. Llevar violentament una gosa d'enmig, fer-la desaparèixer de pressa d'un lloc ', format damunt gra '1. Cadascun dels cossos petits, més o menys arrodonits, que són llavor i fruit dels cereals. 2. col·lectivament, Els fruits o llavors de diferents plantes alimentícies separats de l'espiga o de la palla', pres del llatí GRANNU, amb el mateix significat (DCVB). Finalment, podria procedir directament del topònim Son Granada, possessió del terme de Lluçmajor. En tot cas, Joan Coromines anota diversos topònims, i els fa derivar de *granat*, *-ada*, o bé 'que ha fet gra', o bé 'gros, crescut' (OnCat).

Motivació: Desconeguda. Atès l'origen suposat de la portadora pensam que no té a veure amb la possessió de Son Granada.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Bunyola?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 129: 13.

Malnom: Granot

Transcripció fonètica: [grə'not]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Animal amfibi del gènere *Rana*, principalment la *Rana esculenta*, que té l'esquena verda amb ratlles longitudinals, el ventre blanc, les cames molt llargues que li permeten fer grans salts, i la boca molt gran; viu a la vorera de les basses i altres llocs d'aigua dolça, dins la qual neda molt veloçment i es submergeix en veure's en perill. 2. fig. Persona o animal semblant a un d'aquells amfibis, especialment per tenir el ventre voluminós, per moure ràpidament les cames estant allargat, per tenir la veu ronca, etc. (DCVB).

Etimologia: Forma masculina de *granota*, que resulta del més antic *granolla*, intercanviant-se en català la terminació amb una de més corrent; *granolla*, forma comuna amb l'occità *granolha* i el francès *grenouille*, que venen de *RANUCULA (que també existí en llatí vulgar, igual que els coneguts RANUNCULA i RANINCULUS), diminutiu del llatí RANA, amb el mateix significat; el canvi de RANUCULA en el romànic *granolla*, *-ouille*, molt probablement és degut a influència preromana, segurament la del mot *kraksantos* d'on venen l'occità antic *graiissan* i el nostre *graixando*, que han designat varietats de granota (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Frau

Procedència:

Concordança: Granot. (JO); Granot. (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 331-333; DM 2018a: 81.

Malnom: Grau, de can

Transcripció fonètica: [ˈgraw]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: Probablement és un derivat sincopat del cognom *Garau*, que té com a origen el nom propi d'home *Garau*, pres del germànic *Gairoald* 'govern de la llança'. De fet, Francesc de Borja Moll indica que la forma *Grau* existeix també com a procedent del llatí GRADU, 'escaló', però a Mallorca es pronuncia sovint *Grau* el cognom que s'escriu *Garau* o *Guerau* (DCVB i ELC).

Motivació: Podem suposar que té el primer portador estava relacionat amb el cognom *Garau*. Sigui com sigui, el cafè que regentà de 1919 a 1930 as Coll d'en Rabassa es conegué com can *Grau* (GALIANA 2019: 78).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Garcias

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Llucmajor)

Concordança: Grau. (JO); Grau (de Can). (PG)

Referències bibliogràfiques: Veg. *Grina, (na)*.

Malnom: Grauete

Transcripció fonètica: [graˈwete] *[graˈvete]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Derivat del cognom català *Garau*.

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *Grau* amb el sufix castellà *-ete*, corresponent a *-et* en català, del mot *Grau*, o bé del cognom *Garau*. Sobre l'etimologia de *grau* i *garau*, veg. *Grau, de can*.

Motivació: Desconeguda. Tal vegada el primer portador estava relacionat amb el cognom *Garau*, o amb qualche topònim que té com a origen aquest cognom tan estès a Llucmajor, com Son *Grauet* (topònim d'una possessió a Llucmajor i alhora d'un xalet a s'Arenal).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Oliver

Procedència: Llucmajor

Concordança: Grauete (en). (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 18; PC 2006: 354.

Malnom: Grina, (na)

Transcripció fonètica: [ˈgrinə]

Variants formals: Grina, madò; Grina, de ca na

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Cognom català, antigament nom propi.

Etimologia: Podria esser la feminització de grill, del llatí GRILLUS ‘insecte ortòpter de diferents espècies del gènere *Gryllus*, principalment els *Gryllus domesticus* i el *Gryllus campestris*; és de color negre, de devers tres centímetres de llarg, i és notable pel soroll agut que produeix amb el fregadís dels èlitres en les nits d’estiu’. Cal dir que si bé la forma femenina més comuna és *grilla*, a Mallorca la forma és *grina*, formada damunt un suposat *gri(n)*, atesa la pronúncia ioditzant. Ara bé, ens decantam per pensar, tal i com ens fa a saber el Dr. Miquel Sbert, i amb la documentació familiar de què disposam, que l’ètim del malnom s’ha de cercar en una síncope del cognom *Gari* en *Gri*, i una feminització posterior d’aquest. En aquest cas, *Gari* és un antic nom propi d’home, pres del germànic *Warin*, del radical *waran*, ‘abrigar’, i que en català també tenim la variant *Guari* (DCVB, ELC i DECat).

Motivació: A l’arbre genealògic familiar hi veiem Antoni Fullana Garí, de malnom *Gri*, nascut el 6 d’agost de 1788. Era el repadrí de Francisca Aina *Grina*, la primera portadora del malnom a s’Arenal.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Garau, Garcias, Roig

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Gri / na. (JO); Gri. (PG)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39; DQ 1986; AG 1988. 4: 5; LC 1989: 165-16; OL 1991. 52: 19; OL 1992. 67: 12; OL 1992. 68: 14; OL 1993. 73: 20; OL 1994. 87: 5; OL 1997. 127: 14; OL 1998. 133: 18-19; OL 1998. 139: 19; OL 1999. 153: 13; OL 2000. 155: 9; OL 2000. 156: 10; OL 2001. 168: 20; OL 2001. 180: 9; PFSC 2001: 19, 26; OL 2002. 182: 24; OL 2003. 190: 30; OL 2004. 213: 28; PC 2006; PFSC 2008: 12; PC 2010a; PFSC 2017: 33, 35-38, 40, 42-43, 58, 62, 67-68, 70, 152, 156-157, 224, 242; PFSC 2018: 135, 143, 217, 219, 235-237, 241, 243, 249, 306, 309; DM 2018b: 625-626, 633, 641; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 31, 33, 39, 42, 96-100, 114, 116; DM 2019a: 245, 253, 275; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Groc, -ga

Transcripció fonètica: [ˈgroc] [ˈgrɔjə]

Variants formals:

Tipologia: Colors.

Significat: De color de l’or, del sofre o d’un color consemblant sia més clar o més fosc (DIEC).

Etimologia: Del llatí CRŌCUS ‘safrà’ i ja usat també com a nom del color groc, i aquest, del grec κρόκος ‘safrà’ (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Pastor

Procedència: Petra

Concordança: Grog. (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2000: 17; OL 2003. 193: 44; PC 2006: 49.

Malnom: Guillemot

Transcripció fonètica: [ʒiə'mət]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: Derivat per sufix augmentatiu del nom propi d'home *Guillem*, pres del nom personal germànic *Willahelm* (DCVB).

Motivació: El portador, que nomia Guillem, era un home gran i gros, i per això li deien Guillemot (CANALS 2010a: 106-107). És de la família dels *Galleta*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 39; PC 2006: 187; PC 2010a: 88, 106-107; PC 2013: 148.

Malnom: Guitarra

Transcripció fonètica: [ʒi'terə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Instrument musical compost d'una caixa de fusta de forma semblant a un vuit, amb un mànec llarg dividit en trasts per barretes de metall o d'os, al llarg del qual passen sis cordes que es tiben i afluixen amb clavilles, es fan sonar amb la mà dreta i es pitgen en els trasts convenients amb els dits de la mà esquerra. 2. Objecte o peça de forma semblant a la caixa d'una guitarra (DCVB).

Etimologia: De l'àrab *kītārā*, amb el mateix significat, i aquest del grec κίθαρα 'cítara' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Guitarreta. (JO); Guitarró (es). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Guixa

Transcripció fonètica: [ˈʒiʃə]

Variants formals: Guixes, de ca ses

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Planta lleguminosa de l'espècie *Lathyrus sativus*, i el llegum que fa; és planta anual, amb el tronc de 30 a 50 cm., fulles d'un parell de folíoles linear-lanceolades, flors blanques, rosades o blavenques, llegum oblong i polisperm amb les llavors blanques i aplatades, que s'empren com a

aliment per a persones i bestiar. 2. ant. Pedra llisa, palet de riera. 3. Llombrígol. 4. Ocell molt semblant a un ferrerico, però més petit (DCVB).

Etimologia: Mot comú amb l'occità *geissa*, amb el mateix significat (d'on el francès manlevà *gesse*), d'origen obscur; si bé és versemblant que sigui preromà, amb una base **g(u)ěssīa*; però encara que hi ha alguns mots baltoeslaus i germànics semblants que designen plantes alimentoses, com 'cereal', 'agram', l'afinitat semàntica no és prou concreta per poder-se'n refiar com a guia ferma (DECat).

Motivació: Desconeguda. A s'Arenal hi havia una casa dita ca ses Guixes, i a Son Sunyer un hort dit can Guixa. No sabem si tenen cap relació mútua. Tampoc no tenim gens clar a quin dels significats respon la motivació del malnom.

Localització: s'Arenal i Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Guixa. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2004. 213: 28; PC 2006: 206; MM 2010: 750.

Malnom: Guixer

Transcripció fonètica: [ʒi'ʃe]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Qui treballa en guix, o qui ven guix. De *guix*: 1. Sulfat de calci hidratat, que, en deshidratar-se parcialment per la calcinació, dóna una substància blanca que, feta pasta amb aigua, s'endureix ràpidament i per això s'empra en la construcció i en l'escultura. 2. Barreta de la dita substància, emprada per a senyar damunt fusta, pissarra, roba, etc. (DCVB).

Etimologia: Del llatí *GYPUS*, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Probablement es tracta d'un membre de la família dels *guixer* que Pere Galiana documenta a Coll d'en Rabassa. Els primers portadors foren Pere Albertí i la seva dona madò Aina Maria Calafat: als voltants dels anys setanta i finals del segle XIX tengueren un forn de guix a Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 79). Malnom que es transmeté a diverses famílies. El portador que hem documentat nomia Esteve *Guixer*, i era l'encarregat de la fàbrica d'esperit de ses Cadenes.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Aloy? Calafat? Albertí?

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Guixer, Guixera. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Gustí, de can

Transcripció fonètica: [də, caŋgus'ti] [də, caŋgos'ti]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nom propi d'home, derivat d'*Agustí*.

Etimologia: D'*Agustí* transformat en *Gustí* per afèresi. Nom propi d'home pres del llatí AUGŪSTĪNUS (DCVB).

Motivació: El portador treballà al forn de ca n'Agustí o can Gustí, a s'Arenal, dit així perquè el propietari nomia Agustí. Al seu poble d'origen era conegut com *el Xatet* (no té a veure amb *Xatet, es*).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Ferre

Procedència: Banyeres de Mariola (Alcoià)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2003. 192: 4; PC 2006: 121-122; PC 2010a: 250.

H

Malnom: Hereu, de ca s'

Transcripció fonètica: [dəˌcasəˈrəw]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Successor d'algú com a propietari, per mort d'aquest; persona a qui pertany una cosa per disposició testamentària o llegat. 2 Primogènit d'una casa, al qual es solia deixar en heretat la major part dels béns paterns (DCVB).

Etimologia: Del llatí HERĒDE, amb el mateix significat que 1. (DCVB). És possible que faci referència a la finca de *ca s'Hereu* (Llucmajor), datada el segle XV. El 1524 el propietari era Bartomeu Julià, de malnom *l'Hereu* (o *s'Hereu*). Per això es coneix avui dia encara com *ca s'Hereu* o *Son Julià* (FONT OBRADOR 1974: 102; 1978: 129).

Motivació: El primer portador possiblement fou propietari o estadant de la possessió de ca s'Hereu (Llucmajor). També és possible que faci referència a una altra finca amb el mateix nom, o bé l'origen directe és el malnom *s'Hereu*.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Llucmajor?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 100: 7; PC 2006: 206; JA 2007: 35.

Malnom: Hermanos Valientes, es

Transcripció fonètica: [əd̪z:erˌmanozvaˈljɛntes]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Germans valents. *Germà:* 1. Persona o animal nat dels mateixos pares, o del mateix pare o mare, que un altre. 2. Persona considerada en quant al lligam d'afecte que l'uneix amb els altres membres de la família humana, de la raça, de la religió, de la professió, etc. *Valent:* *adj.* 1. Coratjós, que no té por, que sap obrar davant el perill. 2. Que val moralment; digne de respecte. 3. Fort, intens o molt gran (DCVB).

Etimologia: Compost del castellà *hermanos*, plural d'*hermano*, corresponent al català *germà*, presos ambdós del llatí GERMĀNU, amb la mateixa accepció 1, i de *valientes*, plural de *valiente*, corresponent al català *valent*, presos ambdós del llatí VALĒNTE, 'que val' (DRAE i DCVB).

Motivació: Es tracta de tres germans conductors de galeres que estigueren uns pocs anys a s'Arenal. Els posaren el malnom entre el gremi perquè tots tres eren forts i rabassuts.

Localització:

Cognoms: Amat?

Procedència: Palma?

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Hort Nou, de s'

Transcripció fonètica: [dəsər'nəw]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Hort més nou, respecte d'un hort vell. *Hort*: 1. Tros de terra no gaire extens, on es conren verdures, llegums i arbres fruiters. 2. Mesura superficial equivalent a vint-i-cinc destres quadrats, o sia, la setzava part d'una quarterada. *Nou*: 1. Produït o ocorregut fa poc; aparegut de poc temps; que apareix per primera vegada. 2. Que encara no ha servit o ha servit molt poc. 3. Que no ha estat sinó molt poc en un lloc, en un càrrec, etc. 4. Posterior a un altre que ve a reemplaçar o al qual ve a afegir-se; no el mateix (DCVB).

Etimologia: Compost d'*hort*, pres del llatí HÖRTU amb el mateix significat, i de *nou*, pres del llatí NÖVUM, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador estigué a s'Hort Nou, de Son Sunyer.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Hort Petit, de s'

Transcripció fonètica: [də'sɔrpə'tit]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Hort petit, respecte d'un hort més gran. *Hort*: veg. *Hort Nou, de s'*. *Petit*: I. *adj.* i *subst.* 1. Que no té les dimensions ordinàries entre les coses de la mateixa espècie o en relació a altres coses. 2. De poc grau (DCVB).

Etimologia: Compost d'*hort*, pres del llatí HÖRTU amb el mateix significat, i de *petit*, mot germà de l'occità i francès *petit*, que ja degué existir en un gran sector del llatí vulgar en la forma PITTINUS, mot de creació expressiva, paral·lela a *pitulus*, *piccinus*, *pikkinnus*, *pitikkus*, que s'han mantingut en altres zones de la Romània, amb el mateix caràcter que el nostre petit (cf. italià *piccolo*, *piccino*, castellà i portuguès *pequeño*, *-eno*). (DCVB i DECat).

Motivació: Els primers portadors estigueren a s'Hort Petit, de Son Sunyer.

Localització: es Pil·larí

Cognoms: Bauzà

Procedència: Sant Joan

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 24.

Malnom: Hort, de s'

Transcripció fonètica: [də'sɔrt]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Veg. *Hort Nou, de s'*.

Etimologia: Del llatí HÖRTU amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Els primers portadors segurament estaven relacionats directament amb un hort, del qual n'ignoram la seva localització.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Garí; Company

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 161: 12; PC 2010a: 355; DM 2019b: 70.

Malnom: Hostal, de s'

Transcripció fonètica: [dəsos'taʃ]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. ant. Lloc on hom s'estatja transitòriament, fora de la seva residència habitual. 2. Casa on, per la paga, es dona menjar i allotjament (DCVB).

Etimologia: Del llatí HOSPĪTĀLE, 'casa d'hostes' (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Els primers portadors devien estar relacionats amb qualche hostal. Cal dir que a s'Arenal hi havia la casa urbana dita ca s'Hostal, de la qual no sabem si està relacionada amb la família *de s'Hostal*, de Son Sunyer.

Localització: Son Sunyer i s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Hostal, en s'

Transcripció fonètica: [ənsos'taʃ]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Veg. *Hostal, de s'*.

Etimologia: Veg. *Hostal, de s'*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Hostal (de can s'). (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: L. 5.

I

Malnom: Inquero, (s'), -a

Transcripció fonètica: [inˈcero] [inˈcerə]

Variants formals: Inquera, sa Vella

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi d'Inca.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació d'Inca. Es tracta d'un mot precatalà d'etimologia desconeguda. Segons Antoni Maria Alcover, potser de l'àrab *hinka* 'galta, coster', però indica que és estranya la pèrdua de la *h* inicial. Miquel Barceló defensa que el topònim deriva d'una forma *n.k.n.* / *n.q.n.* —de l'arrel amaziga *w.n.*— que significa 'pujada, elevació, terreny ascendent'. Joan Coromines, per part seva, fa una llarga explicació al respecte: d'entrada rebutja la primera hipòtesi. Primerament relaciona el topònim amb tres formes de l'edició de Bofarull del Repartiment (*Duaya Gabelican*, *Duayat Jablinquan* i *Toya Gibilincam*, del districte de les Muntanyes). Assenyala que, deixant de banda el genèric *du^eaiia*, diminutiu de *dai^a* 'llogaret', les tres formes duen *ğebelincan* —lligades amb nom d'*Inca*, sobretot amb la *-n* final de *Inkan* del còdex àrab. Per això, és fàcil que s'hi sobreentengui *ğähäl* 'muntanya, puig' i que en la versió en lletres llatines hi estigui aglutinat el mateix mot. Així, o bé designaria Inca mateix o la part del terme més pròxima a les muntanyes. També és probable que *Gebelincan* hagués designat el puig d'Inca i que els musulmans n'haguessin extret *-Incan* (com figura en el còdex àrab), amb l'accent, en el parlar àrab vulgar, en la penúltima síl·laba pel fet de ser tancada o llarga, i que, posteriorment, els pobladors catalans catalanitzassin aquesta forma en Inca. No obstant això, no és clar d'on provenen les síl·labes *incan*. D'altra banda, Coromines hi veu una altra possible construcció, basant-se en el topònim *s'Avencà*, que tot i que sembla un nom en *-ar*, derivat d'*avenc*, és probable que sigui un derivat en *-an* de la forma *Abincan* del segle XII, *abincanu* 'lloc dels avencs'. Aleshores, el lingüista es demana si pot ser d'aquí que els moros mallorquins haurien extret llurs *Incan* i *Ğebelincan*, com si haguessin fet una falsa anàlisi *ğebel Abi-Incan*, com si diguéssim 'el puig pare d'Inca' (IBPAP).

Motivació: Els portadors eren originaris d'Inca, o bé estaven emparentats amb inquers. Almenys hi hagué dues famílies distintes amb aquest malnom, a ses Cadenes i s'Arenal.

Localització: ses Cadenes i s'Arenal

Cognoms: Munar, Comas; Martorell

Procedència: Inca

Concordança:

Referències bibliogràfiques: JM 1989. 177: 10; OL 1997. 120: 11; OL 1997. 122: 17; S'U 1997. 126: 27; OL 2001. 166: 20; OL 2003. 190: 30; OL 2004. 213: 27; PC 2006: 150; PC 2010a: 88, 272.

Malnom: Iris, de s'

Transcripció fonètica: [dəˈsirɪs]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom comercial d'un hotel de s'Arenal. *Iris*: 1. Arc de Sant Martí. 2. Coloració anàloga a la de l'arc de Sant Martí, produïda per la refracció o interferència dels raigs lluminosos. 3. Diafragma opac, muscular, contràctil, situat davant la lent de l'ull i que conté en el seu centre la nina o pupilla. 4. Gènere de plantes, típic de la família de les iridàcies (DCVB).

Etimologia: Pres del llatí *iris*, i aquest del grec ἶρις, ἱριδος 'arc de Sant Martí' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: Veg. *Xisquet*, (en).

J

Malnom: Jamaica, des

Transcripció fonètica: [dəx:a'majca]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom comercial d'un hotel a s'Arenal. El nom fa referència a Jamaica, estat insular de les Grans Antilles, al mar del Carib.

Etimologia: Mot que prové de *Xaymaca*, nom d'aquesta illa del Carib amb la llengua dels taïnos, poble originari, i que significa 'lloc gran amb aigua'.

Motivació: Els portadors varen regentar el Bar Restaurant Jamaica, a s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Martí; Tomàs; Muro

Procedència: Alcúdia; Lluçmajor; Cerdà

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 52: 19; OL 1995. 100: 7; OL 1998. 133: 18.

Malnom: Jane, na

Transcripció fonètica: [nə'ʒej]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Nom propi de dona.

Etimologia: Es tracta d'un nom triat per Edgar Rice Burroughs en llengua anglesa (veg. la motivació i *Tarzan, en*). En català equival a *Joana*, femení de *Joan* i té com a ètim el nom bíblic JOHANNES (DCVB).

Motivació: L'espòs de la portadora era molt gros i forçarrut —com el personatge—, i tenia molta traça per tragar el marès amb una mà, per la qual cosa fou anomenat *en Tarzan*. En contraposició hi havia l'esposa, que era més aviat magra, i per això li posaren *na Jane*, en record a la parella cinematogràfica *Tarzan i Jane*.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Oliver

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Jaquetó, -na

Transcripció fonètica: [ʒacə'to] *[ʒicə'to]

Variants formals: Jaquetona, madò

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *jaqueta*: 1. Peça exterior del vestit d'home, amb mànegues, que no arriba més avall dels genolls, i modernament no passa gaire més avall de la cintura. 2. Peça exterior del vestit de les dones, amb mànegues, que cobreix el tronc fins més avall de la cintura (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu de *Jaqueta*, pres del francès *jaquette*. Aquest mot és un derivat diminutiu de *jaque* 'espècie de gec o gipó' i probablement procedeix del nom propi *Jacques* 'Jaume' (DECat). Pel que fa al nom *Jaume*, veg. *Jaumeta*, de ca madò.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Catany

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Jaqueta / no (Giqueta). (JO)

Referències bibliogràfiques: SG 1975: 82; PFSC 1994: 21; OL 1995. 104: 8; BF 1999b: 192; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Jardí, des

Transcripció fonètica: [dədʒ:ər'ði]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Extensió de terreny, generalment closa, on es conreen principalment flors i plantes ornamentals (DCVB).

Etimologia: Del francès *jardin*, amb el mateix significat, diminutiu romànic del francès antic *jart* 'hort', provinent del fràncic **gard* 'clos', 'tanca d'hortes' (DECat).

Motivació: El portador regentà el Bar Es Jardí, a s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Mateu

Procedència: Mancor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 25; PC 2010a: 231-234.

Malnom: Jaumeta, de ca madò

Transcripció fonètica: [dəcəmə, ðəʒəw'mətə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi de dona.

Etimologia: Derivat femení per sufixació del nom propi d'home *Jaume*, pres del llatí JACOBUS, adaptació de l'hebreu *Iacob*, nom de dos sants apòstols (DCVB).

Motivació: Els portadors eren família de Jaumeta Tomàs Cirerol *Buscaneta* (*madò Jaumeta*).

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Jaumetes (de ca ses). (JO)

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 33, 134.

Malnom: Jaumot, en

Transcripció fonètica: [əɲzəw' mət]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: Derivat augmentatiu per sufixació de *Jaume* (veg. *Jaumeta, de ca madò*).

Motivació: El portador nomia Jaume i era gran i forçarrut, fet que en motivà el sufix *-ot*. As Coll d'en Rabassa, d'on procedia anteriorment, el coneixien també com en Jaumot *Travassos* (veg. GALIANA 2019: 106), però no hem pogut recollir aquest malnom a ses Cadenes.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Morey

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Sant Llorenç des Cardassar)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; LC 1989: 116; GR 1991: 28; OL 1997. 119: 11; PFSC 2019: 16, 46, 48, 55-56, 63-65, 84-85, 96, 115.

Malnom: Jeroni, de can

Transcripció fonètica: [dəcaɲzə' rɔni]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: Del llatí HIERONYMUS, nom d'un sant dels primers segles de l'Església (DCVB).

Motivació: El primer portador era família directa d'un home de nom Jeroni.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Mas

Procedència: Sant Jordi

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Jonquet, (des)

Transcripció fonètica: [ʒoɲ' cət]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Joncar. Lloc on abunden els joncs, 2. Jonc, planta de diferents espècies del gènere *Juncus*, principalment el *J. lamprocarpus*, el *J. bicephalus* (Mallorca) i el *J. effusus* (València). També és el nom de plantes anàlogues, com l'espècie *Heleocharis palustris* (Menorca). (DCVB).

Etimologia: En tots els casos són derivats per sufixació de jonc '1. (veg. l'accepció 2). 2. Cadascuna de les tiges cilíndriques, primes i llargues d'aquestes plantes, que s'empren principalment per a fer-ne paneres, cistells i altres objectes', pres del llatí IŪNCU, amb el mateix

significat que 1. Pel que fa a *joncar*, és un derivat de jonc amb el sufix -et (<llatí -ĒTUM) indicador de lloc on es cria un vegetal (DCVB).

Motivació: El portador procedia de la barriada palmesana des Jonquet.

Localització: es Pillarí

Cognoms:

Procedència: es Jonquet

Concordança: Jonqueta. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Jordi

Transcripció fonètica: [ˈʒord̪i]

Variants formals: Jordi, madò

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: Del llatí GEORGIUS (<grec γεόργιος), nom del sant màrtir de Capadòcia (DCVB).

Motivació: El portador era fill d'un home de nom Jordi.

Localització: ses Cadenes i s'Arenal

Cognoms: Cabrer

Procedència: Son Macià (Marratxí)

Concordança: Jordi (de can). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 53: 20; OL 1992. 63: 8; S'U 1992. 68: 4; OL 1993. 73: 20; OL 1999. 147: 4; OL 1999. 152: 18; PFSC 2001: 23; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 168: 20; S'U 2002. 186: 21; OL 2003. 190: 30; PC 2010a: 268; PC 2013: 146-151; PFSC 2019: 24-27, 39, 75.

L

Malnom: La Montaña, de

Transcripció fonètica: [deɫamoŋˈtaja]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom comercial d'un cafè des Piñarí.

Etimologia: Del català *muntanya* (veg. motivació) 'elevació molt notable del terreny, de molts metres d'alçada', pres del llatí vulgar *MONTĀNEA (plural n. d'un adjectiu *MONTANEUS, del qual deriven MONTANIOSUS i MONTANICULA documentats en agrimensors llatins), conservat en totes les llengües romàniques d'Occident, i amb tendència a suplantar MONS 'munt', sobretot en francès, occità i català (DCVB i DECat).

Motivació: El primer portador regentava un cafè amb el nom castellà La Montaña, nom motivat pel fet d'estar ubicat al camí de Muntanya, des Piñarí. El nom del camí fa referència a una antiga ruta de transhumància des de les possessions de la marina a les de la muntanya (Serra de Tramuntana).

Localització: es Piñarí

Cognoms: Sánchez

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Lampino

Transcripció fonètica: [ɫamˈpino]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda. Apuntam la possibilitat que provengui de l'adjectiu castellà *lampiño* 'que no té barba', 'que té pocs cabells o poc pèl', o bé 'òrgan vegetal que no té pèl', que per qualque motiu que desconeixem s'ha velaritzat la nasal. L'etimologia de *lampiño* és incerta. És possible que sigui parent de *lámpara* 'làmpada', pres del llatí LAMPADA (<grec λαμπάς) 'torxa', o del llatí RARIPILUS, de RARUS 'estrany' i PILUS 'pèl' (DRAE). Una altra hipòtesi és que tengui a veure amb el topònim *Llampí* de Maria de la Salut, que Joan Coromines vincula amb el menorquí *Llimpa* i l'ètim llatí LĪMPĪDA, LĪMPĪDUS 'neta de vegetació' (OnCat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes i s'Arenal

Cognoms: Capellà; Puigserver

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Legionario

Transcripció fonètica: [ləxio'nario]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Pertanyent o relatiu a la legió. 2. En els exèrcits moderns, soldat de qualque cos dels que tenen nom de legió. 3. Soldat que servia en una legió romana (DCVB).

Etimologia: Mot castellà corresponent al català *legionari*, presos ambdós del llatí LEGIŌNARIŪS, amb el mateix significat que 1., derivat de LEGIO, -ONIS 'legió', derivat de LEGERE en el sentit d' 'escollir', 'reclutar'; figuradament 'munió de diables' (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. El fet de dir-se en castellà fa pensar que té com a motivació el l'accepció 2, això és, el primer portador devia estar relacionat amb el cos militar espanyol de La Legión.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Lido, des

Transcripció fonètica: [dəl'liðo]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom comercial d'un hotel de s'Arenal, a la barriada de Sometimes.

Etimologia: Incerta. És possible que vengui de l'italià *lido*, mot pres del llatí LITUS 'franja de la terra, que està banyada pel mar, per un riu o rierol'; és a dir, correspon al mot català *riba* (VELI). També és possible que vengui *Lido* (<grec Λυδός), rei dels meonis segons la mitologia grega, i epònim de Lídia (<grec Λυδία), regne hel·lenitzat de l'oest de l'Àsia Menor.

Motivació: El portador havia fet feina a l'Hotel Lido, actualment desaparegut. És possible que el nom de l'hotel es degui al Lido de Venècia, una formació arenosa allargada que forma la llacuna de Venècia. Aquesta explicació tendria sentit, perquè era un hotel situat just a la riba de s'Arenal.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Capellà

Procedència: PFSC 1993: 22; S'U 2002. 186: 21; PC 2006: 353; DM i OT [s. a.]: s/n.

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Llet, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'let]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: En aquest cas es tracta del ‘suc blanc o blanquinós, segregat per les glàndules mamàries de les femelles, i compost d’aigua, caseïna, glòbuls de greix i lactosa’ (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar LACTE, amb el mateix significat, i aquest del llatí clàssic LAC, LACTIS (DCVB i DECat).

Motivació: La portadora era una venedora ambulat de llet. La traginava amb un carro i la portava, almenys, a l’hort de ca n’Alegria, de s’Arenal. Era coneguda així a s’Arenal, però probablement tenia un altre malnom as Píllarí, on vivia.

Localització: es Píllarí

Cognoms:

Procedència: Lletera (sa). (PG)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 72: 5.

Malnom: Llopis

Transcripció fonètica: [ˈloɾpis]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català d’origen castellà.

Etimologia: Del cognom castellà *López*, derivat del nom de baptisme *Lope* ‘Llop’, pres del nom propi llatí LŪPUS (ELC i DCVB).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Llopis.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Sastre

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: AG 1988. 4: 5; OL 2003. 190: 30; PC 2006: 148-149; PFSC 2017: 38; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Llorençí, (es)

Transcripció fonètica: [loɾənˈsi]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Sant Llorenç des Cardassar.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Llorenç*, del topònim *Sant Llorenç des Cardassar*. Es tracta d’un hagiopònim català que pren el nom de l’església de Sant Llorenç, la qual té aquest sant com a titular i patró. Josep Mascaró Passarius, per altra banda, sosté que el nom és preislàmic, contemporani de la propera basílica paleocristiana de Son Peretó. Pel que fa al sant, prové del llatí, del nom propi d’home LAURENTIU. Pel que fa a l’especificador *des Cardassar*, segons la tradició oral prové del fet que un pastoret de Son Vives trobà en un cardassar ‘camp de cards’ d’aquesta possessió la imatge de la Mare de Déu Trobada, patrona de la vila (IBPAP i DCVB).

Motivació: El portador procedia de Sant Llorenç des Cardassar.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Riera

Procedència: Sant Llorenç des Cardassar

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 122: 14; PC 2007: 154-155; PC 2013: 488-489.

Malnom: Lluent

Transcripció fonètica: [lu'ent]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Que llueix. *Lluir*: 1. *intr.* Aparèixer lluminós; reflectir vivament la llum. 2. *intr.* Fer-se notar una persona o cosa com correspon al seu mèrit, bellesa, importància, etc. 3. *tr.* Exhibir, fer que es vegi i noti bé una cosa (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, del llatí LŪCĒNTE, amb el mateix significat. Ara bé, segons Joan Coromines, és simplement un derivat català de LŪCĒRE 'aparèixer lluminós, brillar' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Rosselló

Procedència: sa Cabaneta

Concordança: Lluent. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 94: 6; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 171: 11; OL 2001. 176: 35; OL 2003. 194: 35.

Malnom: Los Cordones

Transcripció fonètica: [ɫoskor'ðones]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: *Els cordons*, en llengua castellana. *Cordó*: 1. Conjunt de diferents fils retorts formant una espècie de corda prima, d'estructura cilíndrica, que serveix per a subjectar peces de vestir o de calçar o altres objectes. 2. Línia o faixa prima que es destaca, amb relleu o sense, damunt una superfície més o menys llisa (DCVB).

Etimologia: Compost castellà de *los* 'els' (plural d'*el*, del llatí ĪLLU, 'aquell') i *cordones* 'cordons', pres del francès *cordón*, derivat de *corde* 'corda' amb el sufix *-on* '-ó'. *Corda* deriva del llatí CHŌRDA 'budell', 'corda d'instrument musical', 'corda d'arc', 'corda de lligar', i aquest del grec χορδή 'tripa', 'corda musical, feta amb budells de bèsties' (DCVB i DECat).

Motivació: El portador era un mestre d'escola i els alumnes l'anomenaven així per una cançó. És possible que tengui a veure amb una cançó per ensenyar a fer-se els cordons de les sabates.

Localització: es Pillarí

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

M

Malnom: Madona de s'Aranjassa, sa

Transcripció fonètica: [səmə, ðɔnəðəsərən 'zasə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: *Madona*: 1. La masovera o la muller d'un amo de possessió. 2. Dona que té el domini d'una cosa (DCVB). *S'Aranjassa*: nom d'una població situada entre Palma i Lluçmajor, al nord de Son Sunyer, i d'una localitat sorgida amb l'establir de la possessió a la fi del segle XIX (IBPAP).

Etimologia: Compost de *madona*, format damunt la grafia aglutinada de *ma dona* 'missenyora' (*dona* és pres del llatí vulgar DOMNA, forma contreta del clàssic DŌMĪNA 'mestressa, senyora', amb el mateix significat), i el topònim *s'Aranjassa*, possessió situada al nord de Son Sunyer. Pel que fa a l'etimologia de *s'Aranjassa*, segons Antoni Maria Alcover, Francesc de Borja Moll i Josep Mascaró Passarius, sembla que es tracta d'un derivat català augmentatiu d'*aranja* 'fruit de l'aranger'. No gaire allunyada és la teoria formulada per Joan Coromines, segons la qual podria procedir d'un adjectiu de l'àrab vulgar *naranġi*, *-ġīya* 'de taronger' (*tarongal*, *entarongerat*), amb la deglutinació ulterior de la *n-* (que s'ha admès en les altres llengües romàniques) i d'aquí, a l'augmentatiu *Aranġ(i)assa* (DCVB, DECat i IBPAP).

Motivació: La portadora fou madona amb el sentit 1. de la possessió de *s'Aranjassa*.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Madora

Transcripció fonètica: [mə 'ðorə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: D'*amador*: I. 1. *subst.* Que ama. 2. Nom propi d'home, i cognom català. II. *adj.* Digne d'esser estimat (DCVB).

Etimologia: Femení del substantiu o l'adjectiu *amador*, o bé del nom propi d'home *Amador*, amb la vocal inicial suprimida per afèresi (DCVB).

Motivació: El primer portador probablement estava relacionat amb el nom *Amador*, o el seu femení *Amadora*. A *s'Arenal* hi ha almenys dues famílies amb aquest malnom, vengudes en èpoques diferents. Pel que fa a la segona, el malnom es va substituir d'un primer moment per *des Monterrey*.

Localització: *s'Arenal*

Cognoms: Amengual, Quetglas, Mesquida; Coll, Monserrat

Procedència: Algaida; Lluçmajor

Concordança: Mador / a (Amador). (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 25, 45; PFSC 1993: 7; OL 1994. 81: 17; CA 1996: 30; OL 1997. 120: 11; S'U 1997. 126: 27; OL 1998. 141: 24; OL 2002. 189: 9; OL 2004. 213: 28; PC 2006: 109, 364-365; MM 2010: 772; PC 2010a: 342-345, 365-367; PFSC 2011: 31; DM 2018a: 38.

Malnom: Magí, de can

Transcripció fonètica: [dəcam:əd' dʒi]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: D'una forma del llatí vulgar hispànic MAGINUS, variant de MAXIMUS, segons contenen les llegendes referents a l'ermità tarragoní sant Magí (DCVB).

Motivació: Els portadors estaven relacionats amb un familiar de nom Magí.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Bordoy, Oliver

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 205.

Malnom: Majoralet, es

Transcripció fonètica: [əzməʒorə'lət]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: De *majoral*: 1. ant. Superior, dirigent en general (d'una corporació o comunitat qualsevol). 2. El principal dels pastors, mossos de llaurança o criats, encarregat de governar-los en representació del propietari. 3. En els cotxes grans i diligències, l'home que guiava els cavalls i governava el vehicle. 4. Cadascun dels confreres encarregats d'administrar una confraria i organitzar la festa del Patró (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *major*, pres del llatí MAIÖRE, 'més gran', amb el sufix *-al* pres dels mots com *principal*, *general*, etc. (DCVB).

Motivació: El portador degué haver estat majoral. Podem suposar que el sufix *-et* respon a la complexió petita del portador.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Cerdà

Procedència:

Concordança: Majoral / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Malalts, des

Transcripció fonètica: [dəzmə'ləts]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Mancat de salut (DCVB).

Etimologia: Plural de *malalt*, el qual primerament fou *maualte* i *malalte*, i prové del llatí vulgar MALE HABĪTUS ‘el qui es troba malament’, participi de MALE SĒ HABĒRE ‘comportar-se o sentir-se malament’, dels quals provenen també l’occità *malaute* o *maualde*, francès *malade*, italià *malato* (DECat).

Motivació: La portadora era monja infermera.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Comas

Procedència: Santa Maria

Concordança:

Referències bibliogràfiques: JA 2000. 161: 11; OL 2000. 161: 12; PFSC 2017: 139.

Malnom: Males Cases, de ses

Transcripció fonètica: [dəsəsmaləs'kazəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Possessió de Lluçmajor. De *mal*: no bo; mancat de bondat (moral o material), i de *casa*: I. 1. Edifici destinat a habitació humana. 2. *absol.* L’edifici o departament d’edifici que ocupa qualcú amb la seva família. 3. Lloc abrigat on viuen certs animals o on es guarda alguna cosa. 4. Família; conjunt de gent que habita un mateix edifici o que està emparentada. II. 1. Cambra o departament d’un edifici. 2. Cadascun dels departaments, generalment quadrangulars, en què apareix dividida una superfície (DCVB).

Etimologia: Compost del femení plural de l’adjectiu *mal*, pres del llatí MALU, amb el mateix significat, i del plural de *casa*, del llatí CASA ‘edifici habitable’; en llatí clàssic, pròpiament significava ‘edifici rústec, fet de fusta o de canyissos’; en el llatí vulgar i tardà s’estengué el seu significat a designar tot edifici destinat a habitació humana (DCVB).

Motivació: El primer portador fou propietari de la possessió de ses Males Cases als afores de Lluçmajor, possiblement dites així per haver-hi un redol de casetes de mala fàbrica.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Mòjer

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BF 1999b: 58.

Malnom: Mallorca, des

Transcripció fonètica: [dəzmə'ʎɔrcə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert. Possiblement ‘aficionat a l’equip de futbol RCD Mallorca’.

Etimologia: Incerta. Pensam que fa referència al club de futbol RCD Mallorca, les sigles del qual a Real Club Deportivo Mallorca (Reial Club Esportiu Mallorca). En tot cas, fa referència al topònim

Mallorca, pres del llatí MAIORĪCA, nom que significa ‘la major’ (l’illa major) de les Balears, en oposició a MINORĪCA ‘Menorca’, que significa ‘la menor’ (l’illa menor). (DCVB). Els equips de futbol a Mallorca tradicionalment van precedits de l’article general. El fet de només tenir-ne una referència segurament explica aquesta forma especial, amb l’article salat.

Motivació: El portador segurament estava relacionat amb el club esportiu RCD Mallorca.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Font

Procedència: Petra

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 217-218.

Malnom: Manacorí, -na

Transcripció fonètica: [mənəkʊ'ri]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Manacor.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Manacor*. Hi ha diverses propostes etimològiques; segons Antoni Maria Alcover prové de l’àrab *Ma-nakor* ‘aigua argentina, molt clara. En canvi, Francesc de Borja Mill i Miquel Dolç defensen que el topònim prové d’una forma llatina de genitiu plural de MONACHUS, MONACHORUM ‘dels monjos’. Aquesta teoria es recolza sobre la suposada presència de monjos agustinians. Una altra hipòtesi, proposada per Álvaro Galmés de Fuentes indica que deriva de l’àrab bina’ *qur* ‘edifici, palau, situat en un turonet’. Joan Coromines i Josep Mascaró Passarius, per part seva, es basen amb les formes *Mobariga Monahal* (1232), *Abenimonacal* i *Rahal Mobarga Monahal* (1236), que relacionen amb *Manacor*. El nom de l’alqueria *Abenimonacal*, en el districte de Montuheri, el fan provenir del mossàrab *pinna monachalis* ‘penya dels monjos o de l’ermita’. A més, això fa pensar en l’ètim mossàrab *villa monachorum* ‘alqueria dels monjos’. Segons aquests investigadors, a més de dues altres interpretacions, apunten que el topònim també es pot interpretar com un derivat de l’àrab *Aben-Umm-ân-naqqâl* ‘fill de la Mare del Veloç’. Joan Coromines, per part seva, revisa les teories i indica que només es pot defensar una etimologia àrab per a *Manacor*, resultat de la convergència fonètica o suma de *Umm-ân-naqqâl* amb *Manāqâr*, participi que significa ‘gravat, pigallat’ o ‘picat, despistat’. Finalment, Miquel Barceló indica que es podria tractar del nom d’un grup amazic establert a Mayûrqa des de molt abans de l’arribada dels almohades (1203). (IBPAP).

Motivació: El primer portador procedia de Manacor.

Localització: s’Arenal i ses Cadenes?

Cognoms: Llinàs, Llodrà; Sbert

Procedència: Manacor

Concordança: Manacorí / na. (JO); Manacorí, Manacorina. (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 18, 25; OL 1992. 60: 14; OL 1992. 63: 8; AA 1993. 275: 10; OL 1995. 104: 86; PFSC 2001: 36; PC 2006: 185, 344-345; PC 2010a: 243; PFSC 2017: 33; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Mandia, de

Transcripció fonètica: [dəməŋ'diə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Possessió situada entre la vila de Manacor i Portocristo.

Etimologia: Segons el DCVB, probablement del basc *Mendi-a*, ‘la muntanya’. Segons Joan Coromines no és sostenible que tengui relació amb el basc *Mendi*. Atesa la forma antiga *Mendiga* sembla que sigui un nom mossàrab, pres o bé del llatí MENDĪCUS, o derivat, MENDĪCA; ‘lloc de captaires’ o ‘terra d’escàs rendiment’? Si fos d’origen aràbic, l’únic mot que s’hi acosta és *minṭiq* o *minṭiqī* (OnCat).

Motivació: Tot i no tenir-ne proves fiables, Onofre Llinàs diu que el portador era fill dels propietaris de Mandia, possessió de Manacor que abandonà per fer vida de nòmada a la Marina de Lluçmajor i s’Arenal (LLINÀS 1994. 82: 5).

Localització: s’Arenal

Cognoms:

Procedència: Manacor?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1994. 82: 5; PC 2006: 99.

Malnom: Mandins, (en)

Transcripció fonètica: [məŋ'dins]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda. As Coll d’en Rabassa hi ha uns *Mandins* procedents de Lluçmajor, de cognom Taberner. No tenim clar si hi estan directament relacionats o no.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Taberner?

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Mandins. (JO); Mandins. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Manescal, es

Transcripció fonètica: [əzmənəs'caɫ] [əzmənəs,caɫ'saŋt]

Variants formals: Manescal Sant, es

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Facultatiu que té per professió curar les malalties de les bèsties (DCVB).

Etimologia: Alteració de l’antic *marescal*, germà de l’occità antic *marescal* ‘cap militar’, ‘ferrer de cavalls’, ‘veterinari’, i del francès *maréchal* ‘mariscal’, que venen del fràncic **marhskalk*

‘cavallerís major’, compost de *marh* ‘cavall’ i *skalk* ‘servidor’ (alt alemany antic *marahscal* ‘cavallerís’). (DECat).

Motivació: Hi havia dos manescals, el municipal *es Manescal Sant* i un altre, Don Miquel.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Vanrell; ?

Procedència: Algaida; Palma?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1999. 144: 17.

Malnom: Maneta

Transcripció fonètica: [mə'nətə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Mà petita, o fina, o bonica (DCVB). En el cas que ens ocupa, però, fa referència al fet d'esser mancat de braç, almenys en un dels dos casos (veg. la motivació).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *mà*, del llatí MANU ‘1. Part terminal del braç, dividida en dits per ala prensió i sosteniment d'objectes. 2. Cada costat d'una cosa o persona, i cada direcció lateral en quant està en relació amb la mà dreta o esquerra d'algú’ (DCVB).

Motivació: Tenim dos portadors documentats; en el cas de s'Arenal no sabem quina n'era la motivació. En el cas des Pillarí, era un home que nasqué sense braç, i això motivà aquest malnom.

Localització: s'Arenal i es Pillarí

Cognoms: Gamundí; ?

Procedència:

Concordança: Maneta. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 294.

Malnom: Manxes

Transcripció fonètica: [ˈmanʃəs]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *manxa*: I. 1. Instrument per a fer vent o donar aire, consistent en una caixa que té dues cares rígides i les altres flexibles, i pel moviment alternatiu d'expansió i contracció d'aquestes produeix l'absorció d'aire per un orifici i l'expulsió d'aire per un altre conducte més estret. 2. Cadascuna de les manetes o barres que aplicades a un molinet, bomba aspirant, etc., serveixen per a posar l'aparell en moviment alternatiu de dalt a baix o d'un costat a l'altre; per ext., La bomba que es fa funcionar per aquest moviment alternatiu. 3. La part d'una coberta de cotxe que es doblega en forma de manxes i cobreix el pescant. II. Taca (castellanisme inusitat). (DCVB).

Etimologia: En el cas de l'accepció I, prové del llatí MANTĪCA, ‘saquet’. En el cas de l'accepció II, prové del castellà *mancha*, que ve del llatí MACŪLA ‘taca natural o d'ordre moral’ (DCVB i DRAE).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Adrover

Procedència: Montuïri

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 21.

Malnom: Manyo

Transcripció fonètica: [ˈmaɲo]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi d'Aragó.

Etimologia: Gentilici popular d'Aragó. Del castellà *maño* i aragonès *manyó*, amb el mateix significat, d'origen incert (DRAE).

Motivació: El portador segurament procedia d'Aragó.

Localització:

Cognoms:

Procedència: Aragó?

Concordança: Manyo. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Maonès, (es), -a, (sa)

Transcripció fonètica: [moˈnəs] [əzmoˈnəzɔs]

Variants formals: Maonès, de cas; Maonesos, es

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Maó. Per extensió, antigament i en el cas d'aquests malnoms, significava nadiu o propi de Menorca, fos quina fos la vila o ciutat d'origen.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Maó*. S'han formulat tres grans hipòtesis etimològiques: la púnica, segons la qual la ciutat deu el nom al general cartaginès *Mago*; la que considera que el topònim procedeix del nom del port, i la de Joan Coromines, que reinterpreta la segona teoria. La primera la teoritzà l'historiador John Armstrong el 1756: a partir de la forma *Portus Magonis*, extreta suposadament de Plini, relaciona el nom de la ciutat amb el del general cartaginès *Mago*, que feu estada al port de la ciutat l'hivern de l'any 206-205 aC. Tanmateix, segons els darrers estudis, aquesta forma és inventada, és una lectura errònia del topònim que apareix a l'obra de Plini. La segona interpretació la plantejà Joan Ramis al segle XVIII i l'amplià el maonès Joan Seguí Rodríguez a finals del segle XIX; la teoria és que segles abans de l'arribada del general cartaginès, els mercaders fenicis haurien donat nom al port atenent les seves excel·lents condicions. I, amb el temps, el nom del port hauria passat a denominar també la ciutat. Hipòtesi que parteix de dos mots de la llengua hebrea, base de la fenícia, *Maghen* i *Maghonah*, que signifiquen 'refugi', 'empara', 'protecció' i que descriuen les qualitats del port maonès. Finalment, Joan Coromines defensa que el nom prové del port. Ara bé, el nom del port no deriva de *PORTUS MAGONIS*, ni de *Maghen* i *Maghonah*, sinó de *PORTUS MAGNUS*, una forma que estaria relacionada amb l'arrel celta **mn* —amb el significat de 'gran', de la qual provenen *μεγα* en grec i *MAGNO* en llatí— i que faria referència a les dimensions del port (IBPAP).

Motivació: Els portadors procedien de Menorca, o eren descendents de menorquins. Hi ha el cas d'*es Maonesos*, molt coneguts per l'activitat feixista que prengueren durant la Guerra Civil, és probable que no tinguin a veure amb els dels cognoms que tenim documentats.

Localització: s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Sbert; Rigo, Tomàs

Procedència: es Mercadal, Menorca; s'Alqueria Blanca (Maó, Menorca)

Concordança: Maonès (es); Maonesa (sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; PFSC 1989: 16, 25; GR 1991: 28; OL 1991. 52: 19; OL 1991. 58: 6; OL 1992. 65: 14; AA 1993. 275: 10; OL 1994. 83: 11 ; OL 1995. 104: 85; OL 1997. 121: 16; OL 1997. 122: 17; OL 1997. 123: 10; S'U 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; OL 1999. 147: 4; OL 2000. 161: 12; OL 2000. 164: 13; PFSC 2001: 29, 41; OL 2001. 166: 20; S'U 2002. 186: 24; OL 2003. 190: 30; PC 2006: 267; PC 2010a: 176, 272; PFSC 2017: 40; DM 2018a: 24; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 20, 28, 43, 55, 83, 96, 107, 116.

Malnom: Màquina, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'macínə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Combinació més o menys complexa de peces resistents que serveix per a aprofitar l'acció d'una força per tal de fer un cert treball o produir certs efectes (DCVB).

Etimologia: Pres del llatí MACHĪNA 'bastida, encavallada, armadura de barres o fustam', 'enginy de guerra', 'artifici, maquinació', que per part seva era llatinització del grec μηχανή (en la forma dialectal dòrica μᾶχᾰνᾰ) 'invenció enginyosa', 'màquina (de teatre, de guerra, etc.)', 'maquinació, astúcia'. Quant al primitiu les llengües modernes triguen a introduir l'ús concret per a fins industrials; els grans clàssics no ens el mostren més que en les accs. filosòfiques o cosmològiques (DECat).

Motivació: El portador va esser el primer en posar una màquina extractora de marès as Pillarí. Després en posà una altra a s'Arenal.

Localització: es Pillarí

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Màquines, de ses

Transcripció fonètica: [dəsəz'macínəs]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *màquina* (veg. *Màquina, de sa*).

Etimologia: Plural de *màquina* (veg. *Màquina, de sa*).

Motivació: Li deien així perquè tenia una botiga en front del desaparegut Teatre Líric —avui jardins de s'Hort del Rei—, on venia màquines de cosir noves o de segona mà, arreglades o reparades en el seu taller (LLINÀS 1997. 126: 14).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Barceló

Procedència: Palma

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 126: 14.

Malnom: Margalidà, es

Transcripció fonètica: [əzmərjəli'ða]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Santa Margalida.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Margalida*, del topònim *Santa Margalida*. Es tracta d'un hagiòtopònim català que té com a origen els primers clergues que conduïren l'església del poble: provenien del monestir de Santa Margarida d'Empúries, els quals havien rebut dues joves de Ponç Hug, comte d'Empúries, perquè tenguessin al seu càrrec la parròquia margalidana (IBPAP).

Motivació: Els primers portadors procedien de Santa Margalida.

Localització: es Píllari i Son Sunyer

Cognoms: López?

Procedència: Santa Margalida

Concordança: Margalidana (sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: DM 2017b: 313-315; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Mariero, -a

Transcripció fonètica: [məri'ero] [məri'erə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Maria de la Salut.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Maria*, del topònim *Maria (de la Salut)*. Joan Coromines i Josep Mascaró Passarius apunten que prové de l'àrab, de l'arrel *r'y* 'veure, mirar', pròpia del parlar magrebí; hipòtesi corroborada pel turó que hi ha al nucli urbà, Son Puig, i per altres petites elevacions properes, com es Pujolet i sa Talaia. L'especificador *de la Salut* implantat el 1916 respon a l'advocació de la Mare de Déu de la Salut, titular de la parròquia (IBPAP).

Motivació: La portadora procedia de Maria de la Salut, i donà el malnom al seu marit i descendents.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Ximenis, Mulet

Procedència: Maria de la Salut i Lluçmajor

Concordança: Mariero (en Toni). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 120: 7; OL 2000. 161: 12; OL 2002. 186: 23.

Malnom: Mariner, es

Transcripció fonètica: [əzməri'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: I. *adj.* 1. Pertanyent a la mar, i especialment a la navegació i als navegants professionals. 2. Apte per a la navegació; que té bones condicions per a navegar. II. *m. i f.* Persona que treballa professionalment en la maniobra d'un vaixell o de qualsevol embarcació (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar *MARINARIU, amb el mateix significat, derivat de MARINU 'marí' (DCVB).

Motivació: El portador era mariner, propietari d'un llaüt al Mollet de s'Arenal. No sabem si té a veure amb el Panisa *Mariner* des Coll d'en Rabassa, procedent dels *Pola* (GALIANA 2019: 83).

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Mariner, Marinera. (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2003: 20.

Malnom: Martí

Transcripció fonètica: [mər'ti] [dəcam.pəm:ər'ti]

Variants formals: Martí, de can Pep

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home, i cognom català.

Etimologia: Del cognom llatí MARTINUS, nom d'un sant bisbe de Tours que era molt popular a l'edat mitjana. Curiosament, aquest nom apareix formant diversos composts, com *Marticrosa*, *Martifoll* i *Martimort*, que són vertaders malnoms més o menys satírics o burlescs (ELC).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Monserrat, Arias

Procedència: Lluçmajor, Galícia

Concordança: Martí / na / et / eta. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39; AG 1988. 4: 5; OL 1992. 64: 5; OL 1994. 81: 17; OL 1999. 153: 13; OL 2000. 156: 10; OL 2000. 161: 12; OL 2000. 163: 39; OL 2001. 173: 26; OL 2002. 187: 19; PC 2006: 364; PC 2010b. 272: 6; PC 2010a: 368-371; PFSC 2014: 7, 67; PFSC 2017: 117-118, 137; PFSC 2018: 119-120, 126, 234-236, 241, 292, 310, 375; PFSC 2019: 101; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Martí Tercer, en

Transcripció fonètica: [əm:ər,titər'se] [əm:ər,tisə'yon]

Variants formals: Martí Segon, en

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: *Martí* (veg. *Martí*). *Tercer*: Que fa tres. *Segon*: Que fa dos.

Etimologia: *Tercer*: del llatí TERTIARIŪ, amb el mateix significat. *Segon*: del llatí SECŪNDU, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador era Martí de cognom. Fou campió estatal de boxa i era conegut arreu de Mallorca amb el malnom de *Martí Tercer*. Era el tercer d'una saga de germans que practicava aquest esport, i suposam que per aquest motiu el coneixien així. Gabriel Riera *de can Perlos* parla de les anades de *Martí Segon* a ses Cadenes els anys 30, de manera que el germà també estigué relacionat amb la contrada (RIERA 1991: 25).

Localització: es Pilarí i ses Cadenes

Cognoms: Martí

Procedència: Sóller

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Mascarona

Transcripció fonètica: [məsca'ronə] [əŋvərmə,ɛm:əscə'ronə]

Variants formals: Mascarona, en Vermellot

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Mascaró*: 1. Cognom català. 2. Figura d'una cara de pedra que es posa a les fonts o a altres obres d'arquitectura (DCVB).

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *Mascaró*. En el cas de la primera accepció, es tracta d'un derivat femení per sufixació del cognom *Mascaró*, d'etimologia incerta i de la qual al DCVB se n'expliquen diverses teories. En el cas de la segona accepció, el DCVB explica que és derivat per sufixació de màscara, de l'àrab *maskara* 'bufó' segons Meyer-Lübke REW 5394. Segons Francesc de Borja Moll, són formes derivades de *mascara* o *màscara*, mots d'origen incert, probablement germànic (DCVB i ELC). Joan Coromines va més enllà, i explica que *màscara* i *mascara* pertanyen a un conjunt de mots de significats diferents, però connexos: a) *màscara* 'carota, disfressa', antic en català, italià i occità, i amplament difós des d'aquesta zona per les llengües europees i mediterrànies; b) *mascarar* 'emmascarar, embrutar ennegrint' i *mascara* 'taca, sutzura', arrelat i antic en català i occità, i no ben estrany al francès, castellà i portuguès; c) *masca* 'bruixa', propi del Nord d'Itàlia, Provença i Llenguadoc, i arrelat allà des de l'Alta Edat Mitjana; encara que hi ha real afinitat semàntica entre els tres grups, és difícil que tot plegat tingui una sola etimologia, i cal considerar probable que c tingui una antiga arrel europea, mentre que a deu provenir de l'àrab *máshara* 'joglar, pallasso', 'personatge ridícul' (derivat de *sáhir* 'burlar-se [d'algú]'), que a Europa es va combinar amb c, modificant-ne el significat; pel que fa a l'origen d'aquest últim, és incert, per ventura germànic o cèltic; i b pot ser derivat de c o resultar de la influència que a hi va exercir (DECat).

Motivació: Sembla que es tracta de les dones de la família dels *Mascaró* de cognom.

Localització:

Cognoms: *Mascaró*

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Masseno

Transcripció fonètica: *[mə'seno]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Arbona

Procedència: Montuïri

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; LC 1989: 28-29; OL 1992. 68: 14; OL 1998. 133: 19; OL 1999. 153: 13; GM i AM 2001: 90; PFSC 2017: 33, 36-38, 42-43, 70, 242; PFSC 2018: 237; PFSC 2019: 31, 33, 36, 40, 96-97, 114; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Masset

Transcripció fonètica: [mə'sət]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Tal vegada derivat diminutiu per sufixació del cognom *Mas*, del llatí MANSU 'casa de camp on habiten els conradors d'una finca rústica, i aquesta mateixa finca'. Una altra possibilitat és que es tracti realment del mot *macet*, derivat diminutiu per sufixació de *maç* 'feixet de coses juxtaposades; manoll'. Si és així, vendria del llatí vulgar *MATTĒU, derivat per masculinització de MATTĒA, 'maça' (cf. REW 5425), relacionat (¿potser com a derivat regressiu?) amb el llatí MATEOLA, amb el mateix significat (DCVB i DECat). Ara bé, cal tenir en compte que a Binissalem també hi ha el malnom *Massat*, que hi podria estar directament relacionat (POL 2001: 102).

Motivació: El portador vivia a Binissalem però feia feina de galerista a s'Arenal; el malnom, de motivació desconeguda, és produït i vigent a Binissalem.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Jaume

Procedència: Binissalem

Concordança: Maset. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 16; DM 2018a: 24.

Malnom: Mata-rates

Transcripció fonètica: [matə'ratəs]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. Àcid arseniós, substància verinosa emprada per a matar les rates. 2. humorísticament, Aiguardent molt fort i poc refinat. 3. Ajudant del botxí (DCVB). Cal tenir en compte, però, que pot significar, simplement, ‘persona que mata rates’.

Etimologia: Compost de *mata*, del verb *matar*, mot típic de les tres llengües llatinohispaniques, que a l’edat mitjana va significar també ‘ferir, pegar’, i a les romàniques de França i Itàlia ‘abatre, dominar, afligir’; d’un verb llatí vulgar *MATTARE, derivat de MATTUS ‘estúpid, embrutit’, que ja es documenta a l’època imperial; origen segur, per més que l’etimologia prellatina de MATTUS no estigui ben aclarida. I del *rates*, plural de *rata*, mot de totes les llengües romàniques d’Occident, i comú amb les llengües germàniques i les cèltiques; d’origen incert. És versemblant que en definitiva vagi partir d’una onomatopeia de la remor que fa la rata en rosegat, i en rossegar-se’n objectes cap al seu cau. Quant a l’etimologia resta obscura; el tipus **rattu/ratta* és comú a totes les llengües romàniques, llevat només del romanès (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Caldentey

Procedència: Palma?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 266; DM 2018a: 24.

Malnom: Matalasser

Transcripció fonètica: [mətələ'se]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Qui fa o adoba matalassos. *Matalàs*: sac rectangular de tela cosit de tots costats, que, farcit de llana, de plomes o d’altra cosa blana, serveix per a jeure-hi damunt, generalment posat damunt un llit (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *matalàs*, amb el mateix significat, del més antic **matlaf* o *matalaf* (aquest encara usat localment), provinent de l’àrab *maṭraḥ* ‘coixí gran, especialment el que posaven a terra per asseure-s’hi’, derivat de *ṭāraḥ* ‘va tirar, va gitar’ (DECat).

Motivació: El primer portador devia esser matalasser d’ofici.

Localització: es Piñarí

Cognoms: Sastre, Monserrat

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Matalasser / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86; DM 2018a: 80.

Malnom: Matamales, de can

Transcripció fonètica: [dəˌcamːatəˈmales]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: Grafia aglutinada de mata mala, segons el DCVB probablement d'origen preromà, almenys en el seu segon element (del mateix radical que *Puigmal*, etc.). Es tracta del nom de pobles al Capcir, el Ripollès i la Selva. A Mallorca, el cognom *Matamala* pren la forma plural *Matamales* (DCVB i ELC). Segons Joan Coromines, *mata* és en els àmbits pirinencs, un indicador de 'boscúria' o 'gran bosc'; mala, emparentat amb l'adjectiu comú (veg. *Mates*) amb la mateixa forma indicaria l'espessor de la boscúria, la seva difícil penetrabilitat. Per tant, significa 'boscúria espessa, impenetrable' (DECat).

Motivació: Els portadors estaven relacionats amb el cognom Matamales.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Matamales

Procedència: sa Pobla?

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Mates

Transcripció fonètica: [ˈmatəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català, plural de *mata*: 1. Planta de tronc curt que treu branques prop de terra. 2. 'Planta terebintàcia de diferents espècies del gènere *Pistacia*, i especialment la *Pistacia lentiscus*, arbust de plantes tortuoses, fulles petites paripinnades de vuit fulloles allançades amb el peciol alat, flors purpurines dioiques apètales, i fruit en drupa; abunda pels camps incultes, sobretot de les Balears, on forma les garrigues del pla. 3. Conjunt de pèls, especialment de cabells o barba (DCVB).

Etimologia: Plural de *mata*. Segons Joan Coromines es tracta d'un vell mot comú a les tres llengües romàniques de la Península, l'occità i el sard; d'origen incert: com que aquesta paraula reapareix en el Migjorn d'Itàlia, amb el sentit de 'ram, manat, feix', 'colla de gent o de bèsties', i en hispanoromànic també pot tenir el significat de 'conjunt d'arbres o arbustos', és probable que vingui del llatí tardà MATTA 'estora', des d'on 'clapa de plantes que cobreix certa extensió de terreny', és veritat, però que la procedència d'aqueix mot llatí, que es creu d'origen semític, no és gaire segura (DECat).

Motivació: Desconeguda. Els primers portadors segurament estaven relacionats amb el cognom Matas.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Cardell; Salvà

Procedència: s'Aranjassa (Porreres); Lluçmajor

Concordança: Metge Mates (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 122: 14; OL 1997. 124: 10; OL 1997. 128: 22; OL 2003. 200: 4; PC 2010a: 106-107; PC 2010a: 350-355; PFSC 2017: 53.

Malnom: Mavi

Transcripció fonètica: [məˈvi]

Variants formals:**Tipologia:** No definida.**Significat:** Desconegut.**Etimologia:** Desconeguda.**Motivació:** Desconeguda.**Localització:** Son Sunyer**Cognoms:** Oliver**Procedència:** Sant Jordi**Concordança:****Referències bibliogràfiques:****Malnom:** Meco, en, -a, na**Transcripció fonètica:** [ˈmɛko]**Variants formals:****Tipologia:** Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.**Significat:** *Meco*: I. Pronom indefinit negatiu que significa 1. Ningú, cap persona. 2. Res, cap cosa. II. Animal que no té cua (Mallorca, segons el *Diccionari Aguiló*). *Mec*, *Meca*: 1. Que no té pèl a la cara. 2. Bovo, beneitot (València, Gandia). (DCVB).**Etimologia:** Derivat de *me*c. En la major part dels significats és un mot de creació expressiva o onomatopeica; en algun altre, no es pot assegurar, però és probable que tingui també tal origen, o bé que, tot essent així, hi ajudés la influència del llatí MOECHUS (<grec μοιχός) ‘adúlter’, ‘home femeller o efeminat’ (DECat).**Motivació:** Desconeguda. Cal tenir en compte que tenim documentada una *Meca* a s’Arenal i no sabem si té a veure amb els Roig. Per altra banda, es tracta d’una família amb branca a Coll d’en Rabassa originària de Lluçmajor (GALIANA 2019: 84).**Localització:** ses Cadenes i s’Arenal**Cognoms:** Roig; ?**Procedència:** Lluçmajor o es Coll d’en Rabassa (Lluçmajor); ?**Concordança:** Meco / a. (JO); Meco, Meca. (PG)**Referències bibliogràfiques:** DQ 1986; LC 1989: 150; OL 1992. 65: 14; OL 1996. 117: 6; OL 1999. 144: 17; OL 2001. 166: 20; PFSC 2017: 42; PFSC 2019: 103, 115.**Malnom:** Meló, -na**Transcripció fonètica:** [məˈlɔ] [moˈlɔ]**Variants formals:** Meló Vell**Tipologia:** Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.**Significat:** Fruit de la cucurbitàcia *Cucumis Melo*, voluminós, de polpa groguenca més o menys vermellosa segons el grau de maduresa i la casta del fruit (DCVB).**Etimologia:** Del llatí MELŌNE, amb el mateix significat (DCVB).**Motivació:** El primer portador estigué a un hort dit can Meló a la zona de Cala Gamba (es Coll d’en Rabassa). També hi havia una altra família de *Meló*, procedent de Muro, malnom que fou substituït immediatament per *es Murero*.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Alemany; Sastre

Procedència: es Coll d'en Rabassa; Muro

Concordança: Meló. (JO); Meló; Melona (Madò). (PG)

Referències bibliogràfiques: MJ 1981. 4: 4; JL i JV 1984: 259; OL 1992. 65: 14; AA 1993. 275: 10; OL 1997. 119: 11; 1997. 121: 16; OL 1997. 123: 10; OL 1997. 124: 10; S'U 1997. 126: 27; OL 2000. 164: 13; OL 2001. 166: 20; PC 2006: 78; PC 2010a: 272; PFSC 2011: 42; PC 2013: 59; PFSC 2017: 41, 242; PFSC 2019: 106, 116.

Malnom: Mena

Transcripció fonètica: [ˈmenə]

Variants formals: Mena, madò

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: En aquest cas fa referència a 1. Mentida. 2. Mentider (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, del llatí MENDA, amb el mateix significat que 1. (DCVB). Joan Coromines, per part seva, explica que *mena* 'mentida' és un terme afectiu, primerament eufèmic, usat a Mallorca i Menorca amb el sentit primitiu de 'maneigs, trapes, conxorxes': derivat de *menar* 'menar tractes, menar negocis, menar mala vida, etc.),' d'etimologia indiscutible: del llatí vulgar MĪNĀRE 'engegar, empaitar, menar, animals', en llatí MĪNĀRĪ 'amençar, a causa dels crits i amenaces amb què engeguen i fan caminar les bèsties i els ramats' (DECat).

Motivació: Al primer portador l'hi posaren el malnom relacionat amb el fet de dir una o diverses mentides.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Vich

Procedència: Lluçmajor?

Concordança: Mena. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 272.

Malnom: Menut

Transcripció fonètica: [məˈnut]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. De poc volum. 2. fig. De poca importància. 3. *pl.* Monedes petites, de poca valor (DCVB).

Etimologia: Del llatí MINŪTUS, -TA-, -TUM 'petit, petitó', pròpiament participi passiu de MINUERE 'disminuir' (DECat).

Motivació: Desconeguda. Es tracta de la mateixa família del collar Miquel *Menut* o *s'Estellador*, nascut a Son Mosson Vell el 1876 (GALIANA 2019: 72 i 85).

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Mir

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Menut / da. (JO); Menut, Menuts. (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2019: 37.

Malnom: Mercadal, de can

Transcripció fonètica: [dəˌcamːərcəˈðal] [əɫˌtsastrəmərçəˈðəl]

Variants formals: Mercadal, es Sastre

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català. Malgrat això, a Lleida i Urgell es conserva el mot amb el significat de plaça o altre lloc on se celebra ordinàriament el mercat (DCVB).

Etimologia: Derivat de *mercat* amb el sufix *-al* indicador de collectivitat o de lloc on hi ha moltes coses (DCVB). Segons Joan Coromines, mercat és pres del llatí MERCĀTUS, -ŪS, originàriament ‘comerç, tràfic’, generalment ‘lloc de comerç, mercat, fira’; es tracta d’un derivat de MERCAR del llatí MERCARI ‘comprar’, i aquest derivat de MERX, -CIS: verb decadent en romànic, extingit quasi pertot en època preliterària, o mer llatínisme; mercat, en canvi, restà viu a tota la Romània (DECat).

Motivació: El portador estigué a la possessió de can Mercadal, propietat del sastre Mercadal, de Palma (de la costa d’en Brossa? Del Pas d’en Quint?).

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 164: 13.

Malnom: Merda, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəˈmɛrðə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. Excrement, femta. 2. fig. i familiarment, Brutícia. 3. fig. Persona de no-res, menyspreable. 4. Nom de diferents coses semblants a l’excrement (DCVB).

Etimologia: Del llatí MĒRDA, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Els portadors feien de fematers. És possible que es tracti de dues famílies distintes des Coll d’en Rabassa, una de les quals és la que recull Pere Galiana (GALIANA 2019: 85).

Localització: s’Arenal

Cognoms: ?; Vich

Procedència: es Coll d’en Rabassa

Concordança: Merda (de sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 88.

Malnom: Merenga

Transcripció fonètica: [meˈrɛŋɟə]

Variants formals: Merengues

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Dolç fet amb clares d’ou batudes a punt de neu i sucre i cuit al forn (DIEC).

Etimologia: Del castellà *merengue*, pres del francès *meringue*, d'origen incert (DECat). Malgrat que l'etimologia del mot francès és discutida, és possible que provengui del llatí MĚRĚNDA 'berenar de l'horabaixa, entre el dinar i el sopar'; de MĚRĚNDA passà a *merinde* i després a *meringue*; el canvi d' *-ed* a *-eg* seria afavorit pels parlars del nord de França, que tenen un gran nombre de mots d'origen germànic en *-eg*. (cf. Wartburg FEW, t. 6, 2, p. 27). (TLFi).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Ferrer

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Merris

Transcripció fonètica: [ˈmɛris]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes, es Pillarí i s'Arenal

Cognoms: Cantallops

Procedència: Sant Jordi (Llucmajor)

Concordança: Merris. (JO)

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 16; OL 1992. 65: 14; OL 1993. 74: 44; OL 1997. 120: 11; S'U 1997. 126: 27; OL 2001. 166: 20; OL 2003. 193: 4; OL 2003. 196: 15; PC 2010a: 272; PFSC 2019: 20, 28, 55, 85-86, 110, 116.

Malnom: Metge, es

Transcripció fonètica: [əzˈmedʒ:ə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: El qui practica l'art de guarir o té el títol legal per a exercir-la (DCVB).

Etimologia: Del llatí MĚDICUS, amb el mateix significat, derivat de MĚDĚRĪ 'curar de, cuidar', 'curar, guarir', 'medicar' (DCVB).

Motivació: El portador exercia de metge a la comarca des dels anys 50 (RATTIER 1994 [PFSC 1993]: 12).

Localització: s'Arenal i es Pillarí

Cognoms: Mulet; Mir

Procedència:

Concordança: Metge (de Son); Metge (es o de cas); Metge Mates (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n; PFSC 1989: 18-19; PFSC 1993: 12; OL 2000. 154: 6; PC 2006: 59, 109-110, 122, 153, 276; PC 2010a: 311, 371; PFSC 2018: 292; DM 2018a: 28.

Malnom: Mianes

Transcripció fonètica: [mi'anəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Llogaret del terme de Montuïri. 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Plural de *la Miana*, poble del municipi de Sant Ferriol (la Garrotxa), segons el DCVB probablement de MINIANA, nom propi que apareix en els documents baixllatins d'aquella contrada (cf. Alsius-Tor-rent Nomencl. 154; Botet Geogr. Gir. 770). (DCVB). per part seva, per a Joan Coromines es tracta d'una variant de *Meià*, un topònim que el dona de forma inequívoca l'emplaçament de la *Conca de Meià*: en una fondalada entremig de les dues grans serres paral·leles: VALLUM o PAGUM MEDIANUM 'el vall, clotada o rodal intermedi' (OnCat).

Motivació: Desconeguda. No seria estrany que el primer portador estigui relacionat amb Mianes, de Montuïri (NOTIB). En tot cas, es tracta d'un malnom originat i encara vigent a Porreres.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Nicolau

Procedència: Porreres

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; PFSC 2019: 35-36, 94, 104, 110, 114-116.

Malnom: Mirabò

Transcripció fonètica: [mirə'βɔ]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: 1. Possessió del terme de Valldemossa i districte rural situat prop de Manacor. 2. Cognom existent a Palma (DCVB). (Sobre *mirar* i *bo*, veg. l'etimologia).

Etimologia: Compost de *mira*, del verb *mirar* 'I. tr. 1. Fixar la vista en algú o en alguna cosa. 2. Observar amb els ulls. 3. Observar amb la ment per conèixer, discernir, jutjar; considerar. 4. Jutjar algú o alguna cosa de tal o tal manera. 5. Anar amb compte; posar esment a una cosa. 6. Atendre, fer cas (d'algú o alguna cosa). II. intr. 1. Dirigir la mirada (cap a un indret). 2. Estar situat de cara a, girat vers un indret o un objecte', del llatí MĪRĀRĪ 'estranyar-se, estar astorat', 'admirar': de primer va significar el mateix que en llatí, després en català antic, és 'contemplar', i finalment 'guaitar, esguardar, mirar'. I de *bo* 'I. adj. Que posseeix perfecció dins el seu gènere. II. adj. Que dona profit o satisfacció', del llatí BŌNU, amb els mateixos significats (DCVB i DECat).

Motivació: El portador, de la família de can Jeroni, era el propietari de l'hort de can Mirabò des Piñlarí.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Mas

Procedència: Sant Jordi

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1994. 83: 11; DM 2018a: 62.

Malnom: Missa

Transcripció fonètica: [ˈmisə]

Variants formals: Missa, madò

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: 1. Sacrifici incruent del cos i sang de Jesucrist, que el sacerdot ofereix a Déu sota les espècies de pa i vi, en memòria del sacrifici de la creu; conjunt d'oracions i cerimònies que formen la part externa del dit sacrifici. 2. Obra musical que consta de diverses peces per a cant compostes sobre les parts principals de la missa, com són els kyries, el glòria, el credo, el sanctus i l'agnus Dei. 3. vulgarment, Pesseta. 4. vulgarment i entre infants, Església. 5. *pl.* Flastomies (DCVB).

Etimologia: Del llatí tardà *MĪSSA*, amb el mateix significat, tret de la fórmula final de la missa: «*ite* [‘aneu-vos-en’], *missa est*», on figura el verb *MĪTTĒRE* en el sentit de ‘deixar anar, manar que surtin’ (verb que en català dona la forma patrimonial *metre* ‘posar’). (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Misser

Transcripció fonètica: [miˈsɛ]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. ant. Tractament equivalent a *mon senyor*, que es donava a persones de molta autoritat i principalment a gent lletrada. 2. Advocat, el qui professa la jurisprudència. 3. iròn. Home que parla molt i en to doctoral, que pretén saber molt i de moltes coses. 4. Aveciat, excessivament exigent o primmirat (DCVB).

Etimologia: Contracció de *mi séniur*, vocatiu, amb reducció proclítica comparable a la soferta pel francès *sire*. Possiblement es troba ja la contracció *ser*, fins i tot en un document català de mitjan segle XIII; i se'n serví Muntaner, parlant d'afers d'Itàlia. Val a dir que aquesta forma ha restat sobretot com a italiana: *messer*, que ja es documenta en el segle XIII (DECat).

Motivació: El malnom fou motivat perquè el primer portador sabia tot sobre les coses del camp i la pagesia. Va fer aquesta glosa sobre aquest fet: «Som misser i no sé lletra, / quin nom tenc tan esgarrat, / la causa d'això és estat, / que essent jo menor d'edat, / amb un martell ben acerat, / em feien fer paret seca» (CANALS 2010a: 273-274).

Localització: Son Sunyer i s'Arenal

Cognoms: Vidal, Gelabert

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Misseró. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1994: 27; PC 2010a: 273-274, 369, 418; PFSC 2019: 38-39; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Miteió

Transcripció fonètica: *[mitə'ɛo]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Monserrat

Procedència: la Soledat

Concordança:

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 11: 4.

Malnom: Mitjaunça, de can

Transcripció fonètica: [də, cam: id' dʒunsə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: *Mig*: I. *adj.* 1. Situat a la meitat, al centre. 2. Que forma la meitat d'un tot. 3. Mitjà, situat aproximadament a igual distància dels dos extrems (d'una qualitat, d'un transcurs de temps, etc.). 4. Incomplet. 5. Mig ple. II. *adv.* Incompletament; no del tot. *Unça*: 1. Pes equivalent a la dotzena part d'una lliura. 2. Moneda d'or que pesava una unça i valia setze duros (DCVB).

Etimologia: Compost de *mitja*, femení de *mig*, del llatí MĒDIŪ, amb el mateix significat, i d'*unça*, del llatí ŪNCĪA, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Mocadorer, es

Transcripció fonètica: [əzmocəðo're]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que fa mocadors. *Mocador*: 1. Peça quadrada de tela, d'un a dos pams d'amplària, que serveix per a mocar-se i eixugar-se la suor o les llàgrimes. 2. Peça quadrada de roba de lli, cotó, seda o llana, que s'usa en la indumentària per a cobrir el coll, el cap, l'esquena, etc., sia per motius ornamentals, sia com a abric. 3. Peça quadrada de roba que serveix per a embolicar o contenir alguna cosa (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *mocador*, mot alhora derivat de *mocar* 'netejar el moc', pres del llatí vulgar MUCCARE 'treure moc molt espès el bestiar cabrú, a causa d'estar mosquitat', i

aquest de moc, del llatí vulgar MŪCCUS (clàssic MŪCUS). Segons Joan Coromines, des de 'peça de roba per mocar' passa des d'antic a les usades per vestir o fer farcells (DCVB i DECat).

Motivació: El primer portador probablement feia feina de mocadorer.

Localització: les Meravelles

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Mogambo, des

Transcripció fonètica: [dəzmo'jambo]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom comercial d'un bar de s'Arenal. El nom es deu a Mogambo, títol d'una pel·lícula dirigida per John Ford (Maine, EUA, 1894 – Califòrnia, EUA, 1973) el 1953.

Etimologia: Del suahili *mogambo* 'passió'.

Motivació: El portador regentava el Bar Mogambo, de s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Catany

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2013: 496-497.

Malnom: Molí, des

Transcripció fonètica: [dəzmu'li]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Màquina de moldre, especialment de moldre gra, i per extensió altres matèries; l'edifici on la dita màquina està instal·lada. 2. Jugueta composta d'una roda estrellada de paper doblegat, posada al cap d'un mànec, que els nois fan rodar posant-la a l'acció del vent. 3. fig. Persona molt xerradora, de loquacitat molesta. 4. fig. La boca, en quant serveix per a triturar els aliments. 5. fig. Treball gran, que molesta o esclafa molt (DCVB).

Etimologia: Del llatí tardà MOLĪNUM, amb el l'accepció 1, abreviació de SAXUM MOLĪNUM 'mola': mot general en totes les èpoques i comú a totes les llengües romàniques d'Occident (DECat).

Motivació: Els portadors tenien en propietat un molí al carrer de Sant Cristòfol. Pel que fa a Cardell i Contestí el molí estava situat en front de l'Església, i era conegut per haver-s'hi fet durant una temporada pebre bord. En canvi, Roig i Guasp eren propietaris d'un molí situat més amunt, que encara hi és.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Roig, Guasp; Cardell, Contestí

Procedència: Lluçmajor, es Coll d'en Rabassa; Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 11: 4; PFSC 1984: s/n; AG 1988. 1: 7; OL 1992. 61: 23; OL 1992. 63: 8; OL 1993. 74: 44; OL i JA 1999. 151: 26; OL 2000. 156: 10; PFSC 2001: 11; OL 2001. 172: 31; OL 2001. 175: 7; OL 2003. 190: 30; MM 2010: 734; PC 2010a: 74-75; PFSC 2011: 147; PFSC 2017: 118; PFSC 2018: 250.

Malnom: Molí, en

Transcripció fonètica: [mu'li]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Veg. *Molí, des*.

Etimologia: Veg. *Molí, des*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 13: 4.

Malnom: Moliner

Transcripció fonètica: [muhi'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Derivat per sufixació de *molí* (veg. *Molí, des*).

Etimologia: 1. *adj.* Pertanyent o relatiu al molí. 2. *subst.* Qui té al seu càrrec un molí; qui treballa en un molí (DCVB).

Motivació: El primer portador devia haver fet feina de moliner. Es tracta d'un malnom procedent i segurament originat a Consell.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Pol

Procedència: Consell

Concordança: Moliner / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 410.

Malnom: Molinou

Transcripció fonètica: [muhi'nɔw]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Molí nou, respecte d'un de vell (veg. *Molí, des*).

Etimologia: Compost de *molí* (veg. *Molí, des*), i de *nou*, pres del llatí NŌVUM, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Garau

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Molinou. (JO)

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 13: 4; OL 1998. 133: 18; PC 2006: 220, 296; PFSC 2007: 3; PC 2010a: 35-36; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Mónaco, des

Transcripció fonètica: [dəz'monako]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom comercial d'una sala de festes de s'Arenal.

Etimologia: Forma castellana del topònim *Mònaco* (Principat de Mònaco). El topònim fa referència a un estat independent, l'ètim del qual prové de la forma grega Μόνοικος. Sembla que del grec s'adoptà al llatí MONOECUS i, tal vegada per la semblança amb MONACHUS 'monjo', es convertí en *Mònaco* (*Múnegu* en monegasc, i *Mónegue* en occità, les dues llengües pròpies del territori).

Motivació: El portador era el propietari de la sala de festes Mónaco, de s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Taberner

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'A 1982. 15: 13; S'U 1997. 126: 27.

Malnom: Monet

Transcripció fonètica: [mo'nət]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *mono*: Bonic; formós (DCVB).

Etimologia: Probablement es tracta d'un derivat per sufixació del castellanisme *mono*; masculí de *mona* 'simi', 'mico', d'origen incert, segurament de *mamona*, variant de *maimón*, *-a*, amb el mateix significat (equivalent a *maimó*, *-ona* en català), mot corrent en totes les llengües romàniques a l'edat mitjana i provinent de l'àrab *maimûn* 'feliç' i vulgarment 'simi' (així anomenat, segons sembla, perquè els simis provenien del Iemen o Aràbia Feliç). (DECat i DRAE).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Bibiloni

Procedència: Algaida

Concordança:

Referències bibliogràfiques: LC 1989: 38; PFSC 2019: 62, 71, 115.

Malnom: Monja, (na)

Transcripció fonètica: [ˈnəmɔŋzə]

Variants formals: Monja (Vella), madò; Monja, de ca na

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: 1. Dona lligada per vots solemnes dins una orde religiosa. 2. Caragol no gaire gros, de closa blanquinosa, saborós. 3. Aranya de l'espècie *Phalangium opilio*, de cos llarguer i cames molt llargues i primes. 4. Coleòpter de la família de les crisomèlides, espècie *Timarcha balearica* (Bunyola). (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar MONĪCA, variant del llatí tardà MONĀCHA, amb el mateix significat (DCVB). Sobre *monjo*, veg. *Monjo*, -a.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Panisa

Procedència:

Concordança: Monjo / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: AG 1988. 2: 14-15; PFSC 1989: 28; PFSC 1993: 22; CA 1996: 30; OL 1998. 135: 12; OL 2000. 162: 53; PFSC 2001: 12; PFSC 2003: 15; PC 2006: 54, 69; PFSC 2017: 50.

Malnom: Monjo, -a

Transcripció fonètica: [ˈmɔŋzɔ] [ˈmɔŋzə]

Variants formals:

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: 1. Individu que viu subjecte a la regla pròpia d'una orde religiosa en una casa de comunitat fora de la població. 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar MONĪCU, variant del llatí tardà MONĀCHUS ‘anacoreta’, ‘frare’, i aquest del grec μοναχός ‘únic, sol’, ‘solitari’, derivat de μόνος ‘un, u’, ‘sol’ (DECat). Pel que fa a *monja*, veg. *Monja*, (na).

Motivació: Desconeguda. Sabem que als homes de la família els anomenaven *monjo* i a les dones *monja*. Hi hagué una branca de la família as Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 87).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Jaume

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Monjo / a. (JO); Monjo (en). (PG)

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; AG 1988. 4: 5; PFSC 1989: 24; OL 1994. 81: 17; OL 1994. 83: 11; OL 1997. 121: 16; OL 1997. 122: 17; OL 1997. 125: 18; OL 1999. 153: 13; MM 2010: 772; OL 2000. 156: 10; OL 2001. 171: 11; PFSC 2001: 44; OL 2003. 190: 30; PC 2010a: 272, 365-367; PFSC 2017: 19, 40, 67; PFSC 2018: 234-235; DM 2018a: 39-40; PFSC 2019: 37, 39, 43.

Malnom: Monterrey, des

Transcripció fonètica: [dəzmɔŋte'rej]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom d'una cafeteria de s'Arenal.

Etimologia: Del castellà *Monterrey*, nom de diversos endrets del continent americà en honor a Gaspar de Zúñiga, comte de Monterrey, títol nobiliari que deu el seu nom al municipi gallec de Monterrei (Verín, Ourense).

Motivació: Els portadors regentaren la Cafeteria Monterrey de s'Arenal, al carrer de Milà, cantonada amb el carrer dels Trencadors. Pel que fa al nom de l'establiment, el trià el propietari segurament en homenatge a la tercera missió franciscana de Juníper Serra, la Missió Sant Antoni de Pàdua, que es fundà al comtat de Monterrey (Califòrnia, EUA).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Monserrat, Mut

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Montes

Transcripció fonètica: [ˈmontes]

Variants formals: Montes, de can

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *monte*, castellanisme de *mont* 'muntanya: elevació molt notable del terreny, de molts metres d'alçada'. Ara bé, monte també és el 'joc de cartes en què, posades sobre la taula formant quadrat quatre cartes tretes del carter, es van descobrint les restants una a una, i cada vegada que en surt una d'igual valor que una d'aquelles quatre, els jugadors guanyen o perden segons que hagin jugat a favor o contra aquesta carta' (DCVB).

Etimologia: Suposam que prové del plural castellà *monte*, del llatí MONTE amb el mateix significat, però desconexem el seu significat originari i l'antigor del malnom (DCVB). *Can Montes* és el nom d'una finca del terme de Lluçmajor pròxima a s'Arenal.

Motivació: Desconeguda. El portador tenia relació directa amb la possessió i granja de can Montes.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Juan

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 63: 8; OL 1996. 116: 6; PC 2006: 189.

Malnom: Montuïrenca, sa

Transcripció fonètica: [səmontuiˈrənçə] [səmontuiˈrerə]

Variants formals: Montuïrera, sa

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Nadiu o propi de Montuïri.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Montuïri*. Hi ha hagut moltes interpretacions d'aquest topònim precatalà i segurament preislàmic, que s'ha de relacionar, com ja feien els erudits, amb *Santuëri* o *Santuïri*. Segons Joan Miralles, de totes les propostes només les següents són

acceptades des del punt de vista lingüístic. En primer lloc, tenim la de Joan Coromines i assumida per Francesc de Borja Moll, que indica que el topònim és un mossarabisme, provinent de MONTORIUM, abreviació vulgar de PROMONTORIUM ‘promontori’ o ‘elevació del terreny’. També esmenta que en àrab mallorquí *Montuïri* es deia *muntuwîri* i que allò que feren els moros, per evitar el grup oi, fou desfer el diftong pronunciat *uí* com dues vocals separades o bé com una simple vocal *u*. Joan Miralles, per part seva, interpreta que *Montuïri* ve d’una forma del llatí vulgar hipotètica, *MONTUARIU ‘monticle’, la qual, a causa del fenomen fonètic de la imela de l’àrab parlat pels moros mallorquins, es transformaria en *montueri* o *muntueri* o, fins i tot, en *montuïri* o *muntuïri* (IBPAP).

Motivació: Els primers portadors procedien de Montuïri, de la família dels *Masseno*, família nombrosa que emigrà a moltes finques diferents de Mallorca.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Arbona, Serra

Procedència: Montuïri

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 16; PC 2006: 36, 51; PC 2013: 490-491.

Malnom: Móra Vell, en

Transcripció fonètica: [morə'vej]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: El cognom sembla procedir del nom de fruita *mora*, pres del llatí vulgar *MŌRA, variant del clàssic MŌRUS, amb el significat ‘fruit de la morera, de forma rodona i color vermellós negrós’ (DCVB).

Motivació: Els portador i la seva família era Móra de cognom.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Móra

Procedència: Alcúdia

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 58: 6-7; OL 1993. 73: 20; PFSC 1993: 8; OL 1996. 112: 10; OL 1999. 150: 13; PFSC 2000: 17; OL 2002. 187: 19; OL 2003. 190: 30; PC 2006: 188-189; MM 2010: 778; PFSC 2017: 308; PFSC 2018: 250.

Malnom: Morei, -a

Transcripció fonètica: [mo'rəj]

Variants formals: Morei, de can

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: Del llatí MAURĪTĪU, nom propi d’home.

Motivació: Desconeguda. Segurament el primer portador tenia relació amb el cognom Morei.

Localització: ses Cadenes i es Pihlarí

Cognoms: Roca

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Morei / a. (JO); Morei (mestre); Moreia (madò). (PG)

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 15; JL i JV 1984: 69; OL 1992. 65: 14; AA 1993. 275: 10; OL 1993. 80: 13; PFSC 1994: 9; OL 1997. 119: 11; OL 1997. 121: 16; OL 1997. 122: 14; OL 1997. 123: 10; OL 1997. 128: 22; S'U 1998. 134: 27; OL 1999. 147: 4; OL 2000. 155: 9; OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 105; PFSC 2019: 36; DM [s. a. 1]: s/n; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Morgan, en

Transcripció fonètica: [əm'morjan]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: De procedència segurament anglesa, es tracta d'un nom probablement entrat per via molt recent. Cal dir, però, que el femení *Morgana* és present en català des de l'edat mitjana, a través de la Matèria de Bretanya i, en concret, la Fada Morgana (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Garau

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Morlà, -ra

Transcripció fonètica: [moɫ'la]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: Segons Francesc de Borja Moll ve de l'adjectiu antic *morlà* 'suau, dolç', que ve del llatí MODULANDUS 'de veu dolça'. També pot procedir del cognom francès *Morland* (ELC).

Motivació: Desconeguda. És possible que el primer portador tenguí relació amb el cognom Morlà, o més aviat amb la possessió de Son Morlà, del terme de Lluçmajor.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Monserrat

Procedència: Morlana. (PG)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 259; PFSC 2019: 37-38.

Malnom: Moro

Transcripció fonètica: ['moro]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Nadiu de l'Àfrica septentrional, de sang àrab o amaziga; per extensió, Mahometà (DCVB).

Etimologia: Del llatí MAURUS 'habitant de Mauritània' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Barceló

Procedència:

Concordança: Moro (en Pere). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 2003. 190: 30; PC 2006: 127-129.

Malnom: Morrut, -da

Transcripció fonètica: [mo'rut] [mo'ruðə]

Variants formals: Morrut, es Patró; Morruda, sa Patrona; Morrut, de can

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: I. 1. Part anterior sortint de la cara de certs mamífers i peixos, on hi ha la boca i els forats del nas. 2. Llavi (pròpiament es diu dels animals, i familiarment de les persones; a Mallorca i Menorca, el mot *llavi* ha desaparegut completament i ha estat substituït per *morro*, tant en el llenguatge vulgar com en el culte). 3. fig., especialment en plural: Posició dels llavis indicadora d'irritació; mala cara; expressió pròpia de persona enfadada o irada. II. Objecte que per la seva forma, relleu o posició avançada té semblança amb el morro d'un animal (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *morro*. Mot comú a les tres llengües romàniques de la Península amb l'occità, el sard i diversos parlars francesos, italians i germànics, d'origen incert. Probablement començà expressant els llavis botits del qui fa el bot o posa morros, i de primer es devia identificar amb l'onomatopeia *murr-*, del botzinar rondinaire (DECat).

Motivació: El primer portador tenia una barbata prominent.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Castell, Ginard, Coll, Quintana

Procedència: es Molinar i Campos

Concordança: Morrut / da. (JO)

Referències bibliogràfiques: AG 1981. 3: 8; PFSC 1989: 28-29; PFSC 1992; s/n; OL 1992. 63: 8; OL 1992. 66: 8; OL 1993. 70: 8; OL 1994. 85: 7; S'U 1997. 126: 27; OL 1998. 133: 19; OL 1998. 136: 13; BF 1999a: L. 34; PFSC 2000: s/n; PFSC 2001: 12, 27; S'U 2002. 186: 21; OL 2002. 189: 4; PFSC 2003: 14; PC 2006: 111, 172; MM 2010: 753; PC 2010a: 116-118, 240-241; PFSC 2011: 29; PFSC 2017: 49-50.

Malnom: Mort, es

Transcripció fonètica: [əz'mɔrt]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: I. 1. Participi passat de *morir*. 2. Participi passat de *matar*. 3. *adj.* Que ha cessat de viure. 4. *subst.* Cadàver, i especialment cadàver humà. II. *adj.* Mancat de vida o de capacitat per a

obrar, per a produir. 2. hiperb. Mancat de vivacitat, d'agudeses. 3. hiperb. Molt afectat d'una sensació o efecte depriment. 4. Extremadament fatigat (DCVB).

Etimologia: Participi passat del verb *morir* o bé del verb *matar*, del llatí MÖRTŪ, amb el mateix significat que I (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms: Parera

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Mosca

Transcripció fonètica: [ˈmoscə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: I. 1. Insecte dípter de l'espècie *Musca domestica*. 2. Nom de diferents insectes dípters semblants a la mosca. II. Nom de diferents coses semblants a una mosca per llur petites, color o forma. III. 1. Disgust que inquieta i molesta. 2. Persona molesta, impertinent. 3. Espió, delator (DCVB).

Etimologia: Del llatí MŪSCA, amb el mateix significat que I. 1 (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí i s'Arenal

Cognoms: Mir, Monserrat; ?

Procedència:

Concordança: Mosca. (JO); Mosca. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 69: 34; OL 1995. 104: 86; PG 2013: 43, 126; DM 2017b: 312; DM 2018a: 20; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Mosso des Tren, es

Transcripció fonètica: [əz,mosoðəs'tren]

Variants formals:

Tipologia:

Significat: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Etimologia: *Mosso*: I. Home jove. 2. Home fadrí, solter. 3. Servent; home llogat per a fer alguna feina o ajudar a fer-la. 4. especialment, treballador llogat per anys o temporades per a les feines del camp o per al servei d'una casa de pagès, on menja i dorm. 5. Noi o adult que treballa en l'aprenentatge i en les feines menys delicades d'un ofici. II. Nom de diferents objectes que serveixen per a sostenir o subjectar alguna cosa. *Tren*: 1. Conjunt d'instruments, màquines o altres objectes que s'empren en una mateixa operació. 2. Sèrie de vagons enganxats els uns darrere els altres, que, arrossegats per una locomotora, condueixen passatgers o mercaderies d'un lloc a un altre d'una via fèrria (DCVB).

Motivació: Compost de *mosso*, del castellà *mozo*, mot peculiar a aquesta llengua i al galaicoportuguès, d'origen incert. És probable que, igual que *muchacho*, significués primitivament 'pelat, rapat', pel costum de portar les criatures en aquesta forma, com sigui que el mot va designar primerament els infants, i després s'estengué a gent adulta; i per tant deu pertànyer a la família del base *motz* 'motxo, rapat', gallec *esmozar* 'escapçar un arbre', francès *mousse* 'escornat', 'esmussat', italià *mozzo* 'esmotxat', 'sense punta', mot de creació expressiva. I de *tren*, del francès *train* amb el mateix significat (DECat i DCVB). Pel que fa al mot francès *train*, és un mot documentat a l'edat mitjana amb el sentit de 'conjunt d'objectes escampats a terra', 'línia d'animals, de vagons que segueix amb equipatge i subministraments' o 'seguit de criats, cavalls que acompanyen una persona'; es tracta d'un deverbial de *trainer*, pres del llatí vulgar *TRAGINĀRE, 'estirar' (derivat de *TRAGERE 'treure', i aquest del clàssic TRAHĒRE, 'arrossegar', 'estirar'), d'on procedeix el verb català *traginar* (TLFi i DCVB).

Localització: El portador era mosso (amb l'accepció I. 5) de l'estació de tren de s'Arenal.

Cognoms: s'Arenal

Procedència: Pastor

Concordança: Petra

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 63: 8; OL 1997. 121: 16; OL 1998. 148: 6; OL 2003. 193: 44; PFSC 2017: 74, 167.

Malnom: Mosso, es

Transcripció fonètica: [əz'moso]

Variants formals: Mosso, de cas

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Veg. *Mosso des Tren, es*.

Etimologia: Veg. *Mosso des Tren, es*.

Motivació: El portador fou mosso ('noi o adult que treballa en l'aprenentatge i en les feines menys delicades d'un ofici') de l'estació de tren de Santa Maria i des de 1946 a la de s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Fiol, Pujol

Procedència: Algaida, Santa Maria

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 161: 12; PFSC 2001: 39; PC 2006: 36, 50, 172, 187; PC 2010a: 79-80, 105; PFSC 2011: 29.

Malnom: Muleta

Transcripció fonètica: [mu'lətə] [əzβe, atomu'lətə] [ər, rɔjmu'lətə]

Variants formals: Muleta, es Beato; Muleta, es Roig

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Mula petita o graciosa. 2. Budell sec d'animal boví o de llana, que s'empra per a fer-ne embotits. 3. Peça del pany que s'aplica a les dents. 4. Joc d'allots, en què un es posa acalat i un altre se li eixanca damunt, i el qui el porta ha d'endevinar qui és; si l'endevina, el qui estava damunt

es posa davall i un altre s'hi eixanca; si no l'endevina, segueix parant el mateix i se n'hi posa un altre a sobre, fins que l'endevina (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *mula* 'femella híbrida de cavall i somera (*mula somerina*) o d'ase i egua (*mula eguina*)', pres del llatí MŪLA, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Mulet / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 69; DM 2017b: 312; DM 2018a: 20, 22, 28-36, 41, 85, 88-89, 91-92, 134-135; PFSC 2019: 21, 28, 37-38, 43, 84, 87, 95, 116; DM 2019a: 238.

Malnom: Munar, de can

Transcripció fonètica: [dəcam:u'na]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: Probablement del substantiu arcaic *monar* 'molí d'aigua', pres del llatí *MOLINĀRE, d'idèntic significat (ELC i DCVB).

Motivació: Els portadors portaven el cognom Munar.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Munar

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 15; S'U 1997. 126: 27; OL 1998. 132: 34; DM 2017a: 207.

Malnom: Municipal, es, -a, sa

Transcripció fonètica: [əzmunisi'paɫ] [səmunisipə'tətə]

Variants formals: Municipaleta, sa; Municipal, des

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Guàrdia municipal. 1. *f.* Cos de vigilància depenent del municipi. 2. *m.* Individu del dit cos (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, del llatí MUNICIPALĒ, 'propi del municipi'. Joan Coromines, per part seva, indica que és un derivat del llatí MŪNICĪPIŪM 'municipi', compost de MUNUS 'ofici, obligació, tasca', 'do, present', i CĀPĒRE 'agafar, prendre' (DECat).

Motivació: *Es Municipal* fou guarda municipal de s'Arenal; *sa Municipala* era la seva esposa i *sa Municipaleta* la filla.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Municipal -Nou. (JO) Monicipal, Monicipala (es, sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 161: 12; OL 2001. 170: 5; PC 2006: 209; PFSC 2017: 45, 50; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 25.

Malnom: Municipalet, es

Transcripció fonètica: [əzmunisipa'lət]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Veg. *Municipal, es, -a, sa*.

Etimologia: Derivat per sufixació *municipal* (veg. *Municipal, es, -a, sa*).

Motivació: El portador era o bé el guarda municipal de ses Cadenes, o bé el seu fill. És a dir, el sufix diminutiu pot respondre a l'estatura del portador, o bé al fet de ser-ne el fill (veg. *Municipal, es, -a, sa*).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Duran?

Procedència: s'Aranjassa?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 69; DQ 1986; PFSC 1994: 9; OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 273; PFSC 2017: 50.

Malnom: Murciano

Transcripció fonètica: [mursi'ano]

Variants formals: Murcianos, es

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Múrcia.

Etimologia: Gentilici, derivat plural per sufixació de *Múrcia*, comunitat autònoma i antic regne, d'etimologia desconeguda. Quant a la forma del gentilici, sembla que és presa directament del castellà, atès el sufix *-ano*, i no *-à*.

Motivació: Els diferents portadors devien procedir de Múrcia.

Localització: s'Arenal

Cognoms: ?; Ortiz

Procedència: Múrcia?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 123: 16.

Malnom: Murer(o), es, -a, sa

Transcripció fonètica: [mu're] [murə'rət]

Variants formals: Mureret

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Muro.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Muro*. Quant a l'etimologia, hi ha dues interpretacions destacables: la primera, defensada per la majoria d'investigadors, és la que indica

que el topònim prové del llatí MŪRUS ‘mur’, ‘muralla’, ‘paret’. Segons Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll, com també Joan Coromines, el topònim presenta la forma de fonètica mossàrab -o, que també apareix en altres noms de lloc de Mallorca i del País Valencià. La segona hipòtesi, exposada per Antoni Mut i Guillem Rosselló Bordoy, és la que diu que el topònim deriva de l'àrab *murûdj* ‘prats’, ‘maresmes’, plural de *marǧj* (IBPAP).

Motivació: Els portadors eren originaris de Muro. As Coll d'en Rabassa hi hagué una família dels *Mureros* de cognom Moragues, que poden tenir a veure amb els de ses Cadenes (GALIANA 2019: 88).

Localització: ses Cadenes, s'Arenal i es Pillarí

Cognoms: Moragues; Ballester; Carbonell; Ramis; Molinas; Quetglas; Fluxà; Balaguer; Mateu; Sastre (dues famílies diferents)

Procedència: Muro

Concordança: Murero, Murera, Mureros (es, sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 63: 8; PFSC 1993: 10; OL 1997. 120: 11; OL 1997. 123: 10; S'U 1997. 126: 27; OL 1999. 147: 4; OL 2000. 161: 12; PFSC 2001: 11; OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 272; PC 2013: 148, 151; DM 2018a: 78, 80; PFSC 2019: 14-16, 20-21, 25-26, 28, 48-50, 54-55, 62, 83-84, 87-88, 90, 116; DM [s. a. 1]: s/n; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Murtera

Transcripció fonètica: [mur'terə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Murta, la planta *Myrtus communis*. 2. per ext. Begònia de fulles petites semblants a les de murta (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de murta ‘planta mirtàcia de l'espècie *Myrtus communis*, arbust de fulles persistents, enteres, coriàcies, flors blanques, solitàries, llargament pedunculades, i baia aromàtica, negra blavosa, comestible (anomenada murtó); les branques i fullatge s'empren en enramades de festa’, pres del llatí murta, amb el mateix significat (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Murtera. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 342-345; PFSC 2018: 234-235, 375.

Malnom: Mut, es

Transcripció fonètica: [əz'mut]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Privat de l'ús de la paraula, per defecte físic. 2. Que no diu paraula. 3. fig. En què no es diu res o no es fa cap remor (DCVB).

Etimologia: Del llatí MŪTU, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: El portador era sord. Ni hi sentia, ni parlava.

Localització: ses Cadenes o s'Arenal?

Cognoms: Cerdà

Procedència:

Concordança: Mut; Mut (des Pont); Mutet. (JO); Muda (sa), ses Mudes o ses Mudetes. (PG)

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27.

N

Malnom: Nadala, de can

Transcripció fonètica: [dəcan:ə'ðalə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Cançó dedicada al naixement de Jesucrist, i destinada generalment a cantar-se davant el betlem o pessebre. 2. Planta amaril·lidàcia *Narcissus Tazetta*, que fa les flors blanques-grogues. b) Nadala groga: l'espècie *Nacissus jonquilla* (DCVB).

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *nadal* '1. Festa commemorativa del naixement de Jesucrist, que se celebra el dia 25 de desembre. 3. Nom propi d'home. 4. Cognom català', del llatí NATĀLE, 'dia del naixement' (DCVB). Malgrat les definicions del DCVB de *nadala*, hi afegim la possibilitat que es tracti de la feminització o bé del nom propi d'home o bé del cognom *Nadal*.

Motivació: Desconeguda. No tenim clar si el primer portador estava relacionat amb el nom o cognom Nadal, o bé té a veure amb les nadales.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Capellà

Procedència: Algaida

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 96-99.

Malnom: Nasso, en

Transcripció fonètica: [ən'naso] [əzmunisi,paɫ'naso] [əz,nazðə'ɫawnə]

Variants formals: Nasso, es Municipal; Nas de Llauna, es

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Que té un nas gros. *Nas*: 1. Òrgan de l'olfacte, consistent en dues cavitats revestides interiorment d'una membrana mucosa i que comuniquen posteriorment amb la faringe; la part prominent de la cara, entre el front i la boca, on hi ha els dos forats pels quals les fosses nasals comuniquen amb l'exterior. 2. Olfacte; facultat de percebre les olors (DCVB).

Etimologia: Derivat augmentatiu per sufixació de *nas*, pres del llatí NASU, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador tenia un nas gros i corbat.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Duran

Procedència: s'Aranjassa?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: JM 1989. 177: 10; PFSC 2019: 25, 43, 107, 122.

Malnom: Natzarè

Transcripció fonètica: *[nəd̪z:ə'rɛ]

Variants formals:

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: 1. Nadiu o propi de Natzaret. 2. Cristià, segons denominació que els donaven en els primers segles del cristianisme. 3. Imatge de Jesucrist carregat amb la creu i vestit de túnica llarga. 4. Penitent que va a les processons de Setmana santa vestit amb túnica llarga, generalment morada. 5. *f.* Túnica llarga que portaven les dones (DCVB).

Etimologia: Del llatí bíblic NAZARENUS, amb el mateix significat que 1. i 2. (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Nasarè (Natzarè). (JO)

Referències bibliogràfiques: MM 2010: 750-751.

Malnom: Negre, de can

Transcripció fonètica: [dəcan'nəɣrə]

Variants formals:

Tipologia: Colors.

Significat: I. *adj.* 1. Del color del sutge o del carbó; completament fosc. 2. Molt fosc. 3. Privat totalment de claror. 4. Enfosquit per la brutor. 4. *fig.* Enfosquit per la maldat. 6. *fig.* Sumament trist, infaust. 7. *fig.* Posat en gran dificultat. II. *subst.* 1. Color completament fosc, com el del sutge o del carbó. 2. Porció negra o molt fosca d'una cosa. 3. Persona que té la pell de color molt fosc. 4. *m. o f.* Malura que ataca certs arbres fruiters, principalment les oliveres i els ceps, en forma de polsina negra, que arriba a assecar les plantes (DCVB).

Etimologia: Del llatí NĪGRU, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Els portadors Ramis i Juan els anys 40 s'establiren a fer d'amos a la finca de can Negre, avui coneguda com a Dalt Mar, a la Marina de Lluçmajor. Pel que fa a Mas, en desconeixem la motivació.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Ramis, Juan; Mas

Procedència: Consell (Sencelles); ?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 357-358; PC 2010a: 372-374; PFSC 2017: 46.

Malnom: Nevà (o Nevar)

Transcripció fonètica: *[nə'va]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda. És possible que sigui o bé l'infinitiu o bé la tercera persona del singular del passat simple del verb *nevar* '1. *intr.*, impers. Caure neu del cel. 2. *tr.* Cobrir de neu'. Si és així, *nevar* és pres del llatí NĪVARE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n.

Malnom: Nirvi

Transcripció fonètica: [ˈnirvi]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Cadascun dels òrgans en forma de cordonets o cintes, que posen en comunicació les diferents parts del cos amb el cervell o amb la medul·la espinal o amb altres centres, i aquests entre ells, i serveixen per a transmetre les sensacions i els impulsos motors. 2. La part d'una cosa que és considerada com la font de la seva vitalitat, de la seva força; vigor físic o moral, energia. 3. Tendó, part elàstica però dura dels músculs. 4. Corda de matèria orgànica per a sonar un instrument músic, per a parar una ballesta, etc. 5. Cadascun dels feixos vasculars que formen l'esquelet fibrós d'una fulla vegeta. 6. Cadascun dels relleus que donen rigidesa a les ales dels insectes. 7. Cadascuna de les cordes que es col·loquen de través en el llom d'un llibre en enquadrar-lo. 8. nàutica. Estai; corda a la qual s'enverguen i per la qual corren les veles d'estai, flocs i toldos. 9. Motllura o regruix que ressegueix el perfil d'una peça, especialment d'una barra metàl·lica de construcció, per donar-li més resistència (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar NERVĪUM 'múscul', 'nervi', i aquest del llatí NERVUS, amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86.

Malnom: Nito

Transcripció fonètica: [ˈnito]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Nic, malhumorat (DCVB). Veg. *Nyico*, -a.

Etimologia: Variant de *nic* 'irritable, que té mal geni', reducció de *inic*, pres del llatí INIQUU 'dolent'. En català de Mallorca hi ha les variants *nic*, *nito*, *nyic* i *nyico* (DCVB). També hi ha la possibilitat que sigui l'hipocorístic del nom propi d'home *Benito* (*Benet*, en català), transformat en

Nito per afèresi. Si és així, prové del llatí BENEDĪCTUS, nom d'un sant patriarca del monacat occidental (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Niu

Transcripció fonètica: [ˈniw]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Construcció que els ocells fan amb brins, branquillons, molsa, plomissol, etc., per pondre hi els ous, covar-los i criar-hi els petits. 2. Ponedor, lloc del galliner on les aus de corral van a pondre o a covar. 3. Cavitat o lloc on es crien els seus petits alguns animals. 4. (molt dialectalment) Ocell, animal de ploma petit en general. 5. Mena d'embut que els mestres de cases formen amb un bocí de teula, mitjà o test, posat embiaixat i enguixat, per a abocar el morter a la cara d'una paret (DCVB).

Etimologia: Del llatí NĪDU, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Comas

Procedència: sa Pobla

Concordança: Niu / et. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Niuet

Transcripció fonètica: [niˈvət]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *niu* (veg. *Niu*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *niu* (veg. *Niu*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Terrassa

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Niu / et. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 36.

Malnom: Nofreta, (na)

Transcripció fonètica: [no' fretə]

Variants formals: Nofret

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Nofre*: nom propi d'home.

Etimologia: Femení de *Nofre*, hipocorístic per afèresi d'*Onofre*: el nom personal Onofre té per patró el sant egipcià del segle IV anomenat *Onophrius* en el martirologi, però sembla que també hi ha hagut en el nostre país homes anomenats Onofre que prenen nom del germànic *Hunefred* (cf. Förstemann Altd. Nb. I, 932), com ho prova la forma *Onofred* que apareix en documents catalans anteriors al segle XIII (cf. BABL, VI, 389). (DCVB).

Motivació: El primer portador nomia Nofre i era petit d'estatura. Aquest fet prengué la dimensió de malnom quan es transmeté familiarment: és el cas almenys de Margalida *Nofreta*.

Localització: ses Cadenes i Son Sunyer

Cognoms: Llinàs

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: AA 1993. 275: 10.

Malnom: Noro

Transcripció fonètica: ['noro]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: De *nora*: muller del fill (DCVB).

Etimologia: Derivat masculí per sufixació de *nora*, del llatí vulgar *NÖRA, amb el mateix significat, format del clàssic NŪRUS amb canvi de la ū en ō per influència de SÖCRA, i amb adopció de la terminació *-a* per fer destacar el gènere femení del mot (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms:

Procedència: Sant Jordi

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Nuu

Transcripció fonètica: ['nuw]

Variants formals: Nuu, de can

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: I. *adj.* No vestit. 2. per anal., Sense cobertura. II. Entrellaçament estret de les parts d'un o més cossos prim i flexibles (fils, cordills, cordes, cintes, etc.) que, en estirar un dels caps, generalment s'estreny encara més. 2. a) Regruix que separa cada dues divisions del cordill de midar el camí d'un vaixell; l'extensió midada entre dos nusos consecutius representa una milla marina. b) nàut. Cadascuna de les milles marines que recorre un vaixell en una hora. 3. Estrenyedat o

obstrucció produïda en la gola, i que dificulta la respiració, la deglució o el parlar. 4. fig. Vincle, lligam estret. 5. fig. Punt principal d'un problema; punt del qual depèn la solució d'una dificultat. 6. fig. Enllaçament o lligam dels fets que es desenrotllen en un poema, en una obra dramàtica, en una novel·la. III. 1. Regruix format per la unió i articulació de dos ossos. 2. Regruix format normalment o anormalment en una part del cos, especialment en una extremitat. 3. Regruix o part sortida d'un tronc, en la qual s'insereixen les fulles, botons i branques. 4. Grop de la fusta. 5. fig. Lloc on es reuneixen diferents línies, camins, etc. (DCVB).

Etimologia: En el cas d'I. És pres del llatí *NŪDU*, amb el mateix significat. En el cas de II i III. és pres del llatí *NŌDU*, amb el mateix significat que I. La forma catalana normal segons la forma del llatí clàssic seria *nou*, però probablement el català *nuu* i el castellà *nudo* venen d'una forma de llatí vulgar **NŪDU*, atribuïda per Menéndez Pidal a influència osca (cf. Menéndez Pidal Gram. 2). (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Es tracta de la mateixa família des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 88)

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Taberner

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Llucmajor)

Concordança: Nu. (JO); Nu, Nua. (PG)

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 67-80; DQ 1986: s/n [**Nou*]; OL 1992. 60: 14; OL 1992. 65: 14; AA 1993. 275: 10; OL 1993. 80: 13; OL 1995. 102: 4; OL 1997. 121: 11, 16; OL 1997. 122: 14; OL 1997. 123: 10; OL 1997. 124: 10; OL 1998. 134: 13; OL 2001. 166: 20; PC 2010a: 272 [**Niu*]; PFSC 2019: 20, 28, 31, 34-36, 44, 55, 61, 77, 96-97, 114.

Malnom: Nyeu

Transcripció fonètica: [ˈɲew]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Mot onomatopèic, segons Joan Coromines 'gata moixa, gata maula' (DECat). Veg. la motivació.

Etimologia: El DCVB indica que prové de l'onomatopeia del lladruc i del miol, però ho recull només en valencià. Joan Coromines va més enllà i explica que és un mot d'origen onomatopèic: *nyau-nyau* i *nyeu-nyeu* representen el parlar gemegós i nasal, com d'una persona gata maula o hipòcrita; hom diu *és un(a) nyau-nyau* o *nyeu-nyeu*, *fer nyeu-nyeu*, etc. (DECat).

Motivació: Sembla que està relacionada amb el caràcter propens a cercar bregues del portador, que en motivà el malnom.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Bauzà

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Nyico, -a

Transcripció fonètica: ['niko] ['nikə]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Nic. Irritable, que té mal geni (DCVB). Veg. l'etimologia i *Nito*.

Etimologia: Segons el DCVB, variant de *nic* 'irritable, que té mal geni', reducció de *inic*, pres del llatí INIQUU 'dolent'. En mallorquí hi ha les variants *nic*, *nito*, *nyic* i *nyico* (DCVB). Segons Jaume Corbera significa 'molt petit' (CORBERA 1984: 34). Per a Joan Coromines, extret del Diccionari Aguiló, significa 'xic, petit, migrat', té la variant *nyeco*, *nyeca* 'molt petit', i indica que és d'origen onomatopèic (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí, s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Salvà; Garcias; ?

Procedència: Lluçmajor; es Coll d'en Rabassa (Lluçmajor); es Coll d'en Rabassa

Concordança: Nyica. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39; AG 1988. 4: 5; OL 1998. 133: 18; OL 2001. 180: 9; PFSC 2017: 35, 58; DM 2017a: 206; PFSC 2018: 219; DM 2018a: 20, 22, 24, 125, 136; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Nyoc

Transcripció fonètica: ['ɲoc]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Incert. O bé de *nyoc*: 1. Manyoc, aplec irregular de coses. 2. *Fer nyoc*: menjar massa, de manera que fa mal al ventre. O bé de *nyoca*: home menyspreable, en llenguatge d'argot (DCVB).

Etimologia: Segons Joan Coromines, la forma *nyoc* apareix amb els mateixos sentits que *anyoc* i el seu sinònim *manyoc*, és a dir, com a 'cosa arraïmada', 'aplec irregular de coses'; seria un mot dialectal d'origen incert, probablement preromà (DECat). Com a onomatopeia, ho hem sentit referit al renou de la trompa de les xeremies. Per altra banda, és possible que sigui la masculinització de *nyoca*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Nyoc; Nyoca. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86.

O

Malnom: Olier, s'

Transcripció fonètica: [suɫi'e] [də'səli]

Variants formals: Oli, de s'

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: *Olier*: 1. *adj.* Pertanyent o relatiu a l'oli. 2. *m. i f.* Que es dedica a produir o vendre oli. 3. *m.* Escarabat de l'espècie *Meloe proscarabaus*, de color negre, que s'agrada molt de l'oli. 4. *m.* Recipient de vidre o de metall, de grossària manual, destinat a tenir-hi oli. *Oli*: líquid untuós de color verd groguenc, que s'extreu de l'oliva i serveix com a aliment, com a combustible, i com a lubricant; per ext., Nom genèric de moltes substàncies untuoses, combustibles, líquides o fàcilment liquidables, generalment més lleugeres que l'aigua, dins la qual són insolubles (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació d'*oli*, segons el DCVB pres del llatí OLĒU, amb el mateix significat. La forma popular del mot OLĒU en català havia d'esser *ull, i segurament l'interès a evitar l'homonímia amb ull de ÖCLU ha fet que es conservés la forma semiculta *oli*, afavorida també pel llenguatge eclesiàstic en el que es refereix als sants olis (DCVB). Joan Coromines, per part seva, indica que ve del llatí OLEUM, amb el mateix significat, mot afí al grec ἔλαιφος; en català, com també en algunes altres llengües romàniques, el mot presenta un tractament migsavi o més ben dit una evolució retardada (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Vicens

Procedència:

Concordança: Uliera s' (Oliera). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 133: 18; OL 2004. 213: 28; PC 2006: 42, 173, 208.

Malnom: Orgue, l'

Transcripció fonètica: ['ɔɾɟə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Òrgan. 2. Instrument de vent que consta d'un gran nombre de tubs que sonen insuflant-hi aire mitjançant unes manxes i es toca per un o més teclats. Antigament era freqüent usar el mot en plural. 3. *pl.* Acordió. 4. Aparell compost d'alguns canons cònics que es comuniquen entre ells i serveix per a refrescar líquids (DCVB).

Etimologia: En català antic *òrgan*, del llatí ÖRGĀNUM 'eina', 'instrument musical', 'òrgan (instrument)', i aquest del grec ὄργανον, 'eina', 'instrument', 'òrgan fisiològic', derivat de ἔργον 'acció, obra, treball' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes i es Piñlarí

Cognoms: Cerdà

Procedència: Muro

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 65: 14; S'U 1997. 126: 27; PFSC 2001: 11; PC 2010a: 249-250.

P

Malnom: Paciència

Transcripció fonètica: [pasi'ensi]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. Virtut o qualitat del qui sap suportar els mals, les ofenses, sense plànyer-se'n ni deixar-se dur de la ira. 2. Peça de fusta forçada en angle agut, amb la punta del vèrtex prolongada, que serveix per a sostenir el mànec de les paelles grans quan estan al foc, evitant així que tombin. 3. Galeta dolça, molt petita i dura, que a València i Menorca tenia forma semiesfèrica i a l'Empordà, a Valls i a Mallorca tenia formes diverses, i servia per a alegrar els infants; a València es menja encara el dia de Sant Blai (3 de febrer), advocat de mal de gola. 4. Planta de la família de les poligonàcies, de l'espècie *Rumex patientia* (DCVB).

Etimologia: Del llatí PATIENTIA, amb el mateix significat que 1., derivat de PATIENS, -ENTIS, participi actiu de PATI 'suportar' (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Gayà

Procedència: Sant Jordi (Llucmajor)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: Veg. *Serro*.

Malnom: Pagueta, sa

Transcripció fonètica: [səpə'jətə]

Variants formals: Paguet, es

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Incert. Tal vegada de pago (o paó): ocell de la família de les gallinàcies, espècie *Pavo cristatus*, oriünd de l'Àsia, que té una cresta de plometes rígides, el cap, coll i pits blaus, el cos i ales amb irisacions verdes i daurades, i una coa molt llarga i extensible en forma de ventall; la femella és cendrosa i no té la vistosa coa que té el mascle (DCVB).

Etimologia: Incerta. A s'Arenal hi havia una casa dita cas Paguet; per tant és ben possible que en aquest cas sigui una feminització de *paguet*. Podríem pensar que ve de *paga* (derivat postverbal de *pagar* '1. Acció i efecte de pagar. 2. fig. Remuneració; allò que es dona en premi o càstig', pres del llatí PACARE 'posar en pau, satisfer'), però és possible que sigui un derivat diminutiu per sufixació sufixació de *pago*, mot pres del llatí PAVO, nominatiu de PAVŌNE 'paó' (DCVB). Segons Joan Coromines, *pago* ve de la forma llatina PAVUS, per via del mossàrab (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor
Concordança: Paguet / a. (JO)
Referències bibliogràfiques: OL 1998. 135: 12.

Malnom: Palanca

Transcripció fonètica: [pə'ləŋcə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Barra inflexible mòbil al voltant d'un punt de suport, que serveix per a aixecar coses pesants; cast. palanca. La palanca constitueix una màquina simple destinada a vèncer, mitjançant una potència aplicada a un punt determinat, la resistència oposada en un altre punt. 2. Passera feta de taulons entre una nau i el moll, o entre les dues ribes d'un riu o torrent (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar *PALANCA, variant del clàssic PALANGA (o PHALANGA), amb el mateix significat, i aquest pres del grec φάλαγξ, -γγος, 'corró, 'rull, 'barra', 'garrot' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 15; PC 2010a: 268.

Malnom: Palau, mestre

Transcripció fonètica: [,mɛstrəpa'law]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Edifici gran i sumptuós per a l'habitatge d'un rei, d'un príncep, d'un prelat, d'un particular ric o d'una corporació. També es tracta d'un cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí PALATIUM 'Mont Palatí de Roma', 'palau dels Cèsars al cim d'aquest turó', 'palau qualsevol' (DECat).

Motivació: Desconeguda. El primer portador és possible que estigui relacionat amb el cognom Palau.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: AA 1993. 275: 10.

Malnom: Palla

Transcripció fonètica: ['paɛə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Tija de cereals o de llegums, seca i separada del gra; conjunt de les tiges de cereals o llegums, emprades per a diferents usos, com alimentació del bestiar, farciment de coixins, fabricació de capells, etc. 2. fig. Cosa inútil, sobrera. 3. Trosset de palla o d'herba. 4. Barreta d'or o d'argent en brut. 5. Aerolit, cos lluminós que es veu petitíssim com cau durant la nit. 6. Defecte en una peça de metall o de vidre; taca en una pedra preciosa (DCVB).

Etimologia: Del llatí PALĒA 'boll dels cereals', 'pallús, palla esbocinada' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Paies (Palles). (JO); Paia. (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 71.

Malnom: Pallasso

Transcripció fonètica: [pe' laso]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Persona que, vestit folgadoament i enfarinolat i pintat de cara, es dedica a fer riure la gent amb dites i accions grotesques, en els espectacles de circ. 2. fig. Home que pel seu capteniment poc seriós i inconsistent no mereix ésser tingut sinó com a objecte de diversió (DCVB).

Etimologia: De l'italià *pagliaccio*, amb el mateix significat (DCVB). En italià, *pagliaccio* significava 'sac ple de palla, que serveix de jaç'; és una variant de *plagiericcio*, mot que significava 'home sense un caràcter ferm i seriós', mot paral·lel al francès *paillard*. Es tracta, per tant, d'un mot que prové de *paglia*, equivalent al català *palla*, presos ambdós del llatí PALĒA (veg. *Palla*). (VELI).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pallissó, -na

Transcripció fonètica: [pəi'so]

Variants formals: Pallissó, es Vell

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *pallissa*: 1. Lloc cobert de teulada destinat a guardar-hi la palla. 2. Estable: lloc on dormen i mengen les bèsties (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu de *pallissa*, alhora derivat de *palla* (veg. *Palla*). (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Bauzà

Procedència:

Concordança: Païssó / na. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pallús

Transcripció fonètica: [pə'ɛus]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Rebuig de la palla llarga. 2. Conjunt de fragments de clovella i la resta dels cereals, producte de la batuda. 3. Borra que es congria sota el llit en mancar-hi la neteja. 4. Conjunt de fragments de bajoques de faves o d'altre llegum (DCVB)-

Etimologia: Derivat pejoratiu per sufixació de *palla* (veg. *Palla*). (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Es tracta d'un malnom de motivació procedent de Consell.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Oliver

Procedència: Consell

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 410.

Malnom: Palma

Transcripció fonètica: *['pałmə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: I. 1. Palmell o cara còncava de la mà. 2. Sola de peu o pota del bestiar, no coberta pel casc o part còrnia. II. Arbre de diferents espècies de la família de les palmàcies, i principalment la *Phoenix dactylifera*. 2. Branca de la palmera amb les seves fulles. Especialment: branca o fulla de palmera usada com a matèria tèxtil. 3. Branca de palmera presa com a símbol de triomf o de martiri. a) fig. La mateixa victòria o triomf; la glòria. III. Nom de diferents plantes i altres objectes semblants a la palmera o a les seves fulles. IV. Nom modern de la ciutat de Mallorca. El nom de Palma existia en temps dels romans, però amb la dominació aràbiga va deixar d'emprar-se; en l'edat mitjana el nom de la capital d'aquestes illes era simplement Mallorca, com l'illa; amb el renaixement dels estudis clàssics, cap al segle XVI, es tornà a adoptar el nom de Palma (DCVB).

Etimologia: Atesa la grafia de la qual disposam, no sabem si la lateral es vocalitza o no, de manera que no podem saber si té a veure amb el nom de la capital de Mallorca o no. En tot cas, en tots els casos prové del llatí PALMA 'palmell de la mà', 'palma nana: *chamaerops humilis*' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Mut

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 140.

Malnom: Palmeres, de ses

Transcripció fonètica: [dəsəspəɫ'merəs] [dəsfə'ses]

Variants formals: Fassers, des

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *palmera*: arbre de la família de les palmàcies, de l'espècie *Phoenix dactylifera*, que té les fulles coriàcies pinnatipartides i les baies oblongues i comestibles, anomenades *dàtils* (DCVB).

Etimologia: Plural de *palmera*, del llatí PALMARIA (arbor) 'arbre de palmes'. Pel que fa al sinònim *fasser*, es tracta d'un derivat de *fas* 'branca de palmera, i principalment la part més gruixada de la branca, que els infants empren per a pegar en terra durant els dies de setmana santa'; d'etimologia incerta, segons el DCVB és probable que vengui del llatí FACE 'antorxa': de locucions com *matar els fassos* o *picar els fassos*, significat l'acte de batre en terra o als mobles amb branques de palmera, fàcilment s'haurà produït l'evolució de significat que ha donat al mot *fas* en el sentit de 'branca de palmera' (DCVB).

Motivació: El portador procedia de l'hort de ses Palmeres, també conegut com hort des Fassers, avui en terrenys de l'Aeroport, dit antigament així perquè hi havia moltes palmeres sembrades.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Comas

Procedència: l'Horta

Concordança: Palmer / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pamboli, en

Transcripció fonètica: [əmpam'bòli]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Pa amb oli. Menja consistent en una llesca de pa amarada d'oli, sal i opcionalment tomàtiga, a més del companatge. 2. Beneitot, curt d'enteniment (DCVB).

Etimologia: Compost de *pa*, del llatí PANE 'matèria alimentícia feta de farina pastada amb aigua i cuita al forn; peça d'aquesta matèria, de mida i pes determinats, que resulta de cada una de les porcions de pasta que es posen al forn', i *oli* (veg. *Olier*; *s*'). (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Hernández

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2017: 231, 236; PFSC 2019: 25, 57, 75, 96.

Malnom: Pancuit

Transcripció fonètica: [paŋ'kujt]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Sopa feta de bocins de pa bullits amb aigua i oli, i de vegades amb alls i tomàtiga (DCVB).

Etimologia: Del llatí PANE CŌCTU, ‘pa cuit’ (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Cal dir que a Can Pastilla hi ha el topònim can Pancuit; és possible que hi estigui relacionat.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pansa

Transcripció fonètica: [ˈpansə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Gra de raïm assecat al sol, de vegades després d’esser escaldat amb lleixiu, altres vegades sense haver estat escaldat. 2. Conjunt de grans de raïm assecats. 3. Varietat de raïm blanc, de gra gros, de pell forta i de gust molt dolç. 4. Mena de pomada feta de raïms pansits, usada antigament per les dones. 5. Color moradenc brut, semblant al dels raïms assecats. 6. Erupció vesicular que apareix als llavis en els estats febrils o dispèptics. 7. fig. Persona senzilla i curta de gambals (DCVB).

Etimologia: Abreujament del llatí ŪVA PANSA, amb el mateix significat que 1., de PANSUS, participi passiu del verb PANDĒRE ‘estendre, desplegar’, i especialment ‘estendre, parar, a l’aire, els raïms, perquè s’assequin’: PANSUS fou ja llatí antic, al costat de PASSUS, un poc més clàssic, i el grup -NS- conservà la N, en aquest cas, per la influència de les altres formes de PANDĒRE (DECat).

Motivació: Desconeguda. Es tracta de la mateixa família des Coll d’en Rabassa (GALIANA 2019: 90).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Garau

Procedència: es Coll d’en Rabassa (Llucmajor)

Concordança: Pansa. (JO); Pansa. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 124: 12.

Malnom: Panxeta

Transcripció fonètica: [pəŋˈʃətə]

Variants formals:

Tipologia: Parts o elements del cos.

Significat: 1. Panxa petita. 2. Panxa de convexitat molt visible (DCVB). També és sinònim de cansalada. *Panxa:* 1. Cavitat que conté l’estómac i els budells, i part anterior convexa del cos que limita la dita cavitat. 2. Porció de pell corresponent al ventre d’un animal. 3. La porció més sortida o voluminosa d’una cosa convexa (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *panxa*, del llatí PANTĪCE ‘tripes, panxa, ventre’. En el cas de la cansalada, és un mot probablement pres del castellà *panceta*, que deriva de *panza* ‘panxa’ i, per tant, també del llatí PANTĪCE (DCVB, DECat i DRAE).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms: Balaguer

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Paparrina

Transcripció fonètica: [pəpə'rinə] [sə,kəʃəpəpə'rinə]

Variants formals: Paparrina, sa Coixa

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: Incert. O bé de *paperí*: bocins petitíssims de paper de forma circular que es llencen en gran quantitat a certes festes, com balls, desfilades, processons, etc. O bé de *paparra*: 1. Aràcnid traqueal, de l'espècie *Ixodes ricinus*, de forma oblonga, llarg de quatre a sis mil·límetres, que habita pel camp, a terra o enfilat per les plantes, fins que troba alguna persona o animal al qual arrapar-se, i aleshores li xucla la sang. 2. Insecte hemípter de la família dels còccids, espècie *Lecanium oleae*, la femella del qual segrega una substància ensucrada que afavoreix damunt les oliveres el congriament del negre. 3. Cranc marí de l'espècie *Acanthonyx lunulatus*. 4. Planta ranunculàcia de l'espècie *Delphinium staphisagria*. 5. fig. Persona molt aficadissa o enganxadissa, difícil d'esquivar. 6. Porció de moc sec. 7. pl. Gotes de pluja grosses i poc nombroses. 8. fig. Plantofada, cop violent. 9. Mentida (DCVB).

Etimologia: Segons la tradició familiar, que no explica la fonètica, prové de la feminització de paperí, derivat diminutiu per sufixació de paper, amb el mateix significat, pres del llatí POPYRU (<grec πάπυρος), nom d'una planta oriental (PAPIRUS) de la qual els antics extreien unes làmines que els servien per a escriure-hi. La terminació *-er* (com la del francès *papier*) suposa una adaptació de POPYRU al sufix llatí *-ARIU* (DCVB). Si seguim la fonètica, podem pensar que prové del derivat femení diminutiu per sufixació de *paparra*, amb el mateix significat, probablement alteració del dialectal i antic *caparra* per influència de *papa* ‘cuca’; *caparra*, amb aquest sentit, fou també comú amb parlars mossàrabs, gascons i bascos, i devia provenir d'un antic mot preromà, idèntic al basc *kapa(ra)* o *gapar(ra)* ‘esbarzer’, ‘arz’, perquè tant la paparra com aqueixos arbustos se'ns arrapen fortament a la pell (DECat).

Motivació: Segons la tradició familiar el malnom s'originà a Algaida: el primer portador, per no perdre els pocs cèntims que manejaven en aquell temps, guardava les peces de dos, de quatre i qualque real, embolicats dins un tros de paper d'estrassa, i per això el començaren a conèixer com en *paperí* (CANALS 2010a: 264).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Amengual, Capellà, Vich

Procedència: s'Aranjassa, sa Creu Vermella (Algaida)

Concordança: Paparrí / na. (JO); Paparrina (en, na). (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 16; JM 1989: 177: 10; OL 1992: 60: 14; OL 1992: 65: 14; AA 1993: 275: 10; OL 1997: 122: 14; OL 1997: 129: 13; OL 2001: 166: 20; OL 2001: 171: 11; OL 2002: 184: 28; PC 2010a: 272; PFSC 2011: 42; DM 2018a: 24.

Malnom: Papauls, en

Transcripció fonètica: [əmpa'pujs]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: Que menja ulls. *Papar:* 1. Engolir, menjar sense mastegar. 2. fig. Veure, observar, adonar-se de les coses. *Ull:* I. 1. Òrgan de la visió; conjunt generalment globulós de membranes i humors que constitueix el dit òrgan. 2. *pl.* Vista, la facultat de veure; l'exercici d'aquesta facultat. 3. *pl.*, fig. Facultat cognoscitiva, intel·lectual. 4. fig. Aptitud per a adonar-se de les coses, per a apreciar les, per a comprendre-les tals com són. II. Cosa semblant a un ull pròpiament dit (I., 1), sia per esser foradat o còncav, sia per tenir forma rodona, sia per formar reguix rodonenc sobre una superfície, o per alguna altra circumstància. III. Nom que, generalment amb diverses adjectivacions, es dona a diferents animals i plantes, sia per llur petitesa, sia per la forma de les flors, etc. (DCVB).

Etimologia: Compost de *papa*, del verb *papar*, pres del verb llatí infantil PAPPARE 'menjar', i d'*ulls*, plural d'*ull*, pres del llatí vulgar ŌCLU, contracció del llatí clàssic ŌCŪLŪS, amb el mateix significat que I. 1. (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Píllari

Cognoms: Verdú

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Parrina

Transcripció fonètica: [pə'rinə]

Variants formals: Parrina, madò

Tipologia: No definida.

Significat: Incert. *Parrina:* 1. Padrina (Alguer i Sant Llorenç des Cardassar). 2. Cognom català existent a Torroella de Montgrí, Maldà, etc. (DCVB). És possible, però, que no es tracti de cap d'aquests significats (veg. les propostes etimològiques).

Etimologia: Incerta. Si es tracta de les definicions del DCVB, 1. deriva de *padrina* i 2. es tracta d'un cognom pràcticament desconegut a Mallorca. Una altra possibilitat és que sigui un derivat diminutiu per sufixació de *parra* 'cep que creix enlairat'; mot d'origen incert, és probable que el sentit inicial fos 'glorieta, emparat' i també 'reixat' (d'on el nostre mossàrab *parrella/barrella* i el castellà *parrilla* 'graella'), i que del mateix origen vingui el baix llatí gal·lopirenaic PARRĪCUS 'graner', 'clos', 'pleta'; sembla que tot plegat prové d'un gòtic **parra*, -ans, 'clos', 'tanca', 'reixat', 'glorieta', que potser no fou protogermànic sinó, en última instància, preindoeuropeu, possiblement germanització del mateix mot preromà que va donar barra (DECat). Una darrera possibilitat seria el resultat d'una variant truncada per afèresi de *Paparrina* (vegeu *Paparrina*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Parrí / na. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85; OL 1997. 119: 11; S'U 1997. 126: 27.

Malnom: Passafils, en

Transcripció fonètica: [pasə'fils]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: Literalment 'que passa fils'; es refereix a cordar les sabates en el procés de reparació.

Passar: I. *intr.* 1. Recórrer un espai, travessar un lloc anant d'un indret a un altre. 2. per ext., aplicat a coses inanimades (camins, corrents d'aigua o d'aire, etc.) 3. Tenir sortida, donar pas a un conducte. 4. Caber dins un conducte; inversament, tenir capacitat un cos buit per a rebre'n o contenir-ne un altre. 5. Traslladar-se, transportar-se a un lloc; anar-hi. II. *tr.* Recórrer, anar a través d'una cosa. 2. Anar o portar a través d'una cosa, des d'una banda fins a l'altra. 3. Anar més enllà; anar per damunt o per dins d'una cosa fins a més enllà del lloc o terme on es troba. III. *tr.* Fer travessar un espai; transportar d'un lloc a un altre. 2. Fer travessar un cos, fer anar d'un costat a l'altre d'una cosa. 3. Fer que una cosa es mogui en contacte superficial amb una altra. 4. Sotmetre a l'acció d'un instrument de treball o d'agressió, o a un agent modificador d'allò a què s'aplica. *Fil:* cos més o menys llarg, de forma capil·lar, format ajuntant i torçant brins de matèria fibrosa, destinat principalment a cosir, fer teixits, lligar, etc. (DCVB).

Etimologia: Compost de *passa*, del verb *passar*, pres del llatí vulgar *PASSARE, amb el mateix significat que I., i de *fils*, plural de *fil*, pres del llatí llatí FĪLUM, amb el mateix significat (DCVB i DECat).

Motivació: Posaren el malnom al portador en referència a la feina de sabater; constantment adobava les sabates dels jugadors del CD San Francisco; el club de futbol des Píllarí del qual n'era president per amistat amb els jugadors.

Localització: ses Cadenes i es Píllarí

Cognoms: Jacinto

Procedència: Gata (Càceres, Extremadura)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2019: 38-39.

Malnom: Pastilla

Transcripció fonètica: [pəs'tiʎə] [pəsti'ʎətə]

Variants formals: Pastilleta

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Tros petit de pasta, quadrangular o rodó. 2. Preparat farmacèutic sòlid molt petit que s'administra oralment (DCVB).

Etimologia: És format damunt *pasta*, pres del llatí PASTA, i aquest del grec πάστη ‘farina barrejada amb suc’, derivat de πάτω ‘jo vesso, escampo’. Segons Joan Coromines, el sufix *-illa* en aquest cas no sembla esser pres del castellà, sinó que és patrimonial del català (DCVB i DECat).

Motivació: Els primers portadors tenien qualque relació directa amb Can Pastilla, o bé eren família dels primers portadors del malnom. Tradicionalment es diu que a la taverna que hi havia a sa Torre Redona, devora la mar, l’amo traginava o bé venia pastilles de tabac de contraban, i per això es conegué la taverna com Can Pastilla. El primer Pastilla del que tenim constància és Pere Joan Guasp, el 1870 (FONT OBRADOR 1995: 423). La variant formal *Pastilleta* és motivada perquè el portador era petit d’estatura, motiu pel qual també el coneixien com a *Rafelet* (veg. *Rafelet*).

Localització: s’Arenal

Cognoms: Guasp, Bauzà

Procedència: Camp de Mar (es Coll d’en Rabassa)

Concordança: Pastilla. (JO); Pastilla (l’amo en). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 52: 19; OL 1992. 61: 23; OL 1992. 63: 8; OL 1992. 66: 8; OL 1993. 73: 20; OL 1993. 75: 5; BF 1995: 423; OL 1995. 104: 85; CA 1996: 30; OL 1997. 120: 11; OL 1997. 121: 16; S’U 1997. 126: 27; OL 2003. 192: 20; OL 2003. 195: 19; PFSC 2003: 15; PC 2006: 144; PFSC 2008: 11; PC 2010a: 268, 401-402; PFSC 2011: 38; PFSC 2017: 50, 118; PFSC 2018: 249; PFSC 2019: 36; DM 2017b: 308-309.

Malnom: Pastora

Transcripció fonètica: [pəs'torə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Dona que mena bestiar a pasturar, especialment animals de llana. 2. fig. Dona encarregada de regir una comunitat (DCVB).

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *pastor*, pres del llatí PASTŌRE, segons el DCVB ‘qui mena bestiar a pasturar; es diu principalment del qui hi mena bestiar de llana’, segons Joan Coromines ‘el qui fa péixer’ (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal i Son Sunyer

Cognoms: Estela; ?

Procedència: ?; Lluçmajor

Concordança: Pastor / a / et. (JO); Pastor (en). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 69.

Malnom: Pastoret

Transcripció fonètica: [pasto'rət]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Pastor jove o petit. *Pastor*: qui mena bestiar a pasturar; es diu principalment del qui hi mena bestiar de llana (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *pastor* (veg. *Pastora*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Pastor / a / et. (JO); Pastor (en). (PG)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 13; JA 2007: 35; PFSC 2017: 239.

Malnom: Patacó, de can

Transcripció fonètica: [dəˈcampətəˈko]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: D'entre els diferents significats, es deu tractar de 'persona petita, sobretot un infant menut' (DCVB).

Etimologia: El DCVB no aporta cap etimologia, però Joan Coromines indica que el mot *patac* i la seva variant *patacada* són mots onomatopèics propis del català i l'occità moderns (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. Probablement el primer portador era petit d'estatura.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Puig

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85.

Malnom: Pates, en

Transcripció fonètica: [əmˈpatəs]

Variants formals:

Tipologia:

Significat: Del castellà *pata*: peu i cama dels animals (DRAE).

Etimologia: Plural del castellà *pata*, 'pota' o 'cama'. Mot d'origen incert present a diverses llengües romàniques i també a germàniques, sembla que des del romànic; també relacionat amb el francès modern *patte* i castellà *pata* i així mateix amb l'italià *piota*, francoprovençal *plòta* 'sola' i occità modern *plauta* 'petjada en el fang', que venen del llatí *PLAUTUS* 'peu pla'; és probable que *patte* (*pata*) sigui una onomatopeia del renou del piafar o picar amb les potes, i que el nostre *pota* vingui d'un antic *PAUTA, resultant d'un encreuament d'aqueixos dos sinònims (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Rabassa

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Pates; Pates-Llargues. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Patró, de cas

Transcripció fonètica: [dəcaspə'tro]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Persona distingida i d'autoritat respecte d'aquells que es posaven sota la seva protecció, anomenats clients (en l'antiguitat romana); amo que havia afranquit el seu esclau però conservava encara alguns drets sobre ell. 2. Persona que regeix i protegeix una comunitat familiar; cap de casa. 3. Protector; qui té sota la seva protecció alguna persona, cosa, institució. 4. Propietari, amo d'un establiment industrial o comercial, respecte dels seus obrers, dependents o subordinats. 5. Amo d'una casa respecte dels qui hi estan allotjats sense esser de la família d'aquell. 6. El qui comanda una barca de pesca o un vaixell de cabotatge; antigament, el qui comandava una nau qualsevol. 7. Model de paper, cartó, tela, pell, metall, etc., segons el qual es talla l'objecte que ha de fabricar-se. 8. Metall que es pren com a tipus per a l'avaluació de la moneda. 9. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí PATRŌNU, amb el mateix significat que 1., 2. i 3. (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Malnom probablement originat a Santa Margalida.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Oliver

Procedència: Santa Margalida

Concordança: Patró Sèu. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 369.

Malnom: Pau, de ca l'amo en

Transcripció fonètica: [də,caʎamom'paw]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: Del llatí PAULU, nom propi d'home. La forma popular és *Pol*, que es conserva com a cognom; la forma *Pau* sembla esser cultisme, degut segurament a influència eclesiàstica (DCVB).

Motivació: Els portadors eren família de Pau Oliver (*l'amo en Pau*).

Localització: s'Arenal, Son Sunyer i ses Cadenes

Cognoms: Oliver

Procedència: Algaida

Concordança:

Referències bibliogràfiques: CA 1996: 30; OL 1999. 153: 13; OL 2000. 155: 9; PC 2010a: 272; DM 2018a: 33; PFSC 2019: 37-38, 92.

Malnom: Paueta

Transcripció fonètica: [pə'vətə]

Variants formals: Pauet, mestre

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Pau*, nom propi d'home.

Etimologia: Es tracta del femení de *Pauet*, derivat diminutiu per sufixació de *Pau*, nom propi d'home (veg *Pau*, de ca l'amo en).

Motivació: El pare de la portadora era conegut com a *mestre Pauet*, perquè nomia Pau. Es tracta d'un cas anàleg al de *Nofreta*.

Localització: es Piñlarí

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Pauet / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pebre Bord, des

Transcripció fonètica: [dəsprəβə'βort]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Es tracta d'una classe de pebre —fruit de la pebrera, planta solanàcia del gènere *Capsicum*— característic per esser gros, llarguerut, acabat en punta i coent (DCVB).

Etimologia: Compost de *pebre*, del llatí PĪPĒRE amb el significat de 'fruit de diferents plantes piperàcies orientals del gènere *Piper*, generalment de gust coent, que s'importava en l'edat mitjana i servia com a condiment i en aplicacions medicinals', i de *bord*, del llatí vulgar BŪRDUS, que significava 'mul; bèstia borda de cavall i somera'. En aquest cas, però *pebre* fa referència al fruit de la planta *Capsicum* i *bord* ve del significat 'que no fa fruit o el fa dolent o petit' (DCVB i DECat).

Motivació: El portador era propietari d'un molí emprat per la fabricació de pebre bord, situat al carrer de Sant Cristòfol, en front de l'església parroquial de s'Arenal (veg. *Molí, des*).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Contestí

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Prebe (Pebre). (JO)

Referències bibliogràfiques: Veg. *Borronat, -da* i *Molí, des*.

Malnom: Peixet, (na)

Transcripció fonètica: [pe'ʃət]

Variants formals: Peixet, madò

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Peça de metall que té forma de peix amb alguns hams a la cua, que serveix d'esquer per a pescar tonyines i altres peixos. 2. Insecte tisanur de l'espècie *Lepisma saccharina*, de forma llarguera i de consistència molt blana, llarg de 17 a 15 mm., que menja sucre, farina, llana, cuir i paper. 3. Tallada molt carnosa de la part anterior de la cuixa de bou. 4. Cutxef. 5. Cadascuna de les palanquetes sobre les quals acciona el dibuix en les maquinetes de lliços. 6. Menjua, bona teca (en llenguatge familiar de Mallorca). 7. Llengua (en el llenguatge infantil). 8. Membre viril (en el llenguatge infantil). (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *peix*, pres del llatí PISCE ‘animal vertebrat aquàtic, de respiració branquial i temperatura variable, amb les extremitats, quan en té, reduïdes a aletes, el cos generalment cobert d’escates i acabat en una aleta ampla vertical, generalment ovípar’ (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Peixet. (JO)

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; OL 1993. 71: 17; OL 1994. 81: 17; OL 1999. 149: 22; OL 2002. 188: 26; OL 2004. 213: 28; PC 2006: 86; PC 2010a: 370; PFSC 2017: 291; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Peixetó

Transcripció fonètica: [peʃə'to]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Peix molt petit; conjunt de peixos molt petits (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu de *peixet*, derivat diminutiu alhora de *peix*. Veg. *Peixet*, (*na*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Peixató / na. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 56.

Malnom: Peladí

Transcripció fonètica: [pələ'ði]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Segurament és derivat per sufixació de *pelat* ‘1. Mancat de pèl; que ha perdut o li han llevat el pèl. 2. Que ha perdut o li han llevat la pell o la part més superficial. 3. Mancat de vegetació. 4. fig. Broix, tot sol, mancat d’adorns o de coses accessorïes. 5. fig. Molt pobre, mancat completament de bens de fortuna’, participi passat del verb *pelar*, pres del llatí PĪLARE ‘1. Llevar el pèl. 2. Llevar la pell, l’escorça, allò que recobreix un cos. 3. Llevar la part més superficial d’una cosa’, amb el mateix significat.’ També, però, pot procedir del castellà *paladín* ‘heroic cavalleresc; fig., defensor decidit d’algú o d’alguna cosa’, pres del llatí PALATĪNUS, ‘palatí, cortesà’, o de *paladino* ‘paladí, clar i manifest’, derivat del llatí PALATIUM (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Crespi

Procedència: Sant Jordi

Concordança: Pelat / da / det. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 105.

Malnom: Pelín, en

Transcripció fonètica: [pe'lin]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Que té pèl. *Pèl*: 1. Cadascun dels filaments prims de matèria còrnia que neixen a la pell de la major part dels mamífers. 2. Conjunt dels dits filaments que cobreixen el cos o una part del cos d'un animal (DCVB).

Etimologia: Del castellà *pelo* 'pèl', amb el sufix diminutiu *-ín*, corresponent a *-et* en català. *Pelo*, com *pèl*, és pres del llatí *pĭLU*, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador tenia una gran piga peluda a la cara.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Oliver

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Pelín. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1993: 22; JO 1996 [Autobiografia]; PC 2006: 190.

Malnom: Peluquera, sa

Transcripció fonètica: [səpəlu'cerə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona qui té per ofici tallar els cabells, afaitar, etc. (DCVB).

Etimologia: Del castellà *peluquera* 'perruquera', derivat de *peluca* 'perruca', mot pres del francès *perruque* amb encreuament de *pelo* 'cabells' (DRAE). Pel que fa a *perruque*, Joan Coromines indica que és probablement extret del francès antic *perruquet*, pròpiament 'lloro, papagai' (avui *perroquet*), paraula usada per motejar els funcionaris de justícia, al·ludint a llurs grans perruques, que els donaven certa semblança amb l'aspecte d'aqueix ocell; pel que fa al francès *perruquet*, és deformació del castellà *periquito*, amb el mateix significat, primitivament nom propi derivat de *Perico* = *Pedro* (DECat).

Motivació: La portadora regentava una perruqueria a Sometimes, dita BOVI (compost de Bover i Oliver, cognoms corresponents al del seu espòs i al seu).

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Oliver

Procedència: Sineu

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pelussa

Transcripció fonètica: [pə'lusə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Pèl curt i suau. Especialment: a) Les plometes naixents dels ocellets. b) El pèl curt i fi de la barba naixent. c) Borra, porcions que es desprenen de la roba en pentinar-la o a força d'usar-la. d) Conjunt de peces filiformes molt fines de certes flors i plantes, com el card, la porrasa, etc. 2. Conjunt de pèls no pentinats (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *pèl*, mot pres del llatí PĪLU (veg. *Pelín, en*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñarí

Cognoms: Munar

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pelut

Transcripció fonètica: [pə'lut]

Variants formals: Pelut, de can

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: I. *adj.* 1. Que té pèls; armat de pèls. 2. fig. Dificil, ple de complicacions. II. *m.* Animal de pèl, com conill, llebre, etc. (en llenguatge de caçadors mallorquins). 2. *pl.* La llana peluda que menja en blanc. 3. Recluta, soldat novell. 4. Tabac de pota. 5. Estora d'espart que té pèls llargs que surten del teixit. 6. Abric fet de pell amb pèl, per a cobrir les mans de les senyores. 7. Abric de pell amb pèl, o de llana molt calenta, per a guardar el coll contra el fred. 8. Peix de la família dels tríglics, de diferents espècies del gènere *Trigla*. 8. Bolet comestible que té pèls sota el paraigua (DCVB).

Etimologia: Derivat de *pèl*, del llatí PĪLU (veg. *Pelín, en*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Sansó

Procedència: Pelut / da / det. (JO); Pelut. (PG)

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Penasso

Transcripció fonètica: [pe'naso]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Si és de formació catalana, podria ésser un derivat per sufixació de *pena*, pres del llatí POENA 'dany que es fa patir a algú com a compensació per un delictes o falta que ha comès', i aquest del grec ποινή 'multa' (DCVB i DECat). De tota manera és possible que vengui directament del cognom piemontès *Penasso*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí i s'Arenal

Cognoms: Cardell

Procedència: Lluçmajor (Sant Joan)

Concordança: Penasso / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 11; DM 2018a: 35; PFSC 2019: 20, 28, 37, 50, 55, 62, 81-82, 83, 92, 115.

Malnom: Perdiu

Transcripció fonètica: [pəɾ'ðiw]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Etimologia: 1. Ocell de la família de les gallinàcies, de diferents espècies del gènere *Perdix*. 2. Nom de diverses espècies d'ocells que tenen alguna semblança amb el gènere *Perdix*. 3. Pulmons d'un animal, sobretot de les ovelles i xais. 4. fig. Membre viril. 5. fig. Iròn. Cabeça d'alls (DCVB).

Significat: Del llatí PERDĪCE, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí i s'Arenal

Cognoms: Roca; Salvà

Procedència: ?; Lluçmajor?

Concordança: Perdiu / et / eta. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 397; PFSC 2019: 37.

Malnom: Perdiuet

Transcripció fonètica: [pəɾði'wət]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Veg. *Perdiu*.

Etimologia: Derivat diminutiu o masculí per sufixació de *perdiu* (veg. *Perdiu*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Perdiu / et / eta. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2000: 22.

Malnom: Perico Sant, en

Transcripció fonètica: [əmpɛ'riko'saŋt]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: *Perico*: nom propi d'home (DRAE). *Sant*: I. *adj.* 1. Venerable, inviolable per la seva alta religiosa o perfecció espiritual. 2. hiperb.: a) Molt bo, laudable. b) Molt complet. c) Exacte,

just, precís (aplicat al temps). II. 1. *subst.* Persona que gaudeix de la visió beatífica; especialment, la persona que l'Església ha declarat que és al cel. 2. Figura que representa una persona canonitzada, sia en escultura, sia en pintura o gravat. 3. Estampeta de tema religiós. 4. (en llenguatge vulgar o infantil) Estampa o gravat en general; figura d'una revista, etc. 5. En la milícia, nom d'un sant o altra paraula que es pren convencionalment com a senyal per a reconèixer els militants amics, que saben el secret del dit nom (DCVB).

Etimologia: Compost de *Perico*, nom castellà format per diminutiu de *Pero* 'Pere', del nom personal llatí PĒTRUS (DRAE i DCVB), i de *sant*, del llatí SANCTUM (veg. *Sant*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Roig

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Perlos, de can

Transcripció fonètica: *[dəcam'peɫ:os]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: De *perla*: 1. Concreció nacrada, de forma globulosa, que es forma a l'interior de la conquilla d'alguns mol·luscs i que és molt estimada en el comerç com a element ornamental. 2. Glòbul o gota comparable a una perla. 3. fig. Persona o cosa excel·lent, que avantatja les altres en exquisidesa (DCVB).

Etimologia: Probablement es tracta d'una masculinització del mot *perla*, probablement de *PĚRNŪLA, diminutiu de PĚRNA 'espècie d'ostra', pel fet que les perles foren mirades com un bocí de nacre, i el nacre forma part d'aqueixa espècie de conquilla (DECat).

Motivació: Abans d'establir-se a ses Cadenes, el primer portador estigué al taller de ferreria de can Perlos, a Sóller.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Riera

Procedència: Sóller (Sant Joan)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: GR 1991 [Autobiografia]; PFSC 2017: 37, 242, 279; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 16, 19, 35-36, 55-56, 63, 95-96, 114-115; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Perota, (madò)

Transcripció fonètica: [pe'ɾotə]

Variants formals: Perota, na

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi de dona.

Etimologia: Femení de *Perot*, nom propi d'home derivat intensiu per sufixació de *Pere*, i aquest del nom personal llatí PĒTRUS (DCVB).

Motivació: Desconeguda.
Localització: Son Sunyer
Cognoms: Nicolau
Procedència: Porreres?
Concordança: Perot. (JO)
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Perpinyà

Transcripció fonètica: [perpi'ɲa] *[pəɾpi'ɲa]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català molt estès a Mallorca. Fa referència a la capital de la comarca del Rosselló (Catalunya Nord).

Etimologia: És un nom pertanyent a la categoria dels derivats en -ANUM que es formen en llatí vulgar damunt un nom de persona romà. Fins el segle X el centre de la comarca era *Castell-rosselló*, que en perpetuava encara el nom preromà i romà RUSCINO, -ONIS: llavors ja, però, devia existir com nom d'un vilaret menor. Es tracta, per tant, d'un derivat del nom de persona romà PERPENNA, de família (segons sembla) etrusca; molt difós a Hispània ja anteriorment, i més amplament que en temps del general romà que hi lluità al costat o contra Cató, Sertori, Pompeu, etc. (OnCat).

Motivació: Desconeguda. Cal tenir en compte que as Coll d'en Rabassa hi hagué un Salvà *Perpinyà*, de la família dels *Fullaní*, que té branca a Son Sunyer (GALIANA 2019: 92).

Localització:

Cognoms: Salvà

Procedència:

Concordança: Perpinyà. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pescador, es

Transcripció fonètica: [əspəscə'ðo]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Que pesca (DIEC).

Etimologia: Del llatí PISCATŌRE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador era pescador d'ofici.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tur

Procedència: Eivissa

Concordança: Pescador / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 67.

Malnom: Petit, -a

Transcripció fonètica: [pə'tit]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: I. *adj.* i *subst.* 1. Que no té les dimensions ordinàries entre les coses de la mateixa espècie o en relació a altres coses. 2. De poc grau; de poca importància o consideració. II. *adv.* En veu baixa, que a penes se sent (DCVB).

Etimologia: Mot germà de l'occità i francès petit, que ja degué existir en un gran sector del llatí vulgar en la forma PITTITUS, mot de creació expressiva, paral·lela a PITINNUS, PITULUS, PICCINUS, PIKINNUS, PITIKKUS, que s'han mantingut en altres zones de la Romània, amb el mateix caràcter que el nostre petit (cf. Italià *piccolo*, *piccino*, castellà i portuguès *pequeño*, *-eno*). (DECat).

Motivació: El portador era petit d'estatura.

Localització: es Piñlarí i s'Arenal

Cognoms: Fluxà; ?

Procedència:

Concordança: Petit. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 119: 11.

Malnom: Petrer, (es), -a, (sa)

Transcripció fonètica: [pe'tre] [də'petrə]

Variants formals: Petra, de

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Petra.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Petra*. La majoria d'investigadors, entre els quals es troben Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll, defensen que el topònim deriva del llatí PĒTRA 'pedra', amb la -T- conservada entre els mossàrabs (com en els topònims valencians *Petrer*, *Patraix*, etc.). Una altra hipòtesi és la defensada per l'arabista Miquel Barceló, que es basa en una forma homònima trobada en el text d'*al-'Umarī*, del *Corpus of Early Arabic Sources for West African History*, en el qual s'assenyala: «Els habitants de kawkaw són de les tribus (*qabā'il*) Yartān i Bytrā». Aquest document vincula dos topònims que descriuen assentaments de grups humans i que corresponen a dos *ajzā'* de Mayūrqa. Segons aquest historiador, el nom de *Petra*, que no és llatí, és indicatiu, com *Artà*, de l'assentament a Mallorca, durant la dominació musulmana, dels grups procedents de la regió de kawkaw, de raça negra, que degueren acompanyar els almoràvits. Acaba dient que, a part de la discutible intervenció dels mossàrabs, ni *Petra* ni cap nom semblant no s'esmenten en cap text llatí dels que ens transmeten topònims de l'època romana i, per tant, *Bytrā* es degué catalanitzar fàcilment i naturalment en *Petra* (IBPAP).

Motivació: Els primers portadors procedien de Petra. Els cognoms que aportam són quasi tots de famílies establides a s'Arenal; de tota manera, hi hagué altres petrers, coneguts amb altres malnoms, com Gall o Sobrassada. Pel que fa a Piñlarí, de cognom Bauçà, procedien de Vilafranca però eren de descendència petrera i en portaven el malnom. Una altra família de Petra, els Frau, era coneguda com des Vinçle i no amb el gentilici d'origen.

Localització: s'Arenal i es Piñlarí

Cognoms: Torrens, Santandreu; Moragues; Font; Siquier; Bauçà

Procedència: Petra i Vilafranca

Concordança: Petrer; Petrera Morena; Petrera Rossa. (PG)

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; OL 1992. 63: 8; S'U 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; PFSC 2000: 44; OL 2004. 213: 28; PC 2006: 365; MM 2010: 778; PC 2010a: 217-218; PFSC 2017: 40, 46, 74, 167; PFSC 2019: 32-33, 46, 49-50, 96, 98-101, 116.

Malnom: Peusplans

Transcripció fonètica: [pəw'plans]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Els que tenen la planta del peu excessivament plana, sense la concavitat normal. *Peu*: part terminal de cada extremitat abdominal de l'home, que es compon del tars, el metatars i els dits. *Pla*: que té la superfície llisa i recta, sense curvatura ni ondulacions, sense elevacions ni depressions (DCVB).

Etimologia: Compost del substantiu *peus*, plural de *peu*, del llatí PĒDE, amb el mateix significat, i de l'adjectiu *plans*, plural de *pla*, del llatí PLANU, amb el mateix significat (DCVB). Cal dir que, segons M. Magdalena Rubí, *Peus plans* és un malnom col·lectiu aplicat als habitants de Sant Joan, també coneguts com *Peus amples* o *Peus grossos* (RUBÍ 2013: 143).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Julià?

Procedència: es Coll d'en Rabassa?

Concordança: Peusplans. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 65: 14; OL 1993. 80: 13; OL 1994. 88: 33; OL 1995. 102: 4
PC 2010a: 272.

Malnom: Pevora

Transcripció fonètica: [pə'vorə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Variant de *pólvora*: 1. Substància sòlida reduïda a partícules molt fines, a pols. 2. Mescla de salnitre, sofre i carbó, generalment en forma de grans més o menys petits, dotada d'una gran força explosiva (DCVB).

Etimologia: De *pólvora* (antic *pólvera*), pres del llatí *PŪLVĒRA, plural neutre de PŪLVIS, PŪLVĒRIS 'pols, conjunt de partícules terroses', que en llatí vulgar passà al gènere neutre, per tant amb acusatiu PŪLVIS, terminat en -s conservada en català, i primitivament amb -s en totes les altres llengües romàniques. Joan Coromines explica que pel fet d'haver-se propagat des d'Itàlia i França l'ús més estès de les pólvores explosives feu que prosperassin en l'ús vulgar de diverses zones, innovacions fonètiques causades per dialectalisme rossellonès, que tendeix a eliminar els proparoxítons i a fusionar *ol* com a *o*; d'aquí la pronúncia *púlbra*; d'aquí les formes *povora* i *póvora* (DECat). Per tot això, suposam que la forma *pevora* respon o bé a l'antic *pólvera* (amb

influències del que s'acaba d'explicar), o bé es tracta d'una assimilació vocàlica derivada del mot *povora*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Capellà

Procedència: s'Aranjassa

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Picapedrer, es

Transcripció fonètica: [əspicəpə'ðre]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: El qui té per ofici construir cases (DCVB).

Etimologia: Derivat de *picapedra* o *picapedres* amb el sufix *-er* pres per analogia d'altres noms d'ofici com *ferrer*, *sabater*, etc. El compost és format pel verb *picar* 'onomatopeia del soroll que fa un instrument agut en penetrar o ferir una superfície', i de *pedra*, pres del llatí PĒTRA 'roca', i aquest del grec πέτρα, amb el mateix significat (DCVB i DECat).

Motivació: El portador que s'ha documentat era picapedrer d'ofici; de tota manera el coneixien sobretot amb el malnom de *Martí*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Monserrat

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: Veg. *Martí*.

Malnom: Picolín, (en)

Transcripció fonètica: *[piku'lin]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Figura d'home feta de llistons, amb articulacions als genolls, a la cinta i als braços, i que estirant uns fils es fa moure per divertir els infants (Mallorca). 2. Infant bellugadís (Palma). (DCVB).

Etimologia: El DCVB no n'aporta cap; ara bé, per a *picolí*, *-ina*, mot que només documenta en cançons populars, es proposa l'origen de l'italià *piccolino* 'petit', derivat diminutiu per sufixació de *piccolo* (sobre l'etimologia, veg. *Petit*, *-a*). De tota manera, hi ha altres possibles orígens: podria tenir a veure amb l'empresa espanyola de matalassos Pikolin, fundada el 1948. Finalment *Piculín Ortiz* és el malnom d'un jugador de bàsquet mític dels anys 80, nascut a Puerto Rico el 1963.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Garcias

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Piculín / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1993: 10; PC 2010a: 369; PC 2013: 52.

Malnom: Pieres

Transcripció fonètica: [pi'ɛrəs]

Variants formals: Pieres, de can

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català, variant de *Piera*.

Etimologia: Plural de *Piera*, nom d'una vila de la comarca de l'Anoia, del llatí *APIARIA* 'abellar, conjunt de ruscs d'abelles' (DCVB i ELC).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer i s'Arenal

Cognoms: Mòjer

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Pieres (de Son). (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 40; PC 2006: 134-136; PC 2010a: 272; PC 2013: 152-153.

Malnom: Pillarí, des

Transcripció fonètica: [dəspi:lə'ri]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi des Pillarí. Nom del primer nucli urbà que sorgí del procés d'establiment de la possessió de Son Sunyer, del terme municipal de Palma, començat el 1905. També és el nom d'un llogaret entre sa Creu Vermella i es Pla de na Tesa (MARTORELL [s a. 1]).

Etimologia: Incerta. Hi ha diverses hipòtesis sobre un origen antic. Joan Coromines i Josep Mascaró Passarius creuen que no es pot tractar d'un derivat del mot *pilar*, des del moment que es pronuncia amb *l* doble, i es limiten a assenyalar la semblança amb el francès *pilori* i occità *espitlòri* 'costell, aparell de tortura i ignomínia'. Per altra banda, Álvaro Galmés de Fuentes el relaciona amb el nom del Llibre del Repartiment, *Pilli Pilliar*, i diu que es tracta d'un topònim preromànic, i el vincula amb l'hidrònim preromà *pil*. Proposta que descartam, perquè es tracta realment de l'alqueria documentada a la Història general del Regne de Mallorca de Joan Binimelis (segle XV) com a *Péllar Pilli Pilhar* o *Pellarella*; és a dir, els topònims actuals de *sa Fontpella* i *sa Fontpelleta* a Sant Llorenç des Cardassar. Finalment, Gaspar Valero hipotetitza que prové dels pilars dels ponts dels camins de Lluçmajor que franquejaven el canal de sortida de l'aigua del prat. No obstant totes aquestes propostes, no hem pogut documentar ni els pilars (que ja descarten per motius lingüístics Coromines i Passarius), i la documentació més antiga que tenim, pel moment, és de 1933 com *es Pillarí* i de 1923 com *s'Espitlarí*. Recordem que també hi ha un altre llogaret amb el mateix nom entre sa Creu Vermella i es Pla de na Tesa, que no tenim documentat abans del 1922 (MARTORELL [s a. 1]).

Motivació: El portador devia procedir des Pillarí. Només el tenim documentat en un article, per tant és possible que realment no funcionàs com a malnom social.

Localització: s'Arenal? Ses Cadenes?

Cognoms: ?; Borràs

Procedència: es Pillarí

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 124: 12.

Malnom: Pina

Transcripció fonètica: ['pinə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Poble del terme municipal d'Algaida.

Etimologia: Segons Joan Coromines es tracta d'un nom de lloc mossàrab que procedeix probablement del romànic *pinna* 'penya', o bé de *pinella* 'dipòsit d'aigua', del llatí *PĪLA*, en diminutiu en *-ella*, amb dissimilació (OnCat i IBPAP).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el poble de Pina (Algaida). Es tracta de la mateixa família dels *Pina* des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 93).

Localització: es Pillarí

Cognoms: Salom

Procedència: es Coll d'en Rabassa (sa Pobla)

Concordança: Pina. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pinaret, des

Transcripció fonètica: [dəspinə'rət]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *pinar*: lloc plantat de pins. *Pi*: arbre de diferents espècies del gènere *Pinus*, de la família de les abietàcies, de tronc alt i dret, fulles aciculars i fruit cònic i llenyós (*pinya*) compost de nombroses bràctees que en certes espècies contenen llavors comestibles (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *pinar*, i aquest derivat per sufixació de *pi*, del llatí *PĪNU*, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador era propietari o havia estat a l'hort des Pinaret (Son Sunyer), dit així per estar envoltat d'un petit pinar.

Localització: es Pillarí

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Pinaret. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pinera, sa

Transcripció fonètica: [səpi'nerə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: *Piner*, -a: nadiu o propi de Pina, poble del terme municipal d'Algaida (veg. *Pina*).

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Pina* (veg. *Pina*).

Motivació: La portadora devia procedir de Pina (Algaida).

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Pinero / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pinsuela, na

Transcripció fonètica: [nəpin'sweɫə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert. Segurament significa 'pinça petita'. *Pinça*: (usat generalment en plural) Instrument anàleg a unes tenalles, però més petit i apte per a agafar i subjectar coses menudes (DCVB).

Etimologia: Incerta. Proposam la possibilitat que es tracti del mot castellà *pinzuela*, derivat per sufixació de *pinza* 'pinça', pres de l'italià *pinza* o bé del francès *pinçe*, amb el sufix *-uelo*, *-la*, procedent del llatí *-ŌLUS*, que té valor diminutiu o despectiu (DRAE i DCVB). Pel que fa al mot *pinça*, segons Joan Coromines passà del francès a les altres llengües (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Balaguer

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pintor, es

Transcripció fonètica: [əspiŋ'to]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Persona que té per ofici pintar parets, sostres, portes. 2. Persona que exerceix l'art de la pintura (DIEC). *Pintar*: 1. Revestir d'una capa de color. 2. Representar en una superfície per mitjà de colors. 3. per ext. Traçar figures encara que no s'emprin colors (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar *PINCTOR, -ORIS, i aquest del llatí PICTOR, amb el mateix significat; mots derivats de *pintar*, del llatí vulgar *PINCTARE, derivat freqüentatiu del llatí PINGĒRE, amb el mateix significat, partint de *PINCTUS forma vulgar del participi clàssic PICTUS (DECat i DCVB).

Motivació: Els distints portadors eren germans i feien feina de pintor (accepció 1).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Martí

Procedència: Alcúdia

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 25; OL 1995. 100: 7; PFSC 2011: 30.

Malnom: Pinya

Transcripció fonètica: [piɲə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Fruit del pi, de forma oval o cònica, que consta d'una sèrie d'escames llenyoses imbricades entre les quals hi ha els pinyons o llavors. 2. Fructificació que per la seva forma cònica o globulosa o per estar composta de bràctees o protuberàncies s'assembla al fruit del pi. 3. Cosa que per la seva forma és semblant al fruit del pi. 4. Conjunt de persones, animals o coses aplegades estretament. 6. Cop de puny, en general, cop donat amb la mà per agredir. 7. Borratxera forta. 8. Refredat fort. 9. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Possiblement es deu al cognom *Pinya*, o al primer significat del mot; en tots dos casos procedeix del llatí PĪNĒA, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Hi ha dues famílies de portadors. A la primera és motivat perquè estigueren a l'hort de can Pinya (So n'Oms), i s'establiren a Son Sunyer. De la segona família en desconeixem la motivació.

Localització: Son Sunyer i es Píllari

Cognoms: Fullana; Serra

Procedència: Pinya. (JO)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 334.

Malnom: Pipa

Transcripció fonètica: ['pipə] [dəsə'pipə]

Variants formals: Pipa, de sa

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: 1. Sifó, tub corbat per a fer passar un líquid, per succió, d'un nivell baix a un de més alt i altra vegada a un de més baix, per canviar-lo de recipient, per donar beure a un malalt, etc. 2. Barral amb broc. 3. Bota de fusta amb cercles de ferro, més petita que la bota ordinària; bota de forma aplanada, relativament petita. 4. Petit recipient generalment cilíndric, del fons del qual arrenca un canó prim i més o menys llarg, pel qual s'aspira el fum del tabac o altra substància continguda en el dit recipient (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar *PĪPA 'flauteta', derivat de PĪPARE 'piular': la consonant central del mot no ha sofert l'evolució romànica a causa del seu caràcter onomatopèic (DECat).

Motivació: Es tracta d'un malnom motivat pel mateix fet a dos portadors distints; tant un com l'altre sempre fumaven amb la pipa. El des Píllari era l'amo en Tomeu *Pipa* i el de s'Arenal en Bernat *de sa Pipa*.

Localització: es Píllari i s'Arenal

Cognoms: Balaguer; ?

Procedència:

Concordança: Pipes. (JO); Pipes (en, es, ses). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 99.

Malnom: Pipeta, en

Transcripció fonètica: [əmpi'pətə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *pipa*. Veg. *Pipa*, (*de sa*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *Pipa*. Vegeu *Pipa*, (*de sa*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Fuster

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 103: 16.

Malnom: Pis, des

Transcripció fonètica: [dəs'pis]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Paviment, i en general el sòl o superfície per on es camina. 2. Cadascuna de les divisions en sentit horitzontal d'una casa; cadascun dels compartiments superposats que la formen. 3. En una casa de lloguer, cadascun dels departaments que es lloguen separatament, encara que estigui al mateix nivell d'un altre. 4. per ext. Cadascun dels compartiments superposats horitzontalment a manera de sostres. 5. fig. Cada desena d'anys en l'edat d'una persona (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB pres del castellà *pis*, amb el mateix significat. Per contra, Joan Coromines explica que havent estat *pisar* un mot d'ús general i autòcton en el període inicial de la llengua, no veu raons suficients per creure que en català sigui pres del castellà i no postverbal de creació pròpia. Seria, per tant, un derivat de *pisar* 'trepitjar', 'piconar', pres del llatí vulgar PĪNSARE, variant del clàssic PINSĒRE 'copejar, batre, percutir' (DECat).

Motivació: El portador visqué a un pis des Píllari, però no a un de qualsevol, sinó en el primer que hi hagué al poble, motiu suficient per originar aquest malnom.

Localització: es Píllari

Cognoms: Nicolau

Procedència: Porreres

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pitjapalla

Transcripció fonètica: [pidʒə'paɾə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: Que pitja la palla. De *pitjar*: exercir una pressió sense cop sobre una cosa per tal de moure-la, de fer-la més compacta, de subjectar-la, etc. (DCVB). *Palla*: veg. *Palla*.

Etimologia: Compost de *pitja*, del verb *pitjar*, antigament ‘subjectar estretament’, ‘pressionar’, d’on avui ‘comprimir’: sembla derivat ja d’antic del mot medieval *pi(t)ja*, que significava ‘llaç, parany, trava’, i prové del llatí vulgar *PĒĎĒA ‘trava dels peus’, derivat de PĒDES ‘peus’, cf. llatí *PĒĎĪCA ‘llaç, parany, trava’. I de *palla*, pres del llatí PALĒA ‘boll dels cereals’, ‘pallús, palla esbocinada’ (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Pitja-Paia (Pitja-Palla). (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 33; PC 2006: 183.

Malnom: Piulado, es Vell

Transcripció fonètica: [əz,vejpiw'laðo]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert. Si prové del verb *piular*, els significats són els següents: 1. Cridar amb veu prima, com la dels pollets i ocells petits. 2. Sonar amb timbre agut, com de veu d’ocell petit. 3. fig. Parlar. S’usa gairebé sempre en frases negatives o dubitatives. 4. fig. *Que piula*: es diu hiperbòlicament d’una cosa molt bona o molt intensa. Si prové del substantiu *piula*, els significats són els següents: 1. Petard petit que produeix algunes explosions consecutives, amb les quals els nois es diverteixen en les festes de carrer. 2. fig. Paraula o frase forta de contingut, agressiva, estrident, que esglaia. 3. fig. Veu molt forta. 4. Aplec rodonenc de cabells que les dones duïen damunt les orelles. 5. *pl.*, fig. Pretensions, alt concepte que té un d’ell mateix. 6. Encarit, afegiment de dues cordes que es fa desfent una punta de cada una i entreteixint després els caps de les dues en un sol teixit. 7. Lliri blau (DCVB).

Etimologia: Incerta. Possiblement del verb *piular*, amb la terminació *-ado* presa del sistema de derivació castellà, equivalent al català *-at*. Segons Joan Coromines, onomatopeia de la veu dels ocells i altres bestioles; no ve del llatí PĪPĪLARE, ni del francès *piailler*, ni del castellà *piar*, si bé tots plegats són formacions paral·leles, i encara més l’italià *pigolare*. No obstant això, podria ésser un cas de substantivació del mot *piula*, que segons Coromines és versemblant que no nasqués purament de la idea del xisclar estrident dels ocells, sinó per una espècie de síntesi amb l’antic *viular* ‘tocar la viola’, d’on *viula* ‘llufa, pet subtil’ (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Vidal?

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pixera, en

Transcripció fonètica: [əmpi'ʃerə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Necessitat o ganes de pixar (evacuar l'orina; orinar). (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació del verb *pixar*, mot comú amb l'occità *pissar*, el francès *pisser* i l'italià *pisciare*, de creació onomatopeica (DECat).

Motivació: Desconeguda. Sembla esser un malnom procedent de Muro.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Fluxà

Procedència: Muro

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Plaça, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'pləsə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: I. 1. Espai de molta amplària, sense edificar, a l'interior d'una població. 2. Població com a centre on es fan operacions de comerç a l'engròs. 3. Ciutat com a centre de defensa o d'altres operacions de guerra. 4. Lloc ample, anàleg a una plaça. II. Lloc disponible, espai buit. 2. Lloc assignat a una persona o a una cosa. 3. fig. Lloc o càrrec a ocupar o que algú ocupa en un centre de treball (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar *PLATTĒA, variant del clàssic PLATĒA 'carrer ample', pròpiament femení del grec πλατύς 'ample', 'planer' (DCVB i DECat).

Motivació: El primer portador visqué a la plaça de l'Església des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 93). El malnom es transportà a ses Cadenes, on no hi ha hagut cap plaça fins el 2019.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Amengual

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Felanitx)

Concordança: Plaça (de sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 62-72; OL 1996. 113: 19; OL 1997. 121: 11.

Malnom: Planxista, es

Transcripció fonètica: [əspləŋ'ʃistə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que treballa les planxes metàl·liques per afaïçonar-les, per retornar-los la forma després d'un cop, etc. (DIEC).

Etimologia: Derivat per sufixació de *planxa* ‘làmina de matèria dura, especialment de metall’, pres del francès *planche* amb el mateix significat (DECat). Pel que fa al mot francès, prové del llatí vulgar *PLANCA (veg. *Palanca*).

Motivació: Els distints portadors eren planxistes d’ofici.

Localització: s’Arenal i es Pillarí

Cognoms: Sampol; Sastre

Procedència: ?; Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2003: 37.

Malnom: Plater, es, -a

Transcripció fonètica: [əspɫə'te]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Argenter, qui treballa la plata o altres metalls preciosos. 2. Encarregat de guardar la plata (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *plata* ‘argent, metall fi de color blanc’, pres del llatí hispànic PLATTA ‘làmina de metall’ (DCVB).

Motivació: El primer portador probablement era argenter d’ofici. No sabem si es tracta de dues famílies distintes.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Garcias

Procedència: Lluçmajor?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 96.

Malnom: Ploris

Transcripció fonètica: [ˈplɔris]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De *plorar*: 1. Vessar llàgrimes. 2. *tr.* Lamentar, sentir vivament una pèrdua, una desgràcia. 3. Fer una veu o un soroll com del qui plora (DCVB).

Etimologia: Segurament és la segona persona del subjuntiu del verb *plorar*, pres del llatí PLŌRĀRE, amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Probablement té a veure amb qualche anècdota en la qual el portador o qualcú proper plorà.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Pons

Procedència: es Molinar

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pobler, es, -a, sa

Transcripció fonètica: [əspob'blɛ]

Variants formals: Pobler cas, de; Poblera, de ca sa

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de sa Pobla.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de (*sa*) *Pobla*. Es tracta d'un derivat postverbal del català *poblar*. Ara bé, segons Meyer-Lübke hipotetitzava que els topònims *la/sa Pobla* deriven de PŌPŪLUS 'pollancre'. Aquesta teoria no és compartida per Antoni Maria Alcover, Francesc de Borja Moll ni Joan Coromines (IBPAP). *Poblar* significa '1. Proveir d'habitants. 2. ant. *Refl.* o *intr.* Establir-se com a habitant en un lloc. 3. Proveir d'animals o plantes. 4. Habitar un lloc, ocupar-lo', i és pres del llatí POPŪLARE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Els portadors procedien de sa Pobla o estaven relacionats familiarment amb qualcú que hi procedia. Hi ha altres poblers que foren coneguts amb altres malnoms, com els *Garrut*, des *Pillarí*.

Localització: es *Pillarí* i s' *Arenal*

Cognoms: Comas, Monserrat; Pons; Montaner, Soler; Torrens

Procedència: sa Pobla

Concordança: Pobler, Poblera. (PG)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 19, 39; AG 1981. 8: 3; AG 1982. 12: 4; DQ 1986; AG 1988. 4: 5; PFSC 1989: 19-20; GR 1991: 28; OL 1992. 68: 14; OL 1993. 69: 34; OL 1993. 73: 20; OL 1997. 126: 14; OL 1997. 128: 22; OL 1998. 139: 19; OL 1999. 151: 44; PFSC 2000: 3; PC 2006: 123, 365; PC 2010b. 272: 6; DM 2017a: 205; PFSC 2017: 40, 44-45, 67, 70, 279, 291; PFSC 2018: 217, 219, 234-235; DM 2018a: 37-40; DM 2018b: 625-626, 641; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 20, 23-26, 31-32, 39, 43, 49-50, 55-61, 74-76, 83, 88, 91, 98, 103, 114; DM 2019a: 245, 253; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Poca-son

Transcripció fonètica: [pɔcə'son]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De *poca* i *son*, amb el sentit de 'ganes de dormir'. De tota manera, segons el DCVB, *tenir poca son* vol dir 'esser molt diligent'.

Etimologia: Compost de *poca*, femení de *poc*, pres del llatí PAUCU 'poc nombrós' i de *son*, del llatí SŌMNUS 'son, acte de dormir', amb el mateix significat que 1. L'adopció del gènere femení per a l'accepció de 'ganes de dormir' (i secundàriament per a la de 'acte de dormir') s'ha d'explicar per l'analogia dels femenins *fam* i *set*, que expressen conceptes sovint lligats amb el de gana de dormir (DCVB).

Motivació: El malnom s'originà amb Joan Juan, que representà en certa ocasió un personatge anomenat *Poca-son* a una comèdia al Casino Nou des Coll d'en Rabassa. L'èxit fou tal, que esdevengué malnom per a ell i per als seus (famílies Juan i Cañellas). (GALIANA 2019: 94).

Localització: es *Pillarí*

Cognoms: Cañellas

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Sant Llàtzer, Marratxí)

Concordança: Pocasson (els). (PG)

Referències bibliogràfiques: DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Pocaslusses

Transcripció fonètica: [pocaɫ'ʎuses]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Es tracta d'una expressió castellana: *tener pocas luces* 'tenir poques llums', que fa referència al fet de no esser molt llest, que no es tem de les coses que passen al voltant.

Etimologia: Compost del castellà *pocas*, plural femení de *poco* 'poc', pres del llatí PAUCU 'en petit nombre, en petita quantitat', i del també castellà *lucos*, plural de *luz* 'llum', pres del llatí LŪX (en català, *llum* deriva de LŪMĪNE). (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Taberner

Procedència: Sant Jordi (Llucmajor)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: Veg. *Figó*.

Malnom: Poetola

Transcripció fonètica: *[poə'tələ]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Pola

Transcripció fonètica: [ˈpələ]

Variants formals: Poles, ses

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Podria esser la forma antiga del nom propi de dona *Paula*, documentada com a cognom. Si el derivat femení és format en català, vendria del nom propi d'home *Pol*, pres del llatí *Paulus*, el qual també existeix com a cognom. Per altra banda, el DCVB anota *pola* amb el

significat de ‘roda del gerrer’ (Llucmajor) i l’expressió *fer pola* ‘no agafar res en la caçada, principalment en la caça de tords (Muntanya de Mallorca). (DCVB). Joan Coromines, per part seva analitza uns quants topònims amb el mot *pola* i explica que té el sentit topogràfic de ‘cosa erecta’, i proposa que vendria de PULLULA, vocalitzat en *poula* passant per *polla*, i la intervenció de l’àrab hauria fet la resta en la forma anticipada (OnCat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal i es Píllarí

Cognoms: Munar

Procedència: Llucmajor

Concordança: Pola. (JO)

Referències bibliogràfiques: SG 1975: 88; OL 1993. 71: 17.

Malnom: Pollencí, (es)

Transcripció fonètica: [poʎəŋˈsi]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Pollença.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de Pollença. Joan Coromines i Miquel Dolç coincideixen que prové del participi i adjectiu POLLĒNS, del verb POLLĒRE ‘tenir força’; és, doncs, la ciutat ‘puixant’, la ciutat ‘forta’, o bé, sota forma substantivada, ‘la puixança’, ‘la fortitud’. El nom pertany a un grup de models morfològicament anàlegs (d’arrel llatina i terminació en -ĒNTĪA) que els romans adoptaren des dels darrers segles de la República per denominar comarques conquistades i colonitzades del nord d’Itàlia i de l’Occident europeu, com FAVĒNTĪA, FLORĒNTĪA, LIBĒNTĪA, PLACĒNTĪA, POTĒNTĪA, VALĒNTĪA o, en aquest cas, POLLĒNTĪA, nom d’una ciutat romana que estava situada a pocs quilòmetres de l’actual Pollença (IBPAP).

Motivació: El primer portador procedia de Pollença.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Rabassa

Procedència: Pollença

Concordança: Pollencí / na. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 25; AA 1993. 275: 10; OL 1997. 122: 17; OL 2001. 166: 20; PC 2006: 98, 241, 272; PC 2010a: 269-273, 433; PFSC 2019: 36.

Malnom: Pollo

Transcripció fonètica: [ˈpoʎo]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Castellanisme. De *poll*: ocell petit, nat de poc temps, i especialment el petit de la gallina, o de *pollastre*: 1. Gall jove, des que comença a tenir cresta fins que és capaç de criar. 2. Jovenot, noi gran (DCVB).

Etimologia: Del castellà *pollo*, equivalent al català *poll*, presos ambdós del llatí PŪLLU, amb el mateix significat. *Pollo* és també un equivalent al català *pollastre*, amb els significats 1. 2., mot pres del llatí PULLASTRU, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Cerdà

Procedència: Montuiri?

Concordança: Polla (na). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Ponç

Transcripció fonètica: [ˈpõns]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home, i cognom català.

Etimologia: Podria esser realment el mot *ponts*, plural de *pont* 'construcció feta sobre una depressió o un obstacle (riu, braç de mar, ferrocarril, etc.) per a donar pas des d'una vora a l'altra', pres del llatí PŌNTE, amb el mateix significat. No obstant això, ens decantam per pensar que es tracta del cognom *Ponç*, grafiat normalment com a *Pons*, i que es tracta del nom propi d'home, conservat sobretot com a cognom, procedent del nom propi d'home i cognom llatí PŌNTIUS, derivat de PONTUS 'la mar' (DCVB i ELC).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Vaquer

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Poncet

Transcripció fonètica: [põnˈsət]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català, o bé nom propi d'home (veg. *Ponç*). (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *Ponç* (veg. *Ponç*).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Poncet.

Localització: Son Sunyer i s'Arenal

Cognoms: Pons

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Poncet / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 267.

Malnom: Poncio, de can

Transcripció fonètica: [dəcam'ponsio]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home, en llengua castellana (veg. *Ponç*).

Etimologia: Del castellà *Poncio*, pres del llatí PŌNTIUS, nom propi d'home equivalent al català *Ponç* (veg. *Ponç*).

Motivació: Els portadors estan relacionats directament amb un familiar de nom Poncio.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Sebastià

Procedència: Sant Jordi?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 20, 24.

Malnom: Pontarrona

Transcripció fonètica: [poŋtə'ronə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *pontarró*: pont molt petit (DCVB).

Etimologia: Femení de *pontarró*, derivat diminutiu per sufixació de *pont* 'construcció feta sobre una depressió o un obstacle (riu, braç de mar, ferrocarril, etc.) per a donar pas des d'una vora a l'altra', del llatí PŌNTE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Vadell

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: LP 2002. 181: 15.

Malnom: Pontdinquen, es

Transcripció fonètica: [əspɔŋtɪŋ'ce] *[əspɔŋdɪŋ'ce]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi des Pont d'Inca, poble del municipi de Marratxí.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació d'(*es*) *Pont d'Inca*, topònim documentat el 1889. Josep Mascaró Passarius assenyala dues interpretacions tradicionals i populars. La primera, la més probable, indica que el topònim prové de la denominació que rebia el pont per on passa la carretera que duu a Inca, el qual donà nom a la contrada i, per extensió, al nucli de població. Teoria compartida per Joan Coromines. En canvi, la segona interpretació apunta que el nucli de població pren el nom d'un antic terreny —el propietari del qual era de llinatge Pont i natural d'Inca dit *terreno de Pont d'Inca* (IBPAP). Sobre *pont*, veg. *Pontarrona*; sobre *Inca*, veg. *Inquero*, (*s'*), *-a*.

Motivació: El primer portador procedia des Pont d'Inca (Marratxí).

Localització: s'Arenal i es Pillarí
Cognoms: Clar; ?
Procedència: es Pont d'Inca
Concordança:
Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 11.

Malnom: Porrerenc, (es), -a

Transcripció fonètica: [porə'ɾəjnc]

Variants formals: Porrerenc, de cas

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Porreres.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Porreres*. El nom de Porreres prové d'una alqueria homònima. Segons l'historiador Lluís de Vilafranca, Nunó Sanç cedí, el 1231, a Guillem de Porreres l'alqueria *Alquazor* i els rafals *Maffumet* i *Totzeta*. Des d'aleshores, el conjunt d'aquestes propietats degué prendre el nom del seu propietari i passà a anomenar-se *alqueria de Porreres* i, posteriorment, només *Porreres*. Pel que fa a l'origen del nom, cal dir que, com altres pobladors de Mallorca del segle XII, el Guillem esmentat tenia com a cognom un topònim català, que devia fer referència al lloc on ell o els seus avantpassats eren oriünds. Potser es tracta de *Porrera*, poble de la comarca del Priorat (Tarragona), o bé de *Porreres*, antic llogaret de la Garrotxa (Girona). Així mateix s'ha d'assenyalar el que indica Joan Coromines, el qual sembla que desconeixia la citació de Lluís de Vilafranca. Es limita a dir que el nom de *Porreres*, com el de les altres dues poblacions catalanes mencionades, deu derivar de la producció de *porros*, pel fet que els tres termes tenen una bona producció hortícola (IBPAP). Pel que fa a *porro*, ve del llatí PÖRRUM 'planta liliàcia de l'espècie *Allium porrum*, semblant a l'all comú, de bulb senzill i llarguer, fulles planes un poc carenades, umbel·la globosa de flors rosades-blanquinoses i verdoses en la carena; es conra en els horts i serveix com a condiment' (DCVB).

Motivació: Els portadors procedien de Porreres. Hi ha altres porrerencs que foren coneguts amb altres malnoms, com Comte o des Víncl, as Pillarí.

Localització: es Pillarí, s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Sagrera(s), Carlos; Julià; Mesquida; Servera

Procedència: Porreres

Concordança: Porrerencs (es); Porrerenques (ses). (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 18, 20; PFSC 1994: 9; S'U 1997. 126: 27; PC 2006: 123, 262-263; PC 2010a: 88, 106, 224, 239, 365-367, 224; PFSC 2011: 29; DM 2018a: 20; PFSC 2019: 27, 37, 54; DM 2019b: 66-71; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Portellet, des

Transcripció fonètica: [dəsportə'lət]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *portell*: I. Pas molt estret entre dues muntanyes o altres elevacions del terreny. II. 1. Obertura feta violentament a un mur, per la qual es pot passar. 2. Esvoranc, solució de continuïtat

produïda en un marge o paret per la força de l'aigua o per un altre accident. 3. Obertura estreta deixada en una paret o marge per a permetre el pas a homes o a bestiar (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *portell*, alhora derivat diminutiu de *porta* 'obertura feta expressament a la paret o mur d'una construcció perquè serveixi de pas per a entrar-hi i sortir-ne', del llatí PŎRTA, 'portal, porta gran', encara que l'accepció I també pot esser derivat de *port*, del llatí PŎRTU 'lloc de la vorera de mar o d'un riu, apte per a servir de recés a les naus i per a les operacions de tràfic i armament' (DCVB i DECAt).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Riera

Procedència: Andratx

Concordança: Portell / et. (JO)

Referències bibliogràfiques: LC 1989: 145; PFSC 2019: 56, 66, 86, 96, 115

Malnom: Porxet, -a

Transcripció fonètica: [por'ʃət]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *porxo*: 1. Espai obert, limitat lateralment per columnes i adossat per l'altre costat a un mur o façana. 2. Espai cobert, en el primer pis d'una casa de pagès, amb ampla obertura lateral que dona a l'exterior. 3. Espai cobert sobre el terrat, per a estendre-hi roba quan plou. 4. Habitació o conjunt d'habitacions que formen el pis més alt d'una casa, sota teulada, destinat generalment a guardar-hi eines, collita o objectes de poc ús. 5. Peça gran d'habitació de la casa de pagès, que serveix al mateix temps de cambra d'estar, de feina, de menjador i de forn. 6. Cada porció de l'interior d'una casa corresponent a un dels aiguavessos de la teulada. 7. Cos d'edifici cobert de teulada o de canyissos, càrritx, etc., que només té paret per tres bandes, i per un costat deixa pas lliure a vehicles i persones; serveix per a soplujar carros, eines i altres objectes. 8. Cos d'edifici obert per un costat, situat prop de l'era o corral i que serveix per a soplujar-hi la palla, herba seca, el llenyer, la cort dels animals domèstics, etc. (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *porxo*, pres del llatí PŎRTĪCU amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Mateu, Pericàs

Procedència: Muro

Concordança: S'U 1997. 126: 27.

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Potecari Monget, es

Transcripció fonètica: [əspotə, carimon̩'ʒət]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: *Apotecari*: persona que exerceix l'apotecaria (farmàcia). (DIEC). *Monjo* (veg. *Monjo*, -a).

Etimologia: Compost d'*apotecari*, truncat per afèresi en *potecari*, forma culta del llatí APOTHECARIUS amb el mateix significat (DCVB), i de *monget*, derivat diminutiu per sufixació de *monjo* (veg. *Monjo*, -a).

Motivació: Desconeguda. El portador segurament era apotecari de professió i devia esser d'una família de malnom *Monjo*, que pot provenir de la possessió llucmajorera de Son Monjo. No sabem si es tracta de la mateixa família que els *Monjo* de s'Arenal.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Garau

Procedència: Llucmajor

Concordança: Monget / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: L. 5 (s/n).

Malnom: Prim, -a

Transcripció fonètica: ['prim]

Variants formals: Prima, madò

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Que té relativament poc gruix. 2. De molt poca consistència, densitat, de molt poca substància, de poc cos, de poca riquesa (DCVB).

Etimologia: Del llatí PRĪMU, 'primer', d'on figuradament 'de primera qualitat, fi'. *Prim* significà originàriament 'primoter, primorós, subtil', i des de la idea de 'no grosser' va passar a 'no gruixut, tot altre que gras' (DECat).

Motivació: En el cas de la família *Ferrer*, sembla que prové de l'esposa, de cognom Pujol, d'origen algaidí i segurament de malnom procedent d'allà, motivat perquè la primera portadora era molt prima. En el cas dels Pons, no en sabem la motivació, però en podem suposar una de semblant.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Ferrer, Pujol; Pons

Procedència: Santanyí, Algaida; Llucmajor

Concordança: Prim / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1993: 8; OL 1994. 85: 7; OL 1994. 88: 33; OL 1995. 94: 13; OL 1995. 104: 86; OL 1996. 114: 19; OL 1997. 119: 11; OL 1997. 120: 7; OL 1997. 121: 16; S'U 1997. 126: 27; OL 1998. 134: 12; OL 1999. 153: 13; PFSC 2000: 17, 41; OL 2001. 177: 4; PFSC 2001: 41; S'U 2002. 186: 4, 24; OL 2003. 195: 4; OL 2004. 213: 27; PC 2006: 69; PC 2010a: 88, 286-288; PC 2013: 221-222.

Malnom: Pruna, en

Transcripció fonètica: ['prunə]

Variants formals: Pruna, de can

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Fruit de la prunera, que és de forma esfèrica, esferoidal o ovalada, de grossària que oscil·la entre dos i vuit centímetres de diàmetre major, amb endocarpi dur i amb pell de color

variable (grog, verda, vermella, morada, negrosa). 2. fig. Cop violent, especialment el produït per agressió (DCVB).

Etimologia: Del llatí PRŪNA, plural de PRŪNUM, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El primer portador conegut era de malnom *Pruna*; la casa fou venuda al matrimoni Vich i Conejo, i aquests i els descendents foren coneguts com *de can Pruna*, però no tenien cap vincle familiar amb els primers.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Bordoy; Vich, Conejo

Procedència: ?; Santa Maria, València

Concordança: Pruneta. (JO)

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 71.

Malnom: Puça

Transcripció fonètica: [ˈpusə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Insecte afanípter de la família dels pulícids, principalment l'espècie *Pulex irritans*, de dos a tres mil·límetres de llarg, amb l'abdomen de deu segments, cames llargues i fortes que li permeten saltar a gran distància, i maxil·les agudes amb les quals perfora la pell de l'home i animals per a xuclar-ne la sang. 2. eufem. Prostituta (DCVB).

Etimologia: Abans *pulça*, tret de l'antic plural *pulces*, del llatí PŪLEX, -PŪLĪCIS, amb el mateix significat que 1. (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Ramis

Procedència: Biniali i/o Sencelles

Concordança: Puça. (JO)

Referències bibliogràfiques: Veg. *Coques*.

Malnom: Pujol, mestre

Transcripció fonètica: [ˌmɛstrəpuˈʒɔɫ]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: 1. Puig petit; monticle. 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Probablement es tracta del cognom, que té la mateixa etimologia: segons el DCVB del llatí vulgar *PŌDIŌLU, amb el mateix significat, diminutiu de PŌDIŪM 'parapet prominent entorn de l'amfiteatre', 'repisa', d'on 'eminència en el terreny' i després 'puig, turó': venia del grec πόνδιον 'petge elevat', pròpiament diminutiu de πόνος, ποδός, 'peu'. Segons Joan Coromines, és un derivat directe del català *pujol* (DCVB i DECat).

Motivació: El primer portador segurament tenia relació amb el cognom Pujol.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Mòjer

Procedència: Lluçmajor?

Concordança: Pujolet / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Punta

Transcripció fonètica: [ˈpuŋtə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: I. Extrem molt prim d'una cosa que acaba gairebé amb l'amplària d'un punt. II. 1. La part extrema i més avançada d'una cosa, així es diu la punta del peu, la punta del dit, la punta del nas, la punta de la llengua, etc. 2. Nom de diversos objectes que tenen un extrem més prim que la resta. 3. fig. Agudeses d'enginy. 4. fig. Grau mínim o inicial d'una qualitat (punta d'agre, punta de dolç, de salat, etc.). (DCVB).

Etimologia: Del llatí tardà PŪNCTA 'estocada, ferida feta amb la punxa d'una arma blanca', pròpiament participi femení de PŪNGĒRE 'punxar, punyir' (DECat).

Motivació: Desconeguda. Cal tenir en compte que a Coll d'en Rabassa hi hagué madò Maria *Punta*, la qual pot estar relacionada amb el malnom a s'Arenal (GALIANA 2019: 96).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Martí

Procedència:

Concordança: Punta. (JO); Punta (de sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 10: 4; PFSC 1992: s/n; PFSC 1993: 7; PFSC 2001: 43; OL 2002. 187: 19; PC 2010a: 214; PC 2013: 408, 449; PFSC 2017: 50.

Malnom: Punxa

Transcripció fonètica: [ˈpuŋʃə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Cosa acabada en punta, sobretot si és capaç de foradar. 2. Llana baixa i basta que queda agafada a les pues de la pinta en pentinar-la. 3. fig. Molèstia, turment; sentiment dolorós. 4. fig. Persona malvolent, que procura turmentar o molestar les altres (DCVB).

Etimologia: Derivat postverbal de *punxar*. Segons Joan Coromines, *punxó*, *punxar* i *punxa* s'han generalitzat a tot el domini lingüístic, però abans s'havia usat *punçó*, en general. No és segur que *punxar* vengui de *PUNCTIARE (com afirma el DCVB), però *punçó* ve de PUNCTIONEM, i sembla que la ç es transformà en x a través del mossàrab. En tot cas, tots ells s'han de relacionar amb el llatí PŪNCTUM 'punxada, ferida de punta', 'punt, pic', derivat de PŪNGĒRE 'punxar, punyir' (DECat i DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Quetglas

Procedència: Muro

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Q

Malnom: Quebrat

Transcripció fonètica: [ce'βrat]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. Fallit. El que ha fet bancarrota. 2. Trencat, en el sentit material i en el sentit matemàtic (de nombre fraccionari). (DCVB).

Etimologia: Del castellà *quebrado*, del verb *quebrar* ‘fer bancarrota, fallir’, pres del llatí *CREPĀRE* ‘cruixir, estallar’ (DCVB i DRAE).

Motivació: Desconeguda. El portador el coneixien sobretot amb el malnom *Campaner*.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Rosselló

Procedència: Campos

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 269-271.

Malnom: Queque, en

Transcripció fonètica: [əŋ'cece]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. *adj.* Cinquè. 2. *m.* La cinquena part d'un tot. 3. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Desconeguda. Atesa la pronúncia, podria ser que fos format per reduplicació del mot castellà *que* (pronom relatiu o conjunció) o *qué* (adjectiu interrogatiu, adjectiu exclamatiu, pronom interrogatiu, pronom exclamatiu, adverbi exclamatiu o interjecció) tots ells procedents del llatí *quid*, que en català ha resultat *que* o *què* (DRAE).

Motivació: Segons Pau Tomàs l'expressió «—Se pensa esser fill d'en Queque!» fa referència a qualcú que ostenta un poder econòmic que realment no té. El malnom sembla que fou motivat per aquest motiu.

Localització: es Pil·larí

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Quint

Transcripció fonètica: ['ciŋt]

Variants formals:

Tipologia: Numerals.

Significat: 1. *adj.* Cinquè. 2. *m.* La cinquena part d'un tot. 3. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Pres del llatí QUĪNTU, 'cinquè' (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Segurament el primer portador estava relacionat amb el cognom Quint.

Localització: Son Sunyer i ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Quint / et / etes. (JO)

Referències bibliogràfiques:

R

Malnom: Rabassa, de can

Transcripció fonètica: [də, canrə'βasə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Part inferior, generalment més gruixuda i que creix sota terra, de la soca d'un arbre o arbust (DCVB). En aquest cas, però, es tracta d'un cognom català.

Etimologia: Mot afí amb *rabada* 'part baixa del cos dels animals i de l'home, d'on arrenca la cua o el còccix', i amb el castellà i portuguès *rabo* 'cua grossa o carnososa' (que també és català de València, i possiblement mossàrab); és probable que tots ells es derivin del llatí RAPUM, llatí vulgar rapa, 'nap rodó', per les arrels grosses i voluminoses d'aquesta hortalissa (DECat).

Motivació: El portador estava casat amb una dona de cognom Rabassa. La família dels Rabassa, originàriament *Pollencí*, perderen el malnom, en substitució del cognom, que es convertí pels usos en un nou malnom.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Tur

Procedència: Palma (Eivissa)

Concordança: Rabassa. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Rabassó, -na

Transcripció fonètica: [rəβas'o]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Rabassa d'un arbust; soca d'un cep. 2. Tros de rabassa o soca tallat, sia per a cremar, sia per a suport d'alguna cosa. 3. fig. Persona petita i robusta (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *rabassa* (veg. *Rabassa, de can*).

Motivació: Desconeguda. Tant es pot tractar d'origen vegetal, com un derivat diminutiu del cognom *Rabassa*, o bé l'accepció 3 del mot.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Mulet

Procedència: Pòrtol

Concordança: Rabassó. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Raconera

Transcripció fonètica: [rako'nerə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert. *Raconer, -era*: 1. *adj.* Que està pels racons, que no va per enmig o per llocs concorreguts. 2. Aplicat a un racó o fet per a estar en un racó. *Arraconer, -era*: nadiu o propi de s'Arracó, poble del terme municipal d'Andratx (DCVB).

Etimologia: Incerta. Si es tracta d'un derivat per sufixació de racó, es tracta d'un mot pres de l'àrab vulgar *rukún* (també *rakún*), variant del clàssic *rukn*, 'angle, racó', llatinitzat en ARRACHONEM. Ara bé, ens inclinam a pensar que es tracta del gentilici derivat per sufixació de *s'Arracó*, topònim que té la mateixa etimologia, amb aglutinació de l'article àrab *ar-* (a més de l'article català *s'*). (DECat i DCVB). Si és així, la forma *raconer* en lloc d'*arraconer* com es documenta a l'IBPAP, s'explicaria per afèresi.

Motivació: Desconeguda. Si es tracta del gentilici de s'Arracó, probablement el primer portador procedia d'aquest poble d'Andratx, però no tenim dades clares al respecte.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: s'Arracó?

Concordança: *Raconer* / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 13: 4.

Malnom: Rafal, des

Transcripció fonètica: [dər:əfəl]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Casa de camp amb un tros de terra no gaire gran (DCVB). En aquest cas, es tracta d'una possessió amb aquest nom.

Etimologia: De l'àrab *rahl* (en àrab vulgar *raḥál*), que significa 'lloc on es fa parada en un camí', 'campament', 'pleta, jaça' (DECat).

Motivació: El primer portador devia haver estat propietari o estadà d'una finca de nom es Rafal.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Rafal. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 369.

Malnom: Rafalet, des

Transcripció fonètica: [dər:əfə'lət]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Rafal petit, nom d'una possessió de Lluçmajor (veg. *Rafal, des*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *rafal* (veg. *Rafal, des*).

Motivació: El primer portador estigué a la possessió de Lluçmajor dita es Rafalet.

Localització: s'Arenal i es Pillarí

Cognoms: Monserrat, Vidal

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1992: s/n; TS 2002. 180: 7; BC 2017a: s/n.

Malnom: Rafela

Transcripció fonètica: [rə'fɛlə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi de dona.

Etimologia: Derivat femení de *Rafel*, pres del nom bíblic RAPHAEL (nom d'un arcàngel); prové de l'hebreu *Raha-El*, que significa 'medicina de Déu' (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Es tracta d'un ús masculí d'un nom amb marca de gènere femení: (*en*) *Rafela*.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Clar

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Rafela. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Rafelet

Transcripció fonètica: [rəfə'let]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *Rafel* (veg. *Rafela*).

Motivació: El portador nomia Rafel i era petit d'estatura. La pronúncia especial amb la vocal tònica [ɛ] en lloc de [ə] es deu al fet que la seva esposa era natural de Binissalem, i li deien així a consciència d'aquest motiu.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Guasp

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 144.

Malnom: Rafeletes, de ca ses

Transcripció fonètica: [dəcasər:əfə'letəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Rafela*, nom propi de dona (veg. *Rafela*).

Etimologia: Derivat diminutiu plural per sufixació de *Rafela* (veg. *Rafela*).

Motivació: Desconeguda. El portador devia estar relacionat amb dues o més dones de nom *Rafeleta* (<*Rafela*), malnom segurament motivat per repetir-se el nom a la família, o bé es tracta de dues o més dones de malnom *Rafeleta*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Vidal

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 69.

Malnom: Ramos, de can

Transcripció fonètica: [dəcan'ramos]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom castellà, equivalent a *ram*: 1. ant. branca d'arbre (sobretot les més altes). 2. Branca amb fulles separada de l'arbre. 3. Conjunt de flors o fullatge reunit per a servir d'adorn (DCVB).

Etimologia: Plural de *ramo*, equivalent al català *ram*, presos tots dos del llatí *RAMU* 'branca' (DRAE i DCVB).

Motivació: Els portadors segurament tenien el cognom Ramos, que per esser poc comú aleshores prengué força com a malnom.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 121: 16.

Malnom: Rander, -a (o Render, -a)

Transcripció fonètica: [rəŋ'de]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: O bé 'qui fa o ven randes', de *randa*: 1. Conjunt de fils entreteixits formant puntes, destinat principalment a adornar vores de vestit o d'altres peces de roba. 2. fig. Cosa que per la seva forma o aplicació sembla un teixit de puntes de fil ornamentals. O bé 'qui paga una renda, o qui la cobra per pagar-la al propietari', de *renda*: profit periòdic, en diners o en espècie, que s'obté d'una cosa posada a disposició d'altri perquè en faci ús (DCVB).

Etimologia: Incerta Si es tracta d'un derivat per sufixació de *randa*, és pres d'un mot romànic *randa* que, amb el sentit de 'marge, extremitat, orla', seria autòcton en tres o cinc llengües del centre i oest de la Romània; d'origen desconegut, però afí amb el germànic i el gàllic. Es tractaria, per tant, d'un mot preromà, potser d'origen indoeuropeu o més aviat sorotàptic (DECat). També seria possible que fos el gentilici de *Randa*, muntanya i localitat del terme de Lluçmajor, però actualment la forma emprada és *randí(no)*. Segons el DCVB, l'etimologia del poble de Randa prové de l'àrab *randa* 'llorer'; Joan Coromines, per part seva, defensa l'opinió de D. Ripley, segons la

qual el mot podria ser un manlleu provinent de LORANDUM (<grec ροδοδενδρο) ‘baladre’, probablement alterat per via de *al-(o)rand(r)a*. Una tercera possibilitat és que sigui realment el mot *render* ‘qui paga una renda o qui la cobra en nom del propietari’; si és així, vendria del llatí *RENDĪTA, variant de REDDĪTA, participi passat de REDDĒRE, ‘retornar, produir’ (DCVB i ELC).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Tomàs, Garí

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Rander / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: LC 1989: 172; PC 2010a: 334; BC 2017a: s/n; DM 2018a [Biografia]; PFSC 2019: 73, 102-103; DM 2019b: 67-68, 70-71; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Randilla

Transcripció fonètica: [raŋˈdiʎə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Segurament es tracta d’un derivat per sufixació de randa; veg. *Rander*, *-a* (*o Rander*, *-a*). Ara bé, cal dir que *rendilla* significa ‘mosquit molt petit, però que pica molt fort’, recollit a Tortosa al DCVB, que segons Joan Coromines és d’origen probablement onomatopèic, de formació paral·lela al llatí tardà ZINZALA i que té com a sinònims *rantell*, *randell* i *rendella* (DCVB i DECat). Aquest darrer mot, a priori l’hem de rebutjar per la localització al DCVB.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s’Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Randilla. (JO)

Referències bibliogràfiques: MM 2010: 750-751.

Malnom: Ranxa, na

Transcripció fonètica: [nəˈraŋʃə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: De *ranxo*: 1. nàut. Cambra situada generalment a proa d’un vaixell i destinada a dormitori de la tripulació. 2. Cadascun dels grups en què estan dividits els mariners d’un vaixell de guerra segons llur diferent treball. 3. Lloc fora poblat on s’alberguen provisionalment diferents famílies, un grup de treballadors, etc. 4. Grup de persones separat dels altres. 5. Menjar que es fa per a molts i que se sol reduir a un sol plat, com el que es fa per als soldats, presos, mariners, etc. (DCVB).

Motivació: Femení de *ranxo*, pres del castellà *rancho*, ‘indret on s’allotgen una o algunes persones, especialment soldats, homes de mar i gent que viu fora de poblat’, que es derivà antigament del verb *rancharse* o *ranchar(se)*, ‘allotjar-se’, terme soldadesc, pres del francès *se ranger* ‘arranjar-se,

instalar-se en un lloc' (derivat de *rang* 'filera, rengle', i aquest del francic **hring* 'cercle, anell', derivat en 'assemblea militar disposada en cercle'); no es pot descartar del tot la possibilitat incerta que s'hi sumés a Andalusia i Sud-est de la Península un mot homònim d'origen mossàrab, però no està demostrat, ni hi ha gaire esperança de provar-ho o refutar-ho del tot, i encara menys és un supòsit gaire necessari (DECat i TLFi).

Etimologia: Sembla que la motivació de la primera portadora és perquè havia estat a una finca possiblement de Lluçmajor de nom can Ranxo.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Coll, Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Ranxo. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 121: 16.

Malnom: Raro

Transcripció fonètica: [ˈraro]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Mancat de densitat. 2. Poc freqüent o que es troba en molt petit nombre. 3. Extraordinari, fora del decurs normal; que desperta l'admiració per esser insòlit. 4. Extravagant, que obra de manera anormal, fora del sentit comú i d'allò que es considera assenyat (DCVB).

Etimologia: Del llatí RARUS, amb el mateix significat que 1. i 2. El DCVB sostén que la forma *raro* en lloc de *rar* prové per conducte del castellà *raro*, però Joan Coromines documenta el mot el 1507 i explica que, per cronologia, el mot no ens vengué per conducte del castellà (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència: es Coll d'en Rabassa?

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Redoleta

Transcripció fonètica: [rəðo'lətə]

Variants formals: Redoletes, ses

Tipologia: No definida.

Significat: De *redol*: 1. Porció de superfície de contorn aproximadament circular; porció que hi ha al volt d'un punt determinat. 2. Grup isolat; conjunt poc nombrós de persones o coses separat dels altres. 3. Figura circular (DCVB).

Etimologia: Es tracta d'un derivat diminutiu femení per sufixació de *redol*, i aquest derivat postverbal de *redolar* '1. Moure's amb rodes o fent voltes sobre si mateix com una roda. 2. Caure per una superfície inclinada fent voltes sobre si mateix. 3. fig. Moure's d'un costat a l'altre o anar d'un lloc a un altre sense una direcció o finalitat determinada', del llatí RÖTŪLĀRE 'córrer entorn, anar entorn' (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal i Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Redoleta. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n; OL 1993. 78: 12; OL 1995. 100: 7; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Regador

Transcripció fonètica: *[rəjə'ðo]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. *subst.* Persona que rega o que distribueix l'aigua de regar. 2. *adj.* Que es pot regar o que necessita esser regat (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *regar*, del llatí RĪGĀRE 'mullar d'aigua una terra per fer-la fèrtil, les plantes per fer-les créixer, un lloc qualsevol per netejar-lo, etc.' amb el sufix *-dor*, del llatí -TŌRIU (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms: Villena

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Rei, de can

Transcripció fonètica: [dəcan'rej]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Príncep sobirà d'una nació, generalment amb càrrec vitalici, sia per elecció, sia per herència. 2. a) La dotzena carta de cada coll d'un joc de cartes, que porta pintada la figura d'un rei. b) En el joc d'escacs, la peça principal (que originàriament tenia la figura d'un rei), la presa de la qual per l'adversari implica la pèrdua del joc. c) En el joc de bitlles, la peça més grossa o més adornada que les altres, i que té més valor si queda dreta ella sola. 3. *fig.* Persona o animal que per la seva importància o excel·lència sobresurt damunt els altres de la mateixa espècie, del seu rang, classe, etc. (DCVB).

Etimologia: Del llatí RĒGE, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs, Adrover

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Rei. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 24; OL 1998. 131: 29; PFSC 2001: 32; PC 2006: 183.

Malnom: Reiet

Transcripció fonètica: [rə'ɛət]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *rei* (veg. *Rei, de can*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *rei* (veg. *Rei, de can*).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Duran

Procedència: Sant Jordi

Concordança: Rei. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Reixac

Transcripció fonètica: [rə'ʃɛc]

Variants formals: Reixac, de can

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: Segons Joan Coromines, d'un RIXACO- o RIXIACUM, probablement derivat del cèltic *rixa*. No hi ha raó per vacil·lar entre això i un derivat del nom de persona romà RESSIUS com fa Aebischer, puix que la terminació -ACO- mostra una arrel cèltica, no pas llatina (OnCat). Sobre les propostes de Francesc de Borja Moll, veg. l'entrada *Reixach. Reixac. Rexach. Raxach* a ELC.

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom *Reixac*. En el cas de Son Sunyer, es tracta del matrimoni de Ferrà, andritxol retornat de l'emigració a França, i la seva esposa francesa *Bochin —cognom recollit oralment; en desconeixem la grafia o forma correcta—, que compraren l'hort de *can Reixac* i prengueren el malnom *de can Reixac*. No tenim informació que el nom de l'hort respongui als Mut de s'Arenal procedents de Lluçmajor. Quant a la darrera família, el malnom es perdé d'un principi pel d'*es Monterrey*.

Localització: Son Sunyer i s'Arenal

Cognoms: Ferrà, *Bochin; Mut

Procedència: Andratx i França; Lluçmajor

Concordança: Reixec / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 60: 12; DM 2019b: 66.

Malnom: Remuc

Transcripció fonètica: [rə'muc]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. *m.* Acció i efecte de remugar. 2. *subst.* i *adj.* Remugador; persona que parla confusament i amb mal humor. *Remugar:* 1. Tornar mastegar els aliments aquells animals herbívors que tenen estómac compost de diversos departaments, com els bous, les ovelles i les cabres. 2. per

ext. a) Moure els morros el cavall mentre beu o menja. b) Mastegar lentament i sense obrir la boca; menjar sense gaire gana i amb molt poc moviment. 3. Parlar entre dents; pronunciar confusament i en veu baixa, generalment en senyal d'enuig o contrarietat. 4. fig. Pensar, considerar lentament i amb atenció (DCVB).

Etimologia: Derivat postverbal de *remugar*, del llatí RŪMĪGARE, amb el mateix significat que 1., amb metàtesi vocàlica afavorida per la influència del prefix *re-*, tan adequat a la idea de 'repetir la masticació' (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Aulet

Procedència: Costitx

Concordança: Remuga. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2013: 409-410.

Malnom: Republicans, es

Transcripció fonètica: [ər:əpub:ɦ'cans]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Relatiu o pertanyent a la república. 2. Partidari de la república. *República*: forma de govern en què el cap d'estat té caràcter electiu i no hereditari (DIEC).

Etimologia: Derivat de *república*, pres del llatí RES PUBLĪCA 'la cosa pública', 'l'Estat' (DECat).

Motivació: Els portadors fundaren una societat per tal d'organitzar-se en una illa de cases d'estiueig a s'Arenal el 1873. El motiu d'aquest malnom col·lectiu és que tots eren republicans de tendència liberal, i les cases es bastiren l'any de la I República espanyola. D'aquesta manera s'originà també el topònim illa des Republicans, o simplement es Republicans, que arribà a donar nom a tot el poble de s'Arenal fins al cop d'estat feixista de 1939 (MARTORELL 2017b: 300-301).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Ripoll Ginard, Catany Salvà, Barceló Oliver, Font Llambies, Salvà Galmés, Salvà Salvà, Amengual Bibiloni, Salvà Noguera, Servera Salvà, Garcias Vidal, Verdera Pons, Taberner Salvà.

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 10: 4; PFSC 1989: 14, 23; DC 1992: 84-85; OL 1993. 71: 17; CA 1996: 141, 169, 172; OL 2000. 155: 9; JA 2007: 35; MM 2010: 748-749, 758, 760; PFSC 2017: 49, 58, 180-183, 239-241; DM 2017b: 300-302; DM 2018b: 627, 634; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Restes

Transcripció fonètica: [ˈrestes]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom francès.

Etimologia: Segons la tradició familiar es tracta d'un cognom francès. De tota manera, cal advertir que el portal Filae³⁵ només té registrats des de 1890 160 persones amb el cognom *Restes*. També s'ha de dir que existeix el cognom *Reste* (70 persones des de 1890) i *le Reste* (953 persones des de 1890); una vegada vists els censos electorals de població de 1934 i 1955 (Arxiu Municipal de Palma), comprovam que el cognom d'aquesta família era *Reste* i no *Restes*. El cognom *le Reste* es troba sobretot a Bretanya, i sembla que prové d'un topònim que vol dir 'lloc de descans', segurament relatiu a 'lloc on la terra hi ha estat en repòs'. Suposam que es tracta, per tant, de la segona persona del singular del present indicatiu del verb *rester*, mot pres del llatí *RESTARE*, equivalent al català *restar* 'romandre; no anar-se'n; no moure's del lloc on és' (Filae, TLFi i DCVB). Consideram, també, que la pronúncia recollida es deu al desconeixement del francès i la influència de l'escriptura dels nostres informadors.

Motivació: Els primers portadors regentaren la botiga de can Restes a la cantonada de plaça dels Nins (actual forn can Damià), dita així per esser regentada per uns familiars de cognom *Reste* o *Restes*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Crespí, Bosch

Procedència: sa Calatrava i la Soledat

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 53: 20; OL 1992. 61: 23; OL 1993. 73: 20; PFSC 2001: 39; OL 2001. 168: 13; S'U 2002. 186: 21; PC 2006: 127; PC 2010a: 268; PFSC 2011: 147.

Malnom: Reto, es

Transcripció fonètica: [ər'reto]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñarí

Cognoms: Pericàs

Procedència: sa Pobla

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 332; DM 2018a: 20.

Malnom: Reüll, -a

Transcripció fonètica: [ru'uɫ]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *rull*: arrissat; cresp. També, floc de cabells o pèls caragolats (DCVB).

Etimologia: De *rull*, pres del llatí *RŌTŪLUS* 'cercle' canviat en **RŌCLU*. Segons Joan Coromines, el pas de *rull* a *reüll* és deguda a una espècie d'etimologia popular o metacedeusi. La seqüència *reú-*

35 [<http://filae.com/nom-de-famille/>. Consulta octubre de 2020]

tendeix i ha tendit sempre a ser contreta en *ru-* per la pronúncia popular. Era natural, doncs, que molta gent tendís a creure que *rull* ‘rínxol’ estava per *re-ull*, que al capdavant bé es podia comparar el buit del mig d’un bucle o rínxol amb l’ull de l’agulla, l’ull del pou, o el de certes parts del cos i del terreny (DECat).

Motivació: Desconeguda. Segurament el primer portador tenia els cabells reülls.

Localització: s’Arenal i es Pillarí

Cognoms: Clar, Tous; Cañellas, Bauzà

Procedència:

Concordança: Reüllet. (JO); Reülla (madò). (PG)

Referències bibliogràfiques: S’U 1997. 126: 27; PC 2010a: 272; DM 2018a: 83-84.

Malnom: Reüllet

Transcripció fonètica: [rəu'ʎət] *[ruə'ʎət]

Variants formals: Ruellet

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *reüll* (veg. *Reüll*, -a).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *reüll* (vegeu *Reüll*, -a).

Motivació: Desconeguda. Segurament el primer portador tenia els cabells reülls.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Moragues

Procedència: Muro

Concordança: Reüllet. (JO); Reülla (madò). (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2019: 14-16, 20-21, 25-26, 28, 48-50, 54-55, 62, 83-84, 87-88, 90, 116.

Malnom: Reviu

Transcripció fonètica: [rə'viw]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. *adj.* Molt viu. 2. *m.* Grop o veta, en un terreny, més dur que la resta d’aquest. 3. Cognom i malnom existent a Palma (DCVB).

Etimologia: Derivat postverbal de *reviure*. El DCVB no aporta cap etimologia. Joan Coromines, per part seva, explica que *reviure* ve del llatí RE-VIVĒRE ‘viu de nou, renovellat’ (DECat). És a dir, seria format pel prefix intensiu RE- i el mot VIVĒRE ‘viure’.

Motivació: Desconeguda. Cal dir que la família dels Salvà *Reviu* està emparentada amb els Salvà *Fullaní*, ambdues amb branca as Coll d’en Rabassa (GALIANA 2019: 98).

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Salvà

Procedència: es Coll d’en Rabassa, Sant Jordi (Llucmajor)

Concordança: Reviu / Revira. (JO); Reviu. (PG)

Referències bibliogràfiques: BC 2019: s/n; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Reviuet

Transcripció fonètica: [rəvi'wət]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: De *reviu* (veg. *Reviu*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *reviu* (veg. *Reviu*).

Motivació: Un dels *Reviu* era petit d'estatura, i per això prengué el malnom de *Reviuet*.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Salvà

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Llucmajor)

Concordança: Reviu / Revira. (JO); Reviu. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Ribero

Transcripció fonètica: [ri'βero]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Tanca d'estaques, reble i gespes que es fa a la vora de les preses perquè no surti i vessi l'aigua (DRAE).

Etimologia: Sembla procedir del castellà *ribero*, pres del llatí *RIPARIUS, derivat de RĪPA, 'riba, marge d'un riu' (DRAE).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Tomàs

Procedència: Llucmajor

Concordança: Ribero. (JO)

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; OL 1997. 129: 13.

Malnom: Rius

Transcripció fonètica: ['riws]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Incert. Possiblement es tracta d'un cognom català, de riu: corrent natural d'aigua procedent de les muntanyes i que aflueix a la mar, a un llac o a un altre corrent, i sol córrer permanentment sense estar subjecte al règim de les pluges. Però també podria procedir de *riure*: 1. *intr.* Fer el moviment peculiar dels músculs de la cara, principalment de distensió de la boca, acompanyat de l'emissió de sons explosius de la gargamella, amb què se sol manifestar una alegria viva i sobtada. 2. fig. Tenir aspecte molt alegre o vivaç. 3. *intr.* Esser pres per un sentiment de viva alegria, satisfacció o burla; no prendre's seriosament alguna cosa.

Etimologia: Incerta. Possiblement es tracta del cognom català *Rius*, plural de *riu*, pres del llatí RĪVU ‘rec, rierol, ‘canal’. Cal tenir en compte també el verb *riure*, del llatí vulgar RĪDĒRE (clàssic RĪDĒRE), amb els mateixos significats (ELC, DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament podia estar relacionat amb el cognom Rius, però també és possible que la motivació sigui realment irònic-humorística, i es tracti del verb *riure*.

Localització: es Píllari

Cognoms: Mulet

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BC 2018: s/n; DM 2018a: 44; PFSC 2019: 67.

Malnom: Roc

Transcripció fonètica: [ˈrɔc]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: I. 1. Tros de pedra no treballat. 2. fig. Beneïtot, persona curta d’enteniment. II. 1. Torre del joc d’escacs. III 1. Nom propi d’home. 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: En el cas I. es tracta de la masculinització de roca ‘massa de pedra de gran volum i en estat natural’, pres d’un mot preromà *RÖCCA, amb el mateix significat, si bé de procedència incerta. En el cas II, prové de àrab *ruh*, que es prengué del bengalí *roih* ‘carro’. En el cas III prové de l’occità *Roc*, nom d’un sant montpellerenc del segle XIII-XIV (nom d’origen germànic). (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes i Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor?

Concordança: Roca. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 124: 10; OL 2001. 166: 20.

Malnom: Roget

Transcripció fonètica: [rod̪ˌdʒət]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *roig*: 1. *adj.* Vermell amb tendència a groc o a color d’argila. 2. Vermell. 3. *m.* El color vermellós o vermell. 4. Pertanyent a un partit d’esquerra, d’oposició a la monarquia (en el segle XIX) o d’orientació marxista (en el segle XX). 5. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *roig*, pres del llatí vulgar RUIU, i aquest del llatí clàssic RŪBĒU ‘rogenc, roig’ (no vermell). (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Píllari

Cognoms: Rigo

Procedència: Sant Jordi
Concordança: Roig. (JO)
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Roig Soler, es
Transcripció fonètica: [ər,rəjsə'le]
Variants formals: Roig, es Patró
Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.
Significat: *Roig* (veg. *Roget*). *Soler*: 1. ant. Solar; terreny per a construir-hi cases? 2. Sòl, paviment. 3. Cognom català (DCVB).
Etimologia: Compost de *roig* (veg. *Roget*), i de *soler*, del llatí SOLARIUM, derivat de SÖLUM, 'sòl' (DCVB).
Motivació: Desconeguda. El portador probablement era pèl-roig i degué estar relacionat amb el cognom Soler.
Localització: s' Arenal
Cognoms: Calafat
Procedència:
Concordança: Roig; Soler / a. (JO); Roig Serra; Roig. (PG)
Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 28; OL 1992. 66: 8; PFSC 2000: 31; PFSC 2003: 18; PC 2006: 54.

Malnom: Romaní, des
Transcripció fonètica: [dər:omə'ni]
Variants formals:
Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.
Significat: Nom comercial d'un bar a Sometime. *Romaní*: planta labida de l'espècie *Rosmarinus officinalis*, molt olorosa, de branques ramoses i retorçudes, fulles linears gruixudes, coriàcies, sentades i tortuoses, senceres i llustroses, flors blavenques o blanques, molt espesses, en raïms curts, i bràctees més curtes que el calze (DCVB).
Etimologia: Del llatí ROS MARĪNUS, amb el mateix significat (DECat).
Motivació: El portador fou propietari del bar Es Romaní, de la urbanització de Sometime.
Localització: Sometime
Cognoms: Moliné
Procedència: Andorra
Concordança:
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Romeguera, de can
Transcripció fonètica: [də,canromə'jerə]
Variants formals:
Tipologia: Noms i cognoms

Significat: 1. Planta de diverses espècies del gènere *Rubus*, de tronc espinós i flors blanques, de fruit negre o blavós, comestible, anomenat *mores*. 2. Peix de l'espècie *Raia Batis*, varietat de rajada, que té dues o més espines a la coa. 3. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí RUMĪCARIĀ ‘esbarzer’, derivat de RUMEX, nom d'una planta espinosa (DCVB i ELC)

Motivació: Els portadors portaven el cognom Romaguera. No sabem si tenen a veure amb la finca de can Romeguera del terme municipal de Lluçmajor i que fa frontera amb el de Palma per ses Cadenes.

Localització: Son Sunyer i ses Cadenes

Cognoms: Romaguera

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Ronco

Transcripció fonètica: [ˈronko]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *ronc*. 1. Que té un so aspre. 2. Que té la veu ronca (DCVB).

Etimologia: Del castellà *ronco*, i aquest del llatí RAUCUS, amb el mateix significat, modificat per la influència de *roncar* (<llatí RHONCARE ‘fer un soroll ronc amb la respiració, en dormir, a causa de la vibració del vel del paladar’, derivat de RHONCHUS ‘ronc, ronquet, ronxet’, d'origen grec). (DECat).

Motivació: El portador tenia la veu ronca. Es tracta del mateix que documenta Pere Galiana as Coll d'en Rabassa amb els malnoms *Meco*, *Ronco*, *Butzes* (GALIANA 2019: 60, 84 i 99). (veg. *Meco*, *en*, *-a*, *na*).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Roig

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Lluçmajor?)

Concordança: Ronco. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Roqueta

Transcripció fonètica: [roˈcətə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *roca*: 1. Massa de pedra de gran volum i en estat natural. 2. Matèria mineral dura que en quantitats considerables forma part de l'escorça terrestre. 3. a) Cosa molt dura o resistent. b) Persona dura d'enteniment, molt curta de capacitat intel·lectual. 4. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *roca*, pres d'un mot preromà *RÖCCA, amb el mateix significat, si bé de procedència incerta (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. És possible que el primer portador tengués relació amb el cognom Roca.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Cirerol

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Roca. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1999. 151: 44; PC 2010a: 420-422.

Malnom: Ros, (es), -sa

Transcripció fonètica: [ˈros] [sə,rosəðəsənsuˈɲe]

Variants formals: Ros, de cas; Rossa de Son Sunyer, sa

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. (Pèl o cabell) de color entre el castany clar i el groc d'or. 2. (Persona o animal) que té rossos els cabells, els pèls, les plomes. 3. (Cosa) de color entre el castany clar i el groc d'or. 4. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí RŪSSUS ‘rogenc, roig’ (DECat).

Motivació: Hi ha hagut diverses famílies portadores. As Pillarí hi havia un home molt blanc i ros que li deien *es Ros*, tengué poc temps una botigueta de vendre, i els qui hi passaren a regentar-la foren coneguts com *de cas Ros* (Oliver). Per altra banda hi havia *sa Rossa* o *sa Rossa de Son Sunyer*, una dona rossa de la família Balaguer de Son Sunyer. També, a s'Arenal hi havia els Quintana *Ros*, família procedent des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 99). A ses Cadenes hi havia l'hort de *can Ros*, del qual no en sabem res més. Finalment, a les Meravelles hi hagué *ca sa Rossa*, nom amb què era coneguda una dona per les filles dels primers urbanitzadors.

Localització: es Pillarí, s'Arenal, ses Cadenes i les Meravelles

Cognoms: ?; Oliver; Balaguer; Quintana; ?

Procedència: ?; Lluçmajor; ?; es Coll d'en Rabassa (Palma); Palma?

Concordança: Ros, Rossos, Rossa. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2001. 166: 20; OL 2002. 189: 4; PC 2010a: 104.

Malnom: Rossetes, (ses)

Transcripció fonètica: [roˈsətəs]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *rossa*. Veg. *Ros*, (es), -sa.

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *rosses*, femení plural de *ros*. Veg. *Ros*, (es), -sa.

Motivació: Les primeres portadores eren dues germanes de cabells rossos (CANALS 2006: 380).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Oliver

Procedència: Bunyola

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 54, 347-348, 380; PC 2010a: 105.

Malnom: Rubert

Transcripció fonètica: [ruˈβert] [əzmunisi,paɫruˈβert]

Variants formals: Rubert, es Municipal; Rubert, de can

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: *Rubert* o *Robert*: 1. Nom propi d'home. 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Pres probablement del cognom *Rubert*, relatiu al nom propi d'home *Robert*, pres del germànic *Hrodberht*, compost de *hrod* 'fama' i *berht* 'brillant'. Cal dir que el cas del cognom, en català abunda la forma amb [u] (*Rubert*). (ELC).

Motivació: Desconeguda. El primer portador és possible que estigui relacionat amb el cognom Rubert.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Monserrat

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Rubert / a. (JO); Rubert. (PG)

Referències bibliogràfiques: BC 2019: s/n; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Rumbo

Transcripció fonètica: ['rumbo]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. Cadascuna de les 32 parts iguals en què es divideix la rosa dels vents. 2. Línia que descriu una nau caminant en una direcció determinada. 3. Camí que una persona o cosa segueix en la seva activitat. 4. Ostentació de riquesa; vida ostentosa d'abundància (DCVB).

Etimologia: De *rumb*, mot que usam generalment en la forma *rumbo*, en castellà *rumbo* i portuguès *rumo*, llengües on aquest mot ha tingut més gran vitalitat, si bé també és antic en italià *rombo*; aquesta paraula va designar primitivament cada un dels 32 espais en què es divideix la rosa dels vents, i en què es considera repartit l'horitzó; es deu a la suma i confusió de dos mots, el grecollatí RHOMBUS 'rombe', perquè la dita figura és la que tenen aqueixos espais de la brúixola; i el terme nàutic *rumo* o *rum* 'espai o paratge determinat dins una embarcació (provinent del germànic *ruim*, d'igual significat); sembla que primer es va usar *rombo*, i després fou alterat en *rumbo* o *rumo*, per influència de l'altre mot, quan va passar del llenguatge dels cosmògrafs al de la gent de la mar. Cal dir que la primera documentació és de 1643 com a malnom mallorquí (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Rumbo / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Rutxí

Transcripció fonètica: [rut'ɫi]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda. És possible que sigui format per apòcope de *Rutxil* (veg. concordança), d'etimologia i significat desconeguts. Cal dir que només tenim una referència documental de *Rutxi*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Noguera

Procedència: Lluçmajor?

Concordança: Rutxil / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; PFSC 2017: 242; PFSC 2019: 40.

S

Malnom: Sabana

Transcripció fonètica: [sə'βanə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Gramenet sec, sovint amb arbres dispersos o formant petits grups, semblant a l'estepa, propi de les regions tropicals (DIEC).

Etimologia: Pres del castellà *sabana* 'plana americana', que el rebé de *çavána*, del taíno d'Haití (DECat). No obstant això, es tracta en aquest cas d'un error ortogràfic, per *Salvana*?

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27.

Malnom: Sabater, (es), -a

Transcripció fonètica: [səβə'te]

Variants formals: Sabateres, de ca ses

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: I. 1. *subst.* Persona que fa sabates o que en ven. 2. *fig.* Home que no treballa bé en el seu ofici o professió. 3. Nom de diversos insectes. II. *adj.* Es diu d'una cosa preparada o adobada que s'ha fet malbé. III. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *sabata*, del mateix origen incert que l'occità *sabata*, castellà *zapato*, portuguès *sapato* 'sabata', francès *savate*, italià *ciabatta* 'sabatot', basc *zapatu* i àrab vulgar *sabbâṭ* 'sabata'; un mot semblant existeix en llengües eslaves del Nord (*čóbot*), en turcotàrtar (*čabata*) septentrional, i alguna forma semblant s'ha emprat en persa, però no és segur que hi hagi relació etimològica entre aquests mots orientals i els de les llengües d'Occident; si hi hagué propagació de les unes a les altres, no consta des d'on es partí; la documentació més antiga que s'ha trobat fins ara prové de l'Espanya cristiana i de la part musulmana d'aquesta península; en definitiva no manca alguna etimologia versemblant, però no n'hi ha cap enlloc que s'imposi per raons lingüístiques: en tot cas és segur que el mot no ve de l'àrab i probable que sigui originari d'Occident (DECat).

Motivació: A s'Arenal hi hagué el matrimoni de sabaters Melis i Vidal, de malnom motivat per l'ofici. Per altra banda, vengueren de Muro els Capó *Sabatera* o *de ca ses Sabateres*. Un malnom en femení aplicat a homes i dones de la família, i motivat segurament per una o unes primeres portadores sabateres d'ofici. A ses Cadenes i posteriorment as Pillarí hi havia Ignacio Jacinto, que feu de sabater i deu el malnom a l'ofici; igualment hi havia un altre sabater al llogaret de Ca

n'Alegria (Son Sunyer), de nom Arnau, del qual no en sabem ni el cognom ni la procedència. Per altra banda, s'Arenal fou lloc d'estiueig de molts de sabaters de Lluçmajor, els quals sembla que foren coneguts pel seu malnom vigent a Lluçmajor.

Localització: s'Arenal, ses Cadenes, es Pillarí i Ca n'Alegria

Cognoms: Melis, Vidal; Capó; Jacinto; ?

Procedència: Palma; Muro; Capdepera?, Artà?; Gata (Càceres, Extremadura); ?

Concordança: Sabatero. (JO); Sabater; Sabateret magre (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: S'U 1988. 3: 17; OL 1992. 63: 8; OL 1993. 73: 20; OL 1997. 120: 11; OL 2000. 161: 12; OL 2000. 163: 52; OL 2002. 185: 24; PC 2006: 112, 172; PC 2010a: 95, 117-119; PFSC 2011: 29; PFSC 2019: 38-39.

Malnom: Saco, en

Transcripció fonètica: [enˈsako]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: De *sac*: 1. Recipient de roba, generalment de classe inferior, fet doblegant-ne un tros rectangular, cosint els voravius i deixant obert un costat que forma la boca; serveix per a tenir coses sòlides, i especialment fruits secs, diners o roba. 2. El dit recipient 1. ple d'alguna cosa; la cosa que el dit recipient conté. 3. Vestit talar de roba grossera, usat sobretot com a hàbit de penitència. 4. fig. Vestit mal fet i massa balder. 5. Peça de vestit de dona, a manera de brusa, ajustada al cos i llarga fins més avall de la cintura (DCVB).

Etimologia: Del castellà *saco*, corresponent al català *sac*, presos ambdós del llatí *SACCUS* 'sac de blat, de diners, etc.', 'vestit groller', del grec *σάκκος* amb el mateix significat i 'xarpellera', mot d'origen fenici (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 123; PC 2013: 156.

Malnom: Sadoll

Transcripció fonètica: [səˈðoɫ]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Satisfet plenament en la gana de menjar o en el desig d'alguna cosa (DCVB).

Etimologia: Del llatí arcaic *SATŪLLUS*, derivat diminutiu de *SATUR*, -ŪRA, -ŪRUM, amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Lluçmajor

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: MM 2010: 750-751.

Malnom: Saliner, es

Transcripció fonètica: [əts:əhi'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. *adj.* Pertanyent o relatiu a les salines, a la producció i comerç de la sal. 2. *subst.* Qui treballa a les salines o es dedica al comerç de sal. 3. *subst.* Que serveix per a tenir sal. 4. *adj.* Maó o rajola. *subst* i *adj.* Nadiu o propi de ses Salines. 5. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de salina, 'mina de sal o lloc on es recull la sal per evaporació de l'aigua que en conté; establiment industrial per a l'obtenció de la sal', pres del llatí SALĪNA, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador segurament era de ses Salines, o bé qualche avantpassat seu ho fou. És pràcticament segur que no hi hagi relació amb les salines de ses Fontanelles.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor (ses Salines?)

Concordança: Saliner / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006. 66.

Malnom: Salom

Transcripció fonètica: [sə'łom]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: Pres de l'hebreu ŠALOM, 'pau' (DCVB).

Motivació: El primer portador segurament tenia relació amb el cognom Salom.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Riutort

Procedència: Sant Jordi (Santa Eugènia)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 122: 14; OL 1997. 123: 10; PFSC 2011: 41; PC 2013: 494.

Malnom: Salpeta

Transcripció fonètica: [səw'pətə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *salpa*: peix teleosti de l'espècie *Box salpa* que es fa gran de 20 a 45 cm. Té el ventre blanc i l'esquena amb ratlles grogues i és molt saborós (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu de *salpa*, pres del llatí SALPA, i aquest del grec σάλπη, amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Saupeta (Salpeta). (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Saltet, es

Transcripció fonètica: [əts:əʎ'tət]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De *salt*: I. Moviment pel qual algú o alguna cosa es llança a l'aire i està algun temps sense tocar de peus a terra. 2. Acte d'atacar ràpidament i amb energia; assalt. 3. Lloc on l'aigua d'un riu o d'un estany cau sobtadament a un nivell molt més baix. 4. Lloc alt i abrupte, del qual no es pot baixar si no és saltant. 6. fig. Trànsit brusc d'una cosa a una altra sense aturar-se en les coses intermèdies; omissió d'una part en passar de l'anterior a la que la segueix. II. ant. Prat o bosc (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *salt*, pres del llatí SALTU, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 369.

Malnom: Salvana, madò

Transcripció fonètica: [mə,ðɔsə'l'vanə] [mə,ðɔsəw'vanə]

Variants formals: Salvana, de (ca) madò

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Salvà*: cognom català.

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *Salvà*, cognom català pres del nom personal llatí SĪLVĀNUS 'nom del Déu dels boscos', derivat de SĪLVA, 'bosc' (DCVB i ELC).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom *Salvà*. La família de portadors era coneguda amb el malnom *Salvà*.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Vich

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 122: 14; OL 2002. 187: 65; OL 2003. 197: 30; PFSC 2006 [Pregó d'autoria pròpia amb contingut biogràfic]; DM 2018a: 27.

Malnom: Salvanet

Transcripció fonètica: [səlvə'nət]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Salvà*: cognom català.

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *Salvà* (veg. *Salvana*, *madò*).

Motivació: El portador era de cognom *Salvà*, i era petit d'estatura, per això el coneixien com a *Salvanet*.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: *Salvà*

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Sant

Transcripció fonètica: ['sant]

Variants formals: Santa, sa Vella; Sant, de can

Tipologia: Món eclesiàstic.

Significat: I. *adj.* 1. Venerable, inviolable per la seva altesa religiosa o perfecció espiritual. 2. hiperb. a) Molt bo, laudable. b) Molt complet. c) Exacte, just, precís (aplicat al temps). II. *subst.* Persona que gaudeix de la visió beatífica; especialment, la persona que l'Església ha declarat que és al cel. 2. Figura que representa una persona canonitzada, sia en escultura, sia en pintura o gravat. 3. Estampeta de tema religiós. 4. (en llenguatge vulgar o infantil) Estampa o gravat en general; figura d'una revista, etc. 6. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí SANCTUM 'sagrat', 'sant', pròpiament participi de SANCIRE 'consagrar, sancionar' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Garcias

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Santet / a. (JO); Sants, Santa, Sant. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Santjoaner

Transcripció fonètica: [sənʒuə'ne]

Variants formals: Santjoaner Vell, es; Santjoaners, es

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Sant Joan.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Joan*, del topònim *Sant Joan*. El poble pren el nom del titular de la parròquia; és, per tant, un hagiòtopònim. Segons Josep Mascaró Passarius, el fundador de Sant Joan, Arias Yañes, era un cavaller portuguès de Sant Joan de Verí, Coïmbra, el qual, com a homenatge, posà el nom del seu poble natal a la població que fundà (IBPAP).

Motivació: Els portadors eren procedents de Sant Joan. Es documenta, en el cas des Pillarí, *es Santjoaner Vell* (Sastre?) i Bauzà, republicà assassinat el 1939. Per altra banda hi ha a s'Arenal *es Santjoaners*, un grup d'estiuejants que bastí un grup de cases a la Marineta des Capellà (Son Verí): eren els Ripoll, Pujol, Gayà i Bauzà.

Localització: es Pillarí i s'Arenal

Cognoms: Sastre?; Bauzà; Ripoll; Pujol; Gayà; Bauzà

Procedència:

Concordança: Santjoaner; Santjoaneres (ses). (PG)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 18, 42; LC 1989: 34; OL 1993. 70: 8; PC 2010a: 211-213; PC 2013: 406-407; PFSC 2017: 84-86, 94; DM 2017b: 303; PFSC 2018: 306; DM 2018a: 20; DM 2018b: 630; PFSC 2019: 16, 20-21, 28, 44, 50, 55-56, 62, 69-70, 83, 114.

Malnom: Santjordier

Transcripció fonètica: [səɲzurd̪i'e]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Sant Jordi, poble del terme municipal de Palma.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Sant Jordi*, hagiòtopònim d'origen català. Fa referència al nom de l'antic oratori consagrat el 1451, però edificat després la conquesta catalana (1229) per l'orde militar de Sant Jordi d'Alfama. La capella donà nom a la contrada i substituï l'antic nom àrab de *Catí*. La denominació de *Pla de Catí* o *d'en Catí* perdurà fins al segle XV. Cal dir que fins a la primeria del segle XX, amb el sorgiment i la consolidació d'altres nuclis de població, es coneixia com a nom de contrada: Pla de Sant Jordi (IBPAP).

Motivació: El portador procedia de Sant Jordi.

Localització:

Cognoms: Puigserver

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Santpolí

Transcripció fonètica: *[sambu'li]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català.

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació del cognom *Santpol*, escrit tradicionalment *Sampol*, a Mallorca. Es tracta de la grafia aglutinada de *Sant Pol*, municipi de la Bisbal d'Empordà i de

Constantí, i també d'un altre topònim: *Sant Pol de Mar*, del Maresme, compost de *sant* (veg. *Sant*) i de *Pol*, del llatí PAULUS, nom propi d'home, actualment *Pau* (DCVB).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Sampol (Santpol).

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Consell

Concordança: Santpulí / a (Santpolí). (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 410.

Malnom: Sarmentí

Transcripció fonètica: [sərməŋ'ti]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: De *sarment*: branca de cep (DCVB).

Etimologia: Incerta. Probablement derivat per sufix diminutiu *-i* de *sarment*, pres del llatí SARMĒNTUM, amb el mateix significat, i aquest de *SARPMĒNTUM, derivat de SARPĒRE 'porgar la vinya' (DECat). Ara bé, cal tenir en compte la grafia *s'Ermentí* (GALMÉS 1985 [PFSC 1984]), que podria explicar el malnom fruit del mot *esment* (derivat postverbal d'*esmentar*, pres del llatí *EX-MĒNTARE 'recordar, fer present a la ment', derivat de MĒNS 'ment, enteniment'), transformat en *erment* per rotacisme i en *ermentí* amb el mateix sufix diminutiu *-i*; aleshores el so [s] inicial seria interpretat com a article determinat.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Sarmentí. (JO)

Referències bibliogràfiques: AG 1982. 11: 4; PFSC 1984: s/n; AG 1988. 1: 7.

Malnom: Segall

Transcripció fonètica: [sə'jaɪ]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Nadó de la cabra ja desmamada però que no ha acabat la seva creixença. 2. (Animal o persona) prim, magre. 3. fig. *m*. Refredat de pits, amb molta tos (Artà). (DCVB).

Etimologia: Incerta. Mot dels Pirineus, o difós des d'allà, comú al català amb l'aragonès, el gascó, el sard i el basc, d'origen incert. No podem descartar del tot que sigui d'origen preromà, però sí està emparentat, com sembla, amb el basc *segail*, *sekail*, 'magre, escardalenc, esvelt, airós', amb el sentit d' 'animal flac, magristó', s'haurà de suposar que és un mot d'origen romànic, alterat fonèticament pel basc, i propagat després per pastors de parlar basc o mig basc, car aqueix adjectiu sembla ser un manlleu del bearnès *secalh*, català *secall* 'persona secardina, esprimatxada' (DECat).

Motivació: Desconeguda. El primer portador probablement era segall (accepció 2). Cal dir que l'única grafia que tenim documentada és *s'Agall* (CANALS 2010a: 369).

Localització: s'Arenal
Cognoms:
Procedència: Lluçmajor
Concordança:
Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 369.

Malnom: Seguí, -na
Transcripció fonètica: [sə'ji]
Variants formals: Seguí, es Vell; Seguina, sa Vella
Tipologia: Noms i cognoms.
Significat: Cognom català.
Etimologia: Del nom personal germànic *Siguwin*, compost de *sigu* 'victòria' i *win* 'amic' (ELC).
Motivació: Es tracta del cognom del primer portador, que donà nom a l'hort de can Seguí, i a la seva esposa: *Seguina*.
Localització: Son Sunyer
Cognoms: Seguí
Procedència:
Concordança:
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Selleter
Transcripció fonètica: [sə'lə'te]
Variants formals:
Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.
Significat: Baster; el qui fa selles i altres guarniments de cuir per a les bèsties (DCVB).
Etimologia: Derivat de *sella*, pres del llatí *SĒLLA*, segons el DCVB '1. ant. Cadira, seient. 2. Seient de cuir, de forma especialment adaptada a l'esquena del cavall, amb la superfície lleugerament còncaua perquè hi pugui seure còmodament el qui cavalca'. Segons Joan Coromines no es pot dir que hagi estat mai en català en el sentit de 'cadira' que té en llatí (DCVB i DECat).
Motivació: El portador devia ésser selleter o estava relacionat amb l'ofici.
Localització:
Cognoms:
Procedència:
Concordança: Selleter. (JO)
Referències bibliogràfiques:

Malnom: Senyora
Transcripció fonètica: [sə'ɲorə]
Variants formals:
Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *senyor*: 1. El qui té autoritat sobre un territori, sobre persones o coses. 2. El qui té propietat o l'ús lliure d'una cosa. 3. El qui té riquesa o consideració social superior a la dels obrers o menestrals. 4. *adj.* Digne d'esser d'alta posició social; refinat, generós com escau a persones riques o d'alta categoria. 5. Tractament de cortesia que s'aplicava a persones d'autoritat o d'alta posició social, i actualment s'ha generalitzat aplicant-se a tota persona amb qui no es té intimitat, confiança o gaire coneixença. 6. Home o dona (de qui es parla amb cortesia o respecte). 7. Marit o muller (anomenat o anomenada amb especial respecte). 8. *fig.* avantposat a un nom, equival a 'molt gran' (DCVB).

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *senyor*, pres del llatí SĒNĪOR -ŌRIS, 'més vell', comparatiu de SENEX 'vell' (DECat).

Motivació: El malnom originari, motivat a Lluçmajor, era sa Senyora, i passà sense article i amb gènere femení invariable als descendents. El motiu és, segons la tradició familiar, que una dona de la família era molt guapa, es feia valer i la gent deia «—Se pensa esser senyora, aquesta!». Per això li posaren sa Senyora, malnom que transmeté al germà, els descendents del qual viuen as Pihlarí.

Localització: es Pihlarí

Cognoms: Salvà, Caldés

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Senyora. (JO)

Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 206; DM 2018a: 28, 64, 125; PFSC 2019: 39; DM 2019b: 7071; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Senyoret, es

Transcripció fonètica: [ətsːəno'ɾət] [ətsːəno'rito]

Variants formals: Senyorito, es

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *senyor* (veg. *Senyora*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *senyor* (veg. *Senyora*).

Motivació: El portador era un antic cantant d'òpera barata conegut per Don Jeroni (LLABRÉS 1995 [PFSC 1994]: 9). Suposam que pel seu antic estatus, insòlit a la zona, devia esser conegut com *es Senyoret* o *es Senyorito*, atès que no venia de pagès.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Senyoret / a. (JO); Senyorito (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1994: 9.

Malnom: Sergenta

Transcripció fonètica: [sər'ʒeɲtə]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Muller del sergent. 2. *fig.* Dona robusta i decidida, d'aspecte homenívol. De *sergent*: Militar de graduació superior a la de caporal, i inferior a la d'oficial (DCVB).

Etimologia: Femení de *sergent*, del francès *sergeant*, amb el mateix significat, i aquest del llatí *SERVIENTE* ‘servidor’ (DCVB).

Motivació: Desconeguda. És possible que fos l’esposa d’un sergent, o bé que la motivació fos de caràcter irònic-humorístic.

Localització: s’Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Sergent. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 135: 12.

Malnom: Serradora, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəsəɾə'ðoɾə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d’oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Obrador on serren. *Serrar*: tallar amb un instrument mogut alternativament envant i enrere, i generalment armat de dents (DCVB). Fa referència a una serradora de marès.

Etimologia: Derivat femení per sufixació de *serrador*, alhora derivat de *serrar*, pres del llatí *sĕrrāre*, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: El portador posà el 1957 una serradora de marès a la cantonada de la carretera Militar amb el carrer d’Amílcar, juntament amb uns altres familiars.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Mateu, Llinàs

Procedència: Muro

Concordança: Serrador / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1996. 117: 6.

Malnom: Serral, des

Transcripció fonètica: [dəts:ə'ɾaɫ]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Possessió de Son Sunyer. Significa ‘turó, muntanya de cim allargassat’ (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *serra* amb el significat de ‘muntanya’ o ‘cadena de muntanyes’, pres del llatí *SĒRRA* (veg. *Serro*). En el sentit de ‘cadena de muntanyes’ prové d’una antiga metàfora, per comparació amb l’aspecte dentat o ocat de les carenes muntanyesques (DCVB i DECat).

Motivació: Hi ha dues famílies que porten aquest malnom. Els membres de la primera foren amos a la possessió des Serral (Son Sunyer), dita també es Serral des Verro, i prengueren el malnom per aquest motiu (a Sencelles els coneixen com *de can Racó*). De la segona no tenim constància que sigui pel mateix motiu.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Ramis

Procedència: Sencelles

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 69: 34; PG 2013: 128-129; DM 2018a: 17, 20; DM [s. a. 1]: s/n; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Serro

Transcripció fonètica: [ˈsɛrɔ]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestits.

Significat: Incerta. O bé de *serra*: eina consistent en una fulla d'acer proveïda d'una sèrie de dents agudes en una de les seves vores, subjecta a un mànec o bastidor, i que, moguda reiteradament cap envant i cap enrere, serveix per a tallar fusta, pedra, ferro, ossos, etc. O bé de *cerro*: floc de cotó, llana, cànem o lli, ja pentinada i neta, a punt d'esser filada amb filosa (DCVB).

Etimologia: Incerta. Segurament es tracta d'una masculinització de *serra*, del llatí *SĒRRA*, amb el mateix significat. Per altra banda, podria significar *cerro*, del llatí *CĪRRU* 'floc de plomes' (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Gayà

Procedència: Sant Jordi (Llucmajor)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: LC 1989: 79; PC 2010a: 267; PFSC 2017: 42; BC 2018: s/n; DM 2018a: 80; PFSC 2019: 39, 63, 67, 84, 108, 115; DM 2019b: 70.

Malnom: Set

Transcripció fonètica: [ˈsɛt] [d̪əcaŋ̪ˌsɛdːəvərˈnisə]

Variants formals: Set, de can; Set de Vernissa, de can

Tipologia: Numerals.

Significat: 1, *adj. num.* Sis més un. 2. *m.* Carta o altre objecte marcat amb el nombre 7. 3. *m.* Esqueix angular fet a una peça de vestit o altra roba (DCVB).

Etimologia: Del llatí *SĒPTE*, amb el mateix significat que 1. (DCVB). Sobre el topònim Llucmajorer de *Vernissa*, dins la variant formal *de can Set de Vernissa*, Joan Coromines diu que és el nom d'una tribu amaziga. *Vernissa* reapareix a Santa Margalida i en diversos llocs del País Valencià (OnCat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Santandreu; Monserrat

Procedència: Llucmajor

Concordança: Set (de can). (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 54; SG 1975: 88; OL 2004. 213: 27; PC 2006: 86; PFSC 2019: 16, 21, 26, 28, 44, 57-58, 60-61, 91, 114, 116.

Malnom: Sèu

Transcripció fonètica: [ˈsəw] [d̪əcaŋ̪ˌsəwðəsəfəriˈnerə]

Variants formals: Sèu, de can; Sèu de sa Farinera, de can

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Greix fos dels animals remugants, que serveix per a fer-ne candeles i sabons i per a lubricar peces de màquina. 2. Saïm, greix animal en general, i principalment el del porc (Menorca). 3. fig. Tupada, cops per agredir (DCVB).

Etimologia: Del llatí SĒBUM, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal, Son Sunyer i ses Cadenes

Cognoms: Vidal

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Sèu (de can). (JO)

Referències bibliogràfiques: SG 1975: 82; AG 1982. 10: 4; AG 1982. 13: 4; PFSC 1984: s/n; BF 1999a: L. 35; OL 1997. 121: 11; PFSC 2003: 19-20; OL 2003. 195: 19; PC 2006: 61, 69; PC 2010a: 294; PFSC 2018: 306; BC 2019: s/n.

Malnom: Sifons, des

Transcripció fonètica: [dətʃ:i'fons] [ʃifo'ne]

Variants formals: Sifoner

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestiments.

Significat: De *sifó*: 1. Tub encorbat que serveix per a fer passar el líquid d'un vas a un nivell més baix passant per un nivell més alt. 2. Botella el tap de la qual és travessat per un tub encorbat, proveït d'una vàlvula, un dels braços del qual arriba fins prop del fons de la botella; plena aquesta d'una solució gasosa, l'excés de la pressió interior sobre l'atmosfèrica fa sortir el líquid per la boca del tub en obrir la vàlvula. a) per ext., Líquid gasós (generalment aigua) contingut dins la dita botella especial. 3. En una canonada, la part que té forma de S ajaguda en què l'aigua detinguda en el tros en què la convexitat mira avall, impedeix la comunicació dels gasos que hi ha a una altra banda. 4. En alguns animals, vas conductor d'aigua (DCVB).

Etimologia: Pres del llatí SĪPHŌ, -ŌNIS (<grec σίφων, -ωνος), 'canó' (DECat).

Motivació: El portador del malnom *des Sifons* és Julià Puig, que tenia l'empresa Puig dedicada a la venda de sifons i begudes carbòniques (encara existent). Pel que fa a *sifoner*, de la família dels López i Salvà *Cabana* de ses Cadenes, era el repartidor dels productes de l'empresa a la comarca. Hi havia un altre home que repartia begudes as Pillarí i que li deien *es Sifoner*, però era més aviat conegut com *l'amo en Llorenç de s'Hostal*.

Localització: s'Arenal, ses Cadenes i Son Sunyer

Cognoms: Puig; ?

Procedència: Lluçmajor; ?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 85; OL 2004. 213: 28; PC 2006: 187; PFSC 2017: 137; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Sifre

Transcripció fonètica: [ˈsifrə]

Variants formals: Cifre, es Vell

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Cognom català, tradicionalment escrit *Cifre* a Mallorca.

Etimologia: Del nom personal germànic *Sigfrid* ‘pau victoriosa’ (ELC).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Cifre (Sifre).

Localització: es Pillarí

Cognoms: Adrover

Procedència:

Concordança: Cifre. (JO)

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 16.

Malnom: Sineuer, -a

Transcripció fonètica: [sinə've]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de Sineu.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *Sineu*. Miquel Barceló sosté la teoria que *Sineu* prové de *Jijnau*, que podria procedir de la forma àrab *J.jnū*, propera als mots *Janāwa*, *Ganāwa* i *Qināwa*. La doble *jīm* vol representar un d'aquests sons vacil·lants de la *g* sahariana. Les dues primeres paraules esmentades són la forma arabitzada del mot berber *Ignāwen*, plural *agnaw*, que originàriament significa ‘mul’ i per referència al color designa els *sūdān* ‘negres’. De fet, la variant *Jināwī/Qināwī* era coneguda a *sharq* al-Àndalus, atès que Ramon Martí la inclouen el seu vocabulari i la tradueix com a etiop. Joan Coromines, per altra banda, defensa que el nom pot derivar del nom personal germànic *Sisenand*, concretament es partiria dels noms ja contrets *Sisnand* i *Sisald*, documentats com a noms gòtics i francs, els quals haurien pogut originar la forma *Sinald* per combinació de dos noms o per una simple dissimilació de *Sisnand*. Després, i en passar a través de l'àrab, s'hauria pogut produir el canvi de la *a* a *é*, i el resultat probable seria *Sixnéu* i després *Sinéu* (IBPAP).

Motivació: La primera portadora procedia de Sineu. Transmeté el malnom al seu espòs, de la família dels Nicolau *Mianes* (procedents de Porreres), i als fills.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Oliver, Nicolau

Procedència: Sineu i Porreres

Concordança: Sineuer / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Sion, -a

Transcripció fonètica: [si'ɔn]

Variants formals: Sion, de can

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d'home.

Etimologia: Hipocorístic de *Melcion* format per truncament de la primera síl·laba (afèresi), pres del llatí eclesiàstic MELCHIOR, nom atribuït a un dels tres sants reis o savis orientals que anaren a adorar Jesucrist guiats per un estel (DCVB).

Motivació: Els portadors són descendents d'un home de nom Sion (Melcion).

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Simó

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 119: 11; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 20, 25, 55-56, 66, 86-87, 116.

Malnom: Sitges, de ca ses

Transcripció fonètica: [dəkasət̪ˈtsid͡ʒ:əs]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestiments.

Significat: De *sitja*: 1. ant. Clot profund a la terra. 2. ant. Presó subterrània. 3. Cavitat subterrània destinada a guardar-hi collita, principalment de cereals. 4. Llarer, petita cavitat de sol aplanat per a bastir-hi la carbonera o forn de carbó. 5. Forn de carbó, munt de trossos de llenya disposat en forma convenient per a coure-la i fer-ne carbó. 6. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Plural de *sitja*: d'emmagatzemar gra, fou antigament *cija* i llavors significà sobretot 'fossa', artificial com a masmorra, o bé natural, com un petit avenc; mot germà de l'aragonès *ceia*, *cía*, occità *cieja*, sard *kea* o *čea*, amb una forma bàsica que, en tot cas, hagué de ser *cęia* (amb c=k), d'etimologia incerta. Car si bé es podia imaginar com un derivat vulgar del llatí CAEDĒRE 'tallar', és més versemblant que tingui origen preromà, potser en relació amb un nom grec dialectal de les fosses (καία, -ατος, καιάδες, καιάτας) i amb el sànscrit *kévataḥ*, amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Malnom procedent de Santa Catalina, lloc d'origen del portador, el qual era més aviat conegut amb el cognom. Regentà el primer hotel de s'Arenal: Hotel Therminus, popularment dit can Berga. És possible que el malnom col·lectiu d'origen, *ses Sitges*, faci referència al cognom *Sitges*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Berga

Procedència: Santa Catalina

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 44-45.

Malnom: So n'Hereu, de

Transcripció fonètica: [dəsənəˈrəw]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *So n'Hereu* (Llucmajor), sia com a propietari, sia com a estadant. *Hereu*: 1. Successor d'algú com a propietari, per mort d'aquest; persona a qui pertany una

cosa per disposició testamentària o llegat. 2. Primogènit d'una casa, al qual es solia deixar en heretat la major part dels béns paterns (DCVB).

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *hereu*, pres del llatí HERĒDE amb el mateix significat que 1. (DCVB). En aquest cas es deu al malnom del propietari Pere Oliver *Hereu*, quan comprà la finca el 1554 (FONT OBRADOR 1982: 270).

Motivació: La família del portador estigué a Son Hereu (Llucmajor) i conrà al sementer de ses Pletes. El nom probablement li ve per via paterna i materna.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Ordinas

Procedència: Llucmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 82-84.

Malnom: So n'Oms, de

Transcripció fonètica: [dəsə'nɔns]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *So n'Oms*, sia com a propietari, sia com a estadant. *Om*: arbre de la família de les ulmàcies, espècie *Ulmis carpinifolia*, que es fa molt alt, té l'escorça surenca, les fulles alternes, ovals, desiguals i molt dentades, les flors vermelles un poc pedicellades i agrupades, i el fruit amb una ala blanca i membranosa (DCVB).

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *oms*, plural d'*om*, antigament *olm* (que encara continua en alguns punts, sobretot en la forma *orm*), pres del llatí ŪLMUS, amb el mateix significat (DECat). En aquest cas es tracta molt probablement del cognom català *Oms*, freqüentment escrit amb la grafia *Homs*. *So n'Oms* és una possessió que fa partió amb Son Sunyer. La documentació més antiga que es té és de 1516, quan ja formava part del gran latifundi de la família Sunyer; era una de les set alqueries contigües que componien Son Sunyer, i es denominava *alqueria de n'Oms* (FERNÁNDEZ i VALERO 2009: 166).

Motivació: El portador, o bé qualque avantpassat seu, segurament estigué a la possessió de So n'Oms.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Salom

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 17.

Malnom: Sobrassada

Transcripció fonètica: [soβrə'saðə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestiments.

Significat: Farciment de carn de porc crua, capolada i pastada amb pebre vermell, pebre coent i sal, i embotida dins un tros de budell gruixut; és producte típic de les Balears i que s'ha estès al continent, sobretot al País Valencià (DCVB).

Etimologia: Mot germà de l'italià dialectal *sopressada* (o *soprassata*), derivat del verb *soppressare* 'pitjar, comprimir', que és el que es fa amb la carn embotida en aquest farciment, derivat de *pressare* 'trepitjar, comprimir' (llatí *PREMERE*, *PRESSUS*); si en català es prengué de l'italià, s'hauria canviat la *p* en *b* segons el model de *sopra* = català *sobre* i mots afins; però hi ha raons tant o més bones per creure que sigui més antic entre nosaltres que a Itàlia i que la *b* sigui deguda a influència de l'àrab (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Galmés

Procedència: Petra

Concordança: Sobrassada. (JO); Sobrassada. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2003. 193: 44.

Malnom: Soler, de can

Transcripció fonètica: [dəˌcansoˈlə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: 1. ant. Solar; terreny per a construir-hi cases? 2. Sòl, paviment. 3. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí *SOLARIŪM*, derivat de *SŌLUM*, 'sòl, terreny, solar' (ELC).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Soler. La família tengué branca as Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 103).

Localització: s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Sastre

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Soler / a. (JO); Soler, Solera. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 123: 10; PC 2006. 61-62, 209.

Malnom: Solera

Transcripció fonètica: [soˈləɾə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *soler* (veg. *Soler*; *de can*).

Etimologia: Probablement fa referència al cognom *Soler* feminitzat (veg. *Soler*; *de can*).

Motivació: El primer portador devia estar relacionat amb el cognom Soler, però és possible que no sigui així i el malnom respongui a una altra procedència.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Abrines

Procedència: Campos

Concordança: Soler / a. (JO); Soler, Solera. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 141: 24.

Malnom: Son Banya, de

Transcripció fonètica: [dəsəm'baɲə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Banya* (es Coll d'en Rabassa), sia com a propietari, sia com a estadant. *Banya*: I. 1. protuberància ossosa o ceratinosa, llarguera, de distintes formes, que creix soldada al front de certs animals. 2. Cada un dels dos apèndixs que tenen en el cap els caragols i certs insectes. 3. El cos del caragol sense la closca, i especialment la part anterior del cos del caragol. 4. *pl.* Gest insultant que es fa aplicant les mans al cap i alçant dos dits a manera de banyes. 5. Persona caparruda, mala de convèncer o de fer mudar d'idea. II: botànica. 1. Cada un dels apèndixs enrevoltillats que creixen en els sarments i carabasseres. 2. Cada un dels trossos de bri que surten de la llatra de palma (DCVB).

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *banya*, mot amb variant dialectal *bana*, juntament amb l'occità *bana*, es deriva de **bannom*, mot d'origen cèltic; la forma romànica suposa una base **BANNA*, plural neutre, igual que el francès *corne* i gascó *corna* venen d'un plural *corna* (en lloc de *cornua*). (DECat). Sembla que *banya*, en aquest cas, es tracta d'un malnom.

Motivació: El primer portador devia procedir de Son Banya (es Coll d'en Rabassa). No s'ha de confondre amb el poblat de Son Riera, dit popularment i errònia Son Banya. Cal dir que Pere Galiana documenta as Coll d'en Rabassa el malnom relacionat amb el cognom Garí, i no Monserrat (GALIANA 2019: 56).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Monserrat

Procedència: es Coll d'en Rabassa?

Concordança: Banya (l'amo en Biel de Son). (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2003: 18; PC 2006: 36; PC 2010a: 77.

Malnom: Son Bosc, de

Transcripció fonètica: [dəsəm'bɔsc]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Bosc* (Son Sunyer), sia com a propietari, sia com a estadant. *Bosc*: 1. Lloc poblat de molts arbres, especialment dels que no són fruiters ni de cultiu. 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *bosc*, mot que suposa un tipus primitiu **bosko-*, mot comú a la nostra llengua amb les del Sud i del Nord de França i de tota la Itàlia septentrional, antiquíssim en totes elles i en algunes llengües germàniques d'Occident (on és mot menys important i de sentit i forma un poc diferent), certament prellatí i pregermànic, i provinent

d'una llengua indígena d'aquesta zona, possiblement anterior a l'indoeuropeu però potser més aviat pertanyent a aquesta família lingüística (DECat). En aquest cas, segurament fa referència al cognom català *Bosc*, escrit tradicionalment *Bosch* a Mallorca.

Motivació: Els portadors foren pagesos a la finca de Son Bosc (Son Sunyer).

Localització: ses Cadenes i es Pillarí

Cognoms: Fornari

Procedència: sa Pobla

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 121: 11; OL 1997. 124: 10; OL 2000. 164: 13; PC 2010a: 276.

Malnom: Son Coll, de

Transcripció fonètica: [dəsəŋ'kɔʎ]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Coll*, sia com a propietari, sia com a estadant. Per als distints significats, veg. l'etimologia.

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *coll*, mot amb diversos significats i etimologies: 'la part del cos sota el cap' (I), del llatí CŎLLUM, amb el mateix significat. Com a terme orogràfic té, més o menys pertot i en tots els temps, el sentit de 'pas elevat entre muntanyes més altes' (II), però en la llengua antiga, i en els parlars del Migdia (Occitània), s'ajunta amb aquesta accepció de 'muntanyola, turó baix' (III): en totes dues aquesta paraula ve més aviat del llatí CŎLLIS 'pujol, turó baix', que en català, i en algunes llengües veïnes, s'ha sumat i confós amb CŎLLUM (DECat). Segurament fa referència al cognom *Coll*, que segons Francesc de Borja Moll prové dels significats II i III (ELC). Segons el NOTIB, *Son Coll* és el nom de diverses possessions de Mallorca (Palma, Lluçmajor, Algaida, etc.); no sabem a quina de totes elles fa referència.

Motivació: El primer portador estigué a una possessió de nom Son Coll.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Alemany

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 206; DM 2018a: 27.

Malnom: Son Cosmet, de

Transcripció fonètica: [dəsəŋkoɾ'mət]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Cosmet* (ses Cadenes), sia com a propietari, sia com a estadant. De *Cosme*, nom propi d'home.

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i de *Cosmet*, hipocorístic derivat per sufixació de

Cosme, nom propi d'home pres del llatí COSMAS, nom d'un sant que amb son germà Sant Damià és un dels patrons dels metges (DCVB).

Motivació: Els portadors estigueren a la finca de Son Cosmet (ses Cadenes), antropònim pronunciat *Cormet* per norma i sense excepció.

Localització: es Piñlarí i ses Cadenes

Cognoms: Busquets

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 124: 10; OL 1997. 125: 18; OL 2001. 166: 20.

Malnom: Son Eriçó, de

Transcripció fonètica: [dəsənəri'so]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Eriçó* (Llucmajor), sia com a propietari, sia com a estadant. *Eriçó*: 1. Mamífer insectívor, de l'espècie *Erinaceus europaeus*, que té la part superior del cos coberta de nombroses punxes i és capaç d'enrotllar-se formant una bolla quan es sent atacat. 2. *Eriçó de mar*: animal radiat, de forma rodona aplanada, cobert per una closca calissa plena de punxes, i que viu dins la mar, a llocs de poca aigua i prop de la vorera; el seu nom científic és *Echinus esculentus*. 3. Vesta aspra i punxosa que envolta la castanya i altres fruits. 4. Planta lleguminosa de l'espècie *Erinacea pungens* Boiss. 5. Planta de la família de les compostes, espècie *Sonchus spinosus* D. C., que forma una mata de tronc llenyós i molt ramificat, de branques de punxes fulles radicals i flors grogues. 6. fig. Els pèls de damunt les parts genitals. 7. fig. Manegueta de metall recobert d'agulles d'acer, que hi ha en les metxeres per a la filatura de l'estam. 8. Nom que es dona afectuosament a un infant petit (DCVB).

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *eriçó*, derivat d'un **eriç*, provinent del llatí ERICĪUS (o HERĪCUS), derivat del llatí arcaic ER, ERIS, amb el mateix significat; el primitiu *eriç* s'ha mantingut en altres llengües romàniques, com el castellà *erizo*, italià *riccio* (DECat). Podem suposar que en aquest cas *eriçó* és un antic malnom. *Son Eriçó* és una possessió del terme de Llucmajor relativament a prop de s'Arenal.

Motivació: El portador, o bé qualche avantpassat seu, segurament estigué a la possessió de Son Eriçó (Llucmajor).

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Llucmajor?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 104: 86.

Malnom: Son Garcies, de

Transcripció fonètica: [dəsɔŋgər'siəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de l'hort de *Son Garcies* (Son Sunyer), sia com a propietari, sia com a estadant.

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i de *Garcies*, cognom català que té com a origen el plural de l'antic nom i avui cognom castellà *García*, procedent, segons Meyer-Lübke, del basc (*k)artz*, 'ós' (cf. Coromines en *Rev. Fil. Hisp.* v, 67). Per contra, segons Francesc de Borja Moll es tracta d'un antic prenom d'origen preromà probablement ibèric (DCVB i ELC). *Son Garcies* és el nom d'una possessió del terme de Lluçmajor.

Motivació: Els portadors estigueren a Son Garcies, hort de Son Sunyer proper a s'Aranjassa, nom que segurament es deu a la possessió de Son Garcies (Lluçmajor). Es tracta d'un cas semblant als horts de s'Àguila, es Puigderrós o es Rafalet, de Son Sunyer, tots ells procedents de noms de possessions llucmajoreres.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Garcies Nou (de Son); Garcies Vell (de Son). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Son Granada, de

Transcripció fonètica: [dəsongrə'naðə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Granada* (Lluçmajor), sia com a propietari, sia com a estadant. Sobre el significat, veg. l'etimologia.

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *granada*, procedent del cognom d'un propietari de la possessió de *Son Granada*, de Lluçmajor, al segle XIII. Segons el DCVB, el cognom prové de la ciutat i antic regne d'Andalusia, darrer bastió dels sarraïns en la Península Ibèrica, nom que es deu al llatí *MALA GRANA, variant vulgar de MALUM GRANATUM 'magrana, fruit del magraner, caracteritzat pel seu volum que oscil·la entre deu i quinze cm. de diàmetre, la seva corfa dura i coriàcia i la seva part comestible formada per una multitud de grans oblongs i vermells estretament acostats' (DCVB i DRAE).

Motivació: El portador provenia de can Xondo, un establiment de Son Granada. En aquest sentit, Son Granada funciona com a topònim per al conjunt dels establiments. (Veg. *Xondo*, -a i *Dimoni*).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Mas, Mesquida

Procedència: Son Granada (Montuïri)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 208.

Malnom: Son Mosson, de

Transcripció fonètica: [dəsəm:o'son]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Mosson* (es Coll d'en Rabassa), sia com a propietari, sia com a estadant. *Mosson*: 1. ant. Tractament equivalent a *mossèn* (principalment en els segles XVI i XVII). 2. Persona de la classe mitjana; que vol sostenir aparença de senyor o de ric sense tenir bens econòmics (DCVB).

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *mosson*, pres de *mossèn*, amb canvi de la vocal tònica per assimilació a la pretònica. *Mossèn* és una reducció de *mossenyer*, pres del llatí MĒUS SĒNIOR, 'senyor meu' (DCVB). *Son Mosson* és una possessió situada entre es Coll d'en Rabassa i Can Pastilla.

Motivació: Els portadors havien estat a la possessió de Son Mosson (es Coll d'en Rabassa) i passaren a viure a Son Sunyer, on se'ls conegué més pel cognom, que donà nom a l'hort de can Fiol.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Fiol

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Mossó / nes. (JO); Mosson (de Son, madò). (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Son Perera, de

Transcripció fonètica: [dəsəmpə'rerə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Perera* (Son Sunyer), sia com a propietari, sia com a estadant. *Perera*: arbre de la família de les rosàcies, espècie *Pirus communis*, de fulles ovals i asserrades, flors de corimbe, de color rosat, i fruit rodonenc, sovint més ample de baix que de dalt, de color variable entre verd i groc (DCVB).

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *perera*, derivat per sufixació de *pera*, pres del llatí vulgar PĪRA, variant del clàssic PĪRUM 'fruit de l'arbre *Pirus communis* o perera, de grossària semblant a la de la poma, però de forma generalment més llarguera, ampla de baix i més estreta de dalt' (DCVB). Probablement es tracta, en aquest cas, del cognom català *Perera*. *Son Perera* és el nom d'una possessió de Son Sunyer dividida en *Son Perera de Dalt* i *Son Perera de Baix*.

Motivació: Els portadors estigueren a la finca de Son Perera de Baix (Son Sunyer).

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Salvà

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 15; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Son Prim, de

Transcripció fonètica: [dəsom'prim]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de Son Prim (Son Sunyer), sia com a propietari, sia com a estadant. Sobre el significat de *prim*, veg. *Tancat Prim, des*.

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot *prim*. Sembla que quan s'establí Son Sunyer hi havia o bé una porció gran dita *es Tancat Prim*, que es dividí en dues, o bé dues porcions amb el mateix nom les quals se segregaren formant noves possessions. Segons la tradició oral, per diferenciar-ne una de l'altra la de més al nord es passà a dir *Son Prim*. Sobre *es Tancat Prim* i la seva etimologia, veg. *Tancat Prim, des*.

Motivació: Els portadors eren els amos i els descendents de la possessió de Son Prim (Son Sunyer).

Localització: es Pilarí

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 164: 13; DM 2018a: 36, 48.

Malnom: Son Sunyer, de

Transcripció fonètica: [dəsonsu'ne]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Sunyer* (Palma), sia com a propietari, sia com a estadant. Sobre el significat, veg. l'etimologia.

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i del mot Sunyer. Es tracta d'un antic nom propi d'home, o bé pres del germànic *Suniar*, derivat de *sunja* 'veritat', actualment conservat com a cognom i topònim segons el DCVB, o bé derivat de *sunis* 'vertader' o de *sunna* 'sol' segons Francesc de Borja Moll (DCVB i ELC). En aquest cas fa referència al cognom *Sunyer*, família propietària d'aquesta possessió del terme de Palma, de la qual prengué el nom. L'origen de la possessió el trobam el segle XVI, moment en el qual hi havia al pla de Sant Jordi diversos rafals i possessions amb la denominació genèrica Sant Jordi, que, amb el temps, prengueren noves denominacions derivades de els famílies propietàries. Son Sunyer el 1516 pertanyia a Joan Sunyer, i era composta de set alqueries contigües (FERNÁNDEZ i VALERO 2009: 156). De la possessió de Son Sunyer durant el segle XX en sorgiren els nuclis urbans des Pilarí i ses Cadenes, el llogaret de Ca n'Alegria, fent partió amb So n'Oms i la continuació del nucli urbà de s'Arenal a la banda de Palma, a més de les urbanitzacions de la Ribera, Sometimes i les Meravelles.

Motivació: Es tracta d'una família que anà a treballar a la possessió de Son Sunyer abans del seu establiment el 1905. Quan la possessió fou establida, passaren a viure a una zona propera de les antigues cases. Sembla que hi anaren per fer feina de majoral, segurament entre d'altres feines dins la possessió.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Balaguer

Procedència: es Molinar

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 333-334; DM 2018a: 19.

Malnom: Son Verí, de

Transcripció fonètica: [dəsɔŋvə'ri]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Procedent de la possessió de *Son Verí* (Llucmajor), sia com a propietari, sia com a estadant. *Verí*: 1. Substància que, introduïda o aplicada al cos en poca quantitat, causa la mort o greus pertorbacions de la salut. 2. fig. Cosa molt nociva (DCVB).

Etimologia: Compost de *son* (<ço d'en 'allò d'en'), partícula que precedeix antropònims per formar topònims indicadors d'una possessió, i de *verí*, mot pres del llatí VENĒNUM 'droga en general', 'metzina', forma que en llatí vulgar fou substituïda per la forma romànica VENĪNU, assimilada a la del sufix conferent -ĪNUS (DECat). En aquest cas es tracta del cognom *Verí*, d'una antiga família benestant, avui extingida. *Son Verí*, amb els seus especificadors (*de Dalt, de Baix, de cas Freres*, etc.) es tracta el nom de diverses possessions properes a s'Arenal, que antigament eren tot una. De la possessió de *Son Verí de Baix* en sorgí gran part del primer nucli urbà de s'Arenal.

Motivació: El portador fou majoral de la possessió de Son Verí de Baix.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Ferrer, Salas?

Procedència: Palma (Santa Margalida)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 99: 34; PC 2010a: 345-347, 389-392; PFSC 2019: 101.

Malnom: Sopes, en

Transcripció fonètica: [əŋ'θopəθ]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De l'expressió *fer sopes*: pronunciar les *ss* amb so de *z* castellana (DCVB).

Etimologia: Plural de *sopa*, pres del germànic *sūppa* 'tros de pa xopat en un líquid', pertanyent a la família de l'alt alemany antic *sūfan* 'xarrupar', menjar amb cullera' (avui *saufen*), escandinau antic *sūpan*, etc., potser incloent-hi també el gòtic *supôn* 'amanir, condimentar' (DCVB i DECat). Ara bé, en aquest cas es tracta d'un recurs expressiu per denotar la incapacitat de certs parlants de pronunciar la fricativa alveolar sorda [s], que transformen el punt d'articulació resultant fricativa dental sorda [θ].

Motivació: El portador parlava amb dificultats per fer la fricativa alveolar sorda [s], que convertia en fricativa dental sorda [θ].

Localització: es Píllarí

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Sord, es

Transcripció fonètica: [ət̪' tsort]

Variants formals: Sord, de Cas

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Privat del sentit de l'oïda; que no percep els sons. 2. Que no escolta advertiments, consells, precs, etc. 3. Que no fa soroll o que té un so apagat, poc distint (DCVB).

Etimologia: Del llatí SŪRDU, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: El portador era sord d'una orella.

Localització: es PiHlarí i s'Arenal

Cognoms: Garau; Simó

Procedència: Lluçmajor; ?

Concordança: Sord (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 65: 14; OL 1995. 102: 4; OL 2002. 188: 5.

Malnom: Suçrer, (es)

Transcripció fonètica: [su' kre]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. *adj.* Pertanyent o relatiu al sucre. 2. *subst.* Qui fabrica i ven coses de sucre i lllaminadures. *Sucre:* 1. Substància molt dolça, cristallitzada, blanca o incolora quan és pura, que es troba en el suc d'un gran nombre de plantes. 2. Nom genèric de moltes substàncies dolces anàlogues a la sacarosa, hidrats de carbon que contenen diferents grups alcoholics i un grup aldehídic o cetònic (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *sucre*, pres de l'àrab *súkkar*, que en definitiva venia de la Índia (cf. Sànskrit *çárkarā*), igual que el grec *σάκχαρ*, tots ells amb el mateix significat, amb el mateix significat (DECat).

Motivació: Es tracta del propietari d'una casa a s'Arenal que fou cafè pràcticament sempre. Els propietaris de la casa, Bartomeu *Suçrer* i la seva esposa, pertanyent als *Molinou*, tenien una botiga al carrer de Sant Miquel de Lluçmajor dedicada a la venda de sucre, caramels, confits, etc. D'aquí el malnom (LLINÀS 1998. 133: 18-19).

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Suçrer (de cas). (JO)

Referències bibliogràfiques: BF 1975: 39; OL 1998. 133: 18; PC 2020: 38; DM [s. a. 2]: s/n.

Malnom: Surrilla

Transcripció fonètica: [su'riʎə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Zorrilla*, cognom castellà.

Etimologia: Segurament es tracta de la catalanització fonètica del cognom *Zorrilla*, d'etimologia incerta. També podria procedir de *zorra*, femení de *zorro* 'rabosa; mamífer de la família dels cànids, espècie *Canis vulpes*' amb amb el sufix diminutiu *-illa*, corresponent al català *-eta*. En aquest cas és un mot pres del portuguès *zorro* 'gandul', derivat de *zorrar* 'arrossegar'. Cal dir que despectivament en castellà *zorra* significa prostituta (DRAE i DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Salvà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Surrilla (Sorrilla). (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1997. 121: 16; OL 2004. 213: 28; PC 2006: 112; PC 2010a: 365; DM [s. a. 2]: s/n.

T

Malnom: Tabaquer, (es)

Transcripció fonètica: [təβə'ce]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. *adj.* Pertanyent o relatiu al tabac. 2. *subst.* Qui comercia en tabac. *Tabac:* planta solanàcia de diverses espècies del gènere *Nicotiana*, i sobretot del *Nicotiana Tabacum*; les fulles d'aquesta planta assecades i preparades convenientment per a esser fumades, ensumades o mastegades (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *tabac*. La planta i el costum de fumar-ne les fulles són provinents d'Amèrica, però l'origen del mot és incert. Consta que *tabacco*, *atabaca*, *altabaca*, i formes anàlogues (que venen de l'àrab *ṭabbâq* o *ṭubbâq*) es van usar a Espanya i a Itàlia des de molt abans de la descoberta d'Amèrica, com a nom de l'olivarda, de l'eupatori i d'altres herbes medicinals, entre elles algunes que marejaven i ensopien o feien dormir, i és versemblant que els espanyols vagin transmetre a la planta americana el nom europeu perquè la usaven els indígenes per embriagar-s'hi. Encara que ja hi ha cronistes d'Índies del segle XVI que afirmen que és un mot aborigen d'Haití, són de la 2a o 3a generació de conquistadors, hi ha contradiccions entre ells i es donen altres casos entre ells de tals confusions; els que consten com a noms del tabac en aquelles llengües són enterament diferents (DECat).

Motivació: Família procedent des Coll d'en Rabassa. El primer portador, de jove, havia fet de contrabandista de tabac amb Joan March Ordinas *en Verga* (Santa Margalida, 1880 – Madrid, 1962), fet que en motivà el malnom (GALIANA 2019: 103).

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Bonet

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Tabaquer (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: DM 2018a: 22; PFSC 2019: 25; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Tacó

Transcripció fonètica: [tə'ko]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestiments.

Significat: O bé *tacó*: 1. Taló de sabata. 2. Budells de xot fets a trossos, guisats amb espícies, que són un plat propi del temps pasqual. O bé de *tac*: 1. Tros de fusta o d'una altra matèria consistent, curt i gruixut, per a encaixar en algun forat o buit i evitar que se moguin o se separin objectes que han d'estar units. Especialment: a) Tros de fusta gruixut que serveix per a alçar o tombar una embarcació o per a mantenir-la en posició horitzontal quan està en terra. 2. Cadascun dels taulons curts que, col·locats verticalment entre les varengues d'un vaixell, serveixen per a disminuir el

moviment de l'aigua acumulada en el fons del vaixell. 3. Cilindre de drap, estopa, paper, etc., amb què es pitja la càrrega d'una arma de foc, d'una barrinada, etc. 4. Peça de cuir que posa en acció la llançadora en el teler mecànic (DCVB).

Etimologia: Incerta. Es tracta d'un mot amb molts significats, segons el DCVB presos del castellà *taco*, d'origen incert. O bé es tracta d'un derivat diminutiu per sufixació de *tac* (o de *taco*), o bé es tracta del mot castellà *tacón* 'taló de sabata', derivat augmentatiu per sufixació de *taco* (DCVB i DRAE). Segons Joan Coromines, *tac* pertany a una família de mots comuna a les principals llengües romàniques i germàniques d'Occident, d'origen incert: no hi ha cap raó ferma per creure que va passar del germànic al romànic, ni tampoc viceversa, ni podem assegurar del tot que es vagi crear paral·lelament en els dos grups lingüístics, però no hi ha dubte que en tots dos es nota la intervenció, probablement creativa, de factors onomatopeics. Pel que fa a *tacó*, derivat de *tac* explica que fou una peça de material dur, ligni o coriàci. Per al de la sabata, el català, com el francès *talon* (i a diferència del *tacón* castellà), s'ha limitat, tradicionalment, a aplicar-li el nom de la part corresponent en l'extremitat de l'home. Però degué desviar *tac-*, com en italià i occità, cap al sentit de 'tros de sola per adobar sabates malmeses'; com ens consta a Mallorca. És d'aquesta accepció de *tacó* que el llenguatge de l'ofici ha derivat *ataconar*, *ataconador*, *taconar* o *taconer* (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Salvà?

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: MM 2010: 750-751.

Malnom: Taconer

Transcripció fonètica: [təko'ne]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Ataconador, sabater que es dedica a ataconar o adobar sabates velles. *Ataconar*: posar tacons nous o fer altres adobs a les sabates emprades (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *tacó* (veg. *Tacó*).

Motivació: El portador tenia una fàbrica de tacons a Lluçmajor.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Segura

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2013: 43-44.

Malnom: Tallador

Transcripció fonètica: [təɟə'ðo]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: I. 1. *adj.* Que talla; apte per a tallar. 2. *subst.* Persona que talla, que té per ofici tallar. 3. *subst.* ant. El qui feia el repartiment de les talles dels tributs. II. *subst.* Instrument que serveix per a tallar. III. *subst.* 1. Lloc on es talla alguna cosa. 2. Post més o menys gruixuda damunt la qual es talla la carn, la verdura o altres coses (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de tallar, del llatí vulgar TALEARE ‘tallar’, ‘estellar, partir’, derivat del llatí TALĒA ‘rebrot’, ‘esqueix o tany que es trasplanta’ (DECat).

Motivació: Els portadors emigraren a s’Arenal per tallar i adobar pins, fent de llenyaters per fer feixines, carbó i carbonissa, estaques i politxons, estelles de llenya i rabasses per fer foc a les possessions dels voltants, fet que en motivà el malnom, que compartien amb el de *Carboner*; -a (CANALS 2010a: 102-105).

Localització: s’Arenal

Cognoms: Oliver, Amengual

Procedència: Bunyola

Concordança: Taiador (Tallador). (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1993: 13; PFSC 2000: 27; PFSC 2001: 24; PC 2006: 56-57, 245; PC 2010a: 102-105, 353, 369.

Malnom: Tamborer, es

Transcripció fonètica: [əstəmbə're]

Variants formals: Tamborer, de Cas

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. ant. Fabricant de tambors. 2. Sonador de tambor. *Tambor*: instrument de percussió, consistent en un cilindre de fusta o de metall, buit, cobert per les dues bases amb pell entrada, i que es fa sonar a cops de bastonet o maça damunt una de les pells (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *tambor*, del persa *tabîr*, passant per l'àrab: amb -n- per confusió amb un altre mot (probablement *tanbûr* ‘espècie de lira o bandúrria feta amb una pell tibada damunt d’un cos inflat’). (DECat).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament era tamborer. Pel que fa al portador del malnom *de cas Tamborer*, és motivat pel fet d’haver estat a l’hort de cas Tamborer.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Oliver; ?

Procedència: Lluçmajor; Felanitx

Concordança: Tamborer / a. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tanca, de sa

Transcripció fonètica: [dəsə'taŋcə]

Variants formals: Tanca

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Instrument o dispositiu que serveix per a tancar una cosa (porta, caixa, bossa, collar, etc.). 2. Paret, bardissa o altre obstacle que circumda un espai de terreny i impedeix d’entrar-hi a peu pla. 3. Terreny conradis voltat de paret (DCVB).

Etimologia: Derivat postverbal de *tancar*, verb cabdal i antic del català, de l'occità *tancar* 'fer que una obertura sigui obstruïda i que l'interior quedi aïllat de l'exterior' i 'deturar' i amb derivats a Sardenya; estrany a les altres llengües romàniques, però en moltes d'aquestes n'hi ha altres derivats; com que la forma *tancar* és evidentment la base de tot, cal admetre que antigament existí, amb caràcter més o menys ferm i durable en una gran part occidental de les terres llatines, des dels orígens romànics; però no havent-hi en llatí res de semblant, cal suposar un verb preromà **tank* 'jo subject, fix', segurament indoeuropeu (sorotàptic o cèltic), cf sànskrit *tanákti* 'arronsa, coagula', irani *tančišta* o *taxma* 'ferm, enèrgic', cèltic comú *tnk-* 'coagular, fixar, arreglar', etc. documentats en l'antiguitat hispànica i gàllica (DCVB i DECat).

Motivació: El primer portador conegut estigué a l'hort de sa Tanca (es Coll d'en Rabassa). (GALIANA 2019: 103-104). La família tenia un tros a Son Sunyer conegut com can Tanca.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Monserrat

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Tanca. (JO); Tanca (de sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: PG 2013: 145, 150-151.

Malnom: Tancat Prim, des

Transcripció fonètica: [dəstəŋ, cap'prim]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nom d'una possessió del terme de Son Sunyer, antic sementer de la possessió suposadament envoltat per un tancat prim. *Tancat*: 1. Tanca. Paret, bardissa o altre obstacle que circumda un espai de terreny impedeix d'entrar-hi a peu pla. 2. Tros extens de terreny voltat de paret, de bardissa o d'un altre obstacle que n'impedeix l'entrada o la sortida, i destinat a conrar-hi arbres o a tenir-hi animals. *Prim*: que té poc gruix (DCVB).

Etimologia: Compost de *tancat*, participi passat de *tancar* (veg. *Tanca, de sa*), i de *prim*, mot que significà originàriament 'primoter, primorós, subtil', i des de la idea de 'no grosser' va passar a 'no gruixut, tot altre que gras': del llatí PRĪMUS 'primer', d'on figuradament 'de primera qualitat, fi' (DECat).

Motivació: Els primers portadors estigueren d'amo i de madona a la possessió des Tancat Prim (Son Sunyer), malnom que transmeteren als descendents.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Tomàs, Cardell

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 2003. 194: 35; DM 2018a: 17, 36; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 38, 71; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Taquete, en

Transcripció fonètica: [ta'cete]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De *taca*: senyal visible sobre una cosa, degut a la presència d'una substància estranya o diversa del color general de l'objecte (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *taca*, amb el sufix castellà *-ete*, equivalent al català *-et*. Igual que l'occità *taca*, italià *tacca* i francès *tache*, prové d'una forma *TACCA, que en llatí vulgar va prendre el germànic *taikn* 'senyal': gòtic *taikns*, escandinau antic *teikn*, alt alemany antic *zeihhan*, anglès *token*, alemany *zeichen*, finès *taika*, etc. (DECat). Malgrat la motivació, que apunta al significat de 'senyal', cal dir que el portador era ferrer, i que en castellà una *taca* també significa 'cadascuna de les plaques que formen part del gresol d'una forja', mot que prové del francès *taque* 'làmina de ferro colat' (DRAE).

Motivació: El portador acostumava a anar tacat per mor de la seva feina de ferrer.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Taquillera, (na)

Transcripció fonètica: [təci'kerə]

Variants formals: Taquiller

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: De *taquiller*: encarregat de despatxar bitllets en una taquilla. *Taquilla*: lloc, generalment amb una finestreta, on es tenen i despatxen els bitllets d'un tren, d'un teatre, d'un espectacle esportiu, etc. (DCVB).

Etimologia: Femení de *taquiller*, pres del castellà *taquillero*, format damunt *taquilla* i el sufix *-ero*, corresponent al català *-er*. El mot *taquilla* és un diminutiu de *taca*, pres de l'àrab *tâqa* 'finestra' (DECat).

Motivació: La portadora fou taquillera de la sala de festes Florida Park de s'Arenal, des del 1961 al 1973 (JORDI 2011 [PFSC 2010]: 23).

Localització: s'Arenal

Cognoms: Puig

Procedència: Lluçmajor?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: MM 2010: 760; PFSC 2010: 23, 420-422.

Malnom: Tarzan, en

Transcripció fonètica: [əptar'san]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Nom de ficció literari, propi d'home.

Etimologia: Es tracta d'un nom propi d'home inventat per Edgar Rice Burroughs (Chicago, EUA, 1875 – Encino, Califòrnia, EUA, 1950) i adaptat en més de 100 llargmetratges, el primer dels quals

el 1918. L'origen és *Tarzan of the Apes*, novel·la que començà a publicar el 1912. L'èxit del personatge conduí a la publicació de 23 novel·les més.

Motivació: El portador era molt gros i forçarrut —com el personatge Tarzan—, i tenia molta traça per tragar el marès amb una mà, per la qual cosa fou anomenat *en Tarzan*. En contraposició hi havia l'esposa, que era més aviat magra, i per això li posaren na *Jane*, en record a la parella cinematogràfica Tarzan i Jane.

Localització: es Pillarí

Cognoms:

Procedència: es Coll d'en Rabassa

Concordança: Tarzán. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tast, des

Transcripció fonètica: [dəs'tast]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. És lògic pensar que es tracta d'un derivat postverbal de *tastar* 'prendre una petita quantitat d'una cosa de menjar o de beure, per apreciar-ne el gust o la qualitat', probablement onomatopeia del so que fa la llengua en assaborir una cosa, o del que es fa amb la mà en tocar una cosa' (DCVB). Cal dir, però, que *es Tast* és el nom d'una possessió de Porreres, la qual hi pot estar directament relacionada (NOTIB). Jaume Corbera, per part seva, documenta el malnom a Sant Jordi i diu que és d'origen fosc, motiu pel qual no es veu la relació que pugui tenir amb el significat de *tastar* al DCVB (CORBERA 1984: 36).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament està relacionat amb qualche finca anomenada es Tast.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Cantallops

Procedència: s'Aranjassa

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tatxa, en

Transcripció fonètica: [ət̪'tatʃ:ə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestiments.

Significat: Clau curt i de cabota ampla; per extensió, clau relativament petit com els que usen els sabaters per clavar les sabates (DCVB).

Etimologia: Mot comú amb l'occità *tacha*, i no estrany al castellà, al portuguès i a alguns parlars francesos: la pàtria del mot ha de ser França, d'on ha de ser manllevat en català. És manlleu, però, de data antiga, que sembla estar emparentat amb *tac* i amb el francès *attacher* 'fermar', per més que

aquesta relació és ben incerta, perquè per la fonètica caldria suposar que ve del Nord, i històricament sembla ser més propi del Migdia (Occitània). (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: les Meravelles

Cognoms: Salvà

Procedència: Palma?

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Taverna, de sa

Transcripció fonètica: [dəsətə'vɛrnə]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Establiment o botiga on es ven vi i altres begudes al detall i se serveixen menjars (DIEC).

Etimologia: Del llatí TABĒRNA, 'cabana, casuc', 'hostalet rural', 'botiga, tenda, de venda al públic' (DECat).

Motivació: Tenim documentats dos portadors. En primer lloc, de cognom Mas, regentava una taverna i d'aquí li ve el malnom. Del segon cas en desconeixem la motivació, i tal vegada ve d'antic, atès que el portador, de cognom Gamundí, fou senyor de la possessió des Puigderrós (Llucmajor).

Localització: ses Cadenes i s'Arenal

Cognoms: Mas; Gamundí

Procedència: Campos; Llucmajor

Concordança: Taverneta (sa). (PG)

Referències bibliogràfiques: DQ 1986; LC 1989: 105; OL 2001. 166: 20; PC 2006: 40; PC 2010a: 97; PFSC 2017: 40; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 16, 31-33, 35-36, 43, 55, 57, 63, 64-65, 85, 86, 108, 111.

Malnom: Tè-tè

Transcripció fonètica: [tɛ'tɛ]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De *te*: 1. a) Arbret de la família de les teàcies, espècie *Camellia sinensis*. b) Reunió de persones en què se serveix te com a beguda. c) Color groc vermellós. 2. Nom de diverses plantes semblants per algun motiu al dit arbret (DCVB).

Etimologia: Es tracta d'una reduplicació del monosíl·lab *te*, pres del xinès dialectal *t'e*, amb el mateix significat que 1., transmès a Europa per conducte de navegants i comerciants holandesos o anglesos (cf. l'anglès *tea*). (DCVB). Atesa la pronúncia, que Jaume Corbera la documenta de la mateixa manera: [tɛ'tɛ] (CORBERA 1984: 35), la proposta ortogràfica del NOTIB (Tetè) no s'adiu a la normativa actual, de 2017 (*Ortografia catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans, 4.3.2.2).

Motivació: El primer portador, que donà nom a l'hort de can Tè-tè, degué haver estat a la possessió de Son Tè-tè (Llucmajor), de motivació primera desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Llucmajor?

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tenga, en

Transcripció fonètica: [əŋˈtɛŋə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: Tercera persona del singular del present de subjuntiu del verb *tenir*, emprada com a tractament de cortesia (vostè). Es tracta de la contracció de l'expressió «—Bon dia tenga», molt emprada pels habitants de Palma durant bona part del segle XX, i en desús a l'actualitat.

Etimologia: Del verb *tenir*, pres del llatí TĒNĒRE 'tenir agafat o ocupat', 'mantenir', 'retenir' (DECat).

Motivació: El portador era manescal municipal de Palma, i quan acudia a fer les visites a Son Sunyer saludava sempre amb la fórmula «—Tenga!», fet que motivà el malnom. Sembla que el malnom fou emprat pels pagesos de Son Sunyer, atès que la classe estiuejant de les Meravelles el coneixia pel seu cognom. El portador fou propietari de l'antic Hotel Maravillas i l'Hotel Coral, aquest segon conegut com a can Vanrell.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Vanrell

Procedència: Palma (Algaida)

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Terrassa

Transcripció fonètica: [təˈrasə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: I. Espai de terreny pla i elevat que per un o algun dels seus costats acaba en un mur, talús o altre desnivell. II. Gruix o munt de terra; terra abundant de terrossos, mala de treballar. III. Topònim i cognom català (DCVB).

Etimologia: En l'accepció I, prové del francès *terrasse*, amb el mateix significat. L'accepció II es tracta d'un derivat de *terra*, amb el sufix *-assa* que té valor augmentatiu. L'accepció III es tracta probablement d'un derivat de *terra*. Segons el DCVB és acceptable l'opinió que fa procedir el topònim *Terrassa* del substantiu *terrasa* en l'accepció de 'terra abundant de terrossos, mala de treballar'. En tots els casos són derivats de *terra*, del llatí TĒRRA '1. Planeta en què vivim, tercer en ordre de distància al Sol. 2. Món en què transcorre la vida dels éssers humans, en contraposició a l'altre món, a la vida futura. 3. Part sòlida de la Terra' (DCVB).

Motivació: Desconeguda. És possible que el primer portador estigui relacionat amb el cognom Terrassa.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Salom

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Terrassa. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 369.

Malnom: Terrigo (o Tarrigo)

Transcripció fonètica: *[tə'riyo]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Terrigo / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 369.

Malnom: Terrola

Transcripció fonètica: [tə'rɔlə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Ocell de la família de les alàudides, espècie *Alauda arvensis*. 2. Ocell de l'espècie *Calandrella brachydactyla* (DCVB).

Etimologia: Derivat de *terra*, pres del llatí TĒRRA, amb el mateix significat. De l'adjectiu *terrer* 'que pertany a la terra, que la toca de prop' en sorgiren diversos diminutius aplicats a vegetals i ocells; per distingir l'aloa de l'oreneta (amb la qual tan sovint se l'ha confós), com que aquella no vola alt com aquesta, se li digué *terrerola*, denominació pròpia del País Valencià, que a les illes Balears es contragué per haplologia en *terrola* (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal i Son Sunyer

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Terrola. (JO); Terrola. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 141: 24.

Malnom: Teuler, -a, sa

Transcripció fonètica: [təw'le]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Qui fabrica teules. 2. Cognom català. *Teula*: 1. Peça de terra cuita, generalment corbada i formant una canal un poc més ampla d'un cap que de l'altre, que, posada en línia escalonada amb moltes altres peces iguals, serveix per a formar la coberta exterior dels edificis. 2. Nom de diferents objectes que per la seva forma arquejada tenen semblança amb la teula. 3. Mesura d'aigua de regar, que es considera equivalent a la quantitat d'aigua que pot passar per una teula (1.) posada gairebé plana (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *teula*, pres del llatí TĒGŪLA, amb el mateix significat que l'accepció 1, derivat de TĒGĒRE 'cobrir, 'amagar', 'protegir' (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament era teuler d'ofici.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Oliver

Procedència:

Concordança: Teulera. (JO)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tic-tac

Transcripció fonètica: [tit'tac]

Variants formals: Tic-tac, de can

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Renou del moviment d'un rellotge o de coses de renou anàleg (DCVB).

Etimologia: D'origen onomatopeic (DECat).

Motivació: Desconeguda. Es tracta de la mateixa família des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 105).

Localització: ses Cadenes.

Cognoms: Roig

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Llucmajor)

Concordança: Tic-tac. (JO); Tictac. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1995. 94: 6; OL 1997. 124: 12; S'U 1997. 126: 27; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 171: 11; OL 2001. 176: 35; DM 2018a: 98.

Malnom: Tívoli, des

Transcripció fonètica: [dəs'tivoli]

Variants formals:

Tipologia: Establiments comercials, d'oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques.

Significat: Nom comercial d'un hotel de s'Arenal.

Etimologia: El nom es deu a la ciutat de Tívoli (Laci, Itàlia). Segons Cató, els sicilians varen ser expulsats de la ciutat pels grecs dirigits per Catil d'Arcàdia i els seus tres fills: Tibur, Coras i Catil. A conseqüència d'això es canvià el nom de la ciutat pel del seu fill major *Tibur* (o *Tiburn*, o *Tiburt*). Posteriorment, els romans anomenaren la ciutat TIBURI, que es convertí en *Tibori*, *Tiboli* i, finalment, *Tivoli* (en català i castellà, *Tívoli*).

Motivació: El portador arribà a s'Arenal per fer feina a l'Hotel Tívoli, obert el 1956.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Gomila

Procedència: Calvià

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 262-263; PC 2013: 158-161; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Tofolet, -a

Transcripció fonètica: [tofo'lət]

Variants formals: Tofoletes, ses

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Tòfol*, nom propi d'home.

Etimologia: Hipocorístic de *Cristòfol*, nom propi d'home, format per truncament de la primera síl·laba (afèresi), pres del grec i llatí CHRISTOPHÖRUS, nom propi d'un sant, que en grec significa 'portador de Crist' (DCVB).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament estava relacionat amb el nom Tòfol.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Sastre

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Tofolet / a / es. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 71: 17.

Malnom: Tomassetes

Transcripció fonètica: [tomə'sətəs]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: De *Tomassa* (també *Tomasa*): nom propi de dona, o bé de *Tomàs*, nom propi d'home i cognom català.

Etimologia: Femení plural de *Tomàs*, nom propi d'home pres del llatí bíblic THOMAS, nom d'un apòstol (DCVB).

Motivació: Les primeres portadores devien estar relacionades amb el nom de Tomassa, o bé amb el cognom Tomàs. També és possible que tengui relació amb santa Catalina Tomàs (Caterina Tomàs Gallard, Valldemossa, 1531 – Palma, 1574), popularment coneguda com sor Tomasseta.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Tomasset / es. (JO)

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 58: 6.

Malnom: Tomàtiga

Transcripció fonètica: [do'matijə]

Variants formals: Tomàtiga, sa Vella

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: Fruit de la tomatiguera. *Tomatiguera*: planta solanàcia de l'espècie *Solanum lycopersicum*, de fulles desigualment pinnatipartides, flors grogues i fruit rodonenc amb regruixos, vermell o groc (DCVB).

Etimologia: Del més antic i dialectal *tomata*, pres del nàhuatl *tomatl*, per contacte del castellà *tomate* (DECat).

Motivació: Desconeguda. Els portadors després varen esser coneguts com *de sa coa des Moix*, i finalment pel cognom Moll, perquè rebutjaven els seus malnoms.

Localització: es Píllari i s'Arenal

Cognoms: Moll

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1993. 69: 34; OL i JA 1999. 151: 26; PC 2006: 99; DM 2017a: 205-206; PFSC 2017: 34; PFSC 2019: 34-36.

Malnom: Tonses, en

Transcripció fonètica: [əŋ'tonses] *[nəŋ'tonses]

Variants formals: Entonses, n'

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: De l'adverbi castellà *entonces*: 1. En aquest temps, moment o ocasió. 2. Aquest o aquell temps, moment o ocasió. 3. En aquest cas, per tant o d'aquesta manera (DRAE).

Etimologia: Afèresi de l'adverbi castellà *entonces* 'aleshores'. Es tracta del plural d'un mot antic *entonce*, pres del llatí vulgar *INTUNCE (DRAE).

Motivació: Desconeguda. Segurament ve d'una anècdota amb la qual el primer portador acostumava a repetir l'adverbi *entonces*.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Florit

Procedència: Sencelles

Concordança:

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27.

Malnom: Tord, es

Transcripció fonètica: ['tort]

Variants formals: Tord, en; Tord, de cas

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Ocell de la família dels túrdids, de diverses espècies del gènere *Turdus*. 2. Peix de moltes espècies dels gèneres *Labrus* i *Crenilabrus*. 3. fig. Belitre, murri (DCVB).

Etimologia: Del llatí TŪRDU, amb el mateix significat que l'accepció 1 (DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor
Concordança: Tord. (JO)
Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 16.

Malnom: Torrer

Transcripció fonètica: [to're]

Variants formals: Torrer, de cas

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. Qui té esment a guardar una torre de vigilància o de senyals, sobretot un far. 2. Cognom català. *Torre:* 1. Construcció cilíndrica o prismàtica més alta que ampla, aïllada o sobresortint d'una edificació, i que serveix per a protegir una ciutat, castell, casa, etc. 2. Giny de guerra en forma de torre, destinat a transportar guerrers atacants. 2. Clos cuirassat que s'alça sobre la coberta d'un vaixell de guerra i serveix de protecció a una o algunes peces d'artilleria. 4. Roc en el joc d'escacs. 4. Casa situada fora de la ciutat o als suburbis, generalment voltada de jardí. 6. Nimbus, nigul rodonenc i que sol anar amb altres de sobreposats (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *torre*, pres del llatí TŪRRIS, amb el mateix significat que 1. (DECat).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament fou torrer d'ofici.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Pol

Procedència: Consell

Concordança: Torrer. (JO); Torrer, Torrens (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 410; PC 2013: 38.

Malnom: Torreta, de sa

Transcripció fonètica: [dəsəto'rətə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: De *torre* (veg. *Torrer*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *torre*, en tots els seus significats (veg. *Torrer*).

Motivació: Els portadors vengueren d'un hort de Son Santjoan, de nom sa Torreta.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Vich

Procedència: Son Santjoan

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tort, es, -a, sa

Transcripció fonètica: [əs'tɔrt]

Variants formals: Tort, es Vell; Tort, de cas

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: I. *adj.* 1. Torçut; deformat per la tendència a fer girar un dels seus extrems al voltant del seu eix longitudinal. 2. No dret; desviat de la forma natural; que fa curvatura o angle; 3. Borni; mancat d'un ull. 4. fig. Desviat del camí recte o bo, sia en l'aspecte mental, sia en el mortal. II. *subst.* Cosa mal feta, injusta, no conforme a la veritat o a la bondat; dany causat indegudament (DCVB).

Etimologia: Del llatí TÖRTUM, amb el mateix significat (participi passat de TÖRQUERE, 'tòrcer'), aplicat ja d'antic amb la mirada guerxa, i d'aquí passà a significar borni. Pel que fa a *tòrcer*, ens ve de la forma vulgar *TORCĒRE (DCVB i DECat).

Motivació: Pel que fa a ses Cadenes, el primer portador diuen que era tort d'un ull (accepció 3), possiblement ferit en una guerra. Pels que fa als *de cas Tort*, eren familiars seus que estigueren a la taverna que regentà primer ell i a la qual donà el nom. Per altra banda, a s'Arenal hi havia una casa anomenada *ca sa Torta*, que no té veure amb la primera família, i de la qual no sabem la motivació del malnom.

Localització: ses Cadenes i s'Arenal

Cognoms: Rigo, Busquets; Duran

Procedència: ?; Inca

Concordança: Tort. (PG)

Referències bibliogràfiques: JM 1989. 177: 10; OL 1992. 60: 14; AA 1993. 275: 10; OL 1995. 104: 85; OL 1997. 129: 13; OL 2001. 166: 20; PFSC 2001: 27; DM 2018a: 45; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 31, 65.

Malnom: Trist, de can

Transcripció fonètica: [dəcaŋ' trist]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: 1. Mancat d'alegria. 2. Pobre, digne de compassió. 3. Insuficient, ineficaç (DCVB).

Etimologia: Del llatí TRĪSTUS, -A, -UM, amb el mateix significat, variant vulgar del clàssic TRĪSTIS 'sever, 'trist' (DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tro, na

Transcripció fonètica: [nə'trə]

Variants formals: Tro, madò

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. Renou que es produeix a l'atmosfera a conseqüència de l'expansió de l'aire causada per un llamp. 2. Renou fort produït per una explosió. 3. Renou sec d'una cosa que es trenca o que se separa d'una altra sobtadament (DCVB).

Etimologia: Derivat del llatí tardà TRŌNUS, amb el mateix significat que 1., derivat postverbal del llatí vulgar TRŌNĀRE (clàssic TŌNĀRE, ‘tronar’); sembla que la *r* de *tro* i *tronar*, que degué aparèixer amb certa extensió en llatí vulgar i s’estén a gran part de les llengües romàniques, es deu a la influència del llatí vulgar TRONITUS, metàtesi del clàssic TONĪTRUS, que vulgarment s’accentuava a la *i* (DCVB i DECat).

Motivació: Segons la tradició familiar és possible que tenguí a veure amb una anècdota escatològica de fer pets i rots com a broma per part dels familiars de la portadora: atès que era una mica sorda, pensava que tronava. De tota manera no és clar, malgrat que aquesta anècdota és real, i també és possible que la motivació tengués a veure amb els bombardeigs durant la Guerra Civil.

Localització: es Píllarí

Cognoms: Ramis?

Procedència:

Concordança: Tro (na). (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 2000. 164: 13; PG 2013: 145-151.

Malnom: Trompada

Transcripció fonètica: [tromˈpaðə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: 1. So de trompa. 2. Cop donat amb una trompa. 3. Cop violent. *Trompa:* 1. Instrument músic de vent, consistent en un canó llarg de metall, corbat circularment i que va eixamplant-se gradualment des de l’embocadura al pavelló. 2. Instrument de forma tubular, semblant a la trompa. 3. Òrgan anatòmic que per la seva forma tubular o per la seva cavitat cònica té semblança amb la trompa (DCVB).

Etimologia: Derivat de *trompa*, d’origen onomatopeic relatiu al so de l’instrument. Es tracta d’una onomatopeia comuna a totes les llengües romàniques d’Occident, i a llengües d’altres famílies (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda. E’ha de dir que as Coll d’en Rabassa també hi hagué una branca d’aquesta família (GALIANA 2019: 106).

Localització: s’Arenal i es Píllarí

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Trompada. (JO); Trompada. (PG)

Referències bibliogràfiques: JL i JV 1984: 260; PFSC 1989: 25; OL 1992. 66: 8; OL 1993. 70: 8; OL 1993. 74: 31; OL 1994. 81: 17; OL 1997. 120: 11; S’U 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; OL 1998. 133: 19; OL 1998. 134: 12; BF 1999a: L. 34; OL 2000. 162: 53; OL 2001. 173: 30; PC 2006: 35; PFSC 2008: 20; MM 2010: 753; PC 2010a: 268; PC 2013: 497-499; PFSC 2014: 26; PFSC 2017: 130; DM 2018a: 45.

Malnom: Trompeta, en

Transcripció fonètica: [əŋtromˈpətə]

Variants formals:

Tipologia: Elements etnològics, menges i vestiments.

Significat: 1. Instrument músic de vent, consistent en un canó metàl·lic, sovint corbat dues vegades, i que per l'extrem oposat a l'embocadura acaba en pavelló. 2. Nom de diversos instruments semblants al dit instrument músic. 3. Fibló de mosquit, d'abella, etc. 4. Planta solanàcia de l'espècie *Datura arborea*, de flors blanques, aromoses, pèndules i en forma de trompeta. 5. Bolet de diverses espècies del gènere *Craterellus*, i principalment el *Craterellus cornucopioides*, que té l'òrgan esporífer en forma de trompa. 6. Divulgació remorosa d'una notícia (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *trompa* (veg. *Trompada*).

Motivació: El portador, de jove, tocava la trompeta.

Localització: es Píllari

Cognoms: Serra

Procedència: sa Pobla

Concordança:

Referències bibliogràfiques: DM 2019b: 70.

Malnom: Truc, en

Transcripció fonètica: [eŋˈtɾuc]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: I. 1. Cop, topada d'una cosa amb una altra. 2. Bola de fusta, de vori, etc., amb què es juga a billar, a les bitlles, etc. 3. Persona molt petita. 4. Joc de cartes que sol jugar-se entre quatre persones que van dues contra les altres dues, cadascuna de les quals rep tres cartes, i cada bàndol guanya punts guanyant dues bases (guanyar el truc), matant-se les cartes segons un ordre establert (que sol esser el tres, el dos, l'as, el rei, el cavall, etc.) i fent objecte d'envit el guanyar el truc (trucar) o el nombre de punts que sumen els valors de dues cartes del mateix coll acoblades en una mà (envidar). II. Recurs enganyós per a fer semblar una cosa allò que no és realment o per aconseguir un efecte insospitat dels altres (DCVB).

Etimologia: Derivat de *trucar* 'donar cops', 'picar', mot comú amb l'occità *trucar*, amb el mateix significat, també en alguns parlars italoalpins i l'albanès *trokís*; probablement creació onomatopeica (és poc probable que vengui del germànic **thrukjan*, i absolutament insostenible un llatí vulgar TRŪDICARE imaginat per alguns). En el cas de I. és pres directament del castellà *truco*, derivat de *trucar*, que s'ha de relacionar, naturalment, amb el mateix origen que el nostre *trucar* (DECat i DCVB).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència: Algaida

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tunis

Transcripció fonètica: [ˈtunis] [əɾˌrosˈtunis]

Variants formals: Tunis, es Ros; Tunis, madò

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: D'Antúnez, cognom castellà.

Etimologia: *Can Tunis*: Nom d'un cafè que per extensió, antigament, donà nom a Son Ferriol. A Barcelona hi ha el barri de *Can Tunis* situat a l'antiga Marina de Sants: deu el nom al cognom *Antúnez*, catalanitzat en *Tunis*. Segons Joan Miralles aquest és l'origen dels *Tunis* de Mallorca, i argumenta que la família Antúnez eren propietaris a can Tunis de Son Ferriol (GALIANA 2019: 19).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament tenia relació amb can Tunis (Son Ferriol, Palma).

Localització: es Píllari

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Tunis. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Tupaposts

Transcripció fonètica: [tupə'pòts]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Literalment, que tupa posts. *Tupar* (o *atupar*): donar cops forts, sia agredint, si aper aplanar o pitjar alguna cosa (DCVB). *Post*: peça de fusta serrada, plana, de secció rectangular, més prima que un tauló, emprada per a fer prestatges, per a servir de suport en alguns oficis i que, a muntanya, servia per a fer sostres (DIEC).

Etimologia: Compost de *tupa*, tercera persona singular del present d'indicatiu del verb *tupar* (o *atupar*), format damunt *tup*, onomatopeia del cop sec i violent, i de *post*, femení del llatí PŌSTIS 'muntant, cada una de les fustes que formen els bastiments laterals d'una porta (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Tupa-Posts. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 56.

V

Malnom: Vaca

Transcripció fonètica: [ˈvacə]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Femella adulta de l'espècie bovina. 2. Peix de la família dels pèrcids, de diverses espècies del gènere *Serranus*. És molt semblant al serrà (*Serranus scriba*), amb el cap vionat de vermellenc i el cos ratllat transversalment de blau cel o negrenc; a les Balears s'anomena simplement vaca. 3. Peix selaci de la família dels torpedínids, del gènere *Torpedo*, i principalment el *Torpedo marmorata*, notable per les descàrregues elèctriques amb què es defensa o ataca. 4. Cetaci de la família dels delfínids, espècie *Globicephalus melas*, de cap molt rodó, cos estret i llarguer, aletes pectorals molt llargues, cos de color negrós amb una ratlla blanca pel llarg del ventre, i assoleix una llargada de quatre metres o més. 5. Ormeig de pescar que té la mateixa forma que l'artet, però amb les bandes més curtes i les corones més estretes; serveix per a agafar tota mena de peix. 6. Cadascuna de les taques vermelloses o moradenques que surten a les cames dels qui s'escalfen molt de temps a la vora del foc (DCVB).

Etimologia: Del llatí *VACCA*, amb el mateix significat que 1. (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Es tracta d'una família procedent des Coll d'en Rabassa (GALIANA 2019: 107).

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Marí

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Santa Eulàlia des Riu [Eivissa] i Son Sardina)

Concordança: Vaca. (PG)

Referències bibliogràfiques: S'U 1997. 126: 27; OL 2001. 166: 20; PFSC 2019: 20-21, 28, 36, 44, 55, 62, 80-81, 89, 110, 114, 116.

Malnom: Valencià

Transcripció fonètica: [və̀lɛnsi'ə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Nadiu o propi de València, sia la ciutat de València, sia el País Valencià.

Etimologia: Gentilici, derivat per sufixació de *València*. Topònim pres del llatí *VALĒNTĪA*, nom de la dita ciutat, que significa 'força, fortalesa' (DCVB). Joan Coromines afegeix que es tracta d'un derivat de *VALENS*, *-ENTIS*, participi de *valere* 'ser fort' (OnCat). Sobre el sufix llatí *-ĒNTĪA*, veg. *Pollencí, (es)*.

Motivació: El portador, o bé qualche avantpassat seu, segurament era del País Valencià.

Localització: s'Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1984: s/n.

Malnom: Vecino, es

Transcripció fonètica: *[əzve'sino]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: De *veí*: 1. *adj.* Situat molt prop. 2. *subst.* Persona que viu al costat o molt prop (de tal casa, de tal carrer o barri). 3. *subst.* Persona que té domicili (a tal o tal població). (DCVB).

Etimologia: Del castellà *vecino*, corresponent al català *veí*, ambdós presos del llatí *VĪCĪNUS*, amb el mateix significat, derivat de *VĪCUS* 'barriada', 'llogaret, poble' (DRAE i DECat).

Motivació: Es tracta d'un malnom en ús pels residents al seminari franciscà de la Porciúncula. El veí dels frares, de l'hort de can Verdera, anà a presentar-se als religiosos com a veí nou, i els digué «—Ara serem *vecinos*» i, com que no sabien el seu nom, li digueren *es Vecino* (LLABRÉS 1995 [PFSC 1994]: 10).

Localització: es Pillarí

Cognoms: Vadell?

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 1994: 10.

Malnom: Vell, -a

Transcripció fonètica: ['vej]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: I. *adj.* 1. De molta edat. 2. Antic, del temps passat; anterior a l'actual. 3. Que ha durat molt; que no és nou. II. 1. *subst.* Persona de molta edat. 2. Ocell de pare o mare, en un niu (DCVB).

Etimologia: Del llatí *VĒTŪLUS*, 'de certa edat, que velloteja' i 'vellet', que en llatí vulgar va substituir *VĒTUS*, -ĒRIS, 'vell', del qual aquell havia estat diminutiu (DECat).

Motivació: Desconeguda. Sembla que la primera portadora era de cognom Mas, i el transmeté al fill i descendents, de cognom Tomàs.

Localització: s'Arenal i ses Cadenes

Cognoms: Mas, Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1991. 52: 19; OL 1997. 119: 11; OL 1997. 120: 11; OL 1997. 121: 16; S'U 1997. 126: 27; OL 1997. 128: 22; PFSC 2001: 30, 39; OL 2001. 175: 4; S'U 2002. 186: 4; PC 2006: 187; PC 2010a: 249-250; PFSC 2011: 30; PFSC 2018: 234-235.

Malnom: Vellet, es

Transcripció fonètica: [əzve'ət]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *vell* (veg. *Vell*, *-a*).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *vell* (veg. *Vell*, *-a*).

Motivació: Desconeguda. Segurament es tracta d'un qualificatiu afectiu amb el qual coneixien un home vell, el qual sembla que no té relació amb el malnom *Vell*, *-a*.

Localització: Ca n'Alegria

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Velos

Transcripció fonètica: ['velos]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incerta. O bé de *vélo*: bicicleta, velocípede de dues rodes, la segona de les quals és motriu, o bé de *vel*: 1. Tros de roba destinat a tancar una cosa i ocultar-la a les mirades; especialment: Tros de roba prima o trepada amb què les dones es tapen la cara o el cap. 2. Part del vestit de les religioses que els cobreix el cap (DCVB).

Etimologia: Incerta. És possible que es tracti del plural del mot francès *vélo* 'bicicleta'. Si és així, *vélo* es tracta d'una abreviació de *vélocipède* 'velocípede', fruit del compost entre *véloce*, procedent del llatí *VELŌCE* 'veloç', i el sufix *-pède* pres del llatí *-PĒDUS* 'peu' (TLFi i DCVB). També es podria tractar del plural de *velo*, castellanisme per *vel*, presos ambdós del llatí *VĒLUM* 'vel', 'cortina', 'vela de nau' (DCVB). Com que el portador sabem que es casà amb una francesa, va emigrar a França i en tornà, per la qual cosa lloc ens decantam per pensar que la motivació deu tenir a veure amb el mot *vélo*.

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Píllari

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Ventureta

Transcripció fonètica: [vəŋtu'rətə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert. O bé de *ventura*: 1. Esdeveniment bo o dolent o sèrie d'esdeveniments bons o dolents impossibles de preveure amb certesa. 2. Esdeveniment feliç, o sèrie d'esdeveniments

feliços; felicitat. O bé d'*aventura*: cas perillós o ple de peripècies extraordinàries. (DCVB) O bé de *Bonaventura*, nom propi d'home i dona.

Etimologia: Incerta. O bé es tracta d'un derivat diminutiu per sufixació de *ventura*, pres del llatí VENTŪRA, 'coses que han de venir' (de VĒNĪRE 'venir'), o bé es tracta d'un derivat diminutiu per sufixació d'*aventura*, convertit en *ventura* per afèresi, pres del llatí ADVENTŪRA, 'coses que han de succeir', o bé es tracta d'un hipocorístic de l'antropònim *Bonaventura*, pres del llatí BŌNA VENTŪRA, 'bens esdevenidors'. En aquest darrer cas seria format per afèresi i sufix diminutiu (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Veny, de can

Transcripció fonètica: [dəcaŋ'vəɲ]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català estès a Mallorca i Menorca.

Etimologia: Incerta. Francesc de Borja Moll i el DCVB apunten la possibilitat que provengui d'un mot llatí *VĪCĪNĪUM, derivat de VĪCĪNUS, 'veí' (DCVB i ELC). Joan Coromines, per part seva, creu que qualsevol que sigui l'etimologia del cognom balear Veny, Venys, no pot procedir mai d'aquesta etimologia per motius d'evolució fonètica; com que és un nom exclusiu de les Balears, té probabilitat de ser d'origen aràbic o mossàrab la *c'* no hi hauria pogut caure sinó tornar-se *č* (DECat).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament estava relacionat amb el cognom Veny.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor?

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1992. 63: 8.

Malnom: Venys

Transcripció fonètica: ['vəjns]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Cognom català estès a Mallorca i Menorca.

Etimologia: Plural de *Veny*, variant del cognom *Veny* (veg. *Veny, de can*).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament estava relacionat amb el cognom Venys.

Localització: Ca n'Alegria

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Verd, -a

Transcripció fonètica: [ˈvərt]

Variants formals: Verd, de can; Verda, madò

Tipologia: Colors.

Significat: I. *adj.* Del color de l'herba tendra, resultat de la mescla dels Colors fonamentals blau i groc. 2. (Vegetal) que encara no és sec. 3. Que encara no és madur. 4. fig. Propi de la joventut, del temps en què una persona o cosa encara no està acabada de desenrotllar. 5. fig. Llicenciós, referent clarament a coses sexuals. II. *subst.* El color de l'herba tendra, de la maragda; el color de l'espectre intermediari entre el groc i el blau; matèria tintòria del dit color. 2. La part verda dels vegetals; el fullatge, l'herba (DCVB).

Etimologia: Del llatí VĪRĪDE, amb el mateix significat (DCVB).

Motivació: Desconeguda. A s'Arenal hi havia *madò Verda*, i antigament Mateu *Verd*; no sabem si és la mateixa família. Per altra banda, a Son Sunyer s'hi localitza la família *de can Verd*, procedent de Campos.

Localització: s'Arenal i Son Sunyer

Cognoms: Salvà; ?

Procedència: Lluçmajor; Campos

Concordança:

Referències bibliogràfiques: BF 1974: 5; OL 1995. 104: 85; PFSC 2001: 23.

Malnom: Verdera

Transcripció fonètica: [vəɾˈðerə]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: 1. topònim. Nom d'un antic castell i d'una muntanya en el terme de Palau Saverdera (Alt Empordà). 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Del llatí VIRIDARĪA, 'lloc verd d'herba o de fullatge'. Probablement procedeix del cognom, que el DCVB documenta específicament a Lluçmajor, entre altres indrets (DCVB). Per altra banda, Joan Coromines indica que els topònims *Verdera* poden procedir o bé de VIRIDARĪA, o bé de l'àrab (*A*)*bi-d-dāri*^c (*Dāri*^c és un nom de persona aràbic), i en el cas de Mallorca dubta si podrien pertànyer de l'arrel llatina, potser contaminada per l'arrel àrab (OnCat).

Motivació: Desconeguda. Els primers portadors possiblement estaven relacionats amb el cognom Verdera.

Localització: es Pillarí, ses Cadenes i s'Arenal

Cognoms: Vadell; Amengual

Procedència: Lluçmajor; Algaida

Concordança:

Referències bibliogràfiques: AA 1993. 275: 10; OL 1997. 122: 17; OL 1997. 129: 13; OL 1998. 140: 11; OL 2000. 164: 13; OL 2001. 166: 20; OL 2001. 171: 11; PC 2010a: 272; PG 2013: 126, 149-150; DM 2018a: 20, 24; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Verger, des

Transcripció fonètica: [dəzvər'ʒe]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Hort amb varietat de flors i arbres fruiters. 2. Cognom català (DCVB).

Etimologia: Atesa la forma *des Verger*, suposam que no és format a partir del cognom Verger, sinó que té a veure directament amb un *verger*, o més aviat una finca amb el nom *es Verger* (el NOTIB recull topònims amb aquest nom a Artà, Banyalbufar, Bunyola, Campanet, Esporles, Puigpunyent, Santa Eugènia, Santanyí, Sóller i Valldemossa). Es tracta d'un mot pres del llatí vulgar VĪRIDARĪŪ, variant del clàssic VĪRIDARĪUM, 'arbreda, bosquet' (DCVB).

Motivació: Desconeguda. Ha d'estar relacionat amb el topònim *es Verger*, que es troba a molts indrets de Mallorca.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Moyà

Procedència: Binissalem

Concordança: Vergera (madò). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 117.

Malnom: Verinet, -a

Transcripció fonètica: [vəri'nət]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: De *verí* (veg. *Son Verí, de*). El DCVB el documenta com un cognom existent a Barcelona.

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *verí* (veg. *Son Verí, de*). En aquest cas segurament té a veure amb la possessió de *Son Verinet*. Podem suposar que tant el malnom *Verinet* com el topònim *Son Verinet*, són motivats de qualche manera per alguna de les possessions de Lluçmajor dites *Son Verí*.

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament fou propietari o estadant de la possessió de *Son Verinet* (Lluçmajor).

Localització: es Píllari

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Verines. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 2019: 37.

Malnom: Vermell, de can

Transcripció fonètica: [vər'məj]

Variants formals:

Tipologia: Colors.

Significat: 1. *adj.* Del color de la sang arterial, de les roselles. 2. *subst.* Color de la sang arterial; color extrem de l'espectre solar, tocant el color de taronja; pintura o matèria colorant del dit color. 3. *subst.* Rovell de l'ou. 4. *En Vermell:* a) El sol quan surt. b) L'as d'oros. c) Nom de bou de color roig (DCVB).

Etimologia: Del llatí vulgar VERMICLU, variant del llatí clàssic VERMĪCŪLUS 'cuquet', 'cotxinilla', que ja s'usava en llatí tardà com a adjectiu en el sentit de 'coccini', 'escarlata', 'carmí o vermell', per a l'ús que es feia dels quermes o cotxinilla per produir un color grana (DCVB i DECat).

Motivació: Desconeguda.

Localització: es Piñlarí

Cognoms: Capellà

Procedència: Sant Jordi

Concordança: Vermell. (JO); Vermell. (PG)

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Vidrier, de cas

Transcripció fonètica: [dəcazviðri'e]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: 1. *adj.* Pertanyent o relatiu al vidre. 2. *subst.* Qui treballa en la fabricació o comerç del vidre. *Vidre:* 1. Substància amorfa, transparent o translúcida, dura i trencadissa quan és freda, feta per la fusió d'una mescla de sílice i de potassa o sosa amb petites quantitats d'altres bases, i que serveix per a la fabricació de recipients, d'objectes d'adorn, de tapalls per a finestres o portals, etc. 2. Conjunt de coses fetes de vidre o de fragments d'objectes d'aquest material. 3. Objecte fet de vidre (DCVB).

Etimologia: Derivat per sufixació de *vidre*, pres del llatí VĪTRĒUM 'objecte de vidre', derivat de VĪTRUM 'vidre' (DECat).

Motivació: Desconeguda. El primer portador probablement estava relacionat amb l'ofici de vidrier.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Miralles

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: OL 1999. 143: 7.

Malnom: Vidriera

Transcripció fonètica: [viðri'erə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Femení de *vidrier* (veg. *Vidrier, de cas*).

Etimologia: El mot *vidriera* significa ‘bastidor que subjecta un o alguns vidres per tapar una obertura deixant-hi passar la claror; conjunt dels vidres que tapen una obertura (finestra, portal, etc.)’ i prové del llatí vulgar *VITRĒARĪA, derivat de VITRĒUM, ‘de vidre’ (DCVB). Ara bé, en aquest cas l’explicació és més complexa. Vicenç M. Rosselló documenta a la zona els topònims *bassa d’en Vidrier* i *cova d’en Vidrier* molt abans de l’establiment de Son Sunyer i de l’arribada de la família que prendria aquest malnom. La nostra hipòtesi és la següent: el sementer es feminitzà en *na Vidriera*, de la mateixa manera que ho feu *na Tamarella*, un sementer ple de tamarells al costat de *na Vidriera* (CALVIÑO [et al.] 1996: 30). En aquest sementer s’hi feu un hort, que prengué el nom del lloc i es passà a dir *ca na Vidriera*; d’aquesta manera, una de les famílies que hi visqueren foren conegudes com a *Vidriera*, sense alterar-ne la marca de femení. Quant al malnom de *Vidrier*, podem suposar que es tracta d’un malnom molt antic, el primer del qual tenim documentació a Son Sunyer el 1770 (ROSSELLÓ VERGER 2000: 123). Sobre l’etimologia de *vidrier*, veg. *Vidrier, de cas*.

Motivació: Els portadors estigueren a l’hort de ca na Vidriera (Son Sunyer).

Localització: es Piñarí

Cognoms: Bover, Ramis

Procedència: Vilafranca i Pòrtol

Concordança:

Referències bibliogràfiques: SG 1983. 4: 15; PFSC 1989: 20; OL 1997. 123: 10; DM 2017a: 205-206; PFSC 2018: 21; DM 2017b: 298, 312-313; DM 2018a: 20; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Vincle, des

Transcripció fonètica: [dəzˈviŋklə]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. ant. Objecte per a estrènyer o unir dues coses. 2. Lligam moral; allò que uneix les persones entre sí. 3. Obligació o càrrega perpètua sobre el domini de certs bens (DCVB).

Etimologia: O bé del llatí VINCŪLUM, ‘lligam’, per via semiculta, o bé es tracta d’un derivat postverbal de *vinclar* ‘doblegar’, del llatí VINCŪLĀRE ‘lligar, subjectar’, derivat de VINCŪLUM ‘lligar’, i aquest de VINCĪRE, del qual és derivat *vencill* ‘lligall fet amb un vegetal’ (DECat).

Motivació: Els primers portadors procedien de l’hort des Vincle, desaparegut vers el 1970 en fer-se la segona pista de l’Aeroport. De la família Frau (que s’establiren a un nou hort dins Son Sunyer, que prengué el mateix nom), passà per casament a la família Melià, els quals són els portadors coneguts actualment dins es Piñarí. As Coll d’en Rabassa uns altres amos del primer hort, Mesquida i Serra, prengueren el mateix malnom (GALIANA 2019 2019: 108).

Localització: es Piñarí

Cognoms: Frau, Matas

Procedència: l’Horta (Petra) i Porreres

Concordança: Vincle (des). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2013: 450-452; BC 2018: s/n; DM 2018a: 83-84; BC 2019: s/n; PFSC 2019: 17-18, 20, 23-26, 28, 32-33, 49-50, 54-56, 61, 67, 75-77, 83, 94, 96, 110-111, 114, 116; DM 2019b: 68; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Vogueta

Transcripció fonètica: [vo'jətə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: De *voga*: I. 1 Acció de vogar. 2. *pl.* La part prima que hi ha entre el guió i la pala del rem (Llucmajor). II. Peix de l'espècie *Box boops*, que es fa de 20 a 30 cm. De llarg, de cos llarguer gairebé cilíndric, l'esquena grisa blavenca i els costats i el ventre argentats amb tres o quatre faixes daurades sota les línies laterals. *Vogar*: 1. *intr.* Remar. 2. Moure els braços rítmicament per nedar. 3. *intr.* Moure's lentament i avançant en sentit horitzontal a manera d'una barca a rem. 3. Sonar una campana o campanes inclinant-les alternativament cap envant i cap enrere. 4. Brandar, moure una cosa d'un costat a l'altre reiteradament. 6. *intr.* Engronsar-se una persona, sobretot un infant, seient damunt el cap d'una biga que descansa pel seu centre damunt un suport més o menys alt (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *voga*. En l'accepció I es tracta d'un derivat postverbal de *vogar*; sense estar assegurat del tot, és molt probable que vingui del llatí VŌCĀRE 'cridar, donar veus', aplicat primitivament a la veu que es dona als remitgers perquè voguin a la una i amb força (DECat). En l'accepció II és pres del llatí BŌCA (<grec βῶκα, acusatiu de βῶξ), amb el mateix significat (DCVB). Malgrat que a can Pastilla hi ha el *camí de can Bogueta*, es tracta d'un malnom que hem documentat oralment i documentalment amb *v*, de manera que es tracta d'un error del nomenclàtor dels carrers de Palma que s'hauria d'esmenar.

Motivació: Desconeguda. Desconeixem si el malnom és motivat pel fet d'haver estat a l'hort de can Vogueta (Can Pastilla), o bé procedeix directament dels *Vogueta* de Llucmajor, segurament relacionats amb aquest hort.

Localització: es Pillarí

Cognoms: Mulet? i Servera

Procedència: ? i Porreres

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Voltat, de can

Transcripció fonètica: [dəcamˠvoɫˠtat]

Variants formals:

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: 1. Corbat, que fa volta o curvatura. 2. *ant.* Cobert de volta. *Voltar*: acció i efecte de girar, de moure's en línia corba al voltant d'un punt o eix; espai recorregut per un mòbil que recorre una línia tancada; porció d'un cos que s'estén en línia corba des d'un punt fins a tornar a trobar-se en el punt mateix (DCVB).

Etimologia: Derivat del verb *voltar*, pres del llatí vulgar *VŌLVĪTA, participi passat de VŌLVĒRE 'fer rodar, fer girar', 'fer anar i venir', 'enrotllar', 'desenrotllar', que en català donà *vol(d)re* o *volvre*, mots actualment arcaics (DCVB i DECat).

Motivació: Els portadors procedeixen de l'extinta finca de Son Voltat (es Coll d'en Rabassa), avui dins el mercat d'abastiments Mercapalma (GALIANA 2019: 108). El nom de la finca originària sembla que es deu al camí que l'envoltava, que feia una volta. D'aquesta manera, el topònim

esdevengué malnom per a la família que hi estigué, i s'aplicà a la finca que compraren a ses Cadenes amb motiu de l'explotació de pedreres.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Vallespir

Procedència: es Coll d'en Rabassa (Bunyola)

Concordança: Voltat (de Son). (PG)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1989: 25; OL 1997. 123: 10; OL 1997. 124: 10; PFSC 1999 [Pregó d'autoria pròpia amb contingut biogràfic]; OL 2001. 167: 15; DM 2018a: 27.

X

Malnom: Xalet

Transcripció fonètica: [ʃə'lət]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Apuntam la possibilitat que sigui un derivat per sufixació del verb *xalar* ‘sentir gran plaer’, però no n’estam segurs. *Xalar* és un verb emparentat amb l’occità *chalar* i amb l’italià *scialare*, d’origen incert, car no és enterament segura ni ben aclarida l’etimologia del mot italià, arrelat des de més antic que el nostre; i tampoc no és segur el supòsit, tanmateix força probable, que en català sigui manllevat d’Itàlia; és ben versemblant que el mot italià vingui del llatí EXHALARE ‘respirar’, ‘esplaiar-se’, però és possible que en català, i en italià mateix, hi hagi combinació amb corrents d’origen diferent. (DECat i DCVB) Una altra possibilitat seria que vengués de *xalet* ‘casa situada fora de la ciutat o als suburbis, generalment voltada de jardí’, mot pres del francès *chalet*, ‘casa de fusta pròpia de les regions alpines d’Europa’, i originàriament ‘cabana de fusta on els pagesos suïssos fabriquen formatge i mantega’. Pel que fa a l’etimologia en llengua francesa, prové del francoprovençal, d’un mot **cala*, en sentit primitiu d’‘abric de muntanya’, i del sufix *-ittu*, corresponent al català *-et*. (DCVB i TLFi). En aquest darrer cas, la pronúncia més estesa és [ʃa'let], però també hi ha la variant [ʃə'lət].

Motivació: Desconeguda.

Localització:

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Xarleston, (en)

Transcripció fonètica: [ʃarles'ton] [əŋˌtɒmɪʃarles'ton]

Variants formals: Xarleston, en Tommy

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Ball molt mogut caracteritzat per girs ràpids dels peus, llançats cap a un costat, després de la flexió dels genolls, que s’imposà als anys vint del segle XX (DCVB).

Etimologia: De l’anglès *charleston*, probablement per conducte del castellà *charlestón*. El mot anglès prové del topònim Charleston, ciutat de Carolina del Sud (EUA). (DRAE). Pel que fa a *Tommy*, es tracta de l’hipocorístic de l’anglès *Thomas*, corresponent al català *Tomàs*, nom propi d’home pres del llatí bíblic THOMAS, nom d’un apòstol (DCVB).

Motivació: El portador era aficionat a ballar el xarleston, que aprengué a fora Mallorca. Probablement per aquest darrer motiu també era conegut com a Tommy (en anglès) en lloc de Tomàs (en català): *en Tommy Xarleston*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Noguera

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Xarleston. (JO)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 226-227; PC 2010a: 268.

Malnom: Xatet, es

Transcripció fonètica: [əʎ:ə'tət]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *xato*: camús, que té el nas curt i aplanat (DIEC).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *xato*, pres del castellà *chato*, amb el mateix significat, pres del llatí vulgar PLATTUS 'aplanat', i aquest del grec πλατύς, amb influència del galaicoportuguès (DECat, DCVB i DRAE).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament era *xato*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Morlà

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Xatet / a. (JO); Xatet (es). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2006: 171; DM [s. a. 1]: s/n.

Malnom: Xató

Transcripció fonètica: [ʎə'to]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: De *xato*: camús, que té el nas curt i aplanat (DIEC). Una altra possibilitat és que sigui realment *xetó*, en aquest cas vendria d'*aixetó* per afèresi, amb el significat d' 'aixeta petita'.

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *xato* (veg. *Xatet, es*). Si es tracta realment del mot *xetó*, vendria d'*aixeta*, mot probablement pres del castellà *jeta* (castellà antic *xeta*), 'morro d'animal', que en aragonès significa també 'canella', 'grifó' (Coromines DECast, IV, 213). El mot *jeta* prové de l'àrab *jaṭm* 'morro', 'bec', 'nas' (DCVB i DRAE).

Motivació: Desconeguda. El primer portador segurament era *xato*.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Cardell

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Xató / a. (JO); Xató. (PG)

Referències bibliogràfiques: DM 2019b: 70.

Malnom: Xerica, madò

Transcripció fonètica: [məˌðɔʃəˈricə]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Segurament es tracta del mot *xereca* ‘figa-flor seca’, de l’àrab *šarīḥa*, amb el mateix significat, derivat de *šāraḥa* ‘obrir’, ‘tallar, partir’. De la idea de ‘figa seca acopada’ es va passar a la de ‘sec, magre’, i a la de ‘malaltís’ i ‘dolent’. El DCVB documenta *xeric* amb el significat d’‘acop de figa’ a Pollença, Inca, Llubí, Costitx, Sencelles i Mancor, com a variant de *xereca*. Seria, per tant, una variant feminitzada de *xeric*. Per altra banda, la variant adjectivada *xerec*, *-a* també significa ‘1. Magre, sec. 2. Malaltís o indispost de salut 3. Dolent; mancat de bondat, tant físicament com moralment’ (DECat i DCVB).

Motivació: Desconeguda. És possible que sigui la mateixa família des Coll d’en Rabassa, de cognom Oliver (GALIANA 2019: 109). Cal dir que a So n’Oms hi ha una finca anomenada cas Xeriquet, tot i que desconeixem si té cap vincle amb aquest malnom.

Localització: s’Arenal

Cognoms:

Procedència:

Concordança: Xerica, Xeric. (PG)

Referències bibliogràfiques: OL 1998. 133: 19.

Malnom: Xigarret, es

Transcripció fonètica: [əʃˈiːjəˈrət]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònico-humorístics.

Significat: Tabac picat i embolicat en forma cilíndrica amb un paper fi, que es fuma com un cigarro (DCVB).

Etimologia: Derivat diminutiu per sufixació de *cigarro*, amb el mateix significat. Es tracta d’un mot pres del castellà, i aquest del maia *siyar* (DCVB i DRAE). Pel que fa a la pronúncia, s’explica pel procés de palatalització de [s] en posició inicial, resultant [ʃ] (sobre aquest fenomen, veg. BIBILONI 2016: 123-124).

Motivació: En una ocasió el portador trobà un amagatall amb 5 caixes de tabac de contraban al molí de Son Perera de Baix, se’l quedà per revendre’l, i l’oferia a tothora «—Un xigarret, un xigarret!». L’anècdota es convertí amb malnom.

Localització: es Píllarí

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Xino, es

Transcripció fonètica: [əˈt̪iˈno]

Variants formals:

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Nadiu o propi de la Xina.

Etimologia: Del castellà *chino* ‘xinès’.

Motivació: S’han documentat dos portadors, un dels quals el malnom fou motivat tenia els ulls estirats, semblants als naturals de la Xina. Del segon no en sabem la motivació, ni tampoc podem donar cap localització, perquè era rodamon i treballà d’acompanyant als cavallistes dels ranxos de s’Arenal i Son Sunyer.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Xispa

Transcripció fonètica: [ˈʃispə]

Variants formals:

Tipologia: Delocutius, irònic-humorístics.

Significat: Castellanisme (*espurna*): 1. Partícula inflamada que es desprèn d’un cos en combustió o fortament fregat. 2. Esquitx; partícula que es desprèn d’un líquid. 3. Porció molt petita d’una cosa (DCVB).

Etimologia: Del castellà *chispa* ‘espurna’, mot d’origen onomatopèic (DCVB i DRAE).

Motivació: El cosí del portador li posà aquest malnom perquè era de caràcter nerviós, de manera que s’ha de prendre el mot amb un sentit metafòric. El malnom es transmeté als familiars.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Munar

Procedència: Inca

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Xisquet, (en)

Transcripció fonètica: [ʃisˈcət]

Variants formals:

Tipologia: Noms i cognoms.

Significat: Nom propi d’home.

Etimologia: Derivat per sufixació del nom propi d’home *Xisco*, hipocorístic de *Francisco*, variant de *Francesc*, que significa ‘francès’. *Francesc* és pres del llatí FRANCĪSCUS, i aquest, d’una forma FRANCĒNSE, derivada de FRANCUS ‘franc, nadiu de França’ (DCVB i ELC). Atesa la motivació no es tracta d’un hipocorístic en sí (*Cisquet* o *Xisquet* existeixen com hipocorístics), sinó que el sufix respon a la construcció del malnom. És a dir, no té un valor afectiu sinó diminutiu.

Motivació: El portador nomia Xisco (Francisco), i era petit d’estatura.

Localització: s’Arenal

Cognoms: Tomàs

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques: MJ 1981. 4: 9; PFSC 1989: 24; OL 1991. 52: 19; OL 1997. 122: 17; S'U 1997. 126: 27; PFSC 2001: 11; PC 2006: 71, 275-277.

Malnom: Xiu

Transcripció fonètica: [ˈʃiw]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: 1. Imitació del renou dels aucells quan piulen o d'altres animals quan gisquen. 2. Imitació del renou d'una cosa que fregeix. 3. Imitació del renou de paraules pronunciades en veu baixa, a cau d'orella, procurant que no se sentin (DCVB).

Etimologia: Segurament de l'onomatopeia *xiu* o *xiu-xiu*, però de significat realment desconegut perquè no en sabem la motivació. Curiosament, el DCVB documenta el malnom a Lluçmajor; per tant, es tracta del mateix del nostre cas.

Motivació: Desconeguda.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Vidal

Procedència: Lluçmajor

Concordança: Xiu / et. (JO)

Referències bibliogràfiques: PFSC 1993: 6; BF 1999a: 240; PC 2010a: 368-371; PFSC 2017: 137; PFSC 2018: 126, 292, 310.

Malnom: Xófer, es

Transcripció fonètica: [ətˈʃofer]

Variants formals:

Tipologia: Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general.

Significat: Persona que té per ofici conduir automòbils (DIEC).

Etimologia: Del francès *chauffeur* 'fogoner d'una locomotora' i 'xofer', derivat de *chauffer* 'escalfar' (DECat). Atesa la pronúncia [ˈʃofer], en lloc de [ʃoˈfe], podem dir que prové per conducta del castellà *chofer*. L'ètim francès prové del llatí vulgar *CALEFĀRE, i aquest del llatí clàssic CALEFACĒRE, que en català dona *calfar* o *escalfar* 'comunicar calor (especialment en grau moderat)' (TLFi i DCVB).

Motivació: El portador era xofer a s'Arenal de l'empresa Riera (SALVÀ 2002 [PFSC 2001]: 34-35). Veg. *Camion(s), des*.

Localització: s'Arenal

Cognoms: Pomar

Procedència: Felanitx (Montuïri)

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PFSC 2001: 34-35.

Malnom: Xondo, -a

Transcripció fonètica: [ˈʃoŋdo] [ˈʃoŋdə]

Variants formals: Xondo, de can

Tipologia: Noms de lloc i gentilicis.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda. El DCVB el documenta com a malnom de Sant Joan.

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms: Mas, Mesquida

Procedència: Son Granada (Montuïri)

Concordança: Xondo / a. (JO)

Referències bibliogràfiques: DM 2017a: 207-208.

Malnom: Xoroll

Transcripció fonètica: [ʃoˈroj]

Variants formals: Xoroll, de can

Tipologia: Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials.

Significat: Mancat d'una orella o d'un tros d'orella. *Fer xoroll* algú: tallar-li les orelles o una orella.

Tornar xoroll: tornar beneït, perdre el seny (DCVB).

Etimologia: Derivat postverbal de *xorollar* 'tallar una orella o les orelles', deformació d'*eixorellar* 'tallar les orelles', pres del llatí *EXAURĪCŪLARE, amb el mateix significat (DCVB). Joan Coromines indica que a Mallorca es diuen les variants *eixorollar*, *xoroïar* [*xorollar*] i *xeroïar* [*xerollar*], que han pres l'accepció recollida pel Diccionari Aguiló d'assenyalar (els pastors) un animal tallant-li un bocí d'orella'; mots que han derivat en *xoroi* [*xoroll*] 'el qui té una o les dues orelles tallades'. Aquests mots serien, tots ells, derivats del llatí AURĪCŪLA 'orella', diminutiu d'auris 'orella', que ja en els poetes de l'Edat de Plata apareix reemplaçat pel seu diminutiu (DECat).

Motivació: Desconeguda. A Son Sunyer hi ha els *Xoroll* procedent de Sant Jordi i de cognom Sastre. És possible que estiguin relacionats amb la família Salvà *Xoroll* des Coll d'en Rabassa, procedent de Lluçmajor, atès que el primer portador nomia Gabriel Salvà Sastre. Sembla que li posaren el malnom perquè per conèixer les seves ovelles els feia un tall a una orella (GALIANA 2019: 109). Per altra banda, a Son Sunyer hi hagué un hort dit can Xoroll de la família dels Salvà (CANALS 2013: 32).

Localització: es Pilarí i Son Sunyer

Cognoms: Sastre; Salvà

Procedència: Sant Jordi (Lluçmajor?)

Concordança: Xoroi; Xoroïa (madò). (PG)

Referències bibliogràfiques: PC 2013: 32; DM 2018a: 21; PFSC 2019: 90; DM i OT [s. a.]: s/n.

Malnom: Xorrigo, de

Transcripció fonètica: [dəʃuˈriyo]

Variants formals: Noms de lloc i gentilicis.

Tipologia:

Significat: Nom d'una possessió de Sant Jordi (Palma).

Etimologia: Segons Joan Coromines es tracta d'un nom mossàrab, que podria contenir el llatí RĪVUM, o tal vegada *reco-* (l'ètimon preromà de *rec*). D'aquesta manera, proposa que vengui de SŪBRĪGŪUS 'una mica humit', documentat des de Plini, derivat de RĪGĀRE 'regar, mullar d'aigua una terra per fer-la fèrtil, les plantes per fer-les créixer, un lloc qualsevol per netejar-lo' (OnCat).

Motivació: El portador estigué d'amo de la possessió de Xorrigo (Sant Jordi) de 1956 al 2000. Son pare ja hi estigué entre 1934 i 1956 i el padrí, des de 1913 fins el 1934 (CANALS 2010a: 286).

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Pocoví

Procedència: Sant Jordi

Concordança:

Referències bibliogràfiques: PC 2010a: 286-289; DM 2018a: 10-11.

Malnom: Xot, des

Transcripció fonètica: [dət̪'ʃot]

Variants formals:

Tipologia: Origen animal, vegetal i altres elements de la natura.

Significat: 1. Cabrit que encara mama. 2 Anyell (Palma, Sóller). b) Moltó, mascle de l'ovella encara que sigui adult (Pla de Mallorca). 3. Borraxera (DCVB).

Etimologia: Segons el DCVB, onomatopeia del renou que fan els cabrits i anyells en mamar. Joan Coromines, per part seva, diu simplement que és una onomatopeia o mot expressiu, sense entrar en més detall (DCVB i DECat). Cal dir que a Son Sunyer hem sentit *xot* amb el significat d'anyell (accepció 2), i és el que es desprèn de la motivació del malnom.

Motivació: El portador venia xots de la possessió on estava, Son Prim, pel seu compte i sense permís. El malnom fou motivat perquè l'agafaren venent un xot petit.

Localització: Son Sunyer

Cognoms: Vich

Procedència: Son Santjoan

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Xumbon, -a

Transcripció fonètica: [ʃum'bon]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Incert (veg. la proposta etimològica).

Etimologia: Incerta. Apuntam la possibilitat que sigui una catalanització fonètica del castellà *zumbón* 'persona que freqüentment es burla, o té el geni festiu i poc seriós'. Si és així, es tracta d'un mot que prové de *zumar* 'produir renou o so continuat', d'origen onomatopeic (DRAE). El pas de *z-* a *x-* s'hauria format amb l'adaptació a la fonètica catalana de [θ] a [s], i posteriorment per un

procés de palatalització a [ʃ], així com passa amb altres mots que comencen per [s] (sobre aquest fenomen, veg. BIBILONI 2016: 123-124). Una altra possibilitat és que vengui del castellà *chumbón*, referit a un *higo chumbo* ‘figa de moro’ amb el sufix augmentatiu *-ón*, de manera que es referiria a un exemplar de grans dimensions. En aquest cas, es tracta d’un mot d’origen incert (DRAE).

Motivació: Desconeguda.

Localització: ses Cadenes

Cognoms:

Procedència:

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Malnom: Xuto, en

Transcripció fonètica: [ˈʃuto]

Variants formals:

Tipologia: No definida.

Significat: Desconegut.

Etimologia: Desconeguda.

Motivació: Desconeguda.

Localització: Son Sunyer

Cognoms:

Procedència: Lluçmajor

Concordança:

Referències bibliogràfiques:

Abreviatures dels camps de concordança i referències bibliogràfiques

Abreviatura	Autors i revistes
AA	Antònia Alemany
AG	Antoni Galmés Riera
BC	Bartomeu Carrió Trujillano
BF	Bartomeu Font Obrador
BS i MT	Bartomeu Servera Garcias <i>de Ca na Grina</i> i Maria Tomàs Garcias
CA	Cosme Aguiló Adrover
DC	Damià Contestí Sastre d'Esthàcar
DG	David Ginard Féron
DM	Dídac Martorell Paquier
DM i OT	Dídac Martorell Paquier i Omar Trujillo Hernández
DQ	Damià Quetglas
GM i AM	Guillem Mas Miralles i Antoni Mateu Socías
GR	Gabriel Riera Sorell <i>de Can Perlos</i>
GU	Sebastià Guasp Cerdà
JA	Jaume Alzamora Bisbal
JC	Jaume Corbera Pou
JL i JV	Joan Llabrés Ramis i Jordi Vallespir Soler
JM	Jaume Morey Rabassa
JO	Jaume Oliver Maura <i>Pelín</i>
LC	Llorenç Capellà Fornés
LP	Lita Pons Bisquerra
MJ	Mateu Joan Florit <i>Marió</i>
MM	Margalida Martín Rimada
OL	Onofre Llinàs Llodrà <i>Manacorí</i>
OL i JA	Onofre Llinàs Llodrà <i>Manacorí</i> i Jaume Alzamora Bisbal
PC	Pere Canals Morro
PFSC	Pregó de les Festes de Sant Cristòfol (1984-2019)
PG	Pere Galiana Veiret
S'U	<i>S'unió de s'Arenal</i>
SG	<i>Sa Gúbia. Agrupament Escolta Sant Xesc. Es Pillari</i>
TS	Bartomeu Sbert Barceló <i>Maonès</i>
VR	Vicenç Maria Rosselló Verger

4. Conclusions

L'objectiu principal d'aquest Treball de Fi de Màster era l'elaboració d'un corpus, l'anàlisi i l'estudi de les dades obtingudes. Ens proposàvem connectar moltes dades soltes per tal de donar-li cos i sentit a la xarxa de relacions humanes, i poder posar per escrit part de la història oral de s'Arenal i Son Sunyer. El resultat de tot plegat ha estat un corpus de **650** malnoms que s'han treballat des de diversos camps amb la finalitat d'establir distintes possibles lectures. Ha estat un llarg camí que ha requerit l'adquisició contínua de coneixements relatius als portadors dels malnoms i la connexió entre ells. Amb aquests coneixements s'han pogut contrastar les dades i dirigir les entrevistes amb Pau Tomàs perquè fossin el més productives possibles, per tal d'obtenir un corpus de dades el més fidel a la realitat. Una realitat que podríem dir que tenim en el camp de la subjectivitat social i col·lectiva, però que es pot tractar des de criteris i sistematitzacions objectius, com s'ha vist amb les regularitzacions ortogràfiques, l'estudi de les etimologies, etc.

Una vegada treballades les fitxes, hem arribat a una sèrie de conclusions en relació a les hipòtesis formulades, sorgides a través del diàleg amb els informadors, com el fet que hi ha certs malnoms que es repeteixen a distintes localitats. Pel que fa al nostre cas, hi ha dues explicacions d'aquest fenomen. En primer lloc, hi ha una sèrie de malnoms que són molt productius i que són tots fruit d'una mateixa motivació aplicada a persones distintes: serien els casos dels atributs físics, com el fet d'esser de cabells rossos (veg. *Ros*, (*es*), *-sa*), o de certs oficis que pel seu reconeixement social esdevenen el malnom de pràcticament tots els qui el practiquen, com els sabaters (veg. *Sabater*, (*es*), *-a*), els forners (veg. *Forn*, *des*), etc. També hi hauria un tercer cas força comentat per part dels informadors: el fenomen dels gentilicis. Quan s'ha demanat pels malnoms, els informadors immediatament ens deien els gentilicis que anaven recordant: *Murer*, *Sineuer*, *Mariero*, etc. És un cas ben interessant, perquè després de l'anàlisi hem arribat a la conclusió que normalment els portadors d'un gentilici com a malnom respon al fet que aquella família fou de les primeres, sinó la primera en establir-se a cada indret. Per exemple, als Píllari els *Porrerenc* semblen ésser dels primers que s'hi establiren, i la resta d'habitants venguts de Porreres porten un altre malnom, com *des Vinclé* o *Comte*. De la mateixa manera, els únics coneguts com a *Felanitxer* a s'Arenal —però no els únics felanitxers— eren de les primeres famílies establides a s'Arenal. Per altra banda, en tots aquests nuclis no hi ha cap gentilici —o la forma *de* + *topònim*— relatiu als altres nuclis, a excepció d'un únic portador amb el malnom *des Píllari*, del qual en tenim molt poca documentació i *de ses Cadenes*, que té sentit perquè data del mateix moment en què nasqué el topònim. Tal i com ens explicaren certs informadors, hem pogut constatar que els venguts de les zones majoritàries —que, alhora són pròximes—, principalment de Lluçmajor i des Coll d'en Rabassa, conservaven el seu malnom d'origen; de la mateixa manera que passava generalment amb els de Sant Jordi i de s'Aranjassa.³⁶

Una segona classe de malnoms que hem trobat repetits són fruit dels moviments familiars dins el territori que hem estudiat. Hem pogut constatar que hi hagué una gruix de famílies que s'establiren a distintes nuclis i zones rurals, cadascuna formant la seva família i teixint alhora una xarxa antroponímica de repeticions. Famílies com els *Figó*, *Denits*, *Morei*, *Garbes*, *Merris*, etc., són localitzades en més d'un nucli, i sembla que aquest fet no sempre respon a migracions en un mateix moment històric, sinó que de vegades diverses branques familiars es van establir a una banda i

36 Pel que fa als malnoms *Coller* i *Santjordier*, semblen tots dos restringits a una sola persona i tal vegada d'ús més recent; almenys és segur amb el cas de *Coller*, que substituï l'antic portat des Coll d'en Rabassa.

l'altra, o els fills dels primers establidors es mouen entre els nuclis. Hem observat, en aquest sentit, que era freqüent el canvi d'habitatges al llarg de la vida en el mateix territori. La conclusió de tot plegat és que, malgrat que s'ha arribat a forjar una identitat de cada nucli, que és la que ens arriba el segle XXI, la connexió entre tots ells és un fet demostrat, i el moviment encara era major durant les primeres dècades del segle XX, durant el procés d'establiment de Son Sunyer i la consolidació del nucli urbà de s'Arenal. El nostre estudi ha servit per poder fer una primera anàlisi d'aquest procés i poder-lo considerar des de l'estudi de l'antroponímia. El següent pas entenem que seria estudiar aquest fenomen partint dels padrons i censos de població, i fer el seguiment dels moviments dels individus i llurs famílies.

Pel que fa al treball lingüístic, durant el transcurs de la feina han sorgit molts de dubtes, i ha estat constant el filtratge de les replegues escrites. Els principals problemes han estat la dificultat d'ubicar els portadors dels malnoms, per tal de considerar si havien de formar part d'aquest recull o no, i les dificultats d'interpretar certes solucions ortogràfiques amb errors evidents que no en facilitaven una correcta lectura. Per exemple, la grafia *Monlleo* per *Monjo*, *Sabana* (que hem considerat un malnom individual, però que és possible que sigui una escriptura incorrecta per *Salvana*), *Xeremina* que en darrer moment hem identificat com a corrupció ortogràfica de *Geremí*, *-na* o *Billaprake*, que no hem sabut resoldre. Així mateix, hem tengut dificultats a l'hora de discernir quins cognoms tenien funció estricta de cognom i aquells que, pels seus usos, es podien considerar malnoms. Per exemple, *Cendra* és cognom o malnom? *Matamales*, *de can* i *Romeguera*, *de can* arribaren a tenir uns usos socials com a malnom? *En Móra Vell* s'hauria de considerar realment un malnom? També seria el cas de certs malnoms que Pau Tomàs no els ha sentit mai com a malnoms vius, però que apareixen a certs reculls, com *des Pinaret* (relatiu al topònim *es Pinaret*) o *de s'Àguila* (relatiu al topònim *s'hort de s'Àguila*).³⁷

Per altra banda, una vegada elaborat el corpus hem pogut observar certs fenòmens que desconexíem. Vegem-los:

- a) Uns quants malnoms desaparegueren de manera primerenca en favor del cognom dels portadors —en una època en què l'ús socialitzat dels malnoms encara era vigent—, com és el cas dels Serra *Bunyoler* o dels Rabassa *Pollenci*.
- b) La manca d'article en certs malnoms que, a priori, es podria pensar que n'han de tenir: *de Brisses* (relatiu a un establiment hotelier), *de Cotxeres* (relatiu a un taller i magatzem de tramvies) o *de Bonança* (relatiu a un cafè i ranxo, i posterior restaurant).
- c) El fenomen de la feminització de topònims, que ha repercutit en els malnoms, com el cas de *Vidriera*, que prové del *sementer de na Vidriera*, perquè antigament a la zona hi havia la *cova d'en Vidrier*, i el topònim al costat de *na Tamarella*.
- d) Un dels aspectes que no coneixíem és la masculinització de malnoms femenins mitjançant el canvi de desinència *-a* per *-o*: casos com *Costitxo*, *Balo*, *Noro* o *Perlos* —de *Costitxa*, *Bala*, *Nora* i *Perles*— no els sabíem interpretar quan començàrem la recollida.
- e) L'existència de malnoms aplicats a un col·lectiu, sigui familiar, de l'àmbit laborable, d'emigració col·lectiva o politico-social. No sabem si és la norma, però en aquesta replega

³⁷ Vegem, com a mostra, una llista de malnoms o possibles malnoms que hem descartat per diversos motius: *Baló*; *Billaprake* (*Villaparque?*); *Cabrer*, *de can*; *Canta*; *Català*, *en*; *Coll*, *de can*; *Conilleta*; *Fogonet*; *Gamotes*; *Gordo*, *es*; *Húngaro*, *s'*; *Lluisset*; *Llull*, *de can*; *Marió*; *Matildo*; *Misses*; *Moneieta*; *Mongrio*; *Noguera*, *de can*; *Pedrin*, *en*; *Pere Llapassa*, *de can*; *Perequella*; *Pinyol*; *Pixeres*; *Pozo*; *Reda*; *Rivera*; *Roca*, *de can*; *Rosita*, *en*; *Sales*; *Seba*; *Sínia*, *de sa*; *Siquier*; *Tanita*, *na*; *Tardesillo*; *Tinent*, *de cas* i *Tixa*.

hem trobat més noms aplicats a dones (*Bielones, ses; Catalanes, ses; Poles, ses; Rafeletes, de ca ses; Redoletes, ses; Rossetes, (ses); Sabateres, de ca ses; Sitges, de ca ses; Tofoletes, ses; Tomassetes*), que a homes —o bé homes i dones— (*Allots, de cas; Barbers, es; Carboners, es; Comediants, es; Consellers, es, Republicans, es i Santjoaners, es*).

Cal dir que la recerca del DCVB i el DECat ha estat cabdal per poder interpretar bé els mots. Per exemple, hem trobat mots en desús avui dia, dels quals desconeixiem el significat, com ara *belitrona* (de *belitre*), ‘persona de poca vergonya i sense escrúpols’; *xoroll*, ‘mancat d’una orella o d’un tros d’orella’; *cerillo*, ‘bitlo’, ‘excrement de forma llarguera’ o ‘brutícia humida, regalim de suc brut’; *goixo*, ‘gras, inflat’ o *nyico*, ‘irritable, que té mal geni’ o ‘molt petit’.

Finalment, ens ha estat impossible de trobar significats i etimologies clares d’uns quants malnoms, alguns dels quals sense proposta. Vegem-los: *Barron; Boi; Boleno; Brassete; Buscaneta; Carrintà, -na; Conet, -a; Diquesó, -na; Espirut, (s’); Galleta (o Garleta, o Gatleta); Genovoi (o Jonovoi, o Genevoui); Goiet; Lampino; Masseno; Mavi; Merris; Miteió; Nevà (o Nevar); Pinsuela, na; Poetola; Queque, en; Reto, es; Rutxí; Terrigo (o Tarrigo); Velos; Xondo, -a; Xumbon, -a; Xuto, en*.

Passem a veure el còmput numèric i el llistat dels resultats obtinguts en aquest estudi en els camps que són d’interès:

TIPOLOGIA

El total de malnoms s’ha classificat en les següents categories lògico-semàntiques:

1. Noms de lloc i gentilicis: 105 (16,2 %).
2. Noms i cognoms: 85 (13,1 %).
3. Origen animal, vegetal i altres elements de la natura: 58 (8,9 %).
4. Oficis, professions, càrrecs o ocupacions en general: 86 (13,2 %).
5. Característiques físiques, psicològiques, familiars i socials: 78 (12 %).
6. Delocutius, irònic-humorístics: 57 (8,8 %).
7. Elements etnològics, menges i vestits: 54 (8,3 %).
8. Món eclesiàstic: 11 (1,7 %).
9. Colors: 6 (0,9 %).
10. Establiments comercials, d’oci, de restauració, hotels, tallers i fàbriques: 29 (4,5 %).
11. Parts o elements del cos: 7 (1,1 %).
12. Numerals: 2 (0,3 %).
13. No definida: 72 (11,1 %).

LOCALITZACIÓ

El còmput de les localitzacions el dividim en «úniques i múltiples», tal i com apareixen al corpus de malnoms, però regularitzant-los en una sola categoria els casos anàlegs,³⁸ i en «úniques», amb el còmput total de les poblacions per separat:

Localitzacions úniques i múltiples	Localitzacions úniques
s'Arenal: 249	s'Arenal: 336
es Píllarí: 113	es Píllarí: 180
ses Cadenes: 74	ses Cadenes: 138
Son Sunyer: 58	Son Sunyer: 90
s'Arenal i es Píllarí: 28	les Meravelles: 7
s'Arenal, es Píllarí, i ses Cadenes: 17	Ca n'Alegria: 3
s'Arenal i ses Cadenes: 18	Sometimes: 1
s'Arenal i Son Sunyer: 17	Localitzacions amb dubtes: 7
es Píllarí i ses Cadenes: 16	Sense dades: 30
ses Cadenes i Son Sunyer: 8	
les Meravelles: 4	
s'Arenal, ses Cadenes i Son Sunyer: 3	
es Píllarí i Son Sunyer: 3	
Ca n'Alegria: 2	
Sometimes: 1	
s'Arenal i les Meravelles: 1	
s'Arenal, Son Sunyer i les Meravelles: 1	
s'Arenal, es Píllarí, ses Cadenes i Ca n'Alegria: 1	
s'Arenal, es Píllarí, ses Cadenes i les Meravelles: 1	
Localitzacions amb dubtes: 7	
Sense dades: 30	

COGNOMS

Presentam les repeticions de cognoms, dels quals s'han descartat tots aquells dubtosos, que anaven acompanyats d'un interrogant (?). S'han documentat un total de **217** cognoms diferents, 5 dels quals són considerats xuetes (*Bonnín, Fuster, Martí, Pomar, i Segura*), i 13 dels quals no són catalans (*Araujo, Artero, Barandiariain, *Bochin, Carlos, Conejo, Enfadaque, Escoto, García, Hernández, Jacinto, Martínez i Ortiz*). Cal tenir en compte que el còmput és de repeticions, i no d'individus:

³⁸ Es regularitzen en una sola categoria els casos anàlegs; per exemple «ses Cadenes i s'Arenal» i «s'Arenal i ses Cadenes» es resol en «s'Arenal i ses Cadenes». Recordem que «Son Sunyer» fa referència a la zona agrícola fora dels nuclis de població de Son Sunyer.

Cognoms ordenats alfabèticament		Cognoms ordenats per repetició i alfabèticament	
Abrines: 1	Capellà: 8	Tomàs, Thomàs: 38	Duran: 4
Adrover: 4	Capó: 5	Salvà: 32	Font: 4
Alemanys: 3	Carbonell: 1	Oliver: 30	Gayà: 4
Alomar: 1	Cardell: 9	Monserrat: 17	Juan: 4
Aloy: 1	Cardona: 1	Sastre: 14	Mut: 4
Alzina: 1	Carlos: 1	Amengual: 13	Obrador: 4
Amengual: 13	Carrió: 1	Clar: 12	Pericàs: 4
Amorós: 1	Castell: 1	Garau: 12	Puig: 4
Araujo: 1	Catany: 6	Vidal: 12	Quetglas: 4
Arbona: 2	Cerdà: 8	Rigo: 11	Vaquer: 4
Arias: 1	Cirerol: 2	Vich: 11	Alemanys: 3
Arrom: 1	Cladera: 2	Bauzà: 10	Bibiloni: 3
Artero: 1	Clar: 12	Serra: 10	Bordoy: 3
Aulet: 1	Coll: 4	Cardell: 9	Borràs: 3
Balaguer: 7	Colom: 1	Martí: 9	Crespí: 3
Ballester: 1	Comas: 7	Mas: 9	Fluxà: 3
Barandiariain: 1	Company: 1	Pons: 9	Guasp: 3
Barceló: 7	Conejo: 1	Ramis: 9	Jaume: 3
Batle: 1	Contestí: 4	Roig: 9	Matas: 3
Bauzà: 10	Corró: 1	Taberner: 9	Mir: 3
Berga: 1	Crespí: 3	Capellà: 8	Möjer: 3
Bestard: 1	Daviu: 1	Cerdà: 8	Moll: 3
Bibiloni: 3	Duran: 4	Garcias: 8	Moragues: 3
*Bochin: 1	Enfadaque: 1	Balaguer: 7	Morlà: 3
Bonet: 2	Escoto: 2	Barceló: 7	Nadal: 3
Bonnín: 1	Estela: 1	Comas: 7	Noguera: 3
Bordoy: 3	Estrany: 1	Ferrer, Ferre: 7	Parets: 3
Borràs: 3	Ferrà: 1	Catany: 6	Peña: 3
Bosch: 2	Ferrer, Ferre: 7	Llinàs: 6	Pol: 3
Bover: 1	Ferretjans: 1	Mateu: 6	Prats: 3
Bujosa: 1	Fiol: 2	Mesquida: 6	Puigserver: 3
Busquets: 2	Florit: 1	Mulet: 6	Pujol: 3
Cabrer: 2	Fluxà: 3	Munar: 6	Ripoll: 3
Calafat: 1	Font: 4	Nicolau: 6	Roca: 3
Caldentey: 2	Fornari: 1	Riera: 6	Salom: 3
Caldés: 1	Francés: 1	Capó: 5	Simó: 3
Campaner: 1	Frau: 2	Rosselló: 5	Tous: 3
Campins: 2	Frontera: 1	Servera: 5	Tur: 3
Canals: 1	Fullana: 2	Adrover: 4	Arbona: 2
Cañellas: 2	Fuster: 1	Coll: 4	Bonet: 2
Cantallops: 2	Galiana: 1	Contestí: 4	Bosch: 2

Galmés: 2	Morlà: 3	Busquets: 2	Alzina: 1
Gamundí: 2	Morro: 1	Cabrer: 2	Amorós: 1
Garau: 12	Moyà: 2	Caldentey: 2	Araujo: 1
García: 1	Mulet: 6	Campins: 2	Arias: 1
Garcias: 8	Munar: 6	Cañellas: 2	Arrom: 1
Garí: 2	Muntaner, Montaner: 2	Cantallops: 2	Artero: 1
Gaspar: 2	Mut: 4	Cirerol: 2	Aulet: 1
Gayà: 4	Nadal: 3	Cladera: 2	Ballester: 1
Gelabert: 2	Nicolau: 6	Escoto: 2	Barandiarain: 1
Ginard: 1	Noguera: 3	Fiol: 2	Batle: 1
Gomila: 1	Obrador: 4	Frau: 2	Berga: 1
Guasp: 3	Oliver: 30	Fullana: 2	Bestard: 1
Hernández: 1	Ordinas: 1	Galmés: 2	*Bochin: 1
Isern: 2	Ortiz: 1	Gamundí: 2	Bonnín: 1
Jacinto: 2	Pallicer: 1	Garí: 2	Bover: 1
Jaume: 3	Panisa: 1	Gaspar: 2	Bujosa: 1
Juan: 4	Parera: 1	Gelabert: 2	Calafat: 1
Julià: 2	Parets: 3	Isern: 2	Caldés: 1
Llinàs: 6	Pastor: 2	Jacinto: 2	Campaner: 1
Llitrà: 1	Payeras: 1	Julià: 2	Canals: 1
Llodrà: 1	Peña: 3	Llull: 2	Carbonell: 1
Llull: 2	Perelló: 1	López: 2	Cardona: 1
López: 2	Pericàs: 4	Martorell: 2	Carlos: 1
Marí: 1	Planells: 1	Móra: 2	Carrió: 1
Martí: 9	Pocoví: 1	Moyà: 2	Castell: 1
Martínez: 1	Pol: 3	Muntaner, Montaner: 2	Colom: 1
Martorell: 2	Pomar: 2	Pastor: 2	Company: 1
Mas: 9	Pons: 9	Pomar: 2	Conejo: 1
Mascaró: 1	Porquer: 1	Quintana: 2	Corró: 1
Matamales: 1	Pou: 1	Rabassa: 2	Daviu: 1
Matas: 3	Prats: 3	Romaguera: 2	Enfadaque: 1
Mateu: 6	Puig: 4	Sancho: 2	Estela: 1
Melis: 1	Puigserver: 3	Santandreu: 2	Estrany: 1
Mesquida: 6	Pujol: 3	Sbert: 2	Ferrà: 1
Mir: 3	Quetglas: 4	Segura: 2	Ferretjans: 1
Miralles: 1	Quintana: 2	Soler: 2	Florit: 1
Mòjer: 3	Rabassa: 2	Torrens: 2	Fornari: 1
Molinas: 1	Ramis: 9	Vadell: 2	Francés: 1
Moliné: 1	Reina: 1	Vallespir: 2	Frontera: 1
Moll: 3	Reynés: 1	Vanrell: 2	Fuster: 1
Montserrat: 17	Riera: 6	Verdú: 2	Galiana: 1
Móra: 2	Rigo: 11	Abrines: 1	García: 1
Moragues: 3	Ripoll: 3	Alomar: 1	Ginard: 1
Morey: 1	Riutort: 1	Aloy: 1	Gomila: 1

Roca: 3	Siquier: 1	Hernández: 1	Reina: 1
Roig: 9	Soler: 2	Llitrà: 1	Reynés: 1
Romaguera: 2	Sunyer: 1	Llodrà: 1	Riutort: 1
Rosselló: 5	Taberner: 9	Marí: 1	Rubí: 1
Rubí: 1	Terrassa: 1	Martínez: 1	Ruiz: 1
Ruiz: 1	Tomàs, Thomàs: 38	Mascaró: 1	Rullan: 1
Rullan: 1	Torrens: 2	Matamales: 1	Sagrera(s): 1
Sagrera(s): 1	Tous: 3	Melis: 1	Sales: 1
Sales: 1	Tur: 3	Miralles: 1	Sampol: 1
Salom: 3	Vadell: 2	Molinas: 1	Sánchez: 1
Salvà: 32	Vallespir: 2	Moliné: 1	Sansó: 1
Sampol: 1	Vanrell: 2	Morey: 1	Sebastià: 1
Sánchez: 1	Vaquer: 4	Morro: 1	Seguí: 1
Sancho: 2	Verd: 1	Ordinas: 1	Siquier: 1
Sansó: 1	Verdera: 1	Ortiz: 1	Sunyer: 1
Santandreu: 2	Verdú: 2	Pallicer: 1	Terrassa: 1
Sastre: 14	Vicens: 1	Panisa: 1	Verd: 1
Sbert: 2	Vich: 11	Parera: 1	Verdera: 1
Sebastià: 1	Vidal: 12	Payeras: 1	Vicens: 1
Seguí: 1	Vila: 1	Perelló: 1	Vila: 1
Segura: 2	Viladons: 1	Planells: 1	Viladons: 1
Serra: 10	Villena: 1	Pocoví: 1	Villena: 1
Servera: 5	Vives: 1	Porquer: 1	Vives: 1
Simó: 3	Ximenis: 1	Pou: 1	Ximenis: 1

PROCEDÈNCIA

S'han documentat un total de **85** localitats diferents, algunes de les quals són, però, localitzacions genèriques («França», «Fora Mallorca», etc.). Pel que fa a les localitats de fora de Mallorca, s'han documentat les següents: «Eivissa: 5»; «País Valencià: 5»; «Extremadura: 2»; «França: 2»; «Galícia: 2»; «Menorca: 2»; «Principat de Catalunya: 2»; «Albacete: 1»; «Andorra: 1» i «Fora Mallorca (sense localització coneguda): 3». Cal tenir en compte que el còmput és de repeticions, i no d'individus:

Localitats ordenades alfabèticament	Localitats ordenades per repetició i alfabèticament
<p>Alaró: 1 Albacete (Castella): 1 Alcúdia: 10 Algaida: 22 Andorra: 1 Andratx: 4 Artà: 2 Banyalbufar: 1 Banyeres de Mariola (Alcoià): 2 Barcelona: 2 Biniali i/o Sencelles: 2 Binissalem: 4 Búger: 1 Bunyola: 8 Calvià: 1 Camp de Mar: 1 Camp de Mirra (Alt Vinalopó): 1 Campanet: 1 Campos: 9 Capdepera: 1 Cas Concos: 1 Consell: 8 Costitx: 3 Dijon (França): 1 Eivissa: 3 es Coll d'en Rabassa: 45 es Jonquet: 1 es Mercadal (Menorca): 1 es Molinar: 5 es Pil·larí: 1 es Pla de na Tesa: 1 es Pont d'Inca: 1 es Rotlet: 1 Esporles: 1 Felanitx: 6 Fora Mallorca: 3 França: 1 Galícia: 1 Gata (Càceres, Extremadura): 2 Inca: 4 l'Horta: 3</p>	<p>Llucmajor: 218 es Coll d'en Rabassa: 45 Sant Jordi: 24 Algaida: 22 Muro: 14 Palma: 12 Petra: 11 sa Pobla: 11 Porreres: 11 Alcúdia: 10 Marratxí: 10 Campos: 9 Bunyola: 8 Consell: 8 s'Aranjassa: 6 Felanitx: 6 es Molinar: 5 Santa Maria: 5 Andratx: 4 Binissalem: 4 Inca: 4 Santa Margalida: 4 Santanyí: 4 Sencelles: 4 Costitx: 3 Eivissa: 3 Fora Mallorca: 3 l'Horta: 3 Sant Joan: 3 Sant Llorenç des Cardassar: 3 Sineu: 3 Son Granada: 3 Vilafranca: 3 Artà: 2 Banyeres de Mariola (Alcoià): 2 Barcelona: 2 Biniali i/o Sencelles: 2 sa Creu Vermella: 2 Gata (Càceres, Extremadura): 2 Manacor: 2 País Valencià: 2</p>

la Corunya (Galícia): 1	Pòrtol: 2
la Soledat: 2	Sant Llätzer (Marratxí): 2
Lloseta: 1	Santa Catalina: 2
Llubí: 1	la Soledat: 2
Llucmajor: 218	Sóller: 2
Manacor: 2	Son Macià: 2
Mancor: 1	Son Santjoan: 2
Maó (Menorca): 1	Alaró: 1
Maria de la Salut: 1	Albacete (Castella): 1
Marratxí: 10	s'Alqueria Blanca: 1
Muro: 14	Andorra: 1
País Valencià: 2	Banyalbufar: 1
Palma: 12	Búger: 1
Petra: 11	sa Cabaneta: 1
Pollença: 1	sa Calatrava: 1
Porreres: 11	Calvià: 1
Pòrtol: 2	Camp de Mar: 1
s'Alqueria Blanca: 1	Camp de Mirra (Alt Vinalopó): 1
s'Aranjassa: 6	Campanet: 1
sa Cabaneta: 1	Capdepera: 1
sa Calatrava: 1	Cas Concos: 1
sa Creu Vermella: 2	la Corunya (Galícia): 1
sa Pobla: 11	Dijon (França): 1
Sant Joan: 3	Esporles: 1
Sant Jordi: 24	França: 1
Sant Llätzer (Marratxí): 2	Galícia: 1
Sant Llorenç des Cardassar: 3	es Jonquet: 1
Sant Mateu d'Albarca (Eivissa): 1	Lloseta: 1
Santa Catalina: 2	Llubí: 1
Santa Eugènia: 1	Mancor: 1
Santa Eulàlia des Riu (Eivissa): 1	Maó (Menorca): 1
Santa Margalida: 4	Maria de la Salut: 1
Santa Maria: 5	es Mercadal (Menorca): 1
Santanyí: 4	es Piñlarí: 1
Sencelles: 4	es Pla de na Tesa: 1
ses Salines: 1	Pollença: 1
Sineu: 3	es Pont d'Inca: 1
Sóller: 2	es Rotlet: 1
Son Granada: 3	ses Salines: 1
Son Macià: 2	Sant Mateu d'Albarca (Eivissa): 1
Son Santjoan: 2	Santa Eugènia: 1
Son Sardina: 1	Santa Eulàlia des Riu (Eivissa): 1
València: 1	Son Sardina: 1
Vilafranca: 3	València: 1

CONCORDANÇA

S'han establert un total de **326** concordances amb els reculls de malnoms de Lluçmajor i es Coll d'en Rabassa. Són majoritàries les d'*Els malnoms de Lluçmajor d'ahir i d'avui*, de Jaume Oliver Maura (1997), amb un total de 263 concordances. Pel que fa a *Malnoms des Coll d'en Rabassa. Recull i Anecdolari*, de Pere Galiana Veiret (2019) se n'han obtingut un total de 135.

Malgrat que puguem considerar assolits els objectius inicials de constitució i estudi del corpus, s'ha de dir que per a aquest treball no s'han dut a terme almenys dos dels objectius principals que teníem inicialment en projectar-lo. En primer lloc, volíem treballar acuradament els antropotopònims dels articles «Lluçmajorers a s'Aranjassa i Son Sunyer», publicats a *Lluçmajor de Pinte en ample* entre el 1995 i el 1996, redactats per Celso Calviño [*et al.*], per tal d'extreure'n malnoms. Es tracta d'un material extens que mescla s'Aranjassa i Son Sunyer i que requereix d'un estudi acurat per discernir quines dades corresponen a un nucli i quines a l'altre. Segurament, allò que s'hauria de fer és incloure en un sol estudi les zones de s'Arenal, Son Sunyer i s'Aranjassa. En segon lloc, no hem fet, tal i com preteníem, un buidatge exhaustiu de les revistes *S'unió de s'Arenal* i *S'Arenal de Mallorca*, a través del qual estam convençuts que podrem extreure noves informacions que ajudaran a completar les llacunes d'aquest corpus, alhora que ens aportaran nous malnoms. La feina que requereix treballar acuradament tant una cosa com l'altra era excessiu pel volum de feina que ja teníem entre mans, de manera que hem decidit deixar-ho per un possible treball d'ampliació.

Pel que fa a la transcripció fonètica, som plenament conscients de les limitacions que suposa fer la replega amb un sol informador com a base. No obstant això, ho hem considerat útil per tal de poder mantenir una certa cohesió en les transcripcions. Valgui aquest estudi, per tant, com a primera aproximació a la variació lingüística de s'Arenal i de Son Sunyer, i serveixi com a base per contrastar, en un futur, les altres possibles variants que convisquin en aquest territori de transició.

Per tal de concloure aquestes línies, podem dir que aquest treball és, en definitiva, un punt de partida pel que fa a l'estudi no només del corpus d'onomàstica de s'Arenal i Son Sunyer, sinó també de les principals zones històriques d'origen i d'influència: Lluçmajor, es Coll d'en Rabassa i Sant Jordi. A partir d'aquesta recerca es podria fer un treball d'ampliació en el qual es tractassin els distints reculls de malnoms de tot Mallorca, per tal d'elaborar un estudi de concordances i repeticions, de comparació de propostes etimològiques, etc. i valorar la introducció de la replega de dades antropològiques respecte dels portadors, que hem anat recopilant tant a la documentació escrita com a l'oral. Per altra banda, es podria completar amb un estudi de la toponímia, amb un enfocament especial a l'antropotoponímia, atès que la gran majoria de topònims de s'Arenal i Son Sunyer són d'origen antroponímic. I, per què no? Es podria fer un estudi del nou sistema de malnoms contemporanis de les distintes comunitats lingüístiques que conviuen al territori.

Bibliografia

- AGUILÓ ADROVER, Cosme (1996): *La toponímia de la costa de Llucmajor*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- ALCOVER SUREDA, Antoni M. i MOLL CASASNOVAS, Francesc de Borja (1988-1993): *Diccionari català-valencià-balear*. 20 vols. Palma: Editorial Moll. [En línia: <http://dcvb.iec.cat/>. Consulta setembre i octubre 2020].
- ALEMANY, Antònia (1993): «Pregó de les festes de Ses Cadenes», a *S'Arenal de Mallorca*, 15 de setembre, núm. 275: 7.
- ALZAMORA BISBAL, Jaume (2000): «En Nofre Llinàs Llodrà, digníssim pregoner de les Festes de Sant Cristòfol 2000», a *S'unió de s'Arenal*, agost, núm. 161: 11.
- (2017): «S'Arenal, temps enrere», transcripció d'una conferència de Bartomeu Font Obrador feta el 1996 a *Miscel·lània d'homenatge a Mateu Monserrat i Pastor*: 33-44. S'Arenal: Edicions de Pinte en ample.
- ATILF (2004): *Trésor de la Langue Française informatisé*. ATILF – CNRS & Université de Lorraine. [En línia: <http://atilf.atilf.fr/>. Consulta octubre 2020].
- BIBILONI, Gabriel (2016): *El català de Mallorca. La fonètica*. Palma: Lleonard Muntaner, Editor.
- BONNÍN VALLS, Joan (2001): *Mals-noms (apodos) de chuetas (d'es carrer)*. Palma, 17 de juliol de 2001. [En línia: <http://lminatgepico.com/malnom-s-xuetes/>. Consulta setembre 2020].
- CALVIÑO, Celso; JAUME, Francesc; JAUME, Joan, MUT, Franc i JULIÀ, Coloma [fotografies] (1996): «Llucmajorers a s'Aranjassa i Son Sunyer (IV)», a *Llucmajor de pinte en ample*, febrer, núm. 164: 29-31.
- CAMPINS LLEBRERS, Bernat; ORDINAS GARAU, Antoni; TRUYOLS SUREDA, Margalida i GOMILA PONS, Xavier (2007): *Les Illes Balears, poble a poble*. [Palma]: Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projectió Exterior de la Cultura de les Illes Balears (Conselleria d'Educació i Cultura, Govern de les Illes Balears).
- Vol. I: *Mallorca (Alaró – Llucmajor)*. Bernat Campins; Antoni Ordinas i Margalida Truyols.
- Vol. II: *Mallorca (Manacor – Vilafranca de Bonany)*. Bernat Campins; Antoni Ordinas i Margalida Truyols.
- Vol. III: *Menorca*. Xavier Gomila.
- Vol. IV: *Eivissa i Formentera*. Bernat Campins; Antoni Ordinas i Margalida Truyols.
- CANALS MORRO, PERE (2006): *S'Arenal que he viscut. Hotel Solimar: 50 anys*. Palma: Edicions Documenta Balear.
- (2010a): *S'Arenal que m'han contat. Hotel San Diego: 50 anys*. Palma: Edicions Documenta Balear.
- (2010b): «Alzamora Bisbal Jaume (Artà 27-10-1927) i la revista S'unió de s'Arenal», maig, núm. 272: 5-6.
- (2013): *S'Arenal – Can Pastilla – Platja de Palma. Hotel Ayrón Park: 50 anys*. S'Arenal: Autoedició.
- CANUTO BAUÇÀ, Francesc; ESTELRICH COSTA, Josep; FONT ROIG, Joan; MORATINOS JAUME, Joan; SASTRE JUAN, Mateu (1996): *Els malnoms de Sant Joan. Segles XIV-XX*. Palma: Teranyines. Col·lectiu per a la recerca històrica santjoanera.
- CAPELLÀ FORNÉS, Llorenç (1989): *Diccionari Vermell*. Palma: Editorial Moll.

- CARRIÓ TRUJILLANO, Bartomeu (2017a): «Eixida de recerca pel Pla de Sant Jordi. Es PiHlarí», al blog *Viure la història*. [En línia: <https://blocs.mesvilaweb.cat/tomeucarrío1201/>. Consulta setembre 2020].
- (2017b): «Evolució sociopolítica al Pla de Sant Jordi a mitjan segle XX (1931-1970)», a *Jornades d'Estudis: el Pla de Sant Jordi*: 149-170. Sant Jordi, 27-28 de gener; es Coll d'en Rabassa, 3-4 de febrer de 2017. Palma: Ajuntament de Palma.
- (2018): «Guillem Gayà Bonet, Serro, i Maria Mulet Canyelles, Rius, durant la Guerra Civil i el primer franquisme a Mallorca. El PiHlarí i el Pla de Sant Jordi», al blog *Viure la història*. [En línia: <https://blocs.mesvilaweb.cat/tomeucarrío1201/>. Consulta setembre 2020].
- (2019): «Bernat Mas Mas i la resistència republicana dels trencadors de ses Cadenes al cop d'estat feixista a Mallorca», al blog *Viure la història*. [En línia: <https://blocs.mesvilaweb.cat/tomeucarrío1201/>. Consulta setembre 2020].
- CONTESTÍ SASTRE D'ESTHÀCAR, DAMIÀ (1992): «Vuit segles d'història, vuit fites», a *Miscel·lània d'homenatge a Sebastià Cardell i Tomàs*: 79-87. Lluçmajor: Edicions de Pinte en ample.
- CORBERA POU, Jaume (1984): «Toponímia del Pla de Sant Jordi (Mallorca)», a *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, núm. XV: 32-38.
- COROMINES VIGNEAX, Joan (1980-1991): *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, 9 vols. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- (1989-1997) [dir.]: *Onomasticon Cataloniae. Els noms de lloc i noms de persona de totes les terres de llengua catalana*, 8 vols (vol. I, *Toponímia antiga de les illes Balears*, conjuntament amb MASCARÓ PASSARIUS, Josep). Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- FERNÁNDEZ LEGIDO, Roberto; VALERO MARTÍ, Gaspar (2009): *Possessions de Palma. Història i arquitectura del terme de la ciutat*. Volum. II. Palma: J. J. de Olañeta, Editor.
- FILAE, S. A. (2016-2020): «Origine, étymologie, popularité de votre nom de famille». [En línia: <http://filae.com/nom-de-famille/>. Consulta octubre 2020].
- FONT, Catalina (1988): «Joan Clar, un enamorat dels treballs d'Arxiu», a *Lluçmajor de pinte en ample*, agost, núm. 88: 26.
- FONT OBRADOR, Bartomeu (1974): *Lluçmajor en los años de 1912 y 1913 (Artículos e informaciones del semanario «Lluçmajor»)*, a *Ferías de Lluçmajor 1974*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (1974): *Historia de Lluçmajor, Vol. II. El siglo XV*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (1975): *S'Arenal: Miscelánea histórica del caserío (1861-1930)*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor, a *Ferías de Lluçmajor 1975*: 5-62. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (1978): *Historia de Lluçmajor, Vol. III. El siglo XVI*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (1982): *Historia de Lluçmajor, Vol. IV. El siglo XVII*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (1995): *Historia de Lluçmajor, Vol. VI. El Siglo XIX*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (1999a): *Historia de Lluçmajor, Vol. VII (I). Primer tercio del siglo XX*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (1999b): *Historia de Lluçmajor, Vol. VIII (II). Primer tercio del siglo XX*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- GALIANA VEIRET (2013): *Es Cabo Loco. El glosador del Coll d'en Rabassa*. Palma: Lleonard Muntaner, Editor.
- (2019): *Malnoms des Coll d'en Rabassa. Recull i anecdotari*. Palma: Edicions Documenta Balear.

- GALMÉS RIERA, Antoni (1981): «Contarelles d'una pastera», a *S'Arenal de Mallorca*, febrer-març, núm. 1: 5; abril-maig, núm. 2: 10; juny, núm. 3: 8; setembre, núm. 6: 3; octubre, núm. 7: 3; novembre, núm. 8: 3; desembre, núm. 9: 4. També dins 1989: *Cultura Popular Mallorquina. Aplec de Pautes II*: 59-67. Manacor: Informacions Llevant, S. A.
- (1982): «Història de s'Arenal» o «Apunts històrics», a *S'Arenal de Mallorca*, gener, núm. 10: 4; febrer, núm. 11: 4; març, núm. 12: 4; abril, núm. 13: 4; maig, núm. 14: 4.
- (1988a): «La mar i s'Arenal», a *S'unió de s'Arenal*, febrer, núm. 1: 7.
- (1988b): «La Punta de S'Orenol», a *S'unió de s'Arenal*, març, núm. 2: 14-15.
- (1988c): «Es carrer de Sant Cristòfol», a *S'unió de s'Arenal*, maig, núm. 4: 5.
- GINARD FÉRON, David (2020): *Ateu Martí (1889-1936). Anticlericalisme i compromís republicà*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- GRIMALT GELABERT, Miquel (1985): *La població dins l'espai del Pla de Sant Jordi (Mallorca)*. Memòria de Llicenciatura dirigida per Pere Antoni Salvà Tomàs. Palma. Departament de Geografia. Facultat de Filosofia i Lletres. Universitat de les Illes Balears.
- GUAL, Jaume (1986): *Façanes de les botigues de Palma*. Palma: Ajuntament de Palma.
- GUASP CERDÀ, Sebastià (1975): *Monografia del templo dedicado a Ntra. Sra. de la Lactancia, a Ferias de Lluchmajor 1975*: 63-101. Llucmajor: Ajuntament de Llucmajor.
- GUASP POL, Eva maria (2005): *Els malnoms de Consell*. Pollença: El Gall, Editor.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1999): *Aplicació al català dels principis de transcripció de l'Associació Fonètica Internacional*. Edició de l'opuscle a cura de Joaquim Rafel, membre de l'Institut d'Estudis Catalans. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1999-2017): *Nomenclàtor Toponímic de les Illes Balears*. [En línia: <http://notib.recerca.iec.cat/>. Consulta setembre i octubre 2020].
- (2018): *Regles d'ús de les majúscules i les minúscules*. Versió 4, 26 de juliol de 2018. [En línia: http://criteria.espais.iec.cat/files/2018/08/3-1-2_Regles-de-maj%C3%Bascules-i-min%C3%Bascules-amb-%C3%Adndex_04.pdf. Consulta setembre 2020].
- (2007-2019): *Diccionari de la llengua catalana*. [Edició en línia (DIEC2): <http://dlc.iec.cat/>. Consulta setembre i octubre 2020].
- (2016a): *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (2016b): *Transcripció i normativització toponímica. Nomenclàtor toponímic de les Illes Balears*. Text aprovat per la Secció Filològica en les reunions plenàries del 13 de maig i de l'1 de juliol de 2016. [En línia: http://www.iec.cat/llengua/documents/transcr_i_normat_topon_IB_Acord_SF.pdf. Consulta setembre 2020].
- (2017): *Ortografia catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- JOAN FLORIT, Mateu (1981a): «Els mes vells del poble», a *S'Arenal de Mallorca*, núm. 4: 4.
- (1981b): «Homes de S'Arenal. Francesc Tomas i Rigo», a *S'Arenal de Mallorca*, núm. 4: 9.
- LLABRÉS RAMIS, Joan; VALLESPER SOLER, Jordi (1984): *Els nostres arts i oficis d'antany*, V. Palma: Estudis Monogràfics del Museu Arqueològic de la Porciúncula.
- LLINÀS LLODRÀ, Onofre; ALZAMORA BISBAL, Jaume (1999): «Donya Magdalena Cardell Vidal. Nova centenària a S'Arenal», a *S'unió de s'Arenal*, octubre, núm. 151: 26-27.
- MARTÍN RIMADA, Margalida (2010): *L'Abans de Llucmajor. Recull gràfic 1875-1970*. El Papiol (Baix Llobregat): Editorial Efadós.
- MARTORELL PAQUIER, Dídac (2017a): «Els dimonis de s'Arenal, es Coll d'en Rabassa, es Pillarí, ses Cadenes i Sant Jordi. Història i descripció», a *1 Jornades d'Estudis: el Pla de Sant Jordi*: 197-

220. Sant Jordi, 27-28 de gener; es Coll d'en Rabassa, 3-4 de febrer de 2017. Palma: Ajuntament de Palma.
- (2017b): «Platja de Palma: topònim franquista. La toponímia major dels barris i pobles de s'Arenal», a *I Jornades d'Estudis: el Pla de Sant Jordi*: 297-322. Sant Jordi, 27 i 28 de gener; es Coll d'en Rabassa, 3 i 4 de febrer de 2017. Palma: Ajuntament de Palma.
- (2018a): *El Cançoner de Pau Rander: Edició, estudi i contextualització*. Memòria del Treball de Fi de Grau. Grau de Llengua i Literatura Catalanes, any acadèmic 2017-2018. Universitat de les Illes Balears, Departament de Filologia Catalana i Lingüística General. Tutor: Jaume Guiscafrè Danús.
- (2018b): «La festa del Pedal a s'Arenal (1916-1918). Un esdeveniment de gran magnitud», a *I Jornades d'Estudis Locals de Lluçmajor, Vol. II*: 781-807. Lluçmajor, 10 i 11 de novembre de 2017. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (2019a): «La Festa del Pedal a s'Arenal (1916-1918). Les edicions de 1917 i 1918», a *II Jornades d'Estudis Locals de Lluçmajor*: 231-276. Lluçmajor, 9 i 10 de novembre de 2018. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor.
- (2019b): «Els orgues de mestre Bernat 'Porrerenc'. Notes sobre la música i el ball as Piñlarí (Mallorca) a les dècades de 1930, 1940 i 1950», a *Revista Caramella*, núm. 41 (Juliol-desembre 2019): 66-71. Prats de Lluçanès: Associació Caramella.
- ([s. a. 1]): «La toponímia urbana interior de Son Sunyer (el Piñlarí i les Cadenes): història i etimologies populars», a *XXVIII Jornada d'Antroponímia i Toponímia*. Valldemossa, 5 d'octubre de 2018. Universitat de les Illes Balears (Servei Lingüístic). [Pendent de publicació].
- ([s. a. 2]): «El cafè i fonda de Ca na Grina de s'Arenal (1910-1964) i Gabriel Servera Cardell: cartes des de la presó de Bellver durant la Guerra Civil», a *III Jornades d'Estudis Locals de Lluçmajor*. Lluçmajor, 29 i 30 de novembre de 2019. [Pendent de publicació].
- MARTORELL PAQUIER, Dídac; TRUJILLO HERNÁNDEZ, Omar ([s. a.]): «Els topònims de s'Arenal sorgits arran del boom turístic i la nova toponímia», a *XXIX Jornada d'Antroponímia i Toponímia*. Algaida, 4 d'octubre de 2019. Universitat de les Illes Balears (Servei Lingüístic). [Pendent de publicació].
- MAS, Jaume (2020): «Ciutat Jardí: un projecte urbanístic fracassat», al blog *Les Finestres del Temps*. [En línia: <https://lesfinestresdeltemps.blogspot.com/2020/09/ciutat-jardi-un-projecte-urbanistic.html>. Consulta setembre 2020].
- MAS MIRALLES, Guillem; MATEU SOCÍAS, Mateu (2001): *La Guerra Civil a Montuiri. L'esclafit de la crispació*. Palma: Edicions Documenta Balear.
- MASCARÓ, Joan i RAFEL FONTANALS, Joaquim (1981): «La ɣ intervocàlica baleàrica», a *Randa*, núm. 11: 37-44. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- MASCARÓ PASSARIUS, Josep (1987): *Corpus de Toponímia de Mallorca*. 10 toms. 1a edició (1962-1967), 6 toms. Palma, «Promocions» Divisió comercial G. A.
- MIRALLES MONSERRAT, Joan (1980): «Normes per a l'aplec i l'estudi dels malnoms», a *Butlletí interior de la Societat d'Onomàstica*, núm 1: 29-37. V Col·loqui de Vic (1980).
- (1996): «Els malnoms», a *Onomàstica i literatura*: 17-31. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2003): «Normes per a l'aplec i l'estudi dels malnoms», a *Estudis d'onomàstica*: 85-97. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

- MOLL CASASNOVAS, Francesc de Borja (2006): *Els llinatges catalans*, a *Obres completes de Francesc de Borja Moll, Volum. III. Estudis dialectals i onomàstics*: 157-510. 1a edició (1952); 2a edició ampliada (1982). Palma: Editorial Moll.
- MOREU-REY, Enric (1980): «Reflexions sobre malnoms de Mallorca, Menorca i Eivissa», a *Randa*, núm. 10: 51-61. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- (1981): *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*. Barcelona: Editorial Millà.
- MOREY RABASSA, Jaume (1989): «Pregó de les Festes de ses Cadenes, a càrrec de Jaume Morei i Rabassa», a *S'Arenal de Mallorca*, 15 d'agost, núm. 177: 9-11.
- OLIVER MAURA PELÍN, Jaume (1996): *Memòries (1923-1993)*. Palma: Autoedició.
- (1997): *Malnoms de Llucmajor d'ahir i d'avui*. [Lloc i editorial desconeguts].
- ORDINAS GARAU, Antoni (2001): *Geografia i toponímia a les Illes Balears. La terminologia geogràfica en els noms de lloc*. Palma: Editorial Moll.
- POL MARCÚS, Antoni (2001): *Antroponímia de Binissalem*. Binissalem: Ajuntament de Binissalem, Regidoria d'Educació i Cultura.
- ORIOL CARAZO, Carme (2002): *Introducció a l'etnopoètica. Teoria i formes del folklore en la cultura catalana*. Valls: Cossetània Edicions.
- PIANIGIANI, Ottorino (1907-1926): *Vocabolario Etimologico della Lingua Italiana*, digitalitzat per Francesco Bonomi (2004-2008). [En línia: <http://etimo.it/>. Consulta octubre 2020].
- PONS BISQUERRA, Lita (2002a): «Dones Emprenedores. Antònia Salvá Sastre», a *S'unió de s'Arenal*, febrer, núm. 179: 9-10.
- (2002b): «Un des darrers pagesos de s'Arenal», a *S'unió de s'Arenal*, abril, núm. 181: 15.
- QUETGLAS, Damià (1986): «Un remolí de mort a les pedreres. S'Arenal – Coll d'en Rebassa», a *Balears*, 10 d'agost de 1986.
- RAMIS DE PLANDOLIT, Esperança (1997): *Malnoms de Selva*. Palma: Ajuntament de Selva.
- RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1997): *Malnoms a Llorito. Segles XIV-XX. Àlies. Estratègies de nominació comunitària*. Binissalem: Di7 Edició.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2014): *Diccionario de la lengua española*, 23a edició. [En línia: <http://dle.rae.es>. Consulta setembre i octubre 2020].
- RECASENS VIVES, Daniel (1996): *Fonètica descriptiva del català. (Assaig de caracterització de la pronúncia del vocalisme i consonantisme del català al segle XX)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- RIERA SORELL, Gabriel (1991): *Crònica d'un presoner mallorquí als camps de concentració (1936-1942)*. Palma: El Tall Editorial.
- RIPOLL PERELLÓ, Maribel (2003): «Els malnoms d'Esporles: històries de la quotidianitat», a *Curs (Coneixements, usos i representacions socials de la llengua catalana)*, núm. 7: 25-250. Palma: Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears. [En línia: <https://www.uib.cat/depart/dfc/gresib/curs/2013/malnomsripoll.pdf>. Consulta setembre 2020].
- ROSSELLÓ BORDOY, Guillem (1962): «Excavaciones en la necrópolis de cuevas artificiales de So'n Sunyer (Palma de Mallorca)», a *Excavaciones arqueológicas en España*, núm. 14. Madrid: Ministerio de Educación Nacional. Dirección General de Bellas Artes. Servicio Nacional de Excavaciones Arqueológicas.
- ROSSELLÓ MESQUIDA, Miquel (2015): *Els malnoms felanitxers contemporanis*, Memòria del Treball de Fi de Grau, any acadèmic 2014-2015. Universitat de les Illes Balears, Departament de Filologia Catalana i Lingüística General. Tutor: Joan Miralles Monserrat. [En línia:

<https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/1528/TFG%20Miquel%20Rossell%C3%B3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Consulta setembre 2020].

ROSSELLÓ VERGER, Vicenç Maria (2000): «El prat de Sant Jordi (Mallorca) i la seva dessecació», a *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 50, vol. xv: 119-193. [En línia: <https://www.raco.cat/index.php/TreballsSCGeografia/article/view/10070>. Consulta octubre 2020].

— (2018): *Rèquiem per als molins aiguaders de Mallorca*. Palma: Lleonard Muntaner, Editor.

RUBÍ SASTRE, Maria Magdalena (2013): «Malnoms collectius i dites populars dels pobles del Pla de Mallorca», a *XXIV Jornada d'Antroponímia i Toponímia. VI Seminari de metodologia en toponímia i normalització lingüística*: 139-147. Petra, 26 de març de 2011. Palma: Universitat de les Illes Balears (Servei Lingüístic).

SBERT BARCELÓ, Bartomeu (1981): «Club Nàutic S'Arenal (II)», a *S'Arenal de Mallorca*, juny, núm. 3: 10.

— (2002): «Mossén Tomàs Monserrat Ginard», a *S'unió de s'Arenal*, març, núm. 180: 7.

SERVERA GARCÍAS, Bartomeu; TOMÀS GARCÍAS, Maria (2002): «De la primera escuela que tuvo S'Arenal. Identificados los alumnos de la foto de ayer (Publicada en agosto 2001)», a *S'unió de s'Arenal*, febrer, núm. 179: 31.

SOLÀ CORTASSA, Joan; LLORET, Maria Rosa; MASCARÓ, Joan i PÉREZ SALDANYA, Manuel [dir.] (2002): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 1. *Introducció. Fonètica i fonologia. Morfologia*. Barcelona: Editorial Empúries.

TORRES SIQUIER, Catalina; AMENGUAL CAPÓ, Maria de Lluc; FERRÀ-PONÇ, Damià (2003): «Els malnoms de Búger», a *II Jornades d'estudis locals de Búger, 2002*: 172-184. Búger: Ajuntament de Búger.

VALLESPÍR BALAGUER, Sebastià (1999): «Monument als trencadors», a *S'unió de s'Arenal*, octubre, núm. 151: 24.

VENY CLAR, Joan (1996): *Onomàstica i dialectologia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Revistes. Articles a revistes sense signar-ne l'autoria.

S'unió de s'Arenal

— (1992): «Nuestra portada», desembre, núm. 68: 4.

— (1997): «Trencadors difunts», agost, núm. 126: 27.

— (1998): «El mes pasado se cumplieron los 60 años de un gran desastre para Mallorca: el hundimiento del crucero Baleares», abril, núm. 134: 27.

— (2001): «La foto de ayer», setembre, núm. 174: 4.

— (2002): «Necrológicas. Margarita Tomás Salvá. Mateo Ferrer Puyol», setembre, núm. 186: 4.

— (2002): «Las fotos de ayer. Grupo de areners en 1954. En Pep des Lido», setembre, núm. 186: 21.

— (2002): «La foto de ayer», setembre, núm. 186: 24.

Sa Gúbia. Agrupament Escolta Sant Xesc. Es Pillarí

— (1983): «El nostro poble» [Entrevista a Joan Salvà], març, núm. 3: 12.

— (1983): «Cròniques d'un poble II», desembre, núm. 4: 15-16.

— (1984): «Cròniques d'un poble III», març, núm. 5: s/n.

Pregons de les Festes de Sant Cristòfol (PFSC). Per facilitar-ne la consulta, els ordenam per any de pregó. Tots ells editats per l'Ajuntament de Lluçmajor. Els pregons dels anys 1985, 1986, 1988, 1991, 1996, 2002, 2004 i 2012 s'han consultat, però no se n'ha extret cap informació per al treball.

- (1984): GALMÉS RIERA, Antoni: *Quatre pinzellades de s'Arenal, temps enrera*. Lluçmajor: 1985.
- (1987): FONT OBRADOR, Bartomeu: *Quan S'Arenal era S'Arenal*. Lluçmajor: 1988.
- (1988): OLIVER JAUME, Jaume: *S'Arenal: espai i cultura*. Lluçmajor: 1989.
- (1989): SBERT BARCELÓ, Bartomeu: *La transformació moderna de s'Arenal*. Lluçmajor: 1990.
- (1992): MONSERRAT PASTOR, Mateu: [Sense títol]. Lluçmajor: 1993.
- (1993): RATTIER NADAL, M. Teresa: [Sense títol]. Lluçmajor: 1994.
- (1994): LLABRÉS RAMIS, Joan: [Sense títol]. Lluçmajor: 1995.
- (1995): GOMILA VALLESPÍ, Bartomeu: *Les meves vivències a S'Arenal (1967-1982)*. Lluçmajor: 1996.
- (1997): SALVÀ TOMÀS, Pere Antoni: *La demografia de s'Arenal de Lluçmajor: d'un poble de pescadors i trencadors a un centre turístic*. Lluçmajor: 1998.
- (1998): CONTESTÍ CARDELL, Miquel: *Vivències a S'Arenal*. Lluçmajor: 1999.
- (1999): VALLESPÍ BALAGUER, Sebastià: *L'escalfor de les festes*. Lluçmajor: 2000.
- (2000): LLINÀS LLODRÀ, Onofre: *S'Arenal en el record. Imatges perdudes del segle XX*. Lluçmajor: 2001.
- (2001): SALVÀ SASTRE, Antònia: *Una passejada pels comerços de s'Arenal (1940-1970)*. Lluçmajor: 2002.
- (2002): CRESPI COLL, Joan: *Presència de l'Església local dins la vida de s'Arenal a la dècada dels 50*. Lluçmajor: 2003.
- (2003): RIBOT MUNTANER, Miquel: *La tradició marinera de s'Arenal*. Lluçmajor: 2004.
- (2005): MUT CALAFELL, Antoni: *S'Arenal en les impressions d'un estiuejant fidel (1964-2005)*. Lluçmajor: 2006.
- (2006): VICH VERGER, Francisco: *Trencadors dels segles XIX i XX*. Lluçmajor: 2007.
- (2007): GARAU LLOMPART, Isabel: *El teixit associatiu en una vila preindustrial: Els trencadors de pedra, una elit emergent i autònoma*. Lluçmajor: 2008.
- (2008): SBERT GARAU, Miquel: *S'Arenal, penombra als (meus) paradisos perduts*. Lluçmajor: 2009.
- (2010): JORDI PASTOR, Antoni: *Sales de festa i ambient de vespre a s'Arenal*. Lluçmajor: 2011.
- (2011): CANALS MORRO, Pere: *Ciclisme, ciclistes i bicicletes a s'Arenal. Retrospectiva vista per la família Canals*. Lluçmajor: 2012.
- (2014): FERRE POMAR, Joan; LLINÀS MATEU, Joan: *Les festes de s'Arenal*. Lluçmajor: 2015.
- (2015): SBERT BARCELÓ, Bartomeu: *Pinzellades dels trenta pregons de festes de Sant Cristòfol de s'Arenal (1984-2015)*. Lluçmajor: 2016.
- (2016): *La música lleugera a s'Arenal. Els anys seixanta i setanta, i recordant el 1916*. Lluçmajor: 2017.
- (2017): TOMÀS RAMIS, Pau: *S'Arenal durant la II República. Una visió municipal*. Lluçmajor: 2018.
- (2018): MARTORELL PAQUIER, Dídac: *Margarita Leclerc i la revista Concepción Arenal. José Ruiz Rodríguez i s'Arenal (1927-1931)*. Lluçmajor: 2019.

— (2019): TORTELL FRONTERA, Miquel Àngel: *La revolta dels trencadors de les Cadenes*. Lluçmajor: 2020.

Articles d'Onofre Llinàs Llodrà. Columnes «S'Arenal d'ahir», «Estampas» i altres. Tots ells publicats a *S'unió de s'Arenal* entre el 1991 i el 2004. S'han consultat tots, dels quals n'hem extret malnoms de la majoria.³⁹

1991

- «Quin temps aquell... Memoria y comentario. El futbol Club Arenal... ayer», agost, núm. 52: 19.
- «Quin temps aquell. Aquel verano del... 47. Memoria – comentario», setembre, núm. 53: 20.
- «P A Z...¿Precursora de S'Unió de S'Arenal?», desembre, núm. 56: 11.

1992

- «Los pequeños molinos de viento», febrer, núm. 58: 6-7.
- «Aquella fàbrica de cartón», març, núm. 59: 13.
- «Una semana santa retrospectiva», abril, núm. 60: 14.
- «Es molí», maig, núm. 61: 23.
- «Fin de curso», juliol, núm. 63: 8.
- «Can Pou. 1912-1992», agost, núm. 64: 5.
- «A “ses Cadenes”... Con nostalgia», setembre, núm. 65: 14.
- «Aquellos famosos y queridos patrones. “es patró Bernadí”», octubre, núm. 66: 8.
- «El tranvía Arenal (Referencia histórica y datos concretos)», novembre, núm. 67: 12.
- «Los cafés en el Arenal del 42», desembre, núm. 68: 14.

1993

- «“Son Rigo” (Un vago recuerdo de lo que fue)», gener, núm. 69: 34.
- «Aquellos famosos y queridos patrones. “Es patró Morrut”», febrer, núm. 70: 8.
- «“Las casas dels Republicans”. Pequeña historia de su final», març, núm. 71: 17.
- «“S'hort de Can Alegria”. Cualquier tiempo pasado fue mejor», abril, núm. 72: 5.
- «“El club de fútbol” (Rememorando sus principios)», maig, núm. 73: 20.
- «“Can Riutort” (Memoria – comentario)», juny, núm. 74: 44 i 31.
- «La estación del tren (Memoria – comentario)», juliol, núm. 75: 5-6.
- «El primer autobús, el primer taxi», setembre, núm. 77: 6.
- «Bartolomé Clar “Goixet”. Caminero», octubre, núm. 78: 12.
- «Las pequeñas canteras», desembre, núm. 80: 13.

1994

39 Els que han quedat al marge d'aquest treball, i que completen els treballs d'Onofre Llinàs, són els següents: (1993) «Aquel entorno de la capilla», agost, núm. 76: 7; (1994) «La Fiesta del Pedal. Memoria-comentario y un secreto», novembre, núm. 92: 15; (1996) «La agencia de transportes Solivellas. Recordando sus vicisitudes», març, núm. 109: 12; (1996) «Es pou d'en Vaquer, es pou de sa Torre. Llegaremos a saber donde estaba», maig, núm. 111: 20; (1997) «Can Moner. (Mientras haya quien te recuerde, vivirás)», octubre, núm. 128: 11; (1998) «Sor Fausta», juliol, núm. 137: 13; (1999) «En Juanito», març, núm. 145: 16; (2000) «Hace casi cuarenta años...», desembre, núm. 165: 13; (2002) «Rafel Sampol – Rosa Barceló. Una familia numerosa», abril, núm. 181: 21; (2002) «El ferrocarril. Todo empezó en mayo 1907...», juny, núm. 183: 9; (2003) «Escritores en Mallorca. Francis Clifford», setembre, núm. 198: 7; (2003) «La mina perdida», octubre, núm. 199: 39; (2003) «Estampas 29. Can Pou», octubre, núm. 199: 61.

- «La Plaza Reina María Cristina», gener, núm 81: 17.
- «Mateo de “Mandia”, caragoler. Personaje de “rondalla”», febrer, núm. 82: 5.
- «Las primeras galeras y... “en Toni de s’ase”», març, núm. 83: 11.
- «Los refugios», maig, núm. 85: 7.
- «“Madò Clareta”. Misteriosa curandera», juliol, núm. 87: 5.
- «Sobre la exposició de fotografias antiguas», agost, núm. 88: 33.
- «Can Mataró, Can Ordinas, Can Rovira, Can Ateo, Can Muntaner...», setembre, núm. 89: 5-6.

1995

- «La primera boda y camí de “Ca na Gabriela”», gener, núm. 94: 6.
- «Foto merecedora de comentario», març, núm. 96: 13.
- «El San Pedro de marés», maig, núm. 98: 5.
- «“Son Verí d’Abaix”. Tiempos de esplendor», juny, núm. 99: 34.
- «Recordando la peña “Fiesta brava”», juliol, núm. 100: 7.
- 9. 102. 4. «Orígenes de la urbanización Bellavista. Recordando con don Manolo Vives», setembre, núm. 102: 4.
- «Enderrocat años 40», octubre, núm. 103: 16.
- «La barriada de mi niñez (1930-1940). Los vecinos que la conformaban», octubre, núm. 104: 85-86.
- «El primer aljibe», noviembre, núm. 105: 13.
- «Recordando la fabrica de pimentón. Homenaje a una gran señora», diciembre, núm. 106: 15.

1996

- «Centenario de la Capilla. El púlpito desaparecido», juny, núm. 112: 10.
- «En Juan de sa Plaça. Memoria de un Cantero-Artista-Escultor», juliol, núm. 113: 19.
- «La casa d’es Govern. Un recuerdo antes que desaparezca», agost, núm. 114: 19.
- «Aquel entorno de s’Arenal. Mención para “Can Montes”», octubre, núm. 116: 6.
- «Las primeras aserradoras de marés», noviembre, núm. 117: 6.

1997

- «Las Hermanas de la Caridad en s’Arenal. Breve referencia de sus principios», gener, núm. 119: 11.
- «Sobre el homenaje y monumento a los canteros. Primera relación», febrer, núm. 120: 7.
- «Sobre el homenaje y monumento a los canteros. [Segona relació]», març, núm. 121: 11.
- «Las Hermanas de la Caridad en s’Arenal (II). Breve referencia a sus principios», març, núm. 121: 16.
- «Sobre el homenaje y monumento a los canteros. Tercera relación», abril, núm. 122: 14.
- «Breves notas nostálgicas» (sobre trencadors), abril, núm. 122: 17.
- «Sobre el homenaje y monumento a los canteros. Cuarta relación», maig, núm. 123: 10.
- «En Bon-Jesús i na Bon-Jesusa», maig, núm. 123: 16.
- «Sobre el homenaje y monumento a los canteros. Quinta relación», juny, núm. 124: 10.
- «Hotel Acapulco Playa “Mon Amour”», juny, núm. 124: 16.
- «Las casas de “Son Cormet”. Conserévenlas “Forever”», juliol, núm. 125: 18.
- «Mestre Andreu de ses màquines, un vecino de ayer», agost, núm. 126: 14.

- «La Escuela Nacional Mixta. 1935», setembre, núm. 127: 14.
- «Fe de erratas. Escuela Pública año 1935» (Redacció?), octubre, núm. 128: 22.
- «La iglesia de nuestra señora de los ángeles (ses Cadenes)», noviembre, núm. 129: 13.

1998

- «50 años del primer “souvenir”», gener, núm. 131: 29.
- «Ses Escoles Graduades», febrer, núm. 132: 34.
- «Can Pedro», març, núm. 133: 18-19.
- «S’escola cantorum. 65 años de aquel primer coro», abril, núm. 134: 12.
- «El hundimiento del Crucero Baleares», abril, núm. 134: 27.
- «Aquellos famosos y queridos patronos», maig, núm. 135: 12.
- «Aquellos inolvidables y queridos patronos. El “Patró Gallinas”», juny, núm. 136: 13.
- «La oficina de Correos. Breve resumen de su historia», setembre, núm. 139: 19.
- «En Bernat de sa Cova», octubre, núm. 140: 11.
- «Madò Coloma Abrines “Solera”», noviembre, núm. 141: 24.

1999

- «El primer teléfono», gener, núm. 143: 7.
- «Sa plaça dels Nins», febrer, núm. 144: 17.
- «Tiempo de comuniones. Quan guàtleres i terroles...», maig, núm. 147: 4.
- «Cueva de la estación», juny, núm. 148: 6.
- «La bodega Clar», juliol, núm. 149: 22.
- «El club deportivo llucmajorens, el club deportivo Arenal», agost-setembre, núm. 150: 13.
- «Sa Coixa Vilara», octubre, núm. 151: 44.
- «Mestre Jordi Cabrer (Breve biografía de un hombre popular)», noviembre, núm. 152: 18.
- «Antigua crónica de navidad», diciembre, núm. 153: 13.

2000

- «Rafael Dorado Pou. Historia de una vocación», gener, núm. 154: 6.
- «L’amon Pau Oliver. En Magí. Na Francisca... Una familia pionera», febrer, núm. 155: 9.
- «Santiago Roig Pardo. Un català arenalé», març, núm. 156: 10.
- «El campanario abatido», maig, núm. 158: 14.
- «Colegio Hermanas de la Caridad», agost, núm. 161: 12.
- «Un día de Santa Cándida con susto», setembre, núm. 162: 53.
- «Mateo “Ateo” Matí Miquel», octubre, núm. 163: 39.
- [Sense títol. Fotografia d’alumnes de l’escola de monges], núm. 163: 52-53.
- «Glosas cadaneras», noviembre, núm. 164: 13.

2001

- «Las Cadenas de Ayer», núm. 166: 20.
- «Els tres reis d’orient», febrer, núm. 167: 15.
- «Estampas 1. Els Carboners», febrer, núm. 167: 17.
- «Estampas 2. Can Restes», març, núm. 168: 13.
- «125 anys del tren a Mallorca», març, núm. 168: 20.

- «Estampas 3. Es Caminer», abril, núm. 169: 30.
- «Estampas 4. Es Municipal», maig, núm. 170: 5.
- «Estampas 5. Mestre Picapedrer», juny, núm. 171: 7.
- «Es bous de Ca'n Verdera», juny, núm. 171: 11.
- «Estampas 6. D'es Molí», juliol, núm. 172: 31.
- «Estampas 7. Can Pep Martí», agost, núm. 173: 26.
- «“El Crimen de sa pedrisa” y la lechuza intimidadora», agost, núm. 173: 30.
- «Estampas 8. Carrabiner», setembre, núm. 174: 15.
- «Estampas 9. [Pep *Baster* i Margalida *Vella*]», octubre, núm. 175: 4.
- «La senyora Magdalena Cardell Vidal. Cent dos anys», octubre, núm. 175: 7.
- «Estampas 10. Can Alegria», novembre, núm. 176: 9.
- «S'hort de Can Lluent. Un nombre – dos parcelas», novembre, núm. 176: 35.
- «Estampas 9 [11]. Guarda jurat», desembre, núm. 177: 4.

2002

- «Estampas 12. Hortolans», gener, núm. 178: 31.
- «Estampas 13. Patró Mariner», febrer, núm. 179: 7
- «Estampas 14. Ca na Grina», març, núm. 180: 9.
- «Estampas 14 [15]. Pagesos», abril, núm. 181: 7.
- «Estampas 16. En Canals», maig, núm. 182: 24.
- «Estampas 17. Cantiners», juny, núm. 183: 23.
- «Estampas 18. Fuster», juliol, núm. 184: 28.
- «Estampas 19. Sabaters», agost, núm. 185: 24.
- «Actualidad. La virgen de la estación. Historia y Reencuentro», setembre, núm. 186: 6.
- «Estampas 20. Trencadors», setembre, núm. 186: 23.
- «La família Mora-Durán. Un siglo de historia», octubre, núm. 187: 19.
- «Estampas 21. Barber», octubre, núm. 187: 33.
- «Actualidad. Francisco Vich Verger. Modelo de tesón, trabajo y gusto», octubre, núm. 187: 65.
- «Can Caragol. Una família bien arraigada a s'Arenal», novembre, núm. 188: 5.
- «Estampas 22. Bodega Clar», novembre, núm. 188: 26.
- «Estampas 23. Posaders», desembre, núm. 189: 4.
- «Colegio hermanas de la caridad. Recuerdo enmarcado», desembre, núm. 189: 9.

2003

- «El calendario del Ayuntamiento de Lluçmajor», gener, núm. 190: 30.
- «Estampas 24. Agustí des Forn», març, núm. 192: 4.
- «Els “Pastilla”. Primeras familias arenaleras», març, núm. 192: 20.
- «Estampas 25. Merris-Bessona», abril, núm. 193: 4.
- «“Petres” y “Petreras” en s'Arenal de 1930-1940», núm. 193: 44.
- «Estampas 26. Can Pedro», maig, núm. 194: 4.
- «Isabel Garau Cantallops. Una abuela centenaria», maig, núm. 194: 35.
- «Estampas 27. En Mateu Prim», juny, núm. 195: 4.
- «La escalera de “Son Grauet”», juny, núm. 195: 19.
- «Estampas 28. En Capaller» i «Foto de ayer», juliol, núm. 196: 4.

- «Año 1956. Foto enmarcada», juliol, núm. 196: 15.
- «Cena con sorpresa», agost, núm. 197: 30.
- «Estampas 31. En Macià “Mates”», novembre, núm. 200: 4.
- «Estampas 32. En “Denix”», desembre, núm. 201: 7.
- «Recordatorios», desembre, núm. 201: 32.

2004

- «La calle General Mola (Hoy Berga)», desembre, núm. 213: 27-28.

Documents d'arxiu

Arxiu particular de Pau Tomàs Salvà *Rander o de Bonança*

- [Àlbum d'esqueles de familiars i d'amistats principalment de Son Sunyer], anys 1930-2016.

Arxiu particular de Francesc Vich Verger *de ca madò Salvana*

- [Recull de noms i malnoms dels trencadors de marès que han treballat a s'Arenal, ses Cadenes i es Pillarí], 2004-2006.

Arxiu Municipal de Palma

- Llibre d'actes de l'Ajuntament de Palma de 1770. AH-2096/1.

[En línia: https://pmi.palmademallorca.es/arxiu/actes/actes_1718_1835/. Consulta octubre 2020].

- Cens Electoral de Població 1934.

- Cens Electoral de Població 1955.

Annex. Reculls de noms, cognoms i malnoms de s'Arenal i Son Sunyer

Presentam, a les pàgines que venen a continuació, les replegues de l'apartat «2.2. Les fonts: documentació escrita i oral» amb les solucions ortogràfiques originals, però regularitzant-ne els criteris ortotipogràfics: noms i cognoms en lletres rodones, malnoms en cursiva, i ús de majúscules i minúscules com a la resta del treball.

S'unió de s'Arenal (1997): 91 antropònims, p. 368-369.

Sebastià Vallespir Balaguer (1999): 114 antropònims, p. 370-371.

Francesc Vich Verger (2004-2006): 325 antropònims, p. 372-376.

Jaume Clar Monserrat (2013): 221 antropònims, p. 377-378.

Pau Tomàs Salvà (2016): 300 antropònims, p. 379-383.

Total: **1051** entrades.

Trencadors difunts

S'UNIO DE S'ARENAL

J. Guasp Torrens <i>Pastilla</i>	R. Guasp Torrens <i>Pastilla</i>
Toni Moragues <i>Petré</i>	Sebastià Tomàs <i>Gatleta</i>
Francesc Tomàs <i>Gatleta</i>	Guiem Tomàs <i>Gatleta</i>
Tomeu Obrador <i>Botera</i>	Tomeu <i>Parrina</i>
Andreu Galmés <i>Gall</i>	<i>Mestre Flauta</i>
Biel Tomàs <i>Bielet</i>	Baltasar Ferrer <i>Prim</i>
Maties Salvà <i>Casetes</i>	Toni Nadal Morlà <i>Capità</i>
P. Nadal Morlà <i>Capità</i>	Llorens Coll <i>Caragol</i>
Lluc Tomàs Salvà <i>Vei</i>	Miquel Mas <i>pare Maria Mas</i>
F. Tomàs Rigo <i>Xisquet</i>	G. Amengual <i>Verdera</i>
B. Rigo Bover <i>Mahonés</i>	F. Xisquet <i>Inquero</i>
Joan Santandreu <i>Petré</i>	M. Santandreu <i>Petré</i>
Joan Ramis <i>Dama</i>	Julià Garau <i>Ganones</i>
Llorens Garau <i>Ganones</i>	Miquel Contest[i] <i>Boronat</i>
J. Martí Llitrà <i>Pintó</i>	Joan Cerdà <i>Mut</i>
Antoni Cerdà <i>l'Orgue</i>	Jaume Caldentey <i>Brau</i>
Miquel Caldentey <i>Brau</i>	Nofre Llinàs <i>Nofret</i>
Miquel Llinàs <i>Parets</i>	Joan Llinàs <i>Manacorí</i>
Caparrot Poblé <i>Sabana</i>	Bartomeu Rigo <i>Mahonés</i>
Cristòfol <i>Porxchet</i>	Julià Julià <i>Porrerenc</i>
Antoni Molinas <i>Murero</i>	P. Quintana Coll <i>Morrut</i>
Joan Tomàs <i>Trompada</i>	Bernat <i>Coques</i>
Pep Marí <i>Vaca</i>	Pare M. Ferrer <i>Prima</i>
Monserrat <i>de ses Cadenes</i>	Pere Martí Vila <i>d'es Forn</i>
Quetglas <i>Murero</i>	M. Cantallops <i>Merrys</i>
Miquel <i>Campaner</i> (pare de na Maria)	<i>Jaumot</i>
Pere Alemany <i>Meló</i>	Jaume Clar <i>Reulla</i>
Maties (pare d'en Maties)	Francesc Clar <i>Denix</i>
Antoni Clar <i>Denix</i>	J. Balaguer <i>Murero</i>
Simó (pare de <i>Cas Sord</i>)	F. Taberner <i>Mónaco</i>
Guiem Mascaró <i>Mascaró</i>	Nofre Llinàs <i>Parets</i>
Llorens Mesquida <i>Madora</i>	Francesc <i>Inquero</i>
Veinat Florida Park <i>Pollenci</i>	M. Garcia Olivares <i>U. D. Arenal</i>

Joan Cantallops <i>Merrys</i>	Andreu Nicolau <i>Sorell</i>
A. Vicens Pons <i>Goiet</i>	Juan Riutort <i>H. Riutort</i>
P. Tomàs Taberner <i>Ribero</i>	Sebastià Garau <i>Capellé</i>
Miquel Munar	Pedro Roig Pons <i>Garbes</i>
Joan Florit <i>Entonces</i>	Miquel Munar <i>Munar</i>
V. Nicolau <i>de Can Tic-tac</i>	F. Valverde Garcia
Joan Rigo <i>es Mahonès</i>	P. Sancho <i>en Pere de ses Cadenes</i>
Gabriel Vich <i>d'es Fornet</i>	M. Ballester <i>Mestre Mateu</i>
Julià Salvà <i>Goixo</i>	S. Martí Vila <i>d'es Forn</i>
Biel Alemany <i>Meló</i>	P. Antoni Salvà <i>es Vei Cabana</i>
Toni Salvà <i>Cabana</i>	Benigno López <i>mestre López</i>
Biel Caldentey Ferrer	Nadal Caldentey Ferrer
A. Villena Peñafiel <i>Regador</i>	

Monument als trencadors
SEBASTIÀ VALLESPÍR BALAGUER

Pere Alemany <i>Meló</i>	Maties <i>pare d'en Maties</i>
Antoni Clar <i>Denix</i>	Simo <i>pare de cas Sord</i>
Guïem Mascaró <i>Mascaró</i>	Llorenç Mesquida <i>Madora</i>
Manuel García <i>UD Arenal</i>	Andreu Nicolau <i>Sorell</i>
Joan Riutort <i>H. Riutort</i>	Sebastià Garau <i>Capelle</i>
Pedro Roig Pons <i>Garbes</i>	Miquel Munar <i>Munar</i>
Paco Valverde García	Pere Sancho <i>Pere de ses Cadenes</i>
Julià Garau <i>Canones</i>	Miquel Contestí <i>Boronat</i>
Joan Cerdà <i>Mut</i>	Jaume Caldentey <i>Brau</i>
Nofre Llinàs <i>Nofret</i>	Joan Llinàs <i>Manacorí</i>
Bartomeu Rigo <i>Mahonès</i>	Juan Julià <i>Porrerenc</i>
Pere Quintana Coll <i>Morrut</i>	Bernat <i>Coques</i>
Prima <i>pare de Maria Ferrer</i>	Joan Guasp Torrens <i>Pastilla</i>
Toni Moragues <i>Petre</i>	Francesc Tomás <i>Gatleta</i>
Tomeu Obrador <i>Botera</i>	Andreu Galmés <i>Gall</i>
Biel Tomás <i>Bielet</i>	Maties Salvà <i>Casetes</i>
Pedro Nadal <i>Capitá</i>	Llorens Coll <i>Caragol</i>
Pere Martí Vila <i>D'es Forn</i>	Miquel Cantallops <i>Merrys</i>
<i>Jaumot</i>	Jaume Clar <i>Reulla</i>
Francesc Clar <i>Denix</i>	Joan Balaguer Pascual <i>Murero</i>
Francesc Taberner <i>Monaco</i>	Nofre Llinàs <i>Parets</i>
Francesc <i>Inquero</i>	Joan Cantallops <i>Merrys</i>
Toni Vicens Pons <i>Goitet</i>	Pau Tomás Taberner <i>Ribero</i>
Miquel Munar	Vicens Nicolau <i>de can Tic-tac</i>
Joan Rigo <i>Es Mahonès</i>	Miquel Llinàs <i>Parets</i>
Caparrot Poble <i>Sabana</i>	Cristòfol <i>Porchet</i>
Antoni Molines <i>Murero</i>	Joan Tomás <i>Trompada</i>
Jose Mari <i>Vaca</i>	Monserrat <i>ses Cadenes</i>
Quetglas <i>Murero</i>	Miquel <i>Campaner</i>
Geroni Ferrer	Germans <i>Gerretes</i>
Jaume <i>Denix</i>	<i>Es Verderes</i>
Francesc Guasp <i>Pastilla</i>	Mestre Antoni <i>Cucota</i>
Mestre Bernat <i>Cony</i>	Joan <i>Reviu</i>

<i>Mestre Flauta</i>	Baltasar Ferrer <i>Prim</i>
Miquel Mas <i>Pare María Más</i>	Gabriel Amengual <i>Verdera</i>
Francisco Xisquet <i>Inquero</i>	Miquel Santandreu <i>Petre</i>
Joan Guasp <i>Pere Pastilles</i>	Rafel Guasp Torrens <i>Pastilla</i>
Sebastià Tomàs <i>Gatleta</i>	Guiem Tomás <i>Gatleta</i>
Tomeu <i>Parrina</i>	Francesc Guasp Torrens <i>Pastilla</i>
Toni Moragues <i>Petre</i>	Francesc Tomás <i>Gatleta</i>
Tomeu Obrador <i>Botera</i>	Andreu Galmés <i>Gall</i>
Biel Tomás <i>Bielet</i>	Maties Salvà <i>Casetes</i>
Pedro Nadal <i>Capitá</i>	Llorens Coll <i>Caragol</i>
Miquel Más <i>Pare María Más</i>	Gabriel Amengual <i>Verdera</i>
Francisco Xisquet <i>Inquero</i>	Miguel Santandreu <i>Petre</i>
Mateu Ballester <i>Mestre Mateu</i>	Sebastià Martí Vila <i>d'es Forn</i>
Pera Antoni Salvà <i>es Vei Cabana</i>	Benigno López <i>Mestre López</i>
Nadal Caldentey Ferrer	Toni Nadal Morlà <i>Capitá</i>
Joan Nadal <i>Capitá</i>	Lluc Tomás Salvà <i>Vei</i>
Francisco Tomás Rigo <i>Xisquet</i>	Bartomeu Rigo Bover <i>Mahones</i>
Joan Santandreu <i>Petre</i>	Gabriel Vich <i>d'es Fornet</i>
Julià Salvà <i>Goixo</i>	Biel Alemany <i>Meló</i>
Toni Salvà <i>Cabana</i>	Biel Caldentey Ferrer
Antonio Villena <i>Regador</i>	Familia d'es <i>Panses</i>
Benet <i>Raro</i>	<i>Perico Sans</i>
Joan <i>Cucota</i>	Sebastià <i>Nuu</i>
Joan Salva <i>Goixo</i>	

[Recull de noms, cognoms i malnoms dels trencadors de marès que han treballat a s'Arenal, ses Cadenes i es Píllari]

FRANCESC VICH VERGER

Primera llista

Antonio Servera Sureda ?	Andreu Barceló ? <i>es Ferrer</i>
Andreu Borrás Pol <i>Binisalamer</i>	Andreu Galmes Soler <i>Gall</i>
Andreu Nicolau Sorell <i>Sineuer</i>	Baltasar Ferrer ? <i>l'amo en Prim</i>
Baltasar Vich Torrijo <i>Mena</i>	Bernat Perello Fornes <i>es Mure</i>
Bernat Siquier Darder <i>es Siquiers</i>	Bernat Taberner ? <i>Figo</i>
Biel Alemany ? <i>Melo</i>	Biel Alemany ? <i>Melo Fill</i>
Biel Amengual ? <i>Paparrina</i>	Biel Amengual Oliver <i>Paparrina</i>
Biel Barcelo ? <i>es Ferre</i>	Biel Carbonell ? <i>es Mure</i>
Biel Llull Galmes ?	Biel Rebassa Alemany <i>Rebassa</i>
Biel Roig ? <i>Perico San</i>	Biel Sbert Socies <i>es Maones</i>
Biel Simo Barcelo <i>Sion</i>	Biel Siquier Darder <i>es Petrer</i>
Biel Torrens Llompart <i>es Pobler</i>	Biel Vich Salva <i>Mena</i>
Damia Coll Coll <i>Caragol</i>	Damia Jaume Tomàs <i>Monlleo</i>
Damia Martí ? <i>Alcudienc</i>	Francesc Campaner Munar <i>Campaner</i>
Francesc Clar Cardell <i>Denix</i>	Francesc Guasp ? <i>Pastilla</i>
Francesc Roig Pons <i>Garbes</i>	Francesc Tomas Grau <i>Maones</i>
Francesc Tomas Roig <i>Alaroner</i>	Francesc Vich Verger <i>de ca na Salvana</i>
Gori Puigserver ? <i>Sant jordier</i>	Gori Taberner ? <i>Figo</i>
Guillem Riutort ? <i>Saloms</i>	Guillem Roca Barcelo <i>Morey</i>
Guillem Roca Garau <i>Morey</i>	Guillem Siquier Darder <i>es Siquiers</i>
Guillem Tomas Quetglas <i>Guillemot</i>	Jaume Capella Bover <i>Paparrina</i>
Jaume Clar Cardell <i>Denix</i>	Jaume Martí ? <i>Alcudienc</i>
Jaume Rebassa ? <i>Rebassa</i>	Jaume Salva Cardell <i>Reviu</i>
Jaume Vidal ? <i>Corro</i>	Joan Amengual ? <i>de sa Plaça</i>
Joan Balaguer ? <i>Panxeta</i>	Joan Bausa Matas <i>s'Hort Petit</i>
Joan Carrio ? <i>de sa Fabrica</i>	Joan Cerda Capo <i>es Mut</i>
Joan Cladera ? <i>Campaner</i>	Joan Florit Ramis <i>n'Entonces</i>
Joan Fluxa Servera <i>es Mure</i>	Joan Guasp Torres <i>Pastilla</i>
Joan Llinas Planisi <i>Manacori</i>	Joan Morro Pericas <i>Morro</i>
Joan Nadal ? <i>en Capita</i>	Joan Pocovi Monserrat <i>Pocovi</i>

Joan Quetglas Carrio <i>es Mure</i>	Joan Ramis ? <i>mestre Dama</i>
Joan Rabassa Gamundi <i>en Pates</i>	Joan Segrera ? <i>es Porrerenc</i>
Joan Salva Cardell <i>Can Goix</i>	Joan Salva Llull <i>Can Goix</i>
Joan Sanchez Andreu <i>Montaña</i>	Joan Sbert Socies <i>es Maones</i>
Joan Serra Torres <i>Eivissenc</i>	Joan Siquier Darder <i>es Siquiers</i>
Joan Simo Barceló <i>Sion</i>	Joan Taberner ? <i>es Cabo Loco</i>
Joan Tomas ? <i>Trompada</i>	Joan Tous ? <i>de sa Reulla</i>
Julia Julia Juan <i>Porrerenc</i>	Julia Pou ? <i>Ganones</i>
Julia Salva Cardell ?	Julia Tomas ? ?
Llorenç Coll Coll <i>Caragol</i>	Llorenç Pou ? <i>Ganones</i>
Llorenç Pujol Gelabert <i>Can Prim</i>	Llorenç Roca Barcelo <i>Morey</i>
Lluis Puigserver ? <i>Lampino</i>	Macia Cardell ? <i>Matas</i>
Macia Florit Ramis <i>n'Entonces</i>	Macia Munar Vicens <i>Can Munar</i>
Magdalena Comas ? <i>s'Inquera</i>	Magdalena Serra Siquier ?
Magi Oliver Mulet <i>ca l'amo en Pau</i>	Margalida Rigo ? <i>Maonessa</i>
Margalida Tomas Sastre <i>na Cabana</i>	Maria Vich Salva <i>mado Salvana</i>
Marti Marti ? <i>des Forn</i>	Marti Mascaro ? <i>Mascaro padre</i>
Marti Moya Carbonell <i>en Rosita</i>	Marti Roig ? <i>Garbes</i>
Marti Salva Llull <i>Goix</i>	Marti Serra ? <i>es Bunyole</i>
Mateu Ferre ? <i>en Prim</i>	Mateu Nicolau Sorell <i>Sineuer</i>
Mateu Riera ? <i>Llorenci</i>	Mateu Rossello <i>es Gato</i>
Miquel Bordoy Mesquida <i>en Prune</i>	Miquel Caldentey ? <i>es Brau</i>
Miquel Cantallops Jaume <i>Merris</i>	Miquel Cladera ? <i>Campaner</i>
Miquel Cladera ? <i>Campaner fill</i>	Miquel Cladera Grau <i>Campaner</i>
Miquel Contesti ? <i>Borronat</i>	Miquel Contesti Daviu <i>Amoros</i>
Miquel Fluxa Servera <i>es Mure</i>	Miquel Garcies Garcia <i>es Plater</i>
Miquel Llinas ? <i>es Cabesset</i>	Miquel Llompart Pou <i>s'Hostal</i>
Miquel Marti ? <i>Alcudienc</i>	Miquel Marti ? <i>des Forn</i>
Miquel Munar ? <i>Inquero</i>	Miquel Munar Vicens <i>Munar</i>
Miquel Ramis ? <i>es Mure</i>	Miquel Rossello ? <i>Campaner</i>
Miquel Salva Noguera <i>Fullani</i>	Miquel Salva Perpinya <i>Perpinya</i>
Miquel Sastre Vidal <i>Lluisset</i>	Miquel Tomas ? <i>Busca</i>
Miquel Tomas Taberner <i>Busca</i>	Miquel Tomas Tomàs <i>Ribero</i>
Montserrat Cantallops ? <i>Merris</i>	Montserrat Matas Frau <i>des Vincte</i>
Nicolau Porquer Crespi <i>en Colau</i>	Nofre Llinas Planisi <i>es Vell Nofre</i>
Nofre Mulet ? <i>es Mariero</i>	Nofre Siquier Darder <i>es Petrer</i>

Nofre Siquier Soler <i>es Petrer</i>	Nofre Vich Salva <i>Mena</i>
Pau Tomas Salvà <i>Barraca</i>	Pep Bover Ramis <i>Vidriera</i>
Pep Busquets ? <i>de Son Cormet</i>	Pep Coll Castell <i>es Morrut</i>
Pep Campaner Fiol <i>Campaner</i>	Pep Campaner Fiol <i>Campaner Fill</i>
Pep Campaner Munar <i>Campaner</i>	Pep Lopez ? <i>Cabana</i>
Pep Maria Gomila <i>Vaca</i>	Pep Ortiz ? <i>Murciano</i>
Pep Porquer Crespi <i>Porquer</i>	Pep Ramis ? <i>Eivissenc</i>
Pep Riutort ? <i>Salom</i>	Pep Vich Salva <i>Xeremina</i>
Pere Alemany ? <i>Madora</i>	Pere Antoni ? ? <i>Fogo</i>
Pere Antoni Morey ? <i>Morey</i>	Pere Coll ? <i>Caragol</i>
Pere Francesc Puigserver <i>Lampino</i>	Pere Joan Taberner ? <i>Figo</i>
Pere Martí ? <i>Alcudienc</i>	Pere Martí ? <i>des Forn</i>
Pere Munar ? <i>l'amo en Pere</i>	Pere Pujol ? <i>en Prim</i>
Pere Quintana Piza <i>Pere Ros</i>	Pere Roca Barcelo <i>Morey</i>
Pere Roca Garau <i>Morey</i>	Pere Roig ? <i>en Garbes</i>
Pere Roig Pons <i>en Garbes</i>	Pere Sanches Galmes <i>de ses Cadenes</i>
Rafel Bover Ramis <i>Vidriera</i>	Rafel Cerda Bover <i>can Pollo</i>
Rafel Guasp ? <i>mestre Pastilla</i>	Rafel Guasp ? <i>Pastilla</i>
Rafel Julia Juan <i>Porrerenc</i>	Rafel Rigo ? <i>es Cantoner</i>
Rafel Simo Serra <i>es Sord</i>	Rafel Simo Serra <i>Sord Fill</i>
Rafel Tomas ? <i>Tardesillo</i>	Salvador Alemany ? <i>de can Melo</i>
Sebastia Bover Ramis <i>Vidriera</i>	Sebastia Campaner ? <i>Campaner</i>
Sebastia Campaner Munar <i>Campaner</i>	Sebastia Cantallops ? <i>Merris</i>
Sebastia Cladera Terrasa <i>Campaner</i>	Sebastia Garcias ? ?
Sebastia Marti ? <i>Concho</i>	Sebastia Marti ? <i>des Forn</i>
Sebastia Rebassa ? <i>Rebassa</i>	Sebastia Tomas ? <i>mestre Gatleta</i>
Tofol Mateu Capo <i>es Mure</i>	Tomeu Bover Ramis <i>Vidriera</i>
Tomeu Clar Salva <i>Goixet</i>	Tomeu Grau ? <i>Pansa</i>
Tomeu Matas Frau <i>des Vincla</i>	Tomeu Matas Melia <i>des Vincla</i>
Tomeu Morro Pericas <i>Morro</i>	Tomeu Obrador Julia <i>es Boter</i>
Tomeu Parera ? <i>es Mort</i>	Tomeu Rigo Bover <i>Maones</i>
Tomeu Rigo ? <i>es Coix</i>	Tomeu Salom Segura <i>Pina</i>
Toni Bauza ? <i>es Petrer</i>	Toni Bover Ramis <i>Vidriera</i>
Toni Capó ? <i>Denix</i>	Toni Catala Frau ?
Toni Cerda Capo <i>en l'Orgue</i>	Toni Cladera Grau <i>Campaner</i>
Toni Comas Pujades <i>Bono</i>	Toni Contesti Siquier <i>Contestí</i>

Toni Ferrer ? <i>Merenga</i>	Toni Ferrer ? <i>Merenga Fill</i>
Toni Florit ? ?	Toni Fluxa ? <i>en Toniet</i>
Toni Nadal ? <i>Capita</i>	Toni Pons ? <i>Cremat</i>
Toni Quetglas Carrió <i>es Mure</i>	Toni Quetglas Clar ?
Toni Rebassa ? <i>Rebassa</i>	Toni Rebassa Alemany <i>Rebassa</i>
Toni Rigo ? <i>Maones</i>	Toni Salva Roca ?
Toni Sastre Fluxà <i>es Mure</i>	Toni Tomas ? <i>Fogo</i>
Toni Tomas Gamundi <i>en Trompada</i>	

Segona llista

Andreu <i>Prats</i>	Baltasar <i>Coques</i>
Bernat <i>Coques</i>	Bernat <i>sa Taverna</i>
Bernat <i>Came Negra</i>	Bernat <i>Poetola</i>
Bernat <i>Coin</i>	Benet <i>Raro</i>
Benet <i>Llaneras</i>	Damia <i>Maño</i>
Francesc <i>Garleta</i>	Francesc <i>Mises</i>
Francesc <i>Capella</i>	Jerònima <i>Xumbona</i>
Guillem <i>Meco</i>	Gori <i>Figo</i>
Jaume <i>Raro</i>	Jaume <i>Cocas</i>
Jaume <i>Nito</i>	Jaume <i>Jaumot</i>
Joan <i>Baste</i>	Joan <i>Caboloco</i>
Joan <i>Carrinta</i>	Joan <i>Fava</i>
Joan <i>Fred</i>	Joan <i>Gamotes</i>
Joan <i>Meco</i>	Joan <i>Mariero</i>
Joan <i>Municipalet</i>	Joan <i>Pellasso</i>
Joan <i>Porrerenc</i>	Joan <i>Trompada</i>
Joan <i>Vaca</i>	Julia <i>Cabana</i>
Tofol <i>Maones</i>	Llorenç <i>Porrerenc</i>
Margalida <i>Merris</i>	Magdalena <i>Mascarona</i>
Maria <i>Costitxa</i>	Martí <i>Mascaro</i>
Martí <i>es Petrer</i>	Mateu <i>Blau</i>
Miquel <i>Barron</i>	Miquel <i>Bitxo</i>
Miquel <i>Blau</i>	Miquel <i>Bordoy</i>
Miquel <i>Coin</i>	Miquel <i>Coll fort</i>
Miquel <i>Legionario</i>	Miquel <i>Muntaner</i>

Miquel <i>Nito</i>	Miquel <i>Palou</i>
Miquel <i>Roca</i>	Miquel <i>Xumbon</i>
Nadal <i>Cucota</i>	Pep <i>Blau</i>
Pep <i>Mure</i>	Pep <i>Tarzan</i>
Pere Antoni <i>Cabana</i>	Pere Antoni <i>Muntaner</i>
Pere <i>Coto</i>	Pere <i>Cucota</i>
Pere <i>Mongrio</i>	Pau <i>Mandins</i>
Pilar <i>Mascarona</i>	Poncio <i>Llaneras</i>
Rafel <i>Colores</i>	Sebastia <i>Blau</i>
Sebastia <i>Flauta</i>	Sebastia <i>Mut</i>
Sebastia <i>Pelut</i>	Sebastia <i>Penaso</i>
Tomeu <i>Coto</i>	Tomeu <i>Inquero</i>
Tomeu <i>Municipal</i>	Tomeu <i>Pina</i>
Toni <i>Xumbon</i>	Toni <i>Catala</i>
Toni <i>Coto</i>	Toni <i>Cucota</i>
Toni <i>des Vincl</i>	Toni <i>Fred</i>
Toni <i>Flores</i>	Toni <i>Murero</i>
Toni <i>Torres</i>	

Tercera llista

Toni Verdu <i>Catala Corro</i>	Vicens Bernat Maimo <i>es Tabaquer</i>
Vicens Nicolau Payeras <i>Caruso</i>	Toni Moll <i>Bennaza ?</i>
Gines Garcia Fernández <i>?</i>	Vicens Sastra <i>? Borata</i>
Bernat Reda Vidal <i>?</i>	Lluc Tomas <i>Salva Vei</i>
Joan Tomas <i>? Vei</i>	Tofol Mateu <i>? Porxet ?</i>
Tofol Mateu <i>Porxet Fill</i>	Hermenegildo <i>? Reda ?</i>
Miquel Salva <i>Adrover ?</i>	Jose Ortis <i>Martines ?</i>
Bartolomé Morket <i>??</i>	Antoni <i>Carsas ??</i>
Ani Bausa <i>Rossello Petre</i>	Miguel Nicolau <i>? Petre</i>
Jaime Nicolau <i>??</i>	Pedro <i>?? Billaprake</i>

[Recull de malnoms des Píllarí, ses Cadenes i s'Aranjassa]

JAUME CLAR MONSERRAT

<i>Alegria</i>	<i>Amorós</i>	<i>Arrosser</i>	<i>Barbeta</i>
<i>Baster</i>	<i>Bessó</i>	<i>Binissalemer</i>	<i>Boi</i>
<i>Bono</i>	<i>Butxaca</i>	<i>Bunyoler</i>	<i>Busca</i>
<i>Buscaneta</i>	<i>Cabana</i>	<i>Caliuet</i>	<i>Campet</i>
<i>Campaner</i>	<i>Capeller</i>	<i>Capellà</i>	<i>Capità</i>
<i>Capó</i>	<i>Cap-Pelat</i>	<i>Caragol</i>	<i>Carnisser</i>
<i>Casetes</i>	<i>Cifre</i>	<i>Ciudadà</i>	<i>Cocoví</i>
<i>Comte</i>	<i>Conet</i>	<i>Cormet</i>	<i>Cremat</i>
<i>Confiter</i>	<i>Correu</i>	<i>Cotó</i>	<i>Cura</i>
<i>Delamo</i>	<i>Denits</i>	<i>de cals Allots</i>	<i>de ca madò Jaumeta</i>
<i>de can Bona Vista</i>	<i>de can Bord</i>	<i>de can Canals</i>	<i>de can Flauta</i>
<i>de can Fiol</i>	<i>de can Guixa</i>	<i>de can Jeroni</i>	<i>de can Llull</i>
<i>de can Mitja Unça</i>	<i>de can Noguera</i>	<i>de can Ripoll</i>	<i>de can Rubert</i>
<i>de can Saupeta</i>	<i>de can Set</i>	<i>de can Sinto</i>	<i>de can Sion</i>
<i>de can Soler</i>	<i>de can Vermell</i>	<i>de can Vola Vola</i>	<i>de can Voltat</i>
<i>de cas Capità</i>	<i>de ca s'Amitger</i>	<i>de cas Ros</i>	<i>de cas Tinent</i>
<i>de cas Tort</i>	<i>de s'Àguila</i>	<i>de sa Botigueta</i>	<i>de sa Bovera</i>
<i>de Son Felip</i>	<i>de sa Cova</i>	<i>de sa Farinera</i>	<i>de sa Sini</i>
<i>de sa Torreta</i>	<i>des Pis</i>	<i>de s'Hort Nou</i>	<i>de s'Hort Petit</i>
<i>de s'Hostal</i>	<i>des Serral</i>	<i>de Son Bosc</i>	<i>de Son Garcies</i>
<i>de Son Mut</i>	<i>de Son Oms</i>	<i>de Son Parera</i>	<i>des Tancat Prim</i>
<i>des Tast</i>	<i>Digassó</i>	<i>Dinarillo</i>	<i>Duran</i>
<i>Eivissenc</i>	<i>Eixut</i>	<i>Escaleta</i>	<i>es Menescal</i>
<i>Espirut</i>	<i>Escanyat</i>	<i>Es Cigarret</i>	<i>Felanitxer</i>
<i>Ferreret</i>	<i>Figó</i>	<i>Fogó</i>	<i>Fogonet</i>
<i>Fogueta</i>	<i>Forner</i>	<i>Fosquet</i>	<i>Fred</i>
<i>Fullani</i>	<i>Fuster</i>	<i>Gabrieleta</i>	<i>Gallineta</i>
<i>Gamba</i>	<i>Garrut</i>	<i>Genovoi</i>	<i>Gufis</i>
<i>Gran</i>	<i>Granot</i>	<i>Groc</i>	<i>Guixa</i>
<i>Guitarra</i>	<i>Jonquet</i>	<i>Jordi</i>	<i>Magí</i>
<i>Manacorí</i>	<i>Marió</i>	<i>Matalasser</i>	<i>Matamales</i>
<i>Maví</i>	<i>Meló</i>	<i>Menut</i>	<i>Mercadal</i>
<i>Mianes</i>	<i>Mirabò</i>	<i>Misser</i>	<i>Monjo</i>

<i>Morei</i>	<i>Morlà</i>	<i>Morro</i>	<i>Mosca</i>
<i>Mosson</i>	<i>Muleta</i>	<i>Municipal</i>	<i>Murer</i>
<i>Niu</i>	<i>Noro</i>	<i>Nyico</i>	<i>Nyeu</i>
<i>Peparrina</i>	<i>Pastilla</i>	<i>Pavora</i>	<i>Paladí</i>
<i>Pelussa</i>	<i>Pelut</i>	<i>Penasso</i>	<i>Perdiu</i>
<i>Pereta</i>	<i>Pericó</i>	<i>Petit</i>	<i>Pitja-Palla</i>
<i>Pina</i>	<i>Pinaret</i>	<i>Pinera</i>	<i>Pinya</i>
<i>Pinyol</i>	<i>Piulador</i>	<i>Pixeres</i>	<i>Pobler</i>
<i>Poca Son</i>	<i>Pocoví</i>	<i>Pollo</i>	<i>Pónsio</i>
<i>Pons</i>	<i>Porgador</i>	<i>Porrerenc</i>	<i>Puig</i>
<i>Quint</i>	<i>Rafelet</i>	<i>Reiet</i>	<i>Render</i>
<i>Reixac</i>	<i>Reto</i>	<i>Reüll</i>	<i>Reviu</i>
<i>Reviuet</i>	<i>Rius</i>	<i>Roc</i>	<i>Romeguera</i>
<i>Sabater</i>	<i>Santjoaner</i>	<i>Santanyiner</i>	<i>Sellater</i>
<i>Cendra</i>	<i>Senyora</i>	<i>Serillo</i>	<i>Serro</i>
<i>Seu</i>	<i>Sineuer</i>	<i>s'Húngaro</i>	<i>Sunyer</i>
<i>Tabaquer</i>	<i>Tixa</i>	<i>Tamborer</i>	<i>Terrola</i>
<i>Tauler</i>	<i>Teter</i>	<i>Tofolet</i>	<i>Tomàtiga</i>
<i>Tomeu Pipa</i>	<i>Torreta</i>	<i>Trompada</i>	<i>Tunis</i>
<i>Ventureta</i>	<i>Verd</i>	<i>Verdera</i>	<i>Verinet</i>
<i>Vidriera</i>	<i>Vincle</i>	<i>Vogueta</i>	<i>Xalet</i>
<i>Xato</i>	<i>Xeriquet</i>	<i>Xondo</i>	<i>Xoroi</i>
<i>Sant</i>			

[Àlbum d'esqueles de familiars i d'amistats principalment de Son Sunyer]

PAU TOMÀS SALVÀ

Macià Tomás Caldés <i>Rander</i>	Aina Maria Salvà <i>Muleta</i>
Maria Munar Mesquida <i>Cota</i>	Sebastià Salvà Tomás <i>Nyico</i>
Pau Salvà Caldés <i>Muleta</i>	Jaumeta Tomás Cirerol <i>Buscaneta</i>
Sebastià Salvà Caldés <i>Muleta</i>	Lluisa Caldés Taberner <i>Senyora</i>
Miquel Salvà Caldés <i>Muleta</i>	Jaume Salvà Rado <i>Muleta</i>
Pau Salvà Rado <i>Muleta</i>	Pau Salvà Monserrat <i>Muleta</i>
Aina M. Salvà Monserrat <i>Muleta</i>	Miquel Monserrat Romaguera <i>Sargent</i>
Maria Salva Rado <i>Muleta</i>	Bartomeu Adrover Roig <i>Manxes</i>
Pau Salvà Barceló <i>Muleta</i>	Angelina <i>Nyica</i>
Monserrat Matas Frau <i>des Vinçle</i>	Bartomeu Matas Melià <i>des Vinçle</i>
Francisca Frau Riutort <i>des Vinçle</i>	Miquel Salvà Munar <i>Nyico</i>
Antònia Fiol Coll <i>de Son Mosson</i>	Miquel Munar Mesquida <i>Cota</i>
Joan Fiol Coll <i>de Son Mosson</i>	Joana Aina Tomás Caldés <i>Randera</i>
Bartomeu Salvà Salvà <i>Fideu</i>	Jaume Tomás Caldés <i>Rander</i>
Joana Aina Oliver Vaquer <i>Sineuera</i>	Andreu Nicolau Sorell <i>Sineuer</i>
Joan Nicolau Oliver <i>Sineuer</i>	Margalida Salvà Nicolau <i>Fideu</i>
Manuel Mañogil Guijon <i>Manyoguïl</i>	Miquela Coll Bennassar <i>Manyoguïl</i>
Antoni Guarinos Perelló <i>es Tapisser</i>	Mateu <i>Serro</i>
Maria <i>des Tancat Prim</i>	Bartomeu Gayà Mulet <i>Serro</i>
Bernat Campins Tomás <i>Fred</i>	Antoni Pons ? <i>Cremat</i>
Josep Garí Tomás <i>Rander</i>	Damià Serra <i>Pinya</i>
Antelm Salvà Tomás <i>Fideu</i>	Poncio <i>De can Poncio</i>
Margalida Salvà Tomás <i>Fideu</i>	Antònia Monserrat Quetglas <i>Mosca</i>
Mateu Mir Gayà <i>Mosca</i>	Bartomeu Mir Monserrat <i>Mosca</i>
Bartomeu Monserrat Quetglas <i>Morlà</i>	Josep Tomàs Cardell <i>Buscaneta</i>
Margalida Mir Monserrat <i>Mosca</i>	Josep Jaume Tomás <i>Buscaneta</i>
Catalina Roig Coll <i>Tic-tac</i>	Damià Tomás Cirerol <i>Buscaneta</i>
Sebastià Tomàs Pou <i>Buscaneta</i>	Josep Tomàs Pou <i>Buscaneta</i>
Maria <i>de Son Bosc</i>	Martí <i>de Son Bosc</i>
Damià Tomàs Cardell <i>Buscaneta</i>	Catalina Cardell Tomás <i>Xató</i>
Miquel Cañellas Garau <i>Poca-son</i>	Pep Tomás Oliver <i>Buscaneta</i>
Josep Tomás Cirerol <i>Buscaneta</i>	Maria Aina Oliver Vidal <i>Jaques</i>
Damià Jaume Tomàs <i>Monjo</i>	Antònia Aina Jaume <i>Monjo</i>

Gori Tomás Sirerol <i>Buscaneta</i>	Rafela Tomàs Oliver <i>Verinet</i>
Francisco Estrany Font <i>Garriguer</i>	Benet Tomás Tomás <i>Buscaneta</i>
Pereta Mas Martorell <i>Conquet</i>	Josep Tomàs Tomàs <i>Buscaneta</i>
Joan Tomás Tomás <i>Trompada</i>	Margalida Nicolau Barceló <i>Perota</i>
Joan Tomás Nicolau <i>Trompada</i>	Benet Tomás Tomás <i>Trompada</i>
Jaumeta Tomás Pou <i>Buscaneta</i>	Bernat Vidal Ballester <i>de can Rafalet</i>
Catalina Monserrat <i>de can Rafalet</i>	Joana Aina Vidal Ballester <i>de can Fullaní</i>
Miquel Salvà Noguera <i>de can Fullaní</i>	Coloma Salvà Vidal <i>Fullaní</i>
Joan Taberner Salvà <i>des Mónaco</i>	Bartomeu Salom Segura <i>Pina</i>
Pedro Quintana Castell <i>Quintana</i>	Andreu Borràs Pol <i>Binissalemer</i>
Àngels Maria Benitez Borràs <i>Binissalemer</i>	Bartomeu Borràs Pol <i>Binissalemer</i>
Antoni Garau Torrijos <i>Bessó</i>	Macià Garau Cantallops <i>Bessó</i>
Antònia Aina Torrijos Peña <i>de can Salvà</i>	Isabel Garau Cantallops <i>Bessó</i>
Miquel Cladera Garau <i>Campaner</i>	Miquel Cladera <i>Campaner</i>
Sebastià Cladera Terrassa <i>Campaner</i>	Joan Cladera Terrassa <i>Campaner</i>
Antoni Cladera Garau <i>Campaner</i>	Antònia Oliver Cardell <i>Verinet</i>
Julià Tomás Oliver <i>Buscaneta</i>	Antònia Tomás Bauzá <i>Verineta</i>
Catalina Bauzá Jaume <i>Verineta</i>	Joan Tomás Oliver <i>Verinet</i>
Aina Monserrat Rado <i>Morlara</i>	Magdalena Vaquer Garí <i>de sa Vaqueria</i>
Joan Munar Jaume <i>de sa Vaqueria</i>	Jerònia Monserrat Cardell <i>Morlara</i>
Rafel Serra Jaume <i>Fuster</i>	Francisca Mulet Palmer <i>de sa Botigueta</i>
Miquel Mulet Cirerol <i>de can Jonavoi</i>	Josep Vich Canyellas <i>de sa Torreta</i>
Gabriel Serra Jaume <i>Fuster</i>	Joana Aina Tomás Oliver <i>Verineta</i>
Antoni Servera Juan <i>Delomo</i>	Amada Eugènia Tomàs Ginoger <i>Capellà</i>
Gabriel Oliver Mas <i>Capellà</i>	Guillem Ballester Lladó <i>l'amo en Ballester</i>
Joan Gomila Puig <i>en Joan Gomila</i>	Gabriel Portell Cerdà <i>de Son Morlà</i>
Baltasar Vich Torrijos <i>Mena</i>	Isabel Salvà Aloy <i>de Son Moner</i>
Sebastià Mas Crespo <i>de Ca na Paulina</i>	Guillem Vives Bibiloni <i>en Guiem Vives</i>
Bernat Bonet Garcia <i>Arrosser</i>	Miquel Cerdà Cerdà <i>Eixut</i>
Jaume Vidal Corró <i>Corró</i>	Joan Vidal Corró <i>Corró</i>
Antoni Bordoy Barceló <i>Magí</i>	Gabriel Oliver Frontera <i>Biel Oliver</i>
Bartomeu Bover Ramis <i>Vidriera</i>	Antoni Bover Ramis <i>Vidriera</i>
Rafel Bover Ramis <i>Vidriera</i>	Francisco Amengual Corró <i>Corró</i>
Jaume Bennassar Sanchez <i>des Motor</i>	Joan Fullana Nadal <i>Pinya</i>
Francisca Fullana Nadal <i>Pinya</i>	Joan Frau Barceló <i>Granot</i>
Bartomeu Pericás Nadal <i>Reto</i>	Joan Simó Barceló <i>Sion</i>

Antoni Pericàs Nadal <i>Reto</i>	Catalina Vidal Vidal <i>de cas Confiter</i>
Rafel Cerdà Bover <i>Pollo</i>	Maria Cañellas Bauzá <i>Reüll</i>
Mateu Salom Amengual <i>Salom</i>	Bàrbara Gelabert Sastre <i>de s'Hostal</i>
Llorenç Pons Roca <i>Sèu</i>	Gabriel Cañellas Bauzá <i>Reüll</i>
Elvira Vera Jimeno <i>n'Elvira</i>	Margalida Servera Mulet <i>Comte</i>
Sebastià Capó Ripoll <i>de can Capó</i>	Francisca Servera Mulet <i>Vogueta</i>
Miquel Salvà Tomás <i>Nyico</i>	Nadal Puigserver Sastre <i>Duran</i>
Guillem Oliver Catalá <i>Tauler</i>	Bernat Cardell Vidal <i>de sa Cova</i>
Antònia Cardell Tomás <i>de sa Cova</i>	Coloma Tomás Cantallops <i>de sa Cova</i>
Tomeu Salvà Monserrat <i>des Forn Vell</i>	Antònia Aina Salvà Puigserver <i>des Forn Vell</i>
Catalina Oliver Manresa <i>de can Magí</i>	Magí Bordoy Oliver <i>de can Magí</i>
Guillem Clar Cardell <i>Denits</i>	Francisco Clar Cardell <i>Denits</i>
Antoni Clar Pastor <i>Denits</i>	Joana Francés Sans <i>can Francès</i>
Antònia Parets Torres <i>s'Eivissenca</i>	Felip Roca Sans <i>de can Roca</i>
Sebastiana Roca Bauzá <i>de can Roca</i>	Úrsula Cocoví Monserrat <i>de can Cocoví</i>
Miquel Campaner Fiol <i>Blau</i>	Miquel Mir Radó <i>Menut</i>
Felip Roca Joan <i>Bono</i>	Baltasar Pocoví Vich <i>de Xorrigo</i>
Catalina Ferrer Vidal <i>Santanyinera</i>	Jaume Adrover Soler <i>Cifre</i>
Antoni Salas Ferragut <i>Salas</i>	Guillem Sastre Morlà <i>Cura</i>
Pere Sastre Caldés <i>Cura</i>	Sebastià Adrover Caldés <i>Cifre</i>
Pedro Moll Riera <i>Coa des Moix</i>	Pedro Moll Noguera <i>Coa des Moix</i>
Pedro Prats Quintana <i>Ferrer</i>	Catalina Campins Barceló <i>Freda</i>
Antoni Oliver Sureda <i>Mavi</i>	Maciana Prats Campins <i>Freda</i>
Antònia Roca Barceló <i>de can Roca</i>	Jeroni Rigo Ferrer <i>Rotget</i>
Pep <i>des Passatge</i>	Margalida Comas Monserrat <i>de cas Pobler</i>
Pedro Alomar Duran <i>es Ferrer</i>	Maria Bauzá Rosselló <i>sa Ferrera</i>
Jaume Capellà Bover <i>de can Capellà</i>	Joan Pericàs Riera <i>Cerillo</i>
Bartomeu Comas Buades <i>de cas Pobler</i>	Bàrbara Monserat Quetglas <i>de cas Pobler</i>
Antoni Comas Pujadas <i>Bono</i>	Pràxedes Comas Monserrat <i>de cas Pobler</i>
Catalina Comas Monserrat <i>de cas Pobler</i>	Antoni Comas Monserrat <i>de cas Pobler</i>
Joan Comas Monserrat <i>de cas Pobler</i>	Antoni Fluxà Rosado <i>Petit</i>
Jeroni Capellà Morro <i>de can Jeroni</i>	Catalina Monserrat Mesquida <i>Matalasser</i>
Pere Antoni Sastre Monserrat <i>Matalasser</i>	Antònia Aina Salvà Garcías <i>de cas Ros</i>
Pedro Oliver Cardell <i>de cas Ros</i>	Joan Oliver Salvà <i>de cas Ros</i>
Sebastià Oliver Cardell <i>de cas Ros</i>	Joan Gayà Bauzá <i>Felanitxer</i>
Antonio Reina Rubio <i>Alcalde</i>	Antònia Serra Siquier <i>Amorós</i>

Miquel Contestí Daviu <i>Amorós</i>	Margalida Salvá Tomas <i>de can Nyico</i>
Pere Antoni Ferretjans Noguera <i>Cabrieleta</i>	Maria Durán Salvà <i>de can Duran</i>
Pedro Ferretjans Durán <i>de can Duran</i>	Jaume Morro Pericás <i>Morro</i>
Bernat Tur Tur <i>Ervissenc</i>	Apollònia Cirerol Servera <i>Barbeta</i>
Antoni Sagrera Carlos <i>Porrerenc</i>	Bernat Sagrera Carlos <i>Porrerenc</i>
Felip Campins Barceló <i>Fred</i>	Pep Campins Sagreras <i>Porrerenc</i>
Magdalena Serra Siquier <i>Campanera</i>	Julià Tomàs Sastre <i>Cabana</i>
Margalida Tomás Sastre <i>Cabana</i>	Joan Sagrera Carlos <i>Porrerenc</i>
Bartomeu Balaguer Bauzá <i>de Son Sunyer</i>	Antoni Balaguer Bauzá <i>de Son Sunyer</i>
Pedro Roca Barceló <i>de can Morey</i>	Pedro Roca Garau <i>de can Morey</i>
Jaume Balaguer Bauzá <i>de Son Sunyer</i>	Francisca Balaguer Bauzá <i>de Son Sunyer</i>
Miquel Tomás Balaguer <i>de Son Sunyer</i>	Margalida Balaguer Bauzá <i>de Son Sunyer</i>
Jerònia Tomas Castell <i>Gamba</i>	Antoni Català Frau <i>en Català</i>
Joan Cenyelles Coll <i>Raiüll</i>	Margalida Bauzá Mates <i>Raiüll</i>
Mateu Vidal Coll <i>de can Vidal de s'Ase</i>	Josep Vidal Coll <i>de Can Vidal de s'Ase</i>
Raquel Capó San Miguel <i>Capó</i>	Francisco Moline Serra <i>des Romani</i>
Joan Albert ? <i>Correcaminos</i>	Guillem Bibiloni Guijarro <i>Correcaminos</i>
Benito Mayol Colombás <i>Armeria Benito</i>	Toni Servera Duran <i>de can Comte</i>
Toni Verdú Català <i>Papols</i>	Miquel Joy Vanrell <i>de can Joi</i>
Maria Gual Mestre <i>de can Joi</i>	Sebastià Vich Crespí <i>de can Escateta</i>
Guillem Mut Serra <i>de can Gamba</i>	Martina Sastre <i>de can Xoroi</i>
Francisco Rigo Rigo <i>Serillo</i>	Llorenç Coll Mayrata <i>de can Coll</i>
Joan Oliver Juan <i>de can Gaspar Oliver</i>	Mateu Salvá Salvá <i>Senyora</i>
Joana Cardell Salvá <i>de sa Cova</i>	Josep Jaume Jaume <i>de sa Cova</i>
Antoni Amat Oliver <i>Valientes</i>	Magdalena Morro Cañellas <i>de San Diego</i>
Miquel Mesquida Vicens <i>Diguesó</i>	Bartomeu Mesquida Vicens <i>Diguesó</i>
Tomàs Reynés Molinas <i>Tomàs Reinés</i>	Mateu Coll Ferrer <i>Codony</i>
Margalida Frau Riutort <i>des Vincle</i>	Bartomeu Santisteban Pujadas <i>de Las Arenas</i>
Bernadí Ramis López <i>de can Bernadí</i>	Aina M.º Oliver Ripoll <i>de can Bernadí</i>
Jordi Cabrer Cerdó <i>de can Cabrer</i>	Climent Romaguera Garau <i>de can Romaguera</i>
Antoni Ruiz Garcia <i>es Gat</i>	Jaume Busquets Rigo <i>de cas Tort</i>
Pau Casas Julià <i>s'Hostal</i>	Cristòfol Comas Serra <i>Garrut</i>
Gabriel Joan Jaume <i>Bono</i>	Sebastià Seguí Mulet <i>de can Seguí</i>
Macià Roca Matamales <i>Perdiu</i>	Maria Oliver Cardell <i>Feixiner</i>
Joan Matamales Bibiloni <i>de can Matamales</i>	Rafel Capellà Bover <i>Bar can Rafel</i>
Miquel Fluxà Servera <i>Murer</i>	Miquel Àngel Fluxà López <i>Murer</i>

Antònia Cerdá Servera <i>Cova de can Denits</i>	Vicete Francès Sanz <i>Cova de can Denits</i>
Antoni Bauzá Catalá <i>Hort Petit</i>	Joan Buazá Matas <i>Hort Petit</i>
Franc Mut Jaume <i>en Franco</i>	Catalina Gayá Mas <i>Bar Duga</i>
Francisco Moll Mas <i>Bar Cabrera</i>	Pedro Capó Ripoll <i>de can Capó</i>
Catalina Simó Barceló <i>de can Sion</i>	Jaume Fornari Serra <i>de Son Bosc</i>
Joan Jaume Bibiloni <i>Macet</i>	Joan Galiana Mayol <i>de sa Farinera</i>
Josep Sagrera Pou <i>Pozo</i>	Guillem Serra Siquier <i>de can Sinto</i>
Miquela Roig Capellà <i>de can Negre</i>	Joan s' <i>Electricista</i>
Miquel Salvá Monserrat <i>en Saco</i>	Fra Sebastià Taberner Adrover <i>(de can) Figó</i>

Índex dels malnoms

A.....	40	Blau, -a.....	58	Caminer, es.....	80
Àguila, de s'.....	40	Bodega, de sa.....	59	Camión(s), des.....	80
Aigua, de s'.....	40	Bohío, des.....	59	Campaner, -a.....	81
Aineta.....	40	Boi.....	60	Campet.....	81
Alaroner.....	41	Boleno.....	60	Canals, de can.....	81
Alcalde, s'.....	41	Bolera, de sa.....	60	Canonge.....	82
Alcudienc, s', -a.....	42	Boleros, des.....	61	Cantiner, es, -a, sa.....	82
Alegria.....	42	Bonança, de.....	61	Cantoner, es.....	83
Aleixa.....	42	Bonjesús, en, -a, na.....	62	Cap pelat.....	83
Algaidí, s'.....	43	Bono.....	62	Caparrot pobler, es.....	83
Alhòts, de cas.....	43	Bord, de can.....	63	Caparrot, en.....	84
Amitger, s'.....	44	Borino.....	63	Caparrut, es.....	84
Amorós.....	44	Borreta.....	63	Capbaixa.....	85
Andritxol.....	44	Borronat, -da.....	64	Capdeperina.....	85
Armeria, de s'.....	45	Borton, de can.....	65	Capellà.....	85
Arrosser, (s').....	45	Bota, de sa.....	65	Capeller.....	86
Artanenca, s'.....	46	Botera, (sa).....	65	Capellot.....	86
Ase, de s'.....	46	Botigueta, de sa.....	66	Capilón.....	87
Ateo, n'.....	47	Bovera, de sa.....	66	Capità.....	87
Aviador, s'.....	47	Boveres, de ca ses.....	67	Capó, de can.....	88
B.....	48	Brama.....	67	Capser, (es).....	88
Ballador, es.....	48	Brassete.....	67	Caragol.....	89
Balo.....	48	Brau, (es), -va.....	68	Carboner, -a.....	89
Baralleta.....	48	Brillante, en.....	68	Carnisser, (es), -a.....	90
Barbas, en.....	49	Brisses, de(s).....	69	Carrasquet, -a.....	90
Barber, es.....	49	Brou.....	69	Carreter.....	91
Barbeta.....	50	Bunyoler, -a.....	69	Carrintà, -na.....	91
Barraca.....	50	Bunyolí.....	70	Carriona.....	91
Barraquer, de can.....	50	Busca.....	70	Carro, en.....	92
Barrera, en.....	51	Buscaneta.....	71	Carter, es.....	92
Barret.....	51	Butxaca.....	71	Carusso.....	92
Barril.....	52	C.....	73	Casetes.....	93
Barron.....	52	Cabana.....	73	Castellet, des.....	93
Baster, -a.....	52	Cabasset, es.....	73	Catalanes, ses.....	94
Batabanó, en.....	53	Cabo Loco, es.....	74	Cavallet, de cas.....	94
Beata, sa.....	53	Cabrieleta.....	74	Cavalls, des.....	95
Belitrona.....	54	Cacauets, des.....	75	Cego.....	95
Benfet.....	54	Cadenes, de ses.....	75	Cendra.....	96
Bennoc, de.....	55	Cafè Nou, des.....	76	Centro, des.....	96
Berga, en.....	55	Cafè, des.....	76	Cerillo.....	96
Bergues.....	55	Cafès, des.....	76	Cervereta.....	97
Bernadet.....	56	Caixa, de sa.....	77	Cigüenya, sa.....	97
Bernadí, de can.....	56	Calatrava, de sa.....	77	Ciment, des.....	98
Bessó, -na.....	56	Calco, en.....	78	Cinto, de can.....	98
Bidasoa, des.....	57	Calderona, de ca na.....	78	Ciudadà.....	99
Bielones, ses.....	57	Caliuet.....	79	Clareta, madò.....	99
Binissalemer, (es).....	58	Calons.....	79	Coa des Moix, de sa.....	99
Bitxo, es.....	58	Camanegra.....	79	Coix, es.....	100

Coixa Vilara, sa.....	100	Duran, de can.....	124	Galliner, (es).....	147
Coixet.....	101	E.....	125	Gallines, (en), (na).....	147
Colaua, madò.....	101	Eivissenc, (s'), -a.....	125	Gamba, de can.....	148
Coletó.....	102	Eixut.....	125	Ganones.....	148
Coller.....	102	El Pulmón de Oro.....	126	Garbes.....	149
Collet, -a.....	102	Electricista, s'.....	126	Garonda, de.....	149
Collfort.....	103	Enramades, de ses.....	127	Garreta.....	150
Colores.....	104	Escanyat, s', -da.....	127	Garriguer, (es).....	150
Comare Pellissera, sa.....	104	Escateta.....	128	Garrotets, de can.....	151
Comaro.....	104	Espirut, (s').....	128	Garrut.....	152
Comediants, es.....	105	Estaca.....	129	Gaspar.....	152
Comte.....	105	Estació, de s'.....	129	Gat, es.....	152
Comunista, es.....	106	Estanyer, s'.....	130	Gato, es.....	153
Conet, -a.....	106	F.....	131	Gel, des.....	153
Conill.....	106	Fàbrica, de sa.....	131	Gelat.....	153
Conquet, de can.....	107	Fang, des.....	131	Gelater, (es).....	154
Consellers, es.....	107	Farinera, de sa.....	132	Genovoi (o Jonovoi, o Genevoi).....	154
Contrabandista, es.....	108	Farmàcia, de sa.....	132	Geperut, es.....	155
Conxo.....	108	Fava.....	132	Geramí, -na.....	155
Cony.....	109	Feixiner, es.....	133	Gerrer, (es).....	156
Cooperativa, de sa.....	109	Felanitxer, (es), -a, (sa).....	133	Gil, de can.....	156
Coques.....	110	Felet.....	134	Glopet, des.....	156
Corbat.....	110	Ferragut.....	134	Gofis.....	157
Corneta.....	111	Ferrer Vell, es.....	135	Goiet.....	157
Correu.....	111	Ferrer, (es), -a, (sa).....	135	Goixet.....	158
Corró, -na.....	112	Ferreret.....	136	Goixó.....	158
Costa, de sa.....	112	Fideu.....	136	Goixo, -a.....	159
Costitxa, (madò).....	113	Figó.....	137	Gran.....	159
Cotó.....	113	Figonet.....	137	Granada.....	159
Cotxer, de cas.....	114	Figuerola.....	137	Granot.....	160
Cotxeres, de.....	114	Flauta.....	138	Grau, de can.....	161
Cova, de sa.....	115	Fogó, -na.....	138	Graute.....	161
Coves, de ses.....	115	Forn, des.....	139	Grina, (na).....	162
Cremat.....	115	Fornet, des.....	140	Groc, -ga.....	162
Crossa, en.....	116	Forqueta.....	140	Guillemot.....	163
Crosta.....	116	Fosquet.....	140	Guitarra.....	163
Cucota.....	117	Frare, es.....	141	Guixa.....	163
Cuiner, es.....	117	Fred, -a.....	141	Guixer.....	164
Culgròs, de can.....	118	Frit.....	142	Gustí, de can.....	164
Cullera.....	118	Frontet.....	142	H.....	166
Cura.....	118	Fullaní.....	143	Hereu, de ca s'.....	166
D.....	120	Fumat.....	143	Hermanos Valientes, es.....	166
Dama.....	120	Fuster, (es), -a, (sa).....	144	Hort Nou, de s'.....	167
Delhomo.....	120	G.....	145	Hort Petit, de s'.....	167
Denits.....	121	Gall.....	145	Hort, de s'.....	168
Dida, sa.....	121	Gallardeta.....	145	Hostal, de s'.....	168
Diguesó, -na.....	122	Galeta (o Garleta, o Gatleta).....	146	Hostal, en s'.....	168
Dimoni.....	122	Galletes, en.....	146	I.....	169
Dinarillo (o Dinerillo).....	123	Gallina, en.....	147	Inquero, (s'), -a.....	169
Dragona, madò.....	123				

Iris, de s'.....	169	Matamales, de can.....	191	Nadala, de can.....	214
J.....	171	Mates.....	192	Nasso, en.....	214
Jamaica, des.....	171	Maví.....	192	Natzarè.....	215
Jane, na.....	171	Meco, en, -a, na.....	193	Negre, de can.....	215
Jaquetó, -na.....	171	Meló, -na.....	193	Nevà (o Nevar).....	215
Jardí, des.....	172	Mena.....	194	Nirvi.....	216
Jaumeta, de ca madò.....	172	Menut.....	194	Nito.....	216
Jaumot, en.....	173	Mercadal, de can.....	195	Niu.....	217
Jeroni, de can.....	173	Merda, de sa.....	195	Niuet.....	217
Jonquet, (des).....	173	Merenga.....	195	Nofreta, (na).....	218
Jordi.....	174	Merris.....	196	Noro.....	218
L.....	175	Metge, es.....	196	Nuu.....	218
La Montaña, de.....	175	Mianes.....	197	Nyeu.....	219
Lampino.....	175	Mirabò.....	197	Nyico, -a.....	220
Legionario.....	176	Missa.....	198	Nyoc.....	220
Lido, des.....	176	Misser.....	198	O.....	221
Llet, de sa.....	176	Miteió.....	199	Olier, s'.....	221
Llopis.....	177	Mitjaunça, de can.....	199	Orgue, l'.....	221
Llorencí, (es).....	177	Mocadorer, es.....	199	P.....	223
Lluent.....	178	Mogambo, des.....	200	Paciència.....	223
Los Cordones.....	178	Molí, des.....	200	Pagueta, sa.....	223
M.....	179	Molí, en.....	201	Palanca.....	224
Madona de s'Aranjassa, sa	179	Moliner.....	201	Palau, mestre.....	224
.....	179	Molinou.....	201	Palla.....	224
Madora.....	179	Mónaco, des.....	202	Pallasso.....	225
Magí, de can.....	180	Monet.....	202	Pallissó, -na.....	225
Majoralet, es.....	180	Monja, (na).....	203	Pallús.....	226
Malalts, des.....	180	Monjo, -a.....	203	Palma.....	226
Males Cases, de ses.....	181	Monterrey, des.....	203	Palmeres, de ses.....	227
Mallorca, des.....	181	Montes.....	204	Pamboli, en.....	227
Manacorí, -na.....	182	Montuïrenca, sa.....	204	Pancuit.....	227
Mandia, de.....	183	Móra Vell, en.....	205	Pansa.....	228
Mandins, (en).....	183	Morei, -a.....	205	Panxeta.....	228
Manescal, es.....	183	Morgan, en.....	206	Paparrina.....	229
Maneta.....	184	Morlà, -ra.....	206	Papauls, en.....	230
Manxes.....	184	Moro.....	206	Parrina.....	230
Manyo.....	185	Morrut, -da.....	207	Passafils, en.....	231
Maonès, (es), -a, (sa).....	185	Mort, es.....	207	Pastilla.....	231
Màquina, de sa.....	186	Mosca.....	208	Pastora.....	232
Màquines, de ses.....	186	Mosso des Tren, es.....	208	Pastoret.....	232
Margalidà, es.....	187	Mosso, es.....	209	Patacò, de can.....	233
Mariero, -a.....	187	Muleta.....	209	Pates, en.....	233
Mariner, es.....	188	Munar, de can.....	210	Patrò, de cas.....	234
Martí.....	188	Municipal, es, -a, sa.....	210	Pau, de ca l'amo en.....	234
Martí Tercer, en.....	188	Municipalet, es.....	211	Paueta.....	234
Mascarona.....	189	Murciano.....	211	Pebre Bord, des.....	235
Masseno.....	190	Murer(o), es, -a, sa.....	211	Peixet, (na).....	235
Masset.....	190	Murtera.....	212	Peixetó.....	236
Mata-rates.....	190	Mut, es.....	212	Peladí.....	236
Matalasser.....	191	N.....	214	Pelín, en.....	237

Peluquera, sa.....	237	Potecari Monget, es.....	259	Rutxí.....	282
Pelussa.....	237	Prim, -a.....	260	S.....	284
Pelut.....	238	Pruna, en.....	260	Sabana.....	284
Penasso.....	238	Puça.....	261	Sabater, (es), -a.....	284
Perdiu.....	239	Pujol, mestre.....	261	Saco, en.....	285
Perdiuet.....	239	Punta.....	262	Sadoll.....	285
Perico Sant, en.....	239	Punxa.....	262	Saliner, es.....	286
Perlos, de can.....	240	Q.....	264	Salom.....	286
Perota, (madò).....	240	Quebrat.....	264	Salpeta.....	286
Perpinyà.....	241	Queque, en.....	264	Saltet, es.....	287
Pescador, es.....	241	Quint.....	264	Salvana, madò.....	287
Petit, -a.....	242	R.....	266	Salvanet.....	288
Petrer, (es), -a, (sa).....	242	Rabassa, de can.....	266	Sant.....	288
Peusplans.....	243	Rabassó, -na.....	266	Santjoaner.....	288
Pevora.....	243	Raconera.....	266	Santjordier.....	289
Picapedrer, es.....	244	Rafal, des.....	267	Santpolí.....	289
Picolín, (en).....	244	Rafalet, des.....	267	Sarmentí.....	290
Pieres.....	245	Rafela.....	268	Segall.....	290
Pillari, des.....	245	Rafelet.....	268	Seguí, -na.....	291
Pina.....	246	Rafeletes, de ca ses.....	268	Selleter.....	291
Pinaret, des.....	246	Ramos, de can.....	269	Senyora.....	291
Pinera, sa.....	246	Rander, -a (o Render, -a).....	269	Senyoret, es.....	292
Pinsuela, na.....	247	Randilla.....	270	Sergenta.....	292
Pintor, es.....	247	Ranxa, na.....	270	Serradora, de sa.....	293
Pinya.....	248	Raro.....	271	Serral, des.....	293
Pipa.....	248	Redoleta.....	271	Serro.....	294
Pipeta, en.....	249	Regador.....	272	Set.....	294
Pis, des.....	249	Rei, de can.....	272	Sèu.....	294
Pitjapalla.....	249	Reiet.....	273	Sifons, des.....	295
Piulado, es Vell.....	250	Reixac.....	273	Sifre.....	295
Pixera, en.....	251	Remuc.....	273	Sineuer, -a.....	296
Plaça, de sa.....	251	Republicans, es.....	274	Sion, -a.....	296
Planxista, es.....	251	Restes.....	274	Sitges, de ca ses.....	297
Plater, es, -a.....	252	Reto, es.....	275	So n'Hereu, de.....	297
Ploris.....	252	Reüll, -a.....	275	So n'Oms, de.....	298
Pobler, es, -a, sa.....	253	Reüllet.....	276	Sobrassada.....	298
Poca-son.....	253	Reviu.....	276	Soler, de can.....	299
Pocaslusses.....	254	Reviuet.....	277	Solera.....	299
Poetola.....	254	Ribero.....	277	Son Banya, de.....	300
Pola.....	254	Rius.....	277	Son Bosc, de.....	300
Pollencí, (es).....	255	Roc.....	278	Son Coll, de.....	301
Pollo.....	255	Roget.....	278	Son Cosmet, de.....	301
Ponç.....	256	Roig Soler, es.....	279	Son Eriçó, de.....	302
Poncet.....	256	Romaní, des.....	279	Son Garcies, de.....	302
Poncio, de can.....	257	Ronco.....	280	Son Granada, de.....	303
Pontarrona.....	257	Roqueta.....	280	Son Mosson, de.....	304
Pontdinquer, es.....	257	Ros, (es), -sa.....	281	Son Perera, de.....	304
Porrerenc, (es), -a.....	258	Rossetes, (ses).....	281	Son Prim, de.....	305
Portellet, des.....	258	Rubert.....	281	Son Sunyer, de.....	305
Porxet, -a.....	259	Rumbo.....	282	Son Verí, de.....	306

Sopes, en.....	306	Tomassetes.....	319	Verinet, -a.....	331
Sord, es.....	307	Tomàtiga.....	319	Vermell, de can.....	332
Sucre, (es).....	307	Tonses, en.....	320	Vidrier, de cas.....	332
Surrilla.....	308	Tord, es.....	320	Vidriera.....	332
T.....	309	Torrer.....	321	Vinçle, des.....	333
Tabaquer, (es).....	309	Torreta, de sa.....	321	Vogueta.....	334
Tacó.....	309	Tort, es, -a, sa.....	321	Voltat, de can.....	334
Taconer.....	310	Trist, de can.....	322	X.....	336
Tallador.....	310	Tro, na.....	322	Xalet.....	336
Tamborer, es.....	311	Trompada.....	323	Xarleston, (en).....	336
Tanca, de sa.....	311	Trompeta, en.....	323	Xatet, es.....	337
Tancat Prim, des.....	312	Truc, en.....	324	Xató.....	337
Taquete, en.....	312	Tunis.....	324	Xerica, madò.....	338
Taquillera, (na).....	313	Tupaposts.....	325	Xigarret, es.....	338
Tarzan, en.....	313	V.....	326	Xino, es.....	338
Tast, des.....	314	Vaca.....	326	Xispa.....	339
Tatxa, en.....	314	Valencià.....	326	Xisquet, (en).....	339
Taverna, de sa.....	315	Vecino, es.....	327	Xiu.....	340
Tè-tè.....	315	Vell, -a.....	327	Xófer, es.....	340
Tenga, en.....	316	Vellet, es.....	328	Xondo, -a.....	341
Terrassa.....	316	Velos.....	328	Xoroll.....	341
Terrigo (o Tarrigo).....	317	Ventureta.....	328	Xorrigo, de.....	341
Terrola.....	317	Veny, de can.....	329	Xot, des.....	342
Teuler, -a, sa.....	317	Venys.....	329	Xumbon, -a.....	342
Tic-tac.....	318	Verd, -a.....	330	Xuto, en.....	343
Tívoli, des.....	318	Verdera.....	330		
Tofolet, -a.....	319	Verger, des.....	331		

Entrada de la *Cova d'en Vidrier*, núm. 4 (1962), coneguda actualment com *de ca na Vidriera*.

Font: ROSSELLÓ BORDOY 1962